

Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva

2022

Poročilo je pripravil Kmetijski inštitut Slovenije (KIS) v sodelovanju s strokovno službo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije (MKGP) ter nekaterimi zunanjimi sodelavci kot del naloge Spremljanje razvoja kmetijstva v Sloveniji v letu 2023.

Uredila

dr. Tanja TRAVNIKAR

AVTORJI POROČILA

mag. Matej BEDRAČ (struktura kmetijskih gospodarstev, Program razvoja podeželja 2014–2020)
Sara BELE (poraba kmetijskih pridelkov in stopnje samooskrbe, zunanja trgovina)
Jure BREČKO (obseg živinoreje)
Ana HITI DVORŠAK (obseg rastlinske pridelave, ekološko kmetovanje)
dr. Maja KOŽAR (ekonomski rezultati kmetijstva, FADN)
Luka LOŽAR (makroekonomsko okolje, ekonomski rezultati po proizvodih)
mag. Ben MOLJK (obseg živinoreje, ekonomski rezultati po proizvodih)
Vesna TELIČ (mikroekonomsko okolje)
dr. Tanja TRAVNIKAR (cene, proračunske podpore kmetijstvu, ukrepi kmetijske politike)
Barbara ZAGORC (obseg rastlinske pridelave, ekonomski rezultati po proizvodih, standardni prihodek)

GRADIVO ALI PODATKE ZA PRIPRAVO POROČILA SO PRISPEVALI

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije

Saška BELAJ, Tanja POLAK BENKIČ, Metka CERJAK PRIJATELJ, Jožica JERMAN CVELBAR (strokovne naloge v pridelavi kmetijskih rastlin)
Ivana ERJAVEC (podpore kmetijstvu na lokalni ravni, raziskovalna dejavnost)
Petra FILIPI (ribištvo)
Petra DRAME, dr. Simon POLJANŠEK, mag. Robert REŽONJA, Tomaž REMIC, Saša RUS, Janja KUMPREGJ, dr. Matevž ADAMIČ, Aleš PREGL, mag. Alenka KORENJAK (gozdarstvo in lovstvo)
mag. Janja HADALIN, Silvester KRANJEC, Darko BRULC (gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči)
Vida HOČEVAR (Program razvoja podeželja 2014–2020)
dr. Branko PODPEČAN (varna hrana, veterinarstvo in varstvo rastlin)
Martina ŠILC ŽUŽEK, Vesna STRADAR (obvladovanje tveganj v kmetijstvu, kmetijsko izobraževanje)
Jana TAVČAR (strokovne naloge v živinoreji)
mag. Maja ŽIBERT (ekološko kmetovanje)

Sodelavci iz drugih organizacij

dr. Aleš KUCHAR, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta (živilskopredelovalna industrija)
Jože OČKO, mag. Olga OBLAK, Anton JAGODIC, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Sektor za kmetijsko svetovanje (kmetijska svetovalna služba)
Špela ŠČAP, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko, Andrej DRAŠLER, Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo (gozdarstvo in lovstvo)
Simona ŽOVLJE, Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS (gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči v okviru sklada)

Fotografije na naslovnici: dr. Jože Verbič, MKGP, mag. Tomaž POJE

Publikacija bo izšla v elektronski obliki in bo objavljena na spletni strani Kmetijskega inštituta Slovenije:
https://www.kis.si/Porocila_o_stanju_v_kmetijstvu/

Ljubljana, junij 2023

Spremna beseda k **Poročilu o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva**

Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva je strokovna publikacija, ki jo vsako leto pripravlja Kmetijski inštitut Slovenije v sodelovanju s strokovno službo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije ter nekaterimi zunanjimi sodelavci.

Letna poročila o stanju kmetijstva se pripravljajo že od leta 1993 in so za zadnjih nekaj let dostopna na straneh Kmetijskega inštituta Slovenije:

https://www.kis.si/Porocila_o_stanju_v_kmetijstvu/

Poročila se je oprijelo ime **Zeleno poročilo** in je dobro sprejeto tako v strokovnih krogih kot tudi med slovenskimi pridelovalci, študenti kmetijstva in drugih študijskih programov o naravnih virih ter zaposlenimi v kmetijstvu, živilstvu in sorodnih sektorjih. Zeleno poročilo je zanimivo tudi za splošne bralce, ki jih zanimajo različne teme, povezane s pridelovanjem hrane v Sloveniji.

V poročilu so zbrani najpomembnejši proizvodni in ekonomski rezultati o slovenskem kmetijstvu, živilstvu, gozdarstvu in ribištvu. Pripravljeni so na podlagi podatkov Statističnega urada RS, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter drugih uradnih virov, ki so na voljo do 31. maja tekočega leta (izjemoma tudi pozneje) za preteklo leto, za katero se poročilo pripravlja. Pri primerjavi podatkov z drugimi državami članicami EU se v poročilu od leta 2020 praviloma uporabljajo podatki EU-27 in ne več EU-28, saj je v začetku leta 2020 Združeno kraljestvo izstopilo iz Evropske unije.

Zeleno poročilo se osredotoča na podrobno vsebinsko razlago podatkov obravnavanega leta, s poudarkom na primerjavi s predhodnim letom. Za večino kazalnikov so podatki v statističnih prilogah predstavljeni za obdobje zadnjih trinajstih let. Prikazani podatki so zaokroženi, zato je mogoče odstopanje od podatkov SURS in drugih izvornih podatkov.

Vsebinska poročila se začnejo z razširjenim povzetkom najpomembnejših osnovnih rezultatov in kazalnikov slovenskega kmetijstva, živilstva in gozdarstva. V nadaljevanju so predstavljeni makroekonomski kazalniki za Slovenijo in položaj kmetijstva v gospodarstvu, struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji, obseg kmetijske proizvodnje, poraba kmetijskih proizvodov in stopnja samooskrbe, cene kmetijskih pridelkov, ekonomski rezultati kmetijstva, proračunske podpore za kmetijstvo, zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi, stanje v živilskopredelovalni industriji, ukrepi kmetijske politike, ključni rezultati računovodstva po metodologiji mreže računovodskih podatkov s kmetijskih gospodarstev (angl. Farm Accountancy Data Network, FADN), ekološko kmetovanje, gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči ter delovanje različnih javnih služb in drugih podpornih storitev za kmetijstvo. V zadnjih dveh poglavjih so strnjeni še ključni kazalniki in rezultati na področju gozdarstva, lovstva in ribištva.

Posebno analitično vrednost dajejo poročilu obširne *statistične priloge*, ki vse pomembnejše podatke o stanju kmetijstva prikazujejo v strnjenih preglednicah za obdobje zadnjih trinajstih let, kar omogoča različne primerjalne analize in analize preteklih stanj ali dogajanj.

Komplementarni del Zelenega poročila je samostojna strokovna publikacija **Pregled po kmetijskih trgih**, namenjena podrobnejši predstavitvi najpomembnejših kmetijskih trgov v Sloveniji. V *Pregledu po kmetijskih trgih* so predstavljeni najpomembnejši proizvodni in ekonomski kazalniki za ključne kmetijske trge na področju rastlinske pridelave (žito, oljnice, krompir, hmelj, zelenjadnice, krmne rastline, sadje, oljke, grozdje in vino, suhe stročnice ter seme) in živinoreje (meso govedi, meso prašičev, perutninsko meso, ovčje in kozje meso, mleko, jajca, konji in med).

Kazalo vsebine

INFOGRAFIKA: SLOVENSKO KMETIJSTVO V LETU 2022	12
POVZETEK POMEMBNEJŠIH UGOTOVITEV	16
1 STANJE V KMETIJSTVU	22
1.1 Makroekonomsko okolje in mesto kmetijstva v gospodarstvu	22
1.2 Struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji	24
1.2.1 Število kmetijskih gospodarstev in raba zemljišč	24
1.2.2 Živinoreja	27
1.2.3 Delovna sila na kmetijskih gospodarstvih	30
1.2.4 Tipologija in ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev	31
1.2.5 Dopolnilne dejavnosti na kmetijskih gospodarstvih	33
1.3 Obseg kmetijske proizvodnje	34
1.4 Poraba kmetijskih proizvodov in stopnje samooskrbe	39
1.5 Cene v kmetijstvu	43
1.6 Ekonomski rezultati kmetijstva	46
2 PRORAČUNSKE PODPORE KMETIJSTVU	50
2.1 Podpore kmetijstvu iz državnega proračuna	50
2.1.1 Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem	53
2.1.2 Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko	55
2.1.3 Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	58
2.2 Podpore kmetijstvu na lokalni ravni	61
3 ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI	63
3.1 Blagovna menjava agroživilstva po skupinah blaga	65
3.2 Regionalna struktura blagovne menjave agroživilstva	69
4 ŽIVILSKOPREDELOVALNA INDUSTRIJA	72
4.1 Pomen živilskopredelovalne panoge v makroekonomskih agregatih in trendi v obsegu proizvodnje	72
4.2 Cene v živilskopredelovalni industriji	74
4.3 Poslovni rezultati živilskopredelovalne industrije	76
4.3.1 Poslovanje živilskopredelovalne panoge	76
4.3.2 Industrijska struktura in gospodarska gibanja po živilskopredelovalnih dejavnostih	79
5 KMETIJSKA POLITIKA	86
5.1 Ukrepi skupne kmetijske politike EU	86
5.1.1 Ukrepi v okviru skupne ureditve kmetijskih trgov	86
5.1.2 Neposredna plačila proizvajalcem	86
5.1.3 Program razvoja podeželja 2014–2020	88
5.1.4 Drugi programi, sofinancirani s sredstvi EU	96
5.2 Nacionalni ukrepi kmetijske politike	97
5.2.1 Izredni državni ukrepi v kmetijstvu v letu 2022	98
6 KMETIJSKO RAČUNOVODSTVO PO METODOLOGIJI FADN	101
6.1 Vzorec poročevalskih kmetijskih gospodarstev, vključenih v mrežo FADN	101
6.2 Osnovna proizvodna zmogljivost in ekonomska velikost po tipih kmetovanja	101
6.3 Ključni ekonomski rezultati računovodstva FADN	106

7	STANDARDNI PRIHODEK KMETIJSKIH GOSPODARSTEV	111
7.1	Postopek določitve standardnega prihodka kmetijskih gospodarstev	111
7.2	Standardni prihodek kmetijskih gospodarstev v letu 2022	112
8	EKOLOŠKO KMETOVANJE	115
9	GOSPODARJENJE S KMETIJSKIMI ZEMLJIŠČI.....	119
9.1	Obseg kmetijskih zemljišč ter površine z naravnimi in drugimi omejitvami rabe	119
9.1.1	Obseg kmetijskih zemljišč	119
9.1.2	Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, zavarovana območja in vodovarstvena območja	122
9.2	Zemljiške operacije	126
9.3	Varstvo kmetijskih zemljišč pred spreminjanjem namenske rabe	129
9.4	Gospodarjenje z zemljišči v okviru Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije	132
10	JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO.....	136
10.1	Javna služba kmetijskega svetovanja	136
10.2	Strokovne naloge v proizvodnji kmetijskih rastlin	142
10.3	Strokovne naloge v živinoreji	154
10.4	Raziskovalna dejavnost	160
10.5	Kmetijsko izobraževanje	165
11	VARNA HRANA, VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN	166
11.1	Področje fitofarmaceutskih sredstev	166
11.2	Varna hrana	168
11.3	Krma	171
11.4	Veterinarstvo.....	172
11.5	Varstvo rastlin	174
12	GOZDARSTVO IN LOVSTVO.....	177
12.1	Gozdarstvo.....	177
12.1.1	Površina gozdov, lesna zaloga in posek lesa	177
12.1.2	Varstvo, obnova in nega gozdov	179
12.1.3	Dela na gozdni prometnicah.....	180
12.1.4	Gozdni lesni sortimenti in druge gozdne dobrine	181
12.1.5	Proračunski izdatki za naloge na področju gozdarstva in lovstva	188
12.1.6	Izobraževalni programi v Sloveniji s področja gozdarstva	189
12.1.7	Gozdarska inšpekcija	189
12.1.8	Mednarodno sodelovanje v gozdarstvu	192
12.2	Lovstvo.....	194
13	RIBIŠTVO	197
13.1	Morsko ribištvo in ribogojstvo	197
13.2	Sladkovodno ribištvo.....	199
13.3	Odkupna vrednost vzrejenih vodnih organizmov.....	200
13.4	Proračunski izdatki za ukrepe v ribištvu	201
14	LITERATURA IN VIRI	202
15	Statistične priloge.....	204

Kazalo preglednic

Preglednica 1:	Pregled gospodarskih gibanj; 2017–2022.....	22
Preglednica 2:	Število KMG in površina KZU po vrstah rabe; 2000, 2010 in 2020	24
Preglednica 3:	Povprečna površina kmetijskih zemljišč na kmetijsko gospodarstvo; 2000, 2010 in 2020.....	26
Preglednica 4:	Število KMG po velikostnih razredih KZU; 2000, 2010 in 2020	26
Preglednica 5:	Kmetijska zemljišča v uporabi po velikostnih razredih; 2000, 2010 in 2020	26
Preglednica 6:	Število KMG z živino in število živine; 2000, 2010 in 2020	27
Preglednica 7:	Povprečno število živali na živinorejskih gospodarstvih; 2000, 2010 in 2020.....	27
Preglednica 8:	Število KMG po velikostnih razredih GVŽ; 2000, 2010 in 2020	29
Preglednica 9:	Glave velike živine po velikostnih razredih GVŽ; 2000, 2010 in 2020	29
Preglednica 10:	Delovna sila v kmetijstvu; 2020	30
Preglednica 11:	Starostna struktura družinske delovne sile na družinskih kmetijah; 2020	30
Preglednica 12:	Kmetijska izobrazba gospodarjev-upraviteljev na družinskih kmetijah; 2020	30
Preglednica 13:	Kmetijska gospodarstva po glavnih tipih kmetovanja; 2010, 2020	31
Preglednica 14:	Kmetijska zemlja v uporabi po glavnih tipih kmetovanja; 2010, 2020.....	31
Preglednica 15:	Ekonomska velikost (000 EUR) po glavnih tipih kmetovanja; 2010, 2020.....	32
Preglednica 16:	Število kmetijskih gospodarstev in kmetijska zemljišča v uporabi po velikostnih razredih ekonomske velikosti; 2010, 2020	32
Preglednica 17:	Ekonomska velikost in število GVŽ po velikostnih razredih ekonomske velikosti; 2010, 2020	32
Preglednica 18:	Število družinskih kmetij z dopolnilnimi dejavnostmi; 2020.....	33
Preglednica 19:	Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg); 2017–2022	39
Preglednica 20:	Indeksi nominalnih cen kmetijskih proizvodov in inputov; 2017–2022.....	45
Preglednica 21:	Osnovni agregati računa proizvodnje in dohodkov; 2018–2022	47
Preglednica 22:	Proračunska izplačila za kmetijstvo (000 EUR); 2018–2022	50
Preglednica 23:	Struktura proračunskih izplačil za kmetijstvo po osnovnih skupinah ukrepov in viru financiranja (000 EUR); 2018–2022	51
Preglednica 24:	Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR); 2018–2022	54
Preglednica 25:	Izplačane odškodnine in druga izredna plačila (000 EUR); 2018–2022	54
Preglednica 26:	Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR); 2018–2022	55
Preglednica 27:	Proračunska izplačila za ukrepe krepitve konkurenčnosti kmetijstva in agroživilstva (000 EUR); 2018–2022	57
Preglednica 28:	Proračunska izplačila za ukrepe v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu (000 EUR); 2018–2022	58
Preglednica 29:	Izplačila proračuna za splošne storitve za kmetijstvo (000 EUR); 2018–2022	59
Preglednica 30:	Proračunska izplačila za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve za kmetijstvo (000 EUR); 2018–2022	59
Preglednica 31:	Proračunska izplačila za ukrepe nadzora nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme (000 EUR); 2018–2022	60
Preglednica 32:	Proračunska izplačila za druge splošne storitve (000 EUR); 2018–2022.....	60

Preglednica 33: Podpore kmetijstvu, izplačane na lokalni ravni (000 EUR); 2018–2022	61
Preglednica 34: Blagovna menjava agroživilskih proizvodov; 2018–2022	63
Preglednica 35: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah proizvodov; 2021 in 2022.....	66
Preglednica 36: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah držav in najpomembnejših trgovinskih partnericah (mio EUR); 2017–2022	69
Preglednica 37: 15 najpomembnejših trgovinskih partneric po izvozu in uvozu (%); 2022	71
Preglednica 38: Indeksi obsega industrijske proizvodnje (predhodno leto = 100); 2017–2022.....	73
Preglednica 39: Indeksi cen pri proizvajalcih (nominalno, predhodno leto = 100); 2017–2022.....	75
Preglednica 40: Gibanje pomembnejših kazalnikov poslovanja živilskopredelovalne industrije; 2017–2022	76
Preglednica 41: Deleži proizvodnje hrane in pijač (10 + 11) v predelovalni dejavnosti (C); 2017–2022.....	78
Preglednica 42: Osnovni kazalniki strukture živilskopredelovalne panoge v letu 2022	80
Preglednica 43: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalnih dejavnosti; 2021 in 2022	85
Preglednica 44: Neposredna plačila po uredbah za leti 2021 (izplačano do 31. 5. 2022) in 2022 (izplačano do 31. 5. 2023).....	87
Preglednica 45: Sredstva PRP 2014–2020 po glavnih skupinah ukrepov (000 EUR) (do 31. 12. 2022)	89
Preglednica 46: Izvajanja operacij KOPOP v letih 2019–2022 (do 31.12. 2022)	93
Preglednica 47: Izplačana izravnalna plačila območjem z naravnimi ali drugimi omejitvami po uredbah za leti 2021 in 2022 (subvencijsko leto).....	94
Preglednica 48: Izplačana izravnalna plačila za ukrep dobrobit živali po uredbah za leti 2021 in 2022 (subvencijsko leto).....	94
Preglednica 49: Pregled sredstev po aktivnostih tehnične pomoči (000 EUR; do 31. 12. 2022).....	96
Preglednica 50: Izplačana sredstva za sofinanciranje zavarovalnih premij, zavarovana kmetijska zemljišča in število zavarovanih živali; 2016–2022	97
Preglednica 51: Nacionalna izredna plačila kmetijstvu v letu 2022	98
Preglednica 52: Število poročevalskih KMG v vzorčnem okviru za nabor ter v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2016–2021	101
Preglednica 53: Število KMG po tipih kmetovanja (TF8) in ekonomski velikosti v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2016–2021	103
Preglednica 54: Osnovni proizvodni potencial in ekonomska velikost KMG v vzorcu FADN po tipih kmetovanja (TF8); 2016–2021	106
Preglednica 55: Ključni ekonomski rezultati računovodstva FADN (EUR/KMG); 2016–2021	108
Preglednica 56: Ključni ekonomski rezultati računovodstva FADN po tipih kmetovanja (TF8) (EUR/KMG); 2021	108
Preglednica 57: Kmetijska gospodarstva, vključena v izračun SO; 2022	112
Preglednica 58: Število kmetijskih gospodarstev po splošnih tipih kmetovanja in razredih ekonomske velikosti; 2022	113
Preglednica 59: SO kmetijskih gospodarstev (mio EUR) po splošnih tipih kmetovanja in razredih ekonomske velikosti; 2022	113
Preglednica 60: Število kmetijskih gospodarstev in skupni SO glede na splošni in glavni tip kmetovanja; 2022	114
Preglednica 61: Kmetijska gospodarstva in kmetijska zemljišča v uporabi v kontroli ekološkega kmetovanja; 2018–2022	115

Preglednica 62:	KZU, vključena v kontrolo ekološkega kmetovanja, po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2018–2022.....	116
Preglednica 63:	Pridelava ekoloških rastlinskih pridelkov po pomembnejših skupinah kmetijskih kultur (t); 2018–2022	117
Preglednica 64:	Število živali, vključenih v kontrolo ekološkega kmetovanja; 2018–2022	117
Preglednica 65:	Prireja ekoloških proizvodov živalskega izvora, po kategorijah; 2018–2022.....	118
Preglednica 66:	Evidenca dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč po vrstah dejanske rabe; 2006, 2021 in 2022.....	120
Preglednica 67:	Površine iz registra kmetijskih gospodarstev po vrstah rabe GERK; 2006, 2021 in 2022.....	122
Preglednica 68:	Površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost	122
Preglednica 69:	Skupna površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih Natura 2000	123
Preglednica 70:	Površina KZU in GERK KZU (ha) na zavarovanih območjih	125
Preglednica 71:	Skupna površina, površina KZU in GERK KZU (ha) na vodovarstvenih območjih (VVO); 2022	125
Preglednica 72:	Odmerna nadomestila za vzdrževanje hidromelioracijskih sistemov, 2016–2022.....	128
Preglednica 73:	Spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč in spremembe nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo, po občinah po OPN za leto 2022 ter skupne površine namenske rabe kmetijskih zemljišč po uveljavitvi OPN (ha)	130
Preglednica 74:	Deleži sprememb namenske rabe kmetijskih zemljišč in sprememb nekmetijskih rab v kmetijsko namensko rabo (%).....	131
Preglednica 75:	Zemljišča po dejanski rabi (ha) v registru osnovnih sredstev Sklada, 2017–2022	132
Preglednica 76:	Osnovni kazalniki gospodarjenja Sklada s kmetijskimi zemljišči, 2017–2022	133
Preglednica 77:	Število organizacij v letu 2022, ki opravljajo posamezne naloge v okviru javne službe strokovnih nalog v živinoreji	154
Preglednica 78:	Mlečnosti kontroliranih krav (standardna laktacija) po pasmah; 2021 in 2022	155
Preglednica 79:	Število tropov ter število ovc in koz v kontroli; 2021 in 2022.....	157
Preglednica 80:	Parametri plodnosti ovc in koz v letih od 2018 do 2022.....	158
Preglednica 81:	Število kobil, vpisanih v rodovniške knjige, po pasmah; 2014–2022	159
Preglednica 82:	Število matic v rodovniški knjigi kranjske čebele, 2014–2022	159
Preglednica 83:	Raziskave v kmetijstvu, ki jih financira MKGP; 2021 in 2022	161
Preglednica 84:	Število izvedenih ocen in izdanih odločb v postopku odobritve aktivnih snovi in izdaje odločb o registraciji oziroma dovoljenjih za FFS v letu 2022.....	166
Preglednica 85:	Število izdanih odločb, opravljenih tečajev in pregledov v prometu in uporabi FFS na dan 31. 12. 2022	167
Preglednica 86:	Število odobrenih obratov in klavnic; 2011–2022	169
Preglednica 87:	Število zaklanih živali po vrstah, pregledanih s strani UVHVVR; 2017–2022	169
Preglednica 88:	Proizvodnja živil živalskega izvora v odobrenih obratih (kg); 2017–2022.....	169
Preglednica 89:	Število opravljenih preiskav na boleznih v letu 2022	172
Preglednica 90:	Možni posek, evidentirana količina poseka in delež realizacije; 2019–2022.....	178
Preglednica 91:	Posek v slovenskih gozdovih po vrstah sečnje (m ³); 2022	178
Preglednica 92:	Sanitarni posek (000 m ³); 2012–2022.....	179
Preglednica 93:	Obseg opravljenih varstvenih del v gozdovih (število dni); 2012–2022	179

Preglednica 94: Število gozdnih požarov in površina pogorišč; 2012–2022.....	179
Preglednica 95: Struktura obnove in nege gozdov; 2019–2022	180
Preglednica 96: Struktura virov financiranja za vzdrževanje gozdnih cest; 2012–2022	181
Preglednica 97: Gradnja in rekonstrukcija gozdnih vlak (km); 2012–2022	181
Preglednica 98: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m ³); 2020–2022	182
Preglednica 99: Zunanjetrgovinska bilanca gozdnih lesnih sortimentov (000 m ³); 2018–2022.....	184
Preglednica 100: Izvoz gozdnih lesnih sortimentov (000 m ³); 2018–2022	184
Preglednica 101: Uvoz gozdnih lesnih sortimentov (000 m ³); 2018–2022	185
Preglednica 102: Odkupne cene po kategorijah kakovosti gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov (EUR/m ³ , brez DDV); 2018–2022.....	186
Preglednica 103: Poraba proračunskih sredstev za naloge na področju gozdarstva in lovstva (000 EUR); 2018–2022	188
Preglednica 104: Pregled odstrela in ugotovljenih izgub divjadi in velikih zveri; 2012–2022	195
Preglednica 105: Odstrel in ugotovljene izgube na 100 ha površine v letu 2022	195
Preglednica 106: Škoda, ki jo povzročata rastlinojeda divjad in divji prašič; 2012–2022	195
Preglednica 107: Ocena strukture škod na kmetijskih kulturah, ki jih povzročajo divjad in velike zveri (%); 2012–2022.....	196
Preglednica 108: Prikaz opravljenih biotehniških del; 2012–2022	196
Preglednica 109: Ulov, iztovor in vzreja rib, mehkužcev in rakov (t); 2016–2022	197
Preglednica 110: Delovno aktivno prebivalstvo v morskem ribištvi in morskem ribogojstvu; 2017–2021.....	197
Preglednica 111: Vsa plovila v registru ribiških plovil ter aktivna plovila po dolžini in opreми; 2017–2022.....	198
Preglednica 112: Ulov in vzreja sladkovodnih rib (t); 2016–2022	199
Preglednica 113: Število delovno aktivnih oseb v sladkovodnem ribogojstvu; 2016–2021	200
Preglednica 114: Količina in odkupna vrednost vodnih organizmov (brez DDV); 2016–2022.....	200
Preglednica 115: Proračunska izplačila za ribištvo (000 EUR); 2017–2022.....	201

Kazalo slik

Slika 1: Število KMG in površina KZU po vrstah rabe KZU; 2000–2020	25
Slika 2: Število živinorejskih KMG in število živali; 2000–2020	28
Slika 3: Indeksi proizvodnje kmetijskih proizvodov (2015 = 100); 2010–2022	34
Slika 4: Sprememba skupne površine in struktura kmetijskih zemljišč v uporabi.....	35
Slika 5: Skupna površina in setvena struktura njiv	36
Slika 6: Sprememba v rastlinski pridelavi v letu 2022 v primerjavi z letom 2021 (%).....	36
Slika 7: Število živali konec leta (000); 2010–2022	37
Slika 8: Sprememba v živinorejski proizvodnji v letu 2022 v primerjavi z letom 2021 (%)	38
Slika 9: Samooskrba z rastlinskimi pridelki (%); 2017–2022	41
Slika 10: Samooskrba z osnovnimi živalskimi proizvodi (%); 2017–2022	42
Slika 11: Indeksi cen kmetijskih pridelkov pri proizvajalcih (realno; 2015 = 100); 2010–2022.....	43
Slika 12: Spremembe cen rastlinskih pridelkov v letu 2022 glede na leto 2021 (%)	43

Slika 13: Spremembe cen v živiloreji v letu 2022 glede na leto 2021 (%).....	44
Slika 14: Spremembe cen inputov za kmetijstvo v letu 2022 glede na leto 2021 (%).....	44
Slika 15: Osnovni kazalniki ekonomskih računov za kmetijstvo (realno; stalne cene 2015); 2010–2022	46
Slika 16: Proračunska izplačila za kmetijstvo (mio EUR); 2010–2022	50
Slika 17: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (mio EUR); 2010–2022	53
Slika 18: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (mio EUR); 2010–2022	55
Slika 19: Proračunska izplačila za ukrepe za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi (mio EUR); 2010–2022	56
Slika 20: Proračunska sredstva za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (mio EUR); 2010–2022	58
Slika 21: Izvoz, uvoz in trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov (mio EUR); 2010–2022	63
Slika 22: Izvoz in uvoz agroživilskih proizvodov po mesecih v letu 2022 (mio EUR)	65
Slika 23: Struktura izvoza in uvoza agroživilskih proizvodov po tarifnih skupinah (%); 2022	67
Slika 24: Zunanjetrgovinska bilanca agroživilstva po tarifnih skupinah (mio EUR); 2021 in 2022	68
Slika 25: Struktura izvoza in uvoza agroživilstva po skupinah držav; 2017–2022	70
Slika 26: Struktura izvoza in uvoza agroživilskih proizvodov po pomembnejših zunanjetrgovinskih partnericah (%); 2022.....	70
Slika 27: Delež proizvodnje živil in pijač v dodani vrednosti in zaposlenosti (%); 2008–2021	72
Slika 28: Indeks obsega industrijske proizvodnje (2015 = 100); 2008–2022	73
Slika 29: Indeksi cen živil in pijač ter proizvodov predelovalnih dejavnosti pri proizvajalcih (realno; 2015 = 100); 2008–2022.....	74
Slika 30: Indeksi cen živilskih proizvodov pri proizvajalcih v primerjavi z indeksi cen kmetijskih pridelkov, energentov in plač (2015 = 100); 2008–2022	75
Slika 31: Produktivnost in dodana vrednost na zaposlenega v živilskopredelovalni industriji v primerjavi s predelovalnimi dejavnostmi (indeks C = 100); 2008–2022	79
Slika 32: Neto dobiček/izguba živilskopredelovalne industrije po dejavnostih (mio EUR); 2021 in 2022	81
Slika 33: Odstopanje dejanskega od načrtovanega vzorca FADN po tipih kmetovanja (TF8) in razredih ekonomske velikosti (načrtovani vzorec = 0 %); 2016–2021.....	104
Slika 34: Struktura dejanskega vzorca FADN po tipih kmetovanja (TF8); povp. 2016–2021	105
Slika 35: Struktura dejanskega vzorca FADN po analiziranih razredih ekonomske velikosti; povp. 2016–2021	105
Slika 36: Struktura skupnega prihodka (vrednost proizvodnje, povečana za neto tekoče subvencije) in stroškov po tipih kmetovanja (TF8) (skupni prihodek = 100 %); 2021.....	109
Slika 37: Primerjava neto dodane vrednosti (NDV) po FADN in faktorskega dohodka (FD) po ERK na polnovredno delovno moč (EUR/PDM); 2016–2021.....	110
Slika 38: Število kmetijskih gospodarstev, skupni SO in SO na KMG glede na splošni tip kmetovanja; 2022	112
Slika 39: Kmetijska gospodarstva, vključena v ekološko kmetovanje, Slovenija; 2022	115
Slika 40: Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost.....	123
Slika 41: Območje Natura 2000	124
Slika 42: Narodni, regijski in krajinski parki.....	124

Slika 43: Vodovarstvena območja.....	126
Slika 44: Deleži sprememb iz zgornje preglednice – primerjava sprememb namenske rabe kmetijskih zemljišč in sprememb nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo	131
Slika 45: Shema javnih služb in izvajalcev v skladu z novo zakonodajo	142
Slika 46: Struktura lesne zaloge po drevesnih vrstah v letu 2022	177
Slika 47: Sankeyjev diagram tokov okroglega in žaganega lesa listavcev v Sloveniji; 2021	182
Slika 48: Izvoz, uvoz in zunanjetrgovinska bilanca okroglega lesa (000 m ³); 2011–2022*	183
Slika 49: Letne povprečne odkupne cene izbranih skupin gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov; 2019–2022.....	186

Kazalo okvirjev

Okvir 1: Struktura kmetijskih gospodarstev	24
Okvir 2: Poraba na prebivalca in stopnja samooskrbe	39
Okvir 3: Cene v kmetijstvu.....	45
Okvir 4: Ekonomski računi za kmetijstvo	49
Okvir 5: Klasifikacija ukrepov kmetijske politike	52
Okvir 6: Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi	64
Okvir 7: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalne industrije	77
Okvir 8: FADN (angl. Farm Accountancy Data Network)	102
Okvir 9: Standardni prihodek kmetijskih gospodarstev	111

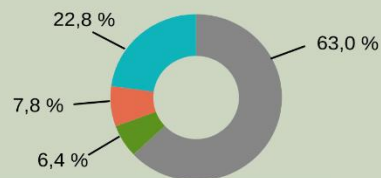
INFOGRAFIKA: SLOVENSKO KMETIJSTVO V LETU 2022

Položaj kmetijstva v gospodarstvu

Struktura dodane vrednosti po dejavnostih (%)

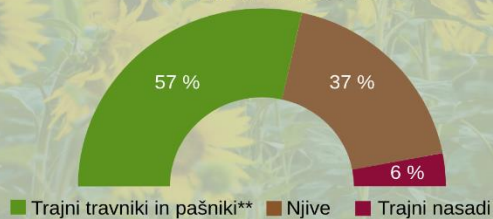
Struktura zaposlenosti (%)

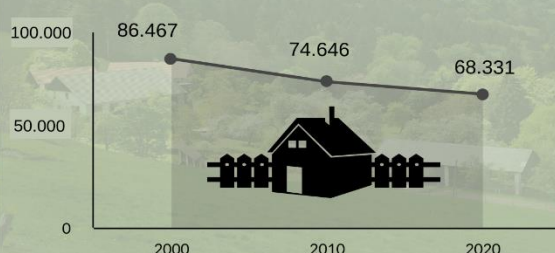
Struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji*

Površina kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU)

leta 2020: 474.633 ha

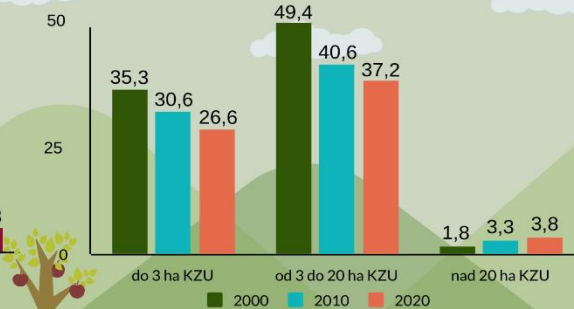
Število kmetijskih gospodarstev (KMG)

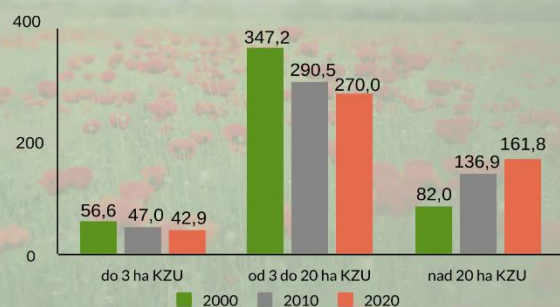
Povprečna površina KZU na KMG (ha)

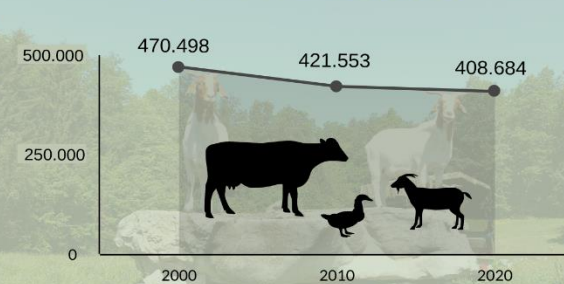
Število KMG po velikostnih razredih KZU (000 KMG)

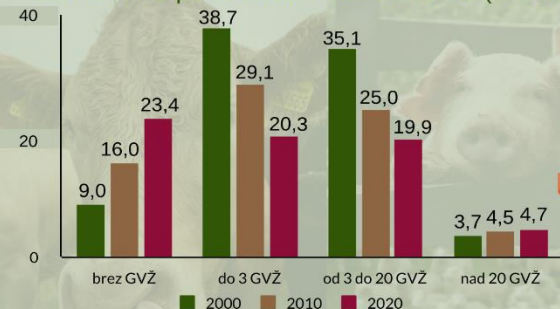
Površina KZU po velikostnih razredih (000 ha)

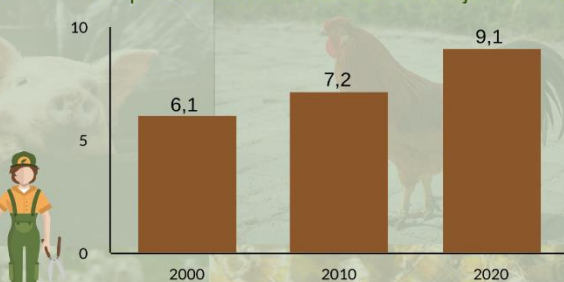
Število glav velike živine (GVŽ)

Število KMG po velikostnih razredih GVŽ (000 KMG)

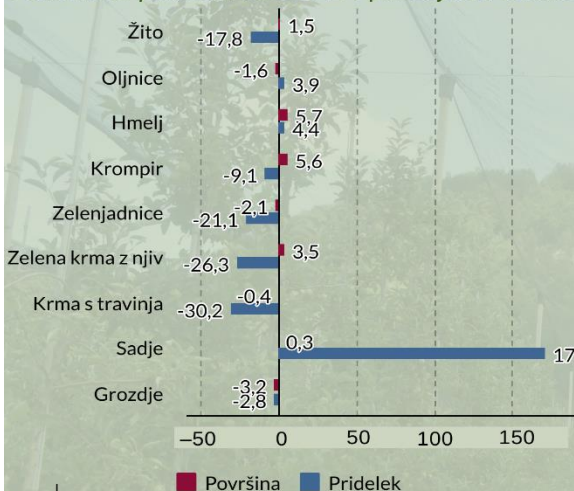
Povprečno število GVŽ na živinorejskih KMG

*Podatki Popisa kmetijskih gospodarstev 2020; **skupni pašniki niso vključeni.

Rastlinska pridelava

Površine in pridelki v letu 2022 v primerjavi z letom 2021 (%)

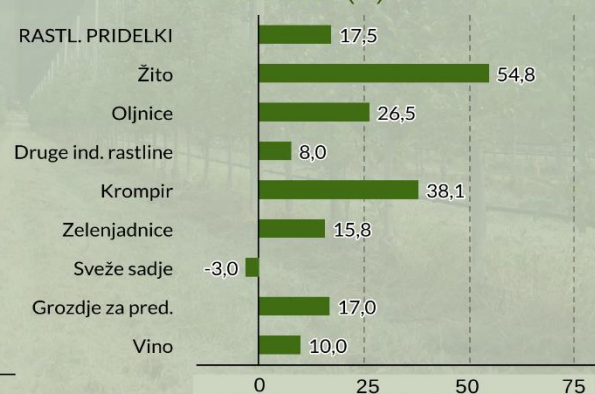

Poraba na prebivalca*

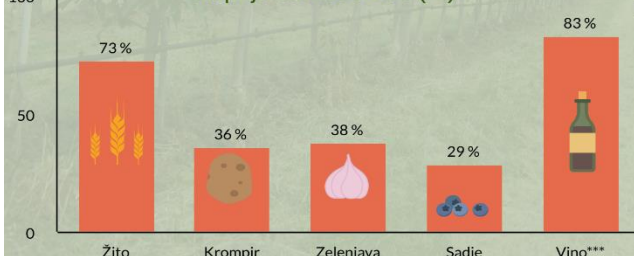
Žito**	85 kg
Krompir	70 kg
Zelenjava	105 kg
Sadje	133 kg
Sladkor	35 kg
Riž	5 kg
Vino***	33 l

Spremembe nominalnih cen v letu 2022 v primerjavi z letom 2021 (%)

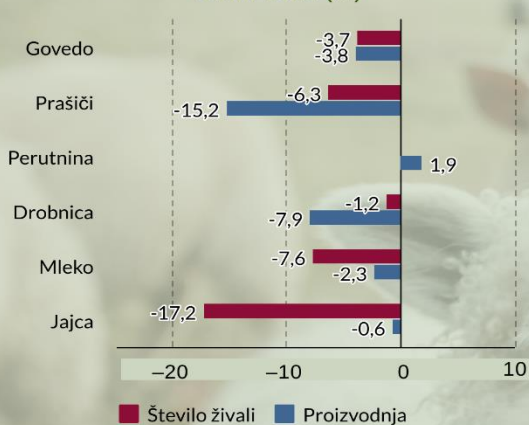

Stopnja samooskrbe (%)*

Živinoreja

Živinorejska proizvodnja v letu 2022 v primerjavi z letom 2021 (%)

Poraba na prebivalca*

Meso, skupaj****	87 kg
-meso govedi	20 kg
-meso prašičev	30 kg
-perutninsko meso	32 kg
Mleko, skupaj*****	211 kg
Jajca	11 kg
Med	1 kg

Spremembe nominalnih cen v letu 2022 v primerjavi z letom 2021 (%)

Stopnja samooskrbe (%)*

*Začasni podatki; **v ekvivalentu moke; ***tržno leto 2021–2022; ****v ekvivalentu klavne mase; *****v ekv. surovega mleka.

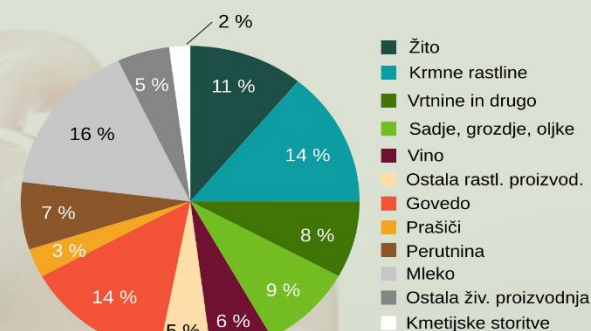
Ekonomski rezultati kmetijstva

Faktorski dohodek*
541 mio EUR (tekoče cene)
 (realno +19,4 % v primerjavi z letom 2021)

Faktorski dohodek/PDM*
7.419 EUR/PDM (tekoče cene)
 (realno +20,5 % v primerjavi z letom 2021)

Struktura vrednosti kmetijske proizvodnje (%)

1.670 mio EUR (tekoče cene)*

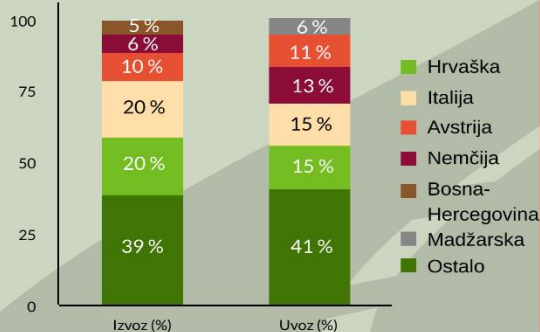

Blagovna menjava agroživilstva

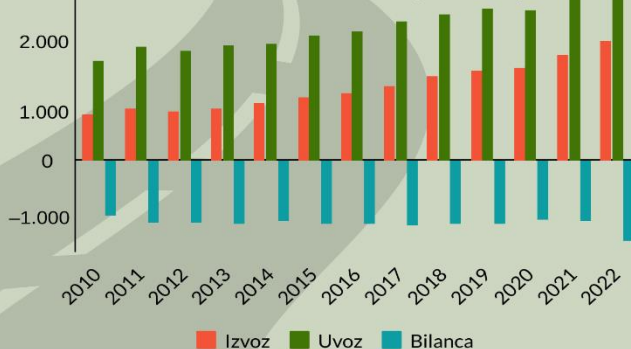
Pokritost uvoza z izvozom*

Pomembnejše trgovinske partnerice*

Izvoz, uvoz in bilanca (mio EUR)*

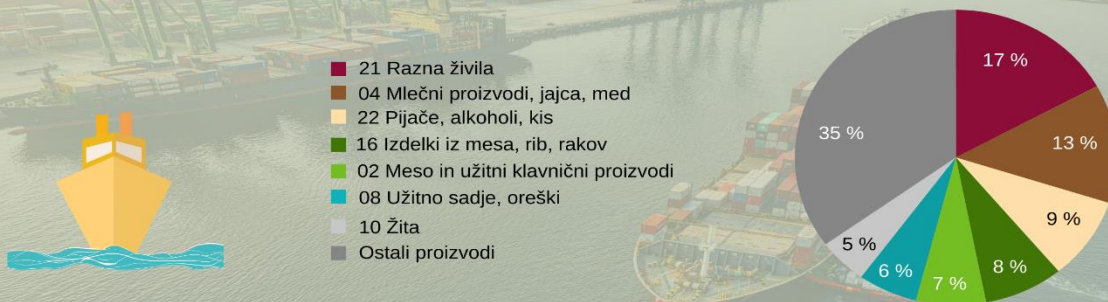
Izvoz*:

2.017 mio EUR
 (+13 % v primerjavi z letom 2021)

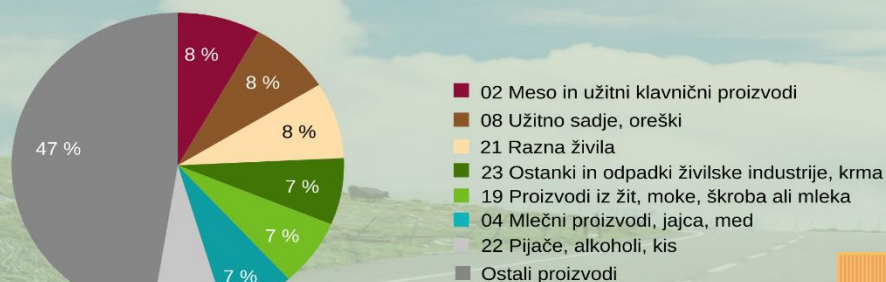
Uvoz*:

3.343 mio EUR
 (+20 % v primerjavi z letom 2021)

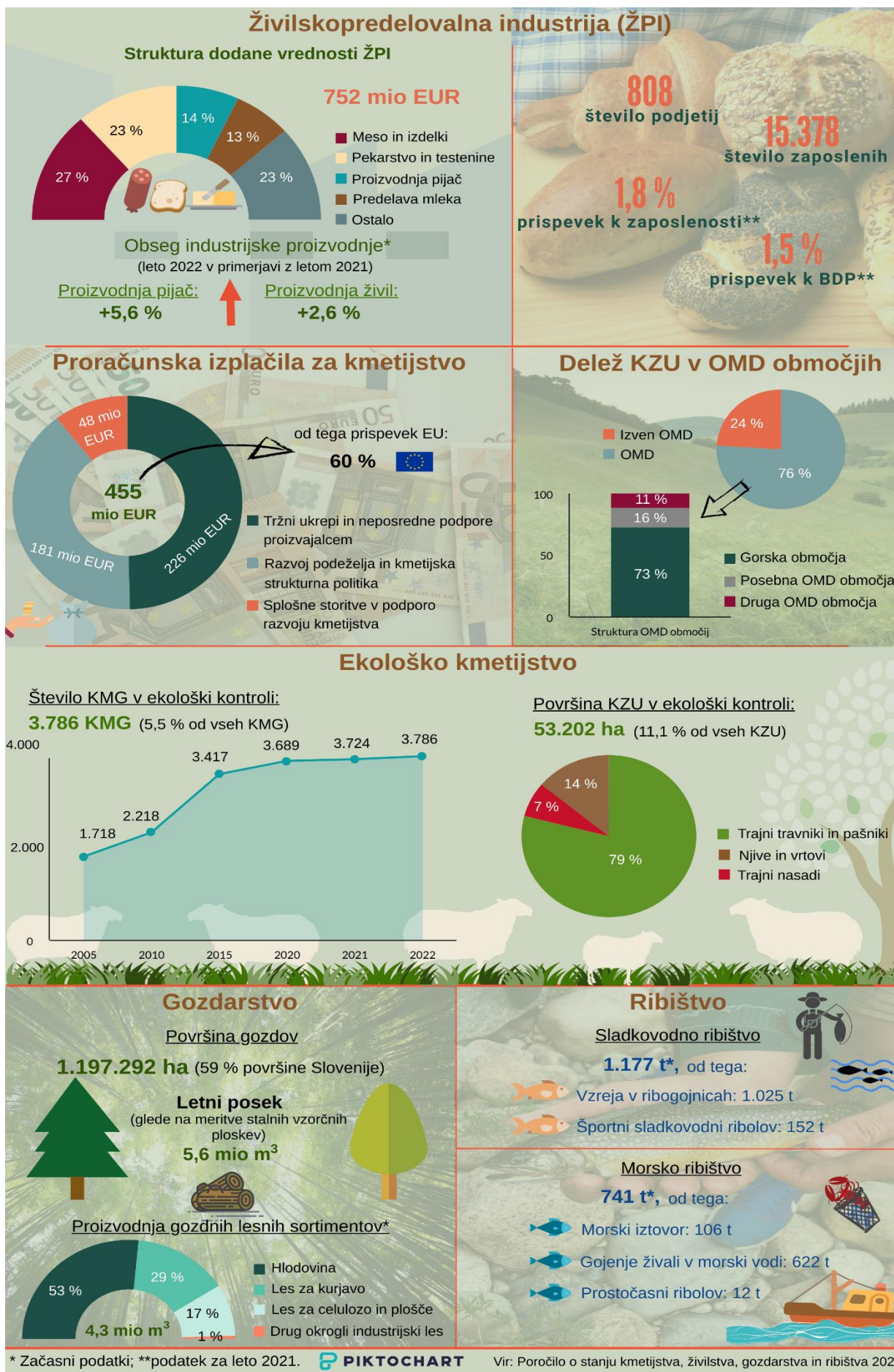
Struktura izvoza agroživilstva po kombinirani nomenklaturi (%)*

Struktura uvoza agroživilstva po kombinirani nomenklaturi (%)*

*Začasni podatki.

* Začasni podatki; **podatek za leto 2021.

PIKTOCHART

Vir: Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva 2022

POVZETEK POMEMBNEJŠIH UGOTOVITEV

V letu 2022 je Slovenija beležila pozitivno gospodarsko rast (2,5 %), ta se je upočasnila v primerjavi z letom 2021, ko je znašala 8,2 %. Močno se je v letu 2022 okrepil trg dela, stopnja registrirane brezposelnosti se je namreč s 7,6 % spustila na 5,8 %, anketna pa s 4,7 % na 4,0 %. Najbolj pa je leto 2022 zaznamovala visoka inflacija. Dvig cen življenjskih potrebščin s konca leta 2021 se je še okrepil in v letu 2022 dosegel 8,8 % (povprečna letna inflacija). K občutno dražjim energentom in hrani so dodatno prispevale vojna v Ukrajini in neugodne vremenske razmere v letu 2022. V letu 2022 se je nadaljeval trend zmanjševanja prispevka kmetijstva k deležu skupne bruto dodane vrednosti in zaposlenosti. Kmetijstvo skupaj z gozdarstvom, lovstvom in ribištvom je tako v letu 2022 k skupni dodani vrednosti prispevalo 2,1 %, k skupni zaposlenosti pa 6,3 %.

Stanje v kmetijstvu

Podatki o rabi zemljišč in številu živine iz popisa kmetijstva 2020 kažejo, da se nadaljuje trend zmanjševanja števila kmetijskih gospodarstev (KMG). Povprečno kmetijsko gospodarstvo je v letu 2020 obdelovalo 7,0 hektarja kmetijskih zemljišč, kar je za četrtno več kot leta 2000 (5,6 ha/KMG). Velikostna struktura kmetijskih gospodarstev se še vedno izboljšuje, saj se je število gospodarstev, ki obdelujejo več kot 20 hektarjev kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), glede na leto 2000 več kot podvojilo. Ta gospodarstva zdaj obdelujejo več kot tretjino vseh KZU (34 %), kar je 5 odstotnih točk več kot leta 2010 in 17 odstotnih točk več kot leta 2000. Živinorejska gospodarstva so leta 2020 v povprečju redila 9,1 glave velike živine (GVŽ) na gospodarstvo, kar je za 3 GVŽ oziroma za 50 % več kot leta 2000 (6,1 GVŽ/KMG). Tudi velikostna struktura živinorejskih gospodarstev se je v primerjavi s popisom iz leta 2000 precej izboljšala. Število gospodarstev, ki redijo več kot 20 GVŽ, se je med letoma 2000 in 2020 povečalo za 27 %, ta gospodarstva pa redijo 56 % vseh GVŽ (za 22 odstotnih točk več kot v

letu 2000). Skupni vložek dela na kmetijskih gospodarstvih je v letu 2020 znašal 66.326 polnovrednih delovnih moči. S 95-odstotnim deležem še vedno prevladuje družinska delovna sila. Nadaljujejo se tudi procesi specializacije kmetijske proizvodnje, saj se povečuje delež KMG, ki so usmerjena v določeno vrsto rastlinske ali živinorejske pridelave, zmanjšuje pa delež mešanih KMG. Leta 2020 se je glede na leto 2010 povečal tudi delež KMG, ki imajo standardni prihodek višji od 25.000 EUR.

Leto 2022 je bilo za kmetijstvo že drugo leto zapored neugodno. Obseg kmetijske proizvodnje se je po začasni statistični podatkih zmanjšal še za slab odstotek (–0,8 %), pri čemer je bil obseg rastlinske pridelave v primerjavi s predhodnim letom manjši za en odstotek, obseg živinoreje pa se je ohranil na ravni predhodnega leta. Leto 2022 je najbolj zaznamovala suša, ki je močno prizadela letino, še posebej nekatere njivske posevke. Letina 2022 je bila za večino njivskih posevkov v primerjavi z daljšim obdobjem podpovprečna, izjema so nekatere vrste strnega žita in oljna ogrščica. Letina sadja je bila tako v intenzivnih kot v ekstenzivnih nasadih boljša od zelo slabe predhodne letine, podpovprečna pa je bila letina grozdja. Površina kmetijske zemlje v rabi kmetijskih gospodarstev je ostala na ravni leta prej, pri tem se je povečala površina njiv in vrtov (+0,8 %), zmanjšali pa sta se površina travnikov in pašnikov (–0,4 %) ter površina trajnih nasadov (–1,3 %). Leta 2022 je bilo več pridelovalnih površin kot v letu prej namenjenih pridelavi krompirja, žita, zelene krme in hmelja, manj pa je bilo na njivah oljnic, zelenjadnic, suhih stročnic, krmnih korenovk in sladkorne pese. Skupni pridelki so bili v letu 2022 večji le pri oljnicah in hmelju, pri vseh drugih pomembnejših skupinah njivskih posevkov in na trajnem travinju pa so bili zaradi slabše letine ali zaradi manjših površin manjši. Pridelek sadja je bil po izjemno slabi letini 2021 v letu 2022 mnogo večji (a še vedno podpovprečen), pridelek grozdja pa je bil za

3 % manjši kot v letu 2021. V večini živinorejskih sektorjev se je v letu 2022 prirast zmanjšal, razen v prireji perutninskega mesa (2-odstotno povečanje). Najbolj se je prirast zmanjšal pri prašičih, kar je ob ugodnem prihodkovno-stroškovnem razmerju posledica pomanjkanja pujskov na domačem in tujih trgih. K manjšemu prirastu goveda (−4 %) in drobnice (−8 %) so prispevale izredno slabe razmere za pridelavo osnovne krme ter povezano s tem tudi dejavniki, ki so negativno vplivali na rezultate reje pitovnih živali in tudi na vzrejne rezultate pri plemenski živini. V letu 2022 je bilo v primerjavi z letom 2021 manj prirejenega kravjega mleka, nekoliko manjša pa je bila tudi proizvodnja jajc. Število krav molznic se je v letu 2022 prvič izrazito spustilo pod mejo 100.000 živali, medtem ko se je povečevanje števila tako imenovane mlečne plemenske drobnice nadaljevalo tudi v letu 2022. Kljub temu pa je bila v letu 2022 prireja mleka drobnice opazno manjša zaradi pomanjkanja dovolj primerne krme v času laktacije in zaradi dolgotrajne vročine. Leto 2022 velja za čebelarstvo in pridelavo medu za eno boljših v zgodovini samostojne Slovenije.

Domača poraba na prebivalca se je v letu 2022 med rastlinskimi pridelki povečala pri rižu, krompirju, sadju in sladkorju, med živalskimi proizvodi pa pri mleku in jajcih. Poraba pšenice in rži je ostala na ravni predhodnega leta, poraba drugih kmetijskih proizvodov za prehrano pa se je zmanjšala. Od tega je bila opazno manjša kot v predhodnem letu poraba koruze, zelenjave in prašičjega mesa. Poraba mesa na agregatni ravni se je malenkost zmanjšala predvsem zaradi manjše porabe prašičjega, pa tudi govejega mesa. Poraba mleka in mlečnih izdelkov, pri kateri je opazen splošen trend zmanjševanja, se je v letu 2022 malenkost povečala in je bila nad ravno povprečne porabe zadnjega petletnega obdobja.

Stopnje samooskrbe so bile leta 2022 višje kot v letu prej pri sadju, mesu in medu, znižale pa so se pri žitu, krompirju, zelenjavi, mleku in jajcih. Domača proizvodnja je presegala domačo porabo pri mleku (130 %), mesu goveda (116 %) in perutninskem mesu

(109 %), pri čemer so se stopnje samooskrbe v primerjavi z letom prej zvišale le pri govejem mesu. Stopnja samooskrbe na agregatu žito se je znižala na 73 % predvsem zaradi slabe letine koruze (vpliv sušnih razmer). Pri krompirju in zelenjavi je manjša domača pridelava prispevala k znižanju stopenj samooskrbe (krompir: na 36 %, zelenjava: na 38 %). Ob povečani domači pridelavi je bila stopnja samooskrbe s sadjem (29 %) višja kot v predhodnem letu in nekoliko nad ravno povprečja zadnjih petih let, ki zajema tudi za pridelavo sadja katastrofalni leti 2017 in 2021.

Stopnja samooskrbe se je pri prašičjem mesu zaradi opaznega upada prireje znižala na 41 %, samooskrba z jajci se je zmanjšala na 94 %, samooskrba z medom pa se je zaradi dobrega pridelka povečala na 90 %.

Cene kmetijskih proizvodov na agregatni ravni so se že drugo leto občutno povišale in bile na rekordno visoki ravni. V letu 2022 so se cene na agregatni ravni kmetijstva glede na leto 2021 povišale za 24,3 % (realno za 14,2 %). Zvišale so se cene rastlinskih pridelkov, še izraziteje pa cene živalskih proizvodov.

Cene rastlinskih pridelkov so bile na skupni ravni leta 2022 za 17,5 % višje kot leta 2021. Najbolj so se zvišale cene žita (+55 %), krompirja (+38 %) in oljnic (+27 %). Razen cen sadja so se povišale tudi cene vseh drugih pomembnejših rastlinskih proizvodov.

Cene živali in živalskih proizvodov so bile glede na leto 2021 višje za 29,1 % in na rekordno visoki ravni. Pri tem so se izrazito zvišale odkupne cene kravjega mleka (+39 %) in goveda (+29 %), opazno pa tudi cene jedilnih jajc in prašičev (oboje za dobrih 20 %) ter perutnine (+18 %).

V letu 2022 pa so se izrazito zvišale tudi cene inputov za kmetijstvo, za 26,0 %, realno za 15,8 %. Med pomembnejšimi skupinami inputov so se najbolj zvišale cene mineralnih gnojil (+112 %), krmil (+32 %) in energije (+28 %). Ker je bilo povišanje cen kmetijskih proizvodov nekoliko manjše od povišanja cen stroškov, se je prihodkovno-stroškovno razmerje nekoliko poslabšalo.

Ekonomski rezultati kmetijstva na skupni ravni so se leta 2022 v primerjavi s predhodnim letom, ki je bilo eno od slabših v daljšem obdobju, občutno izboljšali (SURS, druga ocena). Neto dodana vrednost slovenskega kmetijstva se je v primerjavi z letom 2021 realno povečala za okoli tri petine, faktorski dohodek pa za okoli petino. Ob občutno višji vrednosti kmetijske proizvodnje (okoli 1,6 mrd EUR; realno +19 %) in hkrati višji vmesni potrošnji (realno +18 %) je faktorski dohodek znašal 541 milijonov EUR oziroma okoli 7.400 EUR na polnovredno delovno moč. Povečanje dohodkov v primerjavi s predhodnim letom je predvsem posledica občutno višjih cen kmetijskih proizvodov (predvsem v poljedelstvu, pa tudi v živinoreji), veliko boljše letine v sadjarstvu v primerjavi s katastrofalnim predhodnim letom, kljub za realno petino višjim cenam inputov na agregatni ravni. Ekonomski rezultati so bili boljši kot leto prej pri pridelavi žit (predvsem pšenice), oljnic, krompirja in sadja ter v prireji goveda in mleka. Poslabšanje pa je bilo zaznati v zelenjadarstvu in vinogradništvu.

Proračunski odhodki za kmetijstvo

Proračunska izplačila, namenjena kmetijstvu, so v letu 2022 znašala 455,3 milijona EUR, kar je približno 13 % več v primerjavi z letom 2021 in največ do zdaj. Glavni razlog za povečanje izplačil je predvsem precej povečan obseg nacionalnih sredstev za različne odškodnine in izredna izplačila. Prav zaradi povečanega obsega izplačil iz nacionalnega proračuna se je delež sofinanciranja kmetijstva s sredstvi EU zmanjšal na 60 % v letu 2022 (zadnje petletno povprečje: 69 %).

Največ izplačil je bilo namenjenih za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (50 %; 225,8 mio EUR), sledijo sredstva za ukrepe razvoja podeželja in kmetijsko strukturno politiko (40 %; 181,1 mio EUR), delež, namenjen financiranju splošnih storitev za kmetijstvo, pa ostaja razmeroma majhen (11 %; 48,4 mio EUR).

Izplačila v okviru tržnih ukrepov in neposrednih podpor kmetijstvu so se glede na leto 2021 povečala za skoraj 20 %. Močno povečanje teh

sredstev je predvsem posledica izvajanja ukrepov, ki so pripomogli k blažitvi posledic izpada dohodka v kmetijstvu zaradi gospodarske krize, in drugih izrednih plačil za pomoč kmetijstvu (izpad krme zaradi suše in sanacija posledic naravnih nesreč). Še vedno pa glavnino podpor v tej skupini ukrepov obsegajo izplačila za neposredna plačila (58 %). Prav tako so se povečala izplačila za skupino ukrepov politike razvoja podeželja in strukturne politike (za 9 %). Znotraj te skupine ukrepov je bila dobra polovica vseh sredstev namenjena ukrepom za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi, pri čemer so sredstva te skupine ukrepov ostala na podobni ravni kot v predhodnem letu. Povečala pa so se sredstva za krepitev konkurenčnosti kmetijstva in agroživilstva ter tudi sredstva za podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu. Sredstva za financiranje splošnih storitev za kmetijstvo so se v primerjavi z letom 2021 prav tako nekoliko povečala (+3 %).

Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi

V letu 2022 se je blagovna menjava agroživilskih proizvodov s tujino po začasni podatkih povečala. Vrednost izvoza se je povišala za 13 %, uvoza pa za 20 %. Zunanjetrgovinski primanjkljaj se je ob tem povečal in je znašal 1,3 milijarde EUR (leta 2021: 996 mio EUR), pokritost uvoza z izvozom pa je padla na 60 % (leta 2021: 64 %). Pri tem velja omeniti, da je opazno povečanje vrednostnega izvoza in uvoza odraz visokih cen na trgih (posledica energetske druginje in vojne v Ukrajini).

Slovenija tudi v letu 2022 ostaja neto uvoznica pri večini carinskih tarif agroživilskih proizvodov. Vrednostni presežek v blagovni menjavi je bil po začasni podatkih dosežen pri skupinah razna živila, žive živali, izdelki iz mesa ter pri mlečnih proizvodih (v skupino so vključena tudi jajca in med). Pozitivna bilanca se je v primerjavi z letom 2021 izboljšala pri vseh navedenih skupinah proizvodov. Primanjkljaj pri vseh ostalih skupinah proizvodov, razen pri neužitnih proizvodih živalskega izvora, pa se je povečal (največji primanjkljaj je bil zaznan pri krmi). Večina

blagovne menjave agroživilskih proizvodov je potekala z državami članicami EU. Tako je izvoz v te države obsegal 77 % celotnega izvoza, uvoz iz njih pa 85 % celotnega uvoza. Tako pri izvozu kot pri uvozu sta najpomembnejši državi partnerici Hrvaška in Italija. Zunanjetrgovinski primanjkljaj z državami članicami EU se je povečal na 1,3 milijarde EUR (leta 2021: 1,0 mrd EUR).

Živilskopredelovalna industrija

Podjetja v živilskopredelovalni industriji so v letu 2022 najpomembneje zaznamovali izraziti stroškovni pritiski, ki so vplivali na razmerja in delovanje celotnega prehranskega sistema. Nadaljuje se obdobje izrazite nestabilnosti, ki se je začelo z močno spremenjenimi pogoji ob pandemiji covida-19 in se po kratkem obdobju stabilnih razmer v letu 2021 znova nadaljevalo zaradi dogajanja v Ukrajini in s tem povezanih pretresov na trgih energentov in gnojil ter žit in oljnic. Posredno pa so se spremembe zaznale praktično v vseh blagovnih skupinah. Kljub nepredstavljivi razsežnosti pretresov je bilo poslovno leto 2022 zaznamovano tudi z dobrim poslovnim rezultatom, ki potrjuje stabilizacijo razmer v slovenski živilskopredelovalni industriji. Poslovanje agregata se je v letu 2022 izboljšalo, trendi v večini ključnih kazalnikov pa so ugodni. Znova pa ugotavljamo počasnejšo rast industrijske aktivnosti živilskopredelovalne industrije v primerjavi s povprečjem predelovalnih dejavnosti. Na tem mestu je sicer treba poudariti, da v poslovnih rezultatih živilskopredelovalnih podjetij za leto 2022 zelo verjetno niso vidne vse posledice sprememb tržnih razmer. Pričakujemo, da bodo te negativno vplivale na poslovanje v letu 2023, ko se bodo cenovno-stroškovne škarje zapirale nesorazmerno hitro in podjetja ne bodo mogla po verigi prenesti visokih stroškov vhodnih surovin (energenti, kmetijski proizvodi). Agregatno je živilskopredelovalna dejavnost v poslovnem letu 2022 izkazala 164,2 milijona EUR neto čistega dobička (18,2-odstotna realna rast) in prav vse dejavnosti so leto končale s pozitivnim neto poslovnim izidom. Izstopa izrazita rast neto čistega dobička v eni od nosilnih dejavnosti slovenske živilskopredelovalne industrije, ki je z vidika

vertikalne povezave z državnim kmetijstvom izrazito pomembna. Neto čisti dobiček v mesnopredelovalni industriji je realno višji za 38 %, kar je moč pripisati izboljšanju stroškovno-cenovnih razmerij; to lahko ugotovimo tudi za pekarsko industrijo. Podjetja v tej dejavnosti so v zadnjih letih močno korigirala dobičkovnost in poslovno leto 2022 končala s 33,6 milijona EUR neto čistega dobička, kar je več kot podvojitev dobička na letni ravni. Omeniti pa je treba še dejavnost predelave mleka, v kateri poslovni izid stagnira na sicer sprejemljivi donosnosti prodaje, ki je v letu 2022 znašala 3,1 %.

V letu 2022 so podjetja v dejavnosti proizvodnje živil obseg industrijske proizvodnje povečala za 2,6 %, medtem ko je bil obseg dejavnosti proizvodnje pijač večji za 5,6 %. Za oba razreda živilskopredelovalne industrije ugotavljamo prepolovitev obsega rasti, še večji zastoj pa je viden za celotno slovensko pridelovalno panogo. V letu 2022 je bil obseg industrijske proizvodnje večji za 4 %, v predhodnem letu pa za skoraj 12 %, kar je zelo verjetno posledica kompenzacijske rasti v obdobju po pandemiji. V letu 2022 so se proizvajalčeve cene živil realno zvišale za 10 %, medtem ko so bile proizvajalčeve cene brezalkoholnih in alkoholnih pijač realno nižje za 2,5 %. Skupni učinek sprememb fizičnega obsega proizvodnje in gibanja cen je 11,3-odstotna realna rast prihodkov v živilskopredelovalni industriji. Nadaljuje se trend preusmerjanja prodajne aktivnosti na tuje trge, saj je v letu 2022 delež izvoza v skupnih prihodkih znašal 34,3 %. Takšna struktura se utrjuje, saj so se prihodki od prodaje na tujem od leta 2018 realno povečali za 44 %, vrednost kazalnika izvozne usmerjenosti pa za 20 %, se pa je intenzivnost rasti izvozne aktivnosti v letu 2022 nekoliko umirila.

V obdobju izrazitih cenovnih nihanj je za vzdrževanje vertikalnih odnosov med dobavitelji kmetijskih surovin in živilskopredelovalno industrijo pomembno zagotoviti verodostojne in jasne informacije o razmerah na trgih. Te deležnikom v agroživilski oskrbni verigi omogočajo, da sprejemajo

informirane odločitve, in spodbujajo konstruktivno konkurenco na trgu ter pomagajo preprečevati nepošteno cenovno diskriminacijo in zlorabo tržne premoči. Rezultati poslovanja živilskopredelovalne panoge kažejo, da je sektor prebrodil negotovo in težko obdobje poslovnega in lastniškega prestrukturiranja. Zato je zdaj zelo pomembno, da se spodbudi pozitivno in ciljno prestrukturiranje celotne verige z izdatnejšo in še bolj usmerjeno finančno pomočjo pri naložbah v tehnološko posodobitev in skupinsko delovanje kmetijskih proizvajalcev in živilskih podjetij. Razmere na regionalnih in globalnih agroživilskih trgih so močno negotove, zato naj bo ključni cilj pri tem stalna krepitev konkurenčnosti in zagotavljanje najvišjih standardov kakovosti, ob upoštevanju trajnosti.

Ukrepi kmetijske politike

V Sloveniji se izvajajo ukrepi v okviru skupne kmetijske politike, ki so deloma ali v celoti financirani s sredstvi iz skupnega proračuna EU, ter nacionalni ukrepi, ki se financirajo le iz nacionalnega proračuna.

Programsko obdobje se je podaljšalo do konca leta 2022 zaradi zamude pri sprejemanju reforme skupne kmetijske politike. V letu 2022 se je v okviru ukrepov skupne kmetijske politike nadaljevalo izvajanje shem neposrednih plačil: osnovno plačilo, zelena komponenta, dodatek za mlade kmete, plačilo za območja z naravnimi omejitvami in vzporedna shema za male kmete. Ob tem so imela kmetijska gospodarstva možnost uveljavljati tudi proizvodno vezana plačila za strna žita, zelenjadnice, rejo goveda, proizvodnjo mleka na gorskih območjih in rejo drobnice. Višina nacionalne ovojnice je za uredbeno leto 2022 znašala 131,5 milijona EUR. Nadaljevalo se je tudi izvajanje ukrepov, opredeljenih v PRP 2014–2020. V celotnem programskem obdobju se izvaja 15 ukrepov, za katere je na voljo 1,5 milijarde EUR. Do konca leta 2022 je bilo odobrenih 1,4 milijarde milijonov EUR oziroma 95 % razpoložljivih sredstev programa, pri čemer je bilo 1,1 milijarde EUR (74 %) tudi že izplačanih. Od tega je več kot polovica vseh sredstev namenjenih ukrepom, ki se izvajajo

znotraj kampanje zbirnih vlog ter se nanašajo na vsakoletna izplačila nadomestil za okoljske ukrepe, ekološko kmetijstvo, dobrobit živali in težje pridelovalne razmere. V letu 2022 je bilo objavljenih tudi 11 javnih razpisov, s čimer se je nadaljeval investicijski cikel na slovenskem podeželju.

Poleg rednih ukrepov so se v letu 2022 izvajali tudi nekateri začasni izredni ukrepi pomoči. V letu 2022 je bilo skupaj izplačanih približno 66 milijonov EUR različnih izrednih izplačil (nacionalna sredstva: 64,7 mio EUR, EU sredstva: 1,7 mio EUR). Večina ukrepov je bila namenjenih zaščititi kmetijskega dohodka zaradi gospodarske krize in drugih izrednih dogodkov na svetovnih trgih (energetska druginja, porast cen mineralnih gnojil, rast cen reprodukcijskega materiala in tako dalje). Poleg tega je bila kmetijstvu izplačana tudi finančna pomoč zaradi izpada krme v letu 2022 (suša) in za sanacijo posledic škode zaradi naravnih nesreč (pozeba v letu 2021).

Gozdarstvo in lovstvo

Površina gozdov po podatkih MKGP za leto 2022 znaša 1.197.292 hektarjev oziroma 59,1 % površine Slovenije. V slovenskih gozdovih je bilo v letu 2022 po izdanih in prevzetih odločbah Zavoda za gozdove Slovenije posekanih 4,57 milijona m³ lesne mase, od tega 2,51 milijona m³ iglavcev in 2,06 milijona m³ listavcev. V primerjavi z letom 2021 se je posek povečal za 0,5 milijona m³ in je obsegal 64 % možnega poseka po gozdnogospodarskih načrtih. Ocenjuje se, da je bilo v letu 2022 upoštevajoč meritve na stalnih vzorčnih ploskvah posekanih 5,6 milijona m³ lesne mase, kar je 74 % možnega poseka po gozdnogospodarskih načrtih.

V letu 2022 je bilo po izdanih in prevzetih odločbah Zavoda za gozdove Slovenije v slovenskih gozdovih po vrstah poseka največ negovalnega poseka (65,1 %), sledi sanitarni posek (30,5 %) in posek zaradi krčitev (1,9 %).

V letu 2022 so bila v gozdovih vseh lastništev skupno opravljena negovalna dela na površini 6.257 hektarjev, kar je nekoliko več kot v predhodnem letu (leta 2021: 5.696 ha). Glede

na letni program vlaganj v gozdove je to 51 % negovalnih del, glede na načrtovano nego v gozdnogospodarskih načrtih pa 47 %.

V letu 2022 je bilo zgrajenih 6,9 km gozdnih cest, kar je 9,3 km manj kot v letu 2021. Skupna dolžina gozdnih cest tako znaša 12.262 km; za njihovo vzdrževanje je bilo v letu 2022 iz vseh razpoložljivih virov porabljenih 8,6 milijona EUR, kar je za 17 % več kot v letu prej. Najpomembnejši vir za vzdrževanje gozdnih cest so pristojbine lastnikov gozdov, temu pa sledijo proračunska sredstva države, občin in družbe SiDG d. o. o. V letu 2022 je bilo zgrajenih oziroma pripravljenih skupaj 327 km gozdnih vlak (enako kot leta 2021), od tega 202 km v zasebnih gozdovih in 124 km v državnih gozdovih.

Po oceni letne proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov Gozdarskega inštituta Slovenije je v letu 2022 obseg proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov znašal 4,3 milijona m³ oziroma 12 % več kot leta 2021. Oceno letne proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov v neto m³ pripravi Gozdarski inštitut Slovenije na podlagi ocene letne porabe lesa oziroma tokov lesa v Sloveniji, ki temelji na podatkih Zavoda za gozdove Slovenije o letnem poseku v gozdovih v bruto m³, podatkih o proizvodnji gozdnih lesnih sortimentov v državnih gozdovih (v upravljanju družbe SiDG d. o. o. in Ministrstva za obrambo RS), podatkih SURS ter podatkih GIS (lastne raziskave kot npr. ankete med žagarskimi obrati, raziskava "Ogrevanje z lesnimi gorivi v gospodinjstvih" in informacijah prejetih neposredno s strani lesnopredelovalnih podjetij in njihovih združenj ter posameznih odkupovalcev okroglega lesa v zasebnih gozdovih). Proizvodnja gozdnih lesnih sortimentov listavcev se je v letu 2022 povečala za 5 % v primerjavi z letom 2021. Proizvodnja gozdnih lesnih sortimentov iglavcev pa se je po nekaj letnem trendu upadanja znova povečala in sicer za 18 % v primerjavi z letom 2021. Glavni razlogov za

povečanje proizvodnje v lanskem letu v primerjavi z letom 2021 je večji obseg sanitarnega poseka predvsem zaradi gradacije podlubnikov. Največ okroglega lesa (2 milijona m³) so v letu 2022 predelala podjetja v industriji žaganega lesa in furnirja, od tega je s 86 % prevladovala predelava iglavcev. Sledijo industrije lesnih kompozitov, mehanske celuloze in kemikalij, ki so skupno predelale 0,48 milijona m³, od tega je bilo 54 % lesa iglavcev. Velik porabnik okroglega lesa so gospodinjstva, ki porabijo več kot milijon m³ lesa za kurjavo letno, vendar del tega izvira tudi iz negozdnih virov. Po podatkih Gozdarskega inštituta Slovenije se krepí proizvodnja sekancev, ki je v letu 2020 presegla 2,4 milijona nasutih m³.

Dosežene rekordne cene gozdnih lesnih sortimentov v letu 2022 so bile pod vplivom izrednih razmer na srednjeevropskem in domačem trgu, ki so bile v veliki meri posledica vojne v Ukrajini in energetske krize v Evropi. Rekordne cene lesa slabše kakovosti so bile posledica izrednega povpraševanja energetskega sektorja v Evropi.

Podatki o odstrelu in izgubah divjadi v letu 2022 nekoliko odstopajo od podatkov zadnjega desetletja. Odvzem srnjadi se ni pomembno spremenil glede na leto prej. Odvzem divjega prašiča se je zmanjšal za 27 % v primerjavi z letom 2021. Odvzem jelenjadi se je v primerjavi z letom 2021 povečal za 4 % in je bil največji doslej. Prav tako se je povečal odvzem medveda in volka v primerjavi z letom 2021. V letu 2022 je bilo v gozdarstvu in lovstvu za redno financiranje in sofinanciranje nalog, ki jih določa Zakon o gozdovih, porabljenih 30,9 milijona EUR, kar je glede na leto prej nekoliko več (+5 %). Skupaj z nalogami, ki jih določata Zakon o gozdovih in Zakon o divjadi in lovstvu, pa je bilo porabljenih 57,1 milijona EUR oziroma 22 % več kot v predhodnem letu.

1 STANJE V KMETIJSTVU

1.1 Makroekonomsko okolje in mesto kmetijstva v gospodarstvu

Gospodarska gibanja v Sloveniji in po svetu so bila v letu 2022 pod vplivom vojne v Ukrajini oziroma njenih posledic, poleg tega pa so na kmetijsko proizvodnjo dodatno vplivale tudi energetska druginja, ki se je začela pred vojno, suša in zaostrena denarna politika Evropske centralne banke. Kljub temu je Slovenija beležila pozitivno gospodarsko rast. BDP se je namreč v letu 2022, predvsem zaradi okrevanja po epidemiji, realno povečal za 2,5 %, vendar se je rast v primerjavi z letom 2021 precej upočasnila (UMAR, 2023).

Preglednica 1: Pregled gospodarskih gibanj; 2017–2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022*
Prebivalstvo (000; 1. 7.)	2.066,2	2.070,1	2.089,3	2.100,1	2.107,0	2.108,7
Realne stopnje rasti BDP (%)	4,8	4,5	3,5	−4,2	8,2	2,5
BDP (mio EUR)	43.011	45.876	48.582	47.045	52.279	57.038
Dodana vrednost po dejavnostih (mio EUR)	37.370	39.961	42.377	41.562	45.898	50.199
Struktura dodane vrednosti: – kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A) (%)	2,1	2,6	2,3	2,4	1,9	2,1
– industrija (B, C, D, E) (%)	27,3	26,8	27,1	27,0	26,2	25,1
– gradbeništvo (F) (%)	5,4	5,7	6,0	6,0	6,2	6,8
– storitve (G do U) (%)	65,3	64,9	64,6	64,6	65,7	65,9
Zaposlenost (000)	989	1.021	1.046	1.039	1.052	1.082
Struktura zaposlenosti: – kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A) (%)	7,4	7,2	7,0	6,8	6,6	6,4
– industrija (B, C, D, E) (%)	22,9	23,1	23,1	22,9	23,0	22,8
– gradbeništvo (F) (%)	6,4	6,6	7,1	7,3	7,5	7,8
– storitve (G do U) (%)	63,3	63,1	62,9	63,0	62,9	63,0
BDP na prebivalca (EUR)	20.820	22.142	23.256	22.373	24.803	27.040
BDP na prebivalca po kupni moči (SKM; EUR)	25.081	26.451	27.789	26.783	29.194	31.458
BDP na prebivalca po kupni moči (SKM EU–27 = 100; %)	86	87	89	89	90	89
Izdatki za hrano, pijačo in tobak v končni porabi gospodinjstev (%)	19,5	18,9	18,8	20,9	19,1	:
Stopnja brezposelnosti po anketi o delovni sili (%)	6,6	5,1	4,5	5,0	4,7	4,0
Stopnja registrirane brezposelnosti (%)	9,5	8,3	7,7	8,7	7,6	5,8
Inflacija v povprečju leta (%)	1,4	1,7	1,6	−0,1	1,9	8,8
Izvoz blaga (mio EUR)	28.265	30.858	33.548	32.925	39.443	52.777
Uvoz blaga (mio EUR)	27.606	30.706	34.082	32.111	41.549	56.745
Saldo menjave proizvodov s tujino (mio EUR)	659	152	−534	814	−2.106	−3.968
Saldo tekočega računa plačilne bilance (% BDP)	6,2	6,0	5,9	7,6	3,8	−0,4
Javnofinančni saldo (% BDP)	−0,7	1,1	0,5	−7,5	−5,6	−2,7

* Nekateri podatki so začasni.

: Ni podatka.

Vir: SURS, UMAR, Eurostat (SKM), Banka Slovenije (saldo tekočega računa plačilne bilance), MF (javnofinančni saldo), ZRSZ (registrirana brezposelnost), preračuni KIS

K spodbujanju gospodarske aktivnosti so veliko prispevali ukrepi za blažitev druginje za gospodinjstva in podjetja ter kmetijstvo. Hkrati pa so se izdatki države za blažitev posledic epidemije v letu 2022 opazno znižali. Rast zasebne potrošnje je z 8,9 % ostala na visoki ravni. Poganjalo jo je predvsem sproščanje ukrepov za zajezitev epidemije, ki je v začetku leta pripomoglo k večjemu povpraševanju po storitvah, povezanih s turizmom. Znižala pa se je potrošnja nekaterih trajnih dobrin ter hrane in pijače. Proti koncu leta 2022 je kupna moč prebivalstva upadla zaradi inflacije, pri čemer pa so vladni ukrepi za blažitev druginje preprečili še izrazitejši upad razpoložljivega dohodka gospodinjstev. Precej se je povečala tudi rast bruto investicij v osnovna sredstva, in sicer realno za 7,8 % v primerjavi z letom 2021. K povečanju so najbolj prispevale investicije v zgradbe. Po drugi strani pa je v letu 2022 negotovost prispevala k nižjemu obsegu investicij v stroje in opremo. Zaradi nižjih izdatkov za

obvladovanje epidemije se je umirila tudi rast državne potrošnje, ki je v letu 2022 znašala 0,9 %, leto prej pa 5,8 % (UMAR, 2023).

V letu 2022 je bila zabeležena nižja rast izvoza (6,5 %) in uvoza (9,8 %) blaga in storitev kot v letu 2021. Zaradi hitrejše rasti uvoza od izvoza pa je bil prispevek salda menjave s tujino k rasti BDP negativen (UMAR, 2023).

Zaposlenost se je v letu 2022 povečala za 2,4 %. Stopnja registrirane brezposelnosti je tako znašala 5,8 %, anketna pa 4,0 %. Še naprej je k povečevanju zaposlenosti prispevalo povečano povpraševanje po delovni sili v predelovalnih dejavnostih in gradbeništvu, kjer število prostih delovnih mest ostaja veliko. Ob tem pa rekordno nizka nezaposlenost kaže na to, da je obseg razpoložljive delovne sile v Sloveniji majhen. K skupni zaposlenosti tako v zadnjem času največ prispeva zaposlovanje tuje delovne sile (UMAR, 2023).

Plače so se v letu 2022 realno znižale. Po prenehanju izplačevanja dodatkov, povezanih z epidemijo, so se plače v javnem sektorju zažele zniževati, z dogovorom sindikatov oktobra 2022 pa so znova začele naraščati. V povprečju leta 2022 so bile plače v javnem sektorju nominalno za 2,5 %, realno pa za 10,4 % nižje. V zasebnem sektorju so se plače, zaradi pomanjkanja kadrov in zvišanja minimalne plače, nominalno zvišale za 6,2 %, realno pa so se znižale za 2,4 % (UMAR, 2023).

Rast cen s konca leta 2021 se je nadaljevala tudi v letu 2022. Inflacijo so tokrat močno pospešili pretresi na svetovnih trgih, ki so bili posledica vojne v Ukrajini. Povprečna letna inflacija v Sloveniji je tako v letu 2022 znašala 8,8 % in s tem dosegla najvišjo raven v skoraj 30 letih. Največ je k dvigu cen življenjskih potrebščin prispeval dvig cen hrane in energentov v prvi polovici leta 2022. K dvigu cen nekaterih energentov je prispevala tudi krepitev ameriškega dolarja. Proti koncu leta 2022 pa so cene severnomorske nafte, zemeljskega plina in električne energije opazno upadle, in sicer na raven pred začetkom vojne (UMAR, 2023). Na visoke cene hrane je poleg cen energentov in mineralnih gnojil vplivala tudi suša, ki je zmanjšala obseg in kakovost pridelkov. Podobno kot energenti so tudi cene kmetijskih proizvodov v EU dosegle vrh v drugi polovici leta 2022 (Short-term outlook for EU ..., 2023).

V letu 2022 se je presežek tekočega računa plačilne bilance prevesil v primanjkljaj in tako znašal -0,4 % BDP. Javnofinančni primanjkljaj se je zmanjšal in je v letu 2022 znašal manj kot 3 % BDP (UMAR, 2023).

Po podatkih nacionalnih računov je kmetijstvo skupaj z gozdarstvom, lovstvom in ribištvom leta 2022 k skupni ustvarjeni dodani vrednosti prispevalo 2,1 %. Delež zaposlenosti v kmetijstvu, gozdarstvu, lovstvu in ribištvu v skupni zaposlenosti se z leti zmanjšuje in je v letu 2022 znašal 6,4 % (leta 2021: 6,6 %).

1.2 Struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji

Marca 2022 so bili objavljeni končni podatki popisa kmetijstva v letu 2020 o rabi kmetijskih zemljišč in živinoreji na kmetijskih gospodarstvih (v nadaljnjem besedilu: KMG) v Sloveniji. Novembra 2022 pa so bili objavljeni tudi podatki o delovni sili, izobrazbeni strukturi, tipologiji in ekonomski velikosti.

1.2.1 Število kmetijskih gospodarstev in raba zemljišč

Po podatkih popisa kmetijstva iz leta 2020 se je v Sloveniji s kmetijsko dejavnostjo ukvarjalo 68.331 KMG. V primerjavi s popisom, izvedenim leta 2010, se je število KMG zmanjšalo za 8 % (za 6.315 KMG), medtem ko jih je bilo v primerjavi z letom 2000 manj za 21 % (za 18.136 KMG). Od vseh KMG, ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo (68.331 KMG), jih je 67.576 obdelovalo kmetijska zemljišča v uporabi (v nadaljnjem besedilu: KZU). Glede na rabo kmetijskih zemljišč se je število KMG v letu 2020 zmanjšalo pri vseh vrstah rabe, v primerjavi z letom 2000 pa se je najbolj zmanjšalo število KMG s trajnimi nasadi (za približno 40 %).

Preglednica 2: Število KMG in površina KZU po vrstah rabe; 2000, 2010 in 2020

	Število KMG			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Površina rabe* (ha)			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10
	2000	2010	2020			2000	2010	2020		
Površina KZU	86.423	74.455	67.576	78,2	90,8	485.879	474.432	474.633	97,7	100,0
Njive	80.858	63.272	56.968	70,5	90,0	170.571	170.144	175.531	102,9	103,2
Trajni nasadi	58.056	39.402	34.436	59,3	87,4	29.898	26.796	27.681	92,6	103,3
Trajni travniki in pašniki*	74.230	61.949	58.529	78,8	94,5	285.410	277.492	271.421	95,1	97,8

* Skupni pašniki niso vključeni.

Vir: SURS

V letu 2020 so KMG uporabljala nekaj več kot 474 tisoč hektarjev KZU. V primerjavi s podatki iz leta 2000 se je skupna površina KZU zmanjšala za več kot 11 tisoč hektarjev oziroma za dobra 2 %. V zadnjih dvajsetih letih se je površina zmanjšala pri vseh vrstah rabe zemljišč razen pri njivah, ki jih je za 5 tisoč hektarjev več (+3 %). Površine trajnih nasadov so se v zadnjih dvajsetih letih zmanjšale za 7 % in površine trajnega travinja za 5 %.

Okvir 1: Struktura kmetijskih gospodarstev

Popis KMG je statistično raziskovanje, s katerim se zbirajo osnovni podatki o stanju in razvojnih trendih na področju kmetijstva; izvaja ga Statistični urad Republike Slovenije (SURS). Vsakih deset let se opravi popis vseh gospodarstev, v vmesnih, zakonsko določenih rokih, pa se izvajajo vzorčna raziskovanja.

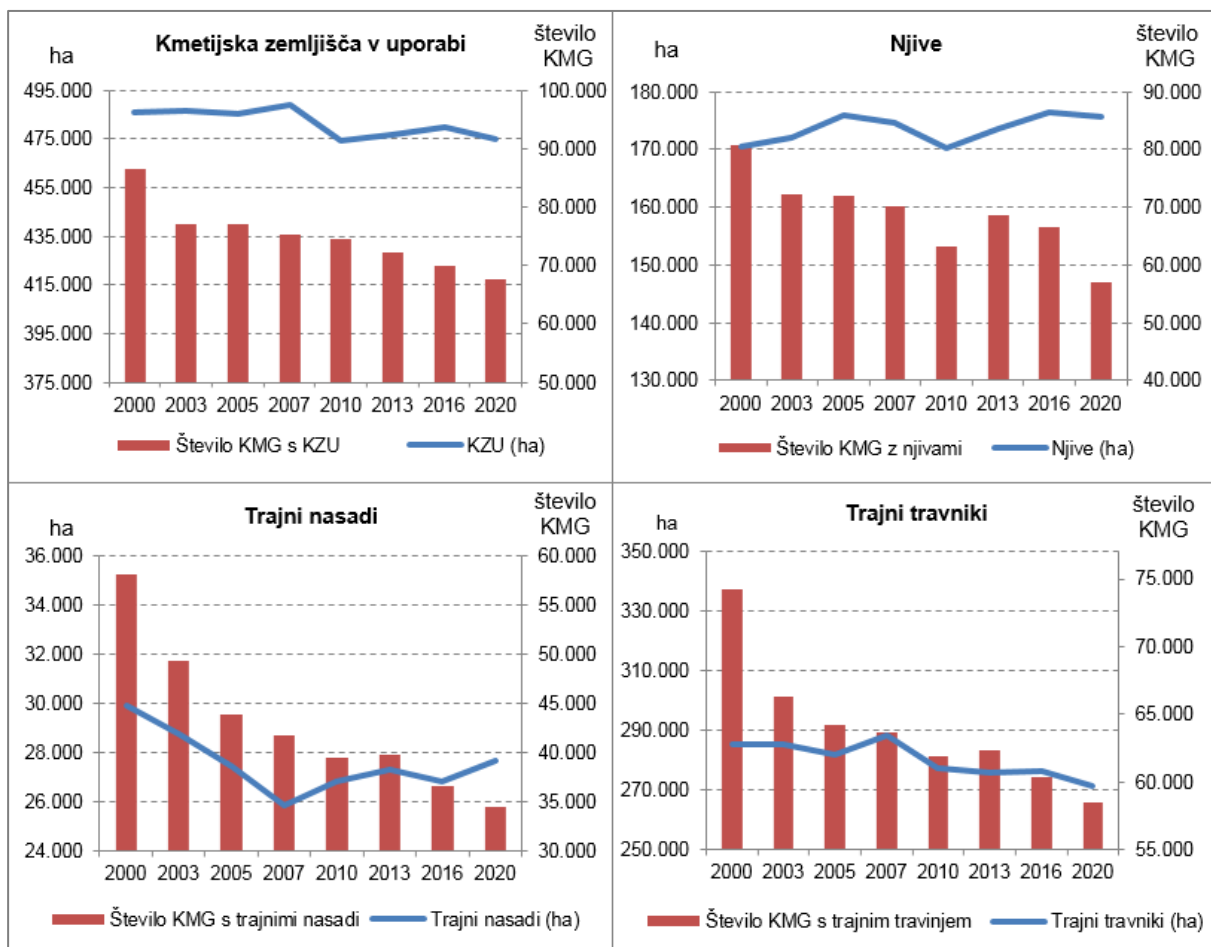
V raziskovanje strukture KMG so vključena vsa tista KMG, ki imajo:

- najmanj 1 hektar kmetijskih zemljišč ali
- najmanj 10 arov kmetijskih zemljišč in 90 arov gozda ali
- najmanj 30 arov vinogradov in/ali sadovnjakov ali
- redijo 2 ali več glav velike živine (GVŽ) ali
- imajo od 15 do 30 arov vinogradov in redijo od 1 do 2 GVŽ ali
- imajo več kot 50 panjev čebel ali
- pridelujejo vrtnine, zelišča, gojene gobe, cvetje in okrasne rastline za prodajo.

Poleg podatkov, zbranih na terenu, so bili neposredno uporabljeni tudi podatki iz upravnih virov oziroma različnih registrov (register KMG, centralni register goveda, centralni register čebelnjakov, register pridelovalcev grozdja in vina), evidenc pri MKGP (evidenca ekoloških pridelovalcev in predelovalcev, evidenca dopolnilnih dejavnosti) ter vlog za neposredna plačila v kmetijstvu (podatki o posejanih površinah).

V strukturi KZU trajni travniki in pašniki še vedno sestavljajo več kot polovico vseh KZU (57 %), temu sledijo njive (37 %) in trajni nasadi s 6 %. Od leta 2000 se ti deleži niso bistveno spremenili.

Slika 1: Število KMG in površina KZU po vrstah rabe KZU; 2000–2020

Vir: SURS, preračuni KIS

Nekoliko drugačno sliko glede procesa koncentracije razkriva podrobnejša analiza celotnega obdobja med popisoma v letih 2000 in 2020. Če upoštevamo tudi rezultate vzorčnih popisov v vmesnem obdobju, podatki kažejo, da se je število KMG, ki obdelujejo kmetijska zemljišča, močno zmanjšalo predvsem med letoma 2000 in 2003 ter po letu 2010.

Medtem ko je zmanjšanje števila KMG med letoma 2000 in 2003 značilno za vse vrste rabe, se je med letoma 2010 in 2020 izrazito zmanjšalo predvsem število kmetijskih gospodarstev, ki gojijo trajne nasade (–13 %). Število KMG, ki imajo njive in trajne travnike, se je v omenjenem obdobju zmanjšalo manj intenzivno (med 5 % in 10 %).

Skupna površina KZU, s katerimi gospodarijo popisana gospodarstva, je v obdobju 2000–2007 ostala enaka. Do zmanjšanja skupne površine KZU je prišlo šele v obdobju 2007–2010, in to predvsem zaradi zmanjšanja površin trajnega travinja (–4 %). Ob popisu v letu 2010 se je površina KZU zmanjšala za okoli 11 tisoč hektarjev in se do leta 2020 ni bistveno spremenila. V okviru posameznih rab so se ob popisu leta 2020 v primerjavi s popisom v letu 2010 površine njiv in trajnih nasadov povečale za 3 %.

Ker se je število KMG s KZU v obdobju 2000–2020 zmanjšalo bolj kot površina KZU, se je povprečna velikost KMG povečala, in sicer s 5,6 hektarja v letu 2000 na 7,0 hektarja v

letu 2020 (+25 %). Z vidika posameznih vrst rabe se je v dvajsetih letih na eno gospodarstvo najbolj povečala povprečna površina trajnih nasadov (+56 %), sledi jim povprečna površina njiv (+46 %), najmanj pa se je povečala povprečna površina trajnega travinja (+21 %).

Preglednica 3: Povprečna površina kmetijskih zemljišč na kmetijsko gospodarstvo; 2000, 2010 in 2020

	Povprečje (ha/KMG)			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10
	2000	2010	2020		
KZU	5,6	6,4	7,0	124,9	110,2
Njive	2,1	2,7	3,1	146,1	114,6
Trajni nasadi	0,5	0,7	0,8	156,1	118,2
Trajni travniki in pašniki*	3,8	4,5	4,6	120,6	103,5

* Skupni pašniki niso vključeni.

Vir: SURS

Da se proces koncentracije v zmernem obsegu nadaljuje, kažejo tudi spremembe velikostne strukture KMG. Vedno bolj se namreč povečuje število KMG v velikostnem razredu nad 20 hektarjev KZU; ta v strukturi v letu 2020 sestavljajo 5,6 % vseh KMG v tem razredu (leta 2000: 2,1 %, leta 2010: 4,4 %). Tako se je število gospodarstev, ki imajo v uporabi nad 20 hektarjev KZU, v primerjavi z letom 2000 več kot podvojilo, nasprotno se je število KMG v manjših velikostnih razredih zmanjšalo za okoli četrtno. Največ KMG pa obdeluje KZU v velikostnem razredu med 3 in 20 hektarji KZU (v strukturi 55 % vseh KMG).

Preglednica 4: Število KMG po velikostnih razredih KZU; 2000, 2010 in 2020

	Število KMG			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Struktura (%)		
	2000	2010	2020			2000	2010	2020
Brez KZU	44	191	755	1.715,9	395,3	0,1	0,3	1,1
Do 3 ha KZU	35.254	30.603	26.550	75,3	86,8	40,8	41,0	38,9
Od 3 do 20 ha KZU	49.353	40.564	37.211	75,4	91,7	57,1	54,3	54,5
Nad 20 ha KZU	1.816	3.288	3.815	210,1	116,0	2,1	4,4	5,6
Skupaj	86.467	74.646	68.331	79,0	91,5	100,0	100,0	100,0

Vir: SURS

Podoben trend je značilen tudi za površino KZU, ki jo v posameznem velikostnem razredu obdelujejo KMG. V velikostnem razredu nad 20 hektarjev KZU so tako v letu 2020 KMG obdelovala nekaj več kot 161 tisoč hektarjev, kar je skoraj dvakrat več kot v letu 2000, medtem ko se je površina KZU v manjših velikostnih razredih zmanjšala za okoli četrtno. KMG v velikostnih razredih nad 20 hektarjev KZU obdelujejo že več kot tretjino (34 %) vseh KZU, kar je za 5 odstotnih točk več kot leta 2010 in za 17 odstotnih točk več kot leta 2000.

Preglednica 5: Kmetijska zemljišča v uporabi po velikostnih razredih; 2000, 2010 in 2020

	KZU (ha)			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Struktura (%)		
	2000	2010	2020			2000	2010	2020
Do 3 ha KZU	56.636	47.035	42.856	75,7	91,1	11,7	9,9	9,0
Od 3 do 20 ha KZU	347.216	290.460	269.979	77,8	92,9	71,5	61,2	56,9
Nad 20 ha KZU	82.026	136.939	161.798	197,3	118,1	16,9	28,9	34,1
Skupaj	485.879	474.432	474.633	97,7	99,9	100,0	100,0	100,0

Vir: SURS

1.2.2 Živinoreja

Po podatkih popisa kmetijstva se je v Sloveniji v letu 2020 z živinorejo ukvarjalo 44.976 KMG, kar je za 32.476 KMG oziroma za 42 % manj kot leta 2000. Ta gospodarstva so ob popisu redila 408.684 glav velike živine (GVŽ), kar je za 13 % manj kot leta 2000. V primerjavi z letom 2000 se je najbolj zmanjšalo število KMG, ki redijo prašiče in kunce (pri obeh zmanjšanje za dobrih 70 %), sledijo pa jim gospodarstva, ki redijo perutnino (–54 %) in govedo (–49 %). Na drugi strani se je med letoma 2000 in 2020 najbolj povečalo število gospodarstev, ki redijo jelenjad (+134 %), povečalo pa se je tudi število KMG, ki redijo ovce (+16 %) in lihoprste kopitarje (+12 %; znotraj te skupine prevladujejo konji).

Zanimivi so trendi pri številu živali, ki jih redijo kmetijska gospodarstva. V primerjavi z letom 2000 je ob popisu leta 2020 največji padec števila živali opazen pri kuncih (–83 %) in prašičih (–61 %), manj izrazito pa je zmanjšanje števila koz (–7 %) in govedi (–5 %). Nasprotno se je v obravnavanem obdobju povečalo število jelenjadi (+120 %), lihoprstih kopitarjev (+25 %), ovac (+19 %) in perutnine (+5 %).

Preglednica 6: Število KMG z živino in število živine; 2000, 2010 in 2020

	KMG			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Število			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10
	2000	2010	2020			2000	2010	2020		
GVŽ	77.452	58.648	44.976	58,1	76,7	470.498	421.553	408.684	86,9	96,9
Govedo	56.097	36.119	28.492	50,8	78,9	499.546	472.333	476.383	95,4	100,9
Prašiči	44.623	26.441	12.200	27,3	46,1	601.953	382.031	235.475	39,1	61,6
Perutnina (000 kljunov)	58.925	36.240	27.006	45,8	74,5	6.731,0	4.901,0	7.042,8	104,6	143,7
Lihoprsti kopitarji	4.634	5.948	5.179	111,8	87,1	14.407	22.673	18.043	125,2	79,6
Ovce	4.330	6.181	5.017	115,9	81,2	96.027	137.737	114.382	119,1	83,0
Koze	4.775	4.214	3.379	70,8	80,2	29.385	34.864	27.411	93,3	78,6
Kunci	12.682	8.051	3.361	26,5	41,7	180.274	85.088	30.712	17,0	36,1
Jelenjad	190	352	444	233,7	126,1	4.189	7.341	9.207	219,8	125,4

Vir: SURS

Leta 2020 so živinorejska gospodarstva v povprečju redila 9,1 GVŽ na gospodarstvo, kar je za 3 GVŽ več kot leta 2000. Proces koncentracije v živinoreji je opazen pri vseh vrstah živine, izrazitejši in najbolj enakomeren pa je v perutninarstvu in govedoreji.

Preglednica 7: Povprečno število živali na živinorejskih gospodarstvih; 2000, 2010 in 2020

	Povprečje na KMG			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10
	2000	2010	2020		
GVŽ	6,1	7,2	9,1	149,6	126,4
Govedo	8,9	13,1	16,7	187,8	127,9
Prašiči	13,5	14,4	19,3	143,1	133,6
Perutnina	114,2	135,2	260,8	228,3	192,8
Lihoprsti kopitarji	3,1	3,8	3,5	112,1	91,4
Ovce	22,2	22,3	22,8	102,8	102,3
Koze	6,2	8,3	8,1	131,8	98,1
Kunci	14,2	10,6	9,1	64,3	86,5
Jelenjad	22,0	20,9	20,7	94,1	99,4

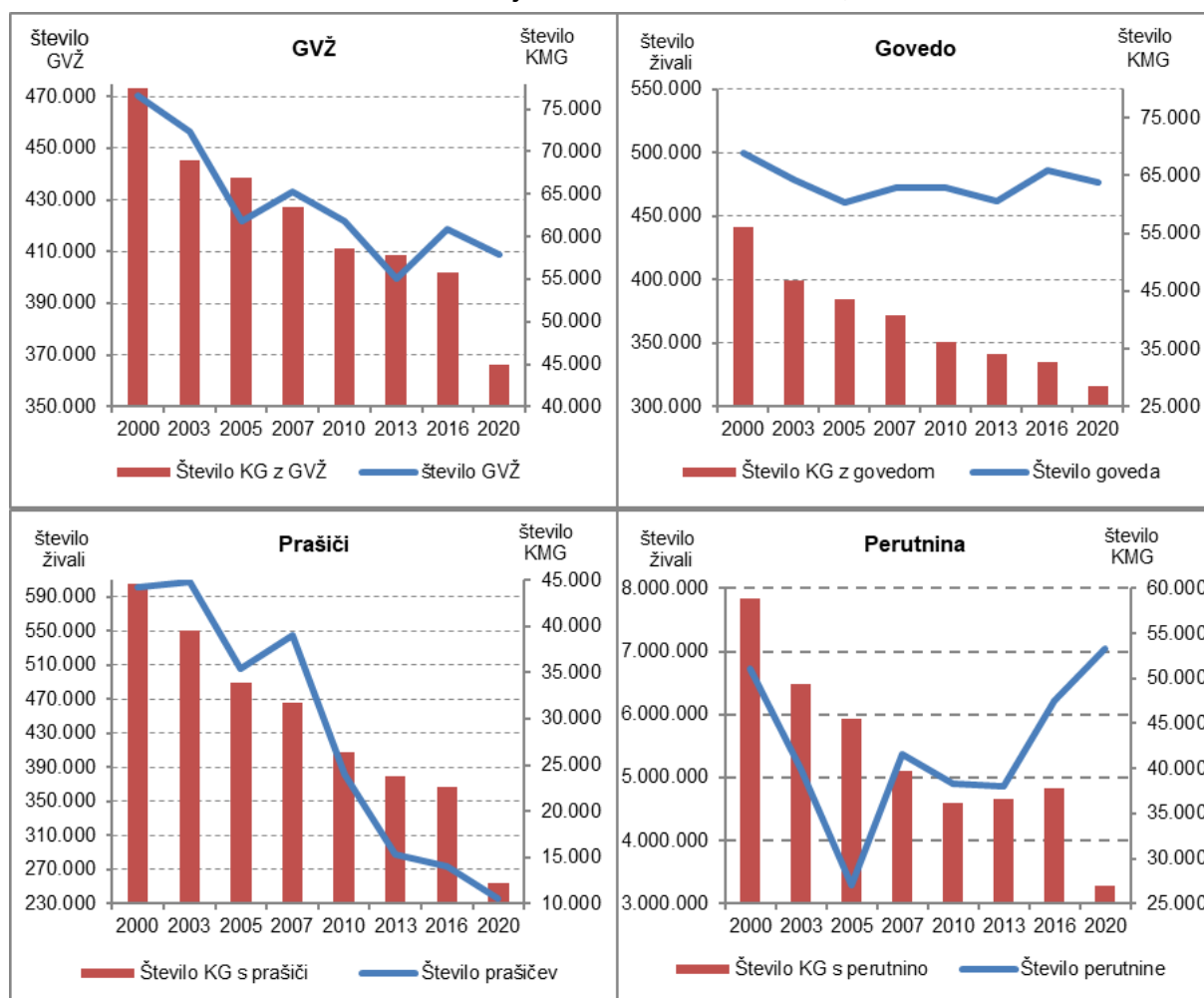
Vir: SURS

Od leta 2000 se je povprečno število kljunov na KMG s perutnino več kot podvojilo (+128 %). Gospodarstva z govedom so leta 2020 v povprečju redila skoraj 17 glav goveda, kar je skoraj za 8 GVŽ več kot leta 2000. Povprečno število prašičev na gospodarstvo se je povečalo za skoraj 6 prašičev (+43 %). Povečalo se je tudi povprečno število koz na gospodarstvo (za dve kozi), povprečno število ovac pa se ni bistveno spremenilo.

Zanimivo je, da od leta 2000 procesi koncentracije števila živine na gospodarstvih potekajo nekoliko hitreje kot procesi koncentracije KZU. Povprečno število živali na KMG se je v obdobju 2000–2020 (razen leta 2013) povečevalo dokaj enakomerno. Podrobnejša analiza celotnega obdobja med popisoma v letih 2000 in 2020 kaže, da se je število živinorejskih gospodarstev močno zmanjšalo predvsem med letoma 2000 in 2003, med letoma 2003 in 2016 se je nadaljevalo enakomerno zmanjševanje, v letu 2020 pa je znova sledil izrazit padec (–19 %).

Manj izrazito in bolj enakomerno je bilo padanje števila GVŽ. Največji padec je bil med letoma 2000 in 2005, ko se je število GVŽ zmanjšalo za skoraj 49.000 (–10 %), pozneje se je število GVŽ gibalo med 433 tisoč v letu 2007 in 409 tisoč v letu 2020.

Slika 2: Število živinorejskih KMG in število živali; 2000–2020

Vir: SURS, preračuni KIS

Govedoreja ostaja najpomembnejša proizvodna usmeritev slovenskega kmetijstva. V letu 2020 se je v Sloveniji z rejo goveda ukvarjalo nekaj več kot 28 tisoč KMG, kar obsega 42 % vseh KMG v Sloveniji. Število govedorejskih kmetij se je v obdobju 2000–2020 enakomerno zmanjševalo in se je leta 2020 praktično prepolovilo (–49 %). Zanimivo je, da se je v istem obdobju velikost črede po padcu med letoma 2000 in 2005 celo nekoliko povečala.

Strukturne spremembe se nadaljujejo tudi v prašičereji. V letu 2020 se je s to panogo ukvarjalo nekaj več kot 12 tisoč KMG, kar je več kot 32 tisoč KMG manj kot leta 2000. Število prašičerejskih kmetij se je v obdobju 2000–2013 precej enakomerno zmanjševalo, po manjšem upadu v letu 2016 pa se je njihovo število v letu 2020 močno zmanjšalo, in sicer za več kot

10 tisoč. Nekoliko manjši, za 61 % glede na leto 2000, je bil padec števila prašičev, ki jih ta gospodarstva redijo. Od leta 2003, ko so redila 608 tisoč prašičev, se je število razen leta 2007 strmo zmanjševalo in v letu 2020 doseglo 235 tisoč.

Proces koncentracije se nadaljuje tudi v perutninarstvu. V letu 2020 je perutnino redilo nekaj več kot 27.000 KMG, kar je več kot polovica manj kot leta 2000. Ta KMG so skupaj redila 7 milijonov kljunov, kar je za 5 % več kot leta 2000. Število KMG s perutnino se je v obdobju 2000–2010 zmanjšalo za skoraj 40 %. Med letoma 2010 in 2016 se je število celo nekoliko povečalo, temu pa je v letu 2020 sledil strm padec (–29 %). Podatki kažejo, da se je v letu 2020 povprečno število kljunov v primerjavi z letom 2000 močno povečalo (+128 %), kar pomeni, da se proces koncentracije nadaljuje zlasti zaradi povečanja tržno usmerjenih rej in opuščanja samooskrbnih načinov reje.

Velikostna struktura živinorejskih gospodarstev se je leta 2020 v primerjavi s popisom iz leta 2000 precej izboljšala. Tudi tukaj se je prag, nad katerim se absolutno in relativno število KMG še vedno povečuje, premaknil v velikostne razrede nad 20 GVŽ. Število KMG, ki redijo več kot 20 GVŽ, se je med letoma 2000 in 2020 povečalo za 27 %, nasprotno se je število KMG v manjših velikostnih razredih skoraj prepolovilo.

Preglednica 8: Število KMG po velikostnih razredih GVŽ; 2000, 2010 in 2020

	Število KMG			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Struktura (%)		
	2000	2010	2020			2000	2010	2020
Brez GVŽ	9.015	15.998	23.355	259,1	146,0	10,4	21,4	34,2
Do 3 GVŽ	38.663	29.138	20.336	52,6	69,8	44,7	39,0	29,8
Od 3 do 20 GVŽ	35.092	24.971	19.928	56,8	79,8	40,6	33,5	29,2
Nad 20 GVŽ	3.697	4.539	4.712	127,5	103,8	4,3	6,1	6,9
Skupaj	86.467	74.646	68.331	79,0	91,5	100	100	100

Vir: SURS

Podoben trend je značilen tudi za število GVŽ v posameznih velikostnih razredih. Živinorejska gospodarstva v velikostnem razredu nad 20 GVŽ so v letu 2020 redila nekaj manj kot 228 tisoč GVŽ, kar je za 42 % več kot v letu 2000, medtem ko se je število GVŽ v najmanjših velikostnih razredih (do 3 GVŽ) zmanjšalo za več kot polovico. Gospodarstva v največjih velikostnih razredih (nad 20 GVŽ) so v letu 2020 redila več kot polovico vseh GVŽ (+56 %), kar je za 22 odstotnih točk več kot leta 2000.

Preglednica 9: Glave velike živine po velikostnih razredih GVŽ; 2000, 2010 in 2020

	Število GVŽ			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Struktura (%)		
	2000	2010	2020			2000	2010	2020
Do 3 GVŽ	46.167	31.233	21.832	47,3	69,9	9,8	7,4	5,3
Od 3 do 20 GVŽ	263.834	196.311	159.042	60,3	81,0	56,1	46,6	38,9
Nad 20 GVŽ	160.497	194.008	227.809	141,9	117,4	34,1	46,0	55,7
Skupaj	470.498	421.553	408.683	86,9	96,9	100,0	100,0	100,0

Vir: SURS

Podatki kažejo, da so procesi koncentracije pri živinorejskih gospodarstvih nekoliko živahnejši kot pri drugih KMG. Povprečno število živali na gospodarstvo se je povečevalo dokaj enakomerno v celotnem medpopisnem obdobju, velikostna struktura pa se je izboljševala predvsem zaradi rasti števila gospodarstev v večjih velikostnih razredih. Ob tem je skrb vzbujajoče, da je pri večini proizvodnih usmeritev, še najizraziteje v prašičereji, proces opuščanja proizvodnje hitrejši od procesa koncentracije in specializacije na večjih gospodarstvih, kar se posledično kaže z zmanjševanjem skupnega števila živali.

1.2.3 Delovna sila na kmetijskih gospodarstvih

Podatki popisa kmetijstva 2020 o delovni sili kažejo, da znaša skupni vložek dela na KMG 66.326 polnovrednih delovnih moči (PDM). Zaradi drugačne metodologije zbiranja podatkov o delovni sili ti niso primerljivi s podatki iz preteklih raziskovanj. Družinska delovna sila še vedno predstavlja več kot 95 % vse razpoložljive delovne sile v kmetijstvu. Delež gospodarjev-upraviteljev znaša 44 %, delež drugih članov gospodinjstva pa 51 %.

Povprečno število PDM na KMG v letu 2020 znaša 0,97 PDM/KMG. Vložek dela na enoto površine kmetijske zemlje v uporabi pa znaša okoli 14 PDM na 100 hektarjev KZU.

Preglednica 10: Delovna sila v kmetijstvu; 2020

	Število oseb	Število PDM	Delež (%)
Družinska delovna sila, gospodar - upravitelj	52.557	29441	44,4
Družinska delovna sila, drugi člani gospodinjstev, ki živijo na KMG	97.820	33.664	50,8
Redno zaposleni na družinskih kmetijah	503	427	0,6
Redno zaposleni v kmetijskih podjetjih in zadrugah	799	630	0,9
Sezonsko in priložnostno delo na družinskih kmetijah	:	1.600	2,4
Sezonsko in priložnostno delo v kmetijskih podjetjih in zadrugah	:	288	0,4
Strojne storitve na družinskih kmetijah	:	258 ^M	0,4
Strojne storitve v kmetijskih podjetjih in zadrugah	:	18	0,0
Izvor delovne sile - SKUPAJ	:	66.326	100,0

: ni podataka, M – manj zanesljiva ocena.

Vir: SURS

Starostna struktura ljudi na družinskih kmetijah še vedno ostaja neugodna. Delež gospodarjev-upraviteljev, ki so mlajši od 35 let, znaša manj kot 5 %, medtem ko znaša delež gospodarjev-upraviteljev, ki so starejši od 65 let, kar 35 %.

Preglednica 11: Starostna struktura družinske delovne sile na družinskih kmetijah; 2020

	Gospodar – upravitelj	Struktura (%)	Drugi družinski člani	Struktura (%)
< 25 let	229	0,4	13.385	13,7
25–34 let	2.357	4,5	16.551	16,9
35–44 let	5.672	10,8	16.197	16,6
45–54 let	12.254	23,3	18.224	18,6
55–64 let	13.605	25,9	16.704	17,1
>= 65 let	18.441	35,1	16.759	17,1
Družinska delovna sila, skupaj	52.557	100,0	97.820	100,0

Vir: SURS

Neugodna je tudi izobrazbena struktura na KMG. Leta 2020 je več kot polovica gospodarjev-upraviteljev imela samo praktične izkušnje za delo v kmetijstvu, kar pomeni, da ima preostala polovica gospodarjev dokončano vsaj eno od oblik kmetijske izobrazbe.

Preglednica 12: Kmetijska izobrazba gospodarjev-upraviteljev na družinskih kmetijah; 2020

Kmetijska izobrazba	Število oseb	Delež (%)	Število PDM	Delež (%)
Samo praktične izkušnje	27.235	51,8	14.308	48,6
Tečaji iz kmetijstva	16.260	30,9	9.305	31,6
Nižja poklicna, srednja poklicna izobrazba	3.923	7,5	2.692	9,1
Srednja strokovna izobrazba	3.178	6,0	2.018	6,9
Višješolska, visokošolska izobrazba	1.961	3,7	1.118	3,8
Kmetijska izobrazba - skupaj	52.557	100,0	29.441	100,0

Vir: SURS

Čeprav podatki o izobrazbeni strukturi niso neposredno primerljivi s podatki iz preteklih raziskovanj, pa lahko trdimo, da se povečuje število gospodarjev z različnimi oblikami formalne kmetijske izobrazbe.

1.2.4 Tipologija in ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev

V Sloveniji je bilo leta 2020 v samo eno vrsto rastlinske oziroma živinorejske pridelave usmerjenih 75 % KMG. V primerjavi s podatki popisa 2010 se je najbolj povečalo število gospodarstev, usmerjenih v poljedelstvo (+35 %) in gojenje trajnih nasadov (+ 27 %), medtem ko se je število gospodarstev, ki se ukvarjajo z mešano živinorejo, več kot prepolovilo (–55 %).

Preglednica 13: Kmetijska gospodarstva po glavnih tipih kmetovanja; 2010, 2020

	Število KMG		Indeks 2020/2010	Struktura (%)	
	2010	2020		2010	2020
Poljedelstvo	12.778	17.180	134,4	17,1	25,1
Vrtnarstvo	523	432	82,6	0,7	0,6
Trajni nasadi	8.688	10.997	126,6	11,6	16,1
Pašna živinoreja	29.885	21.907	73,3	40,0	32,1
Praščereja in perutninarstvo	914	514	56,2	1,2	0,8
Mešana rastlinska pridelava	5.513	5.984	108,5	7,4	8,8
Mešana živinoreja	4.929	2.217	45,0	6,6	3,2
Mešana rastlinska pridelava in živinoreja	11.416	9.100	79,7	15,3	13,3
Skupaj	74.646	68.331	91,5	100	100

Vir: SURS

V okviru specializirane rastlinske pridelave prevladujejo gospodarstva, ki so usmerjena v poljedelstvo (25 %), in gospodarstva, ki so usmerjena v gojenje trajnih nasadov (16 %). Med specializiranimi živinorejskimi gospodarstvi prevladujejo gospodarstva s pašno živino, saj jo redi 32 % vseh KMG. Četrtna KMG pa se ukvarja z mešano pridelavo (mešano rastlinsko, mešano živinorejo ali pa kombinacijo obojega).

Preglednica 14: Kmetijska zemlja v uporabi po glavnih tipih kmetovanja; 2010, 2020

	KZU (ha)		Indeks 2020/2010	Struktura (%)	
	2010	2020		2010	2020
Poljedelstvo	63.191	102.272	161,8	13,3	21,5
Vrtnarstvo	2.173	1.641	75,5	0,5	0,3
Trajni nasadi	22.275	30.698	137,8	4,7	6,5
Pašna živinoreja	263.965	229.253	86,8	55,6	48,3
Praščereja in perutninarstvo	12.479	6.049	48,5	2,6	1,3
Mešana rastlinska pridelava	17.811	25.856	145,2	3,8	5,4
Mešana živinoreja	26.505	14.830	56,0	5,6	3,1
Mešana rastlinska pridelava in živinoreja	66.033	64.034	97,0	13,9	13,5
Skupaj	474.432	474.633	100,0	100	100

Vir: SURS

Specializirana KMG so v letu 2020 upravljala dobre tri četrtine (78 %) KZU, kar je za dobro odstotno točko več kot leta 2010. V okviru celotne specializirane rastlinske pridelave je nekaj več kot četrtna vse KZU (28 %), od tega v okviru poljedelske pridelave nekaj manj kot 22 %. Skoraj polovico KZU (48 %) uporabljajo KMG, ki so usmerjena v rejo travojede živine. V medpopisnem obdobju se je močno povečala površina, ki jo obdelujejo poljedelska KMG (+62 %), medtem ko se je površina KZU, ki jo upravljajo KMG, usmerjena v praščerejo in perutninarstvo, več kot prepolovila.

KMG so v letu 2020 dosegla skupni standardni prihodek v višini 1,15 milijarde EUR, kar je za četrtno več kot leta 2010. Več kot 80 % vsega prihodka so prispevala specializirana KMG, od katerih je bilo največ usmerjenih v pašno živinorejo (41 %).

Preglednica 15: Ekonomska velikost (000 EUR) po glavnih tipih kmetovanja; 2010, 2020

	Ekonom. velikost (000 EUR)		Indeks 2020/2010	Struktura (%)	
	2010	2020		2010	2020
Poljedelstvo	62.666	126.992	202,6	6,9	11,1
Vrtnarstvo	27.253	23.306	85,5	3,0	2,0
Trajni nasadi	76.194	191.860	251,8	8,3	16,7
Pašna živinoreja	457.907	469.197	102,5	50,1	40,9
Prašičereja in perutninarstvo	92.419	108.506	117,4	10,1	9,5
Mešana rastlinska pridelava	31.544	63.171	200,3	3,5	5,5
Mešana živinoreja	47.735	31.633	66,3	5,2	2,8
Mešana rastlinska pridelava in živinoreja	117.477	132.680	112,9	12,9	11,6
Skupaj	913.194	1.147.345	125,6	100	100

Vir: SURS

Med letoma 2010 in 2020 se je najbolj povečal prihodek na KMG, ki so usmerjena v gojenje trajnih nasadov, medtem ko se je prihodek na KMG, usmerjenih v mešano živinorejo, znižal za tretjino.

Preglednica 16: Število kmetijskih gospodarstev in kmetijska zemljišča v uporabi po velikostnih razredih ekonomske velikosti; 2010, 2020

	Število KMG		Indeks 2020/10	Struktura (%)		KZU (ha)		Indeks 2020/10	Struktura (%)	
	2010	2020		2010	2020	2010	2020		2010	2020
do 8.000 EUR	51.461	43.026	83,6	68,9	63,0	157.280	130.712	83,1	33,2	27,5
od 8.000 do 25.000 EUR	15.644	16.039	102,5	21,0	23,5	133.726	128.117	95,8	28,2	27,0
25.000 EUR in več	7.541	9.266	122,9	10,1	13,6	183.425	215.803	117,7	38,7	45,5
Skupaj	74.646	68.331	91,5	100,0	100,0	474.432	474.633	100,0	100,0	100,0

Vir: SURS, preračuni KIS

Glede na velikostne razrede ekonomske velikosti je bilo ob popisu kmetijstva 2020 skoraj dve tretjini (63 %) KMG v razredih do 8.000 EUR. V primerjavi z letom 2010 se je delež KMG v tem velikostnem razredu zmanjšal za 6 odstotnih točk. V obravnavanem obdobju se je skoraj za četrtno (+23 %) povečalo število KMG, ki ustvarijo več kot 25.000 EUR standardnega prihodka. Ob popisu leta 2020 je bilo takšnih KMG 9.266 (leta 2010: 7.541).

Čeprav je velika večina KMG v velikostnih razredih do 8.000 EUR, pa ta gospodarstva obdelujejo le dobro četrtno (28 %) vseh KZU. V medpopisnem obdobju se je ta delež zmanjšal za 6 odstotnih točk. Nasprotno pa KMG v velikostnih razredih nad 25.000 EUR obdelujejo 45 % vseh KZU, kar je za 7 odstotnih točk več kot leta 2010.

Preglednica 17: Ekonomska velikost in število GVŽ po velikostnih razredih ekonomske velikosti; 2010, 2020

	Ekonomska velikost (000 EUR)		Indeks 2020/10	Struktura (%)		Število GVŽ		Indeks 2020/1	Struktura (%)	
	2010	2020		2010	2020	2010	2020		2010	2020
do 8.000 EUR	173.782	149.535	86,0	19,0	13,0	81.790	53.967	66,0	19,4	13,2
od 8.000 do 25.000 EUR	210.709	219.550	104,2	23,1	19,1	117.429	98.852	84,2	27,9	24,2
25.000 EUR in več	528.703	778.259	147,2	57,9	67,8	222.333	255.863	115,1	52,7	62,6
Skupaj	913.194	1.147.345	125,6	100,0	100,0	421.553	408.683	96,9	100,0	100,0

Vir: SURS, preračuni KIS

KMG v velikostnem razredu do 8.000 EUR so skupaj ustvarila 13 % standardnega prihodka, kar je za 6 odstotnih točk manj kot ob popisu leta 2010. Največ standardnega prihodka so leta 2020 ustvarila KMG, ki imajo ekonomsko velikost večjo kot 25 tisoč EUR, in sicer več kot dve tretjini (68 %) standardnega prihodka, kar je za 10 odstotnih točk več kot leta 2010.

Podobna razmerja veljajo tudi pri številu GVŽ po velikostnih razredih ekonomske velikosti. Zmanjšuje se delež števila GVŽ v najmanjših velikostnih razredih (do 8.000 EUR). Če so KMG v teh velikostnih razredih leta 2010 redila 19 % od vseh GVŽ, se je leta 2020 njihov delež zmanjšal na 13 %. V največjih velikostnih razredih (nad 25.000 EUR) so leta 2020 redili skoraj dve tretjini (63 %) GVŽ, kar je za 10 odstotnih točk več kot leta 2010.

1.2.5 Dopolnilne dejavnosti na kmetijskih gospodarstvih

Z dopolnilnimi dejavnostmi se je v letu 2020 ukvarjalo 8.205 KMG, kar pomeni, da je imelo 12 % od vseh KMG prijavljeno vsaj eno dopolnilno dejavnost. Večina KMG, ki opravljajo dopolnilne dejavnosti na kmetiji, se ukvarja z gozdarstvom. Med ostalimi pa izstopajo še druge dejavnosti, povezane s predelavo hrane, in turizem na KMG ter predelava sadja in zelenjave.

Preglednica 18: Število družinskih kmetij z dopolnilnimi dejavnostmi; 2020

	Število KMG
Predelava mesa	321
Predelava mleka	349
Predelava sadja in zelenjave	574
Druge dejavnosti, povezane s predelavo hrane	784
Predelava lesa	320
Opravljanje storitev s kmetijsko mehanizacijo za druge	214
Turizem na kmetijskem gospodarstvu	796
Domača obrt	146
Ribogojstvo	9
Gozdarske storitve	197
Gozdarstvo	7.021
Komunalne storitve	357
Proizvodnja in trženje energije iz obnovljivih virov energije	118
Drugo	393
Gospodarstva z vsaj eno dopolnilno dejavnostjo	8.205

Vir: SURS

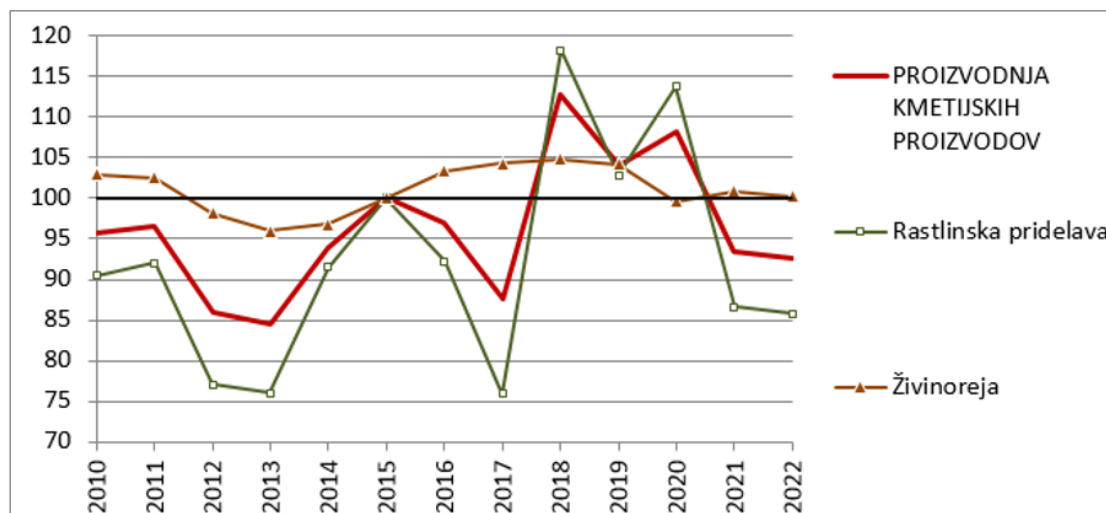
1.3 Obseg kmetijske proizvodnje

Obseg kmetijske proizvodnje, zlasti rastlinske pridelave, je močno odvisen od naravnih razmer. V letu 2022 je bilo ekstremnih dogodkov nekoliko manj kot v letu prej, je pa leto zaznamovala huda suša, kar se je pokazalo v velikih spremembah obsega pridelave, predvsem pri poljščinah. Suša v zadnjih letih postaja že stalnica kmetijske pridelave, saj se že skoraj vsako leto v vegetacijski dobi pojavljajo krajša ali daljša sušna obdobja. Od leta 2000, ko so se suše začele pojavljati pogostejše, so bile najbolj obsežne v letih 2003, 2013 in 2017. V teh letih so presegle mejo za naravno nesrečo.

Vremenske razmere jeseni leta 2021 so bile nekoliko bolj sušne kot običajno, vendar so se hitro izboljšale in omogočile setev ozimnih žit in drugih prezimnih posevkov. V zimskem obdobju so bile temperature nadpovprečno visoke, z vmesnimi hladnimi obdobji, padla je podpovprečna količina padavin. Sušne razmere, ki so v marcu 2022 onemogočile optimalno pripravo tal in setev zgodnjih zelenjadnic, so se v aprilu prekinile. April je bil prvi mesec z večjimi količinami padavin, vremenske razmere in temperature tal so omogočale setev koruze in druga poljska dela. Spremenljivo vreme s pogostimi padavinami se je nadaljevalo tudi v začetku maja, razmere pa so bile ugodne za razmah rastlinskih bolezni in škodljivcev. V poletnih mesecih so bile temperature nadpovprečne, z vročinskimi valovi in podpovprečnimi padavinami. Sušni in vročinski stres je najbolj prizadel posevke koruze in drugih poletnih poljščin, škoda se je odražala tudi na trajnih nasadih, saj je sadno drevje razvilo majhne plodove, veliko plodov je tudi odpadlo. Vegetacijsko obdobje (z začetkom v aprilu) se je po sušnem marcu začelo z negativno vodno bilanco, ki pa se je zaradi obilnih padavin v aprilu izboljšala. V naslednjih mesecih je bila vodna bilanca zaradi suhih in nadpovprečno toplih mesecev negativna, izboljšala se je šele z nadpovprečno količino padavin v septembru. Primanjkljaji vode so bili po vsej Sloveniji, največji pa na Obali in Goriškem. Rastno obdobje se je, razen v osrednji Sloveniji in na Dolenjskem, končalo z negativno vodno bilanco (ARSO, 2021; 2022).

Začasni podatki ekonomskih računov kmetijstva (SURS, druga ocena) kažejo, da je bila rastlinska pridelava v letu 2022 manjša za 1 %, obseg živinorejske proizvodnje pa je ostal na podobni ravni kot leto prej. Skupni obseg kmetijske proizvodnje je bil v primerjavi z letom 2021 manjši za manj kot odstotek (–0,8 %) in je ostal pod povprečjem zadnjih nekaj let.

Slika 3: Indeksi proizvodnje kmetijskih proizvodov (2015 = 100); 2010–2022

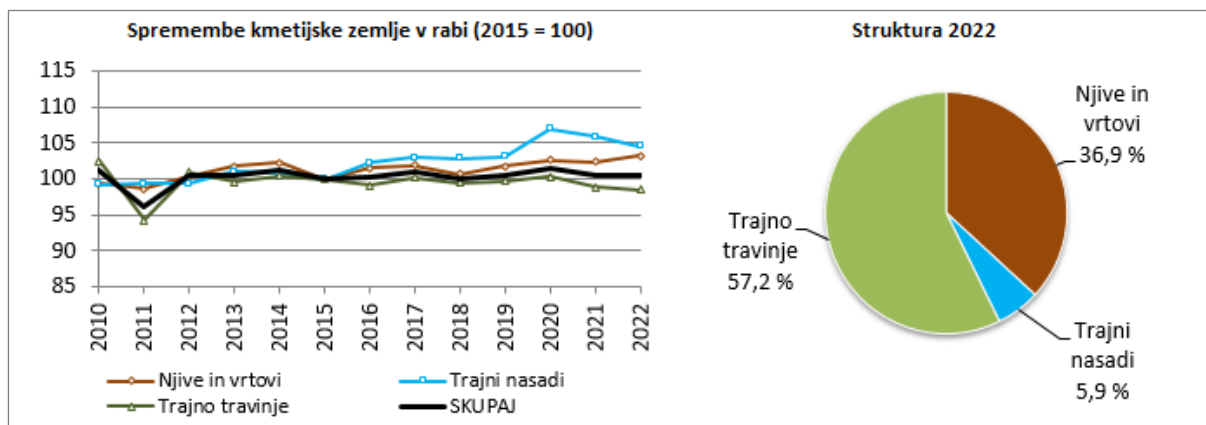

Vir: SURS (2022, druga ocena: začasni podatki), preračuni KIS

Kljub zmanjšanju obsega pridelave v letu 2022 v primerjavi z letom prej je rastlinska pridelava tudi v letu 2022 k bruto vrednosti proizvodnje kmetijskih proizvodov prispevala več kot polovico (54 %), kar pa je skoraj 2 odstotni točki manj kot v letu prej.

Površina KZU kmetijskih gospodarstev, ki se je ob precejšnjih medletnih nihanjih dolgoročno zmanjševala, je po letu 2012 obsegala okoli 480 tisoč hektarjev (med 477 in 484 tisoč ha).

Slika 4: Sprememba skupne površine in struktura kmetijskih zemljišč v uporabi

Vir: SURS

V letu 2022 je bilo po podatkih letne statistike rastlinske pridelave v uporabi približno 479,4 tisoč hektarjev kmetijskih zemljišč, kar je na ravni predhodnega leta (479,5 tisoč ha). Površina njiv in vrtov se je povečala za 0,8 % (176,7 tisoč ha), travnikov in pašnikov je bilo manj za 0,4 % (274,5 tisoč ha), površina trajnih nasadov pa se je zmanjšala za 1,3 % (28,3 tisoč ha). Med trajnimi nasadi se je še naprej zmanjševala površina vinogradov (−3,2 %), povečala pa se je površina sadovnjakov (+0,3 %) in oljčnikov (+5,5 %).

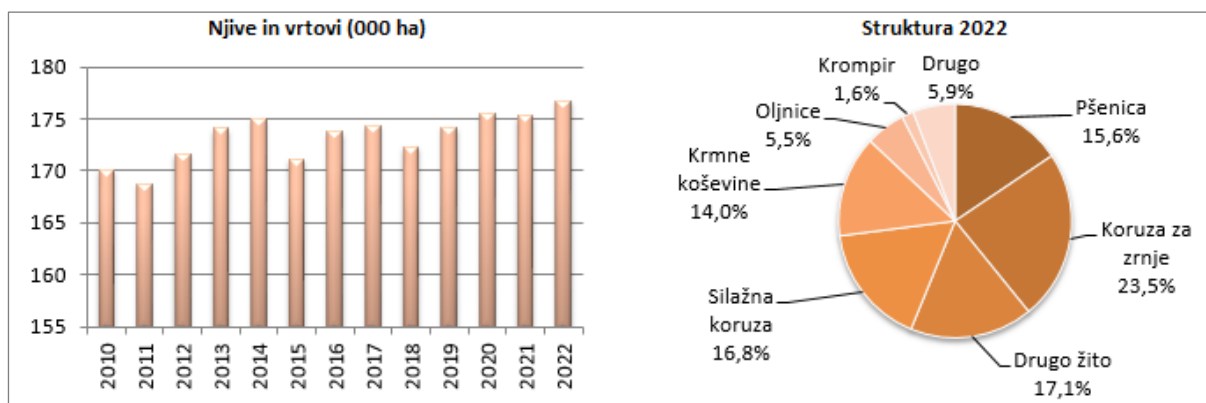
Podobno kot v preteklih letih je bila tudi v letu 2022 več kot polovica njiv namenjena pridelavi žita (56 %), pri čemer prevladujejo kornjača za zrnje, pšenica in ječmen. Približno tretjina (31 %) njiv pa je namenjena pridelavi zelene krme, pri čemer prevladujejo silažna kornjača in krmne koševine (trava, detelja, lucerna, travne, travno-deteljne in deteljno-travne mešanice). Spremembe setvene strukture so med leti razmeroma majhne. V letu 2022 so se med pomembnejšimi skupinami pridelkov v primerjavi s predhodnim letom deleži v setveni strukturi najbolj spremenili pri krmnih koševinah in pšenici, pri čemer pa so bile spremembe manjše od 1 odstotne točke.

Leta 2022 je bilo več površin kot v predhodnem letu namenjenih pridelavi krompirja (+6 %), hmelja (+6 %), zelene krme (+1 %) in žita (+1 %), zmanjšale pa so se površine oljnic (−2 %), zelenjadnic in jagod (−2 %), suhih stročnic (−2 %), krmnih korenovk (−7 %) in sladkorne pese (−42 %).

Leta 2022 je bilo žito pospravljeno z okoli 103,5 tisoč hektarjev njiv (leta 2021: 102,1 tisoč ha), pri čemer so se zmanjšale površine z ovsom (−15 %) in drugim žitom (−2 %), površine drugih vrst žit pa so se povečale. Večje so bile površine s pšenico in piro (+3 %), ječmenom (+3 %) in ržjo (+25 %), na ravni predhodnega leta pa so ostale površine s kornjačo za zrnje in tritikalo. Površine z oljnicami so se v primerjavi s predhodnim letom zmanjšale. Pridelavi oljnic je bilo namenjenih 9,7 tisoč hektarjev (leta 2021: 9,9 tisoč ha), večje so bile površine oljne ogrščice (+5 %), soje (+23 %) in sončnic (+38 %), zmanjšale pa so se površine oljnih buč (−18 %) in drugih oljnic (−34 %). Površine za pridelavo zelene krme so leta 2022 obsegale približno 69 tisoč hektarjev (leta 2021: 66,6 tisoč ha), pri čemer je bilo več njiv namenjenih travam in travno-

deteljnim mešanici (+11 %), manj pa deteljam in lucernam (–6 %) in drugim enoletnim posevkom (–23 %), na ravni predhodnega leta pa so ostale površine s silažno koruzo.

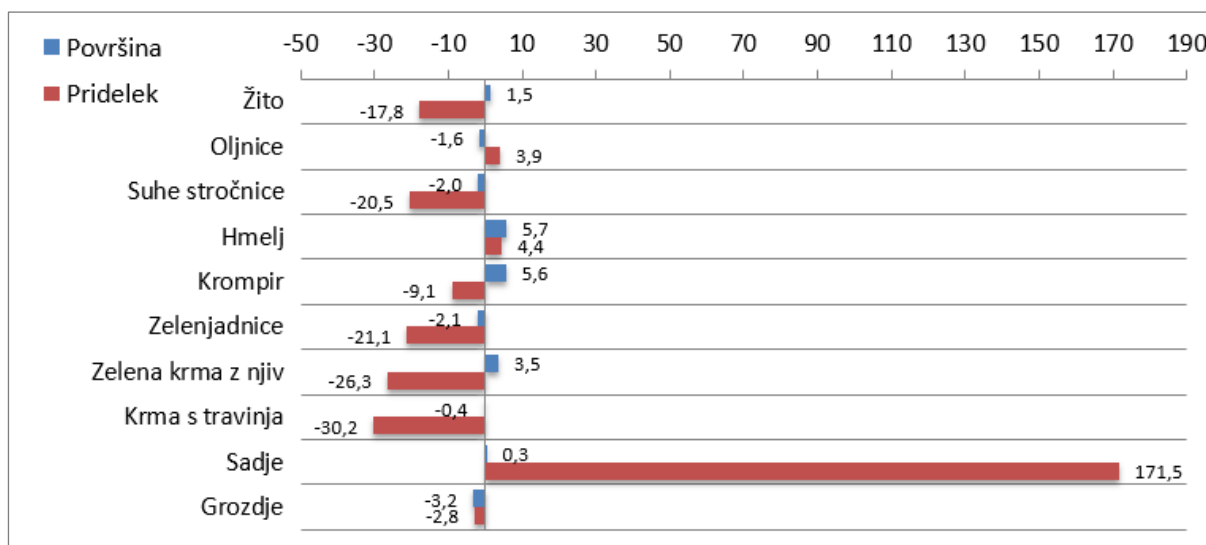
Slika 5: Skupna površina in setvena struktura njiv

Vir: SURS

Letina 2022 je bila pri večini njivskih posevkov zaradi neugodnih vremenskih razmer slabša kot v letu prej, razen pri oljni ogrščici in rži. Še posebej je bila slaba letina pri koruzi za zrnje (–29 %), krompirju (–14 %), zelenjadnicah (–19 %), krmnih korenovkah (–32 %), sončnicah (–24 %) in zeleni krmi z njiv (–29 %). Večinoma so bili hektarski pridelki podpovprečni tudi v primerjavi z daljšim obdobjem, izjema so nekatere vrste strnega žita (pšenica, ječmen, tritikala in rž) in oljna ogrščica.

Slika 6: Sprememba v rastlinski pridelavi v letu 2022 v primerjavi z letom 2021 (%)

Vir: SURS

Skupni pridelki so bili v letu 2022 večji le pri oljnicah (+4 %) in hmelju (+4 %), pri vseh drugih pomembnejših skupinah njivskih posevkov in na trajnem travinju pa so bili manjši. Skupni pridelek žita (okoli 576 tisoč t) je bil predvsem zaradi pomembno manjšega hektarskega pridelka koruze za zrnje za 18 % manjši kot v letu 2021. Pri tem se je pridelek koruze za zrnje zmanjšal za kar 29 % (na 278 tisoč t), pridelek pšenice in pira za 2 %, manjši je bil tudi pridelek ječmena (–6 %), tritikale (–5 %) in ovsa (–23 %). Skupni pridelek oljnic se je predvsem zaradi večjih površin povečal na približno 16 tisoč ton (+4 %), od tega je bilo več oljne ogrščice (+9 %), soje (+11 %) in sončnic (+5 %), precej manj pa je bilo oljnih buč (–20 %). Manjši

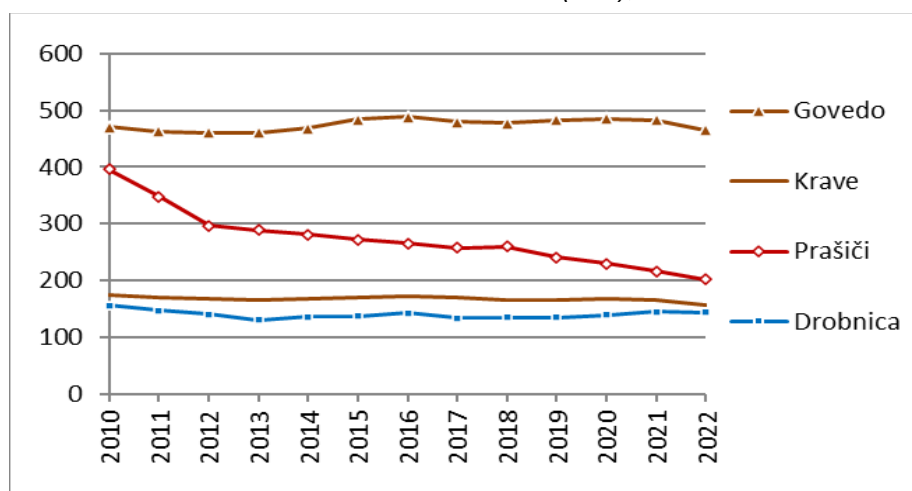
kot v letu 2021 je bil tudi pridelek krompirja (−9 %), zelenjadnic (−21 %), zelene krme z njiv (−26 %), sladkorne pese (−48 %), krmnih korenovk (−32 %) in suhih stročnic (−20 %). Skupni pridelki na njivah in na trajnem travinju so bili v letu 2022 predvsem zaradi slabše letine, razen pri pšenici, ječmenu in sončnicah, pod povprečjem let 2017–2021.

Največje spremembe v rastlinski pridelavi so bile leta 2022 podobno kot v letu prej v sadjarstvu, le da so bile tokrat spremembe pozitivne. Skupno je bilo po izjemno slabi letini 2021 pridelanega za 172 % sadja več kot v letu prej. V intenzivnih sadovnjakih so obrali približno 64,9 tisoč ton sadja, kar je sicer za 124 % več kot v letu prej, ko je bil pridelek skromen, vendar je to četrta najmanjša količina pridelanega sadja po letu 2010. Manj sadja je bilo v intenzivnih nasadih od leta 2010 pridelanega le v letih 2016, 2017 in 2021. V ekstenzivnih nasadih so pridelali 28,6 tisoč ton sadja, kar je več kot petkrat toliko kot leta 2021, vendar še vedno za 10 % pod povprečjem obdobja 2017–2021.

Letina grozdja 2022 je bila količinsko podpovprečna, kakovost grozdja pa odlična. V vinogradih pa je bilo zaradi slabe letine in najmanjše površine vinogradov do zdaj (14,4 tisoč ha) skupno pridelanega okoli 82 tisoč ton grozdja, kar je za 3 % manj v primerjavi z letom prej in za 20 % pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja.

V živinoreji so spremembe v obsegu proizvodnje praviloma manjše kot v rastlinski pridelavi, čeprav so tudi v živinoreji med leti opazna nihanja. Dolgoročno šibak trend zmanjševanja proizvodnje na agregatni ravni se je ustavil, potem ko se je izrazito negativen trend obsega prašičereje upočasnili.

Slika 7: Število živali konec leta (000); 2010–2022

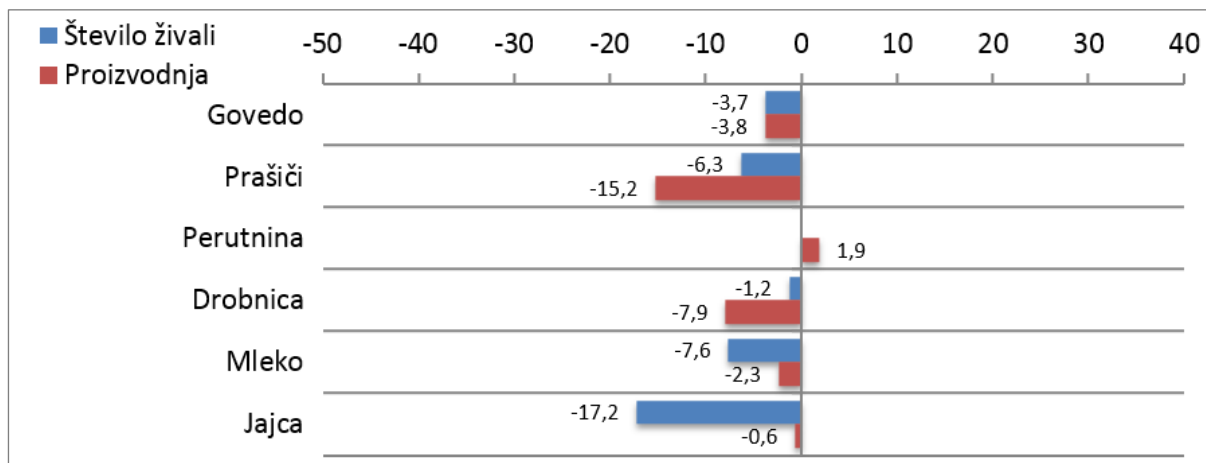
Vir: SURS

Število goveda je bilo ob koncu leta 2022 opazno manjše kot v enakem obdobju leta pred tem. Tako je bilo na kmetijskih gospodarstvih približno 464,9 tisoč glav goveda (−4 %), od tega 157,5 tisoč krav (−5 %). Po trendu zmanjševanja staleža prašičev v obdobju 2006–2017 in rahlem povečanju v letu 2018 se je trend zmanjševanja števila prašičev nadaljeval. Tako je bilo konec leta 2022 ugotovljeno zmanjšanje števila živali, in sicer z 215,7 tisoč na 202,1 tisoč prašičev, kar je drugo leto zapored za 6 % manj. Stalež drobnice se je v letu 2022 zmanjšal za 1 %. Tako se je ob koncu leta 2022 redilo nekaj manj kot 143 tisoč glav drobnice, od tega skoraj 102 tisoč plemenskih živali, kar pa je za 1 % več kot v letu pred tem.

Začasni statistični podatki o živinoreji kažejo, da se je leta 2022 obseg proizvodnje povečal pri perutninskem mesu. Manjši kot leto pred tem je bil obseg prireje govejega in prašičjega mesa ter mesa drobnice, manjša pa je bila tudi prireja mleka in jajc.

Prirast goveda se je po začasnih podatkih zmanjšal za 4 % (na 81,2 tisoč t). Ob manjšem številu krav molznic, ki jih je bilo prvič do zdaj opazno manj kot 100 tisoč (93,2 tisoč; –8 % glede na leto prej), se je tudi skupna količina namolzenega mleka po začnih ocenah zmanjšala, vendar manj intenzivno kot število krav molznic, in sicer za 2 % (na 625 tisoč t mleka). Odkupljenega mleka je bilo v letu 2022 za 2 % manj (93 % od vsega namolzenega mleka). V mlekarne je bilo oddanih okoli 575 tisoč ton kravjega mleka. Delež oddanega mleka tujim mlekarnam (neposreden izvoz surovega mleka) se je znova nekoliko povečal in je po statističnih podatkih znašal nekaj več kot 31 % (leta 2021: 29 %).

Slika 8: Sprememba v živinorejski proizvodnji v letu 2022 v primerjavi z letom 2021 (%)

Vir: SURS

Praščerejska proizvodnja se je v letu 2022 pomembno zmanjšala (–15 %), kar ob visokih cenah pripisujemo zmanjšanju plemenskih svinj v regiji in pomanjkanju pujskov za pitanje. Prirast prašičjega mesa je tako znašal 31,7 tisoč ton. Manjša kot v letu pred tem je bila tudi domača prireja prašičjega mesa, kar je predvsem posledica manjšega zakola oziroma manj pridobljenega mesa v domačih klavnicah in izven zakola klavnic.

Trend povečevanja prirasta pri perutnini se je v letu 2022, po manjšem zmanjšanju v letu 2021, nadaljeval. V primerjavi s predhodnim letom je bil za 2 % večji in je znašal rekordnih 103 tisoč ton.

Reja drobnice je bila v letu 2022 prav tako pod pritiskom slabe letine za pridelavo krme, tako da se je prirast drobnice v primerjavi z letom prej zmanjšal za 8 %. Manjša kot leto pred tem je bila tudi prireja mleka drobnice (kljub povečanju števila mlečnih ovac in koz).

Po začnih statističnih podatkih se je proizvodnja jajc v letu 2022, po precejšnjem povečanju v letu pred tem, za slab odstotek zmanjšala. Količina znesenih jajc je bila s 413 milijoni kosov ena največjih do zdaj. Ob tem je bilo število nesnic, po sicer manj zanesljivih statističnih podatkih, ob koncu leta manjše za 17 %. Od celotnega števila znesenih jajc je bilo v letu 2022 81 % jajc namenjenih prehrani, zneslo pa jih je 1,32 milijona kokoši (nesnice konzumnih jajc) ali 93 % vseh nesnic.

Leto 2022 velja za čebelarstvo in pridelavo medu za eno boljših v zgodovini samostojne Slovenije. Po statističnih podatkih je bilo pridelano skupaj približno 2.400 ton medu.

1.4 Poraba kmetijskih proizvodov in stopnje samooskrbe

Poraba kmetijskih proizvodov

Po začasnih podatkih bilanc proizvodnje in porabe kmetijskih proizvodov se je v letu 2022 med pomembnejšimi skupinami rastlinskih pridelkov poraba na prebivalca povečala pri rižu, krompirju, sadju in sladkorju. Poraba pšenice in rži je ostala enaka kot v predhodnem letu, medtem ko se je poraba koruze in zelenjave zmanjšala.

Okvir 2: Poraba na prebivalca in stopnja samooskrbe

Poraba za prehrano na prebivalca prikazuje količine kmetijskih proizvodov, ki so na voljo prebivalstvu za prehrano v referenčnem obdobju, in sicer na ravni trgovine na debelo. Količine vključujejo tudi izgube in spremembe zalog na ravni trgovine na drobno in končnih porabnikov. Poraba je izračunana z deljenjem skupne domače porabe za prehrano (razpoložljiva količina) s številom prebivalcev.

Poraba za prehrano na prebivalca = domača poraba za prehrano (razpoložljiva količina) / št. prebivalcev

Tako izračunana poraba za prehrano še **ne prikazuje dejanske zaužite količine kmetijskih proizvodov na prebivalca** in ni neposredno primerljiva s količinami v prehranskih smernicah. Pri mesu na primer je treba za pridobitev dejanske količine zaužitega mesa najprej pretvoriti klavno maso (različno po vrstah so vključene tudi kosti, maščoba, vezi ter drugi neužitni ali neuporabljeni deli) v maso proizvodov, kot se prodajajo na ravni trgovine na drobno (maloprodajna masa), oziroma t. i. »užitna« masa mesa. Dodatno je treba upoštevati tudi izgube in spremembe zalog na ravni trgovine na drobno in pri končnih porabnikih. Od maloprodajne mase mesa je treba odšteti še vse zaloge in izgube, ki nastanejo v trgovini, gostilniških obratih, bolnišnicah, šolah in gospodinjstvih (pretečeni proizvodi, izgube pri kuhanju/peki, odrezki, zavržki hrane). V maloprodajni masi so zajete tudi količine, ki se ne porabijo v humani prehrani, temveč v prehrani domačih »ljubljenčkov«. Poleg tega se poraba dejansko porazdeli tudi na turiste in druge skupine ljudi, ki niso zajeti v skupno število prebivalcev Slovenije. Podobno kot za meso velja tudi za druge kmetijske proizvode. **Njihova dejanska končna poraba na prebivalca je tako manjša, kot jo prikazuje kazalnik v tem poglavju.**

Stopnja samooskrbe je kazalnik, ki kaže, koliko domača proizvodnja pokriva domačo porabo (potrošnja za krmo, hrano in potrošnja v industriji).

*Stopnja samooskrbe = proizvodnja * 100 / domača poraba*

Stopnja samooskrbe, nižja od 100, pomeni primanjkljaj, stopnja samooskrbe nad 100 pa presežek v ponudbi oziroma domači proizvodnji.

Preglednica 19: Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg); 2017–2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
Žito (v ekvivalentu moke)	89,9	91,7	88,8	86,1	86,1	85,5	99,3
– pšenica	74,9	76,8	74,0	72,9	74,0	74,0	100,0
– rž	2,3	2,5	1,8	1,2	0,9	0,9	100,6
– koruza	8,0	7,9	9,2	8,0	6,9	6,3	91,0
Riž	4,7	4,5	4,8	5,4	4,9	5,3	108,0
Krompir	68,0	66,5	62,0	63,9	63,2	69,6	110,2
Zelenjava	114,0	111,4	117,5	118,1	118,5	105,4	88,9
Sadje	121,6	152,5	127,9	129,0	108,7	132,8	122,2
Sladkor	35,2	33,3	32,5	31,2	32,3	34,9	108,2
Meso (v ekvivalentu klavne mase)	93,1	92,6	90,8	87,8	89,0	87,0	97,8
– meso govedi	20,8	19,8	20,1	19,6	20,6	20,2	98,1
– meso prašičev	37,6	37,9	36,5	32,7	32,8	30,0	91,5
– perutninsko meso	31,1	31,2	30,6	31,5	30,9	32,3	104,5
Mleko, skupaj (v ekvivalentu surovega mleka)	209,9	215,5	214,0	206,0	206,1	210,6	102,2
Jajca	11,5	10,9	11,7	10,4	10,8	11,0	101,8
Med	0,9	1,1	0,7	0,9	0,6	1,3	204,9

* Začasni podatki.

Vir: preračuni KIS (vir podatkov SURS)

Letna poraba pšenice za prehrano v zadnjem desetletnem obdobju (2012–2021) niha med 68 in 77 kg v ekvivalentu moke na prebivalca. V letu 2022 je znašala 74 kg in se v primerjavi s predhodnim letom ni spremenila. Poraba koruze za prehrano ljudi se na splošno zmanjšuje. Zmanjšala se je za slab kilogram na prebivalca, in sicer s 7 kg v letu 2021 na 6 kg v letu 2022, ter je bila nižja od povprečne porabe zadnjega petletnega obdobja (2017–2021), ko je znašala 8 kg. Poraba rži je z 0,9 kg v ekvivalentu moke ostala na ravni preteklega leta.

Prebivalec Slovenije je v letu 2022 v povprečju porabil več riža in krompirja. Poraba riža se je povečala s 4,9 kg na 5,3 kg na prebivalca (povprečna poraba v obdobju 2017–2021: 4,9 kg), poraba krompirja pa s 63 kg na 70 kg na prebivalca, predvsem zaradi večje porabe predelanih proizvodov. Bila je za 5 kg večja od povprečne porabe krompirja v obdobju 2017–2021 (65 kg).

Povprečna poraba je bila za več kot desetino manjša pri zelenjavi. Razlog je v manjših razpoložljivih količinah zelenjave za prehrano zaradi slabe letine, ki je bila posledica vremenskih razmer. S 105 kg na prebivalca je bila poraba manjša kot v povprečju zadnjega petletnega obdobja 2017–2021 (116 kg na prebivalca) in najmanjša po letu 2014. Nasprotno se je poraba sadja povečala, saj je bila letina v letu 2022 boljša, več pa je bilo tudi sadja iz blagovne menjave. Vsak prebivalec je v povprečju porabil 133 kg sadja, kar je za 24 kg več kot v letu prej in nekoliko več od povprečja zadnjega petletnega obdobja 2017–2021 (128 kg). Poraba sladkorja v vseh oblikah se je povečala za slabe tri kilograme, in sicer na 35 kg na prebivalca.

Od pomembnejših skupin živalskih proizvodov se je v primerjavi z letom 2021 povečala poraba mleka in jajc, zmanjšala pa poraba mesa. Poraba vseh vrst mesa skupaj je bila manjša kot v letu prej za 2 kg in manjša kot v zadnjem petletnem obdobju za slabe 4 kg. Znašala je 87 kg v klavni masi, od tega poraba govejega mesa 20 kg, prašičjega mesa 30 kg in perutninskega mesa 32 kg. Poraba govejega in prašičjega mesa na prebivalca se je zmanjšala (goveje meso: –2 %, prašičje meso: –8 %), medtem ko je poraba perutninskega mesa znova zrasla (+4 %).

Mleka in mlečnih izdelkov je prebivalec v povprečju porabil več, in sicer 211 kg v ekvivalentu surovega mleka, kar pomeni povečanje za 5 kg na medletni ravni in za 1 kg glede na zadnje petletno povprečje (210 kg). Pri porabi jajc bistvenih odstopanj med leti ni zaznati. Poraba se je povečala za 2 % in je bila na ravni porabe let 2017–2021 (11 kg).

Stopnje samooskrbe s kmetijskimi proizvodi

V nadaljevanju so opisane dosežene stopnje samooskrbe z rastlinskimi pridelki v letu 2022. V primerjavi z letom 2021 so bile stopnje samooskrbe nižje kot v letu prej pri vseh pomembnejših skupinah rastlinskih pridelkov, razen pri sadju. Na nižjo stopnjo samooskrbe je vplival manjši obseg pridelave zaradi pojava hude suše v poletnih mesecih, kar se je še posebej odražalo pri poljščinah. Nižje stopnje samooskrbe z rastlinskimi pridelki v Sloveniji so tudi posledica tega, da pridelava ni mogoča vse leto (sezonskost pridelave).

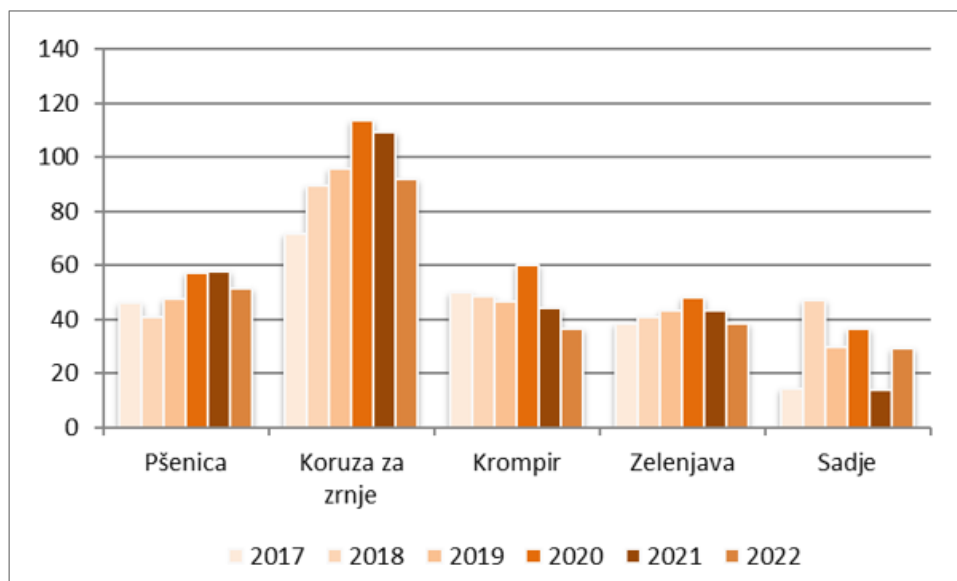
Pri žitu se je domača pridelava v letu 2022 predvsem zaradi koruze zmanjšala bolj, kot se je zmanjšala domača poraba.¹ Stopnja samooskrbe z žitom skupaj se je zato znižala za 11 odstotnih točk, na 73 %, in je bila nižja od povprečne stopnje samooskrbe v zadnjem petletnem obdobju 2017–2021 (76 %). Od posameznih vrst žit se je stopnja samooskrbe povišala le pri rži, medtem ko se je pri pšenici, ovsu, koruzi za zrnje in drugih žitih znižala.

S pšenico je bila Slovenija v letu 2022 52-odstotno samooskrbna, kar pomeni padec samooskrbe za 6 odstotnih točk v primerjavi z letom prej. Nekoliko se je namreč zmanjšal skupni pridelek pšenice, medtem ko je bila domača poraba večja (več razpoložljive količine iz

¹ Domača poraba vključuje potrošnjo za krmo, prehrano ljudi in potrošnjo v industriji (okvir 2).

blagovne menjave). Zaradi suše je bila še posebej prizadeta koruza za zrnje. Zmanjšala sta se tako skupni pridelek zaradi slabe letine kot tudi domača poraba, pri čemer se je pridelek zmanjšal izraziteje. Posledično se je znižala stopnja samooskrbe za 17 odstotnih točk, in sicer s 109 % v letu 2021 na 92 %. Dosežena stopnja samooskrbe s koruzo je bila za 4 odstotne točke nižja od povprečja zadnjih petih let (96 %). Pri ječmenu se stopnja samooskrbe s 74 % ni spremenila glede na leto prej, medtem ko je bil padec samooskrbe z ovsom opazen. Ta se je zmanjšala z 72 % v letu 2021 na 48 %, kar je med nižjimi stopnjami samooskrbe v zadnjem desetletju. Nasprotno se je samooskrba z ržjo v letu 2022 povečala na 81 % (leta 2021: 57 %), na kar je imel vpliv večji skupni pridelek ob zmanjšani domači porabi.

Slika 9: Samooskrba z rastlinskimi pridelki (%); 2017–2022

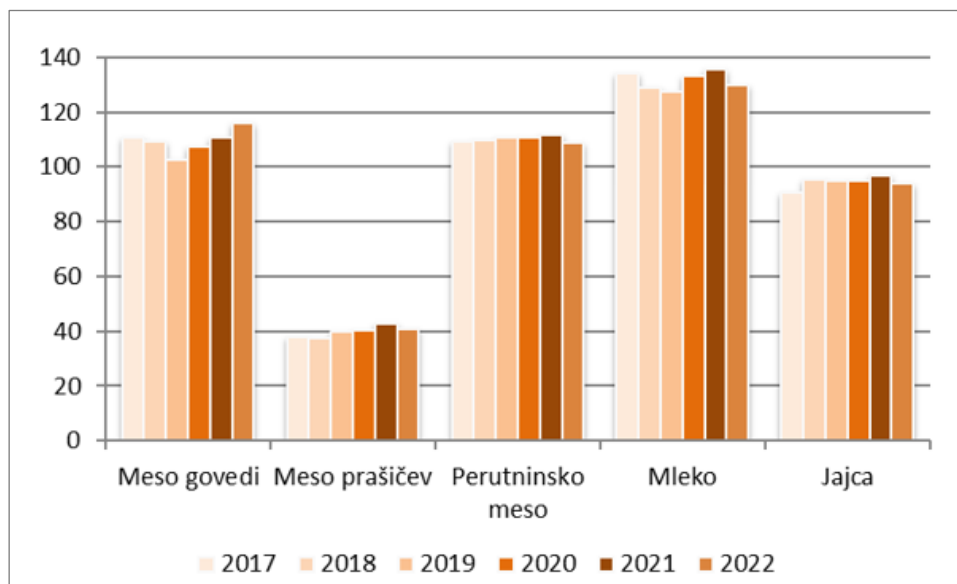
Vir: preračuni KIS (vir podatkov SURS)

Negativni trend pri stopnji samooskrbe s krompirjem se je nadaljeval tudi v letu 2022, saj je bil skupni pridelek manjši za približno desetino. Samooskrba je padla na 36 % in je bila za 13 odstotnih točk nižja od zadnjega petletnega povprečja, ki znaša 50 %, ter najnižja, odkar se izračunavajo bilance kmetijskih proizvodov. Tudi pri zelenjadnicah se je pokazal vpliv sušnih razmer na pridelavo; samooskrba se je zmanjšala za slabih 5 odstotnih točk, na 38 %. Pri sadju stopnje samooskrbe medletno zelo nihajo zaradi vremenskih razmer. Domača pridelava sadja je bila v letu 2022 v primerjavi s predhodnim letom sicer nekajkrat večja, vendar je bila še vedno med podpovprečnimi. Povečala se je tudi domača poraba sadja, in sicer predvsem zaradi uvoza. Samooskrba se je tako povečala za 15 odstotnih točk, na 29 % (leta 2021: 14 %), kar pa je še vedno zelo nizka stopnja samooskrbe. Pri tem je treba poudariti, da visoke samooskrbe s sadjem skupaj v Sloveniji tudi ne moremo pričakovati zaradi velike domače porabe sadja, ki ne uspeva pri nas. To so na primer agrumi, banane in drugo južno sadje; domača poraba teh skupin sadja je namreč v povprečju obdobja 2017–2021 sestavljala 43 % skupne domače porabe sadja.

Pri živalskih proizvodih so stopnje samooskrbe v primerjavi z rastlinskimi pridelki višje in stabilnejše, saj proizvodnja ni v tako veliki meri odvisna od vremenskih razmer (razen pri medu), poleg tega pa je stopnja samooskrbe tudi odraz pridelovalnih oziroma proizvodnih pogojev in strukture kmetijskih gospodarstev. Več kot 100-odstotno samooskrbo v Sloveniji že tradicionalno dosegamo pri mleku, ter perutninskem in govejem mesu. V letu 2022 sta bili po začasnih podatkih stopnji samooskrbe z mesom skupaj in medom višji kot v predhodnem letu, stopnji samooskrbe z mlekom in jajci pa sta se znižali.

Pri mesu se nadaljuje trend povečevanja samooskrbe. Ta je v letu 2022 dosegla 87 %, kar pomeni povišanje za 2 odstotni točki v primerjavi z letom prej in za 5 odstotnih točk več kot v povprečju obdobja 2017–2021. Od posameznih vrst mesa sta se zvišali stopnji samooskrbe z govejim mesom in mesom drobnice, znižali pa stopnji samooskrbe s prašičjim in perutninskim mesom.

Slika 10: Samooskrba z osnovnimi živalskimi proizvodi (%); 2017–2022

Vir: preračuni KIS (vir podatkov SURS)

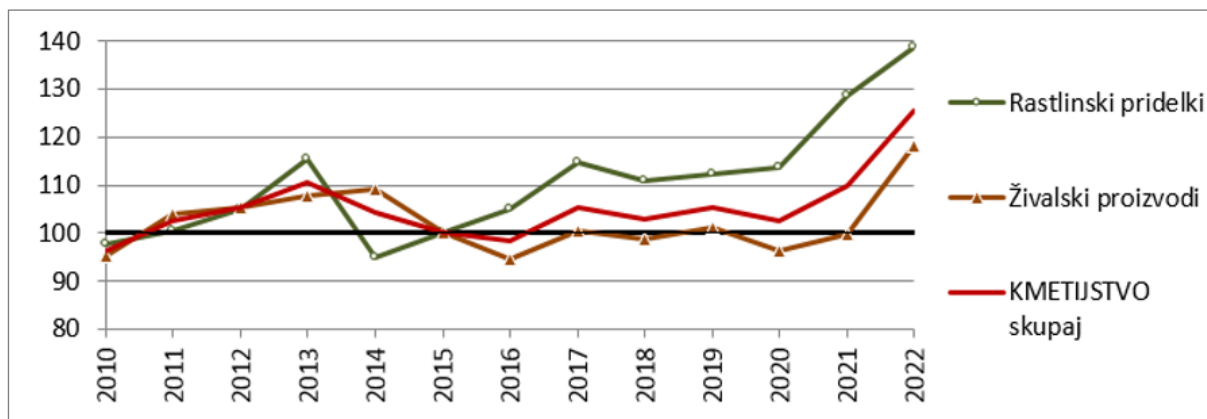
Višja stopnja samooskrbe z govejim mesom je bila rezultat nekoliko večje domače prireje in manjše domače porabe. Samooskrba se je v letu 2022 tako zvišala za slabih 6 odstotnih točk (na 116 %) in je bila za 8 odstotnih točk višja tudi od povprečja zadnjih petih let (108 %). Pri mesu drobnice se je domača poraba zmanjšala bolj izrazito kot prireja, zato se je stopnja samooskrbe povišala za 1 odstotno točko, na 95 %. Pri prašičjem mesu je bil ugotovljen opazen upad prireje. Hkrati se je zmanjšala domača poraba, a ne tako intenzivno. Stopnja samooskrbe s prašičjim mesom je znašala 41 % in se je v primerjavi s predhodnim letom znižala za 2 odstotni točki. Stopnja samooskrbe s perutninskim mesom je po šestletni rasti v letu 2022 nekoliko padla; s 109 % je bila za skoraj 3 odstotne točke nižja kot v predhodnem letu in za 1 odstotno točko nižja od povprečja zadnjih petih let 2017–2021 (110 %).

Pri mleku in jajcih sta se stopnji samooskrbe v letu 2022 znižali. Ker je bilo v Sloveniji proizvedenega nekoliko manj mleka, domača poraba pa se je malenkost povečala, je samooskrba z mlekom padla s 135 % v letu 2021 na 130 %, kar je za 2 odstotni točki več kot v povprečju obdobja 2017–2021 (132 %). Pri jajcih se je stopnja samooskrbe znižala za 3 odstotne točke, in sicer na 94 %, in bila pod povprečjem obdobja zadnjih petih let (95 %). Leto 2022 je bilo za pridelavo medu eno boljših, kar je vplivalo tudi na doseženo samooskrbo. Ta je znašala 90 % in je bila najvišja po letu 2004 ter močno višja od povprečne samooskrbe zadnjih petih let 2017–2021 (50 %).

1.5 Cene v kmetijstvu

Po obdobju štirih let (2017–2020) dokaj stabilnih cen v kmetijstvu so se cene kmetijskih pridelkov in proizvodov pri proizvajalcih povečale že v letu 2021, še intenzivnejša rast cen pa je bila v letu 2022. Po podatkih statistike so se cene kmetijskih proizvodov na skupni ravni v letu 2022 nominalno zvišale za 24,3 %. Ob upoštevanju inflacije (+8,8 %) pa so se cene realno zvišale za 14,2 %. Zvišale so se cene živali in živalskih proizvodov ter tudi cene rastlinskih pridelkov, pri čemer je bila rast cen v živinoreji izrazitejša.

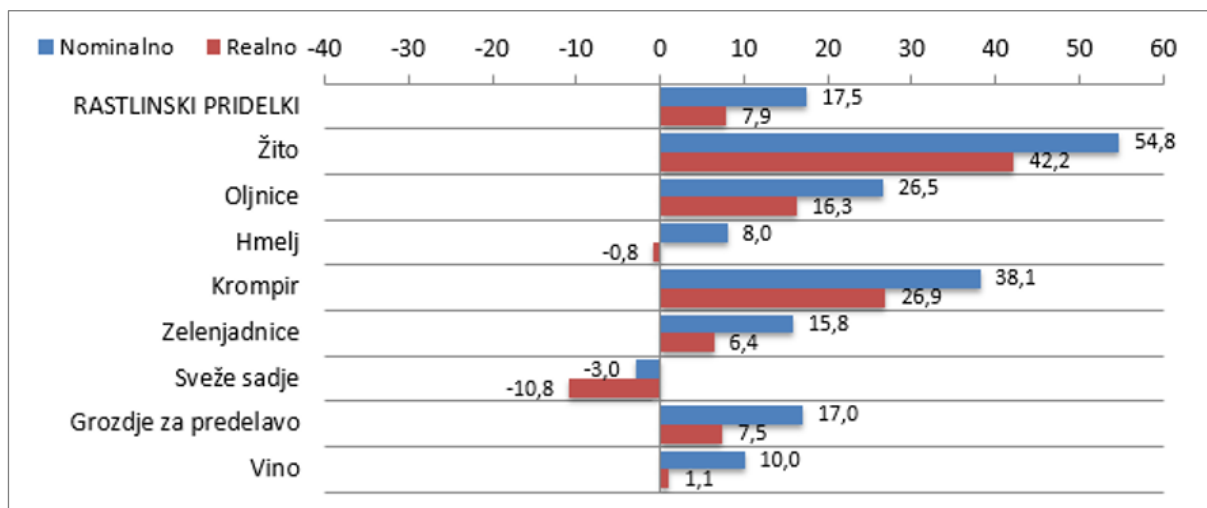
Slika 11: Indeksi cen kmetijskih pridelkov pri proizvajalcih (realno; 2015 = 100); 2010–2022

Vir: SURS, preračuni KIS

Cene rastlinskih pridelkov so bile na skupni ravni v letu 2022 nominalno višje za 17,5 % (realno za 7,9 %). V primerjavi z zadnjim desetletnim povprečjem (2012–2021) so bile cene rastlinskih pridelkov na skupni ravni precej nadpovprečne in najvišje do zdaj.

Slika 12: Spremembe cen rastlinskih pridelkov v letu 2022 glede na leto 2021 (%)

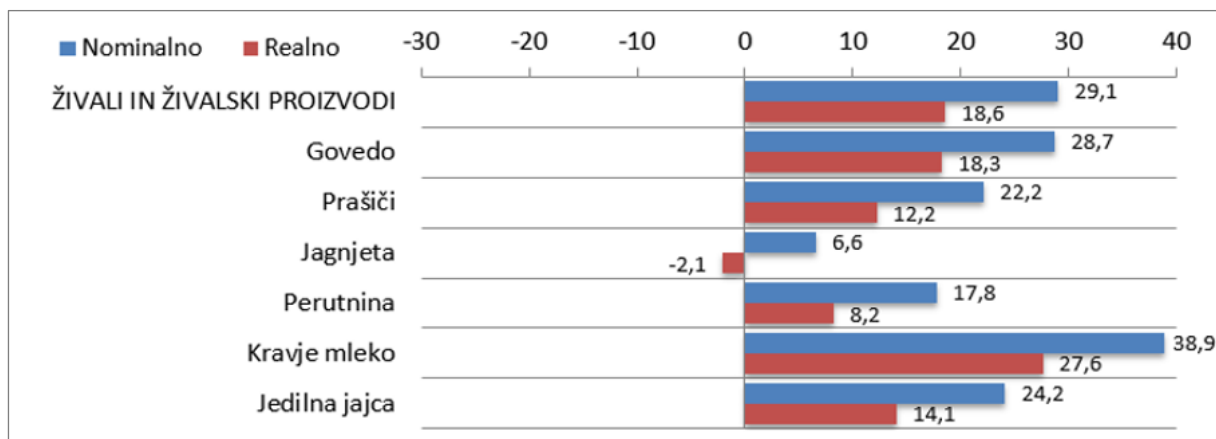
Vir: SURS, preračuni KIS

Med rastlinskimi pridelki so se najbolj zvišale cene žita (+55 %). Pri tem se je najbolj povišala cena pšenice (+72 %), pri kateri je bila dosežena najvišja cena do zdaj (še višja od rekordne v letu 2021). Na rekordno visoki ravni je bila tudi cena koruze za zrnje, ki se je v letu 2022 povišala za 40 %. Opazno so se povišale tudi cene krompirja (+38 %), oljnic (+27 %) in zelenjadnic (+16 %), ki so prav tako dosegale bistveno višjo ceno od zadnjega desetletnega povprečja. Za 17 % se je povišala tudi cena grozdja za predelavo, pri čemer pa je bila cena le

nekoliko nad povprečjem zadnjih petih let (2017–2021). Od pomembnejših rastlinskih pridelkov so se cene znižale le pri sadju (–3 %), pri katerem pa je bila cena glede na dolgoletno povprečje še vedno visoka.

V letu 2022 so bile agregatne cene živali in živalskih proizvodov na rekordno visoki ravni. Glede na predhodno leto so bile cene nominalno višje za 29,1 % (realno za 18,6 %). Najbolj se je v primerjavi s predhodnim letom zvišala odkupna cena kravjega mleka (+39 %) in goveda (+29 %). Za nekaj več kot 20 % so se povišale tudi odkupne cene jedilnih jajc in prašičev. Opazno višje pa so bile tudi cene perutnine (+18 %). Med cenami v živinoreji so rekordno ceno dosegale predvsem cene goveda, kravjega mleka in jedilnih jajc.

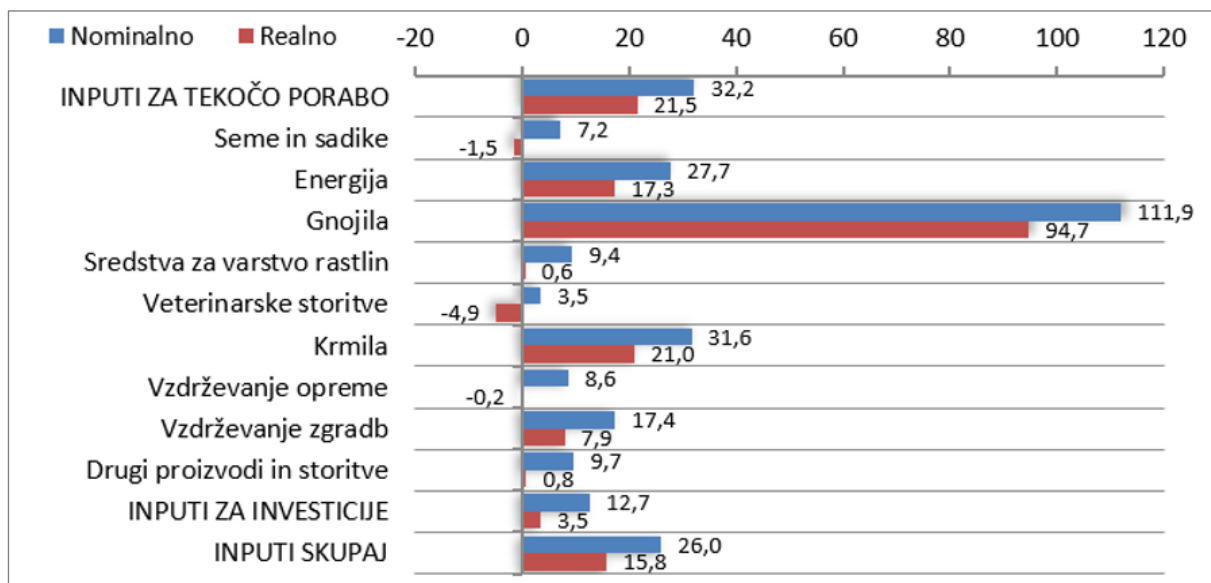
Slika 13: Spremembe cen v živinoreji v letu 2022 glede na leto 2021 (%)

Vir: SURS, preračuni KIS

Ob zvišanju cen kmetijskih proizvodov pri proizvajalcih so se v letu 2022 zvišale tudi cene proizvodnih inputov za kmetijstvo, in sicer na skupni ravni nominalno za 26,0 % (inputi 1 + 2). Najizraziteje so se povišale cene proizvodov in storitev za tekočo porabo v kmetijstvu (inputi 1), in sicer najbolj cene mineralnih gnojil (+112 %), krmil (+32 %) in energije (+28 %). Precejšnje povišanje cen pa je bilo zabeleženo tudi pri ostalih inputih za tekočo rabo v kmetijstvu. Cene inputov za investicije (inputi 2) so se nominalno povišale za slabih 13 %.

Slika 14: Spremembe cen inputov za kmetijstvo v letu 2022 glede na leto 2021 (%)

Vir: SURS, preračuni KIS

Nekoliko večje povišanje cen inputov za kmetijstvo kot cen kmetijskih proizvodov je povzročilo vnovično poslabšanje cenovno-stroškovnih razmerij v kmetijstvu (primerjava indeksov cen kmetijskih pridelkov in cen inputov), in to razmerje je neugodno že tretje leto zapored.

Preglednica 20: Indeksi nominalnih cen kmetijskih proizvodov in inputov; 2017–2022

	Predhodno leto = 100						2015 = 100					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kmetijski proizvodi pri proizvajalcih	108,9	99,4	103,7	97,4	109,3	124,3	106,9	106,3	110,3	107,5	117,4	145,9
Inputi za kmetijstvo (1 + 2)	100,8	103,8	102,7	98,6	109,8	126,0	99,2	102,9	105,6	104,2	114,3	144,1
Razmerje kmetijski proizvodi/inputi	108,0	95,8	101,1	98,8	99,6	98,6	107,8	103,3	104,4	103,2	102,7	101,3

Vir: SURS, preračuni KIS

Okvir 3: Cene v kmetijstvu

Leta 2018 je SURS spremenil bazo za izračun indeksov cen z leta 2010 na leto 2015 ter na podlagi uteži novega baznega leta indekse cen kmetijskih pridelkov in cen inputov preračunal za obdobje od leta 2010. Zaradi sprememb uteži so se nekoliko spremenili tudi skupni indeksi cen, vendar glavne ugotovitve glede gibanja cen ostajajo podobne kot po prejšnji seriji podatkov.

Letni indeksi se računajo na podlagi mesečnih indeksov cen in baznih mesečnih uteži, ki se za rastlinske pridelke razlikujejo po mesecih (upoštevata se sezonska pridelava in prodaja). Ker se dejanske mesečne uteži med leti nekoliko spreminjajo, pri čemer so mesečne uteži za izračun letnih indeksov stalne, to pomeni, da lahko pri cenah kmetijskih pridelkov indeksi, izračunani na podlagi mesečnih indeksov, pomembno odstopajo od indeksov, izračunanih iz absolutnih povprečnih letnih cen posameznih kmetijskih pridelkov.

Izvedeni kazalnik za analizo cen v kmetijstvu je cenovno-stroškovno razmerje (*terms of trade*), ki je izračunano kot razmerje med indeksom cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih in indeksom cen inputov. Če je indeks večji od 100, pomeni ugodnejše cenovno razmerje kot v baznem letu (večje povišanje oziroma manjše znižanje cen kmetijskih pridelkov od cen inputov), indeks pod 100 pa kaže poslabšanje tega razmerja.

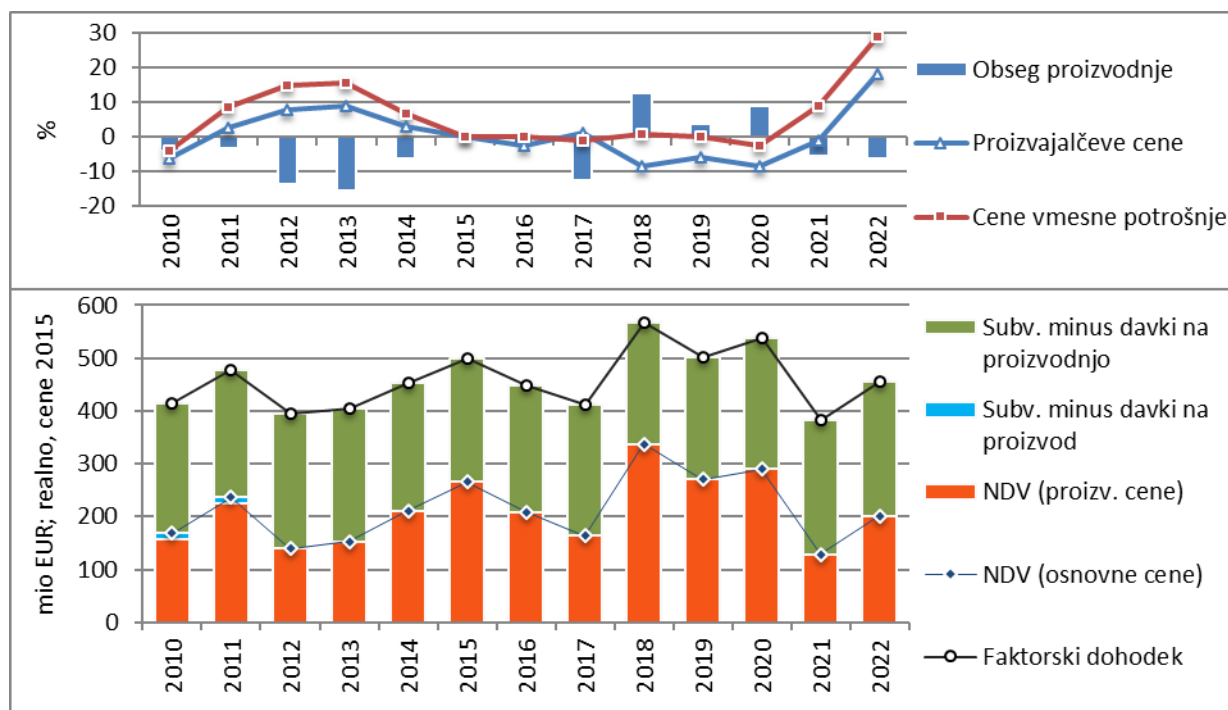
$$\text{Cenovno-stroškovno razmerje} = \text{indeks cen kmetijskih pridelkov} / \text{indeks cen inputov} * 100$$

1.6 Ekonomski rezultati kmetijstva

Na dohodke v slovenskem kmetijstvu v zadnjem obdobju najbolj vplivajo velika nihanja fizičnega obsega kmetijske proizvodnje, predvsem v rastlinski pridelavi. Tako so v letu 2018 dohodki v kmetijstvu zaradi ugodnih razmer za pridelavo (predvsem v sadjarstvu in vinogradništvu) dosegli rekordno visoko raven, v letu 2019 pa so upadli zaradi manjšega fizičnega obsega proizvodnje glede na izjemno predhodno leto, vseeno pa so bili na ravni preteklega večletnega povprečja. Leto 2020 je zaznamovala epidemija covid-19; ob večjem fizičnem obsegu kmetijske proizvodnje (obilnejše letine v rastlinski pridelavi) in ob nekoliko manj ugodnih cenovno-stroškovnih razmerjih so bili ekonomski rezultati slovenskega kmetijstva drugi najugodnejši v daljšem obdobju. Tudi leto 2021 je bilo še vedno zaznamovano z epidemijo covid-19 in njenimi vplivi na zunanjo trgovino, ponudbo in povpraševanje ter posledično na cene nekaterih kmetijskih proizvodov. Na ekonomske rezultate slovenskega kmetijstva, ki so bili občutno slabši v primerjavi s predhodnim letom, pa tudi s predhodnim petletnim obdobjem, pa je znova najbolj vplival padec fizičnega obsega kmetijske proizvodnje (predvsem rastlinske), pa tudi občutno višji stroški pridelave.

V letu 2022 so se težave v dobavnih verigah surovin in ostalega blaga zaradi epidemije covid-19 začele umirjati (UMAR, 2023). Velik pritisk in negotovost pa je v letu 2022 na kmetijske trge vnesla vojna v Ukrajini. Dohodki v slovenskem kmetijstvu so bili v letu 2022 po začasni podatkih ekonomskih računov za kmetijstvo v primerjavi z letom 2021 realno višji za petino (SURs, druga ocena). Na agregatni ravni so se izboljšala tudi cenovno-stroškovna razmerja. Kljub izboljšanju pa dohodki v kmetijstvu ostajajo pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja.

Slika 15: Osnovni kazalniki ekonomskih računov za kmetijstvo (realno; stalne cene 2015); 2010–2022

Vir: SURs (2022, druga ocena: začasni podatki), preračuni KIS

V primerjavi s predhodnim letom so se dohodki v slovenskem kmetijstvu, kljub sušnemu letu in znatno višjim stroškom inputov, zaradi višjih osnovnih cen občutno povečali. Po podatkih druge ocene SURs je bil namreč obseg kmetijske proizvodnje v letu 2022 nižji za približno

1 %, cene proizvodov pa so se v primerjavi s prejšnjim letom občutno povečale, realno za skoraj petino. Obseg pridelave je bil sicer pri večini rastlinskih proizvodov opazno nižji; po katastrofalni letini v letu 2021 pa se je povečal obseg pridelave sadja, medtem ko je obseg živinorejske proizvodnje ostal na podobni ravni kot v predhodnem letu.

Ob upoštevanju implicitnega deflatorja bruto domačega proizvoda (+6,6 %, druga ocena SURS), se je vrednost kmetijske proizvodnje po osnovnih cenah leta 2022 močno povečala (za okoli 18 %) in nominalno znašala nekaj več kot 1,6 milijarde EUR. Tudi vmesna potrošnja (okoli 1,1 mrd EUR) se je v letu 2022 podobno intenzivno povečala (realno za 18 %) in obsegala 68 % vrednosti kmetijske proizvodnje (4 odstotne točke več kot v letu 2021). Ob občutno višjih vrednostih proizvodnje in vmesne potrošnje v primerjavi s predhodnim letom se je tudi bruto dodana vrednost povečala, in sicer na okoli 540 milijonov EUR (realno skoraj za petino). Bruto dodana vrednost slovenskega kmetijstva je v letu 2022 znašala nekaj manj kot 1 % BDP ali 0,1 odstotne točke več kot v letu prej. Obseg vmesne potrošnje je ostal na ravni leta prej, na njeno občutno višjo vrednost pa so vplivale višje cene inputov, ki so bile v povprečju realno višje za skoraj petino. Najobčutnejše so se povečali stroški gnojil (realno so se podvojili), stroški energentov (realno za 20 %), krme (realno za skoraj 20 %) ter stroški vzdrževanja in drugih storitev. V primerjavi s predhodnim letom naj bi se realno nekoliko zmanjšali le veterinarski stroški (rahlo nižji obseg storitev in manj intenzivno povečanje cen), stroški semenskega materiala pa so ostali na ravni predhodnega leta.

Preglednica 21: Osnovni agregati računa proizvodnje in dohodkov; 2018–2022

	Mio EUR (tekoče cene)					2022	Realno (2015 = 100)					2022
	2018	2019	2020	2021	2022*	2021	2018	2019	2020	2021	2022*	2021
Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah**	1.370	1.325	1.370	1.319	1.670	126,6	103,2	97,5	99,6	93,5	111,0	118,8
Vmesna potrošnja	750	765	781	896	1.131	126,2	96,2	95,9	96,7	108,0	128,0	118,4
BDV po osnovnih cenah	620	560	589	424	539	127,3	113,1	99,9	103,8	72,7	86,9	119,4
Poraba stalnega kapitala	267	270	275	282	300	106,6	99,0	97,9	98,4	98,1	98,1	100,0
NDV po osnovnih cenah	352	290	314	142	239	168,3	126,8	101,9	109,0	48,1	75,9	157,9
Druge subvencije na proizvodnjo	247	252	272	291	310	106,6	99,2	98,7	105,1	109,6	109,6	100,0
Drugi davki na proizvodnjo**	6	5	3	7	8	106,8	100,6	80,6	52,5	114,8	115,0	100,2
Faktorski dohodek	594	537	582	425	541	127,2	113,9	100,6	107,8	76,7	91,6	119,4
Število zaposlenih (000 PDM)	78	76	74	74	73	99,1	95,9	93,8	91,0	90,5	89,6	99,1
FD/PDM (EUR)	7.609	7.031	7.861	5.778	7.419	128,4	118,8	107,3	118,4	84,8	102,2	120,5
FD/PDM EU-27 (EUR)	17.875	18.878	20.294	21.542	25.676	119,2	111,1	115,1	122,0	126,9	143,2	112,9

* Začasni podatki (SURS, druga ocena), preračuni KIS.

** Za Slovenijo je bila revidirana celotna časovna vrsta podatkov o vrednosti surove volne, kar je vplivalo na vrednosti kategorij 12910 Surova volna, 12900 Drugi živalski proizvodi, 12000 Živalski proizvodi, 13000 Živinoreja, 16000 Kmetijska proizvodnja, 18000 Proizvodnja kmetijske dejavnosti ter vrednosti vseh dohodkovnih kategorij (SURS, 1. 10. 2020).

Vir: SURS, Eurostat, preračuni KIS

Ob realno enaki porabi stalnega kapitala se je neto dodana vrednost slovenskega kmetijstva v letu 2022 v primerjavi s predhodnim letom močno povečala (realno za okoli tri petine). Ob realno nespremenjenih drugih subvencijah na proizvodnjo in nekoliko višjih davkih na proizvodnjo je faktorski dohodek v letu 2022 dosegal 541 milijonov EUR (druga ocena SURS za leto 2022), kar je realno za petino več kot v letu prej in realno za okoli 5 % pod povprečjem predhodnega petletnega obdobja 2017–2021.

Zaposlenost v slovenskem kmetijstvu je v letu 2022 ostala na podobni ravni kot v letu prej. Tako se je faktorski dohodek na PDM realno povečal za petino in dosegel okoli 7.400 EUR/PDM, kar pomeni manj kot 30 % evropskega povprečja (leta 2021: okoli 27 %).

V primerjavi s predhodnim letom se je v okviru rastlinske pridelave vrednost proizvodnje najintenzivneje zmanjšala v pridelavi zelenjadnic (realno za okoli 11 %), medtem ko se je vrednost pridelave krmnih rastlin realno zmanjšala za okoli 4 %. Zmanjšanje je posledica manjšega obsega pridelave (huda suša), ki ga opazno višje cene niso nadomestile. Kljub opazno manjšim pridelkom zaradi suše pa se je zaradi rekordno visokih cen v letu 2022 realno povečala vrednost pridelave žit (realno za 37 %, predvsem zaradi koruze), oljnic (realno +16 %) in krompirja (za slabo tretjino). V sadjarstvu se je v letu 2022, zaradi katastrofalne letine v letu prej, močno povečala vrednost pridelave.

V okviru živinoreje začasni podatki kažejo znatne spremembe v primerjavi s predhodnim letom. Vrednost živinorejske proizvodnje se je v letu 2022 realno povečala za okoli četrtno. Ob rahlem upadu prirasta in obsega proizvodnje živalskih proizvodov so k temu povečanju prispevale predvsem občutno višje cene, in sicer realno za skoraj četrtno. Vrednost proizvodnje se je najbolj povečala pri prireji goveda in prireji mleka (vsaka realno za več kot 30 %), in sicer zaradi višjih cen. Prav tako se je zaradi višjih cen povečala vrednost proizvodnje jajc (+18 %) in perutninskega mesa (+9 %). V primerjavi z letom prej se je obseg prašičereje v letu 2022 zmanjšal za skoraj 2 %, vendar se je zaradi nekoliko višjih cen skupna vrednost proizvodnje realno povečala za okoli 3 %.

Analiza ekonomskega položaja slovenskega kmetijstva v letu 2022 s pomočjo modelnih kalkulacij za ključne kmetijske proizvode kaže, da so bila v primerjavi z letom prej prihodkovno-stroškovna razmerja, predvsem zaradi višjih cen, ugodnejša pri večini analiziranih rastlinskih pridelkov in tudi nad preteklim petletnim povprečjem, razen pri krompirju in sadju (v obeh primerih višji stroški ob nižjih sezonskih cenah). Ekonomski položaj se je, zaradi slabe letine in višje rasti stroškov od rasti odkupnih cen, poslabšal tudi v vinogradništvu. Kljub slabšim letinam so bile ekonomske razmere zelo dobre pri pridelavi žit in oljnic (močan porast cen).

V okviru živinoreje modelne kalkulacije kažejo izboljšanje prihodkovno-stroškovnih razmerij pri večini analiziranih proizvodov. Zaradi izrazite rasti odkupnih cen so bila prihodkovno-stroškovna razmerja nad povprečjem zadnjih petih let v prireji govejega in prašičjega mesa. Prav tako so bile ekonomske razmere ugodne v prireji mleka. Nasprotno pa se je prihodkovno-stroškovna pariteta nekoliko poslabšala v prireji mesa drobnice, vendar v letu 2022 ostaja nad preteklim petletnim povprečjem.

Okvir 4: Ekonomski računi za kmetijstvo

Ekonomski računi za kmetijstvo (ERK) so satelitski račun nacionalnih računov, ki upoštevajo posebnosti kmetijstva. Za članice EU je izdelava ERK po enotni metodologiji obvezni del rednih statističnih raziskovanj. ERK vključujejo proizvodne enote po načelu aktivnosti ter praviloma zajemajo samo kmetijsko proizvodnjo na kmetijskih gospodarstvih in strojne storitve za kmetijstvo (brez drugih dejavnosti, razen neločljivih, in brez kmetijske proizvodnje zunaj kmetijskih gospodarstev).

ERK sestavljajo niz medsebojno povezanih računov in preglednic. Račun proizvodnje beleži transakcije, povezane s proizvodnim procesom, in je izdelan po načelu bruto proizvodnje. Zajema tudi del proizvodnje, ki hkrati predstavlja vmesno potrošnjo znotraj kmetijstva (npr. voluminozna krma). Vsebuje podatke o proizvodnji (o količini, cenah in vrednosti), vmesni potrošnji po vrstah, potrošnji fiksnega kapitala in izračun osnovnih kategorij dohodka.

Račun proizvodnje je izdelan po tako imenovanih osnovnih cenah. Osnovne cene so proizvajalčeve cene oziroma nabavne cene vložkov, povečane za subvencije na proizvode in zmanjšane za morebitne davke na proizvode. Med subvencije na proizvode se uvrščajo proizvodno specifične subvencije, ki so praviloma v funkciji cenovne politike (npr. splošni dodatki k cenam, nekatera plačila na površino ali glavo živali, regresi).

Osnovne kategorije dohodka so bruto dodana vrednost kot razlika med vrednostjo proizvodnje in vmesno potrošnjo ter neto dodana vrednost kot razlika med bruto dodano vrednostjo in potrošnjo fiksnega kapitala. Če od neto dodane vrednosti, ki je prva sestavina računa dohodka, odštejemo davke na proizvodnjo in prištejemo subvencije na proizvodnjo, dobimo faktorski dohodek. Med subvencije na proizvodnjo se uvrščajo proizvodno nespecifična plačila (npr. izravnalna plačila za težje pridelovalne razmere, okoljska plačila, državne pomoči ob naravnih nesrečah, po reformi neposrednih plačil pa tudi regionalna enotna plačila na površino), ki neposredno povečujejo dohodek iz kmetijstva. Faktorski dohodek je dohodek, ki kmetijskim gospodarstvom ostane za nadomeščanje vseh proizvodnih dejavnikov (zemlja, kapital, delo).

Osnovne sestavine računa proizvodnje in računa faktorskega dohodka v okviru ERK

Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah				
Vrednost proizvodnje po proizvajalčevih cenah			Subvencije na proizvod minus davki na proizvod	
Vmesna potrošnja	Bruto dodana vrednost			
	Poraba stalnega kapitala	Neto dodana vrednost		Subvencije na proizvodnjo minus davki na proizvodnjo
		Faktorski dohodek		

Zadnja postavka delitve dohodka v okviru ERK je podjetniški dohodek. Dobimo ga, če k faktorskemu dohodku prištejemo prejete obresti ter odštejemo sredstva za zaposlene (plače), najemnine za zemljo in plačane obresti. Račun kapitala v ERK ni popoln ter vsebuje samo podatke o bruto in neto investicijah ter transferjih kapitala. Med transferje kapitala se uvrščajo proračunska plačila, ki se nanašajo na osnovna sredstva v kmetijstvu (npr. podpore za investicije), in drugi transferji kapitala, namenjeni neposredno kmetijskim gospodarstvom (npr. podpore za sanacijo gospodarstev).

Vsi izračuni v okviru ERK so izdelani po tekočih cenah. Za izračun realnih sprememb (po stalnih cenah) se uporablja implicitni deflator bruto domačega proizvoda. Seznam proizvodov na strani kmetijske proizvodnje in vmesne potrošnje je precej podroben, spremembe vseh vrednostnih kazalnikov pa so dezagregirane v indekse obsega in indekse cen. ERK zato dajejo podatke za analizo sprememb v strukturi in obsegu ter cenah po vseh sestavinah računov.

Indeksi cen v okviru ERK večinoma niso neposredno primerljivi z indeksi cen, izračunanimi v okviru statističnega raziskovanja cen v kmetijstvu, čeprav sta seznama skupin proizvodov podobna. Razlog je v različnih metodoloških izhodiščih obeh statističnih raziskovanj.

Do leta 2003 so vse subvencije (na proizvode in proizvodnjo) v ERK vključene v višino dejansko izplačanih proračunskih sredstev za te namene v posameznem koledarskem letu, leta 2004 pa se je ta metodologija spremenila. Od leta 2004 SURS pri oceni višine subvencij praviloma upošteva odobrena plačila v posameznem subvencijskem letu ne glede na to, kdaj so bila dejansko izplačana. Praviloma je velik del dohodkovnih subvencij za tekoče leto izplačan v naslednjem koledarskem letu, zato so lahko razlike med odobrenimi in izplačanimi zneski v določenem letu velike.

2 PRORAČUNSKÉ PODPORE KMETIJSTVU

2.1 Podpore kmetijstvu iz državnega proračuna

Finančne podpore na državni ravni, namenjene kmetijstvu in razvoju podeželja, zagotavlja proračun Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP). V letu 2022 je realizacija proračuna MKGP skupaj z organi v sestavi znašala 568,3 milijona EUR. Od tega je bilo za kmetijstvo in ukrepe kmetijske politike porabljenih 429,8 milijona EUR oziroma 76 % celotnega proračuna. Preostala sredstva so bila namenjena gozdarstvu in ribištju (skupaj 14 %) ter upravnim in drugim stroškom ministrstva in organov v sestavi (10 %).

Sredstva proračuna MKGP so po navadi dopolnjena s sredstvi iz drugih proračunskih virov. Tako kot v predhodnih letih je tudi v letu 2022 Ministrstvo za finance (MF) zagotovilo vračilo trošarine za pogonsko gorivo, porabljeno v kmetijstvu in gozdarstvu. Poleg tega je bilo v letu 2022 iz naslova državnih pomoči izplačanih še 5,8 milijona EUR, in sicer za sanacijo posledic naravnih nesreč (pozeba v kmetijski proizvodnji v letu 2021). Skupaj s temi sredstvi so proračunska izplačila za kmetijstvo v letu 2022 znašala 455,3 milijona EUR.

Preglednica 22: Proračunska izplačila za kmetijstvo (000 EUR); 2018–2022

	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
PRORAČUN MKGP IN ORGANOV V SESTAVI	434.537	481.111	482.440	518.829	568.253	109,5
Operativni in upravni stroški	49.271	52.896	55.382	68.044	58.922	86,6
Proračunski transferji gozdarstvu (MKGP)	44.339	68.924	52.337	61.222	73.284	119,7
Proračunski transferji ribištju (MKGP)	2.360	3.194	3.662	7.221	6.221	86,2
PRORAČUNSKI TRANSFERJI KMETIJSTVU (MKGP)**	338.568	356.097	371.059	382.342	429.826	112,4
PRORAČUNSKI TRANSFERJI KMETIJSTVU IZ DRUGIH VIROV	33.780	20.608	20.033	19.791	25.442	128,6
Državna pomoč ob naravnih nesrečah (proračunska rezerva)	12.712*	0	0	0	5.762	
Vračilo trošarine za gorivo (MF)	21.067	20.608	20.033	19.791	19.679*	99,4
Skupaj proračunska izplačila za kmetijstvo	372.347	376.706	391.091	402.133	455.267	113,2

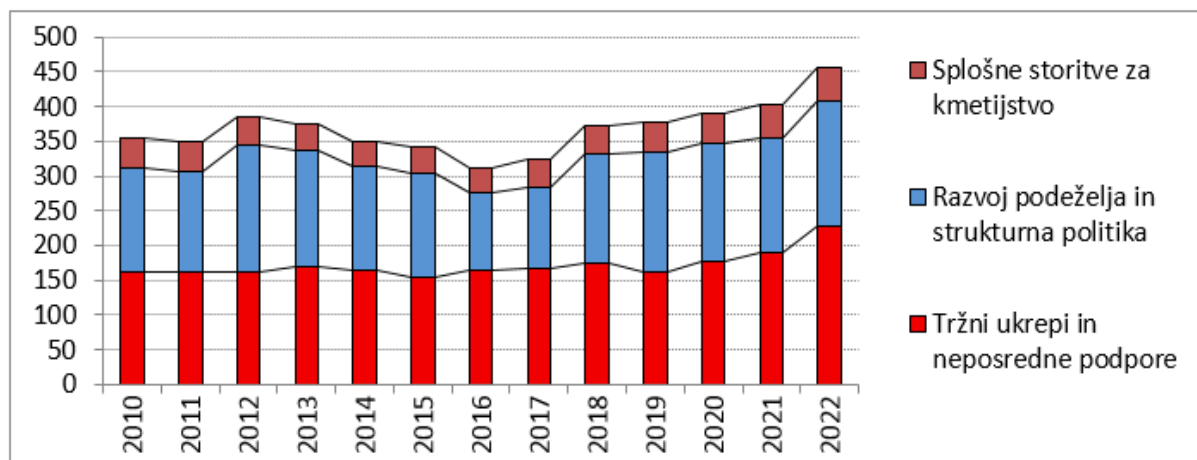
** Brez izplačil škode po divjadi, ki je vključena med transferje gozdarstvu.

+ Znesek ne vključuje znižanj iz kompenzacij.

* Začasen podatek.

Vir: MKGP, MF, preračuni KIS

Slika 16: Proračunska izplačila za kmetijstvo (mio EUR); 2010–2022

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Že nekaj let zapovrstjo se kaže trend rasti proračunskih izplačil, zlasti pa v letu 2022, ko je bilo za kmetijstvo namenjenih največ sredstev do zdaj. Na skupni ravni so se tako sredstva za

kmetijstvo povečala za približno 13 %, to povečanje sredstev pa je bilo opazno pri vseh glavnih skupinah ukrepov. Najbolj so se povečala izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (za 19,3 %, na 225,8 mio EUR). Sredstva iz skupine ukrepov za razvoj podeželja in strukturno politiko so se povečala za dobrih 9 % (na 181,1 mio EUR), za dobre 3 % pa so se povečala sredstva za splošne storitve v podporo kmetijstva (na 48,4 mio EUR).

Preglednica 23: Struktura proračunskih izplačil za kmetijstvo po osnovnih skupinah ukrepov in viru financiranja (000 EUR); 2018–2022

Skupaj (SLO + EU)	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	372.347	376.706	391.091	402.133	455.267	113,2
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	175.023	161.588	178.339	189.348	225.803	119,3
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	156.812	172.449	168.864	165.905	181.055	109,1
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	40.512	42.669	43.888	46.880	48.409	103,3
Struktura po skupinah ukrepov						
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	47 %	43 %	46 %	47 %	50 %	
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	42 %	46 %	43 %	41 %	40 %	
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	11 %	11 %	11 %	12 %	11 %	
Slovenija						
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	114.492	106.861	124.508	139.843	183.849	131,5
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	39.112	26.294	43.170	54.156	91.711	169,3
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	39.921	43.498	42.386	43.978	48.864	111,1
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	35.459	37.069	38.952	41.709	43.274	103,8
EU						
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	257.856	269.845	266.583	262.290	271.419	103,5
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	135.911	135.294	135.168	135.192	134.092	99,2
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	116.891	128.951	126.478	121.927	132.192	108,4
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	5.053	5.600	4.937	5.171	5.136	99,3
Delež EU						
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	69 %	72 %	68 %	65 %	60 %	
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	78 %	84 %	76 %	71 %	59 %	
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	75 %	75 %	75 %	73 %	73 %	
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	12 %	13 %	11 %	11 %	11 %	

Vir: MKGP, ARSKTRP, MF, preračuni KIS

Ob vstopu Slovenije v EU je skupni evropski proračun prevzel tudi financiranje in sofinanciranje ukrepov, ki so del skupne kmetijske politike. Povprečni delež sofinanciranja EU v petletnem obdobju 2017–2021 znaša 69 %, delež sofinanciranja EU pa se je v letu 2022 precej zmanjšal, na 60 %. To pa je posledica opazno povečanega obsega nacionalnih izplačil, namenjenih predvsem blažitvi izpada dohodka zaradi gospodarske in energetske druginje.

Gledano z vidika posameznih skupin ukrepov, pa je proračun EU prispeval 59 % sredstev za tržne ukrepe in neposredne podpore. Pri sofinanciranju ukrepov politike razvoja podeželja in kmetijske strukturne politike je proračun EU prispeval 73 %, precej manjši delež sredstev EU pa je pri splošnih storitvah za kmetijstvo (11 %), ki največkrat niso predmet skupne kmetijske politike in se zato financirajo pretežno iz nacionalnega proračuna.

Okvir 5: Klasifikacija ukrepov kmetijske politike

Proračunska izplačila za kmetijstvo vključujejo samo ukrepe kmetijske politike, ki predstavljajo neposredno ali posredno podporo kmetijstvu. Večino teh izplačil pokriva proračun MKGP, v posameznih letih pa se določena sredstva zagotavljajo tudi v okviru proračuna drugih ministrstev. Pri izračunu proračunskih izplačil za kmetijstvo je proračun MKGP očiščen za vse postavke, ki se nanašajo neposredno na programe drugih gospodarskih dejavnosti (npr. gozdarstvo, ribištvo) ali na financiranje upravne infrastrukture (npr. plače zaposlenih, materialni stroški, splošni projekti). Dodana pa so izplačila iz drugih proračunskih virov, če so namenjena kmetijstvu (npr. vračilo trošarin za gorivo).

Za potrebe analize proračunskih podpor kmetijstvu so vsi ukrepi kmetijske politike v posameznem letu razporejeni po vrstah politike in skupinah ukrepov po enotnih načelih oziroma shemi APMC (*Agricultural Policy Measures Classification*), kar omogoča neposredno primerjavo podatkov v časovni seriji in s tem spremljanje sprememb v kmetijski politiki. Shema APMC deli ukrepe kmetijske politike v tri osnovne stebre:

1. **Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem** zajemajo ukrepe, s katerimi kmetijska politika posredno (ukrepi za podporo trgu) ali neposredno (vse oblike neposrednih podpor kmetijskim gospodarstvom) podpira dohodek kmetijskih proizvajalcev.
2. **Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika** zajemata ukrepe, s katerimi kmetijska politika podpira trajnostni razvoj kmetijstva in podeželja. To skupino sestavljajo ukrepi, ki so namenjeni povečanju učinkovitosti in konkurenčnosti pridelave, predelave in trženja kmetijskih proizvodov in živil (ekonomski cilji), ukrepi za zagotavljanje okoljskih in ekosistemskih storitev (okoljski cilji) ter ukrepi v podporo nekmetijskim dejavnostim na podeželju in podeželskemu prebivalstvu (družbeni cilji).
3. **Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva** praviloma zajemajo ukrepe, s katerimi kmetijska politika podpira delovanje javnih služb in druge infrastrukture ter izvedbo različnih projektov, pomembnih za razvoj kmetijstva, ne morejo pa biti prepuščeni samo tržni pobudi (npr. javne službe za kmetijstvo).

Klasifikacija proračunskih podpor kmetijstvu po skupinah ukrepov (APMC)

Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva
Ukrepi za podporo trgu – tržni ukrepi – operativni stroški intervencijskih ukrepov – izvozne podpore Neposredne podpore kmetijskim proizvajalcem Neposredna plačila in ukrepi za zniževanje stroškov – neposredna plačila proizvajalcem – ukrepi za zniževanje stroškov Odškodnine oziroma druga izredna plačila – izredna pomoč na posameznih trgih – druge odškodnine in nadomestila – kompenzacijska plačila za zmanjšanje proizvodnje	Ukrepi za krepitev konkurenčnosti agroživilstva – posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev – izboljšanje kmetijske infrastrukture – organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva Ukrepi za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi – plačila kmetovalcem na območjih z naravnimi in drugimi omejitvami – plačila kmetovalcem za kmetijsko-okoljske storitve in dobrobit živali Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu – razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju – podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi – krepitev lokalnih razvojnih pobud (Leader)	Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve – raziskave in razvoj – svetovalne in javne službe – kmetijsko šolstvo in infrastruktura – strokovne naloge Nadzor nad varnostjo in kakovostjo – ukrepi na področju veterinarstva – fitosanitarne naloge in ukrepi ter varstvo rastlin – ukrepi na področju kakovosti hrane in krme Druge splošne storitve – podpore nevladnim organizacijam – tehnična pomoč – drugo

Shema APMC se opira na kombinacijo koncepta razporeditve ukrepov kmetijske politike po stebrih, ki se uporablja v EU, ter razporeditve proračunskih transferjev kmetijstvu glede na tip upravičenca in način plačila, ki se uporablja za spremljanje kmetijske politike v okviru Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj OECD (metodologija OECD/PSE). Ker se oba izhodiščna koncepta (EU in OECD) z leti nekoliko spreminjata, se temu smiselno prilagajata tudi APMC.

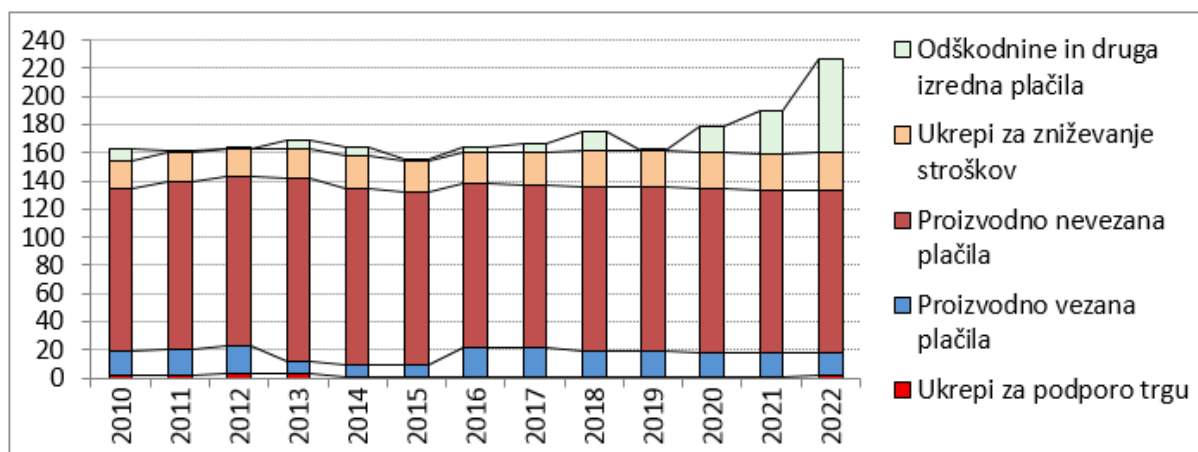
Vsakoletno razporeditev proračunskih izplačil po skupinah ukrepov pripravlja Kmetijski inštitut Slovenije v sodelovanju z MKGP. Izračun temelji na podatkih o realizaciji proračuna za posamezno leto po proračunskih porabnikih in proračunskih postavkah, ki jih zagotavlja MF, ter na interni zbirki podatkov o realizaciji proračuna po namenih, ki jih zagotavlja MKGP (ARSKTRP). Posamezni ukrepi so razporejeni po vrstah in skupinah ukrepov glede na osnovne značilnosti. Če celotna proračunska postavka vsebinsko (po namenu) ustreza neki skupini ukrepov, je v to skupino razvrščena v celoti, drugače pa samo tisti del, ki ustreza določeni skupini. Pri takem pristopu posamezne skupine ukrepov niso vedno neposredno primerljive s proračunskimi postavkami, skupna masa izplačanih sredstev pa se v celoti ujema z realizacijo proračuna.

Realizacija proračuna zajema dejanska izplačila v določenem koledarskem letu. Ker pogosto prihaja do zamika med prevzetimi obveznostmi in izplačili, se realizacija lahko nanaša tudi na ukrepe (obveznosti) iz predhodnega leta (ali let). To pomeni, da v posameznem letu zaradi poravnave že prevzetih obvez lahko nastanejo proračunski izdatki tudi za ukrepe, ki v tekočem letu niso bili uporabljeni, ali pa novi ukrepi še nimajo pripadajočih proračunskih izdatkov.

2.1.1 Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem

Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem so bila v letu 2022 najvišja do zdaj in so znašala 225,8 milijona EUR. Za primerjavo, povprečje za zadnje desetletno obdobje znaša približno 169 milijonov EUR. Ta sredstva so visoka že tretje leto zapored, v letu 2022 predvsem zaradi izrednih izplačil za blaženje izpada kmetijskega dohodka zaradi gospodarske in energetske druginje, v letih 2020 in 2021 pa je bilo precej izrednih plačil, povezanih z epidemijo covid-19.

Slika 17: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (mio EUR); 2010–2022

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Od vseh izplačil za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (225,8 mio EUR) je bilo približno 58 % sredstev porabljenih za neposredna plačila, 30 % za odškodnine in druga izredna plačila, 12 % za ukrepe za zniževanje stroškov v kmetijstvu, preostala sredstva (slab odstotek) pa so bila izplačana v okviru ukrepov za podporo trgu.

Za ukrepe za podporo trgu je bilo torej porabljenih 1,4 milijona EUR, pri čemer so bila sredstva v celoti namenjena podpori porabe v obliki šolske sheme za sadje, zelenjavo in mleko. Sredstva za šolsko shemo zagotavljata skupni proračun EU in proračun MKGP.

Za vse oblike neposrednih plačil, ki so v celoti financirana iz proračuna EU, je bilo v letu 2022 izplačanih 131,5 milijona EUR ali malo manj kot v predhodnem letu. Izplačila so se skoraj v celoti nanašala na obveznosti po uredbah za leto 2021. Od tega je bilo v obliki proizvodno nevezanih plačil (sheme osnovnega plačila, zelene komponente, mladih kmetov in plačila za območja z naravnimi omejitvami) izplačanih 114,7 milijona EUR ali 87 % vseh neposrednih plačil. Za proizvodno vezana plačila (podpora za rejo goveda, rejo drobnice, mleko v gorskih območjih, podpora za strna žita in zelenjadnice) pa je bilo izplačanih 16,9 milijona EUR ali 13 % vseh neposrednih plačil.

Za ukrepe zniževanja stroškov kmetovanja je bilo v letu 2022 porabljenih 26 milijonov EUR. Ta sredstva vključujejo vračila trošarin za pogonsko gorivo ter zavarovanje kmetijskih zemljišč in živali (sofinanciranje zavarovalnih premij).

Preglednica 24: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR); 2018–2022

	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Ukrepi za podporo trgu	1.311	1.326	1.239	1.264	1.415	112,0
Podpore porabi kmetijskih proizvodov; šolska shema (EU + SLO)	1.311	1.326	1.239	1.264	1.415	112,0
Ukrepi neposrednih podpor proizvajalcem	173.712	160.262	177.100	188.084	224.387	119,3
Neposredna plačila proizvajalcem (EU)	134.961	134.338	133.599	132.284	131.517	99,4
<i>proizvodno vezana plačila</i>	17.454	17.336	17.249	17.083	16.857	98,7
<i>proizvodno nevezana plačila</i>	117.507	117.003	116.350	115.201	114.660	99,5
Ukrepi za zniževanje stroškov kmetovanja (SLO)	25.511	25.350	25.332	25.979	26.010	100,1
<i>vračilo trošarine za gorivo</i>	21.067	20.608	20.033	19.791	19.679*	99,4
<i>podpore za zavarovanje</i>	4.444	4.742	5.300	6.188	6.330	102,3
Odškodnine in druga izredna plačila (EU + SLO)	13.239	573	18.168	29.821	66.861	224,2
Tržni ukrepi in neposredne podpore kmetijstvu, SKUPAJ	175.023	161.588	178.339	189.348	225.803	119,3

* Začasen podatek.

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za odškodnine in druga izredna plačila je bilo v letu 2022 skupaj izplačanih 66,9 milijona EUR, kar je mnogo več kot v preteklih letih. To je zlasti posledica izvajanja ukrepov, namenjenih izpadu kmetijskega dohodka zaradi gospodarske krize (energetska in vsesplošna druginja, tudi v povezavi z vojno v Ukrajini). V okviru slednjega je bilo skupaj izplačanih približno 56 milijonov EUR. Tako so bile zaradi gospodarske krize odškodnine izplačane kmetijskim gospodarstvom (za različne ukrepe skupaj izplačanih 48,2 mio EUR), ki so izpolnjevali predpisane pogoje. Zaradi gospodarske krize pa je bila finančna pomoč dodeljena tudi sektorju mleka in mlečnih proizvodov (5,2 mio EUR) ter čebelarstvu (2,6 mio EUR).

Preglednica 25: Izplačane odškodnine in druga izredna plačila (000 EUR); 2018–2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Sanacija posledic naravnih nesreč (SLO)	211	55	880	9	9
Sanacija posledic naravnih nesreč (rezerve) (SLO)	12.712*	0	0	0	5.762
Izredna pomoč čebelarstvu (SLO)	1	441	2	930	2.637**
Pomoč mlečni proizvodnji, gospodarska kriza (EU + SLO)	0	0	0	0	5.237
Pomoč kmetijstvu ob finančni in gospodarski krizi (SLO)***	0	0	0	0	48.208
Odškodnina za področje varne hrane (SLO)****	77	77	1.588	97	360
Izredna pomoč zaradi viroidne zakrnelosti hmelja (SLO)	0	0	226	200	36
Izredna pomoč za izpad krme v živinorejski proizvodnji (SLO)	0	0	0	0	4.383
Izredna pomoč prašičereji (težke ekonomske razmere) (SLO)	0	0	0	1.877	0
Enkratno nadomestilo škode zaradi izjemnih okoliščin (arbitraža) (SLO)	238	0	0	0	0
<i>Izredne pomoči, povezane z epidemijo covida-19</i>					
Pomoč za izpad dohodka v govedoreji (SLO)	0	0	5.390	6.935	0
Pomoč za izpad dohodka v prašičereji (SLO)	0	0	678	3.279	0
Pomoč za izpad dohodka pri prirerji drobnice (SLO)	0	0	583	713	0
Pomoč proizvajalcem vina (EU + SLO)	0	0	8.545	8.250	1
Pomoč pridelovalcem jabolk (SLO)	0	0	0	3.677	0
Pomoč pridelovalcem jedilnega krompirja (SLO)	0	0	0	1.263	0
Druga izredna nadomestila zaradi epidemije (SLO + EU)	0	0	277	2.591	227
Odškodnine in druga izredna plačila (EU + SLO)	13.239	573	18.168	29.821	66.861

* Znesek ne vključuje znižanj iz kompenzacij.

** V letu 2022 ta pomoč zajema izredna plačila čebelarstvu zaradi druginje energentov in repromateriala.

*** Pomoč ob gospodarski krizi v letu 2022 zajema finančno nadomestilo kmetom zaradi druginje energentov in repromateriala.

**** Vključuje odškodnine v povezavi z zdravstvenim varstvom rastlin in živali ter drugimi ukrepi s področja varne hrane.

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

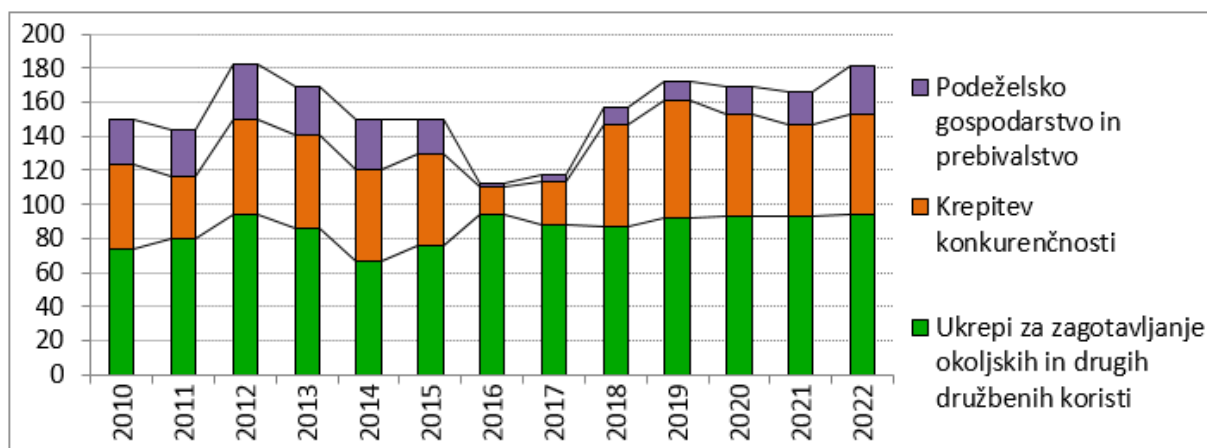
V letu 2022 je bila neodvisno od drugih ukrepov zaradi gospodarske krize pomoč izplačana tudi za sanacijo posledic naravnih nesreč (5,8 mio EUR; predvsem za pozebo v letu 2021) in za izpad krme v živinorejski proizvodnji (4,4 mio EUR; posledica suše v letu 2022).

Razen ukrepa pomoči sektorju mleka in mlečnih proizvodov, ki je bil podprt tudi s sredstvi EU, so bile vse ostale odškodnine v letu 2022 izplačane le iz državnega proračuna.

2.1.2 Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko

Večina ukrepov za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko se izvaja v okviru večletnih Programov razvoja podeželja (PRP), ki so sofinancirani iz Evropskega kmetijskega sklada. V posameznih programskih obdobjih je višina izplačil odvisna predvsem od izvajanja posameznih ukrepov in dinamike izplačil, zaradi česar proračunska sredstva za posamezne skupine ukrepov med leti precej nihajo.

Slika 18: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (mio EUR); 2010–2022

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Preglednica 26: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR); 2018–2022

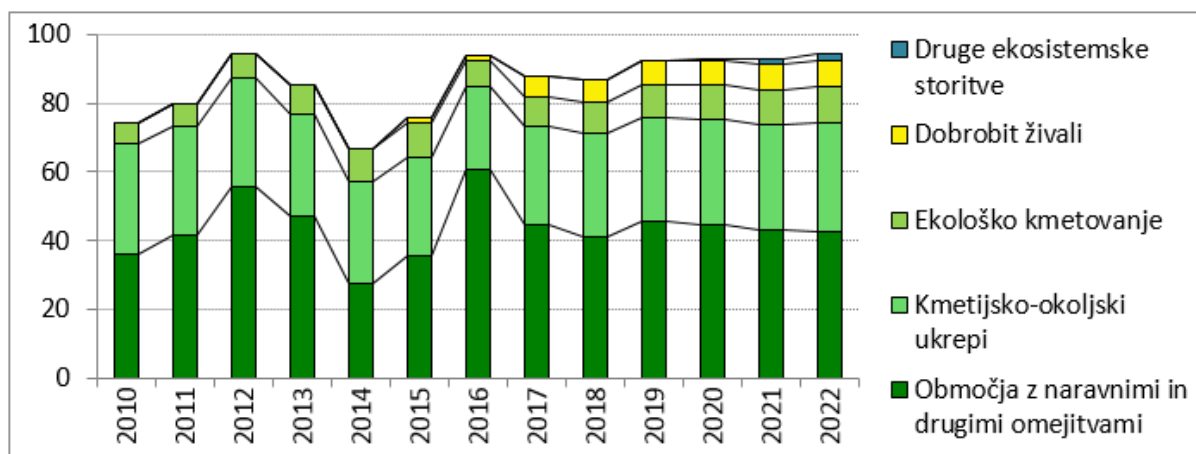
	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Ukrepi za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi	86.690	92.280	92.891	92.607	94.317	101,8
Izravnalna plačila kmetovalcem na OMD	41.063	45.364	44.482	42.969	42.536	99,0
Plačila za kmetijsko-okoljske-podnebnne storitve (KOPOP)	30.033	30.589	30.942	30.751	31.604	102,8
Plačila za ekološko kmetovanje	9.059	9.578	10.009	10.278	10.716	104,3
Plačila za zagotavljanje dobrobiti živali v kmetijstvu	6.536	6.750	6.892	7.310	7.537	103,1
Druge plačila povezana z ekosistemskimi storitvami	0	0	567	1.300	1.925	148,1
Ukrepi za krepitev konkurenčnosti kmetijstva in agroživilstva	60.627	68.825	60.013	54.116	58.775	108,6
Posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev	49.359	49.355	38.605	32.993	39.413	119,5
Organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva	7.964	11.867	11.733	9.824	13.933	141,8
Kmetijska infrastruktura in druge podpore prestrukturiranju	3.304	7.604	9.675	11.299	5.429	48,0
Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu	9.495	11.344	15.961	19.181	27.963	145,8
Podpore razvoju gozdarstva in gozdno-lesne verige	6.643	5.631	5.369	7.582	8.258	108,9
Vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju	0	11	184	1.395	4.240	304,1
Podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi	180	4	99	0	2.005	
Krepitev lokalnih razvojnih pobud (LEADER)	2.672	5.698	10.309	10.205	13.459	131,9
RAZVOJ PODEŽELJA IN STRUKTURNA POLITIKA	156.812	172.449	168.864	165.905	181.055	109,1

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za ukrepe politike razvoja podeželja in kmetijske strukturne politike je bilo v letu 2022 skupaj izplačanih 181,1 milijona EUR ali dobrih 9 % več kot v letu prej. Od tega je bila več kot polovica vseh sredstev namenjena ukrepom za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi (52 % oz. 94,3 mio EUR). Preostala sredstva so bila namenjena krepitvi konkurenčnosti kmetijstva in agroživilstva (32 % oz. 58,8 mio EUR) ter ukrepom v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu (15 % oz. 28,0 mio EUR).

Pri tem so izplačila za ukrepe za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi na podobni ravni že vrsto let zapored. V strukturi je največ izplačil namenjenih kmetovanju na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD). Izravnalna izplačila kmetovalcem na OMD so v letu 2022 znašala 42,5 milijona EUR. S temi izplačili so bile poravnane preostale obveznosti iz leta 2021 (okoli 2 % prevzetih obveznosti za uredbeno leto 2021) in okoli 98 % prevzetih obveznosti za tekoče uredbeno leto 2022.

Slika 19: Proračunska izplačila za ukrepe za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi (mio EUR); 2010–2022

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Pričakovano so se glede na predhodno leto povečala plačila za ekološko kmetovanje (za dobre 4 %, na 10,7 mio EUR) in izplačila za zagotavljanje dobrobiti živali (za dobre 3 %, na 7,5 mio EUR). Za skoraj 3 % so se povečala tudi izplačila za kmetijsko-okoljske-podnebne storitve (na 31,6 mio EUR). S kmetijsko-okoljskimi-podnebnimi plačili, plačili za ekološko kmetovanje in izplačili za dobrobit živali so bile izplačane odobrene vloge za uredbeno leto 2021, ki so bile v celoti prenesene v izplačilo iz proračuna za leto 2022 (načelo $n + 1$), in poračunane nekatere obveznosti iz preteklih let. Tretje leto zapored so se izvajali tudi projekti sodelovanja, ki naj bi z zmanjšanjem negativnih vplivov kmetijstva na okolje prispevali k večji okoljski učinkovitosti kmetijstva. Za te projekte se je v letu 2022 namenilo 1,9 milijona EUR finančnih sredstev.

Sredstva za ukrepe, namenjene krepitvi konkurenčnosti kmetijstva in agroživilstva, ki skozi leta precej nihajo, so bila v letu 2022 za skoraj 10 % večja kot v letu 2021 in so znašala 58,8 milijona EUR. V tej skupini ukrepov je po obsegu financiranja največ sredstev namenjenih posodobitvi in prestrukturiranju kmetijskih gospodarstev. Ta sredstva so se glede na leto 2021 pomembno povečala (za skoraj 20 %, na 39,4 mio EUR), kar je predvsem posledica več izplačanih sredstev za naložbe na kmetijskih gospodarstvih (+35,6 %) in več izplačanih podpor za male kmetije (+51,8 %).

Za krepitev konkurenčnosti agroživilstva (podpirajo se aktivnosti, kot so organiziranost, predelava, trženje in promocija) je bilo v letu 2022 izplačanih 13,9 milijona EUR, kar je več kot v preteklih letih. V tej skupini je bilo največ izplačil (9,2 mio EUR) namenjenih za naložbe v

predelavo in razvoj kmetijskih proizvodov. Preostala sredstva so bila po večini namenjena različnim aktivnostim s področja trženja in promocije kmetijskih proizvodov in živil.

Preglednica 27: Proračunska izplačila za ukrepe krepitve konkurenčnosti kmetijstva in agroživilstva (000 EUR); 2018–2022

	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Podpore naložbam na kmetijskih gospodarstvih	27.773	35.595	14.454	15.098	19.709	130,5
Naložbe na kmetijskih gospodarstvih – PRP (EU + SLO)	23.265	30.974	10.834	11.563	15.681	135,6
Naložbe v prestrukturiranje vinogradov (EU)	4.508	4.620	3.620	3.535	4.027	113,9
Druge strukturne podpore kmetijskim gospodarstvom	21.586	13.760	24.151	17.894	19.704	110,1
Pomoč za zagon kmetij, dejavnosti, mladi kmetje – PRP (EU + SLO)	6.755	9.446	10.179	7.959	7.783	97,8
Sodelovanje kmetov v shemah kakovosti – PRP (EU + SLO)	317	631	521	573	246	43,0
Uporaba storitev svetovanja – PRP (EU + SLO)	185	3.182	437	510	496	97,3
Druge podpore kmetijskim gospodarstvom	14.330	501	13.015	8.853	11.179	126,3
Sodelovanje, podpore na kmetij, gospodarstvih – PRP (EU + SLO)	0	0	758	2.836	2.340	82,5
FADN – nadomestila kmetom (SLO)	80	64	88	99	123	124,2
Pomoč ob nepredvidenih dogodkih (SLO)	105	89	63	85	69	81,8
Program podpor čebelarstvu – pomoč čebelarjem (EU + SLO)	328	317	224	410	415	101,2
Male kmetije (EU + SLO)	13.818	32	11.883	5.422	8.231	151,8
Posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev	49.359	49.355	38.605	32.993	39.413	119,5
Skupine in organizacije proizvajalcev (EU + SLO)	69	75	221	515	672	130,3
Naložbe v skladiščenje, predelavo in trženje (EU + SLO)	4.504	8.649	8.585	6.324	9.222	145,8
Trženje in promocija kmetijskih proizvodov in živil	3.392	3.143	2.927	2.984	4.040	135,4
Informiranje in promocija kmetijskih in živilskih proizvodov (SLO)	760	727	788	922	907	98,3
Programi informiranja in promocije (EU + SLO)	1.088	1.069	780	561	518	92,3
Vzpostavitev kratkih dobavnih verig in lokalnih trgov (EU + SLO)	-	-	164	205	318	155,3
Promocija živilskopredelovalne industrije na tretjih trgih (SLO)	0	9	38	57	40	69,1
Promocija vina na tretjih trgih (EU)	537	425	703	564	822	145,7
Tržne dejavnosti vinogradniško-vinarskega sektorja (SLO)	400	400	157	163	494	303,7
Obvezni prispevek za promocijo (SLO)*	492	392	58	293	665	226,9
Tradicionalni slovenski zajtrk (SLO)	114	122	122	77	141	182,9
Podpora prepoznavnosti slovenske hrane (SLO)	-	-	117	143	136	95,6
Organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva	7.964	11.867	11.733	9.824	13.933	141,8
Naložbe v zemljiške operacije (EU + SLO)	2.348	6.812	9.044	10.508	4.801	45,7
Zgodnje upokojevanje kmetov – PRP (EU + SLO)	594	416	279	201	43	21,4
Program podpor čebelarstvu – splošne storitve (EU + SLO)	362	376	352	590	585	99,2
Kmetijska infrastruktura in druge podpore prestrukturiranju	3.304	7.604	9.675	11.299	5.429	48,0
UKREPI ZA KREPITEV KONKURENČNOSTI	60.627	68.825	60.013	54.116	58.775	108,6

* Za izvajanje splošne promocije in promocije shem kakovosti za pospeševanje prodaje in porabe kmetijskih in živilskih proizvodov del finančnih sredstev zagotavljajo tudi pridelovalci in predelovalci iz nekaterih sektorjev, in sicer s plačilom obveznih prispevkov za promocijo (Zakon o promociji kmetijskih in živilskih proizvodov).

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Znotraj ukrepov konkurenčnosti so finančno podprte tudi kmetijska infrastruktura in nekatere druge oblike strukturnih ukrepov (v letu 2022 skupaj izplačanih 5,4 mio EUR). Tukaj je glavnina sredstev namenjenih posodobitvi kmetijske infrastrukture in naložbam v zemljiške operacije (v letu 2022 porabljenih 4,8 mio EUR). S temi sredstvi se podpirata predvsem infrastruktura, ki je pomembna za razvoj kmetijstva (npr. izgradnja, vzdrževanje ali različne posodobitve namakalnih sistemov), in izvedba agromelioracij na komasacijskih območjih.

Tretja skupina ukrepov, ki zajema okoli 15 % vseh sredstev za razvoj podeželja in strukturno politiko, so ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu. V letu 2022 se je obseg sredstev za te ukrepe pomembno povečal, na skoraj 28 milijonov EUR (povprečje let 2017–2021: 12 mio EUR). Poleg nekoliko več sredstev za podporo gozdarstvu (skupaj 8,3 mio EUR) je bilo glede na predhodno leto še bistveno več podpor izplačanih za vzpostavitev in

razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju (4,2 mio EUR) ter za podeželsko infrastrukturo in osnovne storitve (predvsem ukrep podpor narodnim skupnostim; 2,0 mio EUR). Precej več sredstev je bilo tudi za lokalni razvoj LEADER (13,5 mio EUR), kjer so sredstva visoka že tretje leto zapored (posledica zaključevanja operacij v okviru strategij lokalnega razvoja).

Preglednica 28: Proračunska izplačila za ukrepe v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu (000 EUR); 2018–2022

	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Podpore razvoju gozdarstva in gozdno-lesne verige (EU + SLO)	6.643	5.631	5.369	7.582	8.258	108,9
Odprava škode v gozdovih – PRP	1.143	1.664	2.596	3.766	1.467	39,0
Povečanje gospodarske vrednosti gozdov – PRP	5.500	3.966	2.773	3.815	6.791	178,0
Vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju (EU + SLO)	0	11	184	1.395	4.240	304,1
Podpore diverzifikaciji kmetijskih gospodarstev v nekmetij. dejavnosti	0	11	5	866	3.738	431,6
Sodelovanje, diverzifikacija dejavnosti na kmetij. gospodarstvih – PRP	0	0	179	529	502	95,1
Podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi (EU + SLO)	180	4	99	0	2.005	–
Krepitev lokalnih razvojnih pobud, LEADER – PRP (EU + SLO)	2.672	5.698	10.309	10.205	13.459	131,9
Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu	9.495	11.344	15.961	19.181	27.963	145,8

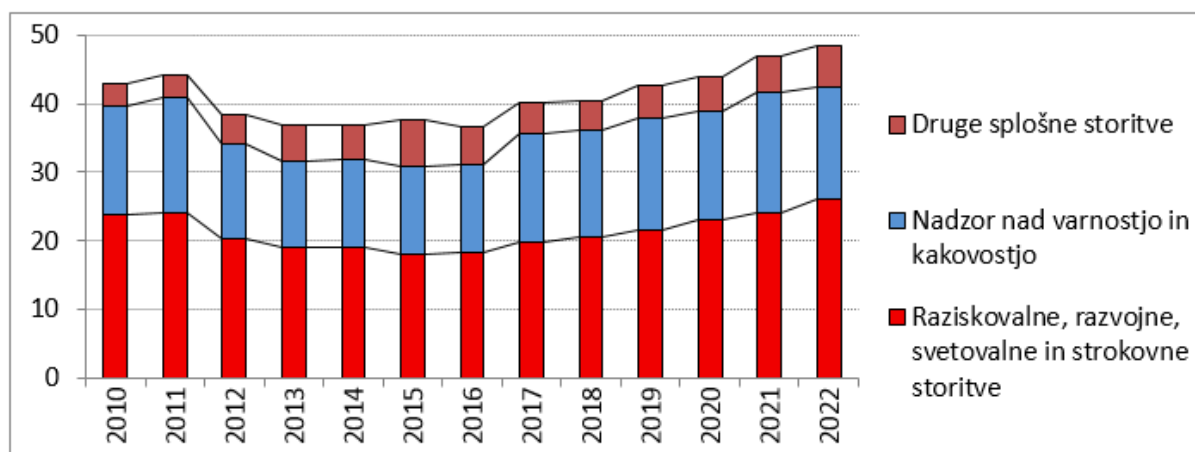
Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

2.1.3 Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva

Za financiranje in sofinanciranje splošnih storitev za kmetijstvo je bilo v letu 2022 porabljenih 48,4 milijona EUR, kar je približno 3 % več kot leta 2021. Ta sredstva so v primerjavi z zadnjim desetletnim povprečjem (40,1 mio EUR) razmeroma visoka in najvišja do zdaj.

Po obsegu sredstev je največ namenjenih financiranju raziskovalnih, razvojnih, svetovalnih in strokovnih storitev v kmetijstvu (54 %). Preostala sredstva pa so namenjena nadzoru nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme (34 %) ter sofinanciranju drugih splošnih nalog in storitev v kmetijstvu (12 %).

Slika 20: Proračunska sredstva za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (mio EUR); 2010–2022

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Preglednica 29: Izplačila proračuna za splošne storitve za kmetijstvo (000 EUR); 2018–2022

	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve	20.583	21.597	23.135	24.114	25.964	107,7
Nadzor nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme	15.466	16.179	15.849	17.640	16.558	93,9
Druge splošne storitve	4.463	4.892	4.904	5.127	5.888	114,8
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	40.512	42.669	43.888	46.880	48.409	103,3

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve je bilo v letu 2022 izplačanih 26,0 milijona EUR, kar je skoraj 8 % več kot v predhodnem letu. Ta sredstva so se v zadnjih letih povečevala in so v letu 2022 višja od dolgoletnega povprečja. V tej skupini ukrepov je bilo 45 % sredstev (11,8 mio EUR) porabljenih za strokovne naloge in javne službe v kmetijstvu, pri tem so se sredstva za ta namen v primerjavi z letom prej povečala za 8 %. Podoben obseg izplačil, 42 % vseh sredstev (10,9 mio EUR), je bil namenjen svetovalnim službam v kmetijstvu (povečanje teh sredstev za dobre 4 %). Povečala pa so se tudi sredstva za raziskave in razvoj ter kmetijsko izobraževanje.

Preglednica 30: Proračunska izplačila za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve za kmetijstvo (000 EUR); 2018–2022

	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Raziskave in razvoj	1.656	1.578	1.665	1.896	2.127	112,2
Kmetijsko znanstvenoraziskovalno delo (SLO)	804	827	1.006	1.023	1.124	109,8
Pomembni nacionalni projekti (SLO)	284	333	260	261	384	147,1
FADN – obdelava podatkov (EU + SLO)	158	152	74	236	152	64,6
ERA – NET Kmetijstvo (EU + SLO)	152	136	82	122	158	129,6
LIFE NATURA (EU + SLO)	0	8	28	28	29	104,5
Drugi projekti in operativna podpora (SLO)	259	123	215	226	279	123,4
Svetovalna služba (SLO)	9.194	9.696	9.975	10.466	10.904	104,2
Kmetijska svetovalna služba	7.912	8.358	8.588	9.040	9.410	104,1
Sektor za kmetijsko svetovanje pri KGZS	691	732	752	792	827	104,4
Svetovalna služba za čebelarstvo	591	606	635	635	667	105,2
Kmetijsko šolstvo in infrastruktura	560	641	866	831	1.142	137,5
Sofinanciranje kmetijskega izobraževanja (praktični pouk) (SLO)	168	168	166	165	160	97,2
Uspostavljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu – PRP (EU + SLO)	341	431	700	441	416	94,4
Druge usposabljanja in demonstracijske aktivnosti (EU + SLO)	50	41	0	224	565	252,2
Strokovne naloge v kmetijstvu (SLO)	9.174	9.682	10.630	10.921	11.790	108,0
Strokovne naloge v rastlinski proizvodnji*	842	868	0	0	0	
Javna služba v poljedelstvu	/	/	381	402	443	110,2
Javna služba v vrtnarstvu	/	/	359	373	485	130,1
Javna služba v sadjarstvu	/	/	602	586	620	105,7
Javna služba v vinogradništvu	/	/	423	437	455	104,0
Javna služba v hmeljarstvu	251	326	334	352	466	132,4
Javne službe v oljkarstvu	213	218	257	291	302	103,7
Javna služba nalog rastlinske genske banke	266	277	228	240	300	124,8
Strokovne naloge v vinarstvu	/	/	146	151	154	102,2
Živinorejski genski viri	161	297	351	368	429	116,6
Strokovne naloge v živinoreji	6.752	7.002	7.548	7.720	8.136	105,4
Poskusni centri za sadjarstvo in vinogradništvo	666	693	0	0	0	
Fitofarmacevtska sredstva (akcijski načrt)	23	0	0	0	0	
Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve	20.583	21.597	23.135	24.114	25.964	107,7

* Z letom 2020 so se izplačila iz postavke Strokovne naloge v rastlinski proizvodnji prerazporedila v skladu z delovanjem javnih služb v poljedelstvu, vrtnarstvu, sadjarstvu in vinogradništvu.

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za naloge na veterinarskem in fitosanitarnem področju ter druge naloge, povezane z varnostjo in kakovostjo hrane in krme, je bilo v letu 2022 skupaj izplačanih 16,6 milijona EUR, kar je nekoliko manj od predhodnega leta in za približno 14 % več od zadnjega desetletnega povprečja (povprečje let 2012–2021: 14,5 mio EUR). Od tega je bila večina sredstev (69 % oz. 11,4 mio EUR) izplačana na področju veterinarstva.

Preglednica 31: Proračunska izplačila za ukrepe nadzora nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme (000 EUR); 2018–2022

	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Ukrepi na področju veterinarstva	12.345	12.826	11.835	13.177	11.427	86,7
Predpisano in preventivno varstvo živali in ukrepi (SLO)	4.961	5.289	5.248	5.830	6.234	106,9
Ukrepi v veterini (EU + SLO)	4.304	4.591	3.611	3.792	717	18,9
Identifikacija in registracija živali (SLO)	651	669	668	637	766	120,3
Odstranjevanje klavničnih odpadkov (SLO)	2.428	2.277	2.308	2.427	2.814	115,9
Preprečevanje širjenja bolezni (SLO)	0	0	0	491	895	182,4
Fitosanitarni ukrepi ter varstvo in registracija sort	2.970	3.228	3.792	4.098	4.781	116,7
Zdravstveno varstvo rastlin (SLO)	1.460	1.612	2.057	2.255	2.462	109,2
Ukrepi za varstvo rastlin (EU + SLO)	632	657	657	654	915	139,8
Fitofarmacevtska sredstva (SLO)	472	535	569	678	814	120,0
Varstvo in registracija sort rastlin (SLO)	406	425	509	510	590	115,7
Ukrepi na področju kakovosti hrane in krme (SLO)	151	125	222	364	350	96,0
Nadzor nad varnostjo in kakovostjo	15.466	16.179	15.849	17.640	16.558	93,9

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za druge splošne storitve v kmetijstvu je bilo v letu 2022 skupaj izplačanih 5,9 milijona EUR, kar je skoraj 15 % več kot v letu prej. Od tega je bila velika večina sredstev izplačana v okviru tehnične pomoči PRP 2014–2020 (5,3 mio EUR), kar je 17-odstotno povečanje sredstev glede na predhodno leto. Po obsegu sredstev pa sledijo izplačila, namenjena za podporo nevladnim organizacijam.

Preglednica 32: Proračunska izplačila za druge splošne storitve (000 EUR); 2018–2022

	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Podpora nevladnim organizacijam (SLO)	354	322	412	451	469	104,0
Stanovsko in interesno povezovanje	301	292	285	333	340	101,8
Varuh odnosov v verigi preskrbe s hrano	53	18	42	32	37	116,2
Izvajanje nadzora varstva konkurence v prehranski verigi	0	13	86	85	92	107,9
Tehnična pomoč – PRP (EU + SLO)	4.021	4.481	4.405	4.552	5.305	116,5
Drugo, obramba pred točo (SLO)	88	89	87	124	114	92,4
Druge splošne storitve	4.463	4.892	4.904	5.127	5.888	114,8

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

2.2 Podpore kmetijstvu na lokalni ravni

Kmetijska dejavnost je deležna podpor za razvoj kmetijstva in podeželja tudi od lokalnih skupnosti (občine), regionalnih javnih skladov (Javni sklad malega gospodarstva Goriške in Javni sklad RS za regionalni razvoj in razvoj podeželja) in regionalnih javnih zavodov. Dajalci pomoči sredstva kmetijstvu pretežno dodeljujejo po priglašeni shemah državnih pomoči po Uredbi Komisije (EU) št. 702/2014 (skupinske izjeme na področju kmetijstva), v nekoliko manjšem obsegu pa tudi na podlagi priglašeni shem pomoči *de minimis* po Uredbi Komisije (EU) št. 1408/2013.

Konec leta 2022 je imelo shemo državne pomoči po skupinski izjemi v kmetijstvu in gozdarstvu priglašeni 171 občin, en javni sklad na nacionalni ravni, en javni sklad, ena narodna skupnost in en zasebni zavod na regionalni ravni. Skupaj je bilo tako priglašeni 175 shem državnih pomoči po skupinskih izjemah na področju kmetijstva in gozdarstva.

Na podlagi razpisov je bila pomoč za ukrepe po skupinskih izjemah iz lokalnih javnih virov v letu 2022 dodeljena po 164 shemah. Na lokalni ravni je bilo konec leta 2022 priglašeni tudi 53 shem pomoči *de minimis* primarni kmetijski proizvodnji, od tega je bila pomoč v letu 2022 dodeljena po 24 shemah.

Za podpore kmetijstvu je bilo iz sredstev na lokalni ravni v letu 2022 namenjenih skupaj 5,8 milijona EUR, od tega 5,4 milijona EUR za podpore po shemah državnih pomoči, kar je za 22 % več kot v predhodnem letu, in 0,4 milijona EUR za pomoči po shemah *de minimis*, kar je za skoraj 7 % več kot v letu prej.

Struktura državnih pomoči (skupinske izjeme v kmetijstvu) se po namenih v primerjavi z zadnjimi leti ni pomembneje spremenila. Največ sredstev (91,4 %) je bilo namenjenih sofinanciranju naložb na kmetijskih gospodarstvih, predvsem v obliki pomoči za nakup kmetijske mehanizacije. Po obsegu sredstev sledita pomoč za plačilo zavarovalnih premij za zavarovanje kmetijske proizvodnje (2,9 %) in tehnična podpora kmetijskemu sektorju (4,0 %), v okviru katere je bilo največ sredstev namenjenih dejavnostim prenosa znanja in informiranja v kmetijskem sektorju.

Podobno kot v predhodnih letih je bilo tudi v letu 2022 največ sredstev (99,7 %) dodeljenih z instrumentom dotacij. Preostale državne pomoči so bile dodeljene v obliki ugodnih posojil iz javnih virov in subvencionirane obrestne mere.

Preglednica 33: Podpore kmetijstvu, izplačane na lokalni ravni (000 EUR); 2018–2022

	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2021/20
Zavarovalne premije	157,1	185,2	208,6	173,7	155,3	89,4
Naložbe v kmetijska gospodarstva	3.507,7	3.696,1	3.804,3	4.006,0	4.951,7	123,6
Naložbe v zvezi s predelavo in trženjem kmetijskih proizvodov	39,6	36,8	62,1	66,3	48,7	73,4
Arondacija kmetijskih zemljišč	6,4	5,9	3,2	5,7	5,3	92,3
Ohranjanje in varstvo tradicionalne krajine in stavb	59,6	59,7	16,0	58,0	35,9	61,8
Tehnična podpora kmetijskemu sektorju	135,6	146,7	124,9	130,1	218,7	168,1
– izobraževanje in usposabljanje kmetovalcev	126,6	121,2	118,6	129,3	217,5	168,2
– organizacija forumov, tekmovanj, razstav in sejmov	9,0	25,5	6,2	0,8	1,2	150,0
Tehnična podpora gozdarstvu (prenos znanja in informiranje)	7,3	0,0	0,0	0,0	0,0	
Ohranjanje in razvoj kmetijstva in podeželja (<i>de minimis</i> – občine)	734,4	2.260,4	1.644,5	331,4	354,0	106,8
Skupaj	4.647,7	6.390,8	5.863,7	4.771,2	5.769,5	120,9

Vir: MKGP

Ukrepi, ki se financirajo na lokalni ravni, so podobni ukrepom, ki se financirajo iz državnega proračuna. Dajalci državnih pomoči po skupinskih izjemah oziroma smernicah so zato zavezani pravilu kumulacije pomoči, kar pomeni, da morajo pred dodelitvijo pomoči ugotoviti, ali upravičenec ni za isti namen prejel pomoči iz drugega naslova oziroma ali intenzivnost pomoči ne presega dovoljene stopnje pomoči oziroma zgornje meje, dovoljene s predpisi EU.

Pomoči de minimis na lokalni ravni so namenjene izvajanju ukrepov za ohranjanje oziroma povečevanje rodovitnosti tal in olajšavam pri plačilu komunalnega prispevka, manjše občine pa celotna sredstva za kmetijstvo dodeljujejo prek shem pomoči *de minimis* (pomoči za naložbe na kmetijskih gospodarstvih, sofinanciranje zavarovalnih premij, tehnična podpora kmetijskemu sektorju ipd.), nekaj občin pa pomoč *de minimis* namenja tudi financiranju tekočih stroškov proizvodnje. To pomoč je prejelo 498 upravičencev.

Za dodeljene pomoči po pravilu *de minimis* je vzpostavljena centralna evidenca v okviru MKGP. Dajalci pomoči pred dodelitvijo pomoči ministrstvu pošljejo poizvedbo o že dodeljenih pomočeh *de minimis* v zadnjih treh letih, da se tako prepreči čezmerno izplačilo pomoči na upravičenca, to je na področju kmetijstva za obdobje 2014–2020 omejeno na 20.000 EUR kadar koli v treh proračunskih letih oziroma na 25.000 EUR, če je vzpostavljena centralna evidenca pomoči *de minimis*. Hkrati skupna pomoč *de minimis* na nacionalni ravni ne sme presegati 1,25 oziroma 1,5 % vrednosti letne proizvodnje. Dajalci pomoči so zavezani preveriti tudi pomoči *de minimis*, dodeljene po pravilih *de minimis* za gospodarstvo pri MF, tako da tudi skupna kumulacija vseh pomoči *de minimis* ne preseže omejitve 200.000 EUR kadar koli v treh proračunskih letih.

3 ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI

V letu 2022 je po začasnih podatkih vrednost skupne blagovne menjave s tujino zrasla. Oba trgovinska tokova sta bila precej večja kot v predhodnem letu, in sicer je bil izvoz blaga večji za 34 % (znašal je 52,8 mrd EUR), uvoz pa za 37 % (znašal je 56,7 mrd EUR).² Pokritost uvoza z izvozom je bila 93-odstotna, ustvarjeni primanjkljaj pa je znašal 4,0 milijarde EUR.

Vrednost blagovne menjave agroživilskih proizvodov s tujino je prav tako zrasla in je znašala 5,4 milijarde EUR. Izvoz se je na letni ravni povečal za 13 % in je v letu 2022 prvič presegel 2 milijardi EUR, odkar se spremljajo podatki. Še višja od izvoza je bila stopnja rasti uvoza agroživilskih proizvodov (+20 %; vrednostni uvoz je znašal 3,3 mrd EUR). Trgovinska bilanca ostaja negativna in se je zaradi višje stopnje rasti uvoza od izvoza precej poslabšala (na –1,3 mrd EUR). Prvič po letu 2012 se je poslabšala tudi pokritost uvoza z izvozom, saj je ta pokrivil 60 % uvoza (leta 2021: 64 %). Delež obeh tokov agroživilskih proizvodov v skupnem izvozu in uvozu blaga se je zmanjšal, in sicer v izvozu na 3,8 %, v uvozu pa na 5,9 %. Pri rasti vrednostne blagovne menjave se kaže vpliv energetske druginje in rusko-ukrajinske vojne ter s tem povezan dvig cen na trgih, saj sta se količinski izvoz in uvoz na agregatni ravni agroživilstva zmanjšala.

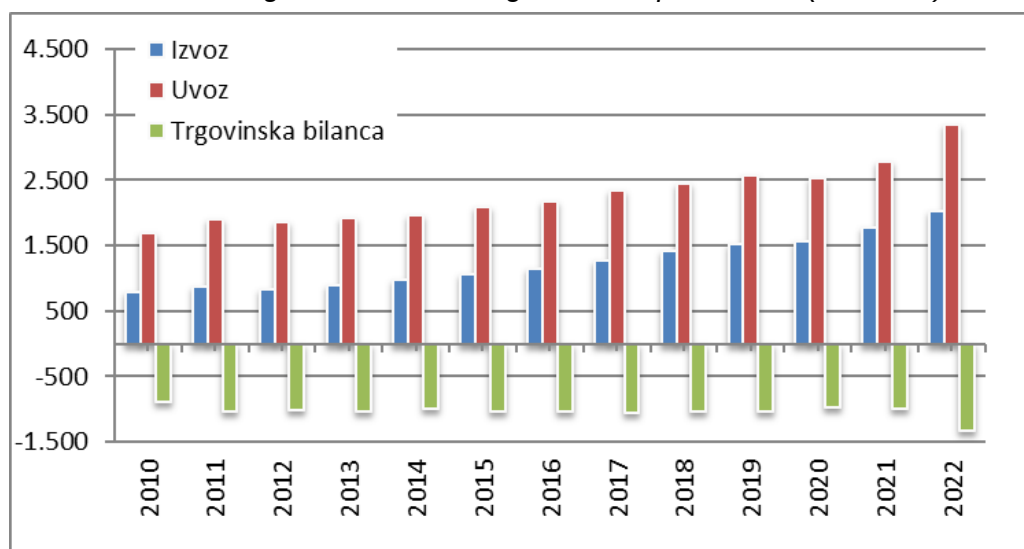
Preglednica 34: Blagovna menjava agroživilskih proizvodov; 2018–2022

	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
Blagovna menjava agroživilstva (mio EUR)	3.868,0	4.075,9	4.093,5	4.554,2	5.360,8	117,7
– izvoz (mio EUR)	1.415,5	1.514,2	1.558,1	1.778,9	2.017,5	113,4
– uvoz (mio EUR)	2.452,5	2.561,7	2.535,4	2.775,3	3.343,3	120,5
– bilanca (mio EUR)	–1.037,1	–1.047,5	–977,3	–996,4	–1.325,8	133,1
Pokritost uvoza z izvozom (%)	57,7	59,1	61,5	64,1	60,3	
Delež agroživilskih proizvodov v skupni blagovni menjavi (%)	6,3	6,0	6,3	5,6	4,9	
Delež agroživilskih proizvodov v skupnem izvozu blaga (%)	4,6	4,5	4,7	4,5	3,8	
Delež agroživilskih proizvodov v skupnem uvozu blaga (%)	8,0	7,5	7,9	6,7	5,9	

* Začasni podatki.

Vir: preračuni KIS (vir podatkov SURS)

Slika 21: Izvoz, uvoz in trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov (mio EUR); 2010–2022

Vir: preračuni KIS (vir podatkov SURS)

² Glej pregled gospodarskih gibanj (preglednica 1 tega poročila).

Okvir 6: Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi

Podatki o zunanji trgovini z agroživilskimi proizvodi temeljijo na klasifikaciji proizvodov po kombinirani nomenklaturi (KN) carinske tarife. Izraz »kombinirana nomenklatura« carinske tarife zajema posamezne oddelke, poglavja in podpoglavja, tarifne številke in opombe, temeljna pravila razvrščanja blaga po KN in številčne oznake nomenklature. KN temelji na mednarodnem usklajenem sistemu imen in šifriranja blaga.

Blago uvršča v oddelke (21 oddelkov, označenih z rimskimi številkami), poglavja (2-mestna raven) in podpoglavja (4-mestna raven) na podlagi 8-mestnih tarifnih števil, ki so v celoti usklajene z EU (KN EU ne predvideva nacionalne členitve tarifnih postavk na devetem mestu, zato tudi v statističnih podatkih o zunanji trgovini od leta 2004 SURS prikazuje podatke na 8-mestni ravni tarifne postavke). Hkrati izpolnjuje zahteve carinske tarife, zunanjetrgovinskih statističnih podatkov ter trgovinske, kmetijske in drugih politik, ki se nanašajo na izvoz ali uvoz blaga. Skrbnik KN je Evropska komisija, v Sloveniji pa ministrstvo, pristojno za gospodarstvo. Osvežuje se enkrat letno.

Od 1. maja 2004 SURS podatke o blagovni menjavi Slovenije s tujino pridobiva iz dveh virov: Intrastata in Extrastata.

Intrastat je statistična zbirka podatkov o blagovni menjavi med državami članicami EU (mesečno statistično raziskovanje). Podatki se zbirajo neposredno od podjetij, ki trgujejo s podjetji iz držav članic, poročajo pa jih na statističnem obrazcu. Poročevalske enote za Intrastat v danem poročevalskem obdobju so tako podjetja, ki so v predhodnem letu vsaj pri enem toku blaga (skupni izvoz ali uvoz) presegla tako imenovani vključitveni prag. V danem poročevalskem obdobju se v zajetje vključujejo tudi gospodarski subjekti, ki so prag presegli med letom. Poročevalske enote poročajo samo za tisti tok blaga (odpreme oziroma prejeme blaga), pri katerem so prag presegle. Podatki za države EU za obdobje od maja 2004 vključujejo tudi ocene za vrednost menjave podjetij pod vključitvenim pragom.

Extrastat je statistična zbirka podatkov o blagovni menjavi držav članic EU z državami nečlanicami. Vir podatkov so carinske deklaracije oziroma enotna carinska listina (ECL), ki spremlja blago pri prehodu državne meje. Extrastat je vsebinsko odvisen tudi od domače carinske zakonodaje, ki je bila 1. maja 2004 dokončno usklajena z evropsko (TARIC). V Extrastatu so zajete vse transakcije blaga, ki se glede na metodologijo vključujejo v zajetje, ne glede na višino statistične vrednosti in neto mase (statistični prag ni določen).

Vrednost uvoženega/izvoženega blaga SURS prikazuje kot statistično vrednost. To je carinska vrednost oziroma transakcijska vrednost blaga, ki se ji deloma ali v celoti prištejejo ali od nje odštejejo stroški prevoza, natovarjanja, raztovarjanja, zavarovanja in drugega, glede na v pogodbi navedene dobavne določbe. Pri izvozu je vrednost prikazana po pariteti tipa FOB (vključena transakcijska vrednost blaga in vrednost storitev za dostavo blaga do meje države izvoznice), pri uvozu pa po pariteti tipa CIF (poleg transakcijske vrednosti je vključena še vrednost storitev za dostavo blaga do meje države uvoznice).

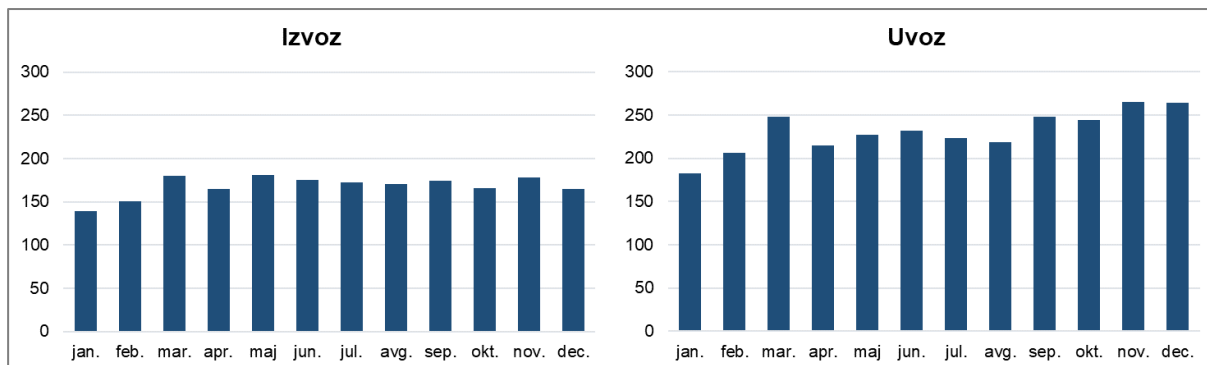
Količino uvoženega/izvoženega blaga SURS prikazuje v neto masi, če jo je mogoče glede na vrsto proizvoda določiti, in v posebni merski enoti pri tistih proizvodih, za katere je ta predpisana v KN. Povprečna vrednost blaga je skupna vrednost vsega blaga, razvrščenega v isto osemestno šifro KN carinske tarife, izračunana na količinsko mersko enoto.

Kot kmetijski in živilski proizvodi so šteti vsi proizvodi iz poglavij od 01 do 24 KN carinske tarife. Seznam carinskih tarif oziroma proizvodov, ki se uvrščajo med agroživilske, ni v celoti usklajen z EU. Po opredelitvi EU se med agroživilske proizvode v okviru statističnih podatkov o zunanji trgovini uvrščajo proizvodi iz poglavij od 01 do 24 carinske tarife, brez rib in ribjih proizvodov (brez carinske tarife 03, 051191, 1604, 1605, 19022010 in 23012000). Poleg tega se v skladu s sporazumom med EU in Svetovno trgovinsko organizacijo med agroživilske proizvode uvrščajo tudi posamezni proizvodi iz drugih poglavij (carinske tarife 290543, 290544, 290545 3301, 3501–3505, 380910, 382311, 382312, 382313, 382319, 382370, 382460, 4101–4103, 4301, 5001–5003, 5101–5103, 5201–5203, 5301, 5302). Zaradi zagotavljanja primerljivosti podatkov v časovni seriji vsi podatki o zunanji trgovini z agroživilskimi proizvodi vključujejo poglavja od 01 do 24 KN carinske tarife.

Regionalna struktura blagovne menjave agroživilskih proizvodov je prikazana po naslednjih skupinah držav: države članice EU, države na ozemlju nekdanje Jugoslavije (Bosna in Hercegovina, Srbija, Črna gora, Makedonija) in druge države (vse države, razen naštetih).

Iz pregleda mesečnih podatkov za leto 2022 je razvidno, da je bilo vrednostno največ agroživilskih proizvodov izvoženih v marcu, maju in novembru, največ pa jih je bilo uvoženih v marcu, novembru in decembru. V vseh mesecih leta 2022 sta bila izvoz in uvoz agroživilskih proizvodov vrednostno višja kot v istih mesecih predhodnega leta.

Slika 22: Izvoz in uvoz agroživilskih proizvodov po mesecih v letu 2022 (mio EUR)

Vir: preračuni KIS (vir podatkov SURS)

3.1 Blagovna menjava agroživilstva po skupinah blaga

V letu 2022 se je izvoz vrednostno povečal pri večini pomembnejših tarifnih skupin agroživilskih proizvodov, razen pri žitih in krmi.

Največji delež v strukturi vrednostnega izvoza agroživilskih proizvodov so s 17 % znova sestavljala razna živila,³ sledil jim je izvoz mlečnih proizvodov, jajc in medu (13 %) ter pijač, alkohola in kisa (9 %). Meso in izdelki iz mesa so skupaj zajemali 15 %, sadje in zelenjava pa 8 % v strukturi izvoza. Večjih sprememb pri strukturi izvoza v primerjavi s predhodnim letom ni bilo. Še naprej se povečuje delež skupine razna živila; ta se je povečal za 1 odstotno točko. Za 1 odstotno točko so se povečali tudi deleži skupin žive živali, meso, mlečni izdelki, jajca in med ter izdelki iz mesa. Za 2 odstotni točki se je zmanjšal delež krme (s 7 % v letu 2021 na 5 %), za 1 odstotno točko pa delež izvoza žit, kakava in pijač. Pri ostalih skupinah agroživilskih proizvodov so bile spremembe deležev manjše od 1 odstotne točke.

Vrednost izvoza je v letu 2022 najbolj zrasla pri proizvodih živalskega izvora: pri živih živalih za 35 %, pri mlečnih proizvodih, jajcih in medu za 27 %, pri mesu za 24 % in pri izdelkih iz mesa za 21 %. Pri tem se je povečala tudi masa izvožena živih živali in izdelkov iz mesa, masa izvoženega mesa in skupine mlečni proizvodi, jajca in med pa se je zmanjšala. Občutno se je povečal tudi vrednostni izvoz sadja, raznih živil (obe skupini za 18 %) in izdelkov iz žit, moke, škroba ali mleka (+10 %), nekoliko pa tudi pijač, alkohola in kisa (+3 %). Pri vseh navedenih skupinah je bil izvoz vrednostno največji, odkar se spremljajo podatki o zunanji trgovini agroživilstva. Na drugi strani pa se je od pomembnejših skupin proizvodov znižala vrednost izvoza krme (za 21 %) in žita (za dober odstotek). Pri manj zastopanih skupinah agroživilskih proizvodov v izvozu je bil vrednostni izvoz v letu 2022 večinoma večji kot v letu prej.

V letu 2022 je po začasnih podatkih Slovenija glede na predhodno leto vrednostno uvozila več agroživilskih proizvodov iz vseh skupin. V strukturi skupnega uvoza so največje deleže z 8 % predstavljale skupine meso, sadje in razna živila. S 7-odstotnim deležem pa so jim sledile skupine krma, proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka, mlečni proizvodi, jajca in med ter pijače,

³ Skupina razna živila zajema ekstrakte, esence in koncentrate kave, čaja in kavnih nadomestkov, kvas in pecilne praške, pripravke za omake in pripravljene omake, mešanice začimb, gorčico, juhe in pripravke za juhe, homogenizirana sestavljena živila, sladoled in druge ledene sladice ter nekatera druga živila.

alkoholi in kis. Uvoz zgoraj naštetih proizvodov skupaj predstavlja nekaj več kot polovico celotnega vrednostnega uvoza agroživilstva v letu 2022. Pri deležih zastopanosti posameznih skupin v letu 2022 glede na predhodno leto ni prišlo do večjih sprememb. Za 1 odstotno točko se je v uvozu povečal delež mesa, masti in olj ter tobaka in tobačnih nadomestkov. Zmanjšal, in sicer za 1 odstotno točko, pa se je delež uvoza sadja, kakava in krme.

Preglednica 35: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah proizvodov; 2021 in 2022

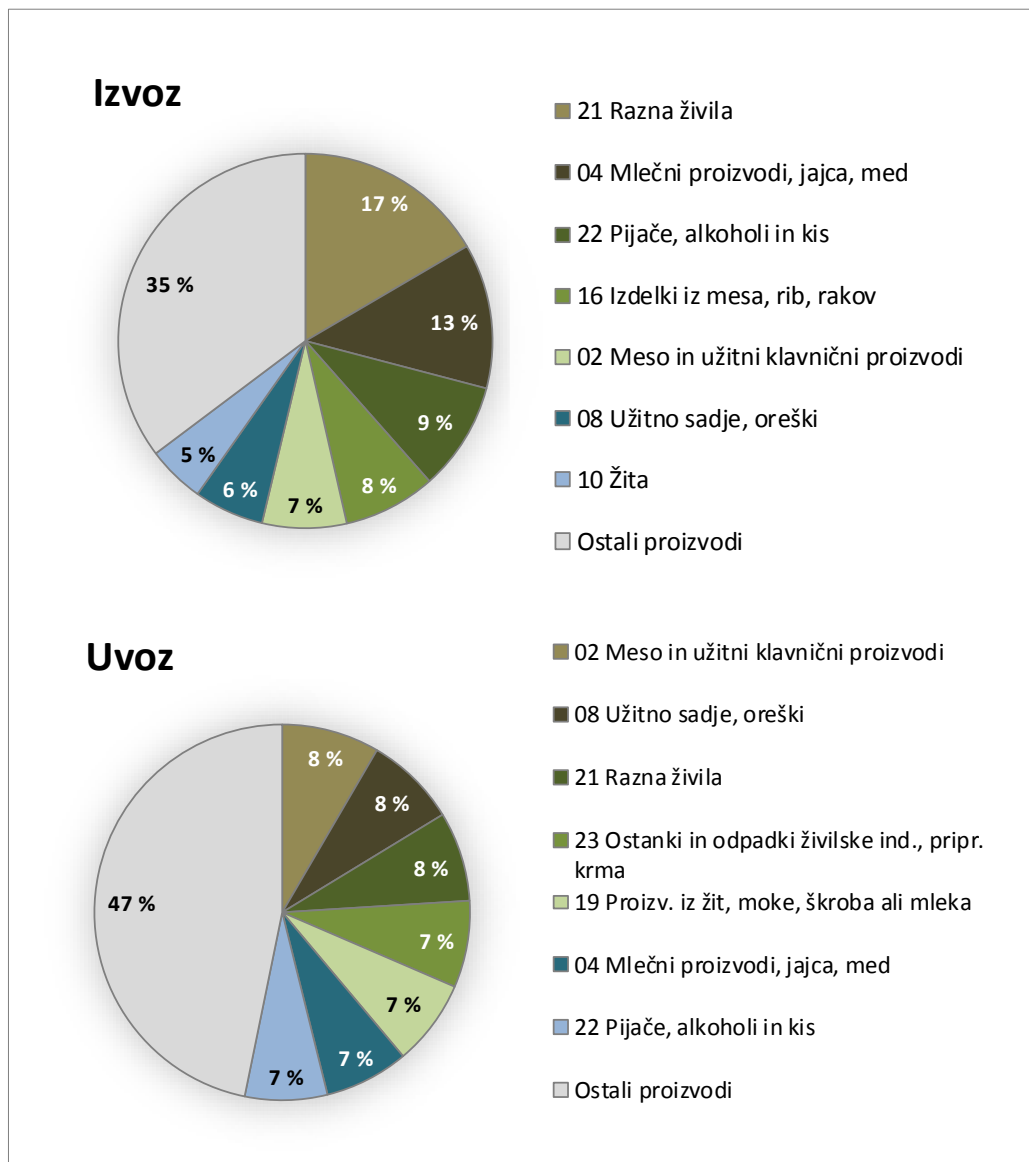
CT	Ime	Izvoz					Uvoz				
		Mio EUR		% 2022			Mio EUR		% 2022		
		2021	2022*	2021	2021	2022*	2021	2022*	2021	2021	2022*
01	Žive živali	70,9	95,7	135,0	4,0	4,7	35,4	40,4	114,1	1,3	1,2
02	Meso in užitni klavnični proizvodi	118,7	147,1	123,9	6,7	7,3	219,4	281,5	128,3	7,9	8,4
03	Ribe, raki	21,7	23,4	107,7	1,2	1,2	77,4	90,8	117,3	2,8	2,7
04	Mlečni proizvodi, jajca, med	198,7	252,5	127,1	11,2	12,5	195,0	242,2	124,2	7,0	7,2
05	Drugi proizvodi živalskega izvora	3,5	4,8	137,5	0,2	0,2	8,8	9,3	105,7	0,3	0,3
06	Živo drevje, čebulice, cvetje	15,2	14,4	95,1	0,9	0,7	59,8	65,1	108,8	2,2	1,9
07	Užitne vrtnine	28,7	31,0	107,8	1,6	1,5	128,5	145,4	113,1	4,6	4,3
08	Užitno sadje, oreški	103,0	121,9	118,3	5,8	6,0	240,2	263,3	109,6	8,7	7,9
09	Kava, čaj, začimbe	38,4	53,7	139,8	2,2	2,7	77,3	105,2	136,1	2,8	3,1
10	Žita	101,7	100,3	98,6	5,7	5,0	102,3	135,7	132,6	3,7	4,1
11	Proizvodi mlinске industrije	9,8	13,7	140,1	0,5	0,7	40,0	55,0	137,5	1,4	1,6
12	Oljna semena in plodovi	51,5	52,1	101,1	2,9	2,6	46,8	57,1	122,0	1,7	1,7
13	Šelak, gume, rastl. sok in ekstrakti	16,9	19,9	118,0	0,9	1,0	18,7	22,9	122,8	0,7	0,7
14	Rastlinski material za pletarstvo	0,0	0,1	242,8	0,0	0,0	0,7	1,0	142,8	0,0	0,0
15	Masti in olja	75,7	91,2	120,5	4,3	4,5	118,2	170,0	143,8	4,3	5,1
16	Izdelki iz mesa, rib, rakov	132,7	160,8	121,2	7,5	8,0	103,0	119,6	116,1	3,7	3,6
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	37,1	42,8	115,6	2,1	2,1	92,4	114,0	123,5	3,3	3,4
18	Kakav in kakavovi proizvodi	54,4	46,3	85,1	3,1	2,3	132,7	139,4	105,0	4,8	4,2
19	Izdelki iz žit, moke, škroba, mleka	87,1	95,6	109,8	4,9	4,7	210,2	247,3	117,7	7,6	7,4
20	Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	24,5	29,9	122,0	1,4	1,5	116,3	138,3	118,8	4,2	4,1
21	Razna živila	283,3	334,2	118,0	15,9	16,6	217,5	257,9	118,6	7,8	7,7
22	Pijače, alkoholi in kis	183,8	189,4	103,1	10,3	9,4	195,6	237,1	121,2	7,0	7,1
23	Ostanki in odpadki živil. ind., krma	119,5	94,0	78,6	6,7	4,7	228,9	249,6	109,1	8,2	7,5
24	Tobak in nadomestki	2,2	2,7	123,9	0,1	0,1	110,2	155,3	140,9	4,0	4,6
Skupaj		1.778,9	2.017,5	113,4	100,0	100,0	2.775,3	3.343,3	120,5	100,0	100,0

* Začasni podatki.

Vir: preračuni KIS (vir podatkov SURS)

Od bolj zastopanih skupin v strukturi uvoza se je uvoz vrednostno močno povečal pri skupinah masti in olja (+44 %; od tega sončnično olje za 74 %), meso (+28 %), mlečni proizvodi, jajca in med (+24 %) ter skupini pijače, alkoholi in kis (+21 %), dosežene vrednosti uvoza pa so bile najvišje, odkar se spremljajo podatki. Pri navedenih skupinah so uvožene količine ostale na ravni predhodnega leta ali pa so se celo nekoliko zmanjšale, kar nakazuje na to, da je bila cena uvoženih proizvodov bistveno višja kot v letu 2021. Od manj pomembnih skupin proizvodov se je vrednostni uvoz močnejše povečal tudi pri tobaku in tobačnih nadomestkih (+41 %), proizvodih mlinске industrije (+38 %), kavi, čaju in začimbah (+36 %), žitu (+32 %) ter sladkorju (+23 %).

Slika 23: Struktura izvoza in uvoza agroživilskih proizvodov po tarifnih skupinah (%); 2022

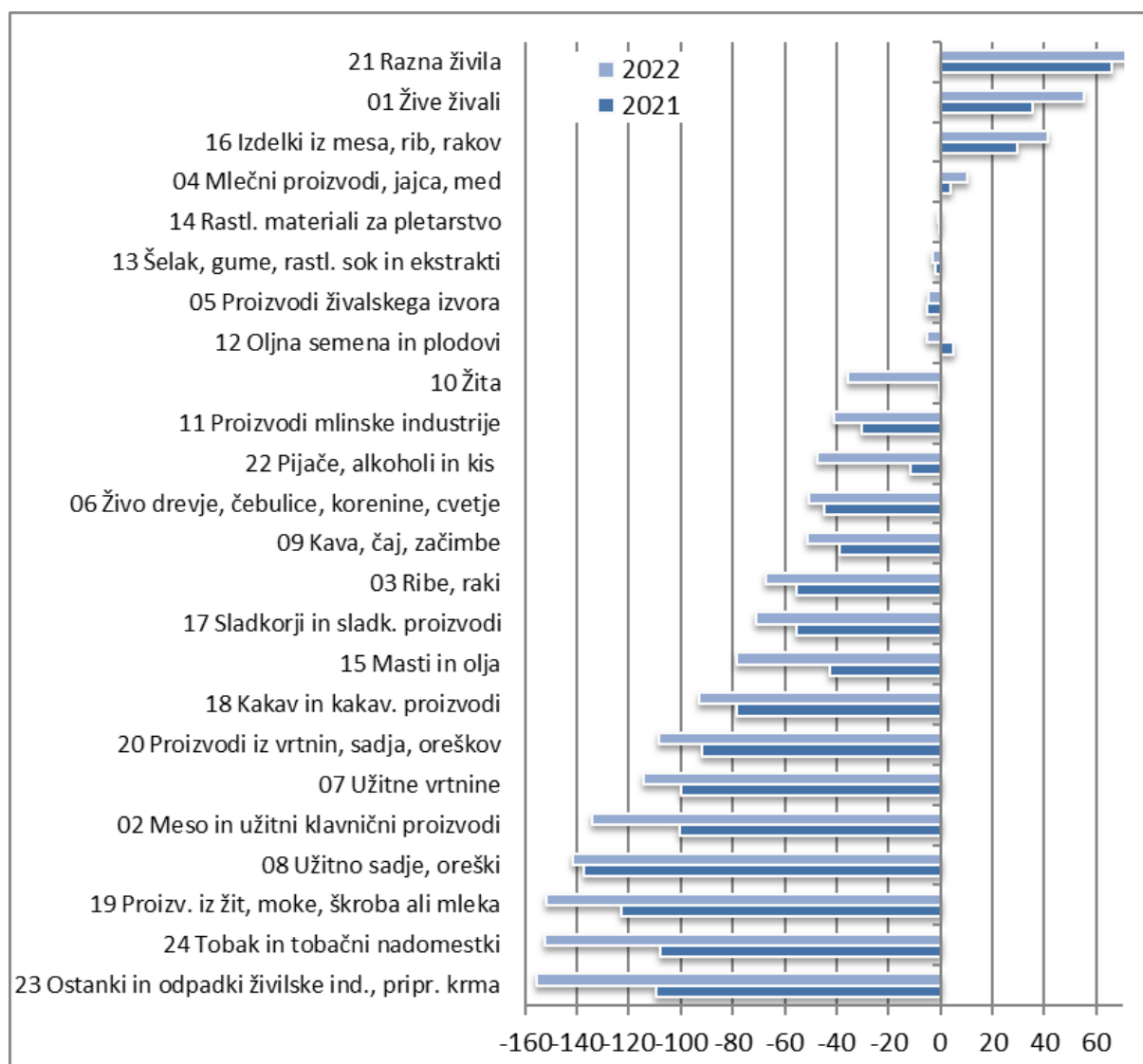

Vir: preračuni KIS (vir podatkov SURS)

Presežek v zunanjetrgovinski bilanci je bil v letu 2022 ustvarjen pri istih skupinah agroživilskih proizvodov kot v predhodnem letu, in sicer pri raznih živilih, živih živalih, izdelkih iz mesa ter pri mlečnih proizvodih, jajcih in medu, razen pri oljnih semenih in plodovih. V primerjavi z letom 2021 se je presežek v navedenih skupinah še povečal, najbolj pri mlečnih proizvodih, za 181 %, pri živih živalih za 56 %, pri izdelkih iz mesa za 39 % in pri raznih živilih za 16 %. Bilančni presežek pri mlečnih izdelkih, jajcih in medu je bil največji po letu 2008. K temu sta prispevali predvsem izboljšani zunanjetrgovinski bilanci pri mleku in smetani ter fermentiranih mlečnih izdelkih.

Pri ostalih skupinah agroživilskih proizvodov je Slovenija v letu 2022 vrednostno več uvozila kot izvozila. Največji primanjkljaj je bil zaznan pri krmi, tobaku in proizvodih iz žit, moke, škroba ali mleka. Pri teh skupinah proizvodov se je zunanjetrgovinska bilanca v letu 2022 močno poslabšala, najizraziteje pri krmi. Tudi pri vseh ostalih tarifnih skupinah proizvodov se je vrednostna bilanca poslabšala, razen pri neužitnih proizvodih živalskega izvora (zmanjšanje primanjkljaja za 15 %).

Slika 24: Zunanjetrgovinska bilanca agroživilstva po tarifnih skupinah (mio EUR); 2021 in 2022

Vir: preračuni KIS (vir podatkov SURS)

3.2 Regionalna struktura blagovne menjave agroživilstva

Večina blagovne menjave agroživilskih proizvodov poteka z državami članicami EU. V letu 2022 je po začasni podatkih delež menjave s to skupino držav obsegal 82 % celotne blagovne menjave agroživilstva, kar je malenkost več kot v povprečju zadnjega petletnega obdobja (2017–2021: 81 %). Delež blagovne menjave z državami nekdanje Jugoslavije (brez vključene Hrvaške) je obsegal 7 %, z drugimi državami pa 10 % celotne blagovne menjave agroživilstva.

Izvoz agroživilskih proizvodov iz Slovenije v države EU se je v letu 2022 povečal za 15 %, še izraziteje pa se je povečal uvoz iz EU, in sicer za 21 %. Povečala sta se tudi oba trgovinska tokova med Slovenijo in državami nekdanje Jugoslavije (oba tokova za 13 %) ter preostalimi državami (izvoz: +1 %; uvoz: +19 %).

Regionalna struktura izvoza in uvoza agroživilstva po skupinah držav med leti ostaja podobna. Delež izvoza iz Slovenije v države EU je znašal 77 % celotnega izvoza agroživilstva in je bil malenkost večji od povprečja zadnjega petletnega obdobja (2017–2021: 76 %). Delež izvoza v države nekdanje Jugoslavije (brez Hrvaške) je ostal na isti ravni kot v predhodnem letu (13 %), delež izvoza v druge države pa se je zmanjšal za 1 odstotno točko (na 10 %).

Preglednica 36: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah držav in najpomembnejših trgovinskih partnericah (mio EUR); 2017–2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
IZVOZ	1.270,5	1.415,5	1.514,2	1.558,1	1.778,9	2.017,5	113,4
EU**	952,9	1.076,0	1.150,0	1.180,1	1.349,4	1.554,5	115,2
Avstrija	128,3	134,8	137,1	142,4	164,5	204,8	124,5
Hrvaška	264,7	298,0	335,5	329,0	355,5	413,4	116,3
Italija	262,9	291,7	288,9	286,2	354,4	404,6	114,2
Madžarska	57,4	60,5	66,3	84,2	94,1	70,8	75,3
Nemčija	57,5	68,3	84,6	93,3	101,3	122,3	120,7
Nekdanja Jug. (brez Hrvaške)	179,0	194,8	217,0	199,4	230,6	261,7	113,5
Druge države	138,7	144,6	147,2	178,5	199,0	201,3	101,2
UVOZ	2.331,6	2.452,5	2.561,7	2.535,4	2.775,3	3.343,3	120,5
EU**	1.993,7	2.093,1	2.190,5	2.103,9	2.354,0	2.848,9	121,0
Avstrija	325,2	328,4	337,8	312,2	311,8	357,5	114,6
Hrvaška	305,6	330,8	334,3	340,2	404,0	497,6	123,2
Italija	356,8	365,0	383,3	369,0	427,5	491,4	115,0
Madžarska	151,3	161,3	170,6	158,3	166,2	211,5	127,2
Nemčija	291,0	308,6	319,7	320,6	357,4	422,9	118,3
Nekdanja Jug. (brez Hrvaške)	65,1	71,9	87,1	86,6	121,4	137,6	113,4
Druge države	272,7	287,5	284,1	344,9	299,9	356,7	118,9
BILANCA	-1.061,1	-1.037,1	-1.047,5	-977,3	-996,4	-1.325,8	
EU**	-1.040,8	-1.017,1	-1.040,5	-923,8	-1.004,6	-1.294,4	
Avstrija	-196,9	-193,6	-200,7	-169,8	-147,3	-152,7	
Hrvaška	-40,9	-32,7	1,1	-11,2	-48,5	-84,2	
Italija	-93,9	-73,3	-94,4	-82,8	-73,0	-86,8	
Madžarska	-94,0	-100,8	-104,2	-74,1	-72,2	-140,7	
Nemčija	-233,5	-240,3	-235,1	-227,3	-256,0	-300,6	
Nekdanja Jug. (brez Hrvaške)	113,8	122,9	129,9	112,8	109,2	124,0	
Druge države	-134,0	-142,9	-137,0	-166,4	-100,9	-155,4	

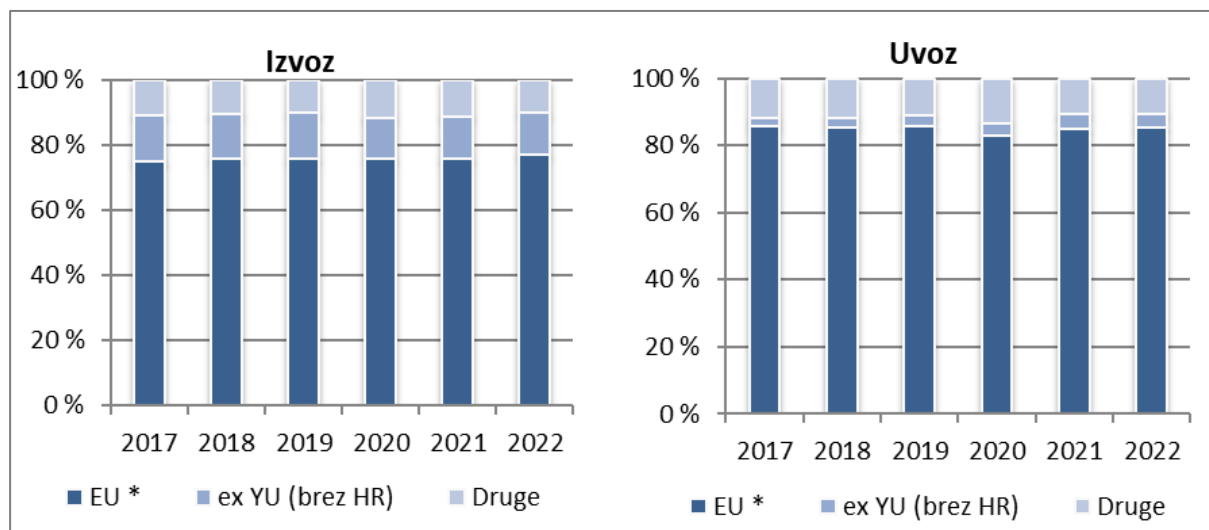
* Začasni podatki.

** 2017–2019: EU-28, 2020–2022: EU-27 (brez Združenega kraljestva).

Vir: preračuni KIS (vir podatkov SURS)

Pri strukturi uvoza po skupinah držav v letu 2022 ni prišlo do sprememb. Delež uvoza iz držav EU je ostal na 85 %, delež uvoza iz držav na območju nekdanje Jugoslavije na 4 % in delež uvoza iz ostalih držav na 11 % celotnega uvoza agroživilstva.

Slika 25: Struktura izvoza in uvoza agroživilstva po skupinah držav; 2017–2022

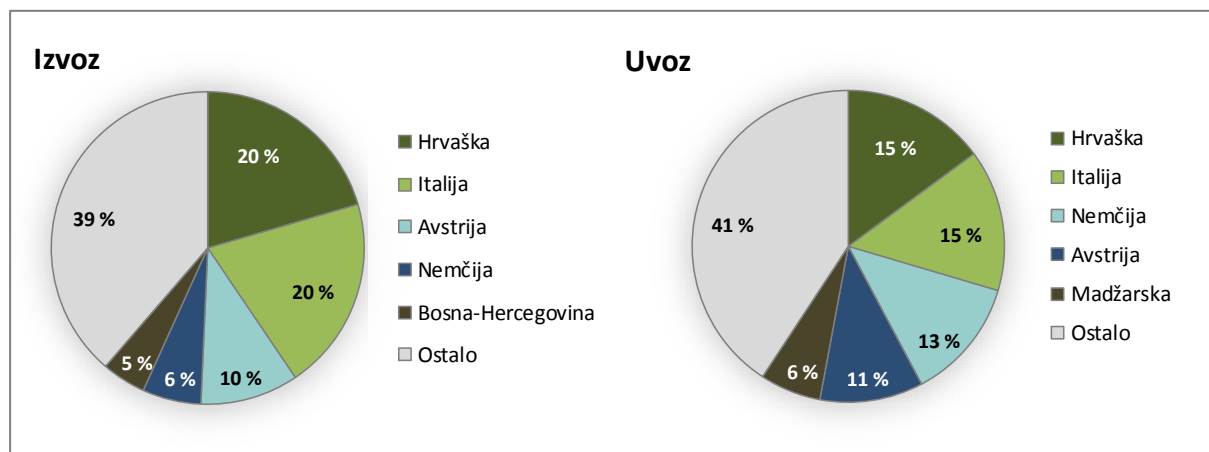
* 2017–2019: EU-28, 2020–2022: EU-27 (brez Združenega kraljestva).

Vir: preračuni KIS (vir podatkov SURS)

Od posameznih zunanjetrgovinskih partneric je Slovenija vrednostno največ izvozila na Hrvaško, od tega največ proizvodov iz tarifnih skupin mlečni proizvodi, jajca, med ter pijače, alkoholi in kis. Delež izvoza na Hrvaško je obsegal eno petino celotnega izvoza agroživilstva, prav tako delež izvoza v Italijo. Preostale tri najpomembnejše izvozne partnerice pa so bile še Avstrija, Nemčija ter Bosna in Hercegovina. Izvoz v teh pet držav skupaj je obsegal 61 % celotnega izvoza.

Hrvaška je (poleg Italije) postala za Slovenijo tudi najpomembnejša uvozna partnerica. Iz Hrvaške je bilo po vrednosti uvoženih 15 % vseh agroživilskih proizvodov, od tega največ žit, pijač in izdelkov iz žit, moke, škroba ali mleka. Sledile so jima Nemčija, Avstrija in Madžarska. Uvoz iz teh petih držav skupaj je obsegal 59 % celotnega uvoza.

Slika 26: Struktura izvoza in uvoza agroživilskih proizvodov po pomembnejših zunanjetrgovinskih partnericah (%); 2022

Vir: preračuni KIS (vir podatkov SURS)

V spodnji preglednici prikazujemo prvih 15 najpomembnejših trgovinskih partneric v letu 2022, tako po izvozu kot po uvozu. V splošnem pa Slovenija trguje (sicer različno od leta do leta) z okoli 130 različnimi državami.

Preglednica 37: 15 najpomembnejših trgovinskih partneric po izvozu in uvozu (%); 2022

TOP 15 – IZVOZ		TOP 15 – UVOZ	
Država	%	Država	%
Hrvaška	20,5	Hrvaška	14,9
Italija	20,1	Italija	14,7
Avstrija	10,2	Nemčija	12,6
Nemčija	6,1	Avstrija	10,7
Bosna in Hercegovina	4,6	Madžarska	6,3
Madžarska	3,5	Nizozemska	5,8
Srbija	3,5	Poljska	5,2
Kosovo	2,6	Brazilijska	3,7
Nizozemska	2,1	Srbija	2,9
Francija	2,1	Španija	2,7
Švica	1,9	Češka republika	2,3
Združeno kraljestvo	1,8	Romunija	2,2
Romunija	1,7	Francija	1,8
Severna Makedonija	1,7	Belgija	1,6
Češka republika	1,4	Slovaška	1,4
SKUPAJ	83,5	SKUPAJ	88,9

Vir: preračuni KIS (vir podatkov SURS)

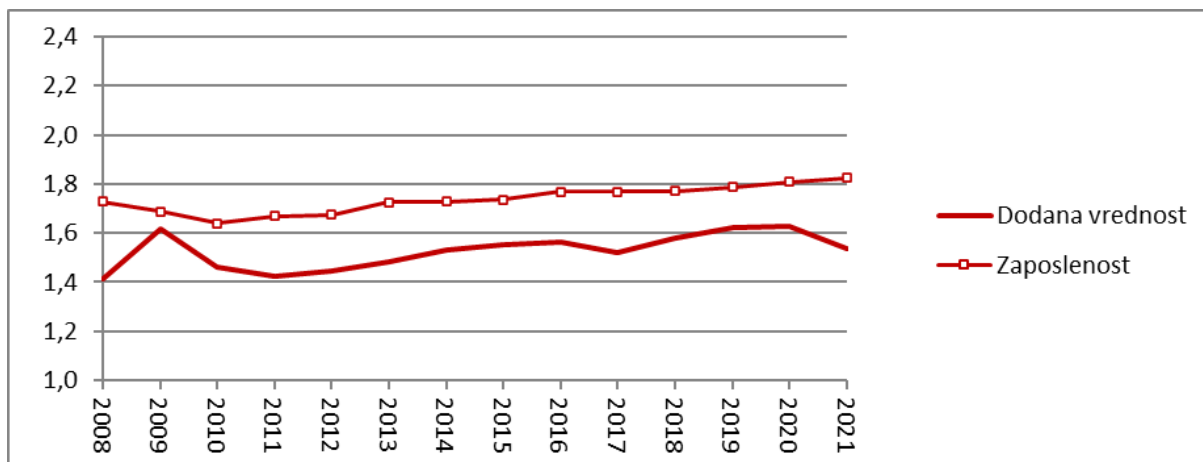
V letu 2022 se je zunanjetrgovinska bilanca Slovenije z državami EU glede na predhodno leto opazno poslabšala zaradi izrazitejše rasti uvoza kot izvoza. Primanjkljaj je znašal 1,3 milijarde EUR. Tudi primanjkljaj v trgovini z drugimi državami se je povečal (s 101 mio EUR v letu 2021 na 155 mio EUR). Saldo blagovne menjave z državami na ozemlju nekdanje Jugoslavije je ostal pozitiven. Znašal je 124 milijonov EUR in se je v primerjavi s predhodnim letom povečal (leta 2021: 109 mio EUR).

4 ŽIVILSKOPREDELOVALNA INDUSTRIJA

4.1 Pomen živilskopredelovalne panoge v makroekonomskih agregatih in trendi v obsegu proizvodnje

V letu 2021 so podjetja, ki so registrirana v oddelkih⁴ proizvodnja živil (C10) in proizvodnja pijač (C11), k skupni dodani vrednosti nacionalnega gospodarstva prispevala 1,5 %, k skupni zaposlenosti pa 1,8 %.

Slika 27: Delež proizvodnje živil in pijač v dodani vrednosti in zaposlenosti (%); 2008–2021

Vir: SURS, lastni preračuni

Pri deležu v dodani vrednosti se je tako delež po relativno stabilni rasti od leta 2017 v letu 2021 (zadnji razpoložljivi podatki nacionalnih računov SURS) znižal za slabo desetinko odstotne točke. S tem padcem je delež živilskopredelovalne industrije v skupni dodani vrednosti slovenskega gospodarstva padel na raven iz leta 2017. Najnižjo vrednost v analiziranem obdobju sicer ugotavljamo v letih 2008 in 2011, ko je prispevek živilskopredelovalne industrije v dodani vrednosti znašal 1,4 %. Pri deležu živilskopredelovalne dejavnosti v skupni zaposlenosti slovenskega gospodarstva smo do zadnjega analiziranega leta ugotavljali vzorce stalne rahle rasti, kar velja tudi za zadnje leto z razpoložljivimi podatki (2021). Po deležu zaposlenosti je dejavnost dno dosegla v letu 2010, od takrat pa kazalnik stalno in počasi raste.

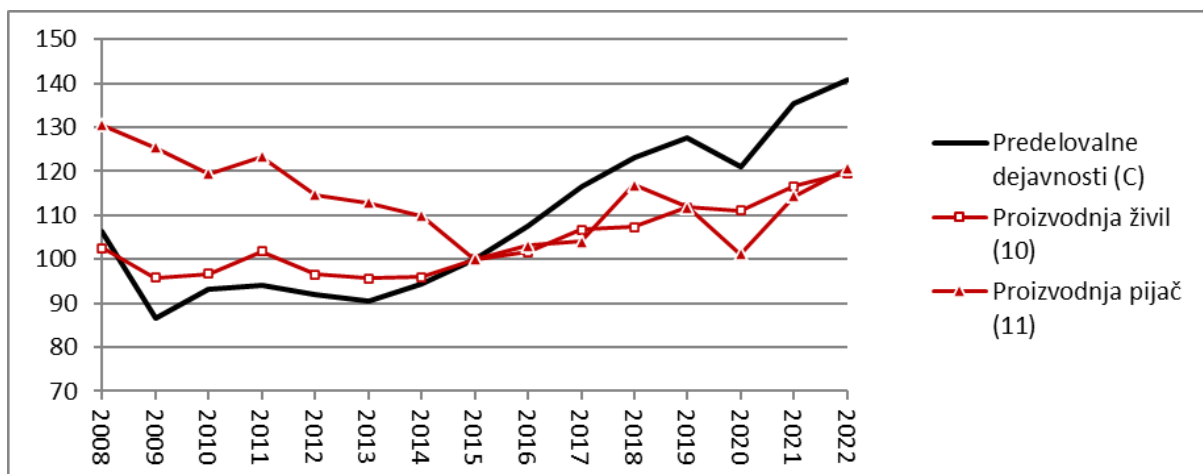
Živilskopredelovalna industrija v številnih državah članicah EU v agregatni dodani vrednosti predelovalne industrije (NACE-C) prispeva zelo visoke deleže, vodilna pa je v Franciji, Španiji, na Nizozemskem in Poljskem, pa tudi na Hrvaškem in v drugih manjših državah. Živilskopredelovalna industrija je več desetletij vodilno mesto med predelovalnimi dejavnostmi dosegala tudi na ravni EU kot celote, je pa po zadnjih razpoložljivih podatkih za leto 2020 pri dodani vrednosti prehitela dejavnost C28 Proizvodnja drugih strojev in naprav. Pri doseženih prihodkih je prav tako prišlo do sprememb, saj je enak delež kot dejavnost proizvodnje živil in pijač (C10 + C11) dosegla dejavnost C29 Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic.

Tudi v Sloveniji je bil pomen živilskopredelovalne industrije v makroekonomskih agregatih v preteklosti občutno večji, do zmanjševanja pa je prišlo tik pred pristopom k EU, trend pa se je nadaljeval še več kot desetletje in pol. Najprej je sektor prizadela hitra liberalizacija zunanje trgovine in ukinitve sistema izvoznih nadomestil, kar je močno prizadelo poslovanje podjetij v mlečnopredelovalni in mesnopredelovalni industriji. Prav tako sta bili ob pristopu k EU ukinjeni dve z vidika dodane vrednosti pomembni podjetji v dejavnosti proizvodnje sladkorja in

⁴ Oddelek je druga raven v NACE Rev2, ki je statistična klasifikacija gospodarskih dejavnosti v Evropski skupnosti.

predelave tobaka. Lastniki so v obeh primerih zaprli proizvodni del in ga regijsko konsolidirali. Nekaj let pozneje pa je stagnacijo dodane vrednosti v tej dejavnosti moč pripisati neuspešnim procesom lastniškega preoblikovanja. Poslovanje podjetij, ki so bila tarče tako imenovanih menedžerskih prevzemov, med katerimi so bila tudi nekatera velika podjetja, je bilo močno obremenjeno, nekaj pa jih je bilo likvidiranih v stečajnih procesih, v ugodnejših primerih pa je prišlo do spremembe lastništva; v veliki večini primerov so lastniki postali tujci. V zadnjem obdobju se je poslovanje živilskopredelovalne industrije stabiliziralo, kar se odraža tudi v vseh kazalnikih poslovanja.

Slika 28: Indeks obsega industrijske proizvodnje (2015 = 100); 2008–2022

Vir: SURS (podatki za leto 2021 so začasni), lastni preračuni

V letu 2022 ugotavljamo nadaljnjo rast obsega industrijske proizvodnje v agregatu predelovalnih dejavnosti (NACE-C), vendar je trend rasti občutno manjši, kot je bil v predhodnem letu. Rast obsega industrijske proizvodnje je bila v zadnjem letu 4,1-odstotna, kar znaša več kot pol manj v primerjavi z letom 2021, ko se je obseg industrijske proizvodnje močno povečal (+11,8 %) zaradi sprostitve zaježitvenih ukrepov za obvladovanje pandemije covida-19 ter ukrepov za okrevanje gospodarstva. V primerjavi z letom 2015 je agregatna industrijska proizvodnja v agregatu predelovalnih dejavnosti (C) večja za 40,9 %.

Prepolovljeno rast obsega industrijske proizvodnje ugotavljamo tudi v dejavnosti Proizvodnja živil (C10), ki v tako imenovanem pandemičnem obdobju sicer ni utrpela tako velikega padca kot agregat predelovalnih dejavnosti (NACE-C). Obseg industrijske proizvodnje je v letu 2022 večji za 2,6 %, medtem ko končni podatki o stopnji rasti za leto 2021 kažejo 5,1-odstotno rast. V primerjavi z letom 2015 je industrijska proizvodnja v živilskopredelovalni dejavnosti (C10) večja za 19,6 %.

Preglednica 38: Indeksi obsega industrijske proizvodnje (predhodno leto = 100); 2017–2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022*
Predelovalne dejavnosti (C)	108,2	105,7	103,5	95,0	111,8	104,1
Proizvodnja živil (10)	105,0	100,6	104,2	99,3	105,1	102,6
Proizvodnja pijač (11)	100,9	112,3	95,7	90,5	113,0	105,6

* Začasni podatki.

Vir: SURS, lastni preračuni

Za dejavnost proizvodnje pijač (C11) so značilnejša večja nihanja obsega industrijske proizvodnje; tako je predvsem zaradi sezonskih vplivov na porabo pijač, v obdobju epidemije covida-19 pa je bila dinamika proizvodnje omejena zaradi izpada prodaje v gostinstvu. V letu

2022 je indeks fizičnega obsega proizvodnje pijač znašal 5,6 %, v predhodnem letu pa je bila rast 12,9 %. V primerjavi z letom 2015 je industrijska proizvodnja v dejavnosti proizvodnje pijač (C11) večja za 20,7 %, kar je še vedno za 10 odstotnih točk pod vrednostjo v prvem letu analiziranega obdobja (2008), ko je vrednost indeksa znašala 130,6 %.

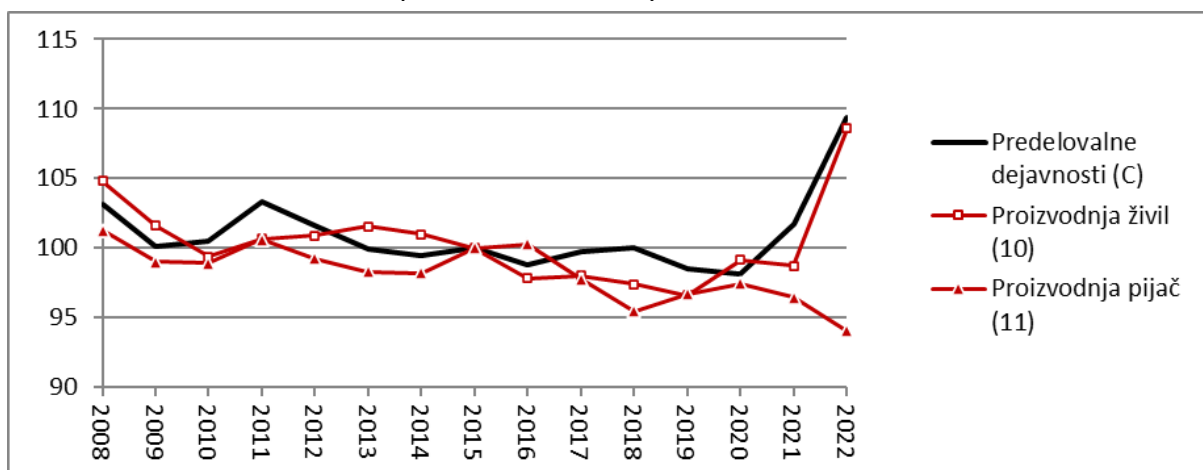
4.2 Cene v živilskopredelovalni industriji

Med najpomembnejše dejavnike poslovnega okolja živilskopredelovalne industrije v letu 2022 se prav gotovo uvrščajo izrazite spremembe cen. Proizvajalčeve cene v dejavnosti proizvodnje živil (C10) so se v letu 2022 namreč opazno zvišale, kar je posledica podražitev praktično vseh stroškovnih kategorij. Tako po večletnem trendu zniževanja proizvajalčevih cen in odboju od dna v epidemičnem letu 2019, prvič v analiziranem obdobju vidimo občutno rast tega cenovnega agregata.

V dejavnosti proizvodnje pijač (C11) pa znova ugotavljamo precejšnje znižanje, po nekoliko višji stopnji kot v predhodnem letu. V analiziranem obdobju opazamo ciklične oscilacije proizvajalčevih cen v proizvodnji pijač, v zadnjih dveh letih pa očiten trend zniževanja cenovne ravni.

V agregatu predelovalnih dejavnosti (C) so se realne cene pri proizvajalcih v letu 2022 znova občutno povišale in podobno kot dejavnost Proizvodnja živil (C10) dosegle rekordno raven v zadnjih petnajstih letih. Po cenovnih pritiskih v obdobju covid-19, ki so bili posledica zastojev v svetovnih oskrbnih verigah, pozneje pa krepitve gospodarske rasti, je rast cen v letu 2022 v pretežni meri mogoče pripisati izredno visoki rasti cen energentov, ki so univerzalni in visoko multiplikativni stroškovni dejavnik.

Slika 29: Indeksi cen živil in pijač ter proizvodov predelovalnih dejavnosti pri proizvajalcih (realno; 2015 = 100); 2008–2022

Vir: SURS, lastni preračuni

Letna nominalna rast cen pri proizvajalcih v letu 2022 za predelovalne dejavnosti (C) je bila 17,0 % (realno 7,5 %), skupne cene živil in pijač (C10 + C11) so tem letu nominalno zrasle za 17,9 % (realno za 8,3 %). Cene pri proizvajalcih živil (C10) so prav tako nominalno zrasle za 19,7 % (realno 10,0 %), cene pri proizvajalcih pijač (C11) pa so se nominalno zvišale za 6,1 %, ob upoštevanju inflacije pa so realno nižje za 2,5 %.

Preglednica 39: Indeksi cen pri proizvajalcih (nominalno, predhodno leto = 100); 2017–2022

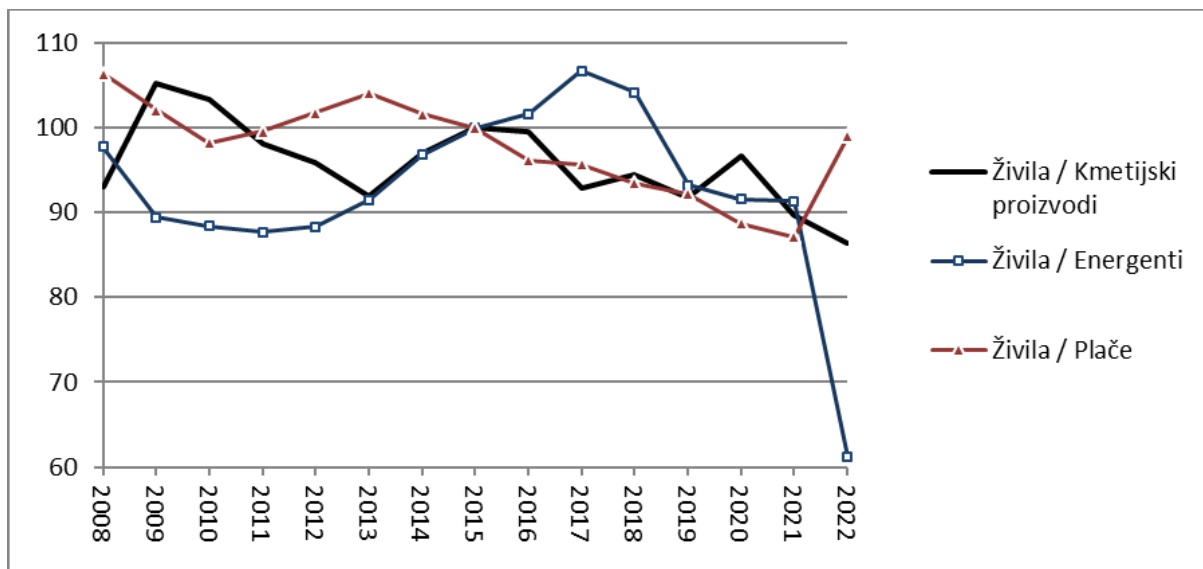
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Predelovalne dejavnosti (C)	102,4	102,0	100,1	99,5	105,7	117,0
Proizvodnja živil in pijač (10 + 11)	101,2	100,8	101,1	102,2	101,4	117,9
Proizvodnja živil (10)	101,6	101,1	100,8	102,5	101,5	119,7
Proizvodnja pijač (11)	98,9	99,4	102,9	100,7	100,9	106,1

Vir: SURS, lastni preračuni

Cenovno-stroškovna razmerja proizvodnje živil primerjamo z gibanjem cen treh ključnih kategorij proizvodnih vložkov, kar prikazujemo s cenovno-stroškovnimi paritetami v spodnjem grafikonu. V letu 2022 izstopa izrazito poslabšanje paritete za stroške energentov, kar je pojav, ki ga ugotavljamo že od leta 2017, vendar je sprememba v zadnjem analiziranem letu neprimerljivo večja. Pariteta je v enem letu padla za dobrih 30 odstotnih točk in je v primerjavi z izhodiščnim letom 2015 slabša za 39 %. Cene energentov so se v začetku leta 2023 sicer začele nekoliko zniževati, a so številna podjetja s ciljem zmanjševanja tveganj v obdobju naraščajočih cen oblikovala precejšnje rezerve, zato predvsem v energetsko intenzivnih panogah cene energentov še vedno pomenijo močne stroškovne pritiske. Zato je posledice rasti energentov v letu 2022 pričakovati v poslabševanju paritete tudi v letu 2023, ko bodo podjetja prenašala stroškovne šoke navzdol po verigi (inflacija) oziroma lahko pride do občutnejšega poslabševanja poslovnih rezultatov energetsko intenzivnih podjetij živilskopredelovalne industrije.

Cene kmetijskih proizvodov pri proizvajalcih so se v letu 2022 zvišale za 24,3 %, medtem ko so se cene živilskih proizvodov pri proizvajalcih zvišale za 19,7 %. S tem se je cenovno-stroškovna pariteta za živilskopredelovalno industrijo poslabšala in padla na najnižjo raven v analiziranem obdobju. Pariteta se je v enem letu poslabšala za dobre 3 odstotne točke, v primerjavi z izhodiščnim letom 2015 pa je slabša za 13,5 %.

Slika 30: Indeksi cen živilskih proizvodov pri proizvajalcih v primerjavi z indeksi cen kmetijskih pridelkov, energentov in plač (2015 = 100); 2008–2022

Vir: SURS, lastni preračuni

Razmerje indeksov cen živil pri proizvajalcih in stroškov dela v živilskopredelovalni industriji pa je ugodnejše kot v letu prej. Leta 2022 je bila po statističnih podatkih dosežena 5,3-odstotna rast bruto plač, kar je občutno manj od letne rasti proizvajalčevih cen živil. Razmerje med indeksom cen živil in plač se je tako po osmih letih zaporednega zniževanja izboljšalo v korist

podjetij, kar posebej močno občutijo predvsem v delovno intenzivnih panogah, kot sta pekarstvo in mesnopredelovalna industrija. So se pa zaradi inflacije, pa tudi zaradi zaostrovanja razmer na trgu dela, pritiski po zviševanju plač okrepili, zato je pričakovati, da se bo pariteta med indeksom cen živil pri proizvajalcih in stroški dela v živilskopredelovalni industriji v prihodnjem letu znova obrnila v za podjetja neugodno smer.

4.3 Poslovni rezultati živilskopredelovalne industrije

4.3.1 Poslovanje živilskopredelovalne panoge

Slovenska živilskopredelovalna industrija je v letu 2022 zaposlovala 15.378 delavcev na podlagi ur, v dejavnosti pa je bilo registriranih 808 podjetij. Nadaljuje se torej trend zviševanja števila delavcev iz predhodnega leta, vendar je intenzivnost rasti nekoliko upadla. Na rast števila zaposlenih je zagotovo vplivalo povečanje obsega industrijske proizvodnje v živilskopredelovalni dejavnosti v letu 2022. Po 3,4-odstotnem povečanju števila delavcev v predhodnem letu se je njihovo število v letu 2022 povečalo za 2,7 %. Z le nekoliko nižjo stopnjo rasti se je povečalo tudi število registriranih podjetij (2,4 %). Rast števila podjetij je v primerjavi s povprečjem zadnjih petih let nekoliko upadla, vendar kakšnega kompleksnejšega ozadja ni moč identificirati. Amplitude so v obsegu običajnih nihanj v gospodarski strukturi.

V letu 2022 je živilskopredelovalno podjetje v povprečju zaposlovalo 19,0 delavca, kar je enako kot v letu prej in nad ravno povprečja zadnjih petih let. V tem obdobju lahko prav tako vidimo obrat trenda povprečnega števila zaposlenih na podjetje, saj razen leta 2019 ta strukturni kazalnik kaže pozitiven razvoj. Podjetja v živilskopredelovalnih dejavnostih se počasi povečujejo, a je povprečna velikost še vedno manjša kot v agregatu predelovalnih dejavnosti (NACE-C). Tako je v letu 2022 ta vrednost za povprečno predelovalno podjetje (C) znašala 22,5 delavca na podjetje, v letu 2017 pa 21,9.

Preglednica 40: Gibanje pomembnejših kazalnikov poslovanja živilskopredelovalne industrije; 2017–2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks (realno) 2022/21
Število podjetij	733	755	745	772	789	808	102,4
Število zaposlenih	13.683	14.125	14.628	14.486	14.974	15.378	102,7
Sredstva (mio EUR)	2.204	2.204	2.297	2.175	2.342	2.556	100,3
Prihodki od prodaje (mio EUR)	2.156	2.192	2.315	2.223	2.439	2.953	111,3
Prihodki od izvoza (mio EUR)	599	627	686	688	826	1.012	112,6
Izvozna usmerjenost (%)	27,8	28,6	29,6	31,0	33,9	34,3	101,2
Produktivnost (000 EUR)	157,6	155,2	158,2	153,5	162,9	192,0	108,3
Dodana vrednost (mio EUR)	499,0	549,0	604,0	622,7	669,5	751,7	103,2
Dodana vrednost na zaposlenega (000 EUR)	36,5	38,9	41,3	43,0	44,7	48,9	100,5
Čisti dobiček (mio EUR)	94,5	111,2	136,7	125,2	135,9	172,8	116,9
Čista izguba (mio EUR)	13,5	10,8	8,0	13,1	8,2	8,6	96,4
Neto čisti dobiček/izguba (mio EUR)	81,0	100,4	128,7	112,1	127,7	164,2	118,2
Dobiček/izguba na zaposlenega (000 EUR)	5,9	7,1	8,8	7,7	8,5	10,7	115,7
Donosnost sredstev (ROA) (%)	3,7	4,6	5,6	5,2	5,2	6,4	123,1
Donosnost prodaje (ROS) (%)	3,8	4,6	5,6	5,0	5,5	5,6	101,8

Vir: AJPES, lastni preračuni

Živilskopredelovalna podjetja so v letu 2022 upravljala 2,56 milijarde EUR bilančnih sredstev, kar je realno za 0,4 % več kot v predhodnem letu. Pravzaprav je ob visoki stopnji inflacije v letu 2022 presenetljivo, da se je obseg sredstev realno sploh povečal, kar kaže na to, da so

podjetja v letu 2022 veliko investirala. Nihanja vrednosti tega kazalnika so se umirila, kar je mogoče povezati s stabilizacijo poslovanja na sektorski ravni.

Prihodki živilskopredelovalne panoge (C10 + C11) so v letu 2022 znašali 2,95 milijarde EUR, kar je realno za 11,3 % več kot v predhodnem letu. V letu 2021 so prihodki realno zrasli za 7,7 %, v pandemičnem letu 2020 pa so realno padli za slabe 3 %. Izkazani prihodki od prodaje so višji tako v proizvodnji živil (C10) kot v proizvodnji pijač (C11), vendar so se v dejavnosti proizvodnje pijač zvišali nekoliko manj. Realno so zrasli za 6,6 %, medtem ko je bila rast v dejavnosti proizvodnje živil 11,8-odstotna. Dinamika proizvajalčevih cen se v agregatih močno razlikuje, tako da je pospešek fizične rasti v proizvodnji pijač kompenziral nižjo rast cen 2022 in zato razlika v prihodkih od prodaje med proizvodnjo živil in proizvodnjo pijač ni še večja.

Živilskopredelovalna industrija v letu 2022 znova izkazuje povečano izvozno aktivnost, a je bila rast pomembno nižja kot v letu 2021. Slovenska živilska podjetja so z izvozom ustvarila 1,01 milijarde EUR, kar je realno za 12,6 % več kot v letu 2021. Rast izvoza v letu 2021 je bila realno kar 17,8-odstotna. Kljub zniževanju intenzivnosti je povečevanje izvozne aktivnosti ena od ključnih značilnosti slovenske živilske industrije v zadnjem desetletju. Ta trend se odraža tudi v rasti deleža izvoznih prihodkov v celotnih prihodkih od prodaje. Kazalnik izvozne usmerjenosti je v letu 2022 dosegel 34,3 %, kar je le nekoliko več kot v predhodnem letu.

Produktivnost, merjena s prihodki od prodaje na zaposlenega, je bila v letu 2022 realno za 8,3 % višja kot v predhodnem letu. V povprečju je zaposleni v živilskopredelovalni dejavnosti v letu 2022 ustvaril 192 tisoč EUR prihodkov. Produktivnost v živilskopredelovalni industriji v zadnjih letih niha nekoliko manj, izjema pa je zadnje analizirano leto, ko je dvig produktivnosti neposredno povezan z rastjo proizvajalčevih cen. Tako visoke rasti produktivnosti v stabilnih panogah, kot je živilskopredelovalna, z aktivnostmi v podjetjih žal ni mogoče pričakovati.

Okvir 7: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalne industrije

Kazalniki, ki temeljijo na podatkih iz računovodskih bilanc, so pogosto vključeni v analizo konkurenčnosti in uspešnosti poslovanja industrijskih panog. Pri analizi uspešnosti poslovanja slovenske živilskopredelovalne industrije so uporabljeni podatki, ki jih pripravlja Agencija za javnopravne evidence in storitve (AJPE). Metodologija za izračun kazalnikov računovodske analize je bila povzeta po slovenskih računovodskih standardih ter nemških in francoskih standardih računovodske analize.

Prihodki na tujih trgih = čisti prihodki od prodaje na trgu EU (AOP 115) + čisti prihodki od prodaje na trgu zunaj EU (AOP 118)

Izvozna usmerjenost = prihodki na tujih trgih/čisti prihodki od prodaje (AOP 110)

Dodana vrednost = kosmati donos od poslovanja (AOP 126) – stroški blaga, materiala in storitev (AOP 128) – drugi poslovni odhodki (AOP 148)

Neto čisti dobiček oziroma izguba = čisti dobiček poslovnega leta (AOP 200) – čista izguba poslovnega leta (AOP 201)

Produktivnost = čisti prihodki od prodaje (AOP 110)/povprečno število zaposlenih (AOP 188)

Dodana vrednost na zaposlenega = dodana vrednost/povprečno število zaposlenih (AOP 188)

Neto čisti dobiček oziroma izguba na zaposlenega = neto čisti dobiček oziroma izguba/povprečno število zaposlenih (AOP 188)

Donosnost sredstev (ROA) = neto čisti dobiček oziroma izguba/sredstva (AOP 001)

Donosnost prodaje (ROS) = neto čisti dobiček oziroma izguba/čisti prihodki od prodaje (AOP 110)

Kazalnik dodane vrednosti na zaposlenega je v letu 2022 znašal 49 tisoč EUR, kar je realno za 0,5 % več kot v letu prej (leta 2021: dodana vrednost na zaposlenega je zrasla za 2,1 %). Nekoliko presenetljiva je ugotovitev, da ob poslabšanju stroškovno-prihodkovne paritete za dva od treh ključnih komponent stroškov (kmetijske surovine in energenti) v letu 2022 ni prišlo

do upada dodane vrednosti. Celotna živilskopredelovalna panoga v letu 2022 je tako ustvarila realno za 3,2 % več skupne dodane vrednosti kot v predhodnem letu, rast dodane vrednosti na zaposlenega pa je bila zaradi povečanega števila zaposlenih nekoliko nižja.

Rasti dodane vrednosti v letu 2022 je sledila tudi rast ključnih kazalnikov dobičkovnosti. Panoga je namreč poslovno leto končala z okoli 164 milijoni EUR neto čistega dobička, kar je za dobrih 18 % boljši realni rezultat kot v predhodnem letu. Panoga sicer že deveto leto zapored izkazuje neto dobiček. Ugodno se spreminjata tudi razmerje med izgubo in dobičkom ter število podjetij, ki poslovno leto končajo z negativnim izidom. V letu 2022 je nerevidirani izkazani dobiček znašal okoli 172,8 milijona EUR (realno +16,9 %), izkazana izguba pa okoli 8,6 milijona EUR (realno –3,6 %).

Neto čisti dobiček na zaposlenega je v letu 2021 znašal 10.679 EUR, kar je realno za 15,7 % več kot v letu prej (leta 2021: 8.528 EUR). Poleg kazalnika neto dobička se je izboljšal tudi kazalnik donosnosti prodaje (ROS), ki je dosegel rekordno vrednost v letu 2019. Izkazani neto čisti dobiček je v letu 2022 znašal 5,6 % prihodkov od prodaje (leta 2021: 5,2 %). Tudi donosnost sredstev (ROA) je bila v letu 2022 nekoliko višja kot v predhodnem letu in je znašala 6,4 % (leta 2021: 5,5 %). Rast obeh kazalnikov dobičkovnosti v letu 2022 je povezana z rastjo izkazanega neto dobička v tem letu.

Za oceno pomena živilskopredelovalnih podjetij (C10 + C11) je v spodnji preglednici prikazano gibanje deležev te dejavnosti v agregatu slovenske predelovalne industrije (C) za ključne ekonomske kazalnike. Ugotavljamo, da se je relativni prispevek živilskopredelovalnih podjetij v letu 2022 v nekaterih pomembnih kategorijah povečal. Tako je pomembno poudariti rast deleža živilskopredelovalne industrije v prihodkih od prodaje predelovalnih dejavnosti za dve desetinki odstotne točke (2022: 7,2 %) ter za tri desetinke odstotne točke višji delež v dobičku (2022: 6,6 %). Predvsem rast deleža v prihodkih od prodaje je mogoče pripisati rasti cen pri proizvajalcih, delež v dobičku pa je posledica počasnejše rasti v agregatu C. Občutna rast izvoznih prihodkov je povečala tudi delež živilskopredelovalne industrije v prihodkih predelovalnih dejavnosti od izvoza (2022: 3,5 %), občutneje pa se je zmanjšal delež v izgubi, kar kaže, da je dejavnost proizvodnje živil v letu 2022 poslovno leto končala z boljšim poslovnim rezultatom, kot je bilo povprečje predelovalnih dejavnosti.

Preglednica 41: Deleži proizvodnje hrane in pijač (10 + 11) v predelovalni dejavnosti (C); 2017–2022

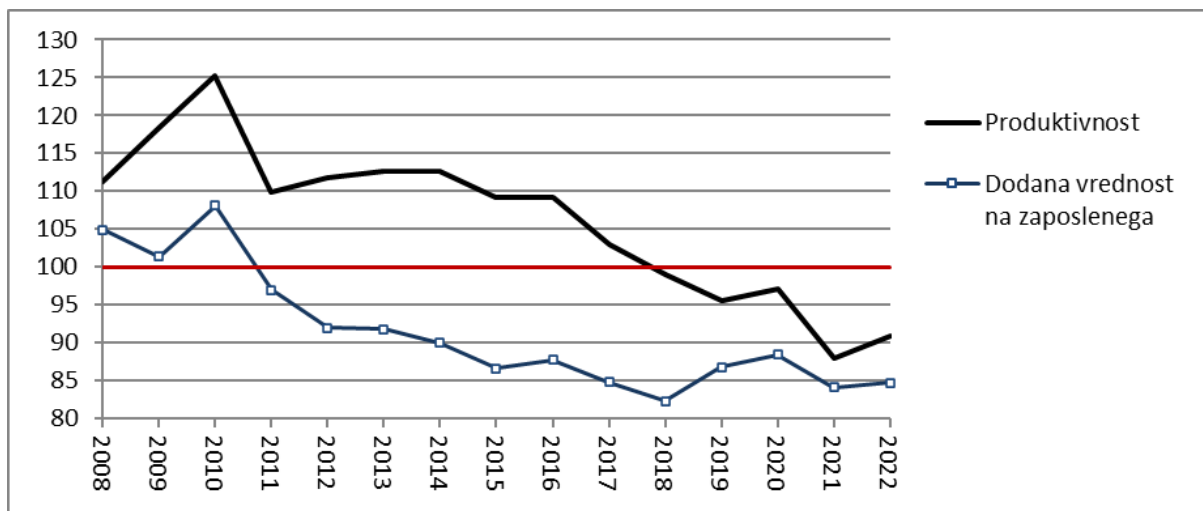
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Število podjetij	9,0	9,2	9,0	9,2	9,3	9,4
Število zaposlenih	7,7	7,6	7,7	7,9	7,9	8,0
Sredstva	8,9	8,5	8,4	7,9	7,6	7,6
Prihodki od prodaje	7,6	7,3	7,4	7,6	7,0	7,2
Dodana vrednost	6,3	6,6	6,8	7,0	6,7	6,7
Dobiček	5,8	6,5	7,8	7,6	6,3	6,6
Izguba	7,8	3,7	3,6	4,5	4,4	3,7
Prihodki od izvoza	3,0	2,9	3,1	3,3	3,3	3,5

Vir: AJPES, lastni preračuni

Kot je razvidno iz spodnjega grafikona, se je v letu 2022 relativna produktivnost v živilstvu (C10 + C11) v primerjavi s povprečjem produktivnosti v predelovalni industriji (C) izboljšala. Kazalnik je zrasel na 90,1 % oziroma za tri desetinke višje kot v letu 2021. Desetletno povprečje relativne produktivnosti živilskopredelovalne industrije je še vedno nad produktivnostjo v predelovalnih dejavnostih (C), pri čemer relativna produktivnost živilskopredelovalne industrije v primerjavi s povprečjem predelovalne dejavnosti dokaj strmo pada od leta 2015. Prvič je pod povprečje predelovalnih dejavnosti padla v letu 2017, vrednost relativne produktivnosti pa je

najnižja v letu 2021. Zagotovo je mogoče relativno izboljšanje položaja živilskopredelovalne industrije v primerjavi s povprečjem predelovalne industrije pripisati rasti cen pri proizvajalcih, ki presega stopnjo rasti v agregatu predelovalnih dejavnosti. Podobno nazadovanje v daljšem obdobju ugotavljamo tudi pri relativni dodani vrednosti na zaposlenega, vendar je po odboju v letu 2018 in rasti v letih 2019 in 2020 kazalnik v letu 2021 znova padel. V letu 2022 pa je živilskopredelovalna industrija po tem kazalniku znova nekoliko rastla, vrednost se je približala vrednosti v letu 2017. Dodana vrednost na zaposlenega je bila v živilskopredelovalni industriji v letu 2022 za okoli 15 % pod povprečjem agregata predelovalne industrije.

Slika 31: Produktivnost in dodana vrednost na zaposlenega v živilskopredelovalni industriji v primerjavi s predelovalnimi dejavnostmi (indeks C = 100); 2008–2022

4.3.2 Industrijska struktura in gospodarska gibanja po živilskopredelovalnih dejavnostih

Najpomembnejše dejavnosti slovenske živilskopredelovalne panoge po prihodkih, dodani vrednosti in številu zaposlenih so mesnopredelovalna, mlečnopredelovalna in pekarska industrija. Sektorska struktura se v zadnjih letih bistveno ne spreminja več.

V letu 2022 je mesnopredelovalna industrija dosegla največje deleže pri dveh od treh najpomembnejših strukturnih kazalnikov. Že četrto leto zapored se je povečal delež te dejavnosti v skupnem številu zaposlenih, ki s skoraj tretjinskim deležem ostaja največji delodajalec v panogi. Pekarstvo je drugi najpomembnejši zaposlovalec z 28,5-odstotnim deležem. Mesnopredelovalna industrija je tudi v letu 2022 prispevala največji delež prihodkov od prodaje (29,3 %), kar je sicer nekoliko manj kot v letu 2021. Prav tako pa je pomembno poudariti, da so tudi deleži preostalih dveh vodilnih dejavnosti živilske panoge nekoliko padli. Delež podjetij, ki so registrirana v mesnopredelovalni dejavnosti, je četrti v živilskopredelovalni panogi po velikosti, kar potrjuje dejstvo, da so podjetja, registrirana v tej dejavnosti, nadpovprečno velika. Nedvomno pa lahko ugotovimo, da je poslovanje mesnopredelovalne dejavnosti v letu 2022 stabilno.

Pekarstvo ima že tradicionalno največji delež v strukturi registriranih podjetij v živilskopredelovalni dejavnosti in tako je bilo tudi v letu 2022, ko je ta delež znašal 42,5 %, kar je za pol odstotne točke manj kot v predhodnem letu. Ta podjetja so prispevala 15,3 % prihodkov od prodaje živilske industrije, kar je nekoliko manj kot v predhodnem letu. Tudi v obdobju covida-19 smo v pekarstvu ugotovili zmanjševanje deleža v prihodkih in deleža v številu zaposlenih. Tudi takrat spremembe sicer niso bile zelo velike, a vztrajanje trenda kaže, da so ekonomski pritiski v tej dejavnosti intenzivnejši kot v povprečju živilskopredelovalne

industrije. Zagotovo tudi stroškovni pritiski, ki so posledica dogajanja v Ukrajini, ne napovedujejo občutnega izboljšanja razmer v pekarstvu.

Mlečnopredelovalna industrija je bila tudi v letu 2022 druga najpomembnejša dejavnost po deležu v skupnih prihodkih živilskopredelovalne panoge. Ustvarila je 16,4 % celotnih prihodkov, kar je praktično enako kot v letu 2021. Vrednost je še vedno občutno nižja kot v letu 2020, kar je znamenje, da so razmere za okrevanje mlečnopredelovalne industrije manj ugodne. V tem kontekstu je treba tudi poudariti, da je delež te dejavnosti v skupnih prihodkih živilskopredelovalne panoge v predhodnih letih rasel tudi za več kot odstotno točko; v letu 2020 se je rekordno povečal za 1,6 odstotne točke. Zanimiva strukturna značilnost je tudi visoka produktivnost dela v mlečnopredelovalni industriji, kar posledično pomeni, da je delež mlekarstva v prihodkih večji od deleža pekarstva, vendar pa je delež mlečnopredelovalne industrije v agregatnem številu zaposlenih tradicionalno relativno nizek (11,5 %), prav tako pa je nizek delež v skupnem številu podjetij (3,3 %).

Preglednica 42: Osnovni kazalniki strukture živilskopredelovalne panoge v letu 2022

	Število podjetij	Število zaposlenih	Prihodki od prodaje	Prihodki na tujih trgih	Dodana vrednost	Čisti dobiček	Čista izguba
Proizvodnja živil in pijač (mio EUR) (10 + 11)	808	15.378	2.953	1.012	752	173	9
Struktura (%; 10 + 11 = 100 %)							
10 Proizvodnja živil	85,8	92,1	89,7	92,4	86,2	87,0	84,7
10.1 Proizvodnja mesa in mesnih izdelkov	12,4	31,9	29,3	25,1	27,2	24,0	10,1
10.2 Predelava in konzerviranje rib, rakov	0,5	0,6	0,6	0,7	0,6	0,5	–
10.3 Predel. in konzerviranje sadja in zelenjave	5,2	5,2	4,6	5,9	5,1	5,0	5,4
10.4 Proizv. rastlinskih in živalskih olj in maščob	1,6	0,7	2,4	2,8	0,7	0,5	0,8
10.5 Predelava mleka	3,3	11,5	16,4	23,0	12,6	8,9	2,6
10.6 Mlinarstvo, proizvod. škroba in škrobnih izd.	1,2	0,4	0,7	0,3	0,4	0,4	–
10.7 Proizvodnja pekarskih izdelkov in testenin	42,5	28,5	15,3	7,6	23,4	21,5	40,8
10.8 Proizvodnja drugih prehrabnih izdelkov	17,6	10,4	14,9	25,3	13,1	23,7	22,4
10.9 Proizvodnja krmil in hrane za hišne živali	1,5	2,8	5,6	1,7	3,2	2,6	2,6
11 Proizvodnja pijač*	14,2	7,9	10,3	7,6	13,8	13,1	15,3
11.02 Proizvodnja vina iz grozdja	4,3	1,3	0,9	0,3	1,3	0,7	1,3
11.05 Proizvodnja piva	5,0	3,8	6,5	5,3	9,0	9,9	5,3
11.07 Proizvodnja brezalkoholnih pijač in vod	3,0	2,8	2,7	1,8	3,4	2,3	8,5

* V vsoto so vključene tudi druge dejavnosti proizvodnje pijač.

Vir: AJPES, lastni preračuni

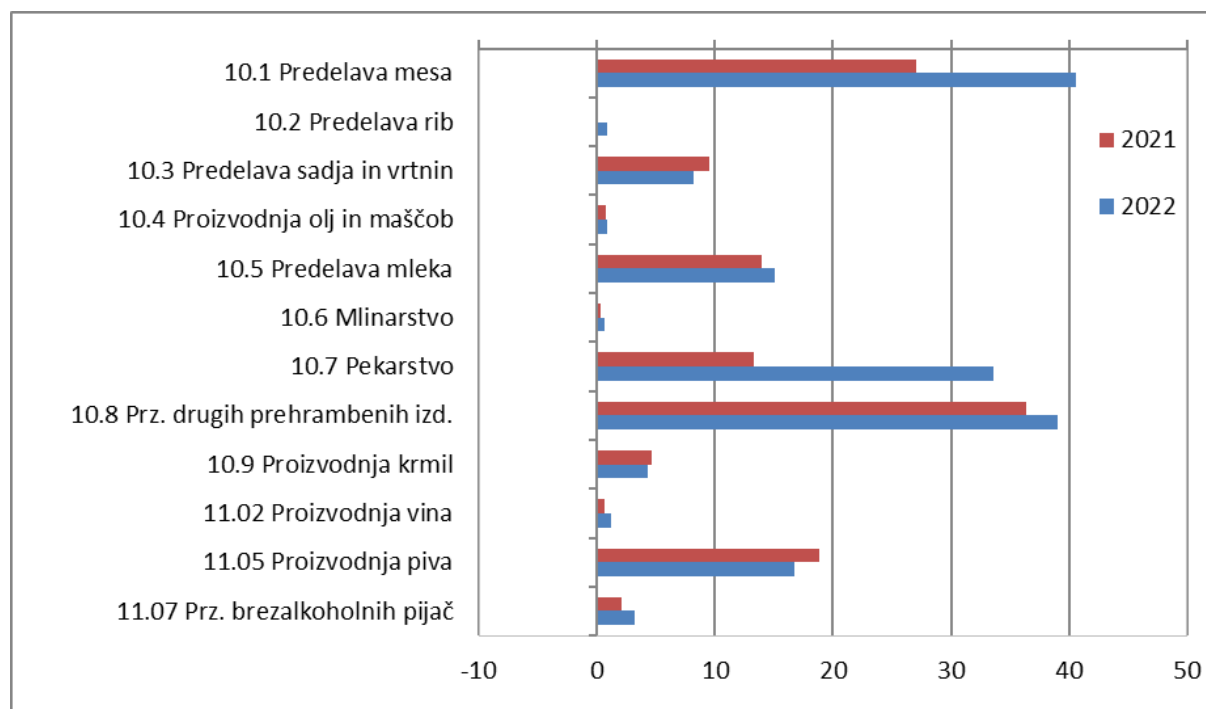
Po deležu prihodkov od prodaje na tujih trgih se sicer zadnjih nekaj let najvišje uvršča proizvodnja drugih prehrabnih izdelkov (NACE 10.8), vendar izvozna aktivnost te dejavnosti precej niha. V letu 2022 je delež prihodkov dejavnosti proizvodnje drugih prehrabnih izdelkov znova opazneje zrasel in dosegel 25,3 % (+0,4 odstotne točke). Podobna gibanja ugotavljamo tudi za dejavnosti predelava mleka in predelava mesa, saj obe stabilno krepita deleže v agregatnem izvozu. Podjetja v mesnopredelovalni dejavnosti so v letu 2022 ustvarila 25,1 % celotnega izvoza, kar je za 1 odstotno točko več kot v predhodnem letu. Povečuje se predvsem izvoz piščančjega mesa in izdelkov, preostale skupine pa dosegajo nekoliko manjšo rast. Na tretjem mestu v letu 2022, po deležu v agregatnih izvoznih prihodkih, pa je bila mlečnopredelovalna dejavnost, ki je ustvarila 23-odstotni delež, kar je za dobri dve desetinki odstotne točke več kot v letu 2021. Tudi v mlečnopredelovalni dejavnosti ugotavljamo pospešeno izvozno aktivnost v večini večjih podjetij, še posebej pa je opazna rast izvoza podjetij, specializiranih za proizvodnjo sladoleda.

Po prispevku k dodani vrednosti živilskopredelovalne panoge je v 2022 znova največji delež ustvarila mesnopredelovalna dejavnost. Njen delež je v zadnjem letu že drugič zapored

opazneje upadel, dve predhodni leti pa je dejavnost dosegala rast deleža v tem agregatu. Mesnopredelovalna podjetja so tako v letu 2022 prispevala 25,1 % skupne dodane vrednosti, kar je za 1,2 desetinki odstotne točke manj kot leta 2021. Po prispevku k dodani vrednosti sledi pekarstvo s 23,4 %, kar je za 2,1 odstotne točke več kot v predhodnem letu. Poudariti pa je treba, da je pekarska dejavnost dolgo obdobje dosegala najvišji delež v dodani vrednosti živilskopredelovalne industrije, zdaj pa prvo mesto ohranja mesnopredelovalna industrija. Z 12,8-odstotnim deležem sledi dejavnosti predelave mleka, kar je za dve desetinki odstotne točke manj kot v predhodnem letu in je nadaljevanje postopnega trenda zmanjševanja vrednosti tega kazalnika. Preostale dejavnosti živilskopredelovalne industrije so deleže po večini bodisi ohranjale ali pa so izkazovale manjšo rast; v agregatu se je namreč dodana vrednost v živilskopredelovalni industriji v letu 2022 povečala za več kot 3 %.

Po deležu v izkazanem čistem dobičku je tradicionalno največji delež ustvarila dejavnost proizvodnje drugih živilskih izdelkov, v letu 2022 pa jo je po deležu za nekaj stotink odstotnih točk prehitela mesnopredelovalna industrija. Ta je delež v čistem dobičku v letu 2022 povečala za skoraj 3 odstotne točke in tako skoraj dosegla delež iz leta 2020. Se je pa delež dejavnost proizvodnja drugih živilskih izdelkov zmanjšal zelo malo, vendar dovolj, da je dejavnost izgubila prednost po deležu v dobičku živilskopredelovalne panoge. Sledi pekarstvo, ki je v letu 2022 ustvarilo 21,5-odstotni delež, kar je skoraj za 11 odstotnih točk več kot v predhodnem letu. Dejavnost mlekarstva pa je svoj delež znova zmanjšala, a sicer z manjšo intenzivnostjo kot v letu 2020. V letu 2022 je ustvarila 8,9 % celotnega dobička živilske panoge, kar je za dobri 2 odstotni točki manj kot v letu 2021.

Slika 32: Neto dobiček/izguba živilskopredelovalne industrije po dejavnostih (mio EUR); 2021 in 2022

Vir: AJPES, lastni preračuni

Izkazana čista izguba je bila v letu 2022 izrazito koncentrirana, in sicer v dejavnostih pekarstva (41 %) in proizvodnja drugih živilskih izdelkov (22 %). Kot je razvidno iz grafikona, nerevidirani podatki kažejo, da so poslovno leto 2022 vse dejavnosti živilskopredelovalne industrije končale z neto dobičkom. Izstopa rast neto pozitivnega izida v pekarstvu (33,6 mio EUR; realno +232 %) in predelavi mesa (40,6 mio EUR; realno +138 %). V dejavnosti predelava mesa so

letu 2022 podjetja prispevala največ neto dobička v živilskopredelovalni industriji. Tako je ta del živilskopredelovalne industrije presegel prednost dejavnosti proizvodnje drugih živilskih izdelkov. Poslovni rezultati v predelavi mesa so bili v letu 2022 sicer prav tako pozitivni, vendar je neto dobiček v primerjavi s predhodnim letom stagniral.

V letu 2022 je delež prihodkov od izvoza v celotnih prihodkih od prodaje živilskopredelovalne industrije dosegel 34,3 %. V preteklih letih smo ugotavljali nekoliko bolj intenzivno rast izvozne usmerjenosti kot v zadnjem letu. Kljub intenzivni rasti pa je ta kazalnik še vedno pod povprečjem slovenskih predelovalnih podjetij. Predelovalne dejavnosti (C) so leta 2022 z izvozom ustvarile 71,8 % vseh prihodkov od izvoza, kar pa je pol odstotne točke manj kot v predhodnem letu. V živilskopredelovalni industriji se je ta kazalnik v zadnjem letu izboljšal za slabe pol odstotne točke, medtem ko je v predhodnem letu zrasel za skoraj 3 odstotne točke. Kot že navedeno, živilskopredelovalna industrija močno izstopa po rasti izvozne aktivnosti v zadnjih letih, tako je vrednost kazalnika izvozne usmerjenosti višja za slabih 6 %, medtem ko je vrednost v povprečju predelovalne dejavnosti višja za dve desetinki odstotne točke. Pričakovati je, da se bo zaradi jasno poudarjene usmeritve vodilnih slovenskih živilskih podjetij na tuje trge v prihodnje ta delež še naprej povečeval. Poudariti je treba, da je usmeritev na tuje trge tudi posledica zaostrenih razmer na domačem trgu, na katerem opazne tržne deleže prevzemajo izdelki iz uvoza, ki so praviloma nižjega cenovnega in kakovostnega razreda.

Že nekaj let največji delež prihodkov od izvoza v celotnih prihodkih od prodaje ustvari dejavnost proizvodnje drugih prehranskih izdelkov. Tudi v letu 2022 podjetja v tej dejavnosti dosegajo zelo visoko, 58-odstotno izvozno usmerjenost, kar je za slabo odstotno točko več kot v predhodnem letu. Nasprotno se je izvozna aktivnost nekoliko zmanjšala v dejavnosti predelava mleka, ki je v letu 2022 na tujih trgih ustvarila 48 % prihodkov (–0,3 odstotne točke), v letu 2021 pa se je vrednost povečala za 5 odstotnih točk. Visoko izvozno intenzivnost ugotavljamo še pri dejavnosti predelave sadja in zelenjave, ki je v letu 2022 dosegla skoraj 45-odstotni delež prihodkov na tujih trgih (+4,5 odstotne točke). Dejavnost predelave mesa dosega sicer nižje vrednosti izvozne usmerjenosti, a je bila rast kazalnika v zadnjih letih izrazito hitra. V letu 2022 so podjetja v tej dejavnosti na tujih trgih ustvarila 29 % prihodkov, vrednost kazalnika pa se je v zadnjih petih letih povečala za skoraj eno tretjino. Poudariti kaže še pivovarsko dejavnost, ki sicer v letu 2022 z 28 % dosega za skoraj petino nižjo vrednost izvozne usmerjenosti. Je pa to dejavnost, v kateri vrednost precej niha. Tako je bila v primerjavi z deležem prihodkov od izvoza v celotnih prihodkih od prodaje pred petimi leti v letu 2022 izvozna usmerjenost skoraj za 10 % višja.

Najvišjo produktivnost, merjeno s prihodki od prodaje na zaposlenega, so v letu 2022 dosegli v oljarstvu (657 tisoč EUR; realno +46 %). Ta dejavnost že več let zapored izkazuje najvišjo produktivnost, pri čemer v zadnjih dveh letih ugotavljamo tudi izrazito visoko letno rast tega kazalnika, kar je težko pojasniti z ustaljenimi poslovnimi aktivnostmi. Kot je vidno, podjetja močno krepijo prihodke od prodaje, čemur pa ne sledi ustvarjena dodana vrednosti. Po produktivnosti sledi dejavnost proizvodnje krmil za živali (378 tisoč EUR), kar je realno 14-odstotna letna rast. Visoko produktivnost dosegajo tudi v pivovarstvu (331 tisoč EUR), kjer se je produktivnost realno zvišala za 6 %, kar je močno znižana rast, saj je dejavnost v letu 2021 rasla s 16-odstotno stopnjo. Avtomatizirana proizvodnja in nizka delovna intenzivnost sta tehnološki značilnosti proizvodnih procesov v teh treh dejavnostih, ki praviloma omogočajo doseganje tako visoke produktivnosti.

Med dejavnosti z nizko produktivnostjo spada mesnopredelovalna industrija, ki je po dvoletnem zniževanju vrednosti tega kazalnika v letu 2022 znova opazneje izboljšala rezultat. Podjetja v tej dejavnosti so v letu 2022 ustvarila 176 tisoč EUR prihodkov na zaposlenega. To je realno za slabih 6 % več kot v predhodnem letu, a še vedno za slabo desetino pod

povprečjem celotne živilskopredelovalne industrije. Produktivnost v mesnopredelovalni dejavnosti v zadnjih letih precej niha, vendar je v primerjavi z letom 2018 realno višja za štiri desetinke odstotka. Dogajanja na veleprodajnem in maloprodajnem trgu in spremembe nakupnih navad so zelo intenzivni.

Tudi v dejavnosti predelava mleka se produktivnost na dolgi rok po manj ugodnem obdobju znova povečuje (2018: realno +5 %). Zaposleni v tej dejavnosti je v povprečju v letu 2022 ustvaril 274 tisoč EUR prihodkov, kar je za skoraj 7 % realno več kot v letu 2021. Strukturno nizko produktivnost dosega tudi pekarstvo, vendar se vrednost stalno izboljšuje s precejšnjim trendom rasti (103 tisoč EUR na zaposlenega; realno +8 %). Močno zaostaja tudi dejavnost proizvodnja vina, ki pa prav tako močno izboljšuje rezultat (140 tisoč EUR na zaposlenega; realno +22 %). Povprečna produktivnost živilske industrije (C10 + C11) je znašala 187 tisoč EUR, kar je realno 8,7-odstotna rast, v agregatu predelovalnih dejavnosti (C) dejavnosti pa je produktivnost na letni ravni višja za slabih 5 % in je znašala 211 tisoč EUR.

Po dodani vrednosti na zaposlenega je bilo tudi leta 2022 na prvem mestu pivovarstvo s 116 tisoč EUR, pri čemer pa je vrednost kazalnika realno za skoraj 4 % nižja kot leto prej. Pivovarstvo je tradicionalno občutno nad povprečjem dodane vrednosti na zaposlenega v živilskopredelovalni dejavnosti, saj je povprečje za vsa živilska podjetja 49 tisoč EUR dodane vrednosti na zaposlenega. To je realno za 0,5 % več kot v letu 2021, petletna rast pa znaša 12 %, kar je zavidljivo izboljšanje. Pivovarstvu po dodani vrednosti na zaposlenega sledi dejavnost proizvodnja drugih prehranskih izdelkov, v kateri so ustvarili 61 tisoč EUR dodane vrednosti na zaposlenega (realno –11 %), kar je občutno zmanjšanje po dveh zaporednih letih realne rasti. V dejavnosti predelave mleka smo v letu 2021 poudarili zaskrbljujoče zmanjšanje kazalnika dodane vrednosti na zaposlenega. V letu 2022 se je kazalnik znova zmanjšal, a se je trend poslabševanja nekoliko umiril. Zaposleni v mlekarstvu je v tem letu ustvaril 54 tisoč EUR dodane vrednosti, kar je realno za 2,2 % manj kot v letu prej. Petletna primerjava pa kljub padcu v zadnjem letu kaže 10-odstotno rast. Nadpovprečno dodano vrednost na zaposlenega dosegajo tudi pri proizvodnji brezalkoholnih pijač (60 tisoč EUR/zaposlenega), vendar se je v zadnjem letu ta vrednost realno znižala za slabih 43 %.

Med dejavnosti z najnižjo dodano vrednostjo na zaposlenega se praviloma uvrščata dejavnosti predelava mesa in pekarstvo, kar je nedvomno moč pripisati tehnološkim značilnostim teh dejavnosti. V mesnopredelovalni industriji smo v letu 2022 ugotovili skoraj 2-odstotno realno rast dodane vrednosti na zaposlenega, kar je nadaljevanje trenda iz preteklih let. Izjema je bilo leto 2021, ko se je kazalnik realno zmanjšal za 2 %. Tako je v povprečju zaposleni v mesnopredelovalnem podjetju ustvaril 38 tisoč EUR dodane vrednosti. Za opaznih realno 12 % pa je v letu 2022 zrasla dodana vrednost na zaposlenega v pekarstvu, tako da je kazalnik presegel 40 tisoč EUR.

Poslovni izid v živilskopredelovalni industriji je bil v letu 2022 pozitiven in za realno 18 % boljši kot v predhodnem letu. Celotna dejavnost je izkazala okoli 164 milijonov EUR neto dobička, kar na zaposlenega pomeni 10.679 EUR. Če izkazani neto dobiček primerjamo z letom 2018, je vrednost realno večja za 45 %, na letni ravni pa je kazalnik realno zrastel za 18 %. Gre za opazno rast dobičkovnosti živilskopredelovalne industrije. V pivovarstvu so v letu 2022 izkazali 29 tisoč EUR dobička na zaposlenega (realno –16 %), kar je po dlje časa trajajoči rasti vrednosti tega kazalnika (izjema je bilo leto 2021) precejšen padec. Z okoli 24 tisoč EUR neto dobička na zaposlenega (realno –7 %) je sledila dejavnost proizvodnje drugih živilskih izdelkov, v predelavi mleka pa znova ugotavljamo poslabšanje dobičkovnosti, pri čemer pa je dejavnost dve predhodni leti izrazito izboljševala dobičkonosnost. Tako so podjetja v mlečnopredelovalni dejavnosti ustvarila slabih 9 tisoč EUR neto čistega dobička na zaposlenega, kar je realno za slabe 3 % slabši rezultat kot v letu 2021, medtem ko je v

primerjavi z letom 2018 kazalnik realno boljši za 8 %. V mesnopredelovalni industriji se je neto dobiček na zaposlenega v zadnjem letu izrazito izboljšal, tako da je zaposleni ustvaril 8.282 EUR čistega dobička oziroma realno za slabo tretjino več kot v letu 2022. Praviloma najnižji dobiček na zaposlenega med nosilnimi dejavnostmi izkazuje pekarstvo, vendar se je v letu 2022 kazalnik znova občutno povečal in znaša 7.668 EUR na zaposlenega, kar je realno dvakrat več kot leta 2021.

V letu 2022 je živilskopredelovalna industrija v primerjavi s povprečjem predelovalnih dejavnosti (C) znova izkazala nekoliko nižji neto čisti dobiček na zaposlenega; zaostanek živilskopredelovalne industrije je bil okoli 13 %. To kaže, da ekonomski rezultat živilskopredelovalne industrije, merjen z neto dobičkom, še vedno pomembno zaostaja za povprečjem predelovalnih dejavnosti.

Zaradi pretežno pozitivnih sprememb kazalnikov dobičkovnosti v posameznih dejavnostih v letu 2022 je živilskopredelovalna industrija znova agregatno nekoliko izboljšala rezultate uspešnosti poslovanja. Donosnost prodaje je bila na agregatni ravni za dobrih 6 % višja in je dosegla 5,6 %, donosnost sredstev celotne živilskopredelovalne industrije pa se je zvišala na 5,45 % (+18 %). Ugotavljamo vnovično rast agregatne vrednosti kazalnikov dobičkovnosti v živilski industriji. Kljub izboljšanju v letu 2022 je živilska industrija po donosnosti prihodkov od prodaje še vedno pod povprečjem predelovalnih dejavnosti (C: 5,8 %); zaostanek je za okoli 5 %. Prav tako pa so podjetja živilskopredelovalne industrije pred povprečjem predelovalnih dejavnosti pri donosnosti sredstev. V letu 2022, ko je ta kazalnik v živilski panogi dosegel 6,4 %, je bila v predelovalnih dejavnostih vrednost za okoli 9 % višja (C: 7,1 %).

Znotraj živilskopredelovalne dejavnosti sta v letu 2021 daleč nadpovprečno vrednost temeljnih kazalnikov dobičkovnosti dosegali dejavnosti proizvodnja drugih prehrabnih izdelkov in pivovarstvo. Dejavnost proizvodnja drugih prehrabnih izdelkov je poslovno leto 2022 končala z 8,9-odstotno donosnostjo prodaje in 10,5-odstotno donosnostjo sredstev, pri čemer je kazalnik donosnosti prodaje manjši za 12,2 %, donosnost sredstev pa za 13,4 %. Pivovarstvo je leto 2022 končalo z 9-odstotno donosnostjo prodaje in 7-odstotno donosnostjo sredstev, pri čemer se je donosnost prodaje na letni osnovi zmanjšala za dobro petino, donosnost sredstev pa za slabo petino. Po dobičkovnosti sledi predelava sadja in zelenjave (donosnost prodaje: 6,1 %, donosnost sredstev: 5,1 %), za katero pa znova ugotavljamo opazen, skoraj četrtinski padec obeh dobičkovnosti na letni ravni.

Opazno rast dobičkovnosti prodaje in donosnosti sredstev v letu 2022 ugotavljamo v mesnopredelovalni industriji. Oba kazalnika sta namreč višja, pri čemer se je donosnost sredstev zvišala za okoli tretjino in znaša 5,8 %. Donosnost prodaje pa je višja za okoli četrtno in znaša 4,7 %. V dejavnosti predelave mleka v letu 2022 ugotavljamo vnovično občutno znižanje vrednosti kazalnika donosnosti prodaje in sredstev. Kazalnik donosnosti prodaje se je v mlečnopredelovalni industriji v letu 2022 znižal na 3,1 % (leta 2021: 3,8 %), kazalnik donosnosti sredstev pa na 4,8 % (leta 2021: 4,7 %).

V pekarstvu pa v letu 2022 znova ugotavljamo izrazito izboljšanje dobičkovnosti. Neto čisti dobiček je dosegal 7,4 % prihodkov od prodaje (leta 2021: 3,5 %) in 8,3 % sredstev (leta 2021: 3,7 %).

Preglednica 43: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalnih dejavnosti; 2021 in 2022

DEJAVNOST	Izvozna usmerjenost (%)		Produktivnost (000 EUR)		Dodana vrednost na zaposlenega (000 EUR)		Dobiček/izguba na zaposlenega (000 EUR)		Donosnost prodaje (ROS) (%)		Donosnost sredstev (ROA) (%)	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
C PREDELOVALNE DEJAVNOSTI	72,3	71,8	185,4	211,2	53,2	57,7	10,5	12,3	5,6	5,8	6,4	7,1
Proizvodnja živil in pijač (10 + 11)	33,9	34,3	162,9	192,0	44,7	48,9	8,5	10,7	5,2	5,56	5,5	6,4
10 Proizvodnja živil	34,3	35,3	158,3	187,2	41,5	45,8	7,7	10,1	4,9	5,4	5,5	6,7
10.1 Proizvodnja mesa in mesnih izdelkov	28,0	29,4	153,1	176,4	37,8	41,8	5,8	8,3	3,8	4,70	4,2	5,78
10.2 Predelava in konzerviranje rib, rakov in mehkužcev	1,9	40,1	45,3	186,9	29,4	43,1	-0,5	9,0	-1,1	4,8	-0,4	4,6
10.3 Predelava in konzerviranje sadja in zelenjave	40,1	44,6	132,9	167,2	42,3	47,9	10,9	10,1	8,2	6,1	6,2	5,1
10.4 Proizvodnja rastlinskih in živalskih olj in maščob	41,7	40,7	414,9	657,2	45,9	48,4	6,9	7,6	1,7	1,2	3,2	3,0
10.5 Predelava mleka	48,3	48,0	235,5	274,0	50,3	53,5	8,1	8,5	3,4	3,1	4,7	4,8
10.6 Mlinarstvo, proizvodnja škroba in škrobnih izdelki	17,8	16,6	247,8	310,3	44,7	52,2	5,5	10,2	2,2	3,3	2,6	4,2
10.7 Proizvodnja pekarskih izdelkov in testenin	16,5	17,0	87,8	103,4	33,0	40,1	3,1	7,7	3,5	7,4	3,8	8,3
10.8 Proizvodnja drugih prehranskih izdelkov	57,1	58,0	237,8	274,6	63,2	61,3	24,0	24,3	10,1	8,9	11,2	10,5
10.9 Proizvodnja krmil in hrane za hišne živali	10,8	10,3	320,3	377,6	53,2	54,2	10,6	9,8	3,3	2,6	3,8	3,3
11 Proizvodnja pijač	30,0	25,3	215,3	248,6	81,1	84,9	18,0	17,4	8,4	7,0	5,5	5,2
11.02 Proizvodnja vina iz grozdja	10,0	12,4	106,0	140,2	43,1	50,9	3,7	5,9	3,5	4,2	1,3	2,0
11.05 Proizvodnja piva	33,6	27,9	285,8	330,7	110,3	115,6	31,5	28,7	11,0	8,7	7,7	7,0
11.07 Proizvodnja brezalkoholnih pijač in vod	24,4	22,7	162,3	188,0	57,5	60,2	5,1	7,6	3,1	4,0	2,1	2,9

Vir: AJPES, lastni preračuni

5 KMETIJSKA POLITIKA

5.1 Ukrepi skupne kmetijske politike EU

5.1.1 Ukrepi v okviru skupne ureditve kmetijskih trgov

V zadnjih letih so si ukrepi skupne kmetijske politike (SKP), ki so namenjeni urejanju kmetijskih trgov in se deloma ali v celoti financirajo s sredstvi iz skupnega proračuna EU, po vsebini podobni. Na razmeroma stabilni ravni je tudi obseg njihovega financiranja.

Med ukrepe urejanja kmetijskih trgov spadajo predvsem sredstva za namen prestrukturiranja vinogradov, sredstva za povečanje porabe kmetijskih proizvodov (t. i. šolska shema za sadje, zelenjavo in mleko), sredstva za podpiranje promocijskih aktivnosti kmetijskih proizvodov in živil ter ukrepi v čebelarstvu. Na kmetijskih trgih se je v letu 2022 izplačala tudi izredna finančna pomoč za sektor mleka in mlečnih proizvodov. Pomoč, namenjena spopadanju z energetsko in gospodarsko krizo, se je urejala na podlagi Odloka o izjemni izravnalni pomoči za sektor mleka in mlečnih proizvodov. Izplačana so bila sredstva v višini 5,2 milijona EUR (nacionalna sredstva: 3,5 mio EUR, sredstva EU: 1,7 mio EUR).

Tako kot v preteklih letih so bili tudi v letu 2022 po obsegu sredstev najpomembnejši ukrepi na trgu vina, ki obsegajo podpore za prestrukturiranje in preusmeritev vinogradniških površin (za 188 ha vinogradov) ter promocijo vina na tretjih trgih za povečanje prepoznavnosti slovenskih vin. Oba ukrepa sta v 100-odstotnem deležu financirana s sredstvi EU.

V letu 2022 Slovenija nadaljuje izvajanje združene šolske sheme za sadje in zelenjavo ter mleka in mlečnih izdelkov. Šolska shema, ki jo v precejšnjem deležu sofinancira EU (leta 2022: 59 %; v letih 2020 in 2021: 71 %), se izvaja v obliki plačila za povrnitev stroškov nabave sadja in zelenjave ter mleka in mlečnih izdelkov za otroke v izobraževalnih ustanovah. Razdeljevanje sadja in zelenjave je v šolskem letu 2021/22 potekalo v 430 šolah s skupno 179.381 učenci; od tega je 228 šol razdeljevalo tudi mleko in mlečne proizvode. Razdeljenih je bilo 476,2 tone svežega sadja in zelenjave, 5,5 tone predelanega sadja in zelenjave (kislo zelje, repa in suho sadje) ter 203,2 tone mleka in 36,6 tone mlečnih izdelkov.

Program ukrepov v čebelarstvu EU sofinancira 50-odstotno. Program za obdobje 2020–2022 vključuje šest sklopov: tehnično pomoč čebelarjem in organizacijam čebelarjev (sofinanciranje čebelarske opreme, usposabljanje v čebelarstvu in vzpostavitev čebeljakov za prenos znanja), zatiranje škodljivcev in bolezni čebel (zlasti varoze), racionalizacijo sezonske selitve panjev, podporo laboratorijem za analizo čebeljih pridelkov, podporo pri obnovi čebeljega fonda v EU (spodbujanje osnovne odbire in menjave čebeljih matic, subvencioniranje vzreje čebeljih matic, spremljanje kakovosti matic kranjske čebele in vzreje trotov ter proučevanje možnosti ohranjanja matic čez zimo) in financiranje sodelovanja z organi za izvajanje programov aplikativnih raziskav na področju čebelarstva in čebeljih pridelkov.

5.1.2 Neposredna plačila proizvajalcem

Vsebine posameznih shem plačil se v letu 2022 niso pomembneje spremenile. Pri neposrednih plačilih ostaja tudi še v letu 2022 osrednja shema osnovno plačilo v obliki plačilnih pravic. Nadaljevalo se je tudi izvajanje zelene komponente, ki je obvezna za vse nosilce kmetijskih gospodarstev (KMG), upravičenih do osnovnega plačila. Poleg tega so bili nosilcem KMG na voljo tudi plačilo za mlade kmete, plačilo za območja z naravnimi omejitvami, proizvodno

vezane podpore (za strna žita, zelenjadnice, mleko v gorskih območjih, rejo goveda in rejo drobnice) in shema za male kmete za tiste nosilce KMG, ki so se vanjo vključili v letu 2015.

Nespremenjeni so ostali splošni pogoji za prejemanje neposrednih plačil, uvedenih z reformo v programskem obdobju 2014–2020 (upravičenci so nosilci KMG, ki izvajajo kmetijsko dejavnost, dosegajo vstopni prag in izpolnjujejo pogoje aktivnega kmeta itd.). V letu 2022 je prišlo do ene dopolnitve Uredbe o shemah neposrednih plačil. Zaradi negotovih dogajanj v svetu, povezanih predvsem z vojno v Ukrajini, so se z namenom povečanja potenciala kmetijske proizvodnje sprejela določena odstopanja pri plačilu zelene komponente. V okviru kmetijske prakse diverzifikacije kmetijskih rastlin se je zemljišče v prahi štelo za kmetijsko rastlino, čeprav je bila površina uporabljena za pašo ali požeta za namene kmetijske proizvodnje ali pa je bila obdelana. Tudi v okviru kmetijske prakse površine z ekološkim pomenom se je zemljišče v prahi štelo za površino z ekološkim pomenom, čeprav je bila površina uporabljena za pašo ali požeta za namene kmetijske proizvodnje ali pa je bila obdelana; na teh površinah je bila dovoljena tudi raba fitofarmacevtskih sredstev. Zgoraj navedene spremembe so veljale le za zbirno vlogo 2022.

Preglednica 44: Neposredna plačila po uredbah za leti 2021 (izplačano do 31. 5. 2022) in 2022 (izplačano do 31. 5. 2023)

	Število KMG		Število enot		Izplačano (000 EUR)		Povprečno (EUR/enoto)	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Proizvodno vezana plačila (ha; glava)					16.902	16.986		
Podpora za beljakovinske rastline	17	17	12	12	3	3	301,5	258,2
Podpora za strna žita	18.093	17.934	54.009	55.394	6.080	6.100	112,6	110,1
Podpora za zelenjadnice	1.139	1.095	2.664	2.514	1.430	1.430	537,0	568,8
Podpora za rejo govedi (biki in voli)	15.120	14.792	75.638	78.079	3.460	3.487	45,7	44,7
Podpora za mleko na gorskih območjih	2.389	2.308	36.728	35.552	4.110	4.138	111,9	116,4
Podpora za rejo drobnice	2.058	2.375	68.142	76.206	1.819	1.828	26,7	24,0
Proizvodno nevezana plačila (ha)					114.655	114.399		
Shema osnovnega plačila	54.450	53.842	438.104	438.104	71.270	71.087	162,7	163,5
Plačilo za zeleno komponento	54.459	53.853	438.195	434.712	39.416	39.522	90,0	90,9
Dodatno plačilo za mlade kmete	2.667	2.396	25.639	22.924	1.917	1.724	74,8	75,2
Plačilo za območja z naravnimi omejitvami	15.659	15.567	35.366	35.303	2.052	2.065	58,0	58,5
SKUPAJ neposredna plačila	54.591*	54.010*			131.557	131.385		

* Skupno število KMG, brez podvajanja.

Vir: ARSKTRP

Sredstva za sheme neposrednih plačil se upravičencem izplačujejo v dveh delih. V prvem delu se izplača 80 % odobrenega zneska, v drugem delu pa preostanek. Višina nacionalne ovojnice je za uredbeno leto 2022 znašala 131,5 milijona EUR.

Do 31. maja 2023 je bilo 54.010 kmetijskim gospodarstvom za uredbeno leto 2022 izplačanih 131,4 milijona EUR neposrednih plačil, od tega 114,4 milijona EUR za sheme proizvodno nevezanih plačil (87,1 %) in 17,0 milijona EUR za sheme proizvodno vezanih plačil (12,9 %). Na skupni ravni je bilo izplačilo za uredbeno leto 2022 podobno izplačilu prejšnjega uredbenega leta (manjše za 0,1 %), za približno 1 % pa je bilo manjše število KMG, ki so ta plačila prejela.

5.1.3 Program razvoja podeželja 2014–2020

V okviru politike razvoja podeželja se je leta 2022 nadaljevalo izvajanje ukrepov, opredeljenih v Programu razvoja podeželja 2014–2020 (PRP 2014–2020). V začetku leta 2021 je bila objavljena prehodna uredba EU, ki zaradi zamude, nastale pri reformi SKP, podaljšuje izvajanje skupne kmetijske politike v letih 2021 in 2022. Sredstva iz novega finančnega obdobja 2021–2027 se za leti 2021 in 2022 preusmerijo v izvajanje PRP 2014–2020.

Ključne usmeritve politike razvoja podeželja v tem programskem obdobju so:

- prenos znanja in inovacij,
- pospešitev procesov strukturnega prilagajanja v kmetijstvu,
- spodbujanje razvoja kratkih oskrbnih verig, izboljšanje trženja in dvig kakovosti lokalno pridelanih proizvodov,
- ohranjanje naravnih virov in prilagajanje podnebnim spremembam,
- trajnostno izkoriščanje gozdov, izboljšanje trženja in povečanje konkurenčnosti v gozdarstvu ter
- razvoj endogenih potencialov podeželja in zelenih delovnih mest.

V celotnem PRP 2014–2020, ki se bo nadaljeval do konca leta 2022, je za ukrepe razvoja podeželja na voljo 1,5 milijarde EUR, pri čemer je 1,16 milijarde EUR zagotovljenih iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP), preostanek pa iz državnega proračuna RS.

V aktualnem PRP 2014–2020 se izvaja 15 ukrepov, v okviru katerih se lahko izvaja eden ali več podukrepov. Za te ukrepe je namenjenih 97,0 % razpoložljivih sredstev, preostanek pa tehnični pomoči in plačilu obveznosti predhodnega programskega obdobja za ukrep zgodnjega upokojevanja. Stopnja sofinanciranja EKSRP za ukrepe prenos znanja in dejavnosti informiranja, pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete, ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev, sodelovanje in LEADER znaša 80 %, za preostale ukrepe pa je stopnja sofinanciranja 75-odstotna.

Leta 2022 je Evropska komisija potrdila dve spremembi PRP 2014–2020, ki prinašata dodatna sredstva za prehodno obdobje do konca leta 2022. V ta namen je bilo Sloveniji dodeljenih dodatnih 244,7 milijona EUR sredstev, ki so bila financirana iz EKSRP. Prva sprememba programa v letu 2022 je bila potrjena februarja 2022 (11. sprememba PRP 2014–2020). Ta prinaša spremenjeno operacijo Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov in spremembo statusa pasme Oplemenjena jezersko-solčavska ovca v okviru ukrepa KOPOP. Druga sprememba programa pa je bila potrjena septembra 2022 (12. sprememba PRP 2014–2020). V okviru te je prišlo do prerazporeditve ostankov sredstev na posameznih podukrepih. V večini se sredstva prenašajo na podukrepa M4.1 podpora za naložbe na kmetijska gospodarstva in M4.2 podpora za naložbe v predelavo/trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov, kjer so sredstva predvidena za izgradnjo hladilnic in skladišč ter uvajanju obnovljivih virov energije. Neporabljena sredstva iz ukrepov M1 prenos znanja in informiranje ter M2 svetovanje bodo v celoti prenesena na podukrepa za izvajanje EIP projektov M16.2 in M16.5 za razvoj novih proizvodov, praks, procesov in tehnologij s poudarkom na okoljskih vsebinah, ki spodbujajo inovativnost in prenos znanja do končnega uporabnika.

Do konca leta 2022 je bilo za 15 ukrepov, tehnično pomoč in prenesene obveznosti preteklega obdobja odobrenih 1,4 milijarde EUR oziroma 95 % razpoložljivih sredstev programa, pri čemer je bilo 1,1 milijarde EUR ali 74 % razpoložljivih sredstev že izplačanih.

Preglednica 45: Sredstva PRP 2014–2020 po glavnih skupinah ukrepov (000 EUR) (do 31. 12. 2022)

Šifra	Ukrep	Razpoložljiva sredstva	Odobrena sredstva	Izplačana sredstva
1.	Prenos znanja in dejavnosti informiranja	5.845,1	5.341,3	3.240,1
1.1	Poklicno usposabljanje in pridobivanja spretnosti	4.017,1	3.799,9	3.028,3
1.2	Podpora za demonstracijske aktivnosti	1.828,0	1.541,3	211,8
2.1	Pomoč pri uporabi svetovalnih storitev	5.890,0	6.911,7	5.450,0
3.1	Sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila	2.911,0	2.858,6	2.539,2
4.	Naložbe v osnovna sredstva	381.579,3	327.321,8	172.781,9
4.1	Naložbe v kmetijska gospodarstva	220.195,1	189.256,2	102.970,7
4.2	Naložbe v predelavo, trženje in razvoj kmet. proizvodov	104.213,6	89.560,5	41.527,7
4.3	Naložbe v kmetijsko-gozdarsko infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva	56.170,6	48.505,2	28.283,4
4.4	Podpora za naložbe za preprečevanje vetrne erozije na kmetijskih zemljiščih	1.000,0	0,0	0,0
6.	Razvoj kmetij in podjetij	145.231,5	143.521,4	101.090,8
6.1	Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete	66.485,6	65.973,8	56.900,7
6.3	Pomoč za zagon dejavnosti, namenjen razvoju majhnih kmetij	48.565,0	48.245,0	39.386,0
6.4	Naložbe v vzpostavitev nekmetijskih dejavnosti	30.180,9	29.302,6	4.804,2
7.3	Podpora za širokopasovno infrastrukturo in zagotavljanje dostopa	10.928,0	10.344,8	416,8
8.	Naložbe v razvoj in izboljšanje gozdov	60.881,1	60.182,4	37.863,2
8.4	Odprava škode v gozdovih – naravne nesreče	14.054,4	11.433,9	11.430,5
8.6	Naložbe v gozd. tehn. ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozd. proizv.	46.826,7	48.748,5	26.432,7
9.	Ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev	3.136,2	2.936,2	1.483,5
10.	Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila	271.127,4	268.229,7	235.384,4
10.1	Plačilo kmetijsko-okoljskih-podnebnih obveznosti (ukrep KOPOP)	270.487,4	267.668,5	235.065,1
10.2	Podpora za ohranjanje, trajnostno rabo in razvoj genskih virov v kmetijstvu	640,0	561,2	319,3
11.	Ekološko kmetovanje	88.131,0	87.053,6	75.965,4
11.1	Plačila za preusmeritev v ekološko kmetovanje	22.914,1	15.202,3	13.258,7
11.2	Plačila za ekološko kmetovanje	65.216,9	71.851,3	62.706,7
13.	Plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami	337.614,9	338.139,0	336.856,3
13.1	Izplačilo nadomestil v gorskih območjih	258.984,5	258.784,5	258.228,9
13.2	Nadomestila za druga območja z naravnimi omejitvami	22.658,6	29.156,6	29.155,5
13.3	Nadomestila za druga območja s posebnimi omejitvami	55.971,8	50.198,0	49.472,0
14.	Dobrobit živali	51.133,3	50.960,3	43.259,6
16.	Sodelovanje	26.654,0	21.698,7	11.622,4
16.2	Pilotni projekti ter razvoj novih proizvodov, praks ...	12.893,5	8.265,1	5.933,6
16.4	Horizontalno in vertikalno sodelovanje v dobavni verigi za vzpostavitev in razvoj kratkih dobavnih verig	2.169,8	1.777,5	686,8
16.5	Blažitev podnebnih sprememb ali prilagajanje nanje ter skupni pristop k okoljskim projektom in praksam	9.307,3	9.257,3	3.791,7
16.9	Diverzifikacija kmetijskih dejavnosti	2.283,4	2.398,8	1.210,3
19.	LEADER	67.660,3	63.423,5	43.708,9
19.1	Pripravljalna podpora	1.401,7	401,7	401,7
19.2	Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja	39.608,1	37.292,0	27.218,7
19.3	Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine	12.894,7	12.881,5	6.454,6
19.4	Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	13.755,8	12.848,3	9.633,9
21.	Izjemna začasna podpora kmetom in MSP zaradi epidemije covid-19	1.686,0	1.686,0	1.686,0
	Tehnična pomoč	42.000,0	31.712,1	31.712,1
	Zgodnje upokojevanje 2007–2013	3.386,4	3.371,5	3.371,5
	Skupaj	1.505.795,4	1.425.692,5	1.108.432,1

Vir: MKGP

V okviru ukrepa prenos znanja in dejavnosti informiranja sta se izvajala dva podukrepa. Prvi podukrep je podpora za dejavnosti poklicnega usposabljanja in pridobivanja spretnosti. Njegov glavni namen je usposabljanje ob vstopu ali v času izvajanja ukrepov ekološko kmetovanje, KOPOP in dobrobit živali ter usposabljanje na področju trženja, upravljanja, varnega dela v gozdu, pridobivanja digitalnih spretnosti in podobno. V celotnem programskem obdobju je za ta podukrep namenjenih 4,0 milijone EUR. Do konca leta 2022 je bilo objavljenih 47 javnih naročil (tri v letu 2022); za 44 od teh so že bile podpisane pogodbe z izvajalci v skupni

vrednosti 3,8 milijona EUR. Do konca leta 2022 je bilo izplačanih 3,0 milijona EUR. Drugi podukrep je podpora za demonstracijske aktivnosti in ukrepe informiranja; namenjen je praktičnemu usposabljanju s prikazi uporabe mehanizacije, postopkov, tehnologij strojev in praks. V celotnem programskem obdobju je bilo objavljenih sedem javnih naročil. Do konca leta 2022 so bila zaključena tri javna naročila, za katera je bilo izplačanih 212 tisoč EUR. Za ogled demonstracijskega projekta Prikaz namakalnega sistema je bilo izplačanih 9 tisoč EUR. Za izdajo brošur Pridelava semena poljščin in krmnih rastlin, Pridelava semena zelenjadnic in Pomen opraševalcev za kmetijstvo je bilo izplačanih nekaj manj kot 26 tisoč EUR, medtem ko je bilo za izvedbo demonstracijskih projektov razvoja dopolnilnih dejavnosti, podjetništva in turizma na kmetijah izplačanih 177 tisoč EUR.

Cilj **podukrepa podpora za pomoč pri uporabi svetovalnih storitev** je izboljšati specifična znanja in obveščenost tistih, ki se želijo vključiti v ukrepe ekološko kmetovanje, KOPOP in dobrobit živali. V celotnem programskem obdobju je za ta podukrep namenjenih 5,9 milijona EUR. Do konca leta 2022 je bilo v okviru tega ukrepa objavljenih 29 javnih naročil, zaključenih pa je bilo 25 javnih naročil, za katere je bilo izplačanih nekaj manj kot 5,5 milijona EUR za skupinska svetovanja, ki se jih je udeležilo skupaj 26.383 udeležencev.

Pri **ukrepu sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila** se izvaja podukrep podpora za novo sodelovanje v shemah kakovosti. Cilj tega podukrepa je povečati dodano vrednost in količino proizvodov iz shem kakovosti, vzpostavljenih v skladu z nacionalno zakonodajo. V celotnem programskem obdobju je za ta podukrep namenjenih 2,9 milijona EUR. Do konca leta 2022 je bilo objavljenih šest javnih razpisov, na katerih je bilo odobrenih 271 vlog v skupni vrednosti 2,9 milijona EUR. Skupaj s prevzetimi obveznostmi iz prejšnjega obdobja je bilo do konca leta 2022 za ta ukrep izplačanih nekaj več kot 2,5 milijona EUR.

Ukrep naložbe v osnovna sredstva je namenjen razvoju kmetijstva, predelavi ali trženju kmetijskih in živilskih proizvodov ter razvoju kmetijske in gozdarske infrastrukture. Za ta ukrep je namenjenih 381,6 milijona EUR. Ukrep se je izvajal v okviru štirih podukrepov:

- podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva,
- podpora za naložbe v predelavo/trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov,
- podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva, ter
- podpora za naložbe za preprečevanje vetrne erozije na kmetijskih zemljiščih.

Cilj podukrepa naložbe v kmetijska gospodarstva je povečati produktivnost in okoljsko učinkovitost kmetij. Do konca leta 2022 je bilo razpisanih 25 javnih razpisov, nanje je prispelo 3.412 vlog. Skupaj s prenesenimi obveznostmi iz prejšnjega programskega obdobja je bilo izdanih 2.202 odločb v skupni višini 189,3 milijona EUR, pri čemer je bilo za 1.502 vloge izplačanih 103,0 milijona EUR. Od tega se je 33 vlog oziroma 6,0 milijonov EUR nanašalo na prenesene obveznosti iz prejšnjega programskega obdobja.

Cilj podukrepa podpora za naložbe v predelavo/trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov je izboljšati konkurenčnost in okoljsko učinkovitost živilskopredelovalnih obratov ter povečati dodano vrednost kmetijskim proizvodom. Do konca leta 2022 je bilo objavljenih devet javnih razpisov, odobrenih je bilo 446 vlog, ki so prispele na ta razpis. Do konca leta 2022 je bilo za 275 zaključenih naložb izplačanih 38,7 milijona EUR. Skupaj s prevzetimi obveznostmi iz PRP 2007–2013 pa je bilo znotraj tega podukrepa za 292 vlog izplačanih 41,5 milijona EUR.

Cilj podukrepa podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva, je urediti in izboljšati kmetijsko in gozdarsko infrastrukturo. V okviru tega podukrepa se izvajajo agromelioracije na komasacijskih območjih,

izgradnja novih in posodobitev obstoječih namakalnih sistemov ter ureditev gozdne infrastrukture, za celoten podukrep pa je namenjenih 56,2 milijona EUR. Do konca leta 2022 je bilo objavljenih 16 javnih razpisov (od tega dva v letu 2022). Na štirih razpisih za gradnjo namakalnih sistemov, namenjenih več uporabnikom, je bilo odobrenih 13 vlog v skupni vrednosti 6,3 milijona EUR, pri čemer je bilo za 10 vlog izplačanih 2,7 milijona EUR. Na treh javnih razpisih za tehnološko posodobitev velikih namakalnih sistemov je bilo odobrenih 17 vlog v skupni vrednosti 14,6 milijona EUR, od teh je bilo že zaključenih in tudi izplačanih pet vlog, v skupni višini nekaj manj kot 5,0 milijona EUR. Na štirih razpisih za izvedbo agromelioracij na komasacijskih območjih je bilo za 41 vlog odobrenih 14,8 milijona EUR in do konca leta 2022 za 39 vlog izplačanih 10,8 milijona EUR. Objavljenih je bilo tudi pet javnih razpisov za ureditev gozdne infrastrukture, na katerih je bilo za 845 vlog odobrenih 6,6 milijona EUR, pri čemer je bilo za 584 vlog izplačanih 3,7 milijona EUR. Tudi pri tem podukrepu so potekala izplačila prenesenih obveznosti prejšnjega programskega obdobja in dela obveznosti, ki izhajajo iz pozitivno rešenih pritožb, za kar je bilo izplačanih nekaj več kot 6 milijonov EUR. Skupaj s prenesenimi obveznostmi je bilo tako za celoten podukrep skupaj izplačanih 28,3 milijona EUR.

Za podukrep podpora za naložbe za preprečevanje vetrne erozije na kmetijskih zemljiščih se predvideva, da bo objava prvega javnega razpisa v letu 2023.

Glavna namena **ukrepa razvoj kmetij in podjetij** sta vzpostavitev in razvoj kmetij ter razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju. Ukrep je razdeljen na tri podukrepe:

- pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete,
- pomoč za zagon dejavnosti, namenjene razvoju majhnih kmetij, in
- podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti.

Cilj podukrepa pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete je izboljšati starostno strukturo nosilcev kmetijskih gospodarstev. Upravičenci so mladi kmetje, ki so na dan oddaje vloge stari od 18 do 40 let, so ustrezno usposobljeni in prvič vzpostavljajo KMG. V celotnem programskem obdobju je za ta podukrep namenjenih 66,5 milijona EUR. Do konca leta 2022 je bilo za ta podukrep objavljenih osem javnih razpisov (eden leta 2022), odobrenih je bilo 1.793 vlog, ki so prispele na te razpise (v skupni vrednosti 66,0 milijona EUR). Do konca leta 2022 je bilo za 1.764 zaključenih vlog izplačanih 56,9 milijona EUR.

Cilj podukrepa pomoč za zagon dejavnosti, namenjen razvoju majhnih kmetij, je izboljšati konkurenčnost majhnih kmetij, ohraniti in izboljšati njihov potencial za pridelavo, predelavo oziroma trženje kmetijskih proizvodov, povečati njihovo produktivnost ter ekonomsko in okoljsko učinkovitost. Do konca leta 2022 so bili objavljeni trije javni razpisi, za 9.649 vlog, ki so prispele na te razpise, je bilo izplačanih 39,4 milijona EUR.

Cilj podukrepa podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti je spodbuditi nekmetijske dejavnosti za večjo rabo endogenih potencialov, ki naj bi ustvarili pogoje za vzpostavitev zelenih delovnih mest oziroma bodo zagotovili dodatni vir dohodka na podeželju. V celotnem programskem obdobju sta bila objavljena dva javna razpisa, odobrenih je bilo 249 vlog, ki so prispele na te razpise, v skupni vrednosti 29,1 milijona EUR. Do konca leta 2022 je bilo skupaj z obveznostmi iz preteklega programskega obdobja in dela obveznosti, ki izhajajo iz pozitivno rešenih pritožb, za 49 vlog izplačanih 4,8 milijona EUR.

V okviru **ukrepa osnovne storitve in obnova vasi na podeželju** se v tem programskem obdobju izvaja podukrep podpora za širokopasovno infrastrukturo, za katerega je na voljo 10,9 milijona EUR. Osnovni cilj je podeželskemu prebivalstvu in gospodarstvu omogočiti možnost dostopa do širokopasovnega omrežja elektronskih komunikacij. Do konca leta 2022

so bili za ta podukrep objavljeni trije javni razpisi. Pri tem je bilo odobrenih 13 vlog, ki pa še niso zaključene, zato sredstva še niso bila izplačana. Do konca leta 2022 je bilo za prevzete obveznosti iz prejšnjega programskega obdobja izplačanih 0,4 milijona EUR.

V okviru **ukrepa naložbe v razvoj gozdnih območij** in izboljšanje sposobnosti gozdov za preživetje se izvajata dva podukrepa:

- podpora za odpravo škode v gozdovih zaradi gozdnih požarov ter naravnih nesreč in katastrofičnih dogodkov ter
- podpora za naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdnih proizvodov.

Cilji prvega podukrepa je odpraviti škodo in obnoviti gozd, poškodovan v naravnih nesrečah, ter urediti gozdne vlake, potrebne za sanacijo gozdov. V celotnem programskem obdobju je za ta namen predvidenih 14,1 milijona EUR. Do konca leta 2022 je bilo za ta podukrep objavljenih devet javnih razpisov in eno javno naročilo za nakup sadik gozdnega drevja. Na šestih razpisih za odpravo škode in obnovo gozda je bilo odobrenih 1.505 vlog v skupni vrednosti 6,3 milijona EUR, ki so bile tudi že izplačane. Do konca leta 2022 je bilo odobrenih in izplačanih tudi 17 vlog za nakup sadik gozdnega drevja, v višini 4,3 milijona EUR. Objavljeni so bili tudi trije razpisi za ureditev gozdnih vlak (odobrenih in izplačanih je bilo 214 vlog; 0,8 mio EUR). Za cel podukrep je bilo do konca leta 2022 izplačanih 11,4 milijona EUR.

V okviru drugega podukrepa je mogoče kandidirati za naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa ter naložbe v predindustrijsko predelavo lesa. Za ta podukrep je namenjenih 46,8 milijona EUR. Do konca leta 2022 so bili objavljeni štirje javni razpisi za nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa ter pet razpisov za naložbe v predindustrijsko predelavo lesa. Na razpisih za nakup gozdarske mehanizacije in opreme je bilo do konca leta 2022 za 925 vlog odobrenih 27,7 milijona, izplačanih pa 14 milijonov EUR za 517 zaključenih naložb. Na razpisih za naložbe v predindustrijsko predelavo lesa pa je bilo odobrenih 435 vlog v skupni višini 19,7 milijona EUR. Do konca leta 2022 je bilo zaključenih 250 naložb v predindustrijsko predelavo lesa, za katere je bilo izplačanih 11,1 milijona EUR. V okviru tega podukrepa je bilo za sedem vlog izplačanih tudi 1,3 milijona EUR obveznosti iz prejšnjega programskega obdobja. Skupaj s prenesenimi obveznostmi je bilo do konca leta 2022 za cel podukrep tako izplačanih 26,4 milijona EUR.

Cilj **ukrepa ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev** je povečati povezanost in tržno usmerjenost v kmetijskem in gozdarskem sektorju z organizirano prodajo in skupnim nastopom na trgu. Za ta ukrep je v celotnem programskem obdobju na voljo 3,1 milijona EUR. Do konca leta 2022 so bili objavljeni štirje javni razpisi. Odobrenih je bilo 26 vlog v višini 2,9 milijona EUR, pri čemer je bilo za 24 vlog že izplačanih 1,5 milijona EUR.

Ukrep kmetijsko-okoljska-podnebna plačila je namenjen spodbujanju nadstandardnih zahtev sonaravnih kmetijskih praks, za katere je poleg ohranjanja biotske raznovrstnosti in krajine ter usmerjenosti v ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanjem tal značilna tudi usmerjenost k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju kmetovanja nanje. Ukrep je razdeljen na dva podukrepa:

- plačila kmetijsko-okoljskih-podnebnih obveznosti (KOPOP),
- podpora za ohranjanje, trajnostno rabo in razvoj genetskih virov v kmetijstvu.

Podukrep KOPOP se v tem programskem obdobju izvaja na podlagi 19 vnaprej določenih operacij, v katere se KMG vključijo prostovoljno. Operacije vključujejo obvezne in izbirne zahteve, ali pa so posamezne operacije samostojne zahteve. Upravičenci lahko izbirajo med

vsemi operacijami, pri čemer morajo v okviru posamezne operacije izbrati vse obvezne zahteve, lahko pa izberejo tudi eno ali več izbirnih zahtev.

Preglednica 46: Izvajanja operacij KOPOP v letih 2019–2022 (do 31.12. 2022)

Operacija KOPOP	2019 (izplačano)		2020 (izplačano)		2021 (izplačano)		2022 (vloge)	
	Število KMG	Neto površina (ha)	Število KMG	Neto površina (ha)	Število KMG	Neto površina (ha)	Število KMG	Neto površina (ha)
Poljedelstvo in zelenjadarstvo	2.857	64.854	2.634	63.305	2.485	63.055	2.418	63.554
Hmeljarstvo	35	651	31	573	30	534	27	522
Vodni viri	1.969	37.845	1.897	38.177	1.877	38.563	1.838	38.934
Sadjarstvo	459	2.016	426	1.985	371	1.803	359	1.783
Vinogradništvo	1.044	6.145	983	6.113	899	5.928	879	6.349
Posebni traviščni habitati	844	5.118	815	5.466	834	5.777	853	6.324
Traviščni habitati metuljev	268	641	245	612	221	634	228	701
Habitati ptic vlažnih ekstenziv. travnikov	243	1.755	233	1.684	236	1.719	255	1.823
Steljniki	8	15	7	11	5	9	7	11
Ohranjanje habitatov strmih travnikov	270	398	204	329	198	323	200	332
Grbinasti travniki	5	9	3	2	3	3	3	3
Reja domačih živali na območju pojavljanja velikih zveri	83	2.121	92	2.370	96	2.490	105	2836
Planinska paša	125	5.877	123	5.865	121	5.836	128	5812
Visokodebelni travniški sadovnjaki	714	767	624	689	618	694	612	690
Reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje (v številu GVŽ)	829	6.720	817	6.856	865	7.451	917	8.285
Ohranjanje rastlinskih genetskih virov, ki jim grozi genetska erozija	1.449	15.262	1.472	16.329	1.499	17.119	1.509	18.232
Trajno travnije I	221	1.559	153	1.095	136	1.013	125	935
Trajno travnije II	812	6.006	638	4.953	550	4.251	498	4.045
Ohranjanje mejic (v km, ne v ha*)	120	145,4*	126	148,3*	139	162,6*	150	182,6*
Pridelava semen materiala avtohtonih in tradicionalnih sort kmet. rastlin	2	7	2	5	3	15	3	20

Vir: MKGP

V celotnem PRP 2014–2020, podaljšanem do konca leta 2022, je za KOPOP namenjenih 270,5 milijona EUR. Do konca leta 2022 je bilo 235,1 milijona EUR tudi že izplačanih. Samo v letu 2022 pa je bilo izplačanih slabih 31 milijonov EUR, pri čemer gre za izplačila obveznosti v okviru kampanje zbirnih vlog 2021 ter vračil in pritožb za obveznosti iz preteklih let.

V okviru kampanje zbirnih vlog za leto 2022 je do 31. 5. 2023 vložilo zahtevke 6.216 KMG. V primerjavi s subvencijsko kampanjo 2021 se je število vključenih KMG nekoliko zmanjšalo. Ocenjuje se, da bo za zbirne vloge 2022 za ukrep KOPOP izplačanih okoli 31,0 milijonov EUR.

Med operacijami je največ kmetijskih gospodarstev izvajalo operacijo poljedelstvo in zelenjadarstvo, sledita pa ji operaciji vodni viri in ohranjanje rastlinskih genetskih virov, ki jim grozi genetska erozija.

Za podukrep podpora za ohranjanje, trajnostno rabo in razvoj genetskih virov v kmetijstvu je v celotnem programskem obdobju na voljo 0,6 milijona EUR sredstev. Do konca leta 2022 so bila objavljena štiri javna naročila, za katere je bilo odobrenih skoraj 0,6 milijona EUR, pri čemer jih je bilo 0,3 milijona EUR tudi že izplačanih.

Ukrep ekološko kmetovanje se izvaja z dvema podukrepoma (plačila za preusmeritev v prakse in metode ekološkega kmetovanja ter plačila za izvajanje teh praks in metod). V PRP 2014–2020 je temu ukrepu namenjenih 88,1 milijona EUR. V celotnem programskem obdobju je bilo za izvajanje ukrepa do konca leta 2022 izplačanih 76,0 milijona EUR. Pri tem je bilo samo leta 2022 3.483 KMG izplačanih 10,7 milijona EUR, od tega 8,8 milijona EUR za izvajanje ekološkega kmetovanja (3.251 KMG, vključenih 43.922 ha KZU) in slaba 2 milijona EUR za preusmeritev v ekološko kmetovanje (1.220 KMG, vključenih 5.296 ha KZU).

V okviru kampanje zbirnih vlog za leto 2022 pa je 3.544 KMG vložilo zahteve za 50.841 hektarjev KZU.

Cilji **ukrepa plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami (OMD)** so ohraniti obdelanost kmetijskih zemljišč, ohraniti poseljenost podeželskih območij in zagotavljati javne dobrine na območjih s težjimi pridelovalnimi razmerami.

Za ta ukrep je v PRP 2014–2020 namenjenih 337,6 milijona EUR. Podobno kot v predhodnem letu so tudi v letu 2022 potekala plačila za OMD za subvencijsko kampanjo 2021 in del izplačil za subvencijsko kampanjo 2022. Do konca maja 2023 je bilo skupaj izplačanih 42,8 milijona EUR (plačila je prejelo 46.001 KMG za 338.316 ha KZU). Število KMG, površine in skupna izplačana sredstva so bili podobni kot v subvencijskem letu 2021.

Preglednica 47: Izplačana izravnalna plačila območjem z naravnimi ali drugimi omejitvami po uredbah za leti 2021 in 2022 (subvencijsko leto)

	Uredba za leto 2021 (izplačano do 31. 5. 2022)			Uredba za leto 2022 (izplačano do 31. 5. 2023)		
	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR
Gorska območja	33.841	244.954	32.715	33.661	244.815	32.734
Območja z naravnimi omejitvami	4.664	36.245	4.821	4.658	36.387	4.850
Druge območja s posebnimi omejitvami	7.723	56.986	5.163	7.667	57.114	5.181
Skupaj OMD	46.238*	338.185	42.699	46.001*	338.316	42.765

* Skupno število KMG, brez podvajanja.

Vir: ARSKTRP

Plačila za **ukrep dobrobit živali** spodbujajo rejce k izvajanju nadstandardnih oblik reje živali. Ukrep se je začel izvajati leta 2014, in sicer v prašičereji. V letu 2016 se je ukrep začel izvajati še na področju govedoreje, leta 2017 pa tudi na področju drobnice. V celotnem PRP 2014–2020 je za ta ukrep namenjenih 51,1 milijona EUR.

V okviru kampanje zbirnih vlog za leto 2022 je zahteve za dobrobit prašičev oddalo 254 kmetijskih gospodarstev; v primerjavi s subvencijskim letom 2021 se število podprtih KMG in število vloženih zahtevkov nista pomembno spremenili. Do konca maja 2023 je 244 prašičerejskih KMG dobilo izplačanih 2,3 milijonov EUR.

Preglednica 48: Izplačana izravnalna plačila za ukrep dobrobit živali po uredbah za leti 2021 in 2022 (subvencijsko leto)

	Uredba za leto 2021 (izplačano do 31. 5. 2022)		Uredba za leto 2022 (izplačano do 31. 5. 2023)	
	KMG	000 EUR	KMG	000 EUR
Prašiči	256	2.240,4	244	2.251,8
Govedo	7.885	5.164,0	7.836	5.037,0
Drobnica	702	132,0	782	141,5
Skupaj	8.639*	7.536,4	8.645*	7.430,3

* Skupno število KMG, brez podvajanja.

Vir: ARSKTRP

V subvencijskem letu 2022 je 7.960 govedorejskih KMG oddalo vlogo za 104.598 GVŽ, v subvencijskem letu 2021 pa je 7.967 KMG vložilo zahteve za 104.371 GVŽ. V primerjavi s subvencijskim letom 2021 se število KMG in število vključenih GVŽ praktično nista spremenili. Do konca maja 2023 je 7.836 KMG dobilo izplačanih 5,0 milijona EUR.

V okviru kampanje zbirnih vlog 2022 je zahtevke za operacijo drobnica oddalo 794 KMG, ki so uveljavljala 5.348 GVŽ, v okviru kampanje zbirnih vlog 2021 pa je 711 KMG vložilo zahtevke za 4.844 GVŽ. Do konca maja 2023 je 782 KMG prejelo 142 tisoč EUR.

Cilj **ukrepa sodelovanje** je pospešiti prenos znanja in inovacij iz raziskovalne sfere v kmetijsko prakso. V okviru tega ukrepa se podpirajo raznovrstne oblike sodelovanja, s katerimi bo omogočeno lažje premagovanje gospodarskih, okoljskih in drugih omejitev, povezanih z razdrobljenostjo in nepovezanostjo. Za ta ukrep je v okviru PRP 2014–2020 na voljo 26,7 milijona EUR. Do konca leta 2022 je bilo za vse podukrepe skupaj odobrenih 21,7 milijona EUR, od tega jih je bilo 11,6 milijona tudi že izplačanih. Ukrep je razdeljen na štiri podukrepe:

- podpore za pilotne projekte ter za razvoj novih proizvodov, praks, procesov in tehnologij,
- podpore za horizontalno in vertikalno sodelovanje med udeleženci v dobavni verigi za vzpostavitev in razvoj kratkih dobavnih verig in lokalnih trgov ter za promocijske dejavnosti na lokalni ravni, povezane z razvojem kratkih dobavnih verig in lokalnih trgov (kratke dobavne verige in lokalni trgi),
- podpore za skupno ukrepanje za blažitev podnebnih sprememb ali prilagajanje nanje ter za skupne pristope k okoljskim projektom in stalnim okoljskim praksam (okolje in podnebne spremembe) ter
- podpore za diverzifikacijo kmetijskih dejavnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom, socialnim vključevanjem, kmetijstvom ter izobraževanjem o okolju in hrani (socialna diverzifikacija).

Za pilotne projekte ter za razvoj novih proizvodov, praks, procesov in tehnologij je v celotnem programskem obdobju namenjenih 12,9 milijona EUR. Podpora je namenjena razvoju novih oziroma izboljšanih proizvodov, praks, procesov in tehnologij, prenosu znanj v prakso in razširjanju rezultatov projektov. Do konca leta 2022 so bili objavljeni štirje javni razpisi, na katerih je bilo za 40 vlog odobrenih 8,3 milijona EUR, izplačanih pa 5,9 milijona EUR.

Podpora za horizontalno in vertikalno sodelovanje med udeleženci v dobavni verigi je namenjena izvedbi projektov sodelovanja, KMG in posrednikov s ciljem vzpostaviti lokalni trg in s tem povezane promocijske dejavnosti. Za to je namenjenih 2,2 milijona EUR. Do konca leta 2022 je bilo na štirih javnih razpisih odobrenih 31 vlog v skupni vrednosti 1,8 milijona EUR. Zaključenih je bilo 21 vlog, za katere je bilo izplačanih 0,7 milijona EUR.

Tretji podukrep prispeva k blažitvi podnebnih sprememb ali prilagajanju nanje ter uvaja skupne pristope k okoljskim projektom in stalnim okoljskim praksam. Podpora je namenjena zmanjšanju negativnih vplivov kmetijstva in gozdarstva na okolje, izvajanju skupnih pristopov za varstvo biotske raznovrstnosti, izvajanju okoljsko učinkovite politike na vodovarstvenih in drugih varovanih območjih ter blažitvi ali prilagajanju na podnebne spremembe. V celotnem programskem obdobju je za ta namen na voljo 9,3 milijona EUR. Do konca leta 2022 je bilo objavljenih pet javnih razpisov, na njih je bilo odobrenih 51 vlog v skupni vrednosti 9,3 milijona EUR, za 40 zaključenih vlog pa je bilo izplačanih 3,8 milijona EUR.

Cilj podukrepa za diverzifikacijo kmetijskih dejavnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom, socialnim vključevanjem, kmetijstvom ter izobraževanjem o okolju in hrani je preučiti možnosti za razvoj dejavnosti na kmetiji, ki se nanašajo na področja izobraževanja ter zdravstvenega, socialnega in invalidskega varstva. Za ta podukrep je v celotnem programskem obdobju namenjenih 2,3 milijona EUR. Do konca leta 2022 so bili pri tem podukrepu objavljeni trije javni

razpisi. Odobrenih je bilo 41 vlog v skupni višini 2,4 milijona EUR, zaključenih je bilo 30 vlog, zanje je bilo izplačanih 1,2 milijona EUR.

Ukrep **LEADER** je postal del širšega pristopa lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost (CLLD), pri čemer poleg EKSRP sodelujeta tudi Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo ter Evropski sklad za regionalni razvoj. V okviru PRP 2014–2022 je za celotno programsko obdobje na voljo 67,7 milijona EUR. V Sloveniji v tem programskem obdobju deluje 37 lokalnih akcijskih skupin (LAS). Za te so potrjene strategije lokalnega razvoja, ki se izvajajo na celotni površini države. Do konca leta 2022 je bilo za vse podukrepe v okviru tega ukrepa odobrenih 63,4 milijona EUR, izplačanih pa 43,7 milijona EUR (od tega 0,4 milijona EUR za pripravo strategij lokalnega razvoja). V celotnem programskem obdobju je bilo 753 odobrenih operacij v okviru strategij lokalnega razvoja, pri čemer je bilo za 626 zaključenih operacij izplačanih 26,5 milijona EUR. Za prevzete obveznosti iz preteklega programskega obdobja je bilo za 23 operacij izplačanih še 0,8 milijona EUR (skupaj 27,2 mio EUR). Pri podukrepu priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja LAS je bilo do zdaj izvedenih šest javnih razpisov, na katerih je bilo za 145 operacij odobrenih 12,9 milijona EUR; od tega je bilo za 125 operacij že izplačanih 6,5 milijona EUR. Za tekoče stroške in stroške animacije LAS je bilo do konca leta 2022 izplačanih 9,6 milijona EUR.

Ukrep **izjemna začasna podpora kmetom ter malim in srednjim podjetjem (MSP), ki jih je kriza zaradi covid-19 še posebej prizadela**, je namenjen kmetom ter malim in srednjim podjetjem, ki se ukvarjajo s predelavo ali trženjem kmetijskih proizvodov in so zaradi zaprtja javnih zavodov s področja vzgoje in izobraževanja utrpeli upad prihodkov od prodaje. Za ta ukrep je v PRP 2014–2020 na voljo 1,7 milijona EUR. Na razpis je prispelo 147 vlog, od teh je bilo odobrenih in izplačanih 100 vlog v skupni višini 1,7 milijona EUR.

Namen **tehnične pomoči** je zagotoviti učinkovito izvajanje PRP 2014–2020. V okviru tehnične pomoči se izvajajo različne študije in vrednotenja, zagotavljajo se sredstva za upravljanje programa in podpirajo dejavnosti Mreže za podeželje. Za vse te dejavnosti je v celotnem PRP 2014–2020 namenjenih 42,0 milijona EUR. V celotnem obdobju izvajanja programa je bilo izplačanih 31,7 milijona EUR, od tega je bilo samo v letu 2022 izplačanih 5,3 milijona EUR.

Preglednica 49: Pregled sredstev po aktivnostih tehnične pomoči (000 EUR; do 31. 12. 2022)

Aktivnost	Razpoložljivo	Izplačano skupaj	2022	Izplačano/ razpoložljivo (%)
Študije in vrednotenja	6.300,0	2.855,1	501,9	45,3
Upravljanje PRP 2014–2020	29.400,0	27.648,2	4.641,6	94,0
Mreža za podeželje	6.300,0	1.208,9	154,4	19,2
Skupaj	42.000,0	31.712,1	5.297,8	75,5

Vir: MKGP

5.1.4 Drugi programi, sofinancirani s sredstvi EU

EU poleg prvega (tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcev) in drugega stebra (politika razvoja podeželja) SKP, delno ali v celoti sofinancira tudi nekatere ukrepe na področju veterinarstva, varstva rastlin in varne hrane ter nekatere druge projekte, pomembne za raziskave in razvoj (npr. FADN, ERA-NET, LIFE NATURA.SI).

S sredstvi EU je tako redno podprto delovanje mreže za zbiranje računovodskih podatkov o dohodkih in poslovanju kmetijskih gospodarstev (angl. Farm Accountancy Data Network, FADN), in sicer v delu, ki se nanaša na vnos, obdelavo in arhiviranje računovodskih podatkov

s poročevalskih kmetij. Nadomestila poročevalskim kmetijam za vodenje računovodstva po metodologiji FADN in drugi operativni stroški pa se financirajo z nacionalnimi sredstvi.

5.2 Nacionalni ukrepi kmetijske politike

Nacionalni ukrepi, ki dopolnjujejo ukrepe skupne kmetijske politike, se deloma izvajajo v obliki državnih pomoči, ki jih je treba priglasiti Evropski komisiji, deloma pa v obliki pomoči po pravilu *de minimis*, ki je zaradi omejene višine na upravičenca dovoljena brez posebnih dodatnih omejitev. Po veljavnih predpisih EU višina pomoči *de minimis* ne sme presegati 25.000 EUR na upravičenca v katerem koli obdobju treh proračunskih let, hkrati pa skupna pomoč *de minimis* na državni ravni ne sme presegati 1 % vrednosti letne proizvodnje. To velja tudi za splošne ukrepe, ki ne ogrožajo enotnega trga oziroma ne izkrivljajo konkurence.

V okviru državnih pomoči MKGP redno sofinancira tudi **zavarovalne premije**. Namen ukrepa je zmanjšati tveganje v kmetijski proizvodnji. Do sofinanciranja zavarovalnih premij za zavarovanje primarne kmetijske proizvodnje so upravičena KMG, ki se ukvarjajo s proizvodnjo kmetijskih in ribiških proizvodov. Stopnja sofinanciranja za celotno kmetijsko proizvodnjo od leta 2021 znaša 55 % obračunane zavarovalne premije, vključno s pripadajočim davkom od prometa zavarovalnih poslov. Sofinancirajo se zavarovalne premije za:

- posevke, nasade in plodove pred nevarnostjo toče, požara, udara strele, pozebe, poplave in viharja,
- materialno škodo na sredstvih v primarni kmetijski proizvodnji pred nevarnostjo toče, viharja, viharnega vetra in teže snega, ter
- živali na KMG pred nevarnostjo pogina zaradi bolezni, zakola živali z veterinarsko napotnico ali usmrtnitve živali zaradi bolezni in ekonomskega zakola zaradi bolezni.

Za sofinanciranje zavarovalnih premij lahko kmetijsko gospodarstvo uveljavlja tudi druge državne pomoči (npr. sofinanciranje iz občinskih sredstev), ki pa skupaj ne smejo presegati 65 % upravičenih stroškov zavarovalne premije. V imenu upravičencev sofinancirani del premije uveljavljajo zavarovalnice.

Preglednica 50: Izplačana sredstva za sofinanciranje zavarovalnih premij, zavarovana kmetijska zemljišča in število zavarovanih živali; 2016–2022

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Izplačana sredstva (000 EUR)	1.408	2.245	4.444	4.742	5.299	6.188	6.330
Zavarovane površine, skupaj (ha)	36.762	45.448	50.958	52.871	53.064	53.501	55.613
Sadje (intenzivni nasadi)	1.328	1.120	1.363	1.339	1.339	1.239	1.154
Hmelj	1.249	1.347	1.398	1.403	1.144	1.302	1.398
Vinogradi	3.031	3.407	3.367	3.422	2.802	3.059	3.340
Žito	24.032	31.706	36.536	38.112	38.716	38.034	39.907
Druge rastline	7.122	7.868	8.293	8.596	9.063	9.867	9.813
Število zavarovanih živali, skupaj*	75.431	75.074	71.558	57.342	59.657	64.472	64.624
Govedo	22.261	30.814	30.197	31.746	32.163	34.159	32.130
Prašiči	50.444	41.723	38.949	23.261	25.202	28.098	30.361
Konji, osli	1.093	1.012	881	919	943	932	946
Drobnica (ovce, koze)	1.633	1.525	1.531	1.416	1.349	1.283	1.187

* Brez perutnine in rib.

Vir: MKGP

Podobno kot v preteklih letih so se tudi v letu 2022 izvajali **ukrepi pomoči ob nepredvidljivih dogodkih**. Mednje spadajo pomoč KMG, prizadetim zaradi požara, strele, smrti, invalidnosti, nesposobnosti za delo ipd. ter občasni izredni ukrepi pomoči. V letu 2022 se je zaradi nepredvidljivih dogodkov izplačala pomoč v okviru dveh javnih razpisov, in sicer iz naslova ukrepa I Finančna pomoč za nadomestilo škode zaradi požara ali strele na kmetijskem gospodarstvu v višini 15.000 EUR (dva upravičenca), iz naslova ukrepa II Finančna pomoč ob smrti, invalidnosti ali nezmožnosti za delo pa 54.313 EUR (40 upravičencev). Precej več izrednih državnih pomoči je bilo izplačanih kmetijstvu za spopadanje z gospodarsko in energetske krizo, pa tudi za naravne nesreče. Ti izredni ukrepi pomoči so bolj podrobno opisani v nadaljevanju (poglavje 5.2.1).

Med redne državne ukrepe spada tudi **podpora promocijskim in tržnim dejavnostim**, pri čemer se sredstva namenjajo vinogradniško-vinarskemu sektorju kot dopolnilo k ukrepom skupne kmetijske politike na trgu vina. Izvajajo se tudi različni projekti informiranja in promocije kmetijskih in živilskih proizvodov doma in v tujini ter projekti za spodbujanje tržnega združevanja primarnih proizvajalcev določenih proizvodov. Znotraj promocijskih in tržnih aktivnosti se izvaja tudi projekt tradicionalni slovenski zajtrk.

Sredstva državnega proračuna se redno namenjajo tudi za **zemljiške operacije** oziroma za upravljanje in investicijsko vzdrževanje državnih namakalnih in osuševalnih sistemov, pri čemer se redno vzdrževanje teh sistemov v celoti financira iz prispevkov uporabnikov prek odmere nadomestila za kritje stroškov delovanja in vzdrževanja.

Redno se izvajajo tudi številne **splošne storitve za kmetijstvo**, med katere spadajo predvsem dejavnosti javnih služb in zavodov, strokovne in svetovalne naloge, izobraževanje in raziskovanje, nadzor kakovosti, spremljanje stanja in preventivni ukrepi na področju zdravstvenega varstva rastlin in živali ipd. Obseg dela in vsebine se večinoma določajo na podlagi sprejetih letnih programov dela, financirajo pa se skoraj v celoti z nacionalnimi sredstvi.

5.2.1 Izredni državni ukrepi v kmetijstvu v letu 2022

V primeru izrednih dogodkov v kmetijstvu (npr. naravne nesreče, nestabilne razmere na trgih itd.) država izvaja tudi ukrepe, ki so namenjeni blažitvi poslabšanja ekonomskih kazalcev v kmetijstvu. Ti ukrepi so izredni in so odvisni od dogodkov v posameznem letu.

Preglednica 51: Nacionalna izredna plačila kmetijstvu v letu 2022

	Izplačilo (mio EUR)
Pomoč kmetijstvu za zaježitev vpliva cen energentov in mineralnih gnojil v kmetijstvu	31,1
Pomoč čebelarstvu za zaježitev vpliva cen energentov	1,0
Pomoč čebelarstvu zaradi visokih cen reprodukcijskega materiala	1,7
Pomoč zaradi visokih cen reprodukcijskega materiala (za primarno kmetijsko proizvodnjo)	15,0
Pomoč zaradi visokih cen energentov (za kmetijsko mehanizacijo)	2,1
Finančna pomoč zaradi izpada krme v letu 2022	4,4
Finančna pomoč za odpravo posledic škode zaradi pozebe v letu 2021	5,7
Enkratni solidarnostni dodatek, epidemija covida-19	0,2
Skupaj	61,2

Vir: povzeto po MKGP

– *Pomoč za zaježitev vpliva cen energentov in mineralnih gnojil v kmetijstvu*

Zaradi povečanja cen energentov in mineralnih gnojil je bil konec januarja 2022 sprejet *Zakon o ukrepih za omilitev posledic dviga cen energentov in mineralnih gnojil*. Ta je določal enkratno finančno nadomestilo kmetom, in sicer v obliki pavšala na hektar zemljišča. Višina plačila je bila odvisna od vrste dejanske rabe in znaša 49 EUR za trajno travinje, 138 EUR za trajne nasade in 105 EUR za orna zemljišča. Pri tem je bila za trajno travinje najmanjša upravičena površina 1 hektar, za trajne nasade 0,25 hektarja in za orna zemljišča 0,5 hektarja. Največja skupna upravičena površina je bila omejena na 100 hektarjev KZU. Upravičenci do te pomoči so bili nosilci kmetijskega gospodarstva, ki so oddali zbirno vlogo za leto 2021. V okviru tega ukrepa je bilo izplačanih 31,1 milijona EUR.

– *Pomoč za zaježitev vpliva cen energentov in reprodukcijskega materiala v čebelarstvu*

V letu 2022 so bili tudi čebelarji upravičeni do enkratne finančne pomoči, in sicer po *Odloku o finančnem nadomestilu zaradi vpliva povečanja cen energentov v čebelarstvu*, sprejetem na podlagi navedenega zakona iz prejšnjega odstavka. Upravičeni so bili tisti čebelarji, ki so imeli na dan 30. junija 2021 v registru čebeljakov prijavljeno najmanj eno čebeljo družino. Pomoč je znašala 5 EUR na čebeljo družino; skupaj se je izplačalo skoraj 1 milijon EUR pomoči.

Hkrati so bili čebelarji upravičeni še do enega finančnega nadomestila (na podlagi *Odloka o finančnem nadomestilu zaradi visokih cen reprodukcijskega materiala, ki se porabi v čebelarskem sektorju*). Upravičeni so bili tisti čebelarji, ki so imeli na dan 31. oktobra 2021 v registru čebeljakov prijavljene najmanj štiri čebelje družine in so nekrivdno zašli v težak finančni položaj zaradi visokih cen reprodukcijskega materiala. Pomoč je znašala 10 EUR na čebeljo družino; skupaj se je izplačalo 1,7 milijona EUR pomoči.

– *Začasni okvir za krizne ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu po agresiji Rusije proti Ukrajini (Sporočilo komisije, 24. 3. 2022)*

Na podlagi *Odloka o finančnem nadomestilu zaradi visokih cen reprodukcijskega materiala, ki se porabi za primarno kmetijsko proizvodnjo*, je bila upravičencem nudena finančna pomoč. Upravičenci do te pomoči so bili nosilci kmetijskih gospodarstev, ki so nekrivdno zašli v težak finančni položaj zaradi visokih cen reprodukcijskega materiala in so v letu 2022 oddali zbirno vlogo. Pomoč se je zagotovila v obliki pavšala na hektar zemljišč glede na vrsto dejanske rabe: 31,73 EUR za trajni travnik, travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi, ekstenzivni sadovnjak, hmeljišče, trajne rastline na njivskih površinah, vinograde, matičnjake, intenzivne sadovnjake, oljčnike, jagode na njivi in druge trajne nasade ter 63,46 EUR za njive, začasni travnik, njive za rejo polžev, hmeljišče v premeni, rastlinjake, rastlinjake s sadnimi rastlinami in kmetijska zemljišča v pripravi. V okviru te pomoči se je izplačalo 15,0 milijona EUR.

Kmetijski sektor se je zaradi posledic vojne v Ukrajini soočal z visokimi cenami energije in energentov, ki se porabijo za kmetijsko mehanizacijo. To je vplivalo na povečanje proizvodnih stroškov, zato je Vlada RS zagotovila finančna sredstva za blažitev dviga teh cen (na podlagi *Odloka o finančnem nadomestilu zaradi visokih cen energentov, ki se porabijo za kmetijsko mehanizacijo*). Upravičenci so bili nosilci KMG, ki so v letu 2022 oddali zbirno vlogo ter so hkrati v letu 2021 prejeli vračilo trošarine za kmetijsko mehanizacijo. Pomoč se je zagotovila v obliki pavšala na hektar zemljišč glede na vrsto dejanske rabe: 6,67 EUR za njive, njive za rejo polžev, jagode na njivi, trajne rastline na njivskih površinah, rastlinjake, rastlinjake s sadnimi rastlinami, matičnjake, trajne travnike, hmeljišča v premeni, ekstenzivne sadovnjake, travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi in kmetijska zemljišča v pripravi ter 14,00 EUR za vinograde, intenzivne sadovnjake, hmeljišča, oljčnike in druge trajne nasade. V okviru te pomoči se je izplačalo 2,1 milijona EUR.

– *Finančna pomoč zaradi izpada krme v letu 2022*

Z namenom, da zaradi visokih cen krme in pomanjkanja krme (suša v letu 2022) ne bi prišlo do zmanjšanja osnovne črede oziroma staleža živali, je bil sprejet *Odlok o finančni pomoči zaradi izpada krme leta 2022*. Do pomoči so bili upravičeni nosilci KMG, ki so se ukvarjali z živinorejsko proizvodnjo in so utrpeli izpad krme zaradi suše v letu 2022. Pri tem so morali upravičenci imeti v reji najmanj dve GVŽ (kategorije govedo, drobnica, kopitarji in prašiči) ter sami zagotavljati pridelavo krme za lastne živali z minimalno obtežbo 0,9 GVŽ na hektar. Pogoja sta bila še, da so nosilci KMG prijavili škodo za sušo v letu 2022 in so vpisani v register kmetijskih gospodarstev. Pomoč se je izplačala v obliki pavšala na hektar in je bila odvisna od obsega škode in vrste kmetijske rabe. Skupaj je bilo izplačanih 4,4 milijona EUR.

– *Finančna pomoč za odpravo posledic škode zaradi pozebe v letu 2021*

V aprilu 2022 so finančno pomoč prejeli upravičenci, ki so utrpeli škodo zaradi pozebe v letu 2021 (na podlagi *Zakona o ukrepih za odpravo posledic pozebe v kmetijski proizvodnji med 5. 4. 2021 in 9. 4. 2021*). Ugotovljeno je bilo, da je pozeba prizadela okoli 3.346 oškodovancev na skupaj 6.552 ha kmetijskih površin (v 143 občinah). Upravičenci, ki jim je bila ugotovljena škoda in so izpolnjevali pogoje za prejem pomoči, so skupaj prejeli 5,7 milijona EUR.

– *Enkratni solidarnostni dodatek članom kmetij*

V povezavi z epidemijo covida-19 je bil v letu 2022 upravičenim nosilcem oziroma članom kmetij izplačan enkratni solidarnostni dodatek, in sicer v višini 150 EUR na upravičenca. Dodatek je bil namenjen izboljšanju socialnega položaja oseb, ki imajo nizke dohodke in so glede na ogroženo starostno skupino najbolj izpostavljene nevarnostim epidemije (na podlagi *Zakona o dodatnih ukrepih za preprečevanje širjenja, omilitev, obvladovanje, okrevanje in odpravo posledic COVID-19*, sprejetega 29. 12. 2021). Do te pomoči so bile upravičene osebe, ki so dopolnile 65 let, so nosilci oziroma člani kmetije in niso prejele solidarnostnega dodatka za upokoјence ter katerih obdavčljivi dohodki po zakonu, ki ureja dohodnino za leto 2021, preračunano na mesec, niso presegli 591,2 EUR. Vsem upravičencem je bilo skupaj izplačanih 0,2 milijona EUR pomoči.

6 KMETIJSKO RAČUNOVODSTVO PO METODOLOGIJI FADN

6.1 Vzorec poročevalskih kmetijskih gospodarstev, vključenih v mrežo FADN

Mreža za zbiranje računovodskih podatkov s kmetijskih gospodarstev (angl. Farm Accountancy Data Network, FADN) je evropski sistem poenostavljenega kmetijskega računovodstva, ki temelji na upoštevanju enakih računovodskih načel v vseh državah članicah EU. Vsako leto se na vzorcu tržno usmerjenih kmetijskih gospodarstev (KMG) zbirajo strukturni in računovodski podatki. Sistem je namenjen predvsem spremljanju dohodkov in poslovanja na ravni kmetijskih gospodarstev ter presoji učinkov SKP. V Sloveniji segajo začetki računovodstva po metodologiji FADN v leto 1994, od leta 2004 pa je računovodstvo FADN usklajeno s predpisi na ravni EU. V prihodnjih letih se bo FADN preoblikoval v FSDN (angl. Farm Sustainability Data Network ali Mreža za zbiranje podatkov o trajnostnosti kmetij), in sicer se bo širil še na druge vidike trajnosti na ravni kmetijskih gospodarstev, predvsem okoljske in družbene.

V obračunskem letu 2021 se je število poročevalskih kmetijskih gospodarstev v dejanskem vzorcu FADN za Slovenijo v primerjavi s predhodnim letom malce povečalo (za okoli 1 %), v primerjavi z letom 2016 pa je bilo občutno manjše (–9 %). Po velikosti je bil dejanski vzorec FADN za obračunsko leto 2021 že peto leto zapored manjši od načrtovanega vzorca, in sicer za 9 %. Pri tem omenimo, da so za obračunsko leto 2020 upoštevani novejši podatki (preračunani na podlagi SO 2017), tako da je v dejanski vzorec za to leto vključenih manj kmetij kot v obdelavi, prikazani v lanskoletnem poročilu.

Preglednica 52: Število poročevalskih KMG v vzorčnem okviru za nabor ter v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2016–2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Vzorčni okvir za nabor	40.675	40.500	40.352	40.531	40.322	40.194
Načrtovani vzorec	908	908	908	908	908	908
Dejanski vzorec	913	884	891	862	825	831

Opomba: Podatki za obračunsko leto 2020 so bili preračunani na podlagi SO 2017, tako da je v tej obdelavi število kmetijskih gospodarstev v dejanskem vzorcu za leto 2020 manjše (v lanskem poročilu 2020: 828 kmetijskih gospodarstev). Poleg tega so bili podatki za obračunska leta 2019 in 2020 revidirani, zato lahko tudi ostali standardni rezultati za ti dve leti v tem poročilu odstopajo od rezultatov, prikazanih v lanskem poročilu.

Vir: MKGP (načrti vzorčenja za obračunska leta 2016–2021), FADN RICA (individualni standardni rezultati za obračunska leta 2016–2021; 2021: začasni podatki), preračuni KIS

Pokritost načrtovanega vzorca z dejanskim za obračunsko leto 2021 se je v primerjavi s predhodnim letom izboljšala pri več kot polovici analiziranih skupin kmetijskih gospodarstev (proizvodni tipi, razredi ekonomske velikosti), in sicer pri treh proizvodnih tipih in štirih razredih po ekonomski velikosti. Pokritost se je poslabšala pri treh proizvodnih tipih in pri enem razredu po ekonomski velikosti, približno enaka kot v letu prej pa je ostala pri dveh proizvodnih tipih. Izboljšanje pokritosti praviloma pomeni manjše relativno odstopanje (v pozitivno ali negativno smer) števila kmetijskih gospodarstev v posamezni skupini v dejanskem vzorcu od števila gospodarstev v isti skupini v načrtovanem vzorcu, izjemoma pa tudi povečanje števila kmetij v problematičnih skupinah (številčno najbolj podhranjenih). Pri tem je lahko pokritost vzorca bolj problematična na podrobnejši ravni skupin (dvomestni tip kmetovanja – TF14).

Okvir 8: FADN (angl. Farm Accountancy Data Network)

V okviru FADN se zbirajo strukturni in računovodski podatki za vzorec tržno usmerjenih kmetijskih gospodarstev po enotni predpisani metodologiji v vseh državah članicah EU. V vzorec so lahko vključena le gospodarstva, ki presežejo določen prag ekonomske velikosti. Razred ekonomske velikosti, ki je prag zajetja kmetijskih gospodarstev v vzorčni okvir za izbor poročevalskih kmetij, določi posamezna država. Gospodarstva v vzorcu morajo biti izbrana na način, ki zagotavlja reprezentativnost po regijah, ekonomski velikosti in tipu kmetovanja, podlaga za vzorčenje pa so statistični podatki strukturnih raziskovanj kmetijstva.

Ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev se od vključno obračunskega leta 2010 opredeljuje na podlagi standardnega prihodka (angl. Standard Output, SO). SO je standardna vrednost bruto kmetijske proizvodnje po cenah na kmetiji (v EUR), in sicer brez DDV, davkov na proizvode in subvencij, izračunava pa se kot petletno povprečje. V Sloveniji je od leta 2010 prag ekonomske velikosti kmetijskega gospodarstva za vključitev v vzorec FADN enak 4.000 EUR SO.

Poročevalska enota je kmetijsko gospodarstvo, ki ustreza postavljenim merilom in se odloči za vodenje računovodstva. Obračunsko obdobje računovodstva je koledarsko leto. Na začetku koledarskega leta kmetije skupaj s kmetijskimi svetovalci izpolnijo popisne liste o zmogljivostih na kmetijskem gospodarstvu, v mesečnih poročilih pa poročajo o poslovnih dogodkih, ki jih računovodski pisarni v okviru Kmetijske gozdarskih zavodov Kranj in Ptuj ali kmetijska gospodarstva po možnosti sproti vnašajo v računalniški program. Vnos, obdelavo in arhiviranje računovodskih podatkov financira EU, nadomestila poročevalskim kmetijskim gospodarstvom za vodenje računovodstva pa se financirajo iz državnih sredstev.

Metodologija FADN omogoča izračunavanje okoli 190 standardnih rezultatov, ki so izračunani kot utežena povprečja, pri čemer vsakemu poročevalskemu kmetijskemu gospodarstvu pripada ustrezna utež glede na število gospodarstev v neki skupini (stratumu). Vsota uteži vseh kmetijskih gospodarstev v vzorcu je skupno število gospodarstev v naboru poročevalskih kmetijskih gospodarstev.

Osnovni izrazi

Tip kmetovanja je opredeljen na podlagi deleža, ki ga posamezna kmetijska dejavnost prispeva k skupni vrednosti ekonomskega merila (SO) na kmetijskem gospodarstvu. V prikazih standardnih rezultatov so poročevalska kmetijska gospodarstva razporejena v osem tipov kmetovanja (TF8).

Vložek dela zajema plačano in neplačano delo, izraženo v ekvivalentu polnovredne delovne moči (PDM), ki pomeni letno delovno obveznost enega polno zaposlenega delavca (1.800 ur/leto). Vložek neplačanega dela se nanaša na delo družinskih članov (PDMd).

Vrednost proizvodnje zajema skupno vrednost rastlinske proizvodnje in živinoreje ter drugih prihodkov (brez subvencij), na primer iz dopolnilnih dejavnosti na kmetiji (razen predelave mleka), turizma in gozdarstva. Vrednost proizvodnje vključuje vrednost prodaje, vrednost doma pridelane krme in semen, vrednost porabe v gospodinjstvu in vrednost daril v naravi ter spremembe vrednosti živine in zalog rastlinskih pridelkov.

Vmesna poraba vključuje vse skupne splošne in posebne stroške, povezane z opravljanjem kmetijske dejavnosti v obračunskem letu, vključno s stroški doma pridelanih in porabljenih pridelkov za reprodukcijo na kmetijskem gospodarstvu, ne vključuje pa finančnih obveznosti (plačane obresti, najemnine), stroškov dela in amortizacije.

Bilanca tekočih subvencij in davkov zajema subvencije in davke, ki izhajajo iz tekoče proizvodnje v obračunskem letu (seštevek v obračunskem letu odobrenih kmetijskih subvencij in bilance DDV na tekoče poslovanje, zmanjšan za kmetijske davke).

Bruto dodana vrednost kmetije je vrednost proizvodnje, zmanjšana za vmesno porabo ter povečana (zmanjšana) za bilanco tekočih subvencij in davkov.

Amortizacija je letno nadomestilo za uporabo stalnega kapitala (osnovnih sredstev). Zajema trajne nasade, kmetijske zgradbe in stacionarno opremo, izboljšave zemljišč, stroje in opremo ter gozdne nasade.

Neto dodana vrednost kmetije (NDV) se izračuna kot bruto dodana vrednost, zmanjšana za amortizacijo. Je nadomestilo za stalne proizvodne dejavnike ne glede na izvor (delo, zemlja, kapital: domači in najeti).

Neto dodana vrednost kmetije/PDM (NDV/PDM) se izračuna kot neto dodana vrednost kmetije na enoto vložka dela (plačanega in neplačanega).

Stroški z zunanjimi dejavniki so nadomestila za vložke (delo, zemlja in kapital), ki niso v lasti imetnika kmetijskega gospodarstva; zajemajo stroške plač, najemnin in plačanih obresti.

Bilanca subvencij in davkov na investicije zajema subvencije in davke, ki ne izhajajo iz tekoče proizvodne dejavnosti v obračunskem letu. Izračuna se kot seštevek subvencij za investicije, ki je zmanjšan za DDV, plačan za investicije.

Neto dohodek kmetije je neto dodana vrednost kmetije, zmanjšana za stroške z zunanjimi dejavniki ter povečana (zmanjšana) za bilanco subvencij in davkov na investicije. Kazalnik predstavlja nadomestilo za stalne

proizvodne dejavnike v lasti kmetijskega gospodarstva (delo, zemlja, kapital) in nadomestilo za podjetniška tveganja (izguba/dobiček) v obračunskem letu.

Dohodek kmečke družine/PDMd je neto dohodek kmetije, izražen na enoto vložka družinskega (neplačanega) dela.

Enako kot v letu prej ostaja pokritost načrtovanega vzorca z dejanskim tudi v obračunskem letu 2021 bolj problematična po ekonomskih razredih kot po proizvodnih tipih. Po razredih ekonomske velikosti ostaja enako priporočilo kot v zadnjih nekaj letih: še naprej je priporočljivo zmanjševati število kmetijskih gospodarstev v srednjih razredih (predvsem v razredu od 25.000 do < 100.000 EUR SO), občutno pa povečati število gospodarstev v skrajnih razredih: v najnižjem (od 4.000 do < 8.000 EUR SO) in najvišjem (500.000 EUR SO ali več). Pri obeh razredih je bila v letu 2021 pokritost nekoliko boljša. Po tipih kmetovanja pa bi bilo priporočljivo potrebno število kmetijskih gospodarstev povečati predvsem v tipih mešano in prireja mleka, nekoliko zmanjšati pa število kmetijskih gospodarstev v tipih vinogradništvo, ostali trajni nasadi in zrnajda živina (prašiči/perutnina). Čeprav so bili omenjeni trije tipi v preteklosti pogosto številčno podhranjeni, je potrebna posebna previdnost pri izboru kmetijskih gospodarstev teh proizvodnih tipov v vzorec (vpliv ekstremnih osamelcev na agregatne rezultate).

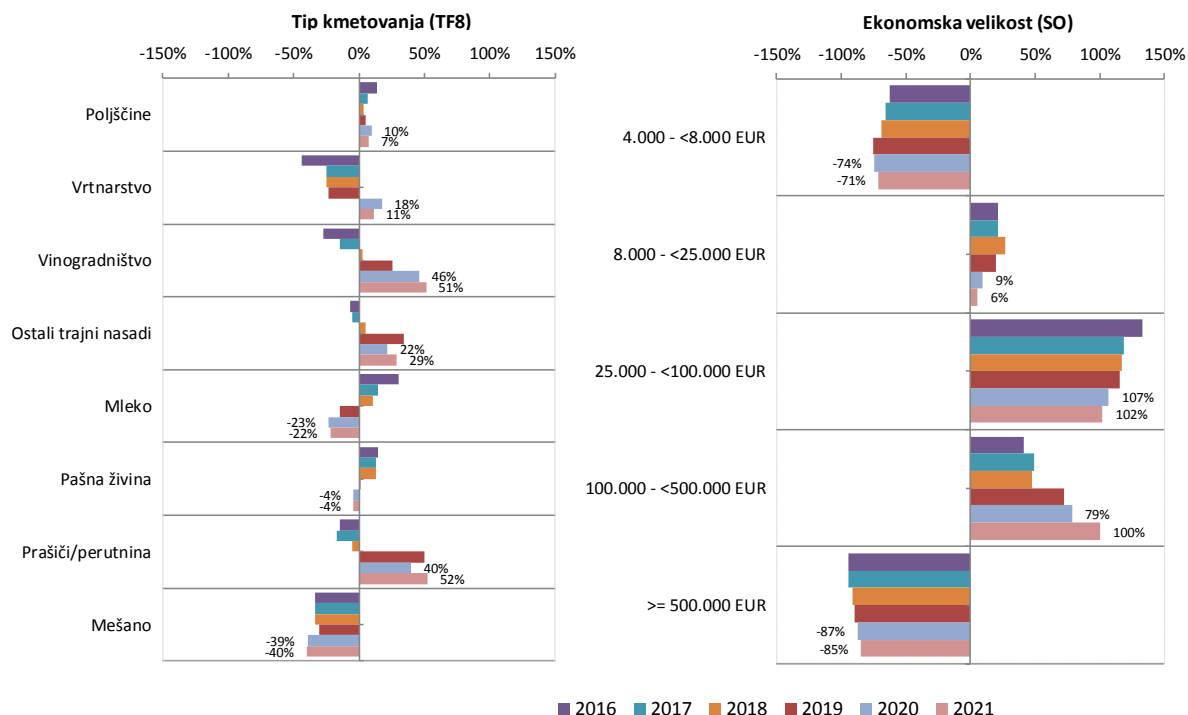
Preglednica 53: Število KMG po tipih kmetovanja (TF8) in ekonomski velikosti v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2016–2021

Tip kmetovanja (TF8)	Načrtovani vzorec						Dejanski vzorec					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Poljščine	108	109	107	114	113	113	123	116	111	120	124	121
Vrtnarstvo	16	16	16	17	17	18	9	12	12	13	20	20
Vinogradništvo	37	35	35	39	39	39	27	30	36	49	57	59
Ostali trajni nasadi	57	57	57	55	55	55	53	54	60	74	67	71
Prireja mleka	147	148	148	146	146	146	192	169	164	125	112	114
Pašna živina (brez prireje mleka)	298	301	301	293	294	293	342	340	341	296	281	280
Zrnajda živina (prašiči/perutnina)	20	18	19	20	20	21	17	15	18	30	28	32
Mešano	225	224	225	224	224	223	150	148	149	155	136	134
Skupaj	908	908	908	908	908	908	913	884	891	862	825	831
Razred ekonomske velikosti	Načrtovani vzorec						Dejanski vzorec					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2016	2017	2018	2019	2020	2021
4.000–< 8.000 EUR SO	369	370	369	359	360	358	139	126	114	88	92	103
8.000–< 25.000 EUR SO	319	320	320	321	320	321	386	388	407	383	350	339
25.000–< 100.000 EUR SO	139	139	139	142	142	143	324	304	302	306	294	289
100.000–< 500.000 EUR SO	44	43	44	47	47	47	62	64	65	81	84	94
>= 500.000 EUR SO	37	36	36	39	39	39	2	2	3	4	5	6
Skupaj	908	908	908	908	908	908	913	884	891	862	825	831

Opomba: Podatki za obračunsko leto 2020 so bili preračunani na podlagi SO 2017, tako da je v tej obdelavi število kmetijskih gospodarstev v skoraj vseh skupinah dejanskega vzorca za leto 2020 drugačno kot v lanskem poročilu. Poleg tega so bili podatki za obračunska leta 2019 in 2020 revidirani, zato lahko tudi ostali standardni rezultati za ti dve leti v tem poročilu odstopajo od rezultatov, prikazanih v lanskem poročilu.

Vir: MKGP (načrti vzorčenja za obračunska leta 2016–2021), FADN RICA (individualni standardni rezultati za obračunska leta 2016–2020; 2021: začasni podatki), preračuni KIS

Slika 33: Odstopanje dejanskega od načrtovanega vzorca FADN po tipih kmetovanja (TF8) in razredih ekonomske velikosti (načrtovani vzorec = 0 %); 2016–2021

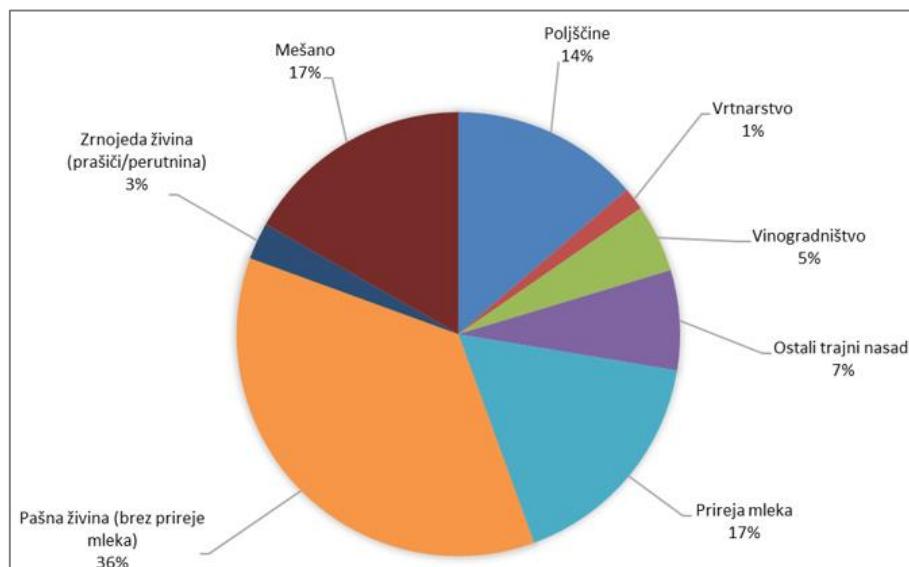
Opomba: Podatki za obračunsko leto 2020 so bili preračunani na podlagi SO 2017, tako da je v tej obdelavi število kmetijskih gospodarstev v skoraj vseh skupinah dejanskega vzorca za leto 2020 drugačno kot v lanskem poročilu. Poleg tega so bili podatki za obračunska leta 2019 in 2020 revidirani, zato lahko tudi ostali standardni rezultati za ti dve leti v tem poročilu odstopajo od rezultatov, prikazanih v lanskem poročilu.

Vir: MKGP (načrti vzorčenja za obračunska leta 2016–2021), FADN RICA (individualni standardni rezultati za obračunska leta 2016–2020; 2021: začasni podatki), preračuni KIS

V letu 2021 se je v primerjavi s predhodnim letom število kmetijskih gospodarstev v absolutnem smislu povečalo pri sedmih analiziranih skupinah dejanskega vzorca, in sicer najbolj pri proizvodnih tipih ostali trajni nasadi in zrnajda živina (prašiči/perutnina) ter pri najnižjem razredu (od 4.000 do < 8.000 EUR SO) in višjem srednjem razredu po ekonomski velikosti (od 100.000 do < 500.000 EUR SO). Absolutno pa se je število kmetijskih gospodarstev najbolj zmanjšalo pri proizvodnem tipu poljščine in v razredu ekonomske velikosti od 8.000 do < 25.000 EUR SO.

V strukturi dejanskega vzorca FADN po tipih kmetovanja prevladujejo živinorejska kmetijska gospodarstva, ki jih je v povprečju večletnega obdobja 2016–2021 skoraj tri petine. V povprečju obdobja je okoli četrtina vzorčnih kmetijskih gospodarstev usmerjena v rastlinsko pridelavo, skoraj petina pa je mešanih kmetijskih gospodarstev. Proizvodni tip pašna živina (36 %) ostaja v povprečju analiziranega obdobja najbolj zastopan tip v dejanskem vzorcu FADN, sledita mu prireja mleka in mešano (oba po 17 %).

Slika 34: Struktura dejanskega vzorca FADN po tipih kmetovanja (TF8); povp. 2016–2021

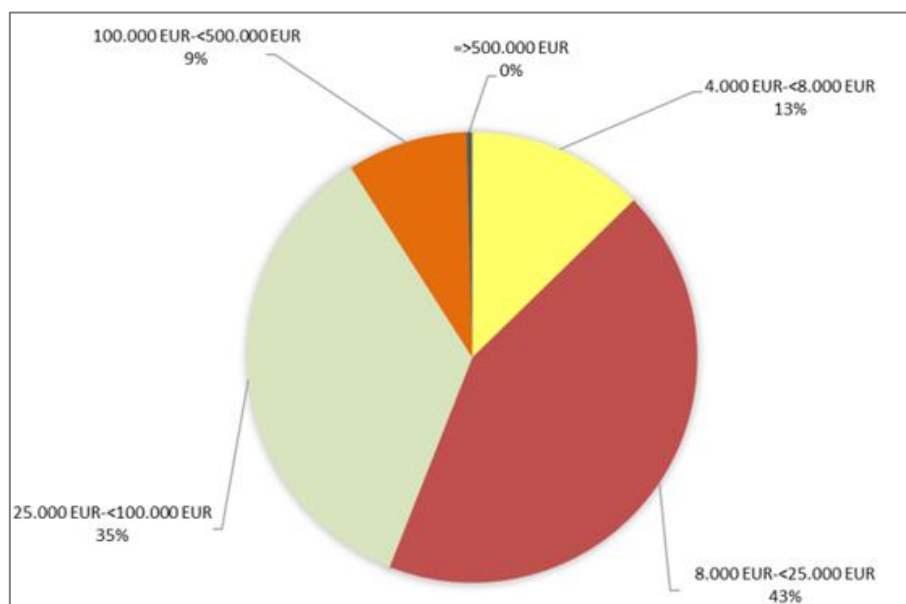

Opomba: Podatki za obračunske leti 2019 in 2020 so bili revidirani, zato lahko standardni rezultati za ti dve leti v tem poročilu odstopajo od rezultatov, prikazanih v lanskem poročilu.

Vir: FADN RICA (individualni standardni rezultati za obračunska leta 2016–2021; 2021: začasni podatki), preračuni KIS

Po ekonomski velikosti pa v strukturi dejanskega vzorca FADN prevladujejo kmetijska gospodarstva v srednjih razredih; v povprečju obdobja 2016–2021 dosega skoraj štiri petine dejanskega vzorca ekonomsko velikost med 8.000 do < 100.000 EUR SO. V povprečju obdobja je v dejanskem vzorcu ekonomsko najmanjših kmetijskih gospodarstev (med 4.000 do < 8.000 EUR SO) za dobro desetino, ekonomsko največjih (=> 500.000 EUR SO) pa ni niti za odstotek. V povprečju analiziranega obdobja je v dejanskem vzorcu razred ekonomske velikosti od 8.000 do < 25.000 EUR SO (43 %) najbolj zastopan, sledi mu razred od 25.000 do < 100.000 EUR SO (35 %).

Slika 35: Struktura dejanskega vzorca FADN po analiziranih razredih ekonomske velikosti; povp. 2016–2021

Opomba: Podatki za obračunske leti 2019 in 2020 so bili revidirani, zato lahko standardni rezultati za ti dve leti v tem poročilu odstopajo od rezultatov, prikazanih v lanskem poročilu.

Vir: FADN RICA (individualni standardni rezultati za obračunska leta 2016–2021; 2021: začasni podatki), preračuni KIS

6.2 Osnovna proizvodna zmogljivost in ekonomska velikost po tipih kmetovanja

Po začnih podatkih FADN za obračunsko leto 2021 so kmetijska gospodarstva v povprečju uporabljala 11,1 hektarja KZU, kar je približno enak obseg kot v letu prej in okoli tri petine nad državnim povprečjem po podatkih popisa kmetijstva iz leta 2020 (7,0 ha KZU/KMG). V primerjavi z letom prej se je obseg KZU na KMG leta 2021 zmanjšal pri štirih proizvodnih tipih; relativno najbolj pri tipu vrtnarstvo (za tretjino) in pri mešanih kmetijskih gospodarstvih (–5 %). Obseg KZU pa se je najobčutneje povečal pri proizvodnem tipu zrnajda živina (prašiči/perutnina; za več kot četrtino), pri tipu poljščine za 5 %, nekoliko pa tudi pri proizvodnih tipih s prirejo mleka in prirejo pašne živine. V letu 2021 so bila po obsegu KZU največja kmetijska gospodarstva s prirejo zrnajde živine (enako kot v daljšem obdobju), najmanjša pa v tipu ostali trajni nasadi (najmanjša tudi v daljšem obdobju).

Preglednica 54: Osnovni proizvodni potencial in ekonomska velikost KMG v vzorcu FADN po tipih kmetovanja (TF8); 2016–2021

Tip kmetovanja (TF8)	KZU (ha/KMG)						Število GVŽ (GVŽ/KMG)					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Poljščine	9,3	8,9	9,1	8,7	9,3	9,8	2,0	1,8	1,8	1,4	1,6	1,7
Vrtnarstvo	17,1	14,7	15,8	14,5	12,3	8,2	1,0	0,4	0,9	0,3	0,8	0,5
Vinogradništvo	4,3	4,9	5,3	6,2	6,1	6,0	1,1	0,5	0,3	0,8	1,1	1,1
Ostali trajni nasadi	4,2	4,3	4,4	4,7	4,7	4,6	0,4	0,6	0,6	0,8	0,6	0,5
Prireja mleka	17,8	17,8	18,2	18,5	18,9	19,4	29,2	29,7	29,7	29,7	30,3	32,8
Pašna živina (brez prireje mleka)	11,0	10,9	11,2	11,5	12,1	12,3	11,0	10,6	10,8	11,2	11,8	12,1
Zrnajda živina (prašiči/perutnina)	24,5	21,7	18,2	19,8	17,9	22,8	110,7	102,1	125,2	109,3	98,5	128,5
Mešano	8,4	8,6	9,2	9,7	9,7	9,3	9,4	8,9	9,4	10,5	10,8	10,0
Skupaj	10,0	10,1	10,4	10,7	11,0	11,1	10,4	10,3	10,7	10,9	11,2	11,6
Tip kmetovanja (TF8)	Vložek dela (PDM/KMG)						Ekonomska velikost (v 000 EUR SO/KMG)					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Poljščine	1,0	0,8	1,0	0,9	0,9	0,8	16,7	16,3	16,1	16,5	16,4	16,6
Vrtnarstvo	5,7	3,4	3,2	3,2	2,1	1,6	173,6	152,3	140,5	140,8	133,1	86,5
Vinogradništvo	1,6	1,9	1,7	1,8	1,4	1,6	22,8	31,1	32,3	33,7	35,0	36,6
Ostali trajni nasadi	1,2	1,0	1,0	1,3	1,1	1,4	18,8	19,3	18,6	20,3	19,0	18,8
Prireja mleka	1,8	1,7	1,7	1,7	1,6	1,7	56,4	57,0	57,2	57,2	57,2	60,8
Pašna živina (brez prireje mleka)	1,2	1,1	1,1	1,2	1,1	1,3	13,4	13,2	13,8	14,0	14,2	14,6
Zrnajda živina (prašiči/perutnina)	1,5	1,4	1,7	1,8	1,4	1,7	117,6	112,7	155,7	140,2	120,1	144,2
Mešano	1,2	1,2	1,1	1,2	1,1	1,0	15,8	16,1	16,9	17,9	19,2	18,6
Skupaj	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	22,6	22,9	23,6	24,1	24,2	25,0

Opomba: Podatki za obračunske leti 2019 in 2020 so bili revidirani, zato lahko standardni rezultati za ti dve leti v tem poročilu odstopajo od rezultatov, prikazanih v lanskem poročilu.

Vir: FADN RICA (individualni standardni rezultati za obračunska leta 2016–2021; 2021: začasni podatki), preračuni KIS

Povprečno število GVŽ na kmetijsko gospodarstvo se je v letu 2021 po začnih podatkih FADN povečalo v primerjavi z letom prej (+4 %). Kmetijska gospodarstva so po podatkih FADN v tem letu redila v povprečju 11,6 GVŽ, kar je ponovno občutno nad državnim povprečjem (9,1 GVŽ/KMG po podatkih popisa kmetijstva 2020; upoštevana le živinorejska kmetijska gospodarstva). Relativno se je glede na leto prej povprečno število GVŽ v letu 2021 najobčutneje zmanjšalo pri tipih vrtnarstvo (za dve petini) in ostali trajni nasadi (za okoli desetino), vendar pa kmetijska gospodarstva obeh tipov v povprečju redijo zelo malo živali (oba tipa pod 1 GVŽ/KMG v letu 2021 in v povprečju analiziranega obdobja). Povprečno število GVŽ na KMG se je občutno povečalo pri gospodarstvih s prirejo zrnajde živine (prašiči/perutnina), in sicer skoraj za tretjino. Kmetijska gospodarstva tega tipa so sicer po

obsegu GVŽ največja gospodarstva tako v letu 2021 kot tudi v celotnem analiziranem obdobju. Najmanjša kmetijska gospodarstva po obsegu GVŽ so bila v letu 2021 vrtnarska, v daljšem obdobju pa gospodarstva v proizvodnem tipu ostali trajni nasadi.

V letu 2021 je bila po začasnih podatkih FADN povprečna poraba dela (plačanega in neplačanega) na kmetijskih gospodarstvih nekoliko večja v primerjavi z letom prej in je znašala okoli 1,2 PDM na KMG (+3 %). Ponovno je povprečna poraba po FADN podatkih občutno nad državnim povprečjem (0,97 PDM/KMG po podatkih Popisa kmetijstva iz leta 2020). V primerjavi z letom prej se je povprečna poraba dela v letu 2021 zmanjšala pri treh proizvodnih tipih, in sicer pri vrtnarskih (za slabo četrtno), poljedelskih (–12 %) ter pri mešanih kmetijskih gospodarstvih (za okoli desetino). Pri ostalih proizvodnih tipih se je v primerjavi z letom prej poraba dela povečala, najobčutneje pri tipih ostali trajni nasadi (+23 %), vinogradništvo (+18 %) in zrnajeda živina (prašiči/perutnina) (+16 %). Enako kot v letu prej in v povprečju celotnega analiziranega obdobja je bila tudi v letu 2021 najmanjša povprečna poraba dela po podatkih FADN na poljedelskih kmetijskih gospodarstvih (0,8 PDM/KMG). V povprečju so imela v letu 2021 največjo porabo dela kmetijska gospodarstva s prirejo mleka (1,7 PDM/KMG), v povprečju analiziranega obdobja 2016–2021 pa v tipu vrtnarstvo (3,2 PDM/KMG).

V letu 2021 so kmetijska gospodarstva po podatkih FADN v povprečju dosegala ekonomsko velikost 25 tisoč EUR standardnega prihodka na KMG, kar je okoli 3 % več kot v letu prej. Enako kot v letih prej so kmetijska gospodarstva po metodologiji FADN v povprečju ekonomsko pričakovano občutno večja v primerjavi z državnim povprečjem po Popisu kmetijstva iz leta 2020 (okoli 16,8 tisoč EUR SO/KMG). Po ekonomski velikosti so bila v letu 2021 v povprečju največja kmetijska gospodarstva, ki redijo zrnajedo živino (prašiči/perutnina), in sicer so dosegala okoli 144.000 EUR SO (+20 % v primerjavi z letom prej). Po ekonomski velikosti sledijo vrtnarska kmetijska gospodarstva (okoli 87 tisoč EUR SO), vendar se je pri teh ekonomski velikost občutno zmanjšala glede na leto prej (za več kot tretjino). V povprečju obdobja 2016–2021 pa so vrtnarska kmetijska gospodarstva še vedno ekonomsko največja. Ekonomsko najmanjša kmetijska gospodarstva so bila tudi v letu 2021 v tipih pašna živina (okoli 15 tisoč EUR SO; v povprečju so ta ekonomsko najmanjša v celotnem analiziranem obdobju) in poljščine. Dolgoročnejsi trendi koncentracije kmetijske pridelave so po podatkih FADN tako na agregatni ravni kot na ravni proizvodnih tipov slabo izraženi.

Primerjava slovenskih kmetijskih gospodarstev z evropskim povprečjem po podatkih v javno dostopni bazi FADN⁵ tudi za zadnje dostopno obračunsko leto 2021 kaže, da so bila slovenska kmetijska gospodarstva precej manjša po osnovnem proizvodnem potencialu in po ekonomski velikosti. V povprečju so tako po podatkih FADN kmetijska gospodarstva v EU-27 obdelovala triinpolkrat več KZU (okoli 41 ha KZU), redila skoraj trikrat več GVŽ (32 GVŽ), pri tem pa porabila za skoraj dve petini več delovne sile (1,7 PDM) kot slovenska kmetijska gospodarstva. Po ekonomski velikosti so bila v letu 2021 evropska kmetijska gospodarstva občutno večja, in sicer v povprečju za več kot triinpolkrat; slovenska kmetijska gospodarstva so tako dosegala le okoli 27 % evropskega povprečja (98 tisoč EUR SO).

6.3 Ključni ekonomski rezultati računovodstva FADN

Ekonomski rezultati kmetijskih gospodarstev so se po začasnih podatkih računovodstva FADN za obračunsko leto 2021 izboljšali v primerjavi z letom prej. Vrednost proizvodnje (vključno s prihodki iz gozdarstva, turizma, dopolnilnih dejavnosti, razen predelave mleka) se je po

⁵ Podatki javno dostopne baze podatkov FADN za Slovenijo in Evropsko unijo, avgust 2023: <https://agridata.ec.europa.eu/extensions/FADNPublicDatabase/FADNPublicDatabase.html>.

začasnih podatkih FADN povečala za 7 %. Po začasnih podatkih FADN je izboljšanje agregatnih ekonomskih rezultatov predvsem posledica povečanja vrednosti živinorejske proizvodnje (+12 %) in ostalih prihodkov (+17 %), povečale pa so se tudi tekoče subvencije in posledično skupni prihodek (oba za okoli 7 %). Vrednost rastlinske pridelave je v letu 2021 ostala na ravni predhodnega leta. Vmesna poraba se je povečala za 8 %, amortizacija pa nekoliko manj intenzivno, in sicer za 4 %.

V primerjavi s predhodnim letom se je neto dodana vrednost kmetije v letu 2021 povečala za okoli 9 % in dosegala okoli 8.600 EUR/kmetijsko gospodarstvo (približno ena petina evropskega povprečja). Ob nekoliko večji porabi delovne sile pa je bila neto dodana vrednost, preračunana na enoto vložka delovne sile (PDM), v obračunskem letu 2021 višja za 6 % in je dosegala približno 7.100 EUR/PDM (slabo četrtno evropskega povprečja).

Preglednica 55: Ključni ekonomski rezultati računovodstva FADN (EUR/KMG); 2016–2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Skupaj vrednost proizvodnje	24.990	25.864	28.471	30.698	29.795	31.905	107,1
Bilanca tekočih subvencij in davkov	7.145	7.640	5.839	6.108	6.938	7.453	107,4
Skupni prihodek	32.135	33.503	34.310	36.806	36.733	39.357	107,1
Skupaj vmesna poraba	17.447	17.619	18.486	19.593	19.821	21.382	107,9
Bruto dodana vrednost kmetije	14.688	15.885	15.824	17.214	16.912	17.976	106,3
Amortizacija	8.077	8.307	8.426	9.246	9.000	9.390	104,3
Neto dodana vrednost kmetije	6.611	7.578	7.398	7.968	7.912	8.586	108,5
Neto dodana vrednost km. na PDM (EUR/PDM)	5.136	6.265	6.109	6.420	6.763	7.145	105,7

Opomba: Podatki za obračunska leta 2019 in 2020 so bili revidirani, zato lahko standardni rezultati za ti dve leti v tem poročilu odstopajo od rezultatov, prikazanih v lanskem poročilu.

Vir: FADN RICA (individualni standardni rezultati za obračunska leta 2016–2021; 2021: začasni podatki), preračuni KIS

V nadaljevanju so prikazani ključni ekonomski rezultati FADN za obračunsko leto 2021 po tipih kmetovanja. V absolutnem smislu najboljše ekonomske rezultate so v letu 2021 dosegala kmetijska gospodarstva v tipu zrnajeda živina (prašiči/perutnina), in sicer so za več kot štirikrat presegala povprečno neto dodano vrednost na PDM po podatkih FADN (tip zrnajeda živina: okoli 29.800 EUR/PDM, povprečje za vse tipe: okoli 7.100 EUR/PDM). Tudi sicer so bila kmetijska gospodarstva v tem tipu v letu 2021 največja po proizvodnem potencialu in ekonomski velikosti po analiziranih podatkih FADN za Slovenijo. Ekonomsko najslabše rezultate so v letu 2021 dosegala mešana kmetijska gospodarstva in gospodarstva s prirejo pašne živine, ki sicer po proizvodnem potencialu niso najmanjša med tipi, je pa v njihovi strukturi pomemben delež ekonomsko najmanjših kmetijskih gospodarstev.

Preglednica 56: Ključni ekonomski rezultati računovodstva FADN po tipih kmetovanja (TF8) (EUR/KMG); 2021

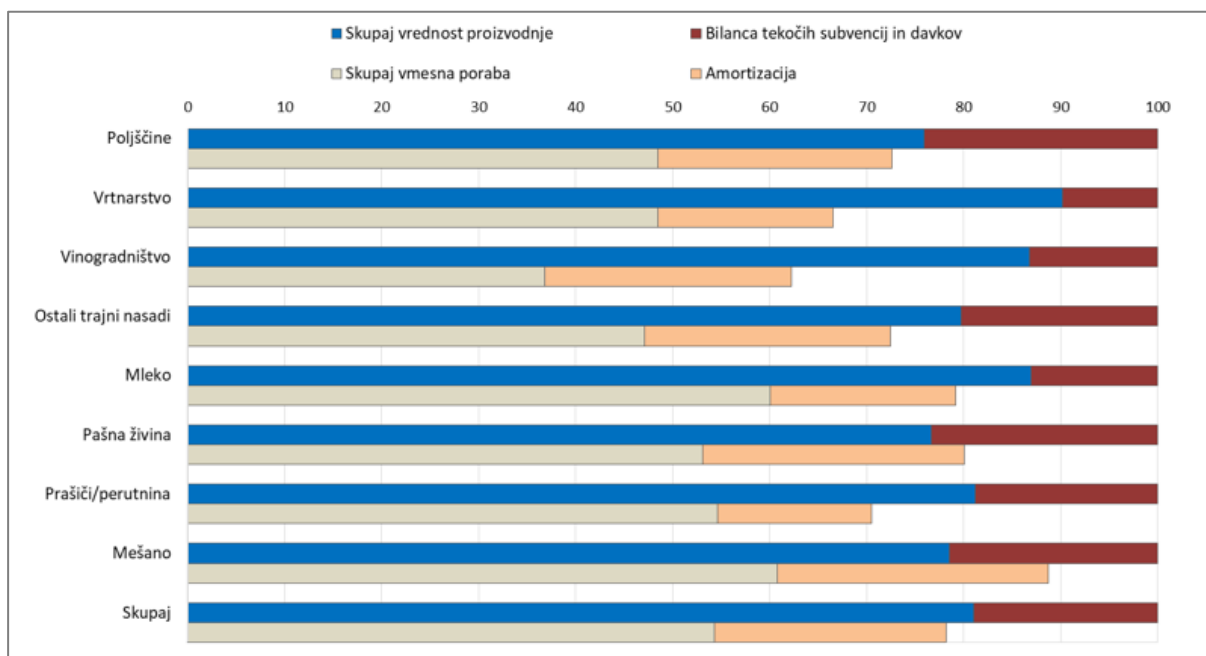
	Poljščine	Vrtnarstvo	Vinogradištvo	Ostali traj. nasadi	Prireja mleka	Pašna živina	Zrnajeda živina	Mešano	Skupaj
Skupaj vrednost proizvodnje	20.176	57.105	47.761	25.784	75.985	24.149	135.528	21.953	31.905
Bilanca tekočih subvencij in davkov	6.402	6.214	7.251	6.559	11.421	7.347	31.456	6.001	7.453
Skupni prihodek	26.578	63.319	55.013	32.342	87.406	31.497	166.984	27.954	39.357
Skupaj vmesna poraba	12.895	30.718	20.273	15.245	52.469	16.729	91.223	16.992	21.382
Bruto dodana vrednost kmetije	6.397	11.395	13.972	8.183	16.721	8.476	26.527	7.822	9.390
Amortizacija	13.683	32.601	34.740	17.097	34.937	14.768	75.762	10.963	17.976
Neto dodana vrednost kmetije	7.286	21.206	20.768	8.914	18.215	6.292	49.234	3.141	8.586
Neto dodana vrednost kmetije/PDM	9.470	12.932	12.742	6.473	10.678	4.916	29.807	3.062	7.145

Vir: FADN RICA (individualni standardni rezultati za obračunsko leto 2021; začasni podatki), preračuni KIS

Zanimiv je tudi prikaz relativnih kazalcev po proizvodnih tipih. Delež neto tekočih subvencij v skupnem prihodku je v povprečju za vse tipe v letu 2021 dosegal okoli 19 %, pričakovano višji pa je bil v proizvodnih tipih poljščine (24 %) in pašna živina (23 %), pričakovano nižji pa v tipu vrtnarstvo (10 %). Ta delež je pri tipu ostali trajni nasadi dosegal 20 %; za ta tip je to sicer manj pričakovano. Upoštevati pa je treba, da je bilo v letu 2021 izplačanih več odškodnin in izrednih plačil kmetijstvu iz državnega proračuna kot v letu prej tako kmetijskim gospodarstvom v tipu ostali trajni nasadi kot tudi v drugih tipih.

V strukturi stroškov v letu 2021 so v povprečju za vse proizvodne tipe nekoliko več zavzemali stroški vmesne porabe, okoli četrtino pa amortizacija; ta struktura je razmeroma stabilna v zadnjih letih. Največji delež vmesne porabe imata proizvodna tipa prireja mleka in mešano (oba okoli 60 %), najnižjega pa tip vinogradništvo (37 %). Delež amortizacije je najvišji pri tipih mešano in pašna živina (pri obeh več kot četrtina).

Slika 36: Struktura skupnega prihodka (vrednost proizvodnje, povečana za neto tekoče subvencije) in stroškov po tipih kmetovanja (TF8) (skupni prihodek = 100 %); 2021

Vir: FADN RICA (individualni standardni rezultati za obračunsko leto 2021; začasni podatki), preračuni KIS

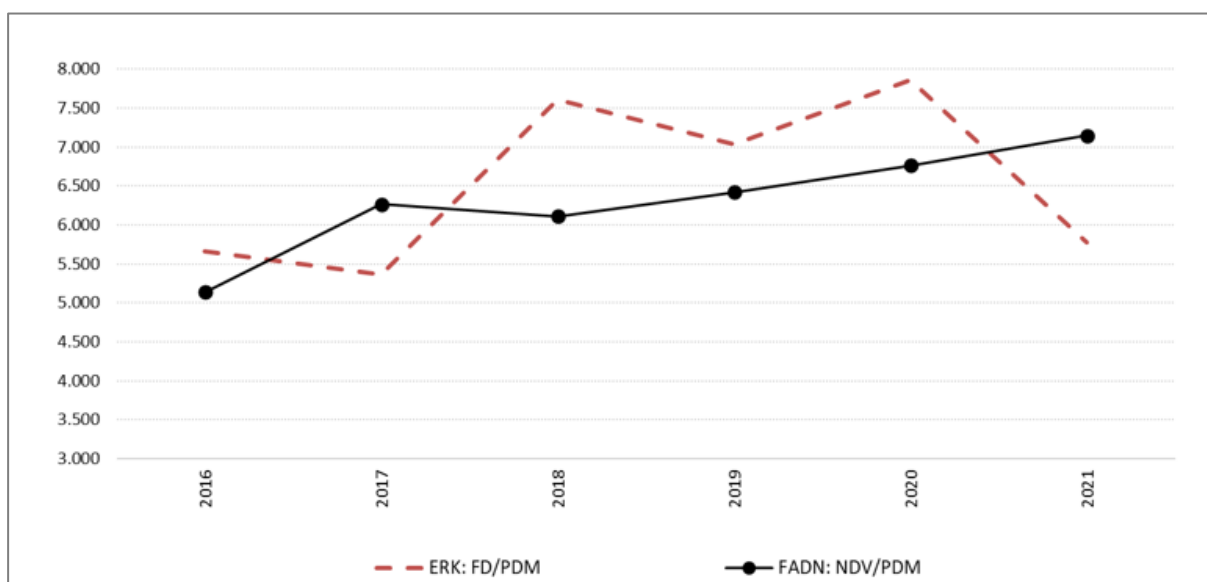
Orientacijsko lahko primerjamo neto dodano vrednost, preračunano na PDM (ključni kazalnik produktivnosti po podatkih FADN) s kazalnikom ekonomskih računov za kmetijstvo (ERK), faktorskim dohodkom (FD), preračunanim na PDM, pri čemer pa je nujno upoštevati različnost namenov in metodologij izračunavanja. Ugotovimo lahko, da je bila v letu 2021 neto dodana vrednost kmetije na PDM za okoli četrtino višja kot faktorski dohodek na PDM, kar je pričakovano, ker v FADN niso zajeta ekonomsko najmanjša kmetijska gospodarstva, torej tista pod ekonomskim pragom 4.000 EUR SO.

Z izjemo dveh obračunskih let (2017 in 2021) je bila neto dodana vrednost na PDM v povprečju nižja od faktorskega dohodka na PDM (v povprečju obdobja 2007–2021 je dosegala okoli 87 %, v povprečju obdobja 2016–2021 pa 98 % FD/PDM). Enako kot v več preteklih letih, so bile tudi v letu 2021 medletne spremembe obeh kazalnikov v letu 2020 raznosmerne: faktorski dohodek na PDM se je v primerjavi s predhodnim letom občutno zmanjšal (za več kot četrtino), medtem ko se je neto dodana vrednost na PDM povečala (+6 %). Spodbudno je, da se vrednost neto dodane vrednosti na PDM približuje oziroma v določenih letih celo presega faktorski dohodek na PDM. Zaradi pomembnih razlik v absolutnih ravneh, raznosmernosti in

intenzivnosti medletnih sprememb pa je še vedno težko govoriti, da rezultati FADN na agregatni ravni zanesljivo odražajo dohodkovno stanje slovenskega kmetijstva. Razlike v medletnih spremembah (smer, intenzivnost) so lahko na ravni posameznih elementov ključnih kazalnikov po obeh metodologijah proizvodnih usmeritvah še izrazitejše.

Na primer, podatki ERK kažejo, da so bili dohodki v slovenskem kmetijstvu v letu 2021 občutno slabši kot v predhodnem letu, pa tudi v daljšem obdobju. Razlog za to je bilo zmanjšanje vrednosti rastlinske pridelave (za okoli desetino) zaradi občutnega zmanjšanja fizičnega obsega ob višjih stroških pridelave; vrednost živinoreje je ostala na ravni leta prej. Po začasni podatkih FADN pa se je vrednost rastlinske proizvodnje ohranila na ravni leta prej, vrednost živinoreje pa se je občutno povečala (za desetino). Po ERK so bili ekonomski rezultati v letu 2021 občutno slabši kot v letu prej pri skoraj vseh skupinah rastlinskih pridelkov, pri čemer so bili najslabši v sadjarstvu in vinarstvu. Začasni rezultati FADN za leto 2021 pa kažejo, da se je vrednost skupne proizvodnje in rastlinske proizvodnje v tipih ostali trajni nasadi in vinogradništvo celo povečala. Medletne spremembe vrednosti proizvodnje po FADN so nekoliko bolj usklajene za prirejo mleka. Pri tem je seveda treba upoštevati, da gre zgolj za orientacijske primerjave sicer ne neposredno primerljivih »panog«.

Slika 37: Primerjava neto dodane vrednosti (NDV) po FADN in faktorskega dohodka (FD) po ERK na polnovredno delovno moč (EUR/PDM); 2016–2021

Opomba: Podatki za obračunske leti 2019 in 2020 so bili revidirani, zato lahko standardni rezultati za ti dve leti v tem poročilu odstopajo od rezultatov, prikazanih v prejšnjem poročilu.

Vir: ERK: SURS, FADN RICA (individualni standardni rezultati za obračunska leta 2016–2021; 2021: začasni podatki), preračuni KIS

Priporočila na podlagi analize standardnih rezultatov FADN za Slovenijo za leto 2021 ostajajo podobna kot v prejšnjih letih: predvsem je potrebna podrobnejša analiza vzorčenja in implementacije načrtovanega vzorca ter izvedba morebitnih prilagoditev načrta vzorčenja. Prav tako bi bilo priporočljivo strožje obravnavati oziroma izločiti najbolj problematične osamelce v vzorcu FADN, še zlasti tiste z visokimi utežmi.

7 STANDARDNI PRIHODEK KMETIJSKIH GOSPODARSTEV

7.1 Postopek določitve standardnega prihodka kmetijskih gospodarstev

Standardni prihodek kmetijskega gospodarstva je povprečna bruto vrednost kmetijske proizvodnje, ki je izračunana kot zmnožek količinskih podatkov (površina, število živali, število čebeljih družin) kmetijskega gospodarstva in pripadajočih koeficientov standardnega prihodka. Glede na višino skupnega standardnega prihodka kmetijskega gospodarstva so opredeljeni razredi ekonomske velikosti. Poleg razreda ekonomske velikosti je za vsako kmetijsko gospodarstvo izračunan tudi tip kmetovanja. Po metodologiji Evropske unije (Uredba 2015/220/EU) so tipi na prvi ravni določeni za osem splošnih tipov kmetovanja, na drugi ravni za 21 glavnih tipov (brez glavnih tipov, ki niso pomembni za naše razmere) in na tretji ravni za tiste posebne tipe, ki jih je glede na razpoložljive podatke mogoče določiti (skupaj 62 posebnih tipov). Postopek določitve standardnega prihodka je podrobneje podan v spodnjem okvirju.

Okvir 9: Standardni prihodek kmetijskih gospodarstev

Standardni prihodek (angl. Standard output, SO) kmetijskega gospodarstva je povprečna bruto vrednost proizvodnje, ki jo lahko pričakuje kmetijsko gospodarstvo ob svoji strukturi proizvodnje. Izračunan je iz povprečne bruto vrednosti kmetijske proizvodnje na enoto na ravni države in proizvodnih kazalnikov posameznega KMG. SO kmetijskih gospodarstev se izračuna na podlagi koeficientov standardnega prihodka (SOC) in podatkov posameznega kmetijskega gospodarstva o rastlinskih proizvodih in proizvodih živalskega izvora.

Koeficienti standardnega prihodka (SOC) temeljijo na povprečnih letnih statističnih podatkih o rastlinski pridelavi (površine in pridelki) in živinoreji (npr. število živali, zakol, prireja mleka, jajc, medu) ter cenah kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih v državi. Ker statističnih podatkov ni, so uporabljene strokovne ocene. SOC so izraženi kot vrednosti na enoto.

Podatki o kmetijskih gospodarstvih na individualni ravni so iz administrativnih virov pri:

- rastlinskih pridelkih uporabljeni iz zbirnih vlog ARSKTRP (površina zemljišč po rabah GERK, po vrstah rastlin), RPGV (pridelek lastnega grozdja in pridelek lastnega grozdja predelanega v vino) in podatkov RKG na različnih ravneh (površina intenzivnih sadovnjakov in rastlinjakov s sadnimi vrstami po sadnih vrstah, površina zemljišč po rabah GERK),
- za proizvode živalskega izvora je uporabljena kombinacija podatkov iz ERŽ (število drobnice in prašičev po kategorijah, število drugih živali po vrstah in kategorijah), CRG (število goveda), registra čebelnjakov (število čebeljih družin) in CPZ Govedo (število mlečnih krav in število krav dojlj kot posredni vir za določitev deleža mlečnih krav in krav dojlj na kmetijskem gospodarstvu).

Kmetijska gospodarstva so na podlagi izračunanega SO razvrščena v ustrezen razred ekonomske velikosti (EV), v skladu s Prilogo V Izvedbene uredbe 2015/220/EU, in tip kmetovanja, ki se določi na podlagi ugotovljenih deležev SO posameznih aktivnosti kmetovanja v skupni vrednosti SO kmetijskega gospodarstva na podlagi Priloge IV Izvedbene uredbe 2015/220/EU.

Podlaga in podrobnejša pravila za izračun SO kmetijskih gospodarstev so navedena v Pravilniku o izračunu standardnega prihodka,¹ ki v Prilogi 1 vključuje tudi Metodologijo ocene standardnega prihodka kmetijskih gospodarstev, pripravljeno na podlagi splošnih zakonodajnih podlag, ki opredeljujejo izračun SO na evropski ravni (Uredba 2015/220/EU), ter rezultatov in zaključkov projekta (CRP V4-1423) na Kmetijskem inštitutu Slovenije.

SO kmetijskih gospodarstev se v skladu s 145.a členom Zakona o kmetijstvu² uporablja za namen izvajanja kmetijske politike, spremljanja ekonomskega stanja in strukturnih sprememb z vidika ekonomske velikosti kmetijskih gospodarstev in tipa kmetovanja, razporejanja posameznih kmetijskih gospodarstev v ekonomske velikostne razrede ter statističnih obdelav in analiz.

¹ Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 – ZdZPVHVVR, 26/14, 32/15, 27/17, 22/18, 86/21 – odl. US, 123/21, 44/22, 130/22 – ZPOmK-2 in 18/23.

² Uradni list RS, št. 21/23.

7.2 Standardni prihodek kmetijskih gospodarstev v letu 2022

V izračun standardnega prihodka (SO) so bila v letu 2022 vključena kmetijska gospodarstva, ki so imela po administrativnih virih površino kmetijske zemlje večjo od nič ali so imela rejne živali ali vsaj eno čebeljo družino. Z rastlinsko pridelavo so se v letu 2022 ukvarjali na 88.352 KMG, ki so obdelovala 492.073 ha kmetijskih zemljišč, od tega je bilo približno 96 % kmetijskih zemljišč na kmetijskih gospodarstvih, ki so v tem letu oddala zbirno vlogo (to je približno dve tretjini vseh KMG). Z živinorejo oziroma čebelarstvom so se v letu 2022 ukvarjali na 53.837 KMG, od tega je 41.654 KMG v tem letu oddalo zbirno vlogo, kar je približno tri četrtine vseh KMG z rejnimi živalmi in čebeljimi družinami.

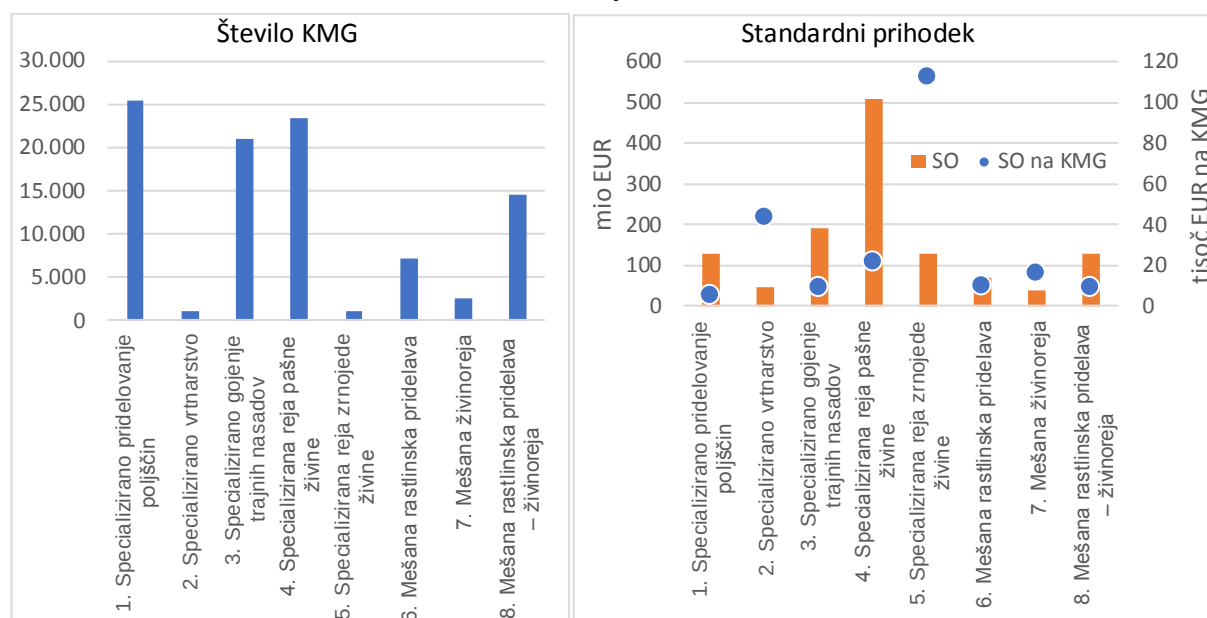
Preglednica 57: Kmetijska gospodarstva, vključena v izračun SO; 2022

	2022			
	Št. KMG, SKUPAJ	Št. KMG, ki imajo kmetijska zemljišča	Št. KMG, ki imajo rejne živali/čebelje družine	Površina kmetijskih zemljišč (ha)
KMG, skupaj	96.408	88.352	53.837	492.073
KMG, ki so oddala zbirno vlogo	55.756	55.756	41.654	471.383
Delež tistih, ki so oddali zbirno vlogo	57,8 %	63,1 %	77,4 %	95,8 %

Vir: MKGP, Evidenca standardnega prihodka, obdelava podatkov KIS

Podatki KMG na individualni ravni so v letu 2022 omogočali izračun skupnega SO za 96.408 kmetijskih gospodarstev, od teh KMG je imelo 81 KMG SO enak nič, 39 KMG pa je bilo brez kmetijskih zemljišč. Skupni SO je v letu 2022 na agregatni ravni znašal približno 1,24 milijarde EUR, od tega je imel SO na KMG, ki so v tem letu oddala zbirno vlogo, približno 93 % v skupnem SO (1,15 mrd EUR).

Slika 38: Število kmetijskih gospodarstev, skupni SO in SO na KMG glede na splošni tip kmetovanja; 2022

Vir: MKGP, Evidenca standardnega prihodka, obdelava podatkov KIS

Glede na splošni tip je bila približno četrtnina KMG v tipih specializirano pridelovanje poljščin (26,4 %) in specializirana reja pašne živine (24,3 %), sledi specializirano gojenje trajnih nasadov s približno petino KMG (21,8 %). Sledijo mešani tipi, mešana rastlinska pridelava – živinoreja (15,2 %), mešana rastlinska pridelava (7,5 %) in mešana živinoreja (2,6 %). Najmanj KMG je razvrščenih v tipa specializirano vrtnarstvo (1,1 %) in specializirana reja zrnjode živine (1,2 %).

Preglednica 58: Število kmetijskih gospodarstev po splošnih tipih kmetovanja in razredih ekonomske velikosti; 2022

Tip/ Razred EV: 2022	1	2	3	4	5	6	7	8–14	Skupaj
1. Specializirano pridelovanje poljščin	14.444	5.490	3.225	1.313	475	273	123	109	25.452
2. Specializirano vrtnarstvo	56	72	131	157	177	193	163	87	1.036
3. Specializirano gojenje trajnih nasadov	12.274	3.134	2.056	1.378	817	665	411	265	21.000
4. Specializirana reja pašne živine	2.555	3.034	5.605	4.840	2.460	2.357	1.631	934	23.416
5. Specializirana reja zrnjode živine	537	39	53	45	35	63	119	271	1.162
6. Mešana rastlinska pridelava	1.873	2.119	1.763	702	273	244	120	89	7.183
7. Mešana živinoreja	182	387	810	611	225	125	67	60	2.467
8. Mešana rastlinska pridelava – živinoreja	6.968	1.531	2.455	1.975	779	503	247	153	14.611
9. Nerazvrščena kmetijska gospodarstva	0	0	0	0	0	0	0	0	81
SKUPAJ	38.889	15.806	16.098	11.021	5.241	4.423	2.881	1.968	96.408

Vir: MKGP, Evidenca standardnega prihodka, obdelava podatkov KIS

V letu 2022 glede na splošni tip dobrih 40 % skupno ocenjenega standardnega prihodka (40,9 %) pripada specializirani reji pašne živine, dobrih 15 % specializiranemu gojenju trajnih nasadov (15,5 %), dobra desetina specializiranemu pridelovanju poljščin (10,3 %) in specializirani reji zrnjode živine (10,5 %) in slabe 4 % specializiranemu vrtnarstvu (3,6 %). Med mešanimi tipi po prispevku k SO prevladuje mešana rastlinska pridelava – živinoreja (10,4 %), sledita mešana rastlinska pridelava (5,6 %) in mešana živinoreja (3,1 %).

Preglednica 59: SO kmetijskih gospodarstev (mio EUR) po splošnih tipih kmetovanja in razredih ekonomske velikosti; 2022

Tip/ Razred EV: 2022	1	2	3	4	5	6	7	8–14	Skupaj
1. Specializirano pridelovanje poljščin	11,2	15,6	17,8	14,0	9,1	9,4	8,6	41,7	127,5
2. Specializirano vrtnarstvo	0,1	0,2	0,8	1,8	3,5	7,0	11,5	19,7	44,5
3. Specializirano gojenje trajnih nasadov	11,6	8,9	11,6	15,1	15,9	23,4	28,9	77,5	192,7
4. Specializirana reja pašne živine	2,7	9,2	33,0	52,8	47,5	85,0	113,8	163,1	507,1
5. Specializirana reja zrnjode živine	0,3	0,1	0,3	0,5	0,7	2,2	8,6	117,3	130,0
6. Mešana rastlinska pridelava	2,2	6,2	9,9	7,5	5,2	8,5	8,5	21,0	69,1
7. Mešana živinoreja	0,2	1,2	4,7	6,5	4,3	4,2	4,5	13,2	38,9
8. Mešana rastlinska pridelava – živinoreja	3,7	4,5	14,3	21,4	14,8	17,5	17,2	36,1	129,5
9. Nerazvrščena kmetijska gospodarstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
SKUPAJ	31,9	46,0	92,4	119,6	100,9	157,3	201,5	489,7	1.239,3

Vir: MKGP, Evidenca standardnega prihodka, obdelava podatkov KIS

Preglednica 60: Število kmetijskih gospodarstev in skupni SO glede na splošni in glavni tip kmetovanja; 2022

Splošni in glavni tip		Število KMG	SO (mio EUR)
		2022	2022
1.	Specializirano pridelovanje poljščin	25.452	127,46
15.	Specializirano pridelovanje žit, oljnic in beljak. rastlin	3.631	51,58
16.	Splošno poljedelstvo	21.821	75,89
2.	Specializirano vrtnarstvo	1.036	44,50
21.	Specializirano vrtnarstvo – pod zaščito	402	12,28
22.	Specializirano vrtnarstvo – na prostem	478	20,00
23.	Drugo vrtnarstvo	156	12,22
3.	Specializirano gojenje trajnih nasadov	21.000	192,72
35.	Specializirano vinogradništvo	14.081	128,20
36.	Specializirano sadjarstvo in pridelovanje citrusov	3.390	43,07
37.	Specializirano pridelovanje oljk	1.179	2,95
38.	Razni trajni nasadi – kombinirano	2.350	18,50
4.	Specializirana reja pašne živine	23.416	507,12
45.	Specializirana prireja mleka	4.218	300,21
46.	Specializirana govedoreja — reja in pitanje	15.394	169,83
47.	Govedo — prireja mleka, reja, pitanje – kombinirano	496	17,57
48.	Ovce, koze in druga pašna živina	3.308	19,52
5.	Specializirana reja zrnjode živine	1.162	130,03
51.	Specializirana prašičereja	531	26,37
52.	Specializirano perutninarstvo	475	100,63
53.	Različne vrste zrnjode živine – kombinirano	156	3,03
6.	Mešana rastlinska pridelava	7.183	69,14
61.	Mešana rastlinska pridelava	7.183	69,14
7.	Mešana živinoreja	2.467	38,89
73.	Mešana živinoreja, v glavnem pašna živina	2.209	27,88
74.	Mešana živinoreja, v glavnem reja zrnjode živine	258	11,01
8.	Mešana rastlinska pridelava – živinoreja	14.611	129,46
83.	Poljščine – pašna živina – kombinirano	1.124	27,95
84.	Razne kmetijske rastline in živinoreja, kombinirano	13.487	101,51
9.	Nerazvrščena kmetijska gospodarstva*	81	0,00
Skupaj brez nerazvrščenih		96.327	1.239,31
Skupaj		96.408	1.239,31

* SO nerazvrščenih kmetijskih gospodarstev je nič.

Vir: MKGP, Evidenca standardnega prihodka, obdelava podatkov KIS

8 EKOLOŠKO KMETOVANJE

Leta 2022 je bilo v Sloveniji v ekološko kontrolo vključenih 53.202 hektarjev KZU na 3.786 KMG, od teh jih je 3.430 že končalo preusmeritveno obdobje in pridobilo ekološki certifikat. V kontrolo je bilo vključenih tudi 521 predelovalnih obratov (16 obratov javne prehrane).

Preglednica 61: Kmetijska gospodarstva in kmetijska zemljišča v uporabi v kontroli ekološkega kmetovanja; 2018–2022

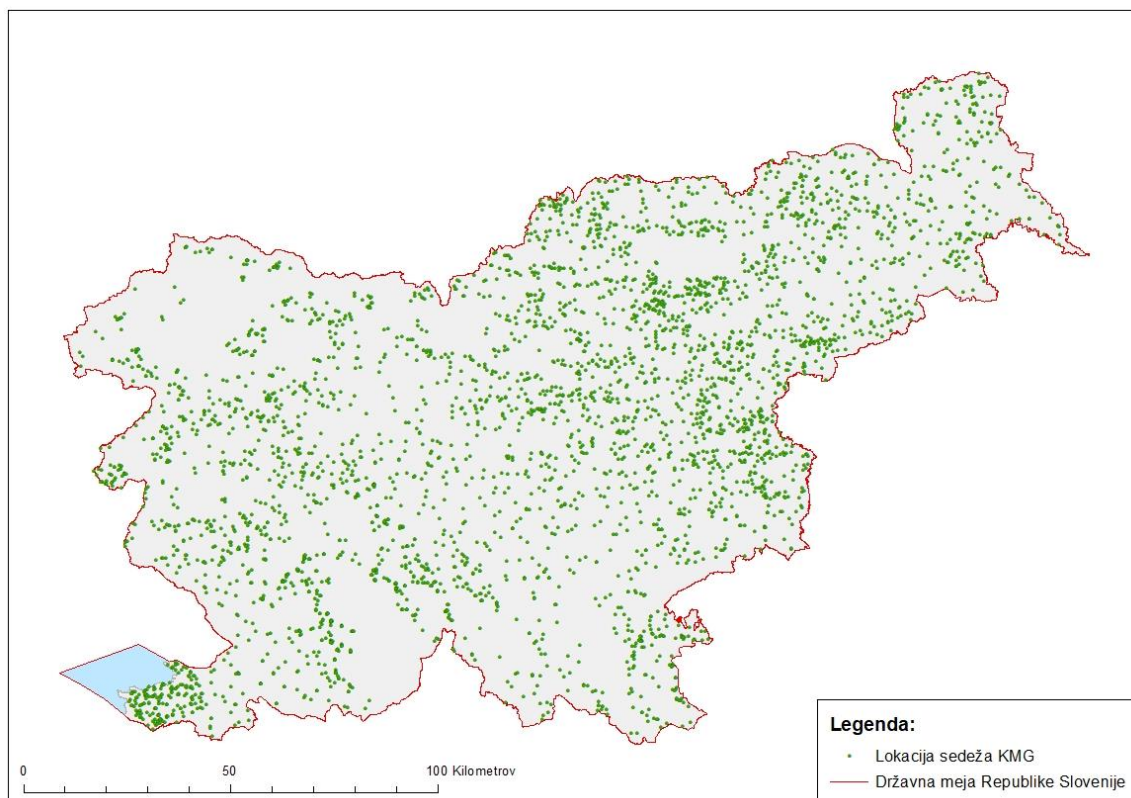
	2018	2019	2020*	2021	2022	Indeks 2022/21
KMG v ekološki kontroli, skupaj	3.741	3.828	3.689	3.724	3.786	101,7
ekološka KMG s certifikatom	3.320	3.494	3.358	3.358	3.430	102,1
ekološka KMG v preusmeritvi	421	334	331	366	356	97,3
Delež od vseh KMG (%)**	5,4	5,5	5,4	5,4	5,5	
Kmetijska zemljišča v ekološki kontroli, skupaj (ha)	47.848	49.638	49.803	51.826	53.202	102,7
kmetijska zemljišča, ekološke kmetije s certifikatom	41.669	44.455	43.500	44.761	42.181	94,2
kmetijska zemljišča, ekološke kmetije v preusmeritvi	6.179	5.183	6.303	7.066	11.021	156,0
Delež od vseh KZU (%)	10,0	10,3	10,3	10,8	11,1	

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020, ** Pri preračunu deleža od vseh KMG se upošteva zadnje popisno leto.

Vir: SURS (MKGP)

Število KMG z ekološkim kmetovanjem, ki se je v letu 2020 prvič nekoliko zmanjšalo, je v zadnjih dveh letih znova v porastu. V letu 2022 jih je bilo za 1,7 % oziroma za 62 KMG več kot v letu prej. Skupno število KMG v kontroli zajema 5,5 % vseh KMG v Sloveniji. Kmetijska zemljišča v uporabi z ekološko pridelavo v kontroli pa so se leta 2022 v primerjavi z letom prej povečala za 3 % in so obsegala skoraj 11 % vseh KZU v Sloveniji.

Slika 39: Kmetijska gospodarstva, vključena v ekološko kmetovanje, Slovenija; 2022

Vir: MKGP

Leta 2021 je bil sprejet Akcijski načrt za razvoj ekološkega kmetijstva do leta 2027 (ANEK), v katerem so opredeljeni glavni strateški cilji razvoja ekološkega kmetijstva do leta 2027. Med cilji je navedeno tudi doseganje vsaj 10-odstotnega deleža ekoloških kmetij (leta 2022: 5,4 %) in vsaj 18-odstotnega deleža ekoloških KZU (leta 2022: 11 %), medtem ko je cilj v Strateškem načrtu skupne kmetijske politike 2023–2027 doseči 17-odstotni delež ekoloških KZU. Cilji so postavljeni v skladu z usmeritvami EU⁶, v katerih je med drugim tudi cilj, da se do leta 2030 poveča delež ekoloških zemljišč na 25 % vseh KZU.

Preglednica 62: KZU, vključena v kontrolo ekološkega kmetovanja, po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2018–2022

	2018	2019	2020*	2021	2022	Indeks 2022/21
Kmetijska zemljišča, v ekološki kontroli (ha)	47.848,3	49.638,3	49.803,5	51.826,3	53.201,7	102,7
Njive in vrtovi, od tega:	6.270,0	6.520,4	6.679,1	7.302,5	7.560,4	103,5
<i>zelenjadnice in jagode</i>	245,2	307,5	282,4	292,4	307,2	105,1
Trajni travniki in pašniki	38.700,5	40.027,5	39.891,9	40.926,7	42.052,2	102,7
Trajni nasadi, od tega:	2.877,8	3.090,4	3.232,5	3.597,0	3.589,1	99,8
<i>sadovnjaki</i>	1.962,1	2.106,1	2.172,6	2.421,6	2.307,2	95,3
<i>vinogradi</i>	657,0	705,8	778,0	864,3	955,8	110,6
<i>oljčniki</i>	258,7	278,3	281,4	310,6	325,9	104,9
<i>drevesnice, trsnice in matičnjaki</i>	0,0	0,3	0,6	0,4	0,3	68,3
Kmetijska zemljišča, z ekološkim certifikatom (ha)	41.668,9	44.455,4	43.500,1	44.760,5	42.181,0	94,2
Njive in vrtovi, od tega:	5.415,9	5.617,6	5.628,3	5.734,5	5.728,1	99,9
<i>zelenjadnice in jagode</i>	217,6	250,4	247,6	262,8	260,1	99,0
Trajni travniki in pašniki	34.052,4	36.385,0	35.273,9	36.066,8	33.550,2	93,0
Trajni nasadi, od tega:	2.200,5	2.452,9	2.598,0	2.959,2	2.902,8	98,1
<i>sadovnjaki</i>	1.520,7	1.672,2	1.819,5	2.087,7	1.967,1	94,2
<i>vinogradi</i>	462,2	548,3	545,3	625,0	654,5	104,7
<i>oljčniki</i>	217,6	232,4	233,1	246,1	280,9	114,1
<i>drevesnice, trsnice in matičnjaki</i>	0,0	0,0	0,0	0,4	0,3	68,3

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020

Vir: SURS (MKGP)

V kontroli ekološke pridelave močno prevladuje trajno travinje, ki v strukturi v letu 2022 obsega 79 %. Pridelava na njivah je obsegala 14 %, sadovnjaki 4 %, vinogradi 2 % in oljčniki 1 % skupne površine zemljišč z ekološkim kmetovanjem.

V površinah, vključenih v kontrolo, je s 42.052 hektarji največ trajnih travnikov in pašnikov, kar je za 3 % več kot v letu 2021. Sledijo njive in vrtovi, ki zajemajo 7.560 hektarjev oziroma 4 % več kot v letu prej. Od trajnih nasadov so se glede na leto prej najbolj povečale površine vinogradov (+11 %) in oljčnikov (+5 %), zmanjšala pa se je površina sadovnjakov (–5 %). Površine zelenjadnic (skupaj z melonami in jagodami) so se glede na predhodno leto povečale za 5 %, na 307 hektarjev.

Kmetijska zemljišča v preusmeritvi v ekološko kmetovanje so se leta 2022 povečala za 56 %, k čemur sta najbolj prispevala povečanje površin trajnih travnikov in pašnikov (+75 %, za 3.642 ha) ter večja skupna površina njiv in vrtov (+17 %, za 264 ha), pri čemer se je po dveh letih zmanjševanja povečala površina zelenjadnic (skupaj z melonami), in sicer za 18 hektarjev. Površina trajnih nasadov se je povečala za 8 %, pri čemer je bilo več vinogradov (+26 %, za 62 ha) ter nekoliko tudi sadovnjakov (+2 %, za 6 ha), manjša pa je bila površina oljčnikov (–30 %, za 19 ha).

⁶ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij Strategija »od vil do vilic« za pravičen, zdrav in okolju prijazen prehranski sistem.

Med ekološkimi rastlinskimi pridelki količinsko prevladuje krma s trajnih travnikov in krma z njiv. Med ekološko pridelanimi žiti prevladujejo pšenica in pira (približno tretjina vsega žita) ter koruza za zrnje. V zadnjih letih se povečuje tudi pridelava zelenjadnic in jagod, ki je v letih 2018–2022 obsegala med 1,7 in 2,0 tisoč ton.

Preglednica 63: Pridelava ekoloških rastlinskih pridelkov po pomembnejših skupinah kmetijskih kultur (t); 2018–2022

	2018	2019	2020*	2021	2022	Indeks 2022/21
Žita za zrnje, od tega:	5.492,4	5.628,9	5.622,1	5.865,8	6.041,4	103,0
pšenica in pira	1.602,3	1.769,6	1.716,0	2.045,8	2.291,1	112,0
ječmen	815,1	858,5	943,2	812,5	1.008,1	124,1
oves	653,9	846,0	638,5	622,5	513,6	82,5
koruza za zrnje	1.048,2	1.109,2	1.227,0	1.362,8	1.477,0	108,4
Stročnice za suho zrnje	114,6	105,5	95,1	120,0	161,0	134,1
Korenovke in gomoljnice, od tega:	1.823,6	1.626,3	1.831,3	1.509,8	1.588,4	105,2
krompir	1.547,2	1.385,3	1.632,3	1.335,9	1.487,8	111,4
Industrijske rastline, od tega:	334,6	306,0	609,3	479,5	994,5	207,4
oljnice	266,6	257,7	412,1	393,2	470,4	119,6
Zelena krma z njiv, od tega:	19.408,4	18.550,6	16.609,5	17.568,1	20.055,8	114,2
silažna koruza	2.811,1	2.406,4	2.237,9	1.434,0	2.118,3	147,7
začasno travninje na njivah	4.823,1	5.832,6	7.326,2	8.670,7	9.991,1	115,2
Zelenjadnice, melone in jagode, od tega:	1.834,2	1.795,4	1.700,2	1.963,3	1.989,0	101,3
zelenjadnice in melone	1.780,0	1.739,9	1.641,2	1.906,2	1.924,2	100,9
jagode	54,2	55,4	59,1	57,0	64,8	113,6
Sadje, brez jagod	5.020,8	1.520,9	7.430,9	1.327,1	4.341,5	327,1
Oljke	552,4	421,4	659,0	314,9	626,9	199,1
Grozdje	1.505,0	2.203,3	1.914,2	2.034,2	2.141,0	105,2
Trajno travninje (seno)	59.332,5	101.950,4	102.055,3	98.818,3	114.834,7	116,2

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020

Vir: SURS (MKGP)

Stalež živali na kmetijah, vključenih v kontrolo ekološkega kmetovanja, se je v letu 2022 večinoma povečal, zmanjšal se je stalež perutnine, koz in kuncev. V zadnjih letih se vsakoletno povečuje število goveda, panjev (čebel) in divjadi, medtem ko število drugih vrst rejnih živali med leti nekoliko niha.

Preglednica 64: Število živali, vključenih v kontrolo ekološkega kmetovanja; 2018–2022

	2018	2019	2020*	2021	2022	Indeks 2022/21
Govedo	35.751	37.126	37.904	38.836	39.583	101,9
Prašiči	3.203	3.252	2.992	3.099	3.185	102,8
Drobnica, od tega:	41.927	42.310	38.240	40.580	40.766	100,5
ovce	35.071	35.225	31.695	33.822	34.188	101,1
koze	6.856	7.085	6.545	6.758	6.578	97,3
Perutnina	93.145	96.641	87.972	82.882	67.165	81,0
Kopitarji	4.054	4.095	3.857	3.790	3.797	100,2
Kunci	1.317	1.131	902	750	610	81,3
Ostalo (divjad, lame in alpake)	2.271	2.465	2.508	2.478	2.542	102,6
Čebele (število panjev)	2.863	3.245	3.272	3.460	3.575	103,3

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020.

Vir: SURS (MKGP)

V ekološki ponudbi so najbolj razširjeni mlečni in mesni izdelki, sadni sokovi, mlevski izdelki, kis, jajca, jabolka, olja in tako dalje. V letu 2022 je bilo v ekološki kontroli pridelanih tudi 11,3 milijona konzumnih ekoloških jajc.

Preglednica 65: Prireja ekoloških proizvodov živalskega izvora, po kategorijah; 2018–2022

	2018	2019	2020*	2021	2022	Indeks 2022/21
Meso skupaj, od tega (t):	410,2	330,2	308,7	457,4	543,3	118,8
goveje meso	350,1	278,4	260,1	407,6	481,6	118,1
prašičje meso	25,0	23,9	18,5	22,6	38,5	170,0
ovčje meso	2,0	0,3	2,2	1,5	3,3	217,8
kozje meso	0,1	0,4	0,0	0,0	0,5	
perutninsko meso	32,8	27,1	27,5	25,2	19,2	76,3
Mleko, od tega (t):	7.186,7	7.739,6	7.714,8	8.236,3	9.817,7	119,2
kravje mleko	6.867,6	7.347,7	7.307,2	7.842,8	9.456,5	120,6
ovčje mleko	180,7	188,1	193,0	173,3	152,0	87,7
kozje mleko	138,5	203,8	214,5	220,2	209,1	95,0
Med (t)	43,9	42,0	34,1	32,2	55,7	173,1
Konzumna jajca (000 kos)	10.869	11.705	13.316	12.547	11.323	90,2

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020.

Vir: SURS (MKGP)

Število KMG z ekološkim kmetovanjem v Sloveniji se počasi povečuje, vendar dinamika rasti ekološke pridelave kljub različnim finančnim podporam (npr. za skupine proizvajalcev za promocijo in trženje ter izravnalna plačila na hektar) ni zadovoljiva. Tudi struktura ekološke pridelave ne ustreza povpraševanju, saj je to največje pri svežih vrtninah, sadju in nemesnih predelanih živilih (mlevski in mlečni izdelki), v pridelavi pa prevladuje živinoreja oziroma travinje. Zato se še vedno kaže potreba po ukrepih za povečanje količin ekoloških pridelkov in organiziranem nastopanju na trgu, potrebni pa so tudi drugi ukrepi za celovit razvoj sektorja ekološkega kmetijstva in ekoloških živil.

Največje težave so na področju organiziranosti in povezovanja pridelovalcev (premajhen obseg pridelave in predelave, zlasti sadja in zelenjave) ter na področju izobraževanja in svetovanja. Možnosti za nadaljnji razvoj so še precejšnje. Rezerve so na področju trženja, še zlasti sadja in zelenjave. Povpraševanje po slovenskih ekoloških proizvodih se povečuje tudi v vzgojno-izobraževalnih zavodih. Tudi Zakon o javnih naročilih omogoča, da naročniki pri naročanju živil v javnih ustanovah (vrtci, šole, itd.) lahko dajo prednost ekološkim in lokalno pridelanim živilom.

9 GOSPODARJENJE S KMETIJSKIMI ZEMLJIŠČI

9.1 Obseg kmetijskih zemljišč ter površine z naravnimi in drugimi omejitvami rabe

9.1.1 Obseg kmetijskih zemljišč

Evidenca dejanske rabe kmetijskih zemljišč

MKGP vodi evidenco dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč (v nadaljevanju evidenca dejanske rabe). Podatki o vrstah dejanske rabe se merijo digitalno, v merilu 1 : 1000, na podlagi ortofoto posnetkov ločljivosti 0,5 x 0,5 m. Sekundarni viri za določitev podatkov v evidenci dejanske rabe so arhivski ortofoto posnetki, satelitski posnetki, LIDAR in drugi razpoložljivi prostorski podatki. Podatki v evidenci dejanske rabe se posodablajo tudi na podlagi vlog strank, podatkov o kontrolah površin ARSKTRP, IRSKGLR in terenskih kontrol s strani MKGP.

Evidenca dejanske rabe 2022 obsega obnovljene podatke o vrstah dejanske rabe za območje Slovenije na podlagi ortofoto posnetkov iz let 2022 (33 %), 2021 (34 %), 2020 (33 %) in 2019 (23 %). Metodologija zajema podatkov v evidenci dejanske rabe se je po letu 2005 nekoliko spremenila zaradi uvedbe grafičnih enot rabe kmetijskih gospodarstev (v nadaljevanju: GERK), za katere je evidenca dejanske rabe kontrolna evidenca vrisa. V letu 2010 se je metodologija dodatno spremenila zaradi natančnejšega razmejevanja med kmetijskimi in nekmetijskimi površinami za namen kontrole prijavljenih GERK. Poleg tega so se po letu 2010 usklajevali podatki o vrstah dejanske rabe »drevesa in grmičevje«, »kmetijsko zemljišče v zaraščanju« in »gozd«. Od leta 2017 poteka tudi usklajevanje podatkov na območjih trajnih nasadov s podatki registra kmetijskih gospodarstev.

Po evidenci dejanske rabe kmetijskih zemljišč je v Sloveniji največ travniških površin. Trajni in barjanski travniki ter kmetijska zemljišča, porasla z gozdnim drevjem, so v letu 2022 obsegali 53,9 % vseh kmetijskih zemljišč v Sloveniji. Delež se glede na leto 2021 ni spremenil. Tudi pri njivah, ki zavzemajo nekaj več kot četrtino (26,7 %) vseh kmetijskih zemljišč, v primerjavi s predhodnim letom ni prišlo do bistvenih sprememb. Pri trajnih nasadih, v to skupino dejanske rabe se uvrščajo vinogradi, matičnjaki, intenzivni sadovnjaki, ekstenzivni sadovnjaki, oljčniki in drugi trajni nasadi, je zmanjšanje površine v letu 2022 v primerjavi z letom 2021 zaznati le pri vinogradih; njihova površina je v letu 2022 znašala 2,5 % (leta 2021: 2,6 %). Površina drugih trajnih nasadov je glede na leto 2021 ostala nespremenjena, ekstenzivnih sadovnjakov je bilo 4,2 %, intenzivnih sadovnjakov 0,7 %, oljčnikov 0,4 %, ostalih trajnih nasadov 0,1 % in matičnjakov 0,01 %.

Struktura rabe kmetijskih zemljišč v letu 2022 se v primerjavi s strukturo leta 2006 ni bistveno spremenila po skupinah dejanskih rab, so pa opazne spremembe v strukturi kmetijskih zemljišč znotraj skupin. Skupna površina kmetijskih zemljišč v Sloveniji je bila v letu 2022 v primerjavi z letom 2006 nekoliko večja (za 10.703 ha oz. 1,6 %), vendar pa se je površina KZU v enakem obdobju zmanjšala za 23.314 hektarjev (za 3,8 %). Pri obeh podatkih je treba upoštevati spreminjanje metodologije zajema podatkov v evidenci dejanske rabe, zlasti usklajevanja podatkov med gozdom in kmetijskimi zemljišči. V letu 2022 je bila skupna površina kmetijskih zemljišč za 1.074 hektarjev manjša kot leta 2021, površina KZU pa je bila v primerjavi z letom 2021 manjša za 1.103 hektarjev. Še vedno pa je mogoče zaznati trend upadanja kmetijskih zemljišč v uporabi. Površine KZU se zmanjšujejo tako zaradi zaraščanja in neobdelanosti kmetijskih zemljišč kot tudi zaradi pozidave.

V letu 2006 so »kmetijska zemljišča v zaraščanju« ter »drevesa in grmičevje« skupaj obsegala 6,1 %, leta 2022 pa 8,7 % vseh kmetijskih zemljišč v Sloveniji. Površina »kmetijskih zemljišč v zaraščanju« ter »dreves in grmičevja« se je v letu 2022 v primerjavi z letom 2006 povečala za 18.265 hektarjev. Vrsta dejanske rabe »drevesa in grmičevje«, ki predstavlja ekološko pestre habitate (mejice, skupine dreves in grmičevja ter obvodna zarast), je obsegala v letu 2022 5,2 % vseh kmetijskih površin v Sloveniji in se je v primerjavi z letom 2021 zmanjšala za 213 ha. Delež kmetijskih zemljišč v zaraščanju je bil v letu 2022 na ravni leta prej in je znašal 3,6 %. Domnevamo, da je poleg že znanih vzrokov za opuščanje obdelanosti kmetijskih zemljišč (neugodna starostna struktura kmetovalcev in otežena kmetijska pridelava zaradi strmin ali drugih naravnih omejitev) vzrok tudi v nekoliko manj generaliziranem zajemu na širših območjih opuščanja kmetovanja. Od leta 2006 do leta 2022 se je predvsem zaradi sprememb v metodologiji močno povečala površina neobdelanih kmetijskih zemljišč. Trend naraščanja je opazen tudi v primerjavi z letom 2021. Površine neobdelanih kmetijskih zemljišč so posledica površin, katerih obdelava se dejansko opušča, različnih del na kmetijskih zemljiščih, agromelioracij in podobno, pri čemer v času snemanja ortofoto posnetka kmetijska raba še ni bila vzpostavljena, travinje v času posnetka še ni obdelano (pokošeno oz. popaseno), nasutij materiala na kmetijskih zemljiščih in podobno.

Preglednica 66: Evidenca dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč po vrstah dejanske rabe; 2006, 2021 in 2022

Šifra	Raba	Površina (ha)			Indeks 2022/06	Indeks 2022/21	Struktura (%)		
		2006	2021	2022			2006	2021	2022
1100	Njiva	181.336	178.566	178.569	98,5	100,0	27,50	26,63	26,68
1160	Hmeljišče	2.077	1.920	1.915	92,2	99,7	0,32	0,29	0,29
1180	Trajne rastline na njivskih površinah	309	377	368	119,1	97,6	0,05	0,06	0,05
1190	Rastlinjak	105	192	196	186,7	102,1	0,02	0,03	0,03
1211	Vinograd	22.278	17.189	16.547	74,3	96,3	3,38	2,56	2,47
1212	Matičnjak	37	42	41	110,8	97,6	0,01	0,01	0,01
1221	Intenzivni sadovnjak	4.793	4.465	4.515	94,2	101,1	0,73	0,67	0,67
1222	Ekstenzivni oziroma travniški sadovnjak	20.688	27.866	28.015	135,4	100,5	3,14	4,16	4,19
1230	Oljčnik	1.618	2.492	2.534	156,6	101,7	0,25	0,37	0,38
1240	Ostali trajni nasadi	329	438	408	124,0	93,2	0,05	0,07	0,06
1300	Trajni travnik	369.662	345.140	344.413	93,2	99,8	56,12	51,48	51,45
1321	Barjanski travnik	6.458	5.607	5.635	87,3	100,5	0,98	0,84	0,84
1800	Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem	7.317	10.502	10.537	144,0	100,3	1,11	1,57	1,57
	Kmetijska zemljišča v uporabi, skupaj	617.007	594.796	593.693	96,2	99,8	93,67	88,72	88,69
1410	Kmetijsko zemljišče v zaraščanju	21.594	24.589	24.001	111,2	97,6	3,28	3,67	3,59
1420	Plantaža gozdnega drevja	317	252	260	82,0	103,2	0,05	0,04	0,04
1500	Drevesa in grmičevje	18.648	34.719	34.506	185,0	99,4	2,83	5,18	5,15
1600	Neobdelano kmetijsko zemljišče	1.107	16.095	16.916	1528,1	105,1	0,17	2,40	2,53
	Kmetijska zemljišča, skupaj	658.673	670.450	669.376	101,6	99,8	100	100	100

Vir: MKGP

V letu 2022 se je med pomembnejšimi vrstami kmetijske rabe glede na leto 2006 najbolj povečal delež rastlinjakov (+87 %). Ti so leta 2022 obsegali 196 hektarjev (leta 2006: 105 ha), v primerjavi z letom 2021 pa se je njihova površina povečala za 4 hektarje (+2 %). Kljub temu rastlinjaki še vedno pokrivajo le malo površin (0,03 % kmetijskih zemljišč). Predvidevamo, da so poleg povečanega interesa za pridelavo zelenjadnic skozi vse leto eden od vzrokov za povečevanje površin rastlinjakov tudi izredno spremenljive vremenske razmere pri pridelavi zelenjave.

Površina vseh trajnih nasadov skupaj se je po podatkih povečala (v primerjavi z letom 2006 za 2.317 ha), vendar predvidevamo, da je to povečanje posledica spremembe metodologije

(prenos nekaterih površin trajnih travnikov v ekstenzivne sadovnjake, usklajevanje podatkov z registrom KMG). V obdobju od leta 2019, ko je zajem podatkov o dejanski rabi primerljiv, je mogoče zaznati upad površine ekstenzivnih sadovnjakov. V letu 2022 se je v primerjavi z letom 2021 površina trajnih nasadov zmanjšala za 432 hektarjev. Pri tem velja upoštevati še, da je v letu 2022 obnova podatkov o dejanski rabi potekala na območju vzhodne in severovzhodne Slovenije. Podatki kažejo, da imajo med trajnimi nasadi pozitiven trend v celotnem obdobju le površine oljčnikov. Površina oljčnikov v Sloveniji se od leta 2006 rahlo povečuje. V primerjavi z letom 2021 so se nekoliko povečale tudi površine intenzivnih sadovnjakov. V letu 2022 se v Sloveniji nadaljuje upad površine vinogradov. Glede na leto 2021 se je površina vinogradov po podatkih iz evidence dejanske rabe zmanjšala za 642 hektarjev oziroma za nekaj manj kot 4 % (glede na leto 2006 pa za 5.731 ha oz. za 26 %).

Površina njiv se je v letu 2022 v primerjavi z letom 2006 zmanjšala za 2.767 hektarjev oziroma za 1,5 %, glede na leto 2021 pa se skoraj ni spremenila. Ocenjujemo, da na zmanjšanje površine njiv v letu 2022 v primerjavi z letom 2006 vpliva tudi dejstvo, da je v zadnjih letih zajem na območjih večjih njivskih kompleksov manj generaliziran, kot je bil v letu 2006. V letu 2022 se nadaljuje negativni trend pri travniških površinah. Med travniške površine se v evidenci dejanske rabe štejejo trajni travniki, barjanski travniki in kmetijska zemljišča, porasla z gozdnim drevjem. Obseg travniških površin se je v letu 2022 v primerjavi z letom 2006 zmanjšal za 22.852 hektarjev oziroma za približno 6 % (glede na leto 2021 za 664 ha oz. za 0,2 %). Velja omeniti, da je dobršen delež travniških površin, ki niso obdelana zaradi spremembe metodologije, prešel v neobdelana kmetijska zemljišča. Torej je dejansko zmanjšanje travniških površin v naravi, zlasti v primerjavi z letom 2006, nekoliko manjše.

Identifikacijski sistem kmetijskih zemljišč – bloki in grafične enote rabe kmetijskih gospodarstev (GERK)

Podatki evidence dejanske rabe, ki jo vodi in upravlja MKGP, se uporabljajo tudi kot kontrolni sloj za vpis GERK-ov v register kmetijskih gospodarstev. V letu 2015 je bil za izvajanje SKP prvič uporabljen blok za referenčno parcelo identifikacijskega sistema za zemljišča. KMG še naprej prijavljajo površine kot GERK, ki so bile od leta 2006 referenčne parcele za potrebe dodeljevanja podpor v kmetijstvu. Po prijavi se soležne GERK istega KMG združijo v blok.

Prednosti bloka so, da s tem postanejo upravičene tudi manjše površine različnih vrst rabe in različni ozki pasovi travinja, ki potekajo ob njivah. GERK so še naprej zelo pomembne zaradi natančne določitve vrste rabe zemljišča, kar je pomembno za pravilno izvedbo SKP. GERK so vrisane na ortofoto po mejah dejanske rabe. Izločene pa morajo biti vse površine z neupravičeno vrsto rabe (npr. zelenice okoli hiš, zaraščene površine, pozidana zemljišča).

V letu 2022 je bilo v register kmetijskih gospodarstev prijavljenih 490.796 hektarjev GERK, od tega 490.312 hektarjev KZU. V primerjavi z letom 2006 so se skupne prijavljene površine KZU povečale za 9.146 hektarjev oziroma za 1,9 %, v primerjavi z letom 2021 pa za 715 hektarjev oziroma za 0,1 %.

Ob primerjavi podatkov iz evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč ter registra kmetijskih gospodarstev opazimo dva različna trenda. Evidenca dejanske rabe kaže trend zmanjševanja površin KZU, medtem ko je glede na podatke v registru kmetijskih gospodarstev mogoče zaznati povečevanje prijavljenih površin KZU. Glede na značilnosti in namen obeh evidenc lahko sklepamo, da se dejanska površina kmetijskih zemljišč v naravi zmanjšuje, izboljšuje pa se popolnost identifikacijskega sistema zemljišč v smislu bolj sprotne prijave zemljišč v register.

Preglednica 67: Površine iz registra kmetijskih gospodarstev po vrstah rabe GERK; 2006, 2021 in 2022

Šifra	Raba	Površina (ha)			Indeks 2022/06	Indeks 2022/21	Struktura (%)		
		2006	2021	2022			2006	2021	2022
1100	Njiva	172.507	170.606	171.043	99,2	100,3	35,41	34,81	34,85
1131	Začasno travinje		4.715	4.893		103,8		0,96	1,00
1150	Njiva za rejo polžev		8	8		100,0		0,00	0,00
1160	Hmeljišče	1.902	1.532	1.624	85,4	106,0	0,39	0,31	0,33
1161	Hmeljišče v premeni		361	278		77,0		0,07	0,06
1170	Jagode na njivi		115	121		105,2		0,02	0,02
1180	Trajne rastline na njivskih površinah	270	362	369	136,7	101,9	0,06	0,07	0,08
1181	Trajne rastline na njivskih površinah, na katerih pridelava ni v tleh		11	13		118,2		0,002	0,003
1190	Rastlinjak	60	104	107	178,3	102,9	0,01	0,02	0,02
1191	Rastlinjak, v katerem pridelava ni v tleh		36	46		127,8		0,01	0,01
1192	Rastlinjak s sadnimi rastlinami		13	15		115,4		0,00	0,00
1211	Vinograd	15.432	14.669	14.428	93,5	98,4	3,17	2,99	2,94
1212	Matičnjak		40	40		100,0		0,01	0,01
1221	Intenzivni sadovnjak	4.132	4.269	4.330	104,8	101,4	0,85	0,87	0,88
1222	Ekstenzivni (travniški sadovnjak)	5.738	8.586	8.672	151,1	101,0	1,18	1,75	1,77
1230	Oljčnik	554	1.520	1.587	286,5	104,4	0,11	0,31	0,32
1240	Ostali trajni nasadi	415	422	408	98,3	96,7	0,09	0,09	0,08
1300	Trajni travnik	275.779	264.366	263.887	95,7	99,8	56,60	53,94	53,77
1320	Travinje z razpršenimi neupravič. značilnostmi		17.540	18.053		102,9		3,58	3,68
1321	Barjanski travnik	4.091					0,84		
1610	Kmetijsko zemljišče v pripravi		369	449		121,7		0,08	0,09
1800	Kmetij. zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem	286					0,06		
	Kmetijska zemljišča v uporabi*	481.166	489.597	490.312	101,9	100,2	98,76	99,89	99,90
1410	Kmetijsko zemljišče v zaraščanju	3.093					0,63		
1411	Površine za ukrep odprava zaraščanja		430	354		82,3		0,09	0,07
1420	Plantaža gozdnega drevja	336	80	71	21,1	88,8	0,07	0,02	0,01
1500	Drevesa in grmičevje	2.187					0,45		
1600	Neobdelano kmetijsko zemljišče	423					0,09		
	Kmetijska zemljišča, skupaj	487.205	490.154	490.796	100,7	100,1	100	100	100

* Kmetijska zemljišča v uporabi ne vključujejo rabi 1181 in 1191.

Vir: MKGP

9.1.2 Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, zavarovana območja in vodovarstvena območja

Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost

Glede na kriterije, ki se uporabljajo za določitev teh območij, se območja delijo v tri skupine, in sicer gorska območja, območja z naravnimi omejitvami zunaj gorskega območja in območja s posebnimi omejitvami.

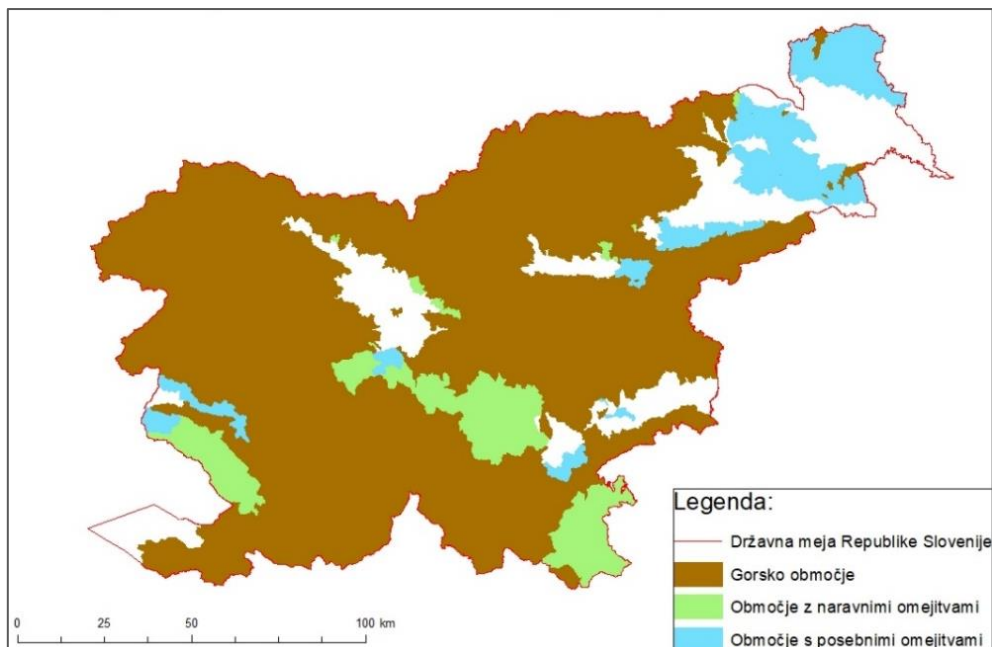
Preglednica 68: Površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost

	Skupaj (SLO)	Gorska območja	Naravne omejitve zunaj gorskega območja	Območja s posebnimi omejitvami	SKUPAJ OMD
Skupna površina		1.470.949	146.410	143.941	1.761.300
KZU – dejanska raba	593.693	329.931	49.071	72.707	451.709
GERK KZU	490.312	265.522	39.100	60.797	365.419

Vir: MKGP

V letu 2022 je skupna površina KZU na OMD znašala 451.709 hektarjev. Ob tem površine, ki jih kmetovalci prijavijo kot GERK na OMD, znašajo 365.419 hektarjev in zajemajo 80,9 % površin KZU na OMD. Zemljišča, ki niso evidentirana kot GERK na KZU na OMD, niso upravičena do podpore na OMD.

Slika 40: Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost

Vir: MKGP

Natura 2000

Natura 2000 je evropsko omrežje posebnih varstvenih območij, ki so jih določile države članice EU. Njen glavni cilj je ohraniti biotsko raznovrstnost za prihodnje rodove. Evropska unija je omrežje Natura 2000 uvedla kot enega od pomembnih delov izvajanja habitatne direktive in direktive o pticah.⁷ Direktivi, katerih osnovni namen je ohranjanje oziroma doseganje ugodnega stanja vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov na območjih Natura 2000, podpirata trajnostni razvoj, ki lahko zadovoljuje potrebe sedanjih rodov, hkrati pa ne škoduje potrebam prihodnjih. V omrežje Natura 2000 je v Sloveniji vključenih dobrih 37 % celotnega ozemlja.

Preglednica 69: Skupna površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih Natura 2000

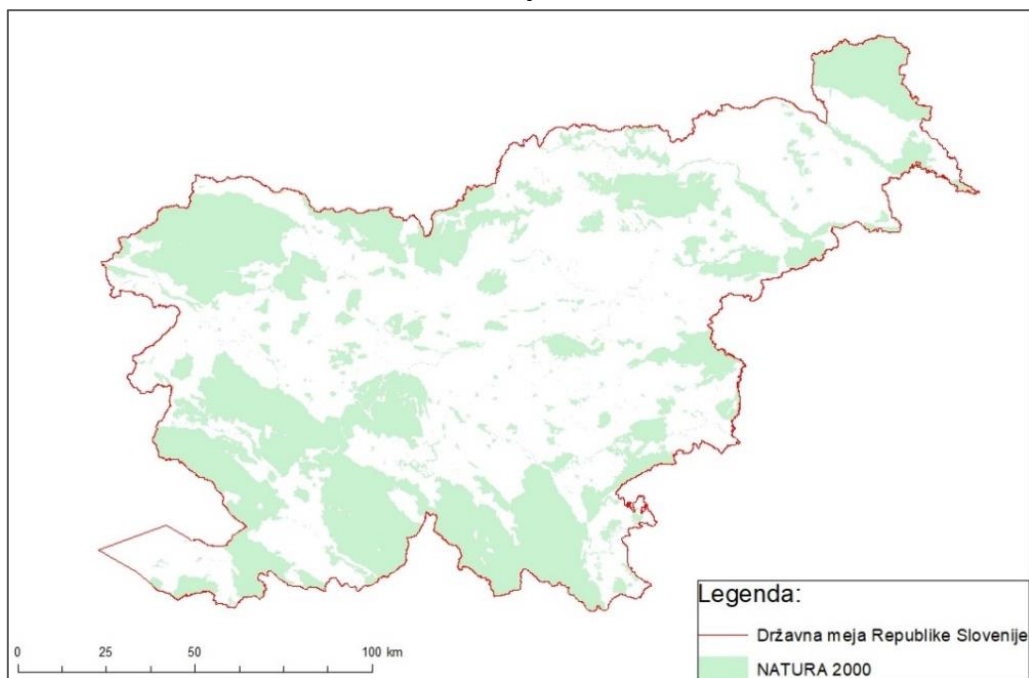
	Skupaj (SLO)	Natura 2000
Skupna površina		768.125
KZU – dejanska raba	593.693	147.053
GERK KZU	490.312	117.478

Vir: MKGP

V letu 2022 je skupna površina KZU v območjih Natura 2000 znašala 147.053 hektarjev, v registru kmetijskih gospodarstev pa je bilo vpisanih 117.478 hektarjev GERK na KZU na teh območjih. Površine, ki jih kmetovalci prijavijo kot GERK na območjih Natura 2000, zajemajo 79,9 % skupne površine KZU na teh območjih.

⁷ Direktiva o habitatih (Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst); direktiva o pticah (Direktiva Sveta 79/409/EGS z dne 2. aprila 1979 o ohranjanju prosto živečih ptic).

Slika 41: Območje Natura 2000

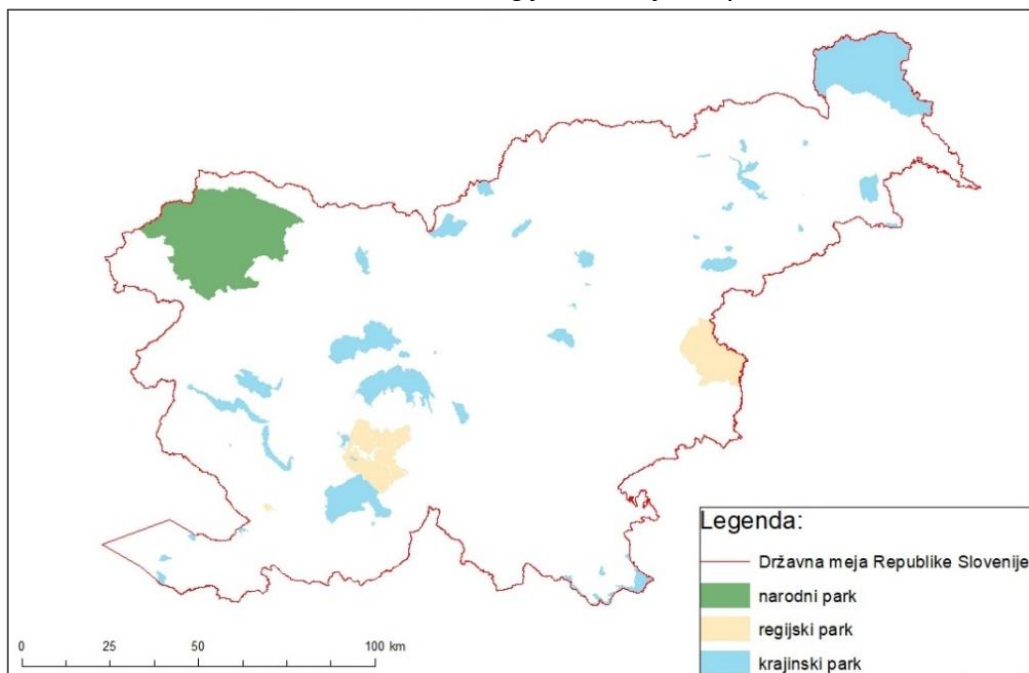

Vir: MKGP

Narodni, regijski in krajinski parki

Slovenija ima kot ena od držav z najvišjo stopnjo biodiverzitete v EU z različnimi varstvenimi kategorijami zavarovanih 12 % svojega ozemlja. Zavarovana območja v Sloveniji zajemajo: en narodni, tri regijske in 46 krajinskih parkov.

Slika 42: Narodni, regijski in krajinski parki

Vir: MKGP

Skupna površina KZU v zavarovanih območjih je v letu 2022 znašala 67.843 hektarjev, kot GERK na KZU na teh območjih pa je v registru KMG vpisanih 56.042 hektarjev. Površine, ki so jih kmetovalci prijavili kot GERK na zavarovanih območjih, tako zajemajo 82,6 % skupne površine KZU na teh območjih.

Preglednica 70: Površina KZU in GERK KZU (ha) na zavarovanih območjih

	Skupaj	Parki			
		Narodni	Regijski	Krajinski	SKUPAJ parki
Skupna površina		83.985	42.992	130.256	257.233
KZU – dejanska raba	593.693	7.109	14.372	46.362	67.843
GERK KZU	490.312	4.233	12.124	39.685	56.042

Vir: MKGP

Vodovarstvena območja

Vodovarstvena območja (VVO) so ena najpomembnejših oblik zavarovanja vodnih teles, pomembnih za odvzem pitne vode. Tak način zavarovanja je poznal Zakon o vodah iz leta 1981, na podlagi katerega so občine določile vodovarstvena območja. Novi zakon o vodah, ki v slovenski pravni red prevzema zahteve direktive EU o ukrepih na področju vodne politike, prenaša pristojnost določanja vodovarstvenih območij na državo. VVO ureja 15 uredb: vodno telo vodonosnikov Ruš, Urbanskega platoja, Limbuške dobrave in Dravskega polja, vodno telo vodonosnikov Dravsko-ptujskega polja, vodno telo vodonosnika Apaškega polja, vodno telo vodonosnika Selniška dobrava, vodno telo vodonosnika Ljubljanskega polja, vodno telo vodonosnikov Ljubljanskega barja in okolice Ljubljane, vodno telo vodonosnikov Rižane, vodna telesa vodonosnikov za območja občin Šmartno ob Paki, Polzela in Braslovče, vodno telo vodonosnikov na območju občine Jezersko, vodno telo vodonosnikov na območju občine Jesenice, vodna telesa vodonosnikov na območju Slovenj Gradca, vodno telo vodonosnikov za območje Celja in Žalca, vodna telesa vodonosnikov za območje občin Črnomelj, Metlika in Semič, vodno telo vodonosnika občin Ormož in Gorišnica ter vodno telo vodonosnikov občin Škofja Loka in Gorenja vas - Poljane.

Z uredbami so določeni VVO in vodovarstveni režimi. Znotraj VVO so določene različne stopnje varovanja, odvisne od naravnih značilnosti in stopnje ogroženosti vodonosnikov oziroma površinskih voda. Uredbe predvidevajo tri stopnje varovanja oziroma razvrstitve vodovarstvenih območij: VVO I (najožja območja), na katerih velja najstrožji režim varovanja (prepovedana ali omejena raba mineralnih gnojil, gnojnice in gnojevke ter fitofarmacevtskih sredstev), VVO II (ožja območja) in VVO III (širša območja).

Preglednica 71: Skupna površina, površina KZU in GERK KZU (ha) na vodovarstvenih območjih (VVO); 2022

	Skupaj (SLO)	VVO skupaj		VVO – državni nivo		VVO – občinski nivo	
		VVO	Od tega VVO I	VVO	Od tega VVO I	VVO	Od tega VVO I
Skupna površina		352.908	8.947	150.853	5.427	202.055	3.520
KZU – dejanska raba	593.693	93.973	2.665	57.165	2.010	36.808	655
GERK na KZU	490.312	76.746	2.262	48.564	1.706	28.182	556

Vir: MKGP

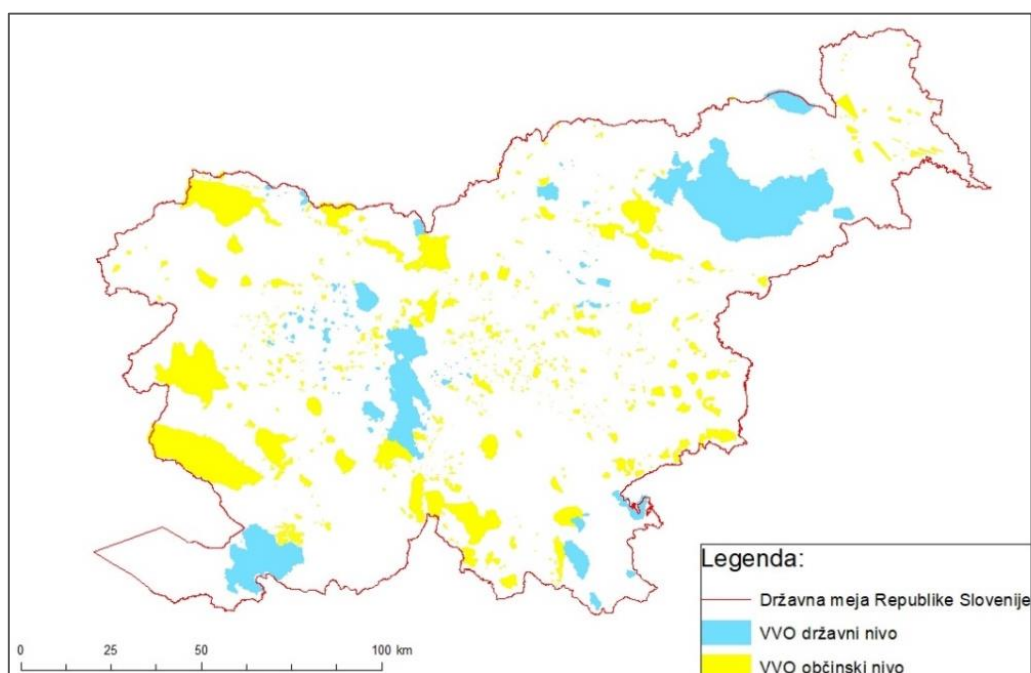
Poleg VVO, določenih z vladnimi uredbami, je še vedno veliko vodovarstvenih območij določenih z občinskimi odloki, ki so jih občinske skupščine sprejele do leta 2002 v skladu s

takrat veljavnim Zakonom o vodah in se v skladu s prehodnimi določbami sedanjega zakona še uporabljajo.

V evidenci VVO, ki jo vodi Direkcija Republike Slovenije za vode, se vodovarstvena območja, določena z vladnimi uredbami, vodijo pod nazivom »državni nivo«, vodovarstvena območja, določena z občinskimi odloki, pa pod nazivom »občinski nivo«.

Površina vodovarstvenih območij v Sloveniji je v letu 2022 znašala 352.908 hektarjev, kar zajema 17,4 % površine države. KZU na teh območjih je bilo 93.973 hektarjev, kmetovalci pa so na teh območjih prijavili 76.746 hektarjev GERK na KZU. Na VVO I območjih je bilo 2.665 hektarjev KZU oziroma 2.262 hektarjev GERK na KZU.

Slika 43: Vodovarstvena območja

Vir: MKGP

9.2 Zemljiške operacije

Razdrobljenost zemljišč je med največjimi razvojnimi težavami slovenskega kmetijstva. Da bi bila kmetijska gospodarstva v zaostrenih gospodarskih razmerah konkurenčna, bi bili potrebni koncentracija posesti, izboljšanje kakovosti zemljišč in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev. Slovenija se vse pogosteje spoprijema tudi s posledicami podnebnih sprememb, predvsem z daljšimi sušnimi obdobji, ki zaradi premalo namakalnih površin povzročajo velik izpad pridelkov in s tem dohodkov v kmetijstvu. Zaradi neprimernega upravljanja zemljišč v kmetijstvu in gozdarstvu, onesnaževanja, širjenja mestnih območij in podnebnih sprememb so, podobno kot v številnih delih Evrope, opazni procesi degradacije tal, vendar pa je dejansko škodo zaradi kompleksnosti problematike, manjkajočih podatkov o ogroženih območjih in ocen posredne škode težko oceniti. Namen izvajanja zemljiških operacij, kot so komasacije, agromelioracije in hidromelioracije, je izboljšanje posestne in zemljiške strukture ter pogojev za obdelavo kmetijskih zemljišč.

Komasacije

Ključni problemi pri izvajanju komasacij so še vedno dolgotrajni komasacijski postopki, predvsem reševanje pritožb na odločbo o novi razdelitvi zemljišč komasacijskega sklada. Predlog za uvedbo komasacijskega postopka se lahko vloži, če se s komasacijo strinjajo lastniki kmetijskih zemljišč, ki imajo v lasti več kot 67 % kmetijskih zemljišč na predvidenem komasacijskem območju.

Tudi v letu 2022 je aktivnejšo vlogo na področju izvedbe komasacij kmetijskih zemljišč prevzel Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS. V letu 2022 ni bilo objavljenega javnega razpisa za podukrep 4.3 podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva, operacija - izvedba agromelioracij na komasacijskih območjih.

Agromelioracije

Za izboljšanje fizikalnih, kemijskih in bioloških lastnosti tal ter izboljšanje dostopa na kmetijska zemljišča so bila izvedena naslednja agromelioracijska dela: izdelava in razgradnja teras, ureditev manjših odvodnjavanj, ureditev novih poljskih poti in nasipavanje zemljišč z rodovitno zemljo. V letu 2022 je MKGP izdalo 37 odločb o uvedbi zahtevnih agromelioracij na kmetijskih zemljiščih v skupni površini 58,5 hektarja. V letu 2022 je MKGP izdalo tudi pet odločb o uvedbi agromelioracij na komasacijskih območjih v skupni površini 406,87 hektarja.

V letu 2022 je bil odprt en javni razpis za ukrep odpravljanje zaraščanja na kmetijskih zemljiščih po Uredbi o izvajanju ukrepa odpravljanje zaraščanja na kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS, št. 3/17, 18/18 in 3/21) v višini 250.000 EUR. Za odpravo zaraščanja je bilo odobrenih 25 vlog v višini 224.383 EUR na površini 44,88 hektarja.

Hidromelioracije

Hidromelioracije, med katere spadajo namakalni in osuševalni sistemi, so ukrepi, ki omogočajo usposobitev kmetijskih zemljišč v ekstenzivni rabi na območjih neugodnega vodnega režima z regulacijo vlage v tleh. Ti ukrepi so usmerjeni v gradnjo novih javnih namakalnih sistemov ter gospodarjenje z obstoječimi osuševalnimi in javnimi namakalnimi sistemi. K tem vsebinam spadajo tudi storitve upravljanja osuševalnih in javnih namakalnih sistemov, storitve izdelave in vzdrževanja evidence osuševalnih in namakalnih sistemov ter druge storitve, povezane s temi vsebinami.

V letu 2022 so se izvajale naloge v okviru programov upravljanja in vzdrževanja osuševalnih in javnih namakalnih sistemov po posameznem sistemu za leto 2022 na podlagi pogodb med upravljavcem sistemov in izvajalci. Na 222 osuševalnih in javnih namakalnih sistemih je vzdrževanje izvajal Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov, od tega na 199 osuševalnih sistemih in 23 namakalnih. Na 56 osuševalnih sistemih so vzdrževanje izvajali lastniki, na osmih javnih lokalnih namakalnih sistemih pa so upravljanje in vzdrževanje izvajale lokalne skupnosti. Skupno se upravljanje in vzdrževanje izvajata na 278 osuševalnih in javnih namakalnih sistemih.

Gradnja namakalnih sistemov je potekala tudi v okviru PRP. V letu 2022 je bilo izdanih 16 odločb za uvedbo zasebnih namakalnih sistemov z enim uporabnikom (na površini 38,7 ha) in ena odločba o uvedbi zasebnega namakalnega sistema z več uporabniki (na površini 3,1 ha) ter tri odločbe o uvedbi lokalnega namakalnega sistema na površini 103 hektarjev.

Slovenija za gradnjo in obnovo namakalnih sistemov namenja sredstva PRP v okviru Ukrepa M04 – naložbe v osnovna sredstva, in sicer podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva (podukrep M04.1) in podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem,

posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva (podukrep M04.3). Za izgradnjo namakalnih sistemov delež EU sredstev znaša 75 %, delež sredstev iz nacionalnega proračuna pa 25 %. Za tehnološke posodobitve namakalnih sistemov znaša delež EU sredstev 100 %. Predmet podpore so bile individualne in kolektivne naložbe KMG v lastno primarno pridelavo kmetijskih proizvodov in med drugim tudi ureditev namakalnih sistemov, ki imajo izrazito okoljski učinek.

V letu 2022 sta bila za podukrep M04.1 podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva objavljena dva javna razpisa, ki pa se nista nanašala na namakanje kmetijskih zemljišč. V letu 2022 sta bila za podukrep M04.3 objavljena dva javna razpisa s področja namakanja za posodobitev in izgradnjo namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom. Za posodobitve osmih namakalnih sistemov na 1.460 hektarjih so bila odobrena sredstva v višini 6,3 milijona EUR, za izgradnjo namakalnih sistemov na skupni površini 80 hektarjev pa so bile podane tri vloge v skupni vrednosti 0,7 milijona EUR, pri čemer izplačil še ni bilo.

Sredstva za vzdrževanje melioracijskih sistemov se zbirajo v skladu z Zakonom o kmetijskih zemljiščih. Upravitelj hidromelioracijskih sistemov (HMS), to je Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS, poskrbi za izvedbo vzdrževanja v skladu s potrjenimi letnimi programi, usklajenimi z razpoložljivimi zbranimi sredstvi za ta namen. V letu 2022 se je na podlagi sprejete odredbe izvedla vsakoletna odmera nadomestila za vzdrževanje osuševalnih in javnih namakalnih sistemov. V odmero je bilo vključenih 222 osuševalnih in javnih namakalnih sistemov oziroma 14.329 zavezancev kot fizične osebe in 269 zavezancev kot pravne osebe. Za ostale osuševalne sisteme je bilo na voljo dovolj sredstev iz preteklih let, vzdrževanje izvajajo lastniki zemljišč sami ali pa se vzdrževanje ne izvaja (156 HMS). Zakonski postopek zbiranja sredstev za vzdrževanje in redno delovanje HMS se je prvič izvedel leta 2003. Od leta 2007 odmera vsako leto poteka nemoteno. V letu 2022 se za namakalne sisteme NR Vogršček ni izvedla odmera, saj ni bilo mogoče namakati. Sredstva je zagotovilo ministrstvo, in sicer v višini 90.000 EUR. Ta sredstva niso upoštevana v spodnji preglednici.

Preglednica 72: Odmera nadomestila za vzdrževanje hidromelioracijskih sistemov, 2016–2022

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Število HMS v odmeri	224	227	217	212	205	214	222
Zbrana sredstva (000 EUR)	628	649	698	597	647	576	596

Vir: MKGP

V letu 2022 so se vzdrževalna dela izvajala glede na zbrana sredstva iz odmere za leto 2021 in ostanka sredstev iz preteklih let. Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS je vzdrževal 278 osuševalnih in javnih namakalnih sistemih na skupno 39.428 hektarjih kmetijskih zemljišč. Na osmih javnih lokalnih namakalnih sistemih so se vzdrževalna dela izvajala na skupno 1.947 hektarjih kmetijskih zemljišč. V največjem obsegu se je izvajala košnja trave na brežinah jarkov, v manjšem obsegu pa posek zarasti na brežinah, poglobljanje jarkov in popravila poti.

Akumulacija Vogršček je največja akumulacija in namakalni razvod v državi. Velikost akumulacije, ki znaša okrog 8 milijonov m³ vodnega zajetja, je pomembna strateška in varnostna (glede stabilnosti pregrade) naloga, zato država in lastniki melioriranih zemljišč redno zagotavljajo sredstva za vzdrževanje tega javnega namakalnega sistema in akumulacije.

9.3 Varstvo kmetijskih zemljišč pred spreminjanjem namenske rabe

Ustrezen življenjski prostor, ohranjeni naravni viri (tla, voda, zrak, biotska pestrost) in varna hrana spadajo med temeljne človekove in družbene potrebe ter jih razumemo kot javne dobrine, povezane s kmetijsko pridelavo.

Kmetijska zemljišča so naravna dobrina, pomembna za pridelavo hrane, varovanje okolja, ohranjanje kulturne krajine in poseljenosti podeželja ter opravljanje ekoloških funkcij. Med pomembnimi nalogami kmetijstva je zagotavljanje primerne stopnje samooskrbe in prehranske varnosti. Ker se obseg kmetijskih zemljišč zaradi intenzivnega razvoja naselij in infrastrukture ter zaraščanja teh zemljišč vztrajno zmanjšuje, je ena ključnih nalog zagotoviti njihovo obdelanost in ustrezno varstvo pred njihovo trajno spremembo.

Po podatkih Ministrstva za naravne vire in prostor RS je bilo v letu 2022 uveljavljenih 30 občinskih prostorskih načrtov (OPN in SD OPN). Pri 26 občinah je šlo za take, ki so se nanašali na spremembo namenske rabe kmetijskih zemljišč. Pri štirih občinah pa se je v letu 2022 spreminjal oziroma dopolnjeval le besedilni del OPN (spremembe prostorskih izvedbenih pogojev oziroma meril in pogojev za urejanje prostora) ali pa je šlo za minimalne grafične popravke izvedbenega dela oziroma se je spreminjala podrobna namenska raba v okviru stavbnih zemljišč. Izračun sprememb namenske rabe zemljišč za posamezno občino je bil narejen z geografskim informacijskim sistemom ArcGIS, na podlagi vektorskih podatkov namenske rabe prostora, ki je veljala pred uveljavitvijo OPN (obstoječa namenska raba), in namenske rabe prostora uveljavljenega OPN.

V skladu z Zakonom o kmetijskih zemljiščih so bili z 21. julijem 2020 izpolnjeni vsi pogoji za začetek postopka določanja trajno varovanih kmetijskih zemljišč ali krajše TVKZ. Ko je iz prostorskega informacijskega sistema v skladu z zakonom, ki ureja prostorsko načrtovanje, razvidno, da je bil sprejet sklep o začetku postopka priprave prostorskega akta, iz katerega izhaja, da se s prostorskim aktom predlaga sprememba namenske rabe kmetijskih zemljišč, ministrstvo naroči izdelavo strokovne podlage s področja kmetijstva, ki je podlaga za uveljavitev TVKZ v OPN. Naknadno je bil zaradi epidemije covida-19 sprejet Zakon o interventnih ukrepih za omilitev posledic drugega vala epidemije COVID-19 (Uradni list RS, št. 175/20 z dne 27. novembra 2020; ZIUOPDVE). V 99. členu tega zakona je navedeno, da če je skupna površina vseh pobud za pripravo prostorskega akta, ki se nanašajo na spremembo iz kmetijske namenske rabe v nekmetijsko, manjša od 10 hektarjev in je bil sklep sprejet do 31. decembra 2021, občini v postopku ni treba določevati TVKZ. Ministrstvo je do 31. decembra 2023 naročilo izdelavo osmih strokovnih podlag. Do konca leta 2022 v nobenem postopku SD OPN predlog TVKZ ni bil uveljavljen v prostorskem aktu, postopki so še v teku.

Podatek o spremembi kmetijskih zemljišč (spremembe KZ) se nanaša na spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč (najboljša in druga kmetijska zemljišča) v območja stavbnih zemljišč (stanovanja, centralne dejavnosti, proizvodne dejavnosti, posebna območja, zelene površine, prometne površine, komunikacijske infrastrukture, energetske infrastrukture, okoljske infrastrukture, območja obrambe v naselju, površine razpršene poselitve in razpršena gradnja) in območja drugih zemljišč (mineralne surovine, varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, območja obrambe zunaj naselij in ostala območja).

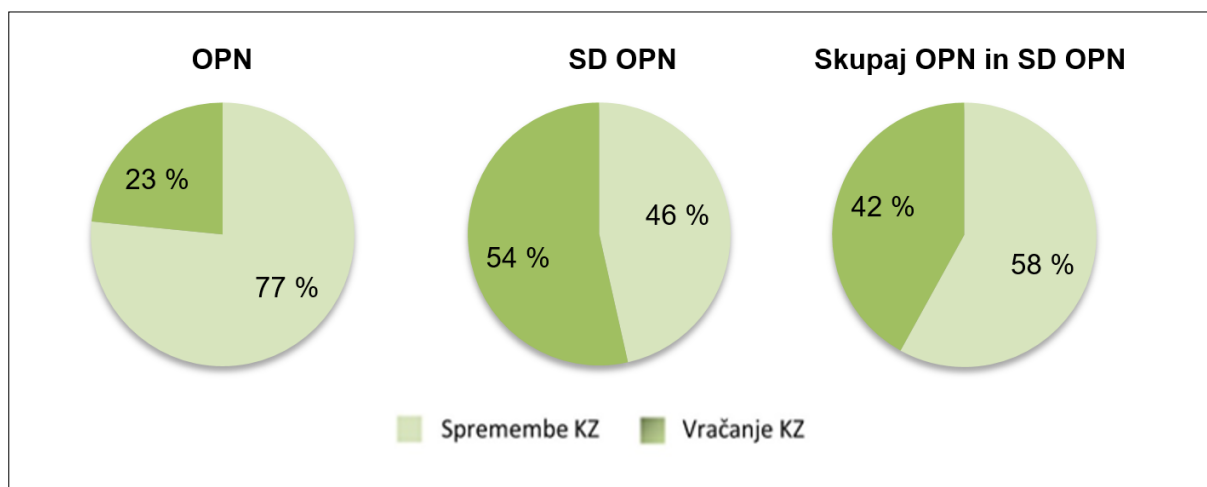
Z uveljavitvijo 30 OPN v letu 2022 se je spremenila namenska raba na 1.152,1 hektarja kmetijskih zemljišč. V kmetijsko namensko rabo je bilo spremenjenih 833,6 hektarja zemljišč. Podatek o vračanju v kmetijska zemljišča (vračanje v KZ) se nanaša na spremembo nekmetijskih namenskih rab (stavbna in druga zemljišča) v kmetijsko namensko rabo.

Preglednica 73: Spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč in spremembe nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo, po občinah po OPN za leto 2022 ter skupne površine namenske rabe kmetijskih zemljišč po uveljavitvi OPN (ha)

Občina	Sprejeti občinski prostorski načrti (OPN)										
	Spremembe KZ v stavbna zemljišča	Spremembe KZ v gozdna zemljišča	Spremembe KZ v vodna zemljišča	Spremembe KZ v druga zemljišča	Spremembe KZ, SKUPAJ	Vračanje iz stavbnih zemljišč v KZ	Vračanje iz gozdnih zemljišč v KZ	Vračanje iz vodnih zemljišč v KZ	Vračanje iz drugih zemljišč v KZ	Vračanje v KZ, SKUPAJ	Površine KZ po uveljavitvi OPN
Log - Dragomer (OPN)	28,75	8,60	0,00	0,00	37,35	8,50	4,50	0,00	0,00	13,00	440
Dol pri Ljubljani (OPN)	30,64	31,60	9,90	0,00	72,14	11,20	104,40	0,00	0,00	115,6	1.331
Kostel (OPN)	23,98	444,84	4,56	0,00	473,38	19,49	26,94	3,15	0,17	49,75	7.133
OPN	83,37	485,04	14,46	0,00	582,87	39,19	135,84	3,15	0,17	178,35	8.904
Občina	Sprejete spremembe in dopolnitve Občinskih prostorskih načrtov										
	Spremembe KZ v stavbna zemljišča	Spremembe KZ v gozdna zemljišča	Spremembe KZ v vodna zemljišča	Spremembe KZ v druga zemljišča	Spremembe KZ, SKUPAJ	Vračanje iz stavbnih zemljišč v KZ	Vračanje iz gozdnih zemljišč v KZ	Vračanje iz vodnih zemljišč v KZ	Vračanje iz drugih zemljišč v KZ	Vračanje v KZ, SKUPAJ	Površine KZ po uveljavitvi OPN
Sodražica (SD OPN 2)	30,98	0,42	1,30	0,00	32,7	10,45	0,83	0,99	0,00	12,27	1.375
Novo mesto (SD OPN 2)	174,47	0,24	2,55	19,95	197,21	44,13	39,39	0,15	0,00	83,67	7.390
Velike Lašče (SD OPN 1)	8,97	24,53	0,00	0,00	33,5	6,42	8,65	0,00	0,00	15,07	2.546
Cerklje na Gorenjskem (SD OPN 2)	8,97	1,35	0,00	0,00	10,32	1,22	6,27	0,00	0,00	7,49	3.178
Prebold (SD OPN 2)	26,05	5,91	0,00	0,00	31,96	11,39	0,14	0,00	0,00	11,53	1.177
Idrija (SD OPN 5)	15,27	43,70	0,32	1,07	60,36	88,19	31,68	0,00	0,00	119,87	5.358
Mirna Peč (SD OPN 2)	9,86	25,97	1,63	0,01	37,47	14,34	22,85	0,86	0,00	38,05	1.823
Kočevje (SD OPN 3)	66,00	2,50	0,00	0,00	68,5	61,00	49,30	0,00	0,00	110,30	7.732
Ljubljana (SD OPN 4)	18,27	0,00	0,12	0,00	18,39	0,74	30,12	0,00	0,00	30,86	7.936
Oplotnica (SD OPN 2)	5,60	0,00	0,00	0,90	6,5	1,90	0,10	0,00	0,00	2,00	1.543
Brda (SD OPN 4)	9,62	0,00	1,24	0,00	10,86	6,54	55,35	0,87	0,00	62,76	3.369
Šalovci (SD OPN 1)	3,36	0,00	0,00	0,00	3,36	6,96	27,42	0,00	0,00	34,38	3.151
Slovenske Konjice (SD OPN 2)	1,02	0,00	0,00	0,00	1,02	1,76	0,00	0,00	0,00	1,76	4.446
Sevnica (SD OPN 6)	0,13	0,00	0,00	0,50	0,63	0,28	0,09	0,00	0,00	0,37	9.761
Sevnica (SD OPN 3)	17,43	0,03	0,09	0,05	17,6	4,54	45,85	0,17	0,00	50,56	9.761
Pivka (SD OPN 3)	2,12	0,00	0,00	0,00	2,12	0,41	4,57	0,00	0,00	4,98	5.793
Naklo (SD OPN 2)	2,54	0,00	0,00	0,00	2,54	0,00	4,51	0,00	0,00	4,51	881
Žužemberk (SD OPN 2)	4,52	0,73	0,01	0,00	5,26	1,36	9,72	0,00	0,00	11,08	6.437
Radlje ob Dravi (SD OPN 1)	3,81	2,42	0,00	0,00	6,23	8,99	4,39	0,00	0,00	13,38	2.497
Tolmin (SD OPN 1)	11,07	0,00	0,00	0,00	11,07	4,59	18,39	0,00	0,00	22,98	7.767
Črnomelj (SD OPN 3)	9,81	0,43	0,00	0,00	10,24	0,64	14,73	0,00	0,00	15,37	11.226
Šmarje pri Jelšah (SD OPN 2)	1,32	0,00	0,00	0,00	1,32	0,26	1,12	0,00	0,00	1,38	5.776
Bled (SD OPN 5)	0,09	0,00	0,00	0,00	0,09	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.638
SD OPN	431,28	108,23	7,26	22,48	569,25	276,11	375,47	3,04	0,00	654,62	112.561
Skupaj OPN in SD OPN	514,65	593,27	21,72	22,48	1.152,12	315,30	511,31	6,19	0,17	832,97	121.465

Vir: MOP, Prostorski informacijski sistem, Zbirka prostorskih aktov

Slika 44: Deleži sprememb iz zgornje preglednice – primerjava sprememb namenske rabe kmetijskih zemljišč in sprememb nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo

Vir: MOP, Prostorski informacijski sistem, Zbirka prostorskih aktov

Preglednica 74: Deleži sprememb namenske rabe kmetijskih zemljišč in sprememb nekmetijskih rab v kmetijsko namensko rabo (%)

Sprememba namembnosti kmetijskih zemljišč	OPN		SD OPN		Skupaj OPN in SD OPN	
	Posegi	Vračila	Posegi	Vračila	Posegi	Vračila
Spremembe KZ v stavbna in iz stavbnih zemljišč v KZ	68	32	61	39	62	38
Spremembe KZ v gozdna in iz gozdnih zemljišč v KZ	78	22	22	78	54	46
Spremembe KZ v vodna in iz vodnih zemljišč v KZ	82	18	70	30	78	22
Spremembe KZ v druga in iz drugih zemljišč v KZ	0	100	100	0	99	1

Vir: MOP, Prostorski informacijski sistem, Zbirka prostorskih aktov

Po podatkih Ministrstva za naravne vire in prostor Republike Slovenije je bil v letu 2022 sprejet en državni prostorski načrt (DPN). Sprejeta je bila Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o državnem lokacijskem načrtu za vodnogospodarsko ureditev Drave od Vurberka do Zgornjega Dupleka. Sprememba je bila le v besedilnem delu uredbe in ni spreminjala namenskih rab. Torej se v letu 2022 z državnimi prostorskimi načrti niso spreminjale namenske rabe kmetijskih zemljišč.

9.4 Gospodarjenje z zemljišči v okviru Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije

Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS (v nadaljnjem besedilu: Sklad) je bil ustanovljen z namenom, da gospodari s kmetijskimi zemljišči, kmetijami in gozdovi v lasti Republike Slovenije. To dejavnost je Sklad v celoti opravljal do 30. junija 2016. Od 1. julija 2016 pa Sklad gospodari le s kmetijskimi zemljišči in kmetijami v lasti RS. Z gozdovi v lasti RS gospodari družba Slovenski državni gozdovi (v nadaljnjem besedilu: SiDG).

Na podlagi Zakona o gospodarjenju z gozdovi v lasti Republike Slovenije (ZGGLRS) Sklad še naprej opravlja določene naloge, ki se nanašajo na gozdove v lasti RS, predvsem v zvezi s postopki denacionalizacije, vračanjem zemljišč po zakonu, ki ureja izvrševanje kazenskih sankcij, vračanjem zemljišč po zakonu, ki ureja agrarne skupnosti, s prenosi zemljišč in plačevanjem odškodnine za nemožnost uporabe zemljišč, vrnjenih v postopkih denacionalizacije.

Sklad, glede na navedeno, gospodari s kmetijskimi zemljišči in kmetijami v lasti RS v skladu s sprejeto razvojno politiko RS in strateškimi akti s področja kmetijstva, kot so Resolucija o nacionalnem programu o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva »Naša hrana, podeželje in naravni viri od leta 2021«, Razvojna strategija Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, drugi predpisi in lastni akti.

Konec leta 2022 (stanje na dan 31. 12. 2022) je Sklad gospodaril z 61.393 hektarji kmetijskih zemljišč po dejanski rabi MKGP (leta 2021: 61.288 ha).

Preglednica 75: Zemljišča po dejanski rabi (ha) v registru osnovnih sredstev Sklada, 2017–2022

Vrsta rabe	Šifra	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Njiva	1100	25.177	25.346	25.450	26.006	26.605	26.730
Hmeljišče	1160	988	978	976	979	987	981
Trajne rastline na njivskih površinah	1180	77	71	62	46	54	47
Rastlinjak	1190	9	15	21	17	17	14
Vinograd	1211	3.641	3.751	3.785	3.814	3.829	3.772
Matičnjak	1212	5	5	5	6	6	6
Intenzivni sadovnjak	1221	957	959	985	1.009	1.008	994
Ekstenzivni oziroma travniški sadovnjak	1222	663	665	675	700	696	710
Oljčnik	1230	896	915	935	947	965	987
Ostali trajni nasadi	1240	1	1	1	1	1	3
Trajni travnik	1300	17.520	17.470	17.504	17.480	17.803	17.775
Barjanski travnik	1321	605	574	576	586	623	618
Kmetijsko zemljišče v zaraščanju	1410	2.615	2.733	2.598	2.628	2.548	2.528
Plantaža gozdnega drevja	1420	71	63	57	64	53	52
Drevesa in grmičevje	1500	3.635	3.508	3.556	3.361	3.349	3.304
Neobdelano kmetijsko zemljišče	1600	1.118	1.196	1.471	1.550	1.731	1.811
Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozd. drevjem	1800	1.007	975	986	990	1.014	1.061
Kmetijska zemljišča iz komasacije		401	197	273	318		
Kmetijska zemljišča, skupaj		59.386	59.423	59.916	60.500	61.288	61.393
Druga zemljišča		13.143					
Skupaj		72.529					

* Sklad je do 30. junija 2016 gospodaril z 233.106 hektarji gozdov v lasti RS, po tem datumu je gozdove v lasti RS v upravljanje prevzela družba SiDG. Vsi podatki so na dan 31. december tekočega leta.

Vir: Sklad

Sklad v skladu s krovnim zakonom ZSKZ in uporabo določb ZGGLRS opravlja predvsem naslednje naloge:

- skrbi za trajnostno gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči in kmetijami v skladu s cilji prilagajanja podnebnim spremembam, ohranjanja narave in ohranjanja dobrega stanja voda,
- razpolaga s kmetijskimi zemljišči in kmetijami ter jih upravlja v skladu s predpisi,
- upravlja in vodi evidence o pravnih in stvarnih lastnostih nepremičnin, s katerimi gospodari po tem zakonu, za namene učinkovitega izvrševanja upravnih nalog Sklada in drugih organov ali organizacij po tem zakonu,
- upravlja finančna sredstva, ki jih dobi z gospodarjenjem s kmetijskimi zemljišči in kmetijami,
- opravlja druge naloge, ki se nanašajo na kmetijska zemljišča in kmetije v lasti RS, določene v predpisih in aktih Sklada.

Gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči v lasti RS in upravljanju Sklada

Zakup

S fizičnimi osebami je sklenjenih 16.534 zakupnih pogodb za skupno površino 32.333 hektarjev kmetijskih zemljišč (v povprečju 2,0 ha/osebo). Skupaj je bila fizičnim osebami zaračunana zakupnina v znesku 4.652.093 EUR (v povprečju 144 EUR/ha). Fizične osebe imajo v zakupu 60 % vseh zemljišč.

Preglednica 76: Osnovni kazalniki gospodarjenja Sklada s kmetijskimi zemljišči, 2017–2022

Zakup	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Površina v zakupu (najem, brezplačni zakup), skupno (ha)	53.317	53.405	53.990	54.038	53.830	54.148
zakupne pogodbe pravnih oseb	21.822	21.390	21.467	21.102	18.627*	21.276
zakupne pogodbe fizičnih oseb	29.502	29.964	30.475	30.879	31.879	32.333
najemne pogodbe	1.367	1.396	1.392	1.400	303	308
brezplačne zakupne pogodbe	626	655	655	657	241	231
Št. zakupnih pogodb (najem, brezplačni zakup), skupno	16.636	16.830	16.847	16.930	17.094	17.266
zakupne pogodbe pravnih oseb	507	510	535	533	524	547
zakupne pogodbe fizičnih oseb	15.978	16.158	16.144	16.221	16.116	16.534
najemne pogodbe	136	146	152	160	169	176
brezplačne zakupne pogodbe	15	16	16	16	6	9
Prihodki od zakupnin in najemnin (EUR)	7.216.034	7.544.566	7.782.165	6.539.483	6.295.780	8.007.023
Povprečna zakupnina (EUR/ha)	136	139	144	120	116	147
Ponudbe za zakup (ha)	1.696	1.399	1.231	2.288	1.799	1.120
– od teh prvič objavljen razpis za zakup (ha)	951	657	646	1.557	1.034	575
Število obnovljenih oziroma novih zakupnih pogodb	2.491	2.626	2.323	2.712	2.779	2.566
Prvič oddano v zakup (ha)	904	1.072	730	981	746	736
Nakupi in prodaje						
Nakup kmetijskih zemljišč (ha)	119**	131	640	733	441	220
– od tega nakupi na varovanih območjih (ha)	48**	55	222	197	138	91
Prodaja kmetijskih zemljišč (ha)	45,0	9,7	19,1	10,6	17,0	14
Prodaja stavbnih zemljišč (pozidanih po dejanski rabi)	0,6	0,9	13,4	15,5	16,0	17
V denacionalizaciji vrnjena kmetijska zemljišča (ha)	336	55	9	43	21	10

* Prišteti je treba še 2779 ha (zemljišča v sodnem sporu); ** Nakupi brez upoštevanja nakupa od Nadškofije Maribor.

Vir: Sklad

S pravnimi osebami je sklenjenih 547 zakupnih pogodb za skupno površino 21.276 hektarjev kmetijskih zemljišč (v povprečju 38,9 ha/osebo). Skupaj je bila pravnim osebami zaračunana zakupnina v znesku 3.207.668 EUR (v povprečju 151 EUR/ha). Pravne osebe imajo v zakupu

39 % vseh zemljišč. K temu je prištetih tudi 2.779 hektarjev zemljišč, za katere je v teku sodni spor, obdelujeta pa jih dve pravni osebi.

Šole in državni organi imajo z devetimi zakupnimi pogodbami v brezplačnem zakupu 231 hektarjev zemljišč (leta 2021: 241 ha). Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije ima v brezplačnem najemu še dodatnih 113 hektarjev kmetijskih zemljišč. Tako je skupaj v brezplačnem pogodbenem razmerju 344 hektarjev kmetijskih zemljišč.

V letu 2022 je bilo obnovljenih oziroma na novo sklenjenih 2.566 zakupnih pogodb (leta 2021: 2.779) oziroma 15 % glede na število vseh veljavnih zakupnih pogodb. Po površini obnovljene zakupne pogodbe obsegajo 34 % vseh površin zemljišč v zakupu. Obnovljene oziroma na novo sklenjene so bile še tri brezplačne zakupne pogodbe in 16 najemnih pogodb.

Z 943 ponodbami za zakup kmetijskih zemljišč (leta 2021: 923) je bilo z javnimi objavami ponujenih v zakup 1.120 hektarjev kmetijskih zemljišč (leta 2021: 1.799 ha) oziroma 16.102 parcelnih delov (leta 2021: 16.789). Nekatera zemljišča so bila neuspešno ponujena že večkrat. Prvič ponujenih zemljišč v zakup je bilo za 575 hektarjev (leta 2021: 1.034 ha).

S 176 najemnimi pogodbami (leta 2021: 169) ima Sklad v najem oddanih 308 hektarjev (leta 2021: 303 ha) zemljišč, za katere se plačuje najemnina, in 113 hektarjev zemljišč v brezplačnem najemu Ministrstva za obrambo Republike Slovenije. Pri najemu s plačano najemnino znaša povprečna letna najemnina 499,5 EUR na hektar.

Nakupi kmetijskih zemljišč in gozdov na območjih, ki so strateškega pomena za državo

Na območju celotne Slovenije je Sklad odkupil 220 hektarjev zemljišč, v skupnem znesku 3.763.763 EUR (v povprečju po 1,71 EUR/m²). Od tega je odkupil 212 hektarjev (96,4 %) kmetijskih zemljišč, 6 hektarjev (2,7 %) gozdov, ostala zemljišča (okoli 1 %) pa so obsegala pozidana, vodna in druga zemljišča. Sklad je spremljal objave ponudb upravnih enot za prodajo kmetijskih zemljišč in tudi objave sodišč za prodajo kmetijskih zemljišč in kmetij na dražbah. Od vseh 220 hektarjev kupljenih zemljišč je bilo 63 % zemljišč odkupljenih v desetkilometrskem obmejnem pasu. Vrednostno delež odkupljenih zemljišč ob meji obsega 65 % celotne vrednosti nakupov; v povprečju je za ta zemljišča plačal 1,65 EUR/m². S tem je Sklad sledil usmeritvi Vlade RS iz leta 2011 in prav v ta namen dopolnjeni razvojni strategiji Sklada.

Nadzor nad obdelanostjo zemljišč in nedovoljeni posegi na zemljišča v gospodarjenju Sklada

Nadzor obdelave zakupljenih zemljišč poteka v skladu z določilom zakupne pogodbe in po Zakonu o kmetijskih zemljiščih (ZKZ) mora zakupnik ta obdelovati na predpisan način in kot dober gospodar. Merila za presojo, ali zakupnik ravna kot dober gospodar, so objavljena v Uradnem listu RS, št. 81/02. V njih je na prvem mestu zapisano, da se morajo zemljišča redno obdelovati in vzdrževati, zagotavljati se mora ohranjanje oziroma izboljševanje rodovitnosti tal in ne sme se povzročati erozija, zbitost ali druga degradacija tal.

V skladu s Pravilnikom o podrobnejši opredelitvi obsega krajevne in stvarne pristojnosti območnih izpostav in upraviteljstev Sklada mora vsaka območna izpostava letno pregledati obdelanost po površini za 5 % vseh v zakup oddanih zemljišč svojega območja. Izbiro zakupnikov, katerih zemljišča bodo predmet kontrole, opravi računalnik. Dodatno kontrolo lahko odredi direktor Sklada. Kontrolo obdelanosti zemljišč, ki so oddana v zakup in tudi v zakup neoddanih kmetijskih zemljišč izvaja tudi kmetijska inšpekcija.

V letu 2022 je bilo za kontrolo izbranih 10.968 parcel, ki jih Sklad oddaja v zakup 961 zakupnikom, v skupni površini 2.478 hektarjev. Pregledanih je bilo 10.912 parcel oziroma 99 % izbranih parcel in v ta namen z zakupniki podpisanih 954 zapisnikov. Ugotovljenih je bilo 31 nedovoljenih posegov pri 31 zakupnikih, na kar so bili zakupniki opozorjeni ob pregledu. Neprimerno je bilo obdelanih 168 parcel (81 ha) pri devetih zakupnikih, ki jih je Sklad opozoril in pozval, naj zemljišča obdelajo. Nepregledanih je ostalo 56 parcel. Te se prenesejo v kontrolo za leto 2023. Med naloge nadzora spada tudi kontrola nedovoljenih podzakupov. Spremljanje neskladij vrisanih GERK s površinami v zakupu in njihovo odpravljanje je stalna naloga Sklada.

Upravljanje in vzdrževanje hidromelioracijskih sistemov

Sklad je v letu 2022 izvajal javno službo upravljanja in vzdrževanja hidromelioracijskih sistemov (HMS) na območju celotne RS, in sicer na podlagi Uredbe o izvajanju državne javne službe na osuševalnih in namakalnih sistemih (Uradni list RS, št. 82/18). Obveznost izvajalca javne službe je trajno nepretrgano opravljanje nalog, ki so potrebne za učinkovito gospodarjenje s HMS. Za naloge upravljanja je bilo v letu 2022 predvidenih 10.819 ur (vrednost urne postavke je znašala 20,44 EUR).

V letu 2022 je imel Sklad v upravljanju 260 HMS, od tega osem državnih namakalnih sistemov in 252 osuševalnih sistemov (196 osuševalnih sistemov in sedem državnih namakalnih sistemov je vzdrževal Sklad, za 56 osuševalnih sistemov in en državni namakalni sistem pa so skrbeli zakupniki sami). Naloge vzdrževanja, ki jih v letnem programu vzdrževanja predvidi Sklad, lastniki oziroma zakupniki zemljišč izvedejo sami, Sklad pa opravi kontrolo izvedbe predvidenih vzdrževalnih del.

Sanacija črnih odlagališč in rušitve objektov

Za sanacijo odlagališč oziroma odstranjevanje nedovoljenih odpadkov z zemljišč v gospodarjenju Sklada in rušitve objektov je Sklad v programu za leto 2022 načrtoval 200.000 EUR sredstev. Dogodki so zelo nepredvidljivi in niso znani vnaprej. Predvsem so odvisni od aktivnosti inšpekcijskih služb različnih profilov in nivojev. Za odstranjevanje odpadkov na podlagi inšpekcijskih odločb in rušitve objektov je Sklad v letu 2022 porabil 93.017 EUR.

10 JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO

10.1 Javna služba kmetijskega svetovanja

Javna služba kmetijskega svetovanja (v nadaljnjem besedilu JSKS) se je v letu 2022 izvajala v okviru Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (v nadaljnjem besedilu: KGZS) na Sektorju za kmetijsko svetovanje ter v osmih kmetijsko gozdarskih zavodih, kjer je delalo približno 321 kmetijskih svetovalcev in 16 pripravnikov. Naloge je izvajala v skladu z izhodišči MKGP za pripravo letnega programa in finančnega načrta KGZS in KGZ za leto 2022.

Glavne naloge JSKS v letu 2022 so bile:

- **naloga 1:** svetovanje v zvezi s tehnološkim, gospodarskim in okoljevarstvenim področjem opravljanja kmetijske dejavnosti,
- **naloga 2:** svetovanje in pomoč pri izdelavi razvojnih načrtov za kmetijska gospodarstva,
- **naloga 3:** svetovanje in pomoč pri uveljavljanju ukrepov kmetijske politike,
- **naloga 4:** svetovanje in pomoč pri organizaciji in delovanju rejskih organizacij, organizacij pridelovalcev in drugih oblik proizvodnega združevanja kmetijskih pridelovalcev,
- **naloga 5:** svetovanje na področju kmetijskih in s kmetijstvom povezanih predpisov.

Pri tem je JSKS izvajala tudi naslednje **prioritetne naloge**:

1. konkurenčnost kmetijskega sektorja:

- povezovanja tržnih kmetijskih gospodarstev,
- razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah,
- spodbujanje mladih za kmetovanje,
- digitalizacija kmetijstva.

2. podnebne spremembe:

- izvajanje namakanja,
- optimiziranje prehrane pri reji goveda, prašičev in drobnice.

3. dobrobit živali

4. ekološko kmetovanje.

Horizontalna naloga, ki se je izvajala v okviru vseh nalog, je **spodbujanje mladih za kmetovanje**. Ciljni skupini mladih kmetov so se prilagodili tudi načini oziroma metode svetovanja – nadaljevanje osvajanja novih metod na vseh področjih svetovanja, predvsem z uvajanjem e-načinov svetovanja, vključno z obveščanjem mladih kmetov prek e-novic, ter nadaljevanje dela v okviru panožnih krožkov. Nadaljevale so se tudi aktivnosti v okviru 2. akcijskega načrta za delo z mladimi kmeti za novo obdobje 2023–2027. Akcijski načrt je pripravljen za medresorsko usklajevanje. Sodelovanje je potekalo tudi pri organizaciji tradicionalnega letnega srečanja mladih kmetov v Medvodah ter pri pripravi intervencij za mlade kmete in pri prenosu znanja. Mladim kmetom se poskuša celovito svetovati in jim pomagati pri njihovem delu.

Horizontalna prioritetna naloga je bila v preteklem letu tudi **uvajanje digitalizacije** v najširšem smislu. Digitalizacija se v okviru službe intenzivno razvija. Še naprej se širijo in zelo pogosto uporabljajo elektronske komunikacije za srečanja, usposabljanja s kmeti in drugimi svetovalci. Zaradi priprave gradiv v elektronski obliki ter zaradi želje in potrebe po dejavnejši prisotnosti udeležencev so zaposleni začeli veliko uporabljati tudi različne spletne platforme in programe za bolj interaktivno delo, spletno delavniško usposabljanje z dejavno udeležbo, dejavno sodelovanje udeležencev med samim izobraževanjem, obdelavo posnetkov in pripravo gradiv za splet ali farminarje. Na področju digitalizacije dela JSKS sta se nadaljevala usposabljanje kmetijskih svetovalcev za delo z digitalnimi orodji (Zoom, Filmora 9, Doodle, Google, Canva, Mural itd.) ter uvajanje mobilnih spletnih svetovanj, ki potekajo na kmetiji, t. i. farminarjev. Izdelana so bila tudi navodila za uporabo digitalnih orodij in izvedbo posameznih nalog na prilagojeni e-način, ki sicer niso bila uradno objavljena. V okviru projekta Digitalizacija nalog JSKS, financiranega iz načrta za okrepanje in odpornost, sta se pripravljala platforma in orodje za digitalizacijo JSKS. Začeli sta se tudi uporaba orodja za strateško načrtovanje na kmetijah in uporaba programa Farm manager. Sodelovalo se je pri uvajanju digitalizacije na KMG, promoviranju dobrih praks ter usposabljanju svetovalcev in kmetov iz poznavanja digitalnih rešitev ter opreme z različnih področij praktične rabe: sodobna informacijska in komunikacijska tehnologija (IKT), kot so natančna merilna oprema, senzorji, tipala, sistemi geopozicioniranja, brezpilotna letala, robotika, internet.

Naloga 1: Tehnološko, gospodarsko in okoljevarstveno svetovanje

– Izvajanje tehnološkega svetovanja za dvig konkurenčne sposobnosti kmetij

Ukrepi te dejavnosti so bili namenjeni predvsem KMG, ki potrebujejo visoko raven tehnoloških in podjetniških znanj, ob tem pa tudi znanj, ki se nanašajo na okoljske vsebine, ki so povezane s kmetijstvom in predelavo hrane, saj je zanje kmetijstvo glavni ali najpomembnejši vir dohodka. V okviru te dejavnosti so potekali svetovanje in izobraževanje v zvezi s tehnološkim in okoljevarstvenim področjem opravljanja kmetijske dejavnosti ter prenos znanj neposredno do uporabnikov in pomoč pri vključevanju znanstvenih in strokovnih dognanj v prakso.

V okviru te naloge je potekalo izobraževanje kmetijskih svetovalcev in kmetov o novostih na vseh tehnoloških področjih. Veliko časa je bilo porabljenega tudi za svetovanje o neugodnih vremenskih razmerah in dvigu cen repromateriala.

– Aktivnosti na področju urejanja kmetijskih zemljišč

Dejavnosti na področju zemljiških operacij obsegajo zelo široko področje svetovanja uporabnikom. Uporabnikom kmetom se je svetovalo glede nakupov in zakupov kmetijskih zemljišč, pridobivanja statusa kmeta, zaščite kmetij, dopustnih gradenj kmetijskih gospodarskih objektov na kmetijskih zemljiščih in tako dalje. Največ svetovanj pa se je nanašalo na ukrep odpravljanja zaraščanja in na spodbujanje k namakanju ter na pridobivanje potrebnih dovoljenj pri uvedbi namakanja.

Na podlagi Pravilnika o podrobnejših pogojih za določitev predloga območij trajno varovanih kmetijskih zemljišč ter o podrobnejši vsebini strokovnih podlag je JSKS pripravljala predstavitev kmetijstva po občinah, kjer se bo predlog pripravljala. Pomagalo se je tudi pri evidentiranju lastnikov KMG, ki v naslednjih desetih letih načrtujejo širitev KMG in bi za to v prihodnjih letih potrebovali stavbna zemljišča za razvoj kmetijske dejavnosti, vključno z reševanjem stanovanjske problematike naslednika.

– *Integrirano varstvo rastlin – sodelovanje z Javno službo zdravstvenega varstva rastlin*

Z Javno službo zdravstvenega varstva rastlin poteka sodelovanje pri naslednjih nalogah: spremljanje fenoloških faz nekaterih pomembnejših kmetijskih rastlin na posameznih območjih, spremljanje nekaterih pomembnejših škodljivih organizmov (ŠO), vizualno spremljanje pojava bolezni in škodljivcev na terenu, sodelovanje pri izobraževanju in drugih oblikah usposabljanja pridelovalcev v integrirani in ekološki pridelavi ter spremljanje invazivnih vrst rastlin. Podatki, pridobljeni iz spremljanja fenofaz, ulova žuželk in pojava bolezni, se uporabljajo za prognostične namene. Svetovalci zbrane podatke praviloma pošiljajo tedensko JSZVR, po potrebi pogosteje.

Na podlagi teh rezultatov se izdajajo obvestila o zatiranju škodljivcev in bolezni gojenih rastlin, ki so objavljena na spletnih straneh FITI-INFO in posamičnih KGZ.

– *Obvladovanje tveganj, naravnih in drugih nesreč ter bolezni živali in škodljivih organizmov na rastlinah in s tem povezanih tveganj*

V letu 2022 so bile znova visoke temperature in suša, kar je močno prizadelo kmetijstvo, poleg tega pa so bila številna območja še dodatno prizadeta zaradi neurij in toče. V zvezi s tem se je kmetijam svetovalo glede uvedbe preventivnih ukrepov oziroma ukrepanja po škodnem dogodku, objavljala so se strokovna gradiva, izvajali so se predavanja, tečaji in delavnice s področja obvladovanja tveganj, pri tem pa se je kmete opozarjalo na nujnost uvedbe tehnoloških izboljšav in zavarovanja kmetijske pridelave. Pripravljenih je bilo več strokovnih navodil za ukrepanje po neurju in toči ter suši.

V letu 2022 sta se nadaljevala obveščanje rejcev prašičev in svetovanje glede izvajanja ukrepov za preprečitev širjenja afriške prašičje kuge.

Hmeljarjem se je svetovalo glede sanacije nasadov z viroidno zakrnelostjo hmelja. Na področju vinogradništva se je v letu 2022 izvajalo veliko dejavnosti glede pojava trsne rumenice in zagotavljanja ukrepov, da se bo širjenje zaustavilo.

– *Sodelovanje v LIFE Integriranem projektu za okrepljeno upravljanje NATURE 2000*

JSKS sodeluje v LIFE Integriranem projektu za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji, v katerem sodeluje 15 partnerjev. V okviru projekta je bilo pripravljenih več nasvetov, člankov in predavanj. Poteka redna komunikacija z zavodi KGZS, tudi z udeležbo na številnih delavnicah in sestankih. V letu 2022 je bilo izvedenih deset usposabljanj z naslovom Dobre prakse naravi prijaznega kmetijstva v območjih Nature 2000; potekala so prek spleta, eno pa je bilo izvedeno v živo na sejmu Agra. Na usposabljanjih se je kmetijske svetovalce in kmete, ki kmetujejo na območjih Nature 2000, informiralo o Naturo 2000, zavarovanih vrstah in o tem, kaj prinaša SKP 2023-2027 za Naturo 2000. Usposabljanj se je udeležilo več kot 500 poslušalcev.

Naloga 2: Pomoč pri izdelavi razvojnih načrtov za kmetijska gospodarstva

– *Pomoč pri pripravi razvojnih načrtov kmetij, posodabljanja, preusmeritve in sanacije*

Na področju podjetništva se je razširjala uporaba podjetniških orodij, primernih za svetovanje v kmetijstvu, pripravljena pa so bila tudi tematska predavanja ali delavnice za spodbujanje podjetništva. Kmetijam, ki so jih prizadele naravne nesreče ali drugi izredni dogodki, je bila nudena pomoč z osebnim svetovanjem in pripravo vlog na morebitne razpise za sanacijo.

Kmetije, ki razmišljajo o izvedbi investicij, so bile celostno obravnavane in zanje so se iskali najprimernejši viri za financiranje njihovih predvidenih naložb.

- *Diverzifikacija gospodarskih dejavnosti kmetijskih gospodarstev ter uvajanje, razvoj in izvajanje dopolnilnih dejavnosti na kmetijah*

V okviru rednega dela so potekali osebno svetovanje in reševanje bolj zapletenih zadev s področja izvajanja dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, priprava predlogov pripomb in dopolnitev zakonodaje s področja dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, sodelovanje z Zvezo turističnih kmetij Slovenije, ZPMK, ZMS, Zvezo slovenske podeželske mladine in Zvezo kmetov Slovenije. Prenovljen je bil Pravilnik o specializaciji turističnih kmetij, izvedeni so bili Posvet o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji, ki se ga je udeležilo več kot 500 slušateljev, ter številne okrogle mize.

Velik del interaktivnega sodelovanja je potekal s koordinatorji za kmečko družino in dopolnilne dejavnosti na kmetiji ter skupnimi specialisti, ki delujejo na področju dopolnilnih dejavnosti na kmetijah (DDK).

- *Ekonomsko, davčno svetovanje, FADN*

Na področju ekonomike in davčnega svetovanja se je svetovalo in pomagalo pri oddajanju poročil v zvezi s poročanjem o doseženih ciljih na kmetijah iz naslova pridobljenih sredstev ter o izdajanju računov za kmete v primerih gotovinskega poslovanja in poslovanja s proračunskimi uporabniki. Svetovanje je potekalo tudi v zvezi z ukrepi kmetijske politike v povezavi s škodo po zmrzali, interventnimi davčnimi spremembami, informacijami glede možnosti socialnega zavarovanja v kmetijstvu in podobno.

- *Kratke verige, sheme kakovosti in promocija*

Kot info točka za odvajanje prispevka IK in shem kakovosti je JSKS reševala vprašanja glede odvedbe prispevka s kmetije z več vrstami živali, obravnavala prednosti in pomanjkljivosti IK-certificiranja majhnih trgovin, pregledala uradne podatke o velikosti trgovin z živili, pregledala število prodajal po trgovcih ter aktivno medinstitucionalno sodelovala pri reševanju problema.

- *Izvajanje Programa razvoja podeželja 2014–2020*

Pripravljeno je bilo osebno svetovanje upravičencem 2. JR 6.3 na področju izpolnjevanja zahtev iz uredbe in razpisa in izdelan je bil svetovalni list z navedbo vseh pomembnih datumov in navodil za izvajalce. Pri izvajanju ukrepa 6.1 se je na zahtevo agencije posredovalo, da FADN vzročniki niso prejeli pozivov za oddajo letnih poročil. Leto 2022 je bilo zelo intenzivno za PRP naložbene razpise. Na SKG se je za potrebe terena koordiniralo izvajanje kar devetih javnih razpisov za naložbene ukrepe (JR 8.6, 22 JR 4.1, 23 JR 4.1, 24 JR 4.1 in 7 JR 4.2) ter štirih javnih razpisov (25.JR 4.1, 8.JR 4.2, 26.JR 4.1, 9JR 4.2). Eden večjih dosežkov JSKS v letu 2022 je bilo to, da je ministrstvo zaupalo JSKS v prihodnjem izvajanju SN 2023–2027 funkcijo celostnega sistema inovacijskega posredništva in ga dodalo kot novo nalogo v izhodišče za programa dela JSKS za leto 2023.

Naloga 3: Svetovanje in pomoč pri uveljavljanju ukrepov kmetijske politike

- *Informiranje vlagateljev pri izvajanju ukrepov kmetijske politike v okviru zbirne vloge*

Za informiranje upravičencev so se pred kampanjo za oddajo zbirnih vlog za leto 2022 izvedla informativna usposabljanja vlagateljev, na katerih so se upravičenci seznanili z vsemi novostmi, načinom vlaganja zahtevkov in obveznostmi, ki jih morajo izpolnjevati.

- *Neposredna plačila – zelena komponenta*

V okviru te naloge se je kmetom osebno svetovalo s področja izvajanja zelene komponente, usklajevanja kolobarja za posamezne kmetije, predvsem za kmetije, vključene v KOPOP

ukrepe, kmetom so bile predstavljene možnosti, ki jih imajo za izpolnjevanje pogojev pri diverzifikaciji kmetijskih rastlin, obdelavo površine z ekološkim pomenom (PEP) ter ohranjanje okoljsko občutljivega trajnega travinja v območju Natura 2000.

– *Navzkrižna skladnost*

V okviru JSKS se izvaja tudi kmetijsko svetovanje iz vsebin navzkrižne skladnosti. Svetovanje se je prilagodilo ugotovitvam in priporočilom kontrolne institucije, ki je ugotavljala napake pri izvajanju navzkrižne skladnosti.

Naloga 4: Svetovanje pri organizaciji in delovanju rejskih organizacij, organizacij pridelovalcev in drugih oblik združevanja kmetijskih pridelovalcev

– *Vzpostavljanje lokalnih partnerstev, organizacij proizvajalcev, drugih oblik proizvodnega združevanja in novih oblik združevanja kmetijskih pridelovalcev*

V letu 2022 sta se nadaljevala informiranje in svetovanje za večje povezovanje med tržnimi pridelovalci in formalno vzpostavitev ene od mogočih oblik, kot so organizacije proizvajalcev, skupine proizvajalcev in druge oblike proizvodnega združevanja.

Kmetijam so bile predstavljene dobre prakse v razvitih državah EU (Avstrija, Italija, Nemčija), nudena jim je bila strokovna pomoč pri razlagi pogojev in zakonskih okvirjev za povezovanje ter pri pripravi dokumentov za morebitne prijave na tovrstne razpise. Sodelovanje je potekalo tudi v okviru različnih delovnih teles, združenj, rejskih organizacij, društev, povezovalnih verig in strokovnih odborov pri KGZS, tako da so bili člani informirani o možnosti povezovanj ter spodbujeni k večji aktivnosti na tem področju. Dejavno se je vključevalo tudi v delo rejskih organizacij.

– *Varna hrana*

Poudarek dela je bil na pripravi vsebin smernic dobre higienske prakse za predelavo oljk v oljčno olje in namizne oljke, izdelan je bil prvi osnutek za širše usklajevanje in pregled. Delo se bo nadaljevalo v letu 2023. Pripravljena so bila izhodišča dobre higienske prakse po vsebinah pasjih iztrebkov, pripravljena je bila obrazložitev za svetovanje, kakšna je razlika v primarni pridelavi in predelavi na mestu izvora živila, zakaj dobra higienska praksa in ne analiza tveganja in ugotavljanja kritičnih kontrolnih točk (angl. Hazard Analysis and critical Control Point System – HACCP). Izvedena sta bila predavanje in delavnica za koordinatorje dopolnilnih dejavnosti: Kako vzpostaviti dobro higiensko prakso na kmetiji za različne vrste predelave na kmetiji.

– *Delovanje društev, ki delujejo na področju kmetijstva; sodelovanje z nevladnimi organizacijami in agrarnimi skupnostmi ter izvedba državnih tekmovanj*

Izvedeno je bilo informiranje KMG o vrstah in načinih delovanja civilne družbe s področja kmetijstva in gozdarstva ter o pogojih vključevanja in povezovanja, nudena je bila strokovna pomoč pri delovanju posameznih društev, združenj in zvez.

– *Socialno podjetništvo*

Na področju socialnega podjetništva se je kmetijam in osebam s podeželja poslalo želene informacije glede registracije, vzpostavitve in delovanja socialnih podjetij. Kmetijam se je svetovalo glede razvoja dejavnosti, ki so pomembne za reševanje določenih družbenih problemov (npr. zaposlovanje ljudi, ki imajo omejene možnosti za zaposlitev, medgeneracijsko sodelovanje itd.).

Naloga 5: Svetovanje na področju kmetijskih in s kmetijstvom povezanih predpisov

Pod nalogo svetovanja na področju kmetijskih in s kmetijstvom povezanih predpisov je JSKS strokovno sodelovala z ministrstvi in drugimi državnimi institucijami pri pripravi predpisov, ki se nanašajo na kmetijstvo in razvoj podeželja, vključno s predpisi na področju politike varstva narave in okolja ter upravljanja voda. Prek spletne strani in drugih medijev so bili uporabniki storitev obveščeni o novostih na posameznih zakonodajnih področjih, ki se dotikajo kmetijstva.

Naloga 6: Vodenje, usmerjanje dela in koordinacija (vključno s pripravo programa dela in poročanja ter pripravo navodil, obrazcev, obvestil, protokolov in orodij)

Delo JSKS, vključno z usposabljanjem svetovalcev, usklajujejo in usmerjajo Sektor za kmetijsko svetovanje pri KGZS in vodje oddelkov za kmetijsko svetovanje pri KGZ. Vodje služb za posamezna področja dela pri Sektorju za kmetijsko svetovanje so na ustaljeni način usmerjali in usklajevali delo strokovnih skupin. Skupine so se večinoma sestajale na daljavo prek aplikacije Zoom oziroma na terenu ob demonstracijskih prikazih in ogledih dobrih praks.

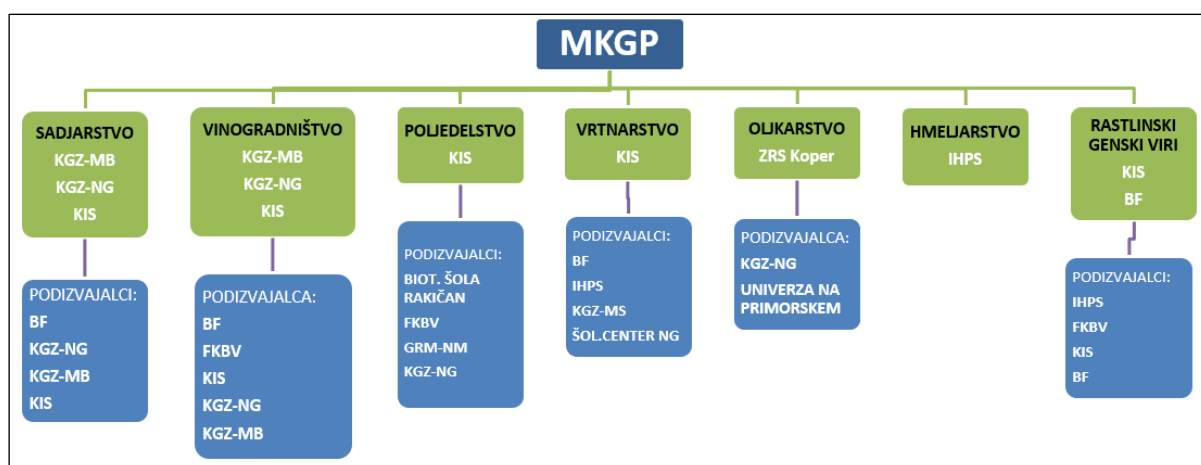
Člani strokovnih skupin so kmetijski svetovalci – strokovnjaki za posamezna področja pri KGZ, dopolnjujejo pa jih strokovnjaki zunanjih izobraževalnih in strokovnih institucij s poudarkom na prenosu znanja med institucijami. Delo na posameznem strokovnem področju je bilo usmerjeno v reševanje aktualne problematike s posameznega področja, reševanje problemov, ki jih je povzročila druginja, in tehnoloških izzivov, s katerimi se srečujejo uporabniki storitev kmetijskega svetovanja, ter v usmerjanje dela kmetijskih svetovalcev. Poseben poudarek je bil namenjen izboljšanju svetovanja kmetom z novimi digitalnimi metodami dela.

Večina načrtovanih usposabljanj kmetijskih svetovalcev (33 usposabljanj) je bila v letu 2022 izvedenih, nekatera so odpadla zaradi opravičljivih razlogov, kar nekaj pa je bilo dodatnih usposabljanj zaradi potreb, ki so se pojavile med letom.

10.2 Strokovne naloge v proizvodnji kmetijskih rastlin

Na podlagi spremembe Zakona o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 27/17) in v letu 2017 objavljenih predpisov⁸ o delovanju javnih služb se strokovne naloge v proizvodnji kmetijskih rastlin in naloge rastlinske genske banke izvajajo v okviru **Javne službe v poljedelstvu, Javne službe v vrtnarstvu, Javne službe v sadjarstvu, Javne službe v vinogradništvu, Javne službe v oljkarstvu in Javne službe nalog rastlinske genske banke**. V skladu z novo zakonodajo so bili leta 2018 imenovani tudi izvajalci posameznih javnih služb na področju izvajanja strokovnih nalog. Strokovne naloge s področja hmeljarstva se izvajajo v okviru **Javne službe v hmeljarstvu**, urejene s posebno zakonodajo.

Slika 45: Shema javnih služb in izvajalcev v skladu z novo zakonodajo

Vir: MKGP

Proizvodnja kmetijskih rastlin postaja zahtevnejša, zato je dolgoročna stabilna pridelava pomemben strokovni izziv, ki ob dobrem poznavanju vrst in sort (tudi lokalnih sort) zahteva tudi poznavanje ustreznih tehnologij za optimizacijo pridelave. Ukrepi za obvladovanje tveganj v kmetijstvu morajo biti usmerjeni tudi k prilagajanju kmetijske proizvodnje podnebnim spremembam ter preprečevanju neugodnih vremenskih razmer in blaženju njihovih posledic.

Z novim načinom prenosa znanja v kmetijstvu, da se dosežejo določeni sinergijski učinki pri reševanju težav in potrebnem razvoju, je v okviru obravnavanih javnih služb vzpostavljen sistem strokovno-tehnične koordinacije, ki bo zagotavljal ustrezen prenos znanja med raziskovalnimi, izobraževalnimi in svetovalnimi ustanovami.

Med glavnimi nalogami strokovnega vodje posamezne javne službe sta sodelovanje z Javno službo kmetijskega svetovanja in Javno službo zdravstvenega varstva rastlin, znanstveno-raziskovalnimi ustanovami, univerzami, podjetji, pridelovalci, skupinami in organizacijami pridelovalcev oziroma njihovimi združenji, drugo strokovno javnostjo in nevladnimi organizacijami ter vključevanje njihovih potreb v programe dela javne službe.

⁸ Uredba o javnih službah strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin (Uradni list RS, št. 60/2017), Pravilnik o pogojih glede prostorov, opremljenosti in kadrov za opravljanje javne službe strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin (Uradni list RS, št. 60/2017), Uredba o javni službi nalog rastlinske genske banke (Uradni list RS, št. 60/2017) in Pravilnik o merilih, postopkih in metodah za ohranjanje in trajnostno rabo rastlinskih genskih virov za prehrano in kmetijstvo ter o pogojih za opravljanje javne službe nalog rastlinske genske banke (Uradni list RS, št. 62/2017).

Javna služba v sadjarstvu

Za uresničevanje strateških usmeritev v proizvodnji kmetijskih rastlin na področju sadjarstva so glavne strokovne naloge naslednje: introdukcija sort, tehnologije pridelave, zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala in selekcija sadnih rastlin. Imenovani izvajalci Javne službe v sadjarstvu v obdobju 2018–2024 so Kmetijsko gozdarski zavod Maribor (Sadjarski center Maribor), Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica (Sadjarski center Bilje), Kmetijski inštitut Slovenije in podizvajalec Biotehniška fakulteta.

Namen naloge **introdukcija sadnih rastlin** (pečkarjev, koščičarjev, kakija, lupinarjev, jagodičja) je preizkušati novejša tržno zanimive sorte in podlage, ki so križane ali selekcionirane v tujini in za katere obstaja povpraševanje na trgu. Cilj testiranj v tujini vzgojenih sort ali klonov je ugotoviti njihov proizvodni potencial po količini in kakovosti, njihovo občutljivost za rastlinske patogene ter prilagojenost na naše podnebne razmere. V okviru nalog introdukcije pečkarjev so potekali preizkušanje podlag ter sort jablan in hrušk, ugotavljanje skladiščnih sposobnosti, spremljanje dozorevanja sort jablan in preizkušanje odpornejših sort jablan. V preizkušanje je vključen tudi nasad, v katerem so zbrane najzanimivejše, proti škrlupu odporne sorte jablan, ki se uporabljajo za proučevanje proizvodnih potencialov teh sort in oblikovanje priporočil za gojenje v ekoloških sadovnjakih. Introdukcija sort je potekala pri koščičarih na breskvi, nektarini, slivi, češnji in marelici ter pri kakiju. Introdukcija lupinarjev je potekala na orehu, leski in kostanju, pri jagodičju pa na jagodi, malini in ameriški borovnici. Opravljena so bila fenološka opazovanja in vrednotenje plodov z analizami. Poseben poudarek je bil tudi na spremljanju občutljivosti sort za škodljive organizme, odpornosti proti ekstremnejšim razmeram pridelave in prilagodljivosti na dane okoliščine pridelave. V zimskem času je bilo delo razširjeno tudi na spremljanje fizioloških motenj in bolezni, ki bi se lahko pojavile med skladiščenjem, ter na to, ali je s tem razširjena možnost uveljavitve določene sorte. Pridobljeni rezultati se uporabljajo za oceno primernosti uspevanja novih sort v naših pedoklimatskih razmerah, kar se uporabi pri priporočenem izboru sort za Sadni izbor Slovenije, ki je posodobljen na vsake štiri leta (zadnjič leta 2022). Skupno je bilo v sortne poskuse v letu 2022 vključenih 197 sort in 19 podlag sadnih vrst na različnih lokacijah v Sloveniji (44 sort pečkarjev, 65 sort koščičarjev, 69 sort lupinarjev in 19 sort jagodičja). Nadaljevalo se je spremljanje dozorevanja sort jablan, pri katerih se določa obiralno okno, saj je določitev pravega časa obiranja določene sorte jabolk med pomembnejšimi tehnološkimi odločitvami.

V **tehnoloških poskusih sadnih rastlin** (pečkarjev, koščičarjev, kakija, lupinarjev, jagodičja) se izvajajo aplikativni poskusi z neposredno uporabno vrednostjo za pridelovalce. Strokovno delo je usmerjeno v iskanje in preizkušanje primernih tehnologij pridelave, tudi v spremenjenih podnebnih razmerah, v poskusnih nasadih z večjim številom dreves pri odbranih sortah in podlagah iz introdukcije (specifične zahteve glede gostote sajenja, gojitvene oblike, časa in načina rezi ter drugih agrotehničnih ukrepov) ter v uvajanje novih, okolju in potrošnikom prijaznejših tehnologij pridelovanja sadja. V okviru nalog tehnologij pridelave so bili v letu 2022 izvedeni različni tehnološki poskusi, med njimi pri pečkarjih poskusi kemičnega redčenja plodičev v integrirani in ekološki pridelavi jabolk, preizkušanje možnosti uporabe evaporativnega ohlajanja za namen zapoznitve cvetenja dreves, poskus izboljšanja nastanka plodičev z nanosom giberelinske kisline, sajenje nizke podrasti kot alternative uporabe herbicidov, preizkušanje novih gojitvenih oblik, izboljšanje kakovosti nanosa FFS s pomočjo pršilnika z elektrostatsko podporo, poskusi namakanja pri jablani, možnosti uporabe novega pripravka Harvista za podaljšanje rokov obiranja jabolk, mehanska traktorska rez jabolk, poskus obdelave tal v nasadih hrušk ter vpliv podlag in razdalj sajenja na pridelek hruške Harrow Sweet. Pri koščičarih in kakiju smo izvedli naslednje tehnološke poskuse: intenzivnost pomladanske rezi češenj, pokrivanje češenj z večfunkcijsko zaščito proti pokanju in za obvladovanje škodljivcev, preizkušanje sredstev proti pokanju češenj, poskus izboljšanja

dozorevanja kakija, izboljšanja retencije plodov kakija, visoko cepljenje marelic, obdelava tal v nasadu breskev. Pri jagodičju smo izvedli poskuse vpliva lastnosti tal in gnojenja na odmiranje malin zaradi sušice ter preizkušali biorazgradljive folije za pridelavo jagod. Pri lupinarjih smo ugotavljali vpliv termina spravila in pogojev sušenja na kakovost plodov orehov. Pridobljeni rezultati tehnoloških poskusov lahko tako pripomorejo k racionalizaciji in optimizaciji tehnologije pridelave.

Z **zagotavljanjem izhodiščnega razmnoževalnega materiala** pečkarjev, koščičarjev, kakija in lupinarjev sta drevesničarjem omogočena pridelava uradno pregledanega in potrjenega razmnoževalnega materiala in sadik ter nadzorovan promet z njimi v skladu s predpisi o trženju razmnoževalnega materiala in sadik sadnih rastlin. Seleksijsko delo temelji na gensko zelo različnih lokalnih populacijah in sortah lupinarjev. Glavna namena naloge sta vzgoja domačih sort oziroma klonov in vpis v sortni seznam. V naših podnebnih razmerah je odbran material izhodišče za pridelavo kakovostnega sadilnega materiala in kakovostnega pridelka. V letu 2022 je v okviru nalog zagotavljanja izhodiščnega razmnoževalnega materiala pridelava cepičev potekala v skladu s programom. V matičnem nasadu Sadjarskega centra Maribor oskrbujejo 1.235 matičnih dreves jablan na površini 1,95 hektarja ter 296 matičnih dreves odpornih in starih sort na površini 0,33 hektarja. Pridelanih je bilo 150.000 certificiranih cepičev in 50.000 standardnih (CA.) cepičev jablan. V matičnem nasadu Bilje oskrbujejo 338 matičnih dreves kategorije CAC na prostem (za pridelavo cepičev češenj, višenj, kakija) in v mrežniku II še 76 potrjenih dreves kategorije CAC (za pridelavo cepičev breskev, nektarin, marelic, sliv). V mrežniku I se oskrbuje tudi 71 matičnih dreves za pridelavo brezvirusnih (certificiranih) cepičev breskev, nektarin, marelic in sliv. V matičnih nasadih koščičarjev so bili opravljeni zdravstveni pregledi dreves in odvzeti vzorci za analize na virus šarke (PPV) in fitoplazmo koščičarjev (ESFY).

V okviru naloge **selekcija sadnih rastlin** je delo potekalo pri orehu in kostanju. Pridobivanje novih domačih sort, klonov in tipov je bilo večinoma vezano na odbiro ustreznih genotipov iz avtohtone populacije. Odbrani perspektivni genotipi so nato vključeni v preizkušanja, ki vključujejo podrobnejše opazovanje in primerjavo s standardnimi, že uveljavljenimi sortami. V letu 2022 je bilo vključenih 310 avtohtonih sejancev oreha, preizkušenih 39 preselekcioniranih genotipov oreha, 80 genotipov kostanja in 7 preselekcioniranih genotipov kostanja. Rezultati selekcijskega dela so tudi ena od podlag za spremembe in dopolnitve sadnega izbora.

Javna služba v vinogradništvu

Za uresničevanje strateških usmeritev v proizvodnji kmetijskih rastlin na področju vinogradništva so glavne strokovne naloge naslednje: selekcija vinske trte, introdukcija in tehnologije pridelave ter zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala. Imenovani izvajalci Javne službe v vinogradništvu v obdobju 2018–2024 so Kmetijsko gozdarski zavod Maribor (Seleksijsko trsničarsko središče Ivanjkovci), Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica (Seleksijsko trsničarsko središče Vrhopolje) in Kmetijski inštitut Slovenije.

Selekcija vinske trte je odbira trt z zelenimi lastnostmi za nadaljnje razmnoževanje. Osnovna je pozitivna množična selekcija, ki temelji na vizualnih opazovanjih v vinogradu, in rezultat je razmnoževalni material kategorije standard. Pozitivna množična selekcija vinske je osnova za klonsko selekcijo, ki se kot končni rezultat pokaže s potrjenimi kloni. Število 39 potrjenih slovenskih klonov 16 sort vinske trte nam zagotavlja neodvisnost ali samooskrbo s cepljenkami vinske trte. Seleksijsko delo je ključno za prihodnje generacije vinogradnikov in vinarjev ter trsničarjev. Z nadaljevanjem obstoječega dela, pridobivanjem klonov sort, prilagojenih našim razmeram, in klonov naših starih domačih sort bomo lahko tudi v prihodnosti neodvisni od razmer na evropskem trgu. Selekcija se izvaja v vseh treh vinorodnih deželah Slovenije

(Podravje, Posavje in Primorska). V okviru naloge selekcija vinske trte sta se v letu 2022 nadaljevala nov ciklus klonske selekcije s slovenskimi potrjenimi kloni in gospodarsko pomembnimi vinskimi sortami. Seleksijski cilj je odbrati take nove slovenske klone, ki bodo čim bolj prilagojeni spremenjenim podnebnim razmeram (odpornost proti sušnemu stresu), ter sorte, ki bodo dajale zmerne pridelke in bodo odpornejše proti grozdni gnilobi. Klonska selekcija vinske trte se izvaja na podlagi seleksijskih knjig in rezultatov pozitivne množične selekcije v standardnih matičnih vinogradih. Rezultati seleksijskega dela so tudi ena od podlag za dopolnitve izbora vinskih sort (trsni izbor), katerih gojenje se priporoča oziroma je dovoljeno v posameznih rajonizacijskih enotah. Pri novem ciklusu klonske selekcije imajo prednost odbrane elite sort Refošk, Malvazija, Zeleni sauvignon, Merlot, Vitovska Grganja, Rebula, Muškat ottonel, Rumeni muškat, Sivi pinot, Šipon, Laški in Renski rizling. Izbrani kloni Modre frankinje in dva klona Kraljevine so v postopku uradne potrditve novih slovenskih klonov. Izvajala se je tudi pozitivna množična selekcija lokalnih sort. Pri pridelovanju grozdja je za uspešen razvoj ključno sledenje trendom v vinogradništvu in vinarstvu ter s tem uporaba takih sort, klonov in podlag trte, ki so prilagojene na naše rastne razmere in so ob primerni zaščiti dovolj odporne proti boleznim in škodljivcem, hkrati pa zagotavljajo pridelavo tržno zanimivih pridelkov in produktov. Tem trendom se sledi z naloga introdukcije sort in tehnoloških poskusov.

V okviru naloge **introdukcija in tehnologija pridelave** se pri vinski trti preizkušajo vrednosti sort za pridelavo. Preizkušanje se izvaja pri novo introduciranih sortah vinske trte in podlagah (rod *Vitis* L.) in pri novo selekcioniranih klonih sort vinske trte. Naloga obsega preizkušanje novih sort za nadomeščanje ali dopolnitev izbora vinskih sort, preizkušanje novih doma vzgojenih in tujih klonov že rajoniziranih vinskih sort, da se dosežejo boljša kakovost in izenačena rodnost, večja vsebnost nekaterih snovi v vinu (npr. polifenoli) ali večja odpornost proti boleznim in škodljivcem trte, ter preizkušanje podlag, ki so odpornejše proti boleznim in škodljivcem (npr. trsna uš, nematode, bakterijske bolezni in fitoplazme), stresnim rastnim razmeram (npr. suši) ali fiziološko bolj ustrezajo našim sortam vinske trte. Namen je izboljšanje trsnega izbora glede na tehnološke značilnosti sort. V letu 2022 se je nadaljevala introdukcija tujih in doma selekcioniranih sort vinske trte v vseh treh vinorodnih deželah Slovenije. Izvedena je bila introdukcija desetih vinskih in namiznih sort medvrstnih križancev v vinorodnih deželah Primorska in Posavje. Izvedeni so bili tehnološki poskusi na podlagah vinske trte na sorti Rumeni muškat v vinorodni deželi Primorska, na sorti Merlot pa v vinorodnih deželah Primorska, Podravje in Posavje.

Naloga **zagotavljanja izhodiščnega razmnoževalnega materiala vinske trte** omogoča pridelavo baznih trsnih cepljenk za oskrbo trsničarjev in vinogradnikov, ki se odločijo za sajenje matičnih vinogradov. Ostali vinogradniki imajo posredne učinke, saj lahko kupijo kakovostne trsne cepljenke iz doma selekcioniranega materiala in pridelujejo grozdje domačih sort. Seleksijsko trsničarski središči sta edini pooblašteni trsnici za pridelavo sadilnega materiala kategorije »baza«. Za nemoteno pridelavo cepičev in trsnih cepljenk je treba urediti vsakoletno prijavo pri KIS (Služba za uradno potrjevanje) za uradno potrditev baznih cepičev in trsnih cepljenk ter se redno usposablja na področju zdravstvenega varstva rastlin. V letu 2022 je bilo v Seleksijsko trsničarskem središču Ivanjkovci cepljenih 7.300 trsnih cepljenk, pridelanih 130.000 očes cepičev baza in 50.000 baznih ključev podlag. V Seleksijsko trsničarskem središču Vrhoplje je bilo pridelanih 150.000 cepičev potrjenih slovenskih klonov, od katerih so jih petino porabili za lastno pridelavo trsnih cepljenk. V baznem vinogradu vzdržujejo 6.081 trsov slovenskih klonov, ki so za vinogradništvo izhodiščni material visoke genetske in zdravstvene vrednosti. Vzdržujejo tudi kolekcijo starih sort vinske trte (primorskih sort, interspecifičnih sort in namiznih sort). Na izbranih trtah so bili nabrani vzorci listov in narejeni testi ELISA (testiranje na viruse).

Javna služba v poljedelstvu

Namen Javne službe v poljedelstvu je uresničevanje strateških usmeritev razvoja na tem področju, in sicer z bolj ciljnim in nekaterimi novimi strokovnimi nalogami ter s koordiniranim in učinkovitejšim prenosom rezultatov nalog do JSKS, pridelovalcev in druge zainteresirane javnosti. V okviru Javne službe v poljedelstvu se izvajajo naslednje strokovne naloge: žlahtnjenje poljščin, introdukcija poljščin in ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo, tehnologije pridelave poljščin ter strokovno-tehnična koordinacija v poljedelstvu. Izvajalec te javne službe je KIS, skupaj z podizvajalci.

Slovenija je v preteklosti tradicionalno veljala za deželo z dobro razvitim semenarstvom, ki se je v zadnjih desetletjih pri marsikateri vrsti kmetijskih rastlin močno skrčilo. Eden glavnih pogojev za razvoj slovenskega semenarstva je razvoj lastnih sort kmetijskih rastlin. Tudi mednarodne organizacije (npr. FAO) pozivajo k okrepitvi javnih programov žlahtnjenja. V priporočilih o preskrbi s hrano spodbujajo k nacionalni finančni podpori javnim programom žlahtnjenja rastlin, preskrbi s semenom za lastno proizvodnjo hrane rastlinskega izvora in biotski raznovrstnosti pri kmetijski pridelavi. V ta okvir spada tudi uporaba lokalnih rastlinskih genskih virov (v nadaljnjem besedilu: RGV) pri žlahtnjenju novih sort kmetijskih rastlin. V Sloveniji imamo v ta namen na voljo obsežno zbirko RGV z največjo variabilnostjo pri zelenjadnicah (stročnice, križnice, solata) in krmnih rastlinah (drobno in debelozrnate metuljnice, trave).

Dolgoročna cilja **žlahtnjenja poljščin** sta priprava in izvedba programov žlahtnjenja pri izbranih vrstah poljščin (krompir, ajda, črna detelja in travniška bilnica), kar pomeni v predvidenem obdobju vzgojiti in v sortni listo vpisati sorte rastlin z ustreznimi zaželenimi in izboljšanimi lastnostmi. V letu 2022 je bil cilj dosežen, saj sta preizkušanje končala križanca KIS 09-184/233-1 in KIS 07-136/164-11 in sta bila v letu 2022 potrjena kot novi sorti pod imenom KIS Mangart in KIS Tamar. V preizkušanju VPU je bil prvo leto še križanec krompirja KIS 10-242/2476, drugo leto pa KIS 11-184/257-1. V preizkušanju VPU sta bila prvo leto še dva križanca krompirja KIS 11-184/257-1 in KIS 11-186/256-5. V letu 2023 je bila uradno potrjena nova sorta ajde s predlaganim imenom KIS Olga. V letu 2022 se je nadaljevalo uradno preizkušanje sorte črne detelje s predlaganim imenom KIS Judit in sorte travniške bilnice s predlaganim imenom KIS Ana.

Program **introdukcije poljščin** poteka pri koruzi, žitu, krmnih rastlinah in pesi, oljnicah in predivnicah ter krompirju. Rezultati preizkušanj so objavljeni na spletni strani KIS.

V letu 2022 so se iz nabora nalog iz Uredbe o javnih službah strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin⁹ izvajali naslednji **tehnoški poskusi**:

- preučevanje vpliva gnojenja z žveplom na pridelek sejanega travinja,
- preučevanje vpliva sprotne gnojenja trajnega travinja s fosforjem in kalijem,
- vpliv foliarnega dognojevanja v koruzi,
- vpliv poznega spravila koruze in neustrezne manipulacije po žetvi na prisotnost mikotoksinov,
- preučevanje dolgoročnih vplivov pridelovalnih sistemov na mineralizacijo in vsebnosti organske snovi v tleh v različnih pedoklimatskih pogojih,
- preučitev kombinacij različnih mešanic za zeleno gnojenje,
- ohranitveni način pridelave poljščin,
- preizkušanje možnosti nekemičnega varstva oljnih buč pred pleveli z dosevki,

⁹ Uradni list RS, št. 60/17.

- preizkušanje možnosti združene pridelave koruze za zrnje in visokega fižola,
- optimiziranje uničenja krompirjevke pri jedilnem in semenskem krompirju,
- preučevanje uporabe sredstev za preprečevanje kalitve med rastjo na izboljšanje kakovosti in povečanje tržnega pridelka jedilnega krompirja,
- možnosti zatiranja Cyperusa v različnih kulturah: koruza, žita, krompir, buče, zelenjava.

V okviru strokovno-tehnične koordinacije je bila posebna pozornost namenjena okrepitvi sodelovanja z Javno službo kmetijskega svetovanja in področju semenarstva ter Javno službo zdravstvenega varstva rastlin. Organiziranih je bilo več dogodkov: dnevi žit in koruze, dan krompirja, koordinator pa je sodeloval tudi na drugih kongresih in posvetih s področja poljedelstva ter pri pripravah in organizaciji simpozija Novi izzivi v agronomiji 2023 z mednarodno udeležbo v Laškem.

Javna služba v vrtnarstvu

Za uresničevanje strateških usmeritev v proizvodnji kmetijskih rastlin na področju vrtnarstva so glavne strokovne naloge naslednje: selekcija zelišč, žlahtnjenje zelenjadnic, introdukcija zelenjadnic in ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo, introdukcija in ekološka rajonizacija zelišč ter ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo. Imenovani izvajalec Javne službe v vrtnarstvu je KIS s podizvajalci (za obdobje 2018–2024).

V okviru naloge **žlahtnjenje zelenjadnic** se izvaja žlahtnjenje zrnatih stročnic (fižola) in zelja. To je podlaga za razvoj in pospeševanje semenske pridelave v Sloveniji in zagotavljanje stabilne oskrbe s semeni oziroma sortami rastlin za zagotavljanje prehranske varnosti. Žlahtniteljski cilji zrnatih stročnic (fižola) so vzgoja novih sort odlične kakovosti, z velikim pridelkom in izboljšano odpornostjo proti boleznim. V letu 2022 je bilo delo usmerjeno v selekcijsko delo, delo v genetskem laboratoriju, odbiro najboljših križancev po metodi pozitivne selekcije, izvajanje ciljnih ročnih križanj, končno preverjanje ustreznosti dveh odbranih križancev za začetek postopka vpisa križancev/kandidatnih sort, evalvacije v rastni sezoni, zbiranje podatkov ter pobiranje žlahtniteljskega materiala in končno obdelavo vseh pridobljenih rezultatov. V letu 2022 sta bili kot novi sorti nizkega fižola prijavljeni v postopek potrditve dve sorti KIS Nazarij in KIS Pavlin, kot nova sorta je bila vpisana v Slovensko sortno listo sorta KIS Marcelijan. V letu 2022 je že bila vpisana nova sorta nizkega fižola KIS Amand. Za kandidatno sorto KIS Silverij je bila namnožena zadostna količina izvornega semena, vendar je zaradi slabših rezultatov sorta še v testiranju. Žlahtniteljski cilji pri zelju (Biotehniška fakulteta) so optimiziranje žlahtniteljskega postopka za kontinuirano pridobivanje tržno zanimivih hibridnih sort, ki bodo v tipu varaždinskega zelja ali sort s primernimi morfološkimi lastnostmi in ustrezno prehransko vrednostjo. Pri žlahtnjenju zelja je bilo v letu 2022 pridobljenih 20 novih linij, pridobljeno seme 46 novih križancev in izvedeno preskušanje križancev v poljskem poskusu. V postopku potrditve je nova hibridna sorta zelja. Dosedanji rezultat strokovne naloge žlahtnjenja, uvedene v letu 2014, je bil vpis nove sorte zelja Presnik F1 v sortno listo v letu 2016, v letu 2019 je bila vpisana hibridna sorta Rožnik.

Introdukcija zelenjadnic in ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo temeljita na odločitvi, da je zaradi ugotavljanja prilagojenosti na naše rastne razmere potrebno preverjanje sort za pridelavo in uporabo v naših pridelovalnih razmerah. Namen in cilj naloge introdukcije, ki jo izvajajo vrtnarska centra v okviru BF in KIS ter vrtnarske postaje v okviru Šolskega centra Nova Gorica, Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, Kmetijsko gozdarskega zavoda Murska Sobota, je pridobiti podatke o sortah, preizkušenih na več lokacijah, pri različnih načinih pridelovanja in za različne namene uporabe. Vpis sort zelenjadnic v sortno listo je obvezen, vendar brez obveznega preverjanja njihovih agronomskih lastnosti oziroma vrednosti

za pridelovanje in uporabo. Ugotavljanje agro-ekološke prilagojenosti in tehnološke vrednosti sort z drugih geografskih območij, ki bi bile lahko pridelovalno in tržno zanimive tudi v naših pridelovalnih razmerah, je podlaga za pripravo opisne sortne liste, ki je namenjena dobaviteljem semenskega materiala, strokovnjakom kmetijske svetovalne službe, predvsem pa pridelovalcem zelenjadnic. V okviru naloge introdukcija sort zelenjadnic so bili v letu 2022 izvedeni preizkušanje vrednosti za pridelavo ter uporaba novih in lokalnih sort različnih vrst zelenjadnic (solata, visok fižol za zrnje, česen in šalotka) na različnih lokacijah oziroma v različnih terminih ter preizkušanje opuščene vrste zelenjadnic (bob). Pri fižolu za zrnje so bile vključene tudi lokalne sorte. Vrtnarske postaje in centra vsako leto prirejajo dneve odprtih vrat, na katerih kmetijskim svetovalcem in pridelovalcem z različnih območij Slovenije omogočijo ogled poskusnih polj ter predstavijo svoje delo. Sortni poskusi se v različnih pridelovalnih območjih proučijo v različnih terminih pridelave, da se določijo najprimernejši roki setve in izberejo najprimernejše sorte za posamezne termine pridelave. Vključena je bila tudi pridelava v zaščitenem prostoru, saj omogoča večji nadzor nad pogoji pridelave in s tem zunajsezonsko pridelavo.

V letu 2022 so bili izvedeni **tehnološki poskusi**, med njimi tehnologije prehrane rastlin glede vsebnosti kadmija v pridelku, preizkušanje tehnologij z biorazgradljivimi materiali (folije za prekrivanje tal) in vodila pri visokem fižolu, kolobarni poskus v zaščitenem prostoru, preskušanje tehnologije zasnove posevka nizkega fižola in motovilca, vsebnost kadmija v pridelkih, preskušanje tehnologije mešanega posevka fižola in koruze, preizkušanje tehnologij hidroponske pridelave (plavajoči sistem za solatnice izven sezone), preizkušanje tehnologij cepljenja plodovk (paprika in kumara na podlagi z odpornostjo proti ogorčicam).

S strokovno nalogo **selekcije zelišč** se vzpostavlja sistem selekcije izbranih zelišč oziroma vzgoje slovenskih sort zelišč iz samoniklih rastlinskih vrst in tistih, shranjenih v rastlinski genski banki. V letu 2022 so potekali ovrednotenje genskega materiala kolmeža in vzpostavitev kontinuiranega sistema selekcije kolmeža in kumine ter inventarizacija rastlinskih vrst slovenskega izvora.

Nameni naloge **introdukcija in ekološka rajonizacija zelišč** ter ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo so opredeliti in opisati vrednost za pridelavo in uporabo oziroma predelavo tržno zanimivih zelišč v različnih agroekoloških območjih Slovenije, določiti izbor ekotipov semena in sadik za slovenske pridelovalce zelišč, hkrati pa zagotoviti kakovostno domačo surovinsko bazo tudi za predelovalce zelišč. Naloga vključuje proučevanje različnih tehnologij pridelave posameznih zelišč ter določanje količine pridelane droge in kakovosti pridelka. V letu 2022 sta bili izvedeni introdukcija melise, ter rajonizacija zlate melise, sladkega pelina in mačje mete.

Javna služba v oljkarstvu

Za uresničevanje strateških usmeritev na področju oljkarstva so glavne strokovne naloge naslednje: selekcija in introdukcija sort, zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala, tehnologija pridelave in ugotavljanje vrednosti oljk za predelavo.

Namen naloge **selekcija sort oljke** je predvsem vzpostavitev zbirke podatkov o posamezni domači ali udomačeni sorti/akcesiji, ki se bo uporabljala kot osnova za nadaljnje sistematično delo na področju selekcije. Opravljena je bila genotipizacija na osmih vzorcih oljk na območju Krasa, da bi se ugotovila identiteta in bi bilo potrjeno, da gre za sorto Buga. Opravljena sta bila morfološko in agronomsko vrednotenje za sorti Buga in Mata ter kemijska karakterizacija njunega oljčnega olja in oljevitost s spektrom NIR. Za novi lastni nasad oljk (matični/kolekcijski/poskusni) je bilo z genotipizacijo oljk preverjenih 150 (6 x 25) izbranih sadik sort Istrska belica, Buga, Črnica, Drobница, Mata in Štorta.

Pri nalogi **introdukcija sort oljke** so se v kolekcijsko-introdukcijskih nasadih oljk Purissima in Šempeter spremljali fenofaze (cvetenje), dozorevanje in oljevitost sort v kolekciji. Poleg tega se je ocenjevala občutljivost za škodljive organizme in ta so se agronomsko vrednotila.

Cilj **zagotavljanja izhodiščnega razmnoževalnega materiala oljke** je zagotoviti matična drevesa registriranih domačih in udomačenih sort ter ugotoviti primeren način pridelave sadilnega materiala, s katerim se ohranja pestrost avtohtonih sort in hkrati ustvarjajo možnosti vzpostavitve proizvodnje sadik. Preizkušala sta se ukoreninjenje potaknjencev Istrske belice v dveh različnih obdobjih in uporaba šest različnih koncentracij hormonov za ukoreninjenje IBA v namakanih in nenamakanih nasadih. Nadaljevale so se dejavnosti za vzpostavitev lastnega matičnega/kolekcijskega/poskusnega nasada: izbrano je bilo zemljišče z rabo gozd, zato so bili opravljeni krčenje gozda, strojna zemeljska dela ter določanje kemijskih in fizikalnih lastnosti tal iz talnega profila.

Naloga **tehnologije pridelave oljke** se posebej osredotoča na ugotavljanje ustrezne pridelave sorte Istrska belica in posebej za ostale pomembnejše sorte. Pri Istrski belici se je z vzorčenjem listov in foliarno analizo spremljala prehranjenost oljk (vsebnost makroelementov N, P, K in biofenolov) v 40 nasadih oljk, različnih glede na lokacijo, način pridelave in podlago. Spremljali sta se napadenost plodov Istrske belice z oljčnim moljem, marmorirano smrdljivko in poškodovanost semen zaradi drugih abiotskih dejavnikov v osmih terminih in na 19 lokacijah. V letu 2022 se je končal triletni poskus preverjanja učinkovitosti dveh različnih FFS pri zatiranju oljčnega molja pri Istrski belici, ob upoštevanju dnevne temperature zraka, količine padavin, omočenosti listov in evapotranspiracije. Izvedena je bila analiza vpliva sušnega stresa na stanje embrija, pri čemer se je v dvoipolmesečnem poletnem obdobju tedensko spremljala razvitost embrija na namakanih in nenamakanih površinah. S preučevanjem nekaterih ostalih pomembnejših registriranih sort oljk iz kolekcijskega nasada Purissima in Šempeter ter na terenu (Coratina, Frantoio, Oblica, Pendolino, Picholine in Grignan) sta se ugotavljali primernost za širjenje sort v proizvodne nasade ter tehnologija za posamezno sorto: opazovanje na terenu, spremljanje fenofaz in oploditve, pomološka karakterizacija, odpornost proti pavjemu očesu; opravljena je bila tudi kemijska karakterizacija olj teh sort oljk in določena oljevitost s spektrometrom NIR.

Pri **ugotavljanju vrednosti oljk za predelavo** so se v letu 2022 izvajale redna naloga spremljanje dozorevanja ter naloge spremljanje letnika in ugotavljanje vpliva shranjevanja, filtracije in novih tehnologij na kakovost olja. Spremljanje dozorevanja poteka na terenu ter vključuje spremljanje oljevitosti, okužb z oljčno muho, oljčnim moljem in marmorirano smrdljivko. Spremljanje se je izvajalo na več lokacijah pri sortah Istrska belica, Leccino in Maurino. Naloga vključuje vzorčenje, ugotavljanje mase in trdote plodov, indeks zrelosti, oljevitosti, ki se meri v laboratorijski oljarni in pri posameznih vzorcih tudi v laboratoriju po metodi Soxhlet. Informacije o dozorevanju so se pošiljale po elektronski pošti na več kot 230 naslovov in se objavljale na spletni strni KGZ Nova Gorica. Pri teh treh sortah se je spremljala tudi kakovost oljčnega olja (vsebnost oleinske kisline, biofenolov, lignanov). Podnaloga spremljanje letnika 2022 obsega določanje kislosti in peroksidnega števila (155 vzorcev), določanje parametrov kakovosti, razen vsebnost etilnih estrov (27 vzorcev), spremljanje maščobnokislinske sestave, sterolne sestave in biofenolov ter maščobnokislinske sestave na reprezentativnih vzorcih (116 vzorcev, od tega 44 za oljčno olje ZOP), vsebnost biofenolov v sortnih oljih, predelanih v oljarni, glede na oljke iz namakanih ali nenamakanih oljčnikov (10 vzorcev), senzorično ocenjevanje (na 20 vzorcih s tekmovanja Zlata oljčna vejica in 50 za tekmovanje Mlado oljčno olje 2022).

V okviru podnaloge ugotavljanja vpliva shranjevanja in filtracije ter novih tehnologij na kakovost olja se je v letu 2022 končalo šest poskusov, in sicer poskus 9: spremljanje sortnega olja po 6

in 19, poskus 10: vpliv poškodovanosti plodov na kemijsko sestavo oljčnega olja, poskus 11: vpliv uporabe talka pri predelavi oljk v laboratorijski oljarni na vsebnost in sestavo biofenolov in maščobnokislinsko sestavo, poskus 12: vpliv dodajanja listov in CO₂ ter vplivi dekanterja z veliko hitrostjo na kakovost olja, poskus 13: vpliv dodane vode in število obratov mletja na kakovost olja, ter poskus 14: spremljanje vpliva zgodnjega in poznega termina obiranja in predelave oljk sorte Istrska belica na kakovost olja.

V letu 2022 je bilo več pozornosti namenjene spremljanju priprave strateškega načrta SKP 2023–2027, ki je potekalo ob sodelovanju z ostalimi deležniki v oljkarstvu. Veliko aktivnosti je bilo tudi zaradi ekstremnih okoljskih pojavov, kot so požar na Krasu, izjemna suša in omejitve rabe vode za kmetijske namene v času ekstremne suše. Objavljen je bil revidiran Sadni izbor za leto 2022, ki je bil dopolnjen z novimi sortami oljk. Veliko naporov je bilo potrebnih v zvezi z investicijo novega nasada oljk (matični/kolekcijski/poskusni), zlasti zaradi obsežnih administrativnih postopkov in zahtevne postavitve nasada. Ostale dejavnosti so bile zlasti organizacija tradicionalnih Hlajevih dnevo in okrogle mize Evidence pridelave in predelave oljk ob svetovnem dnevu oljk, prijava na razpis CRP na temo Rodovitnost in biološka aktivnost tal v oljčnih nasadih, sodelovanje v projektu Mednarodnega sveta za oljke True Healthy Olive Cultivars, v sklopu katerega je bil v letu 2022 izdelan osnutek Svetovni katalog sort oljk, ter več sestankov in dogodkov z različnimi raziskovalnimi in izobraževalnimi institucijami. Prenos znanja do pridelovalcev in potrošnikov je potekal tudi prek javnih medijev, spletne strani javne službe v oljkarstvu in elektronske pošte.

Javna služba nalog rastlinske genske banke

Rastlinski genski viri (RGV) so osnova za zagotavljanje prehranske varnosti, ohranjanje biotske raznovrstnosti in trajnostno kmetijstvo. Po zakonodaji za njihovo ohranjanje v Sloveniji skrbi Javna služba nalog rastlinske genske banke (JSRGB). Za izvajalca JSRGB sta bila za sedem let (2018–2024) imenovana Kmetijski inštitut Slovenije (za program JSRGB-KIS) in Biotehniška fakulteta (za program JSRGB-BF). V zbirkah obeh izvajalcev se v obliki semen, kolekcijskih nasadov in *in vitro* razmerah skupno hrani 5.545 RGV.

Pri tem JSRGB-KIS skrbi za zbirke RGV krmnih rastlin, krompirja, vrtnin, hmelja, jagodičja in vinske trte, hkrati pa KIS opravlja tudi naloge strokovno-tehnične koordinacije. Pri izvajanju nalog zbirke krmnih rastlin kot podizvajalec sodeluje BF, za zbirke jagodičja in vinske trte je podizvajalec Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede Univerze v Mariboru, vse naloge za zbirko hmelja pa izvaja podizvajalec Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije. Leta 2022 se je KIS-u priključil Seleksijsko-poskusni center Ptuj. Pregledalo in evidentiralo se je stanje RGV, ki jih hranijo v tem centru.

JSRGB-BF pa skrbi za zbirke žit, sadnih rastlin ter zdravilnih in aromatičnih rastlin. Kot podizvajalci sodelujejo KIS za zbirko žit, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede za zbirko sadnih rastlin ter Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije za zbirko zdravilnih in aromatičnih rastlin.

V letu 2022 so bile pri posameznih zbirkah izvedene naslednje naloge:

- zbiranje in evidentiranje RGV *ex situ*,
- razmnoževanje in zagotavljanje trajnostne rabe RGV,
- opisovanje in vrednotenje akcesij RGV,
- administrativno-tehnične naloge in
- ozaveščanje javnosti in mednarodno sodelovanje.

Naloge so se opravljale v skladu z operativnim priročnikom RGV, splošnimi navodili za upravljanje zbirk RGV in navodili za upravljanje posameznih zbirk RGV, ki so bili pripravljene v okviru projektne naloge Priprava priročnikov oziroma splošnih in specifičnih standardnih operativnih postopkov za *ex situ* ohranjanje RGV.

Zaradi neugodnih vremenskih razmer v letu 2022 (ekstremna suša, visoke temperature in toča) je pri realizaciji zastavljenih ciljev pri posameznih zbirkah prišlo do manjših odstopanj.

Krmne rastline: posevek travniške bilnice je zaradi slabe kalivosti kot posledice suše propadel, setev se je ponovila v jesenskem času, opisovanje in vrednotenje pa se bosta izvajala v letu 2023. Uspešno se je razmnoževalo načrtovano število akcesij krmne pese, trav in metuljnic ter nabralo veliko več akcesij travniških rastlin od načrtovanega. Posevki črne detelje so zaradi ekstremne suše in vročine v celoti odmrli. Težave so bile pri zasnovi novega poskusa za opisovanje in vrednotenje ekotipov pasje trave. Vse druge naloge so potekale po programu.

Krompir: pri tej zbirki gre predvsem za hranjenje starih lokalnih sort in tudi novejših sort, ki niso več v pridelavi, ter nekaterih zanimivih akcesij z viri odpornosti. Pri akcesijah se je določevala prisotnost virusov; zdravstveno stanje se v primerjavi s predhodnim letom ni poslabšalo.

Vrtnine: delo je potekalo brez večjih posebnosti, razmnožilo se je načrtovano število akcesij fižola, solate, čebule, zelja, vegetativno so se razmnožile akcesije česna.

Hmelj: delo je potekalo v skladu s potrjenim programom, do odstopanj ni prihajalo. Oskrbovali smo nasada ženskih in moških rastlin ter ju dopolnili z novimi RGV. Osnovni opis smo naredili pri 60 akcesijah.

Jagodičevje: ohranjajo se različne akcesije malinjakov, ribezov, ameriških borovnic, kosmulj in drugo. V letu 2022 so se opravljala redna vzdrževalna dela v nasadih, dosadile pa so se tudi manjkajoče rastline črnega ribeza. Prav tako se je izpopolnil protokol za rast in razmnoževanje malinjaka v tkivni kulturi.

Vinska trta: aktivnosti so potekale po zastavljenem programu. Pri izbranih akcesijah so se vrednotile lastnosti (po deskriptorjih), spremljali so se rast in razvoj rastlin, dozorevanje grozdja ter vrednotili osnovni parametri kakovosti grozdja in vina. Dodatno se je razmnožilo pet akcesij. Nadaljevali so se mednarodno sodelovanje na področju DNA analiz avtohtonih sort ter monitoring in dopolnjevanje avtohtonih sort vinske trte.

Žita: v okviru te zbirke so se opravili načrtovani kalilni testi. Pri koruzi se je zaradi suše sestrsko opráševalo le šest od desetih akcesij. Prijavil se je bilateralni projekt za identifikacijo 103 slovenskih akcesij koruze, ki se hranijo v srbski genski banki. Posevek tatarske ajde in prosa se je zaradi suše namakal, kar je ugodno vplivalo na rast in razvoj ajde, pri prosu pa se je kljub temu pridelalo manj semen od načrtovanega.

Sadne rastline: zbirko je po bonitiranju cvetenja konec maja 2022 prizadela toča. Osnovni opisi plodov so se lahko opravili samo pri 11 akcesijah jablane in šestih akcesijah hruške (od 55 načrtovanih), saj je zaradi suše večina plodov odpadla pred zorenjem. Zaradi hitrega propada jablan v nasadu Pleterje se je nasad delno obnovil. Sodelovalo se je pri prijavi ECPGR projekta FRUITTREEDATA ter pri pripravi ECPGR deskriptorjev za vrednotenje plodov hruške in jablane. Večina akcesij sliv je po daljšem obdobju znova obrodila, saj jih pozeba ni prizadela. Na novo površino so se posadile podlage mirabolane, namenjene za cepljenje obstoječih akcesij. Vzdrževalo se je tudi akcesije slive in češnje v tkivni kulturi.

Zdravilne in aromatične rastline: dela so potekala v skladu z načrtovanim programom, razen pri vrednotenju dveh populacij navadnega sleza, ki je potekalo le na preliminarni ravni (makroskopska ocena morfoloških lastnosti). V mrežnikih je bilo razmnoženih pet akcesij (navadna dobra misel, tavžentroža, kumine in lepljive kadulje). Iz naravnih populacij je bilo

pridobljeno sedem akcesij (štiri populacije baldrijana in tri populacije kumine). Nadaljevala sta se vzdrževanje akcesij rumenega svišča, pehtrana, šentjanževke, arnike in citronke (te se ohranjajo *in vitro*) in oskrba akcesij v rastlinjaku (navadni vratič, divje vrste materine dušice, navadni rman, navadni slez in navadni lučnik).

V okviru strokovno-tehnične koordinacije so v letu 2022 potekali redni sestanki med kuratorji in sodelavci JSRGB ter različnimi ustanovami. Organiziran je bil 6. Posvet o ohranjanju in trajnostni rabi RGV, katerega vodilna tema so bile samonikle rastline. Strokovno-tehnična koordinatorica se je udeležila 16. srečanja usmerjevalnega odbora ECPGR in srečanja vodij delovnih skupin ECPGR. Spremljale so se aktivnosti v okviru usmerjevalnega odbora ECPGR in FAO. Delo JSRGB je bilo predstavljeno tako na strokovnih in znanstvenih srečanjih kot tudi širši javnosti in študentom. Sodelovalo se je pri prijavi več projektov (PRO-GRACE, projekti v okviru ECPGR itd.).

Zaradi omejenih sredstev, ki so letno na voljo za izvedbo programa, ni mogoče izvesti vseh nalog, predvidenih v programu JSRGB. Zato se izvajajo tudi projekti v okviru PRP, v letu 2022 so bili končani naslednji: »Pregled, inventarizacija in monitoring rastlinskih genskih virov, ki so pomembni za prehrano in kmetijstvo in se ohranjajo in situ na kmetijskih gospodarstvih«, »Osnovni opis in vrednotenje ter genetska analiza izbranih RGV, ki se v rastlinski genski banki hranijo ex situ« ter »Genotipizacija jablane, hruške in vinske trte ter izbor akcesij za oblikovanje jedrnih zbirk«. Rezultati navedenih projektov PRP bodo komplementarno prispevali k doseganju ciljev sedemletnega programa te javne službe.

Javna služba v hmeljarstvu

Javno službo v hmeljarstvu izvaja Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije (v nadaljevanju IHPS) na podlagi zakonodaje, ki ureja delo javnih služb in ureditev trga s hmeljem. Izvajajo se naslednje naloge: žlahtnjenje hmelja, tehnologije pridelave in predelave hmelja ter ocenjevanja letnika hmelja in introdukcije novih in tujih sort hmelja.

V okviru **žlahtnjenja hmelja** so bila izvedena vsa dela v skladu z načrtanim programom dela. Posejana so bila semena več družin križancev, izvedene so bile selekcije na boleznih, presajene so bile sadike rastlin za nadaljnjo izvajanje selekcije na verticilijsko uvelost hmelja v prihodnjem letu ter pripravljenih je bilo več tisoč rastlin za sajenje v aprilu. Vzgojenih je bilo nad 13.000 sejancev ter po izvedenih selekcijah na hmeljevo peronosporo in hmeljevo pepelovko je bilo presajenih 7.500 rastlin. Posajenih je bilo več tisoč križancev, vzgojenih v preteklem letu, vsi kolekcijski nasadi (112 križancev v kolekcijski nasad P5 in 29 križancev v nasad P3) in ukorenišče oziroma nasad z nizko oporo (30 rastlin novih treh sort in petih sort v preizkušanju) za namen spremljanja odpornosti na boleznih. Oskrbovan je bil nasad križancev v okolici IHPS, kjer so bile izločene občutljive rastline na hmeljevo peronosporo. V letu 2022 je bilo pri križancih opravljenih 22 testov odpornosti proti verticilijski uvelosti hmelja, pri čemer so vse genotipe okužili s patotipom PV1 glive *V. albo-atrum*, ki povzroča letalno obliko verticilijske uvelosti v Sloveniji (PV1). V nasadu s skoraj 6.000 križanci, posajenem zunaj površin IHPS, so v avgustu izvedli odbiro rastlin in predvidene kemijske analize izbranih križancev. Opravljena je bila senzorika odbranih križancev z iskanjem najintenzivnejših hmeljskih in netipičnih hmeljskih not v suhih storžkih hmelja. Pripravili so se testi občutljivosti sort hmelja za CBCVd. Ohranjenih je bilo nad 100 genotipov v tkivni kulturi, vzorčeni so bili križanci za določanje spola. Pri novih sortah so se z vzgojo iz meristematskih celic brstov pri 31B26 vzgojile brezviroidne in brezvirusne rastline. Sortam hmelja v pridelavi sta bili določeni vsebnost in sestava grenčic in eteričnega olja. Pripravili so se vzorci hmelja novih sort. Predali so se trgovcem s hmeljem z namenom pridobivanja mnenj o njih od pivovarn po svetu. V pivovarni IHPS je bilo opravljeno poskusno varjenje piva z namenom sledenja staranja hmelja

v pivu. Izvajalo se je izobraževanje zainteresirani javnosti na Seminarju o hmeljarstvu in prek drugih medijev čez vse leto.

Strokovna naloga **tehnologije pridelave in predelave hmelja** se je izvajala na podlagi Uredbe, ki ureja trg s hmeljem (Uradni list RS, št. 20/09, 60/10, 88/11 in 50/15) in Pravilnika o izvajanju javne službe v hmeljarstvu (Uradni list RS, št. 45/10 in 81/15). Pridelovalci hmelja izvajanje dela lahko spremljajo v odboru in na tehnoloških sestankih čez vse leto. Naloga je razdeljena v sedem sklopov z glavnim poudarkom na izvajanju napovedi gospodarsko pomembnih bolezni in škodljivcev hmelja ter prognozah namakanja, gnojenja in tehnološke zrelosti. Glede na potrebe in zanimanje hmeljarjev ter stroke se v okviru naloge izvajajo tudi tehnološki poskusi. V letu 2022 jih je bilo izvedenih pet, in sicer poskus uporabe foliarnih gnojil za gnojenje hmelja, preizkušanje pripravkov za varstvo rastlin iz skupine krepilcev odpornosti rastlin, biopesticidov in osnovnih snovi, preizkušanje vpliva tehnoloških postopkov med obiranjem na indeks staranja hmelja, preizkušanje vpliva uporabe pripravkov na osnovi bakra v rastni sezoni na indeks staranja hmelja ter preizkušanje nanosa FFS v hmeljiščih s pomočjo elektrostatične metode nekemičnega zatiranja plevelov v hmeljiščih. Za namen spremljanja rasti in razvoja hmelja ter izdajanja navedenih napovedi so bili analizirani meteorološki podatki. Na področju usmerjene uporabe FFS se je tudi v letu 2022 izdelal seznam dovoljenih FFS za varstvo hmelja v Sloveniji. V sklopu mednarodne konkurenčnosti slovenskega hmeljarstva in ekonomike hmeljarskih kmetij se izvaja sistemska analiza konkurenčnosti in svetovnih tržnih razmer ter se za tekoče leto izdelata modelna analiza variabilnih stroškov pridelave hmelja v Sloveniji. Izdanih je bilo 18 števil Hmeljarskih informacij. Aktivno je potekalo sodelovanje na osmih tehnoloških sestankih hmeljarjev.

Namen strokovne naloge **ocene letnika hmelja** je določitev kakovosti reprezentativnih vzorcev pridelka hmelja po posameznih sortah. Z nalogo so bili določeni letni reprezentativni vzorci pridelka hmelja po posameznih sortah hmelja, ki se največ pridelujejo v Sloveniji. Tako se je v času obiranja pridelka hmelja pobralo po terenu, analiziralo in statistično obdelalo skupno 120 vzorcev pridelka zračno suhega hmelja sort Aurora, Savinjski golding, Bobek, Celeia, Styrian gold, Styrian Cardinal, Styrian Wolf in Styrian Dragon. V vseh vzorcih so bile opravljene analize na vsebnost primesi, odpada, semena, vlage in alfa-kislin (KVH–TE). Vrednosti alfa-kislin so bile pri vseh sortah podpovprečne ob upoštevanju podatkov zadnjih deset let. V okviru naloge so se na spletnih straneh IHPS mesečno objavljala poročila o certificiranem pridelku slovenskega hmelja letnikov 2021 in 2022.

Strokovna naloga **introdukcije novih in tujih sort hmelja** je osredotočena na določitev optimalne tehnologije pridelave novih in tujih sort hmelja v naših pridelovalnih razmerah. Cilj je slovenskim hmeljarjem zagotoviti potrebne informacije o novih slovenskih sortah in morebitnih tujih sortah za pridelovanje v naših razmerah. Cilji v letu 2022 so bili določevanje časa rezi za sorto Styrian Dragon, ugotavljanje morebitnega pojava fiziopatij pri novih sortah in iskanje njihovega vzroka, pridobivanje/zbiranje informacij o odzivu rastlin novih sort hmelja na škodljive organizme, dodatna opazovanja novih sort v poljskih razmerah na nizki opori s poudarkom na škodljivih organizmih, določevanje ustreznih rastnih razmer v naših pridelovalnih območjih za zanimive tuje sorte ter priprava sadilnega materiala za sajenje poskusa. Nega in vzgoja novega sadilnega materiala ter oskrba poskusov so se izvajali vso sezono.

10.3 Strokovne naloge v živinoreji

Javna služba strokovnih nalog v živinoreji se izvaja na podlagi Zakona o živinoreji¹⁰ in Uredbe o načinu in pogojih izvajanja javnih služb v živinoreji¹¹. Posamezne naloge iz potrjenega rejskega programa izvajajo organizacije v živinoreji, ki so za to pridobile odločbo o priznanju ali odobritvi MKGP.

Preglednica 77: Število organizacij v letu 2022, ki opravljajo posamezne naloge v okviru javne službe strokovnih nalog v živinoreji

Vrsta živali	Priznane rejske organizacije	Druge priznane organizacije	Odobrene organizacije	Skupaj
Govedo	5	12	6	23
Drobnica	1	10	2	13
Prašiči	2	8	2	12
Konji	9	3	3	15
Čebele	1	1	30	32
Skupaj	18	34	43	95

Vir: MKGP

V okviru potrjenih rejskih programov se izvajajo naslednje strokovne naloge: vodenje rodovniških knjig za čistopasemske plemenske živali in registrov za hibridne plemenske živali, vodenje izvornih rodovniških knjig za slovenske avtohtone pasme živali, registracija in preverjanje porekla, naloge na področju razmnoževanja in plodnosti plemenskih živali, meritve in obdelava proizvodnih lastnosti živali, vodenje in vzdrževanje informacijskih sistemov, preizkušanje, ocenjevanje in odbiranje plemenskih živali, opravljanje bioloških in genskih testov, napovedovanje genetskih vrednosti, obdelave zbranih podatkov in objave rezultatov, izdajanje zootehniških dokumentov, kontrola prireje mleka in mesa, spremljanje proizvodnosti domačih živali, razlaga rezultatov, opravljanje meritev pri preizkusu v pogojih reje, spremljanje velikosti populacije in strukture plemenske črede, vzdrževanje genetskih rezerv domačih živali, izdaja publikacij, označevanje plemenskih živali, izvajanje uradnih preizkušanj plemenskih živali oziroma njihovih potomcev, obdelava podatkov merjenj in testiranj, opravljanje laboratorijskih analiz mesa, mleka, disekcij klavnih trupov, vodenje katastra čebelje paše, napoved medenja v čebelarstvu, zbiranje rezultatov na tekmovanjih s kopitarji za potrebe selekcijskega dela ter razvojno-raziskovalne naloge s področja izvajanja rejskih programov.

Z izvajanjem strokovnih nalog v živinoreji se zagotavljajo genetski napredek pri domačih živalih, ohranitev biotske raznovrstnosti, zadostno število plemenskega materiala, povečevanje števila plemenskih živali, vpisanih v rodovniške knjige in registre, ter doseganje boljše kakovosti živinorejskih proizvodov oziroma višje kakovosti hrane za potrošnika.

Govedoreja

V Sloveniji so na področju govedoreje potrjeni rejski programi za naslednje pasme goveda: lisasta, rjava, črno-bela, limuzin, šarole, cikasto govedo, angus in škotsko višavsko govedo. Proizvodni rezultati živali se ugotavljajo s kontrolo proizvodnje mleka in mesa.

V kontrolo prireje mleka je bilo v letu 2022 vključenih 74.295 krav molznic iz 2.872 kmetij, kar je 80 % vseh molznic v Sloveniji. Število čred v kontroli prireje mleka se je v primerjavi z letom 2021 zmanjšalo za 135 in število krav za 3.839.

¹⁰ Uradni list RS, št. 18/02, 110/02 – ZUreP-1, 45/04 – ZdZPKG, 90/12 – ZdZPVHVVR in 45/15.

¹¹ Uradni list RS, št. 99/08.

V kontroli mlečnosti prevladujejo krave črno-bele, lisaste in rjave pasme. Kontrolirana kmetijska gospodarstva so v letu 2022 v povprečju redila 25,9 krave molznice. Kontrola prireje mleka se je izvajala po metodi AT4, v čredah z robotsko molžo (176 kmetij) po metodi A4. Povprečna prireja mleka po kravi v Sloveniji v standardni laktaciji (305 dni) je bila 7.381 kg mleka s 4,03 % maščobe in 3,36 % beljakovin. Mlečnost se je povečala pri vseh pasmah, v povprečju za 89 kg mleka. Povečala se je vsebnost maščob in padla vsebnost beljakovin. Pri cikasti pasmi je bilo le 40 laktacijskih zaključkov.

Preglednica 78: Mlečnosti kontroliranih krav (standardna laktacija) po pasmah; 2021 in 2022

Pasma	2021						2022					
	Število zaključkov	Mleko (kg)	Maščobe		Beljakovine		Število zaključkov	Mleko (kg)	Maščobe		Beljakovine	
			(kg)	(%)	(kg)	(%)			(kg)	(%)	(kg)	(%)
LS	22.407	6.073	249,0	4,10	209,5	3,45	22.227	6.139	251,9	4,10	209,8	3,42
LSX	5.654	6.564	269,1	4,10	224,6	3,42	5.109	6.630	273,0	4,12	225,5	3,40
ČB	34.413	8.545	338,4	3,96	284,5	3,33	33.866	8.656	343,9	3,97	286,8	3,31
RJ	7.643	6.284	259,5	4,13	220,1	3,50	7.184	6.380	265,3	4,16	222,3	3,48
CK	41	3.319	122,9	3,70	110,6	3,33	40	3.426	128,4	3,75	113,4	3,31
Druge	7.955	6.807	273,7	4,02	230,3	3,38	8.004	6.835	276,3	4,04	230,1	3,37
Skupaj	78.113	7.292	293,3	4,02	246,7	3,38	76.430	7.381	297,8	4,03	248,2	3,36

Vir: KIS

V letu 2022 je bilo opravljenih 1.828 tehtanj (skupno 2.073 meritev) ob 91 tehtalnih dneh v 45 rejah v kontroli mesa. Skupaj je bilo kontroliranih 1.216 živali, od tega 963 telet. Spremljanje prireje mesa se je povečalo za devet rej, prav tako se je povečalo tudi število tehtanj. Kar 823 meritev (39,7 %) so opravili rejci sami (483 tehtanj ob rojstvu in 340 poznejših), slednje predstavlja večji del povečanja obsega meritev. V letu 2022 je bil povprečni prirast od starosti 90 do 210 dni pri limuzin pasmi 1.089 g na dan in pri šarole pasmi 1.175 g na dan. Zbrani podatki kontrole prireje mesa se uporabljajo pri odbiru plemenskih živali v mesnih čredah, pri načrtovanju tehnologije reje krav dojlj in pri gospodarskem križanju.

Poleg priprave podatkov za nacionalne obračune plemenskih vrednosti, različne raziskave, poročila in razstave živali ima selekcija eno najpomembnejših vlog pri odbiru bikovskih mater, saj so njihovi moški potomci kandidati za bodoče plemenske bike. V letu 2022 je bilo registriranih 824 bikovskih mater, največ za lisasto pasmo (305). V potrjenih rejskih programih so določeni pogoji za vpis čistopasemskih plemenskih živali v rodovniško knjigo. Pogoje za vpis v rodovniško knjigo izpolnjuje 70.304 krav, kar je 95,0 % vseh krav, vključenih v kontrolo prireje mleka. V letu 2022 je 75,0 % čistopasemskih krav, ki so vpisane v rodovniško knjigo in vključene v kontrolo prireje mleka, izpolnjevalo pogoje za vpis v glavni del rodovniške knjige (čistopasemske plemenske živali). V letu 2022 je bilo v register plemenskih bikov vpisanih 373 plemenskih bikov. Za osemenje je bilo registriranih 43 domačih plemenskih bikov in 87 bikov iz drugih populacij, za pripust pa je bilo registriranih 243 plemenskih bikov.

Na testnih postajah potekata testiranje lastne proizvodnje potomcev načrtnega parjenja bikovskih mater in elitnih bikov ter testiranje proizvodnje potomcev mladih bikov, vključenih v osemenje. Potomce moškega spola po posameznem biku se izberejo na terenu in vhljevijo v testno postajo, kjer se pitajo pod enakimi pogoji, s čimer se močno zmanjša vpliv okolja in so zato genetske razlike med njimi natančneje ocenjene. Po zaključenem testu se vsi podatki o telesnih masah ob posameznem tehtanju in podatki, zbrani v klavnici, vpišejo v podatkovno zbirko. Na podlagi pridobljenih podatkov se izračunavajo različni parametri klavne kakovosti, končni cilj pa je napoved plemenskih vrednosti posameznih bikov. V letu 2022 je bilo opravljenih 1.969 tehtanj (skupno 3.387 meritev) 457 bikcev v lastnem testu na vzrejališčih

Nova Gorica in Murska Sobota, PRC za živinorejo Logatec in kmetiji Rajhenav. Lastni test je zaključilo 263 bikov, ki so bili v letu 2022 stari eno leto.

Z razrezom klavnih polovic se pridobijo najbolj objektivni podatki o njihovi sestavi, kar je najboljši kazalnik klavne kakovosti. Pri bikih mesnih pasem je preizkušnja sorodnikov izredno pomembna, saj se najboljše živali uporabljajo za gospodarsko križanje.

V letu 2022 so bili opravljeni trije redni nacionalni obračuni genetskih vrednosti za večino sklopov lastnosti. V prvem polletju so potekali obračuni v februarju in juniju, v drugem pa v oktobru. Po obračunu plemenskih vrednosti je bila pripravljena tudi lestvica bikov za najpomembnejše lastnosti.

Prašičereja

Potrjeni so rejski programi za naslednje pasme prašičev: slovenska landrace (linija 11), slovenski veliki beli prašič (linija 22), pietrain (44), slovenska landrace (linija 55), krškopoljski prašič (88), hibrid 12, hibrid 21 in hibrid 54.

V letu 2022 je bilo v rejski program skupno vključenih 124 merjascev, 1.506 mladic in 5.599 starih svinj naštetih pasem in linij. Izdanih pa je bilo 1.758 zootehniških dokumentov.

Rodovniška knjiga je seznam čistopasemskih plemenskih živali z osnovnimi podatki o identifikaciji, poreklu in izvoru živali. Vanjo so vpisane plemenske živali, ki izpolnjujejo z rejskim programom določene pogoje in so sprejete za pleme. Rodovniška knjiga se vodi za vse pasme čistopasemskih plemenskih živali ter je glede na njihove značilnosti razdeljena na glavni del z razredi in dodatne dele. V letu 2022 je bilo skupno podeljenih 885 rodovniških števil čistopasemskim plemenskim živalim in 2.089 registrskih števil hibridnim plemenskim živalim. Kakovost plemenskih prašičev se preverja na podlagi podatkov o plemenski vrednosti, proizvodnih podatkov in podatkov o poreklu.

Pri številu živorojenih in odstavljenih pujskov na gnezdo pri vseh pasmah skupaj je opazen trend povečevanja. V letu 2022 je bilo v povprečju 14,92 živorojenega in 11,59 odstavljenega pujska na gnezdo. Hkrati se zmanjšuje število porabljenih krmnih dni na živorojenega pujska. V letu 2022 je bilo na živorojenega pujska porabljenih 12,8 krmnega dneva. Neugoden trend je opazen pri številu gnezd na svinjo letno, ki se zmanjšuje v povprečju za 0,011 gnezda na leto. Pri krškopoljskem prašiču je opazen trend zmanjševanja števila živorojenih in odstavljenih pujskov na gnezdo. Število krmnih dni na živorojenega pujska se povečuje v povprečju za 0,21 dneva na leto. V letu 2022 je bilo v gnezdu povprečno 8,82 živorojenega in 5,61 odstavljenega pujska, kar je najnižje število odstavljenih pujskov na gnezdo po letu 2000, na živorojenega pujska pa je bilo porabljenih 26,9 krmnega dneva.

Preizkus mladic v proizvodnih razmerah se izvaja na farmah in vzrejnih središčih ter zajema identifikacijo, oceno zunanosti, tehtanje živali in meritev debeline hrbtna slanine z ultrazvokom. Podatki se vnašajo v informacijski sistem in uporabljajo za odbiro mladic.

V okvir molekularnih genetskih metod spadajo testi na sindrom maligne hipertermije, preverjanje porekla, določanje mikrosatelitov in tako dalje. Rejcem se posredujejo analize za njihove živali, rezultat za posamezno žival pa je vpisan v zootehniškem pričevalu.

Reja drobnice

Na področju reje drobnice potrjeni rejski programi vključujejo naslednje pasme ovc: jezersko-solčavska ovca, oplemenjena jezersko-solčavska ovca, belokranjska pramenka, istrska pramenka, bovška ovca in oplemenjena bovška ovca ter naslednje pasme koz: drežniška, burska, slovenska srnasta in slovenska sanska.

V primerjavi z letom 2021 se je stalež drobnice leta 2022 povečal. Pri ovcah s 15.218 na 17.464 živali in pri kozah s 3.278 na 3.709 živali. V letu 2022 sta bili najštevilčnejši jezersko-solčavska ovca (35 %) in oplemenjena jezersko-solčavska ovca (29 %), sledijo bovška ovca (18 %) in belokranjska pramenka (7 %), oplemenjena bovška ovca (6 %) in istrska pramenka (5 %). Pri kozah je imela največji stalež slovenska srnasta koza (32 %), sledile so ji drežniška koza (29 %) in burska koza (22 %) ter slovenska sanska koza z najmanjšim staležem (17 %). V letu 2022 je bilo v tropih, vključenih v rejske programe, na novo odbranih 2.950 ovc in 936 koz.

Osnova selekcije pri reji drobnice je aktivna populacija ovc in koz, vključenih v kontrolo porekla in proizvodnje. Opravljajo se biološki test ter ocenjevanje in razvrščanje živali v kakovostne razrede glede na lastnosti zunanosti in lastnosti proizvodnosti sorodnikov. V letu 2022 je bilo v 242 tropih ovc povprečno 72,2 živali in v 103 tropih koz povprečno 36 živali. Izdanih je bilo skupno 1.649 zootehniških spričeval, od tega 1.043 za plemenske ovce in ovne ter 606 za plemenske koze in kozle.

Preglednica 79: Število tropov ter število ovc in koz v kontroli; 2021 in 2022

	2021				2022			
	Število tropov		Število živali		Število tropov		Število živali	
	za mleko	za meso	za mleko	za meso	za mleko	za meso	za mleko	za meso
Ovce	33	192	4.499	11.183	36	206	5.204	12.260
Koze	34	56	2.007	1.827	32	71	2.234	1.475

Vir: BF

V letu 2022 je bilo v kontrolo mlečnosti vključenih 5.204 ovc v 36 tropih. Povprečna dolžina laktacije je bila 217 dni, skupna količina mleka v laktaciji pa je bila v povprečju 206 kg in se je v primerjavi z letom 2021 zmanjšala za 8 kg. Mleko ovc je v povprečju vsebovalo 6,2 % maščobe, 5,3 % beljakovin in 4,5 % laktoze. Povprečna vsebnost suhe snovi je bila 16,0 %.

V kontrolo mlečnosti je bilo v letu 2022 vključenih 2.234 koz v 32 tropih. Povprečna dolžina laktacije je znašala 249 dni, skupna količina mleka v laktaciji pa je znašala 500 kg in se je v primerjavi z letom 2021 zmanjšala za 18 kg. V povprečju je kozje mleko vsebovalo 3,4 % maščobe, 3,1 % beljakovin in 4,2 % laktoze. Povprečna vsebnost suhe snovi je znašala 10,7 %.

V letu 2022 je bilo v kontrolo vključenih 12.260 živali iz 206 tropov mesnih pasem ovc in 1.475 živali iz 71 tropov mesnih pasem koz. V letu 2022 je bilo rojenih 16.116 čistopasemskih jagnjet in kozličev vseh pasem, vključenih v rejski program. Od tega je bilo rojenih 13.418 jagnjet in 2.698 kozličev. Od skupno 13.418 rojenih jagnjet je bilo ob rojstvu stehtanih 11.427 (85,2 %) jagnjet, ob odstavitvi pa le še 2.806 (20,9 %) jagnjet. Od skupno 2.698 rojenih kozličev je bilo ob rojstvu stehtanih 1.707 (63,3 %) kozličev ob odstavitvi pa le še 322 (11,9 %) kozličev. V letu 2022 je bilo ob odstavitvi stehtanih 3.128 jagnjet in kozličev. Ob odstavitvi oziroma pri starosti 60 ± 15 dni se tehtanja izvajajo le pri pasmah ovc in koz za prirejo mesa (razen pri jezersko-solčavski pasmi) in pri pasmah koz za prirejo mesa.

V letu 2022 je bilo ocenjenih 123 plemenjakov v pogojih reje (na kmetijskih gospodarstvih), od tega 67 plemenskih ovnov in 56 plemenskih kozlov.

Preglednica 80: Parametri plodnosti ovc in koz v letih od 2018 do 2022

	Leto	Št. živali	Št. tropov	Št. jagnjitev /jaritev	Doba med jagnitvama/ jaritvama (dni)	Št. jagnjitev/ jaritev/ žival	Št. rojenih mladičev/ gnezdo	Št. živorojenih mladičev/ gnezdo	Št. rojenih mladičev/ žival
Ovce	2018	7.752	222	8.536	315	1,16	1,26	1,23	1,46
	2019	7.700	225	8.459	322	1,13	1,27	1,24	1,44
	2020	8.146	219	9.164	318	1,15	1,26	1,23	1,45
	2021	8.360	225	9.221	308	1,19	1,29	1,25	1,54
	2022	8.763	237	9.694	310	1,18	1,29	1,24	1,52
Koze	2018	1.837	106	1.843	383	0,95	1,54	1,47	1,46
	2019	1.770	99	1.783	375	0,97	1,56	1,51	1,51
	2020	1.732	88	1.770	372	0,98	1,51	1,45	1,48
	2021	1.725	90	1.742	373	0,98	1,58	1,51	1,55
	2022	1.677	91	1.679	372	0,98	1,57	1,51	1,54

Vir: BF

Število ovc, ki so v letu 2022 jagnjile, je nekoliko večje od števila v preteklih letih, povečalo se je tudi število tropov. Število rojenih jagnjet na ovco/letno se je v letu 2022 zmanjšalo za 0,02 rojenih jagnjet (1,52) v primerjavi z letom 2021 (1,54). V zadnjih dveh letih se je nekoliko povečala velikost gnezda (1,29), ki je v letih od leta 2017 do leta 2020 stagnirala na 1,26. Število koz, ki so v letu 2022 jarile, se je v primerjavi z letom 2021 nekoliko zmanjšalo. Število tropov, ki so bili vključeni v analizo plodnosti, se v zadnjih treh letih malo spreminja in ostaja na nivoju 90 tropov. Doba med jaritvama se je v zadnjih štirih letih znižala za okoli 10 dni (iz 383 dni v letu 2018 na okoli 372–373 dni). Število rojenih kozličev na gnezdo, število živorojenih in število rojenih kozličev na leto se je po letu 2018 povečevalo.

Testiranje ovnov je potekalo na testni postaji v Logatcu in testni postaji na Jezerskem. V času testiranja so ovni trikrat stehtani (interval 30 ± 5 dni). Krmljeni so s senom po volji in kilogramom krmil na dan. Postopek testiranja in meritev je enak tudi na testni postaji Jezersko, kjer so ovni v času testa na paši, brez dodajanja krmil.

Na testno postajo Logatec je bilo v letu 2022 vključenih 250 ovnov. Test je končalo skupno 245 ovnov, in sicer 159 (64,90 %) ovnov jezersko-solčavske in 86 (35,10 %) oplemenjene jezersko-solčavske pasme. V času testa je bilo izločenih pet ovnov. Največji delež ovnov (42,9 %) je bilo izločenih – kakovostni razred 3BV najboljši razred (1A) je bilo razvrščenih 2,0 % ovnov, razred 1B je zajemal 6,5 % ovnov, razred 2A 12,7 % in razred 2B 21,2 % ovnov. V kategorijo 3A je bilo razvrščenih 14,7 % ovnov. Na testni postaji Jezersko je bilo v test vključenih 30 jagnjet, test je zaključilo 23 moških jagnjet jezersko solčavske pasme, zaradi neustrezne zunanosti in slabega prirasta je bilo izločenih 7 ovnov.

V letu 2022 so bile plemenske vrednosti za lastnosti mlečnosti ocenjene petkrat, in sicer marca, junija, julija, septembra in decembra. Plemenske vrednosti za lastnosti mlečnosti ocenjujemo pri mlečnih pasmah ovc (bovška ovca, oplemenjena bovška ovca, istrska pramenka) in koz (slovenska sanska koza, slovenska srnasta koza, drežniška koza).

Plemenske vrednosti za lastnost telesna masa ob koncu direktnega testa na testni postaji so bile v letu 2022 ocenjene petkrat, in sicer vsakič, ko je s testom zaključila posamezna skupina ovnov. Plemenske vrednosti za lastnosti telesna masa se ocenjujejo pri kandidatih za plemenske ovne dveh pasem (jezersko-solčavska, oplemenjena jezersko-solčavska). Skupaj za obe mesni pasmi je bilo vključenih 276 ovnov, in sicer 190 ovnov jezersko-solčavske pasme in 86 ovnov oplemenjene jezersko-solčavske pasme.

Konjereja

V Sloveniji se vodijo rodovniške knjige za pasme lipicanski konj, slovenski hladnokrvni konj, posavski konj, haflinški konj, ljutomerski kasač, kasaški konj, slovenski toplokrvni konj, angleški polnokrvni konj, arabski polnokrvni konj, arabski konj, bosanski planinski konj, islandski konj in šetlandski poni. Za vse živali naštetih pasem, ki so vpisane v rodovniške knjige, se vodi in izdaja zootehniška dokumentacija. V letu 2022 je bilo opravljenih 1.554 identifikacijskih pregledov žrebet vseh pasem.

Preglednica 81: Število kobil, vpisanih v rodovniške knjige, po pasmah; 2014–2022

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Slovenske hladnokrvne kobile	101	99	106	109	122	134	99	128	135
Posavske kobile	52	50	24	51	46	111	40	76	58
Haflinške kobile	26	18	23	16	19	18	14	23	11
Kasaške kobile	12	17	17	24	20	20	20	6	9
Slovenske toplokrvne kobile	18	11	15	10	6	11	5	6	5
Ljutomerski kasač	3	4	13	8	8	8	5	4	4
Angleške polnokrvne kobile	4	3	4	3	0	4	7	0	1
Arabske polnokrvne in arabske kobile	5	13	8	8	21	7	7	15	14
Islandske kobile	2	3	1	3	2	12	2	3	6
Lipicanske kobile	6	10	13	6	10	7	7	15	16
Šetlandske kobile	3	5	5	4	3	4	5	3	2
Bosanski planinski konj								0	2
Skupno sprejete v rodovnik	232	233	229	242	257	336	211	279	263

Vir: VF

Letni pregled rodovniških kobil in naraščaja ter žrebic za sprejem v rodovnik je v letu 2022 potekal na vnaprej določenih preglednih mestih za vse pasme konj ter naknadno določenih preglednih mestih za živali slovenske toplokrvne, kasaške in arabske pasme. V rodovniške knjige je bilo vpisanih 263 kobil.

Strokovna komisija za odbiro, ocenjevanje in priznavanje plemenjakov je za plemenilno sezono 2022 odbrala 299 plemenjakov. V letu 2022 je bilo iz žrebetišč odbranih 11 žrebcev slovenske hladnokrvne pasme, 6 žrebcev posavske pasme in 3 haflinški žrebci.

Čebelarstvo

V Sloveniji čebelarimo s kranjsko čebelo, ki je avtohtona pasma. V vzrejališčih čebeljih matic je bilo za potrebe odbire matičarjev zbranih in pregledanih 399 vzorcev čebel. V vzorcu iz vsake družine, ki je potencialni matičar, je bilo okoli 50 čebel delavk.

Preglednica 82: Število matic v rodovniški knjigi kranjske čebele, 2014–2022

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Število matic	33.196	38.773	37.693	42.941	45.858	45.794	42.222	39.250	44.461
od teh rodovniških	228	366	522	575	160	109	86	267	392
Prodaja matic	33.196	38.773	37.693	42.941	45.858	45.794	42.222	39.250	44.461
doma	18.568	24.945	22.127	25.120	24.143	25.620	28.119	21.914	29.568
v EU	9.923	11.008	12.807	14.843	17.424	16.909	11.787	13.827	11.112
zunaj EU	4.705	2.820	2.759	2.978	4.291	3.265	2.316	3.509	3.781

Vir: KIS

V letu 2022 je bilo v progeno testiranje vključenih 650 matic, ki so izhajale iz 30 različnih vzrejališč. Povprečna ocena mirnosti v letu 2022 je bila 3,02. Matice s povprečno oceno mirnosti pod tri se ne priporočajo za nadaljnjo vzrejo. Povprečna ocena rojivosti v letu 2022 je bila 2,93. Opazen je negativen trend rojivosti. Povprečna ocena donosa medu v letu 2022 je

bila 24,4 kg. Poprečna ocena obarvanosti je bila 3,64 točke od možnih štirih točk. V izvorno rodovniško knjigo je bilo vpisanih 44.461 matic. Od teh je bilo 392 rodovniških. Izvoženih je bilo 14.893 matic ali 33,5 %, od tega v EU 11.112 in izven EU 3.781. Skupaj so vzrejevalci izvažali v 35 različnih držav, največ v Avstrijo, Francijo in Romunijo.

Delo opazovalno napovedovalne službe medenja je v letu 2022 obsegalo zbiranje vzorcev za umetno fenološko pospeševanje, terenske preglede zarodnih oblik proizvajalcev mane, kontrolo razvoja proizvajalcev mane in stanja medečih virov, lovljenje ličink kaparja na plošče ter ugotavljanje paritvenega in zalegalnega uspeha proizvajalcev mane.

10.4 Raziskovalna dejavnost

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) je tako kot v preteklih letih tudi v letu 2022 na področju raziskovalne dejavnosti v kmetijstvu sodelovalo kot sofinancer v aplikativnih, razvojnih in ciljnih raziskovalnih programih ministrstva, pristojnega za znanost, in sicer pri raziskovalnih projektih, katerih predlog in izvedba izkazujeta strateško pomembnost in uporabnost projektov za razvoj resornih področij MKGP.

Aplikativne raziskovalne projekte, ki pomenijo izvirno raziskovanje, s katerim naj bi pridobili nova znanja, ter so usmerjeni v določene praktične cilje ali namene, pomembne za področje kmetijstva, MKGP podpira v višini do 25 % upravičenih stroškov. Projekti MKGP podpirajo zainteresiranega uporabnika raziskave. Po javnem razpisu za zbiranje predlogov za financiranje projektov temeljnega in aplikativnega raziskovanja na področju matematičnih, tehničnih, biotehničnih, medicinskih, družboslovnih in humanističnih ved (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS, Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS) iz let 2017, 2018, 2019, 2020 in 2021 je MKGP kot interesent v letu 2022 sofinanciralo devet aplikativnih projektov. Skupna prevzeta obveznost MKGP za podporo izvajanja aplikativnih projektov je v letu 2022 obsegala 16,6 % izplačil za raziskovalno dejavnost na področju kmetijstva. Aplikativni raziskovalni projekti so koristno dopolnilo drugim programskim strukturam raziskovanja, predvsem ciljnim raziskovalnim programom, zlasti z vidika načina pridobivanja idej in rešitev.

V okviru raziskovalne dejavnosti ima MKGP najpomembnejšo vlogo pri projektih sektorskega **ciljnega raziskovalnega programa (CRP)**, pri katerih MKGP nastopa kot naročnik in jih sofinancira od 50 do 70 % upravičenih stroškov. Projekti CRP so bili oblikovani kot posebna programska struktura Nacionalnega raziskovalnega programa kot podpora sektorskemu razvojnemu načrtovanju. MKGP je v letu 2022 nadaljevalo delo v naslednjih projektih CRP:

- Nadaljevanje financiranja 25 projektov s področja kmetijstva, ki so bili izbrani v okviru petega in šestega javnega razpisa CRP »Zagotovimo.si hrano za jutri« v letu 2020. Finančna obveznost MKGP v letu 2022 je bila 630.000 EUR.
- Sodelovanje v »CRP 2019«, kjer skupaj z ministrstvom, pristojnim za okolje in prostor, in ARRS sofinancira en projekt, in sicer Zasnova monitoringa divjih opraševalcev v Sloveniji, katerega izvajanje je potekalo do konca oktobra 2022. Finančna obveznost MKGP v letu 2022 je bila 14.494,85 EUR.
- Sodelovanje v »CRP 2021«, v katerem skupaj z ministrstvi, pristojnimi za okolje, infrastrukturo, kulturo, in ARRS sofinancira tri projekte, in sicer Prenova regionalne razdelitve krajinskih tipov in izjemnih krajin v Sloveniji ter njihova digitalizacija, Raziskave za opredelitev in preprečevanje obremenjevanja vodozbirnega zaledja Jelševniščiце in Otovca, s posebnim ozirom na habitat črne človeške ribice (HaČloRi) ter projekt Razvoj in predlog implementacije instrumenta za doseganje usklajenosti resornih oziroma razvojnih

politik s strategijo prostorskega razvoja Slovenije (TIA-SI). V letu 2022 so bile finančne obveznosti MKGP na teh treh projektih 19.000,00 EUR.

- Sodelovanje v »CRP 2022«, v katerem skupaj z ARRS sofinancira izvajanje projekta Digitalizacija terroirjev slovenskih vinogradov. Finančna obveznost MKGP v letu 2022 je bila 3.000,00 EUR.

V letu 2022 je bil oblikovan nov sektorski CRP »Naša hrana, podeželje in naravni viri« za obdobje 2022–2027, ki temelji na strateških ciljih, opredeljenih v dokumentih dolgoročnega sektorskega razvojnega načrtovanja (Resolucija o nacionalnem programu o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva »Naša hrana, podeželje in naravni viri od leta 2021« ter Resolucija o nacionalnem gozdnem programu) ter v Strategiji Republike Slovenije 2030. Usmeritve za pripravo javnih razpisov CRP »Naša hrana, podeželje in naravni viri« so določene s prioritetskimi vsebinami v okviru štirih težišč, in sicer:

- Težišče 1: Pametno, odporno in konkurenčno kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo in živilskopredelovalni sektor,
- Težišče 2: Varovanje okolja in trajnostno upravljanje z naravnimi viri,
- Težišče 3: Kakovost življenja, varna in zdrava hrana, krepitev gospodarske aktivnosti na podeželju, ter
- Težišče 4: Oblikovanje in prenos znanja in na dejstvih utemeljena politika.

Izdatki za podporo vsem projektom CRP so obsegali 910.374,38 EUR oziroma 71 % sredstev za raziskovalno dejavnost v kmetijstvu v letu 2022. Za sofinanciranje projektov CRP je bilo v letu 2022 prevzetih za 15 % več obveznosti kot v letu 2021.

Preglednica 83: Raziskave v kmetijstvu, ki jih financira MKGP; 2021 in 2022

	Število projektov		Prevzete obveznosti v letu 2022 (EUR)	Izplačano (EUR)		Indeks 2022/21
	2021	2022		2021	2022	
Aplikativni in razvojni projekti	10	9	213.358	226.042	213.358	94,4
Ciljni raziskovalni program (CRP)	38	52	910.374	793.958	910.374	114,7
Mednarodni raziskovalni projekti	12	12	158.957	113.000	158.957	140,7
Raziskovalno delo, skupaj	60	73	1.282.689	1.133.000	1.282.689	113,2

Vir: MKGP

Proračunska sredstva MKGP za raziskovalno dejavnost v kmetijstvu so se v letu 2022 v primerjavi s predhodnim letom povečala za 13 %. Povečanje proračunskih sredstev je posledica projektov CRP in projektov v okviru okvirnih programov EU za raziskave in inovacije (Obzorje). Kljub rahlemu povečanju proračuna za podporo raziskovalni dejavnosti v kmetijstvu v letu 2022 pa so sredstva za ta namen še vedno med bolj okrnjenimi postavkami proračuna.

Rezultati raziskovalnih projektov pomembno pripomorejo k prilagajanju kmetijske politike, oblikovanju strategij, razvoju novih tehnologij v kmetijstvu v povezavi z varstvom okolja in ohranjanjem kulturne krajine, pridelavi zdrave hrane ter varovanju in zaščiti potrošnika, razvoju podeželja in večnamenskosti kmetijstva, krožnemu in biogospodarstvu. Dosedanje izkušnje kažejo, da je ob pomoči CRP mogoče v veliko večjem obsegu podpreti izvajanje nacionalnih strategij po posameznih področjih dela MKGP, rezultati raziskav pa se tudi uspešno prenašajo v kmetijsko prakso ter prispevajo k tehnološkemu razvoju in povečevanju inovacij. Za prenos rezultatov do uporabnikov in v kmetijsko prakso se organizirajo javne predstavitve (za financirje, svetovalce in kmete), prav tako raziskovalci dosežke raziskav uspešno objavljajo.

Na področju **evropskega znanstvenega sodelovanja** je MKGP kot partner vključeno v dva kmetijska projekta: ERA NET CORE Organic Cofund (sofinanciranje iz Okvirnega programa

za raziskave Obzorje 2020) in EJP SOIL. Iniciativa ERA NET CORE Organic, ki je akronim za koordinacijo evropskega nadnacionalnega raziskovanja na področju ekološkega kmetijstva in prehranskih sistemov, ustanovljena s ciljem izboljšati sodelovanje med nacionalnimi raziskovalnimi dejavnostmi na področju ekološkega kmetijstva, vključuje 23 partnerjev, financerjev raziskav. V letu 2016 je Evropska komisija potrdila projekt ERA NET CORE Organic Cofund, ki je nadaljevanje predhodnega projekta CORE Organic Plus. V okviru tretjega Cofund razpisa v letu 2021 sta bila izbrana dva projekta, v katerih sodelujejo slovenski raziskovalci, in sicer: DIVERSILIENCE Raznolikost ekološke rastlinske pridelave za povečanje odpornosti, ROAM-FREE Odporne živali v trajnostnih mešanih sistemih proste reje. V letu 2022 je bilo v okviru dveh projektov ERA NET izplačanih 40.219,97 EUR.

V letu 2019 se je MKGP kot partner aktivno vključilo tudi v evropsko iniciativo EJP SOIL – Pot k pametnemu, trajnostnemu gospodarjenju s kmetijskimi tlemi (Towards climate-smart sustainable management of agricultural soils). Glavni cilj EJP SOIL je ustvariti ugodno okolje za povečanje prispevka kmetijskih tal h ključnim družbenim izzivom:

1. prilagajanje podnebnim spremembam in njihova ublažitev,
2. trajnostna kmetijska proizvodnja,
3. zagotavljanje ekosistemskih storitev ter
4. preprečevanje propadanja in obnova zemljišč in tal.

EJP SOIL bo zgradil trajnostno evropsko integrirano raziskovalno skupnost na področju kmetijskih tal ter razvil in uporabil načrt o podnebnem trajnostnem upravljanju kmetijskih tal. Časovni načrt projekta EJP SOIL temelji na razvoju znanja o trajnostnem upravljanju tal (gospodarjenju z njimi). Glavni napredek bo temeljil na pregledu obstoječega stanja na področju tehnologij in tudi na sistemih kontrole kakovosti tal, informacijskih sistemih, sistemih za ekspertno podporo ter sistemih upravljanja in odločanja. Ključni vsebinski poudarek projekta je tudi izvedba internih in eksternih nadnacionalnih razpisov v povezavi s kmetijskimi tlemi. Partnerstvo EJP SOIL si bo v sodelovanju z zainteresiranimi stranmi, državami članicami in Generalnim direktoratom za kmetijstvo EK dolgoročno prizadevalo za spodbujanje kmetov kot upravnikov/gospodarjev zemljiških in talnih virov ter za podpiranje razvoja in uvajanje politike, zlasti skupne kmetijske politike in podnebne politike na tem področju. Ciljne dejavnosti programa EJP SOIL bodo usmerjene v reševanje družbenih, znanstvenih in političnih izzivov.

Vodja EJP SOIL (Programme Manager) je Univerza v Ljubljani (BF). Prek Univerze v Ljubljani sta v program EJP SOIL vključena kot povezane tretje osebe (»linked third parties«) tudi Kmetijski inštitut Slovenije in Fakulteta za biosistemske vede Univerze v Mariboru. Lastnik (Programme Owner) slovenskega programa je MKGP, ki bo v obdobju 2020–2025 prek programa EJP SOIL zagotovilo sredstva za sofinanciranje aktivnosti v višini 333.624,38 EUR. Z BF je MKGP sklenilo krovno pogodbo, ki je pravna podlaga za sofinanciranje delovanja slovenskega konzorcija. MKGP sofinancira slovenski delež sredstev (56 %), ostalo se krije iz deleža EU (44 %). V letu 2022 je MKGP izplačalo 19.780,03 EUR sredstev.

V okviru tretjega delovnega svežnja sta bila izvedena dva notranja razpisa. V prvem so bili izbrani štiri raziskovalni projekti, v katerih sodelujejo slovenski partnerji: 1) SOMMIT – Trajnostno upravljanje talne organske snovi: Kompromis med sekvenciacijo C in izgubami dušikovega oksida, metana in nitratov; 2) CarboSeq – Potencial kmetijskih tal v Evropi za vezavo organskega ogljika; 3) SIREN – Zbiranje kazalcev kakovosti tal in ekosistemskih storitev ter njihovih referenčnih vrednosti; 4) SCALE – Upravljanje povezljivosti sedimentov v kmetijski krajini za zmanjševanje učinkov vodne erozije. V letu 2022 je bilo izplačanih 50.000,00 EU MKGP sredstev.

V okviru drugega notranjega razpisa so bili izbrani trije projekti, v katerih sodelujejo slovenski partnerji: 1) EnergyLink – Povezovanje pestrosti posevkov z alokacijo mikrobne energije in vezavo organskega ogljika v tleh, 2) MINOTAUR – Modeliranje in kartiranje biodiverzitete in funkcij tal po vsej Evropi in 3) ProbeField – Nov protokol za robustno spremljanje zalog ogljika in lastnosti tal na podlagi proksimalnih senzorjev in obstoječih spektralnih knjižnic tal. V letu 2022 MKGP do teh projektov ni imelo finančnih obveznosti.

V podporo delovanju **medvladne pobude BIOEAST**, ki združuje 11 držav (med drugim tudi Slovenijo), je 21 partnerjev iz držav BIOEAST (ministrstva in izobraževalno-raziskovalne ustanove, med njimi tudi MKGP) leta 2019 začelo izvajati projekt BIOEASTsUP, financiran iz programa Obzorje 2020. Vrednost triletnega projekta znaša 3 milijone EUR. Glavni namen pobude BIOEAST je, da poveže vključene države, ki se soočajo s podobnimi izzivi pri razvoju biogospodarstva, ter pospešuje raziskave in inovacije. V okviru projekta BIOEASTsUP so zastavljeni naslednji cilji:

1. povečati prepoznavnost biogospodarstva znotraj peterne vijačnice v državah, vključenih v pobudo BIOEAST;
2. sprožiti strateško razmišljanje na vladni ravni in ob strokovni podpori razviti nacionalne strategije krožnega biogospodarstva v državah, vključenih v pobudo BIOEAST;
3. poudariti in spodbuditi pristop, ki temelji na vključevanju več deležnikov in akterjev ter soustvarjanju inovacij v razvoju novih vrednostnih verig za pospeševanje biogospodarstva;
4. s pristopom, ki ga poganjajo deležniki od spodaj navzgor, razviti strateško raziskovalno-inovacijsko agendo (SRIA) na področju biogospodarstva za države, vključene v pobudo BIOEAST;
5. vzpostaviti in vzdrževati makroregionalni okvir v podporo pobudi BIOEAST ter razvoju in trajnosti strateških raziskovalno-inovacijskih agend z ustanovitvijo skupnega svetovalnega sveta in tematskih delovnih skupin;
6. podpirati oblikovanje javnih politik na podlagi dokazov z odgovarjanjem na potrebo po zbiranju in združevanju statističnih in administrativnih kvantitativnih in kvalitativnih podatkov, pomembnih za biogospodarstvo.

Glavna naloga MKGP v okviru projekta BIOEASTsUP je vzpostavitev in podpora tematskim delovnim skupinam, sestavljenim iz predstavnikov vlad in raziskovalnih ustanov iz držav, vključenih v pobudo BIOEAST. Te skupine bodo pripravile strateške raziskovalno-inovacijske agende na posameznih tematskih področjih za pospešitev razvoja trajnostnega krožnega biogospodarstva v državah, vključenih v pobudo BIOEAST.

V letu 2022 je MKGP v okviru BIOEAST v letu 2022 izvedelo naslednje aktivnosti: 1) organizacija srečanja članov vseh tematskih delovnih skupin o prihodnosti pobude BIOEAST in tematskih delovnih skupin, ki se ga je udeležilo 90 udeležencev, 2) organizacija usposabljanja o vodenju za vodje sedmih tematskih delovnih skupin, 3) izvedba osmih koordinacijskih sestankov z vodjami tematskih delovnih skupin BIOEAST ter 4) sodelovanje pri pripravi in izvedbi regionalne evalvacijske delavnice o strateški raziskovalno-inovacijske agendi, ki je potekala septembra 2022 v Ljubljani. Finančne obveznosti MKGP v letu 2022 so bile 47.814,36 EUR.

Cilj projekta **modernAKIS** (Obzorje 2020), ki se je začel izvajati s 1. septembra 2022, je izboljšanje zmogljivosti deležnikov sistemov AKIS v državah članicah na področju individualnih, organizacijskih in sistemskih virov, ki so potrebni za učinkovitejše in produktivnejše sisteme AKIS ter prehod na bolj trajnostno upravljanje in rabo naravnih virov v

kmetijstvu in gozdarstvu. Tako kot za ostale države članice je projekt modernAKIS tudi za Slovenijo izjemno aktualen kot dodatna spodbuda in orodje za okrepitev upravljanja in koordinacije AKIS v Sloveniji in njegovo izboljšanje ter krepitev mreženja v Sloveniji in med državami članicami.

Namen projekta modernAKIS je:

- ustrezno upravljanje, ki bo povežalo deležnike sistema znanja in inovacij v kmetijstvu (AKIS) za izmenjavo praktičnih informacij iz različnih virov, ki so na voljo;
- učinkovito upravljanje AKIS v državah članicah – organi držav članic in deležniki AKIS potrebujejo vpogled in orodja za krepitev izmenjave znanja in zmogljivosti;
- večja dostopnost informacij in znanja ter izboljšanje pretoka znanja med deležniki AKIS, kot je predvideno v Strateškem načrtu skupne kmetijske politike po letu 2023;
- učinkoviti in usklajevalni organi in platforme za ustrezno upravljanje in izmenjavo znanja in inovacij, podpiranje evropskega zelenega dogovora in doseganje trajnostnih ciljev skupne kmetijske politike.

V letu 2022 so bili opravljeni uvodni sestanki na daljavo in fizični sestanek v Rimu (udeležba dveh predstavnikov MKGP). MKGP je vzpostavilo koordinacijo projekta, naredilo seznam sodelujočih po projektnih partnerjih (nosilci, sodelavci, finančni del) in uvedlo intranetno in internetno stran projekta. Finančne obveznosti MKGP v letu 2022 so bile 1.143,10 EUR.

Podroben pregled raziskovalnih projektov, ki jih sofinancira MKGP, je v prilogi tega poročila.

10.5 Kmetijsko izobraževanje

MKGP v sodelovanju s področnimi organizacijami in socialnimi partnerji nastopa kot enakopravni partner pri vseh vprašanjih, povezanih z izobraževanjem s področja kmetijstva, gozdarstva, živilstva, ribištva in veterine. Visoko in kakovostno usposobljene strokovne službe in izobraženi kmetovalci so zagotovilo za uspeh, zato za doseg ciljev MKGP sodeluje pri oblikovanju poklicnega in strokovnega izobraževanja. Kot socialni partner s svojim predstavnikom sodeluje v Področnem odboru za poklicne standarde za kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, veterino in lesarsko tehnologijo pri Centru za poklicno izobraževanje.

MKGP izvaja ukrepe, ki izobraževalnim ustanovam, ki izvajajo programe javnega izobraževanja in/ali raziskovanja s področij agroživilstva, gozdarstva, veterinarstva in živilstva, pomagajo pri izvedbi načrtovanih praktičnih izobraževanj. Podobno kot v predhodnih letih je tudi v letu 2022 MKGP sofinanciralo izvedbo praktičnega pouka (razpisanih je bilo 168.010 EUR). Sredstva so bila namenjena sofinanciranju materialnih stroškov in stroškov storitev praktičnega izobraževanja. Za razpisana sredstva je uspešno kandidiralo 14 izobraževalnih ustanov s področja agroživilstva, gozdarstva, veterinarstva in živilstva.

V letu 2022 je MKGP objavilo tudi javni razpis za sofinanciranje usposobitve zavodov in razvojnih centrov v kmetijstvu, gozdarstvu in prehrani v letu 2022. Višina razpisanih sredstev je bila 500.000 EUR. V okviru tega razpisa so bile sofinancirane investicije v nakup opreme, strojev in naprav za usposobitev posestev, obratov, učnih delavnic, laboratorijev in drugih prostorov za izvajanje praktičnega pouka ter raziskovanja s področij agroživilstva, gozdarstva, veterinarstva in živilstva. Na javni razpis za usposobitev zavodov in razvojnih centrov je uspešno kandidiralo 14 vlagateljev, izplačanih pa je bilo 345.411 EUR.

Na izobraževalne ustanove, ki so bile sofinancirane iz obeh ukrepov je bilo vpisanih 3.803 dijakov in 2.861 študentov kmetijskih, gozdarskih, hortikulturnih, naravovarstvenih, veterinarskih in živilskih izobraževalnih smeri. Na navedenih področjih je bilo tako skupaj vpisanih 6.664 dijakov in študentov.

11 VARNA HRANA, VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN

Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) opravlja upravne in strokovne naloge ter naloge uradnega nadzora na področju varnosti, kakovosti in označevanja kmetijskih pridelkov in živil ter krme, vključno z gensko spremenjenimi živali oziroma krmo. Opravlja tudi naloge na področju varstva prebivalstva pred zoonozami, zaščite živali, varstva rastlin in semenskega materiala kmetijskih rastlin, ocenjevanja aktivnih snovi ter ocenjevanja in registracije fitofarmacevtskih sredstev (nadzor prometa in uporabe ter testiranje naprav za nanašanje), izvajanja analiz tveganja in inšpekcijskega nadzora na področju varstva novih sort kmetijskih rastlin.

11.1 Področje fitofarmacevtskih sredstev

Sektor za fitofarmacevtska sredstva (FFS) sodeluje v programu ocenjevanja novih aktivnih snovi in v programu revizije odobrenih aktivnih snovi, ki se uporabljajo v FFS za raven EU, vključno z njihovimi ostanki v živilih, in sicer kot država poročevalka ali soporočevalka. Ocenjevanje aktivnih snovi je postopek, ki traja do treh let, v njem sodelujejo vse države članice EU, Evropska agencija za varnost hrane in Evropska komisija. Po odobritvi aktivnih snovi, ki se uporabljajo v FFS za raven EU, sledijo postopki registracije FFS na ravni držav članic.

Postopki so različni, najobsežnejši in najzahtevnejši pa je postopek conske ocene za izvajanje Uredbe (ES) št. 1107/2009 o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet za osrednjo cono B, v katero spada tudi Slovenija. Sektor za FFS ureja promet in uporabo FFS na območju Slovenije vključno z distribucijo, maloprodajo, usposobljenostjo svetovalcev, prodajalcev in uporabnikov FFS, ki so dovoljena za poklicno rabo, napravami za nanašanje FFS ter zbiranjem podatkov o prodaji FFS in drugih podatkov.

Preglednica 84: Število izvedenih ocen in izdanih odločb v postopku odobritve aktivnih snovi in izdaje odločb o registraciji oziroma dovoljenjih za FFS v letu 2022

Vrsta administrativnega ukrepa na področju odobritve dajanja FFS v promet	Število
Ocenjevanje aktivnih snovi za EU: število aktivnih snovi v različnih postopkih	10
Zaključevanje EU poročila o oceni za consko registracijo oziroma podaljšanje registracije FFS	3
Odločbe o registraciji novih FFS v RS	27
Odločbe o podaljšanju registracije za FFS v RS	269
Dovoljenja za vzporedno trgovanje oziroma uporabo (vključno s spremembami)	23
Dovoljenja za nujne primere	13
Dovoljenja za raziskave in razvoj	41
Odločba o spremembi registracije	88
Število registriranih FFS v Sloveniji na dan 31. 12. 2022	583

Vir: UVHVVR

Pri izvajanju uradnega **nadzora distributerjev**, ki opravljajo promet s FFS, pregled zajema preverjanje vpisa v register distributerjev, vodenje in pošiljanje podatkov o prometu s FFS, usposobljenost in prisotnost svetovalcev in prodajalcev FFS, prodajo FFS v specializiranih prodajalnah uporabnikom za poklicno uporabo, ki predložijo veljavno potrdilo o pridobitvi znanj iz fitomedicine (izkaznico) ter izpolnjevanje predpisanih pogojev glede prostorov, opreme, načina skladiščenja in shranjevanja FFS na debelo in drobno. Fitosanitarni inšpektorji so v letu 2022 opravili skupno 178 nadzorov glede izpolnjevanja pogojev prometa s FFS na debelo in drobno, pri katerih je bilo ugotovljenih 44 neskladij.

Pri nadzoru skladnosti FFS z odločbo o registraciji je bilo v skladu z načrtom dela UVHVVR v letu 2022 načrtovano **vzorčenje FFS** glede fizikalno-kemične sestave. Analiziranih je bilo skupno 17 FFS, pri čemer ni bilo ugotovljenih nobenih odstopanj.

Preglednica 85: Število izdanih odločb, opravljenih tečajev in pregledov v prometu in uporabi FFS na dan 31. 12. 2022

Vrsta administrativnega ukrepa na področju prometa in uporabe FFS	Število
Število izdanih odločb o dovoljenju za opravljanje prometa s FFS	22
Število izdanih odločb o prenehanju dovoljenja za opravljanje prometa s FFS	15
Tekoče število vpisanih distributerjev za promet s FFS za poklicno rabo v register	369
Število udeležencev osnovnih usposabljanj za ravnanje s FFS in izdane izkaznice o opravljenem usposabljanju	1.317
Število udeležencev obnovitvenih usposabljanj za ravnanje s FFS in podaljšanje veljavnosti izkaznic	4.303
Število organiziranih dogodkov pregledov naprav za nanašanje FFS	404
Število pregledanih naprav za nanašanje FFS, izdanih potrdil in znakov	15.940

Vir: UVHVVR

Uradni nadzor **uporabnikov FFS** zajema pregled evidence rabe FFS, potrdila o usposabljanju uporabnika, potrdila in nalepke o testiranju naprav za nanašanje FFS, pregled skladiščnih prostorov za FFS in ravnanja z odpadnimi FFS, pregled označb na embalaži semenskega materiala ter vzorčenje zelenih delov rastlin v obsegu, določenem z letnim načrtom dela UVHVVR. Pri uporabnikih FFS je bilo v letu 2022 opravljenih skupno 927 uradnih nadzorov in ugotovljenih 187 neskladij. Ugotovljena neskladja se pretežno nanašajo na pomanjkljivo vodenje evidenc ali na uporabo FFS v nasprotju z odločbo o registraciji. Izdanih je bilo sedem upravnih inšpekcijskih odločb, 12 opozoril po ZIN¹² in ter 14 opozoril ali glob po ZP.¹³

V letu 2022 je bilo vzetih 71 vzorcev **kmetijskih rastlin pred tehnološko zrelostjo**. Od teh je bilo šest vzorcev neskladnih (štirikrat listi fižola, dvakrat listi oljke). Vsa neskladja so bila posledica uporabe neustreznih FFS za določeno kulturo.

Pri **izvajalcih usposabljanj za ravnanje s FFS** je bilo v letu 2022 opravljenih osem uradnih nadzorov. Ugotovljeni sta bila dve nepravilnosti, ki sta se nanašali na nedostopnost prijavnice ter na nedosledno preverjanje izostankov. Izdani sta bili dve opozorili po ZIN in eno po ZP.

Nadzor pri preglednikih naprav za nanašanje FFS zajema pregled dokumentacije in nadzor izvajanja testiranj na terenu (usposobljenost nadzornega organa, ustrezna opremljenost, vodenje evidenc). Inšpekcijski nadzor je bil v letu 2022 opravljen pri štirih izvajalcih testiranja naprav, neskladja niso bila ugotovljena.

Skupno je bilo na področju FFS v letu 2022 izdanih 40 odločb o prekršku fizičnim osebam, 35 odločb pravnim osebam, 34 odločb odgovornim osebam pravne osebe in enemu samostojnemu podjetniku ter 62 plačilnih nalogov.

¹² ZIN: Zakon o inšpekcijskem nadzoru.

¹³ ZP: Zakonu o prekrških.

11.2 Varna hrana

Glede na register **primarnih pridelovalcev kmetijskih pridelkov rastlinskega izvora** v letu 2022 ni bilo pomembnejših sprememb v številu zavezancev, ki pridelujejo živila rastlinskega izvora za trg. Na področju registracije je bilo opravljenih 266 pregledov in ugotovljenih 44 neskladnosti.

Pri izpolnjevanju higienskih standardov v primarni pridelavi je bilo leta 2022 opravljenih 400 pregledov kmetijskih gospodarstev. Neskladnost je bila ugotovljena v 40 primerih (10 %), kar je več kot v predhodnem letu (leta 2021: 6 %). Na področju skladnosti glede sledljivosti pridelkov pri primarnih pridelovalcih je bilo opravljenih 223 pregledov, nepravilnosti pa so bile ugotovljene v enem primeru. Sledljivost nabavljenih pridelkov v primarni pridelavi je bila pregledana v 45 primerih, pri čemer neskladnosti niso bile ugotovljene. UVHVVR je preveril tudi skladnost virov vode za namakanje, vode za namakanje svežega sadja in zelenjave ter sisteme in čas namakanja po Smernicah mikrobiološkega tveganja pri pridelavi svežega sadja in zelenjave. Pri tem neskladnosti niso bile ugotovljene.

V okviru **uradnega nadzora nosilcev dejavnosti na področju predelave živil rastlinskega izvora in distribucije živil** je inšpekcija UVHVVR v letu 2022 opravila 719 pregledov s področja proizvodnje živil, 147 pregledov na področju skladiščenja, 96 pregledov na področju pakiranja, 948 pregledov na področju trgovine na drobno, 27 pregledov na področju prodaje na daljavo in preostanek v drugih dejavnostih. Skupno je bilo opravljenih 2.086 pregledov.

Na področju gostinske dejavnosti je bilo opravljenih 2.678 pregledov (485 pri institucionalnih obratih javne prehrane, 87 na področju prehrane na delu, preostanek pa so pregledi v gostinskih obratih). Delež skladnosti pri registraciji živilskega obrata je bil pri proizvodnji in distribuciji živil 91-odstoten in v obratih javne prehrane 92-odstoten. Pri preverjanju izpolnjevanja splošnih in posebnih zahtev za prostore so bile pomanjkljivosti ugotovljene pri 18,5 % pregledanih obratov, ki se ukvarjajo z distribucijo, in pri 27,5 % obratov javne prehrane.

Podobni kot v predhodnem letu so bili tudi rezultati glede ustreznosti dokumentacije v obratih distribucije; skladnih je bilo 78 % obratov. V obratih javne prehrane je bilo pri pregledu smernic dobre higienske prakse skladnih 75 % pregledanih obratov; dokumentacija, osnovana na lastnem HACCP načrtu, je bila skladna v 76 % pregledanih obratov. Vzpostavljen monitoring kritičnih kontrolnih točk je bil skladen v 80 % pregledanih obratov, ki se ukvarjajo s proizvodnjo, in v 77 % obratov javne prehrane. Pomanjkljivo zagotavljanje sledljivosti je bilo ugotovljeno pri 8 % pregledanih obratov javne prehrane in 5 % obratov, povezanih s proizvodnjo in distribucijo. Notranji nadzor na področju izvajanja umika in odpoklica je bil skladen pri 91 % pregledanih obratov proizvodnje in distribucije.

Uradni nadzor nad prisotnostjo **gensko spremenjenih organizmov (GSO) v živilih** poteka v sklopu monitoringa prisotnosti GSO z namenom spremljanja skladnosti z zakonodajo o živilih. V okviru monitoringa je bilo načrtovano odvzeti in analizirati 61 vzorcev živil rastlinskega porekla, 10 vzorcev beljakovinskih živil, namenjenih športnikom, in 30 vzorcev ekoloških živil. Pri enem vzorcu živil rastlinskega porekla je bil ugotovljen sum na prisotnost nedovoljenega GSO v sledovih, pri enem vzorcu pa je bila potrjena prisotnost gensko spremenjene soje, odobrene v EU, ki pa ni bila ustrezno označena. Vsi vzorci beljakovinskih živil, namenjenih športnikom, in ekoloških živil so bili skladni z zakonodajo. Analiziranih je bilo tudi osem vzorcev živil živalskega izvora, v katerih ni bila zaznana prisotnost GSO.

Na področju **živil živalskega izvora** se smejo nekatere dejavnosti izvajati le v odobrenih obratih. Tovrstna dejavnost pomeni večje tveganje, zato so oblikovani posebej predpisani pogoji delovanja, sistemi notranjih kontrol in posebne zahteve glede izvajanja nadzora. Od leta 2011 se število odobrenih obratov stalno povečuje. V skladu z zakonodajo veterinarji UVHVVR

v klavnicah izvajajo stalen nadzor za zagotavljanje *ante* in *post mortem* pregleda živali, ki vstopajo v prehransko verigo, in pregled notranjih kontrol v skladu s frekvenco nadzora.

Preglednica 86: Število odobrenih obratov in klavnic; 2011–2022

Št. odobrenih obratov	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Vsi odobreni obrati	395	405	429	457	480	504	540	561	594	601	616	623
Klavnice za rdeče meso	47	53	59	66	73	77	77	78	81	85	84	86
Klavnice za belo meso	7	7	7	7	9	9	10	9	10	11	11	11

Vir: UVHVVR

V odobrenih obratih za klanje živali je UVHVVR zagotovila navzočnost vsaj enega uradnega veterinarja v času izvajanja klanja živali in obdelave trupov živali. Večina klavnic izvaja klanje vsak delovni dan, nekatere pa le določene dni v tednu ali delujejo sezonsko. Vsaka žival ali skupina živali (perutnina, kunci), ki vstopi v prehransko verigo, je pregledana pred klanjem in po njem zaradi ugotavljanja zdravstvene ustreznosti za prehrano ljudi. V ostalih odobrenih in registriranih obratih za proizvodnjo živil živalskega izvora se je izvajal uradni nadzor na podlagi ocene tveganja, v skladu z letnim programom dela uprave.

Preglednica 87: Število zaklanih živali po vrstah, pregledanih s strani UVHVVR; 2017–2022

Zaklane živali	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Govedo	100.928	99.083	101.246	102.570	106.089	104.387
Teleta	17.307	16.514	15.249	15.675	17.872	18.102
Prašiči	219.716	223.061	232.580	227.408	220.372	123.988
Plemenske svinje	6.659	1.915	2.203	1.781	2.208	2.243
Prašički z manj kot 15 kg	18.841	20.621	24.623	16.732	20.004	18.963
Kopitarji	1.688	1.069	1.172	1.078	1.057	808
Ovce	223	207	234	205	265	368
Jagnjeta	11.306	12.069	12.296	9.314	10.595	11.429
Koze	92	110	267	108	137	204
Kozlički z manj kot 15 kg žive mase	773	1.126	1.102	1.022	1.035	1.041
Velika gojena divjad	41	30	149	42	57	84

Vir: UVHVVR

Preglednica 88: Proizvodnja živil živalskega izvora v odobrenih obratih (kg); 2017–2022

Proizvodnja živil živalskega izvora	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Mesni izdelki	62.208.352	62.529.192	65.287.169	66.806.642	69.474.822	69.884.017
Mleto meso	2.567.508	2.707.926	3.148.935	2.990.893	2.894.727	3.225.390
Mesni pripravki	11.384.658	12.834.540	13.389.331	12.685.239	18.871.386	16.484.810
Celotna sprejeta količina mleka	521.860.967	525.298.204	501.441.923	484.506.344	509.450.743	709.103.229
Ribiški proizvodi	5.633.820	5.091.185	5.307.290	6.348.309	7.061.188	10.855.425
Uplenjena divjad	3.788.681	2.944.491	2.890.180	1.721.208	2.090.782	2.229.675
Odpremni center za školjke	212.666	316.873	465.770	324.132	458.136	349.647

Vir: UVHVVR

V okviru **uradnega nadzora onesnaževal** je bilo v letu 2022 odvzetih 716 vzorcev živil. Od tega je bilo 561 vzorcev (78 %) rastlinskega izvora in 155 vzorcev (22 %) živalskega izvora. 619 vzorcev (87 %) je bilo odvzetih v okviru letnega programa, osem vzorcev (1 %) v okviru dodatnega nadzora in 89 vzorcev (12 %) v okviru uradnega nadzora ob uvozu. Po poreklu je bilo 419 vzorcev (59 %) iz Slovenije, 130 vzorcev (18 %) iz drugih držav EU in 167 vzorcev (23 %) iz držav zunaj EU. Rezultati preiskav so pokazali, da je bilo 697 vzorcev (97 %) živil glede vsebnosti analiziranih onesnaževal v skladu z Uredbo Komisije (ES) št. 1881/2006 in so bili posledično ocenjeni kot varni po 14. členu Uredbe (ES) št. 178/2002. Devetnajst vzorcev

(3 %) glede vsebnosti analiziranih onesnaževal ni bilo v skladu z določili Uredbe Komisije (ES) št. 1881/2006, ker so v njih dokazane vsebnosti onesnaževal, tudi ob upoštevanju merilne negotovosti, presegale mejne vrednosti. Za oceno varnosti vzorcev, ki niso bili v skladu z določili Uredbe Komisije (ES) št. 1881/2006, oziroma za vzorce, katerih ocene po navedeni zakonodaji ni bilo mogoče izdelati (skupaj 14 vzorcev), so bile izdelane ocene tveganja za zdravje. Sedem vzorcev je bilo po določilih 14. člena Uredbe (ES) št. 178/2002 ocenjenih kot varnih, sedem vzorcev pa kot nevarnih.

V primeru analize akrilamida (76 vzorcev) je bila ocenjena skladnost vzorcev živil z referenčnimi vrednostmi iz Uredbe Komisije (EU) 2017/2158. V primeru preseganja okvirnih oziroma referenčnih vrednosti v vzorcu živil morajo proizvajalci proučiti in prilagoditi proizvodne postopke, ki zagotavljajo raven akrilamida pod okvirnimi mejami iz Uredbe.

V letu 2022 je bilo na **vsebnost ostankov pesticidov** v živilih analiziranih 980 vzorcev živil, od tega 412 vzorcev zelenjave (sveže ali zamrznjene), 276 vzorcev sadja (svežega ali zamrznjenega), 71 vzorcev žit in izdelkov iz žit, 187 vzorcev predelanih živil in živil, ki se ne uvrščajo v eno od navedenih skupin živil (čaj, sok, suho sadje, semena oljnic, bučno olje, konzervirana zelenjava, začimbe, vino in drugo), ter 34 vzorcev živil živalskega izvora. Od vseh vzorcev jih je bilo 716 (73 %) odvzetih v okviru letnega programa vzorčenja, 18 vzorcev (2 %) v okviru dodatnega nadzora in 246 vzorcev (25 %) v okviru uradnega nadzora ob uvozu. Po poreklu je bilo 285 vzorcev (29 %) iz Slovenije, 337 vzorcev (34 %) iz drugih držav EU, 358 vzorcev (37 %) pa iz držav zunaj EU. Rezultati preiskav so pokazali, da je bilo 936 vzorcev (95,5 %) živil glede vsebnosti analiziranih pesticidov v skladu z določili Uredbe (ES) št. 396/2005 in so bili ocenjeni kot varni po 14. členu Uredbe (ES) št. 178/2002. Za 15 vzorcev (1,5 %) predelanih živil uredba ne predpisuje mejnih vrednosti, zato ocena skladnosti po določilih navedene uredbe ni bila mogoča. V 29 vzorcih (3,0 %) so ugotovljene vsebnosti pesticidov tudi ob upoštevanju merilne negotovosti presegale mejne vrednosti, zato vzorci niso bili v skladu z določili uredbe. Od tega en vzorec ni bil varen za zdravje ljudi.

V okviru **monitoringa rezidua (ostanki zdravil za uporabo v veterinarski medicini, nedovoljene in prepovedane snovi v živilih živalskega izvora)** je bilo v letu 2022 odvzetih 1.945 vzorcev, od katerih jih je bilo 12 neskladnih z zakonodajo (0,6 % vseh odvzetih vzorcev). Vzorčenje je bilo izvedeno v klavnicah in na gospodarstvih, vsi vzorci pa so bili slovenskega porekla. V okviru monitoringa rezidua je bilo na mejnih veterinarskih postajah odvzetih tudi 17 vzorcev živil živalskega izvora, ki so se uvažala v EU, pri čemer ni bilo neskladnih vzorcev.

Leta 2022 je bilo na področju **preverjanja biološke varnosti** vzorčenih 1.011 vzorcev, od tega 961 vzorcev živil in 50 vzorcev proizvodnih prostorov in opreme. Vzorčenih je bilo 42 različnih skupin živil. Uradno vzorčenje se je izvajalo v obliki monitoringa, z namenom spremljanja stanja skladnosti živil in skladnosti poslovanja izvajalcev dejavnosti z zakonodajo o živilih (Uredba (ES) št. 2073/2005, Uredba (ES) št. 853/2004) ter spremljanja prisotnosti nekaterih mikroorganizmov, za katere mikrobiološka merila niso določena v zakonodaji EU, vendar njihova prisotnost v živilih lahko škoduje zdravju ljudi (Pravilnik o monitoringu zoonoz in povzročiteljev zoonoz). Uredba (ES) št. 2073/2005 o mikrobioloških kriterijih za živila določa mikrobiološke kriterije za nekatere mikroorganizme in njihove toksine v živilih. Njen namen je zagotoviti visoko raven varnosti živil in zmanjšati tveganja za zdravje potrošnikov. Izvajalci dejavnosti, ki proizvajajo, predelujejo in/ali prodajajo živila, morajo zagotoviti, da so njihovi izdelki skladni z zahtevami. V ta namen morajo vzpostaviti učinkovit sistem nadzora nad mikrobiološko varnostjo živil, vključno s postopki za preprečevanje, nadzorovanje in zmanjševanje tveganj za mikrobiološko kontaminacijo. Vzorci so bili glede biološke varnosti analizirani na več mikrobioloških parametrov hkrati, skupaj pa je bilo v letni program zajetih 14 različnih parametrov (skupaj 8.003 analizne enote), vzorci surovega mleka pa še na nekatere

farmakološko aktivne substance. Izvajalca dejavnosti je določil uradni veterinar ali inšpektor za hrano. Uradno vzorčenje in analize so izvedli Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, Nacionalni veterinarski inštitut in Nacionalni laboratorij za okolje, zdravje in hrano. Po poreklu so bili vzorci iz Slovenije, iz drugih držav članic EU in iz držav, ki niso članice EU, vzorčenje pa se je izvajalo v fazi, ko so bila živila dana v promet. Od skupaj 961 vzorcev živil je bilo 95,8 % ocenjenih kot varnih za prehrano ljudi, 3,4 % nevarnih in 0,8 % kot pogojno varnih (potrjena prisotnost patogenega mikroorganizma, vendar se ob upoštevanju navodil za pripravo živila tveganje uniči). Poleg izvajanja letnega programa znotraj države se je izvajalo uradno vzorčenje na Mejni kontrolni točki Koper. Vzorčeni so bili štirje uradni vzorci živil živalskega izvora, ki so bili ocenjeni kot varni za prehrano ljudi.

Uradni nadzor nad vnosom živil neživalskega izvora iz tretjih držav se izvaja kot splošni nadzor in kot poostreni oziroma nujni nadzor. Po podatkih FURS je bilo v letu 2022 v Sloveniji sproščenih v prosti promet 37.635 različnih pošiljk živil neživalskega izvora, ki so bile obravnavane v 23.519 carinskih deklaracijah. Količinsko je bilo sproščenih v prosti promet 1.000.775 ton živil neživalskega izvora. V primerjavi z letom prej je bilo število pošiljk v letu 2022 večje za 4.181, količinsko pa je bilo v prosti promet v Sloveniji sproščenih 205.441 ton živil neživalskega izvora več. V letu 2022 je inšpekcija UVHVVR v okviru uvoznih postopkov nadzora varnosti živil neživalskega izvora skupno obravnavala 1.069 primerov (leta 2021: 743). Obravnavanih je bilo 1.186 pošiljk različnih vrst blaga (leta 2021: 807). V okviru splošnega nadzora kot posledica obravnav primerov, ki jih je odstopila FURS, je bilo obravnavanih 657 vrst blaga oziroma pošiljk (leta 2021: 407). Odvzetih je bilo 282 vzorcev, od tega 33 vzorcev ekoloških živil. V okviru splošnega nadzora je bilo največ pošiljk obravnavanih v Luki Koper in na Obrežju, v Luki Koper pa je bila obravnavana tudi večina pošiljk v okviru poostrenega/nujnega nadzora. V okviru poostrenega nadzora in nujnih primerov je bilo obravnavanih 529 pošiljk. Odvzetih je bilo 119 vzorcev po Izvedbeni uredbi Komisije (EU) 2019/1793, deset vzorcev po Izvedbenem sklepu Komisije 2011/884 (riž in riževi proizvodi iz Kitajske – GSO) in en vzorec gob po Izvedbeni uredbi Komisije (EU) 2020/1158. Na podlagi izvedenih analiz je bilo neskladnih 24 pošiljk, in sicer osem iz poostrenega nadzora in nujnih ukrepov, 15 iz splošnega nadzora in ena ekološka pošiljka. Zaradi neustrezne ali pomanjkljive dokumentacije so bile zavrnjene tri pošiljke iz nujnega nadzora, dve pošiljki iz splošnega nadzora in dve pošiljki ekoloških živil.

11.3 Krma

Uradni nadzor v obratih izvajalcev dejavnosti poslovanja s krmo (IDPK) se je izvajal v skladu s programom in načrtom dela UVHVVR, v katerem so določene naloge in frekvenca pregledov na področju uradnega nadzora krme. Pripravljena so tudi navodila in smernice za izvajanje uradnega nadzora. V letu 2022 je bilo načrtovanih 478 rednih pregledov obratov in izvajalcev dejavnosti, izvedenih pa je bilo 532 uradnih nadzorov. Pri teh pregledih je bilo opravljenih 131 izrednih pregledov, kar je 25 % vseh pregledov. Pri nadzoru po obratih je bilo odrejenih 98 upravnih (opozorila in odločbe) in 12 prekrškovnih ukrepov, pri nadzoru nad skladnostjo proizvodov je bilo odrejenih 39 upravnih, 9 prekrškovnih in 1 pravosodni ukrep.

Na podlagi izvedenih (sistematičnih) nadzorov v obratih IDPK se ugotavlja, da je pri odobrenih obratih največ neskladij v zvezi z vzdrževanjem stalnih pisnih postopkov na podlagi načel HACCP (pomanjkljivo izdelani HACCP, HACCP ni prilagojen dejavnosti obrata ali pa ni posodobljen), označevanjem krme ter pomanjkljivim in nepopolnim vodenjem evidenc.

Pri registriranih IDPK je najpogostejše ugotovljena pomanjkljiva ali neustrezna registracija. V več primerih so bile ugotovljene neskladnosti v zvezi z označevanjem krme. Pojavljajo se

pomanjkljivi in neustrezni načrti notranjih kontrol in HACCP, nepopolno vodenje evidenc, v posameznih primerih je bila ugotovljena navzkrižna kontaminacija z živalskimi stranskimi proizvodi v posamičnem krmilu, neizvajanje čiščenja prevoznega sredstva, merilne naprave niso bile redno umerjene in prodaja krmnega dodatka oz. premiksa neregistriranim kupcem.

Pri pregledih na kmetijskih gospodarstvih so prav tako ugotovljene pomanjkljivosti, predvsem pri neustrezni higieni skladiščenja krme, nepravilnosti pri vodenju evidenc (najpogosteje o zdravljenju živali in o sledljivosti). Na področju neskladnosti proizvodov je največ primerov povezanih z neskladnim označevanjem in zagotavljanjem sledljivosti. Ugotovljeni so bili posamični primeri preseženih vrednosti cinka, bakra in kokcidostatikov v krmnih mešanicah. V dveh primerih je bilo ugotovljeno zavajajoče oglaševanje krmnih proizvodov na spletu.

11.4 Veterinarstvo

UVHVVR vsako leto pripravi program sistematičnega spremljanja zdravstvenega stanja in cepljenj živali (letna odredba). Ta zajema najmanjši obseg zdravstvenega varstva živali in ga zagotovi država. Letno odredbo odobri minister, pristojen za veterinarstvo. Odvzem vzorcev in cepljenja izvedejo veterinarske organizacije s koncesijo in drugi izvajalci del po odredbi. Diagnostične preiskave izvajajo uradni laboratoriji. Predpisani programi se izvajajo na celotnem območju države. Slovenija ima uradno priznan status države, proste naslednjih bolezni: tuberkuloza goveda (*M. tuberculosis*), enzootska goveja levkoza, bruceloza govedi in bruceloza drobnice (*B. abortus*, *B. melitensis*, *B. suis*), bolezen Aujeszkega, steklina in bolezen modrikastega jezika. Za govejo spongiformno encefalopatijo (BSE) je Sloveniji priznan status države z zanemarljivim tveganjem. Pridobljeni statusi se ohranjajo v skladu s predpisanimi programi. V skladu z Uredbo (EU) 2021/690 je Evropska komisija za leto 2022 odobrila in sofinancirala programe za spremljanje, nadzor ali izkoreninjenje naslednjih bolezni: afriška prašičja kuga, steklina, aviarna influenza, razne oblike TSE/BSE in praskavec.

Preglednica 89: Število opravljenih preiskav na bolezni v letu 2022

Bolezen		Število preiskanih vzorcev/živali	Število pozitivnih
Aviarna influenza	– perutnina	3.471	0
	– divje ptice	713 (308 ptic)	49 ptic HPAI H5N1, 1 ptica LPAI H2N1
Bolezen modrikastega jezika	– govedo	3.549	0
Afriška prašičja kuga	– domači prašiči	782	0
	– divji prašiči	651	0
Bolezen Aujeszkega	– domači prašiči	4.775	6
Steklina		259	0
Tuberkuloza		92.082 (tuberkulinizacija), 19 (pljučnice)	0
Enzootska goveja levkoza		85, 2 (tumorozne spremembe)	0
Bruceloza	– govedo	6.434 (skupni mlečni vzorci), 712 (individualno vzorčeni)	0
	– drobnica	3.281	0
BSE	– govedo	6.399	0
TSE	– ovce	2.444	0
	– koze	668	0

Vir: UVHVVR

Na **transmisivne spongiformne encefalopatije (TSE)** je bilo v letu 2022 preiskanih 6.399 govedi, od tega jih je bilo 11 iz rednega zakola (zdrave zaklane živali starejše od 30 mesecev, rojene v Bolgariji ali Romuniji). Na BSE je bilo testiranih tudi 6.378 govedi, starejših od 48 mesecev, iz različnih rizičnih skupin živali (poginule živali, v nujnem zakolu zaklane

živali in živali s kliničnimi znaki pri *ante mortem* pregledu pred zakolom (bolne živali) ter deset sumljivih živali (klinični sumi na BSE in živali z nespecifičnimi znaki motenj centralnega živčevja). Vsi izvidi preiskav na BSE so bili negativni.

V letu 2016 se je obseg testiranja na TSE pri drobnici povečal z namenom zagotavljanja izpolnjevanja pogojev za pridobitev statusa države z zanemarljivim tveganjem za klasični praskavec. Pogoji za pridobitev statusa bodo izpolnjeni v letu 2023, če ne bo odkritega nobenega primera klasičnega praskavca. V letu 2022 je bilo na TSE skupaj pregledanih 2.444 ovc in 668 koz. Pri eni ovci je bil diagnosticiran atipični praskavec. Vzorce zaklanih govedi, ovc in koz so odvzeli uradni veterinarji v odobrenih klavnicah za zakol govedi in drobnice, ostale vzorce pa so odvzeli strokovni delavci Nacionalnega veterinarskega inštituta v odobrenih obratih kategorije 1, ki izvajajo vmesne dejavnosti (obratu za zbiranje in obdukcijo živalskih trupel). Vse preiskave je opravil Nacionalni veterinarski inštitut.

Spremljanje odpornosti proti protimikrobnim zdravilom je del programa monitoringa zoonoz in povzročiteljev zoonoz ter se izvaja z namenom spremljanja pojava odpornosti bakterij proti protimikrobnim zdravilom in ocene trendov na ravni Slovenije in tudi EU. V letu 2022 je bilo z namenom pridobitve izolatov bakterij za testiranje odpornosti odvzetih 180 vzorcev slepih čreves pri pitovnih piščancih, 153 vzorcev piščančjega mesa in 153 vzorcev puranjega mesa. Vsak vzorec je bil testiran na prisotnost več različnih bakterij, skupno je bilo opravljenih 1.396 preiskav in pridobljenih 590 izolatov. Dodatno so se v testiranje odpornosti vključili še izolati salmonel, pridobljeni v okviru monitoringa in nadzora salmonel pri perutnini. Skupaj je bilo na odpornost proti protimikrobnim zdravilom testiranih 573 izolatov različnih vrst bakterij in opravljenih 872 testiranj.

V **spremljanje skladnosti na področju monitoringa in nadzora salmonel** pri perutnini je bilo v letu 2022 vključenih 128 odraslih matičnih jat, 274 odraslih jat nesnic, 2.508 jat pitovnih piščancev in 107 jat pitovnih puranov. Poleg predpisanega vzorčenja je bilo opravljenih tudi 291 uradnih vzorčenj v matičnih jatah, 89 uradnih vzorčenj v jatah nesnic, 33 uradnih vzorčenj v jatah pitovnih piščancev in sedem uradnih vzorčenj v jatah pitovnih puranov. Pri vzorčenju v matičnih jatah prisotnost salmonel ni bila ugotovljena. Pri odraslih nesnicah je bila salmonela ugotovljena v 3 % jat, pri pitovnih piščancih v 14 % jat in pri pitovnih puranih v 7 % jat. V letu 2022 ciljna serovara salmonel (*S. Enteritidis*/*S. Typhimurium*), pri katerih se po ugotovitvi izvajajo posebni ukrepi, nista bila ugotovljena v matičnih jatah, jatah nesnic in v jatah pitovnih puranov. Pri pitovnih piščancih pa je bil ugotovljen serovar Typhimurium v 0,1 % jat.

V letu 2022 je UVHVVR pripravila 32 novih vzorcev veterinarskih zdravstvenih spričeval za **izvoz živali in proizvodov živalskega izvora** v tretje države. Uradni veterinarji so izdali približno 10.770 veterinarskih spričeval za izvoz.

Uprava je vzpostavila tudi sistem za **identifikacijo in registracijo gojenih kopenskih živali**, ki ga narekujejo predpisi EU in ki ga vodi skupaj s pooblaščenimi organizacijami. Z vodenjem registrov goveda, prašičev, drobnice, kopitarjev, čebelnjakov in drugih živalskih vrst se zagotavlja sledljivost živali od rojstva do vstopa v prehransko verigo, ki je ključnega pomena za obvladovanje nalezljivih bolezni in zagotavljanje varne hrane. Podatki iz registrov se uporabljajo tudi za načrtovanje in upravljanje ukrepov kmetijske politike, zootehniko, statistiko, raziskovanje in druge namene.

11.5 Varstvo rastlin

Na področju **zdravja rastlin** je bilo leta 2022 izvedenih 48 programov preiskav škodljivih organizmov (ŠO), na podlagi katerih je bila potrjena prisotnost ali odsotnost oziroma je bil določen status ŠO v Sloveniji. Na področju ŠO rastlin je bilo v okviru uradnega nadzora skupaj s kontrolnimi pregledi opravljenih 19.115 fitosanitarnih pregledov (leta 2021: 16.982).

Pri uradnem nadzoru pošilk rastlin, rastlinskih proizvodov in nadzorovanih predmetov **ob uvozu v EU** je bilo opravljenih 9.175 pregledov (leta 2021: 6.639), vključno z 2.203 pregledi lesenega pakirnega materiala v okviru nadzora varnosti in kakovosti živil in 998 pregledov pošilk v fitosanitarnem tranzitu. Število opravljenih pregledov se iz leta v leto povečuje, predvsem zaradi trenda nenehnega povečevanja uvoza rastlin, še posebej svežega sadja in zelenjave preko Luke Koper in zaradi strožjih zahtev ob vstopu v EU na področju zdravja rastlin. Na mejnih kontrolnih točkah je bilo prestreženih pet neskladnih pošilk iz Indije, Indonezije, Kitajske in Združenih arabskih emirатов. Dve neskladji sta se nanašali na neoznačen lesen pakirni material, tri pa na pomanjkljivosti glede fitosanitarnih spričeval. Obravnavani so bili tudi trije primeri pošilk, za katere ni bil opravljen obvezen uradni nadzor na prvem vstopnem mestu oziroma pošiljk ni spremljalo ustrezno fitosanitarno spričevalo. Odrejeni so bili ustrezni ukrepi.

Število izdanih **fitosanitarnih spričeval za izvoz** se je v primerjavi s predhodnim letom nekoliko zmanjšalo. Izdanih je bilo skupno 7.019 fitosanitarnih spričeval za izvoz oziroma ponovni izvoz pošilk v tretje države (leta 2021: 7.617).

V notranjosti države je bilo opravljenih 2.921 uradnih nadzorov (leta 2021: 2.391) za preverjanje skladnosti s pravili glede ukrepov varstva pred ŠO rastlin, kar je za 22 % več v primerjavi s predhodnim letom.

V okviru uradnega nadzora pri **registriranih izvajalcih dejavnosti** so bili opravljeni skupno 703 pregledi (leta 2021: 591). Po prejemu vloge na UVHVVR glede pridobitve dovoljenja za izdajanje rastlinskih potnih listov (RPL) fitosanitarni inšpektorji preverijo izpolnjevanje predpisanih pogojev; v letu 2022 je bilo opravljenih 11 takih pregledov. Pri pooblaščenih izvajalcih dejavnosti (PID), ki izdajajo RPL ali nameščajo oznako ISPM-15, fitosanitarni inšpektorji v okviru uradnega nadzora preverjajo obveznosti izvajalcev dejavnosti ter izvajajo uradne preglede in vzorčenja. Skupno je bilo pri PID opravljenih 608 nadzorov, neskladja pa so bila ugotovljena pri 10 % pregledov, kar je manj kot v preteklem letu. Najpogostejša neskladja se nanašajo na obveznosti izvajalcev poslovnih dejavnosti glede izpolnjevanja pogojev pri vodenju evidenc, zagotavljanja sledljivosti, ažuriranje podatkov v FITO registru, neoddane ali nepopolne letne prijave pridelave in pomanjkljivih RPL. Izrečenih je bilo 54 upravno-inšpekcijskih ukrepov in uvedenih pet prekrškovnih postopkov.

Pri premeščanju rastlin, rastlinskih proizvodov in drugih predmetov je bilo opravljenih 237 pregledov (leta 2021: 228). Nadzor se opravlja v distribuciji in maloprodaji, skladiščih lesenega pakirnega materiala, pri premikih lesa, prodaji na daljavo (spletna prodaja) ter pri premikih čebeljih družin v povezavi s preprečevanjem širjenja hruševega ožiga. Ugotovljenih je bilo 21 neskladij, ki se nanašajo predvsem na zahteve glede RPL in registracije v FITO registru oziroma pri nadzoru premikov čebeljih družin zaradi neizvajanja karantenskih ukrepov pred premiki.

Pri pridelavi izven registriranih mest je bilo leta 2022 opravljenih skupno 1.271 pregledov (leta 2021: 1.491). Fitosanitarni inšpektorji spremljajo in nadzirajo izvajanje predpisanih in odrejenih ukrepov v vseh aktualnih razmejenih območjih s karantenskimi ŠO, ki lahko ostanejo pod uradnim nadzorom več let po potrjeni najdbi in določitvi razmejenega območja. V letu 2022 so inšpektorji odredili ukrepe oziroma nadzirali izvajanje predpisanih in odrejenih ukrepov v

razmejenih območjih zlate trsne rumenice, na lokacijah najdb bakterije *Pantoea stewartii*, v razmejenem območju virusa rjave grbančavosti plodov paradižnika (TOBRFV) v okolici Ljubljane, kjer je bila najdba potrjena v letu 2021, ter v razmejenem območju bele krompirjeve ogorčice (*Globodera pallida*) na območju Ilirske Bistrice, rumene krompirjeve ogorčice (*Globodera rostochiensis*) na Gorenjskem in ogorčice *Meloidoyne ethiopica* v okolici Ljubljane.

V Sloveniji so se v letu 2022 nadaljevali izbruhi zlate trsne rumenice, ki jo povzroča fitoplazma *Grapevine flavescence dorée*. Na celotnem območju Slovenije so fitosanitarni inšpektorji opravili 427 pregledov v žariščih. Za preprečevanje širjenja zlate trsne rumenice so izrekli 341 upravnno-inšpekcijskih ukrepov imetnikom vinogradov. Večina izdanih odločb se nanaša na odrejanje uničenja simptomatičnih trsov v žariščih okužb. Na celotnem razmejenem območju zlate trsne rumenice inšpektorji preverjajo izvajanje zatiranja ameriškega škrtatka v skladu z Načrtom ukrepov in napovedjo Javne službe zdravstvenega varstva rastlin. Opravljenih je bilo 535 nadzorov zatiranja ameriškega škrtatka, pri čemer je bilo ugotovljenih 78 neskladij, to je pri 15 % nadzorovanih vinogradnikov. Delež ugotovljenih neskladij se ne razlikuje bistveno med posameznimi regijami.

Fitosanitarni inšpektorji redno obravnavajo tudi prijave o sumu navzočnosti pelinolistne ambrozije in prijave o neizvajanju predpisanih ukrepov. Nadzor nad izvajanjem ukrepov za zatiranje ambrozije so inšpektorji opravili 151-krat in pri 100 imetnikih zemljišč potrdili navzočnost ambrozije. Zaradi navzočnosti ambrozije so inšpektorji izrekli 103 upravnno-inšpekcijske ukrepe. Večina imetnikov zemljišč izvede predpisane ukrepe za zatiranja ambrozije že po prejemu opozorila v skladu z ZIN.

Na področju zdravja rastlin je bilo v letu 2022 skupno izdanih 28 plačilnih nalogov in 11 odločb o prekršku fizičnim osebam, pravnim osebam ter odgovornim osebam pravnih oseb.

Za nemoteno izvajanje postopkov **uradnega potrjevanja in naknadne kontrole semenskega materiala kmetijskih rastlin ter uradnega preizkušanja sort**, ki jih izvajajo imenovani izvajalci in nosilci javnih pooblastil, je UVHVVR posodobila eno in sprejela eno novo metodo uradnega preizkušanja sort, ki so v postopku vpisa v sortno listo. Sprejeti sta bili tudi dve metodi naknadne kontrole kakovosti semenskega materiala.

Na podlagi uradnih preizkušanj sort je bilo letu 2022 v sortno listo vpisanih 38 sort, petim sortam je bil vpis v sortno listo obnovljen. Enajst sort je bilo z odločbo izbranih iz sortne liste na zahtevo vzdrževalcev, šest pa po uradni dolžnosti, ker jim je poteklo obdobje vpisa in zahteva za obnovo ni bila vložena. Za devet sort je bila izdana odločba o spremembi, ker se je spremenil vzdrževalec sort. Na dan 31. 12. 2022 je bilo tako v sortno listo vpisanih skupaj 656 sort kmetijskih rastlin.

Inšpekcijski nadzor pri dobaviteljih **semenskega materiala kmetijskih rastlin** in na trgu opravljajo fitosanitarni inšpektorji v skladu s Planom dela inšpekcije, ki ga sprejme UVHVVR. Glavni cilji nadzora so zagotavljati kakovosten semenski material kmetijskih rastlin v pridelavi in na trgu oziroma preprečiti širjenje karantenskih oziroma gospodarskih rastlinskih škodljivcev s semenskim materialom ter povečati delež pravilno označenega semenskega materiala kmetijskih rastlin in sledljivost. Na področju semenskega materiala kmetijskih rastlin je bilo v letu 2022 opravljenih 893 inšpekcijskih nadzorov. V 79 primerih (9 %) so bila ugotovljena neskladja.

V okviru nadzora dobaviteljev so fitosanitarni inšpektorji preverjali izpolnjevanje pogojev za vpis v SEME register, skladnost dejanskega stanja pri opravljanju dejavnosti dobavitelja s podatki iz SEME registra, izpolnjevanje predpisanih obveznosti dobavitelja in pogoje, ki jih morajo izpolnjevati dobavitelji, ki izdajajo etikete in potrdila dobavitelja.

V letu 2022 so fitosanitarni inšpektorji opravili 287 inšpekcijskih nadzorov dobaviteljev ter 103 delne nadzore (samo administrativni nadzor ali preverjanje zdravstvenega stanja). Ugotovljenih je bilo 16 neskladij pri registriranih dobaviteljih, ki imajo dovoljenje za izdajanje etiket dobavitelja, in devet pri dobaviteljih, ki dovoljenja za izdajo etiket nimajo. Največkrat ugotovljeno neskladje je bilo povezano s trženjem sorte kmetijskih rastlin, ki ni vpisana v Skupni katalog sort ali Sortno listo. Ostala ugotovljena neskladja se nanašajo na neizpolnjevanje obveznosti dobaviteljev (obveščanje o spremembah v registru dobaviteljev) in neizpolnjevanje zahtev za trženje semenskega materiala kmetijskih rastlin (nepopolna etiketa dobavitelja). Izrečenih je bilo 16 opozoril po ZIN ter izdanih pet odločb o prepovedi trženja semenskega materiala. V dvanajstih primerih je bil pri nadzoru registriranih dobaviteljev zaznan prekršek.

Fitosanitarni inšpektorji so opravili 223 uradnih **nadzorov na trgu** in ugotovili 35 neskladij. Izrekli so osem opozoril po ZIN in izdali 15 odločb o prepovedi trženja semenskega materiala, ki ne izpolnjuje predpisanih zahtev za trženje. Sedemkrat je bilo neskladje odpravljeno v času nadzora, v štirih primerih pa odprava nepravilnosti ni bila več mogoča. V primeru neskladij na trgu je bil v sedmih primerih zaznan prekršek.

Fitosanitarni inšpektorji so opravili tudi 12 inšpekcijskih nadzorov neregistriranih dobaviteljev in pri treh ugotovili, da so zavezanci za vpis v SEME register. V dveh primerih je bilo izrečeno opozorilo po ZIN, dvakrat pa je bil zaznan prekršek. V letu 2022 so fitosanitarni inšpektorji za prekrške, povezane s semenskim materialom kmetijskih rastlin izdali, 17 odločb o prekršku in dva plačilna naloga.

12 GOZDARSTVO IN LOVSTVO

12.1 Gozdarstvo

12.1.1 Površina gozdov, lesna zaloga in posek lesa

Površina gozdov

Po podatkih MKGP (evidenca dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč) je bilo konec leta 2022 v Sloveniji 1.197.292 hektarjev gozdov, kar je 59,1 % celotne površine Slovenije. Ob upoštevanju veljavnih gozdnogospodarskih načrtov (GGN) gozdnogospodarskih enot (GGE) je površina gozda v primerjavi z letom 2021 ostala enaka in meri 1.176.542 hektarjev, skupaj z drugimi gozdnimi zemljišči pa 1.194.454 hektarjev. Od površine slovenskih gozdov je največ gospodarskih gozdov (1.068.288 ha); to so večnamenski gozdovi in gozdovi s posebnim namenom, v katerih so gozdnogospodarski ukrepi dovoljeni. Sledijo varovalni gozdovi (98.828 ha) in gozdni rezervati (9.426 ha).

Skupna površina gozdov se na ravni države po več kot 140 letih ne povečuje več, še vedno pa se dogajajo procesi zaraščanja in krčitve gozdov. Tako se z gozdom zaraščajo za kmetijsko proizvodnjo manj primerna zemljišča, medtem ko se v primestnih območjih in območjih intenzivnejšega kmetijstva, predvsem pa v ravninskem in nižinskem svetu, pojavljajo veliki pritiski na gozd in gozdni prostor. Ob upoštevanju soglasij, mnenj in dovoljenj za krčitev ter zaradi nezakonitih posegov v gozdove je bilo v letu 2022 evidentiranih 3.486 posegov v gozd in gozdni prostor na skupni površini 464 ha. Najpomembnejši vzrok krčitve gozdov v letu 2022 predstavlja kmetijstvo (343,8 ha), sledi infrastruktura (61,1 ha) in urbanizacija (24,7 ha).

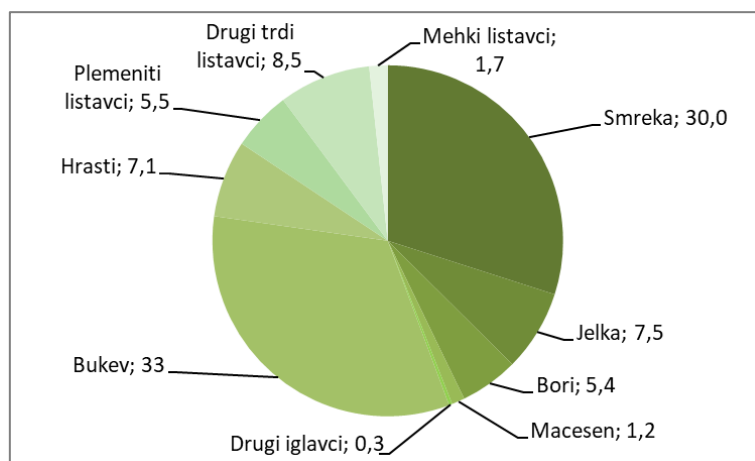
Lastništvo gozdov

Razmerje površin državnih in zasebnih gozdov (z občinskimi) v letu 2022 ostaja 20 : 80. Po podatkih GGN je tako največ gozdov v zasebni lasti (77 %; 907.653 ha). Sledijo gozdovi v državni lasti (20 %; 238.573 ha) in gozdovi v lasti lokalnih skupnosti (3 %; 30.316 ha).

Lesna zaloga

Ob upoštevanju podatkov GGN je lesna zaloga gozdov v letu 2022 znašala 357.031.760 m³.

Slika 46: Struktura lesne zaloge po drevesnih vrstah v letu 2022

Vir: ZGS

Povprečna lesna zaloga vseh gozdov je ob koncu leta 2022 (ob upoštevanju tudi na novo zaraslih površin) znašala 303 m³/ha in v gospodarskih gozdovih 310 m³/ha. Povprečni letni prirastek lesa v vseh gozdovih je ob koncu leta 2022 znašal 7,43 m³/ha, samo v gospodarskih gozdovih pa 7,69 m³/ha.

Primerjava deležev posameznih drevesnih vrst v lesni zalogi glede na deleže v preteklih letih nam kaže nadaljevanje trenda zmanjševanja deleža iglavcev (smreka, jelka) in naraščanja deleža listavcev (večji deleži hrasta, plemenitih in trdih listavcev). Deleži drugih drevesnih vrst (bori, macesen, bukev in mehki listavci) ostajajo večinoma nespremenjeni.

Posek lesa v gozdovih

Letni možni posek na podlagi veljavnih GGN je v letu 2022 enak kot leta 2021 in znaša 7.166.665 m³. V letu 2022 je bilo po izdanih in prevzetih odločbah ZGS posekano 4.570.977 m³ lesne mase oziroma 495.525 m³ ali 12 % več kot v letu 2021. Od tega je bilo posekanih 2.512.706 m³ iglavcev (345.378 m³ oz. 16 % več kot v letu 2021) in 2.058.270 m³ listavcev (150.147 m³ oz. 8 % več kot v letu 2021). Posek po izdanih in prevzetih odločbah je v letu 2022 znašal 64 % možnega poseka po GGN, višja realizacija poseka glede na leto prej pa je bila predvsem zaradi večjega sanitarnega poseka. Ocenjuje se, da je bilo v letu 2022 upoštevajoč meritve na stalnih vzorčnih ploskvah posekanih okvirno 5.622.300 m³ lesne mase, kar je 74 % možnega poseka po GGN.

Preglednica 90: Možni posek, evidentirana količina poseka in delež realizacije; 2019–2022

	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Možni posek (m³), skupaj	6.985.621	7.129.761	7.166.665	7.166.665	100,0
Iglavci	3.157.261	3.238.765	3.247.342	3.247.342	100,0
Listavci	3.828.360	3.890.996	3.919.323	3.919.323	100,0
Količina poseka (m³), skupaj	5.287.863	4.227.474	4.075.451	4.570.977	112,2
Iglavci	3.326.578	2.375.840	2.167.328	2.512.706	115,9
Listavci	1.961.285	1.851.634	1.908.123	2.058.270	107,9
Realizacija (%), skupaj	76	59	57	64	
Iglavci	105	73	67	77	
Listavci	51	48	49	53	

Vir: ZGS

V letu 2022 je bilo po vrstah poseka največ negovalnega poseka (65 %) in sanitarnega poseka (31 %), preostalo pa so bili poseki zaradi drugih vzrokov.

Preglednica 91: Posek v slovenskih gozdovih po vrstah sečnje (m³); 2022

	Iglavci	Listavci	Skupaj	Struktura (%)
Negovalni posek	1.363.073	1.610.572	2.973.645	65,1
Sanitarni posek	1.059.138	339.083	1.398.221	30,6
Posek zaradi krčitev	36.299	52.283	88.582	1,9
Posek za gozdno infrastrukturo	41.198	28.268	69.466	1,5
Posek brez odobritve	7.600	15.797	23.397	0,5
Posek za obnovo s sadnjo	3.570	9.487	13.057	0,3
Ostali vzroki posekov	1.828	2.780	4.608	0,1
Skupaj	2.512.706	2.058.270	4.570.977	100

Vir: ZGS

Evidentirani posek brez odobritve pa je obsegal 0,5 % skupne količine poseka po izdanih in prevzetih odločbah, od tega pri iglavcih 0,3 % in 0,8 % pri listavcih. Največ poseka brez odobritve se je v letu 2022 ugotovilo v gozdnogospodarskih območjih GGO Sežana (1,1 %) in

GGO Brežice (1,1 %), najmanj pa v GGO Nazarje (0,1 %) in GGO Postojna (0,1 %) glede na količino poseka po izdanih in prevzetih odločbah posameznih GGO.

12.1.2 Varstvo, obnova in nega gozdov

Varstvo gozdov

Sanitarni posek (varstveni posek in posek oslabelega drevja) je v letu 2022 znašal 1,4 milijona m³ (leta 2021: 1 milijon m³) oziroma 31 % skupnega poseka. Kar 89 % sanitarnega poseka je bilo evidentiranega v drugi polovici leta 2022. Vzrok je v izredno vročem in suhem poletju, ki je pospešil razvoj podlubnikov in hkrati oslabil vitalnost dreves.

V sanitarnem poseku v letu 2022 je znašal delež poseka zaradi podlubnikov 52 %, delež poseka zaradi naravnih ujm 17 % (zaradi vetra okoli 12 %, zaradi žleda iz leta 2014 okoli 3 %, zaradi snega in plazov približno 3 %), delež poseka zaradi bolezni gozdnega drevja 16 % in delež poseka zaradi vseh drugih sanitarnih vzrokov 15 %.

V sanitarnem poseku je bilo posekanih 76 % iglavcev in 24 % listavcev. Zaradi prevladujočega sanitarnega poseka zaradi smrekovih podlubnikov je v sanitarnem poseku največji delež zavzemala smreka (66 %), sledita ji bukev (8 %) in jelka (7 %). Delež vseh drugih drevesnih vrst v sanitarnem poseku je obsegal 19 %.

Preglednica 92: Sanitarni posek (000 m³); 2012–2022

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Sanitarni posek, skupaj	715	1.377	4.207	3.942	3.769	2.543	4.043	2.836	1.757	1.042	1.398
Iglavci	536	811	2.464	2.857	1.018	2.178	3.549	2.386	1.384	725	1.059
Listavci	179	567	1.743	1.085	2.751	365	495	450	373	317	339
Delež v celotnem poseku (%)	18	29	66	65	62	51	67	53	42	26	31

Vir: ZGS

Največji delež časa za izvedbo varstvenih del v gozdovih v letu 2022 je bil namenjen varstvu gozdov pred divjadjo (dobrih 63 %), sledi varstvo gozdov pred požari (dobrih 20 %), varstvo gozdov pred škodljivimi žuželkami (11 %) in druga varstvena dela (5 %).

Preglednica 93: Obseg opravljenih varstvenih del v gozdovih (število dni); 2012–2022

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Varstvo pred divjadjo	4.401	3.419	3.058	3.329	3.723	4.392	4.371	7.274	11.163	7.358	9.210
Varstvo pred podlubniki	1.864	2.253	4.903	3.167	2.928	2.764	1.936	1.975	1.703	2.590	1.625
Varstvo pred požari	1.659	1.748	3.277	2.155	3.723	2.482	2.050	2.242	4.808	2.248	2.961
Drugo varstvo	338	266	247	282	215	793	484	456	487	655	729

Vir: ZGS

V letu 2022 je bilo za varstvo gozdov evidentiranih oziroma izvedenih 14.524 delovnih dni (leta 2021: 12.851), v povprečju 9,9 ur na 100 ha gozda (leta 2021: 8,7 ur). Izvedenih varstvenih ur je bilo v letu 2022 več kot v letu 2021 zaradi povečanega obsega obnove s sajenjem in posledično povečanega obsega zaščite sadik pred divjadjo.

Preglednica 94: Število gozdnih požarov in površina pogorišč; 2012–2022

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Število požarov	168	75	35	93	90	108	32	84	103	73	217
Površina pogorišč (ha)	1.006	66	18	65	526	441	20	154	115	124	4.059

Vir: ZGS

V letu 2022 je bilo popisanih 217 gozdnih požarov, od tega je bilo 185 požarov manjših od enega hektarja. Vsi popisani požari skupaj so zajeli 4.059 hektarjev površine, od tega je površina gozdnega prostora merila 3.189 hektarjev (48 % visokega gozda, 30 % panjevcev, 21 % negozdnih površin, ostalo grmišča oz. grmičavi gozdovi). Povprečna pogorela površina gozdnih požarov je bila 18,7 hektarja. V letu 2022 se je od 15. julija do 1. avgusta zgodil največji znani gozdni požar v Sloveniji, ki je na goriškem Krasu (Kraško GGO) zajel 3.707 hektarjev, od tega 2.902 hektarjev gozdne površine. Drugi največji gozdni požar je bil avgusta 2022 prav tako v GGO Kras, in sicer požar pri Ospu, kjer je zajel 108 hektarjev površine, od tega 94 hektarjev gozda. Tretji največji gozdni požar pa je zajel 70 ha površine, od tega 64 ha gozda v Potoški gori, do katerega je prišlo marca 2022 v GGO Kranj. Največ gozdnih požarov je bilo v GGO Sežana (89 požarov), sledi GGO Ljubljana (45 požarov).

Obnova in nega gozdov

V letu 2022 so bila v gozdovih vseh lastništev skupno opravljena negovalna dela na 6.257 ha (leta 2021: 5.696 ha). Program negovalnih del za leto 2022 je bil realiziran 51-odstotno, glede na načrtovano nego v GGN GGE pa je bila realizacija negovalnih del 47-odstotna.

V zasebnih gozdovih so bila negovalna dela opravljena na 2.403 hektarjih, kar je 31 % v primerjavi s Programom vlaganj v gozdove za leto 2022 in 27 % od obsega negovalnih del, predvidenih z GGN. V državnih gozdovih so bila negovalna dela v letu 2022 izvedena na 3.783 hektarjih, kar je 87 % v primerjavi s Programom del za leto 2022 in 95 % obsega negovalnih del, predvidenih z GGN.

Preglednica 95: Struktura obnove in nege gozdov; 2019–2022

Vrsta dela	Program (ha)				Realizacija (ha)				Indeks (program = 100)			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Priprava sestoja	2.044	2.100	2.363	2.557	796	1.570	1.116	1.167	39	75	47	46
Priprava tal	523	583	276	307	428	565	223	291	82	97	81	95
Saditev in setev	776	768	476	554	586	713	420	468	76	93	88	84
Skupaj obnova	3.343	3.451	3.115	3.418	1.810	2.848	1.759	1.926	54	83	56	56
Obžetev	2.123	2.591	2.926	2.844	1.530	1.999	2.228	2.338	72	77	76	82
Nega mladja	1.571	1.623	1.821	1.806	601	695	684	798	38	43	38	44
Nega gošče	2.881	3.276	3.563	3.838	1.061	1.618	1.362	1.723	37	49	38	45
Redčenja (I. in II.)	3.726	3.661	3.810	3.846	1.106	1.278	1.422	1.399	30	35	37	36
Skupaj negovalna dela	10.301	11.151	12.121	12.334	4.298	5.590	5.696	6.258	42	50	47	51
Skupaj gojitvena dela	13.644	14.602	15.236	15.752	6.108	8.438	7.455	8.184	45	58	49	52

Vir: ZGS

12.1.3 Dela na gozdnih prometnicah

Po podatkih iz evidence gozdnih cest, ki jo vodi ZGS, je v letu 2022 dolžina gozdnih cest znašala 12.262 km (3.618 km v državnih gozdovih, 8.591 km v zasebnih gozdovih in 53 km v gozdovih lokalnih skupnosti). Dolžina gozdnih cest se v Sloveniji z novogradnjo ne povečuje ampak se le malenkost spreminja (že vrsto let se giblje med 12.100 in 12.300 km). Z novo zgrajenimi gozdnimi cestami se nadomeščajo ceste, ki zaradi preategorizacije in drugih sprememb namembnosti izgubijo status gozdne ceste. V letu 2022 je bilo na novo zgrajenih 6,9 km gozdnih cest (leta 2021: 16,2 km), rekonstruiranih pa 13,1 km (leta 2021: 4,3 km).

Obseg vseh sredstev za vzdrževanje gozdnih cest je v letu 2022 znašal 8,6 milijona EUR. Sredstva prispevajo predvsem lastniki gozdov (pristojbine), sledijo nacionalna proračunska sredstva in občine. Sredstva občin so po območjih porazdeljena zelo neenakomerno. Največji

prispevek občin je na območjih, kjer se gozdne ceste uporabljajo tudi v javne namene, na primer na Koroškem, medtem ko je na drugih območjih prispevek bistveno manjši ali pa ga ni.

Preglednica 96: Struktura virov financiranja za vzdrževanje gozdnih cest; 2012–2022

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Skupaj (000 EUR)	5.276	5.639	6.774	6.094	4.771	4.727	6.040	5.620	6.563	7.195	8.636
Struktura (%)											
proračun RS	24	22	18	21	27	27	21	26	25	36	29
lastniki gozdov	38	36	30	25	33	41	42	52	52	46	60
SiDG*	17	18	20	25	–	–	12	–	–	–	–
občine	21	24	15	18	21	29	25	22	23	18	11
drugo	–	–	16	11	18**	3	–	–	–	–	–

* Do leta 2016 je z državnimi gozdovi gospodaril SKZGRS, naprej pa SiDG.

** Koncesijska sredstva.

Vir: ZGS

V letu 2022 je ZGS označil (trasiral) približno 405 km gozdnih vlak (leta 2021: 493 km). Zgrajenih oziroma pripravljenih skupaj pa je bilo 327 km gozdnih vlak (enako kot leta 2021), od tega 202 km v zasebnih gozdovih in 124 km v državnih gozdovih.

Preglednica 97: Gradnja in rekonstrukcija gozdnih vlak (km); 2012–2022

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Zasebni gozdovi, od tega:											
– novogradnje	308,3	177,8	237,6	254,9	265,9	366,9	324,2	282,0	289,5	224,5	202,2
– rekonstrukcije	74,1	42,7	42,0	58,4	53,5	50,1	49,0	48,0	64,3	62,4	65,4
Državni gozdovi, od tega:											
– novogradnje	173,0	139,9	114,5	138,9	129,6	90,6	89,8	93,5	114,0	102,7	124,3
– rekonstrukcije	118,9	112,4	76,6	104,1	75,6	63,2	47,1	41,7	24,7	58,7	65,0
Skupaj, od tega:											
– novogradnje	481,3	317,7	352,0	393,8	395,5	457,5	414,0	375,5	403,5	327,2	326,5
– rekonstrukcije	193,0	155,1	118,6	162,5	129,1	113,3	96,1	89,7	89,0	121,1	130,4
Skupaj, gozdne vlake	674,3	472,8	470,6	556,3	524,6	570,8	510,1	465,2	492,5	448,3	456,9

Vir: ZGS

12.1.4 Gozdni lesni sortimenti in druge gozdne dobrine

Gozdni lesni sortimenti

V letu 2022 je obseg proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov (GLS) znašal 4.3 milijona m³, kar je za 12 % več v primerjavi z letom 2021. Eden od glavnih razlogov za povečanje proizvodnje GLS je večji obseg sanitarnega poseka, predvsem zaradi gradacije podlubnikov (+116 % poseka dreves zaradi žuželk v 2022 v primerjavi z 2021).

Proizvodnja GLS listavcev je v letu 2022 znašala 2 milijona m³ in se je povečala za 5 % v primerjavi z letom 2021. Proizvodnja GLS iglavcev pa se je po nekaj letnem trendu upadanja znova povečala, in sicer na 2,3 milijona m³ (+18 % v primerjavi z letom 2021). V strukturi proizvodnje GLS iglavcev z 78 % prevladuje skupina hlodi za žago in furnir, pri GLS listavcev pa z 51 % prevladuje skupina les za kurjavo.

Proizvodnja GLS v državnih gozdovih (v upravljanju družbe SiDG in Ministrstva za obrambo RS) se je v letu 2022 povečala za 6 % v primerjavi z letom prej in je znašala 1,2 milijona m³. Ta obseg proizvodnje je podoben obsegu proizvodnje GLS v državnih gozdovih v letih 2017 in 2020. V strukturi proizvodnje GLS v državnih gozdovih so drugo leto zapored v zadnjem desetletnem obdobju prevladovali listavci, in sicer z 51 %, katerih proizvodnja se je v primerjavi z letom 2021 povečala za 3 %. Proizvodnja GLS iglavcev se je v državnih gozdovih povečala

za 9 % glede na leto 2021 in je znašala 560 tisoč m³. Delež proizvodnje hlodovine iglavcev iz državnih gozdov je v letu 2022 obsegal 25 % skupne proizvodnje hlodovine iglavcev (enako kot v letu 2021); vse ostalo izvira iz zasebnih gozdov (v manjšem obsegu še iz gozdov lokalnih skupnosti).

Preglednica 98: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m³); 2020–2022

	2020			2021			2022*		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
Hlodovina	1.624	348	1.971	1.510	467	1.977	1.766	499	2.265
Les za celulozo in plošče	346	479	825	262	410	673	274	449	723
Drug okrogli industrijski les	15	37	52	18	32	50	4	44	48
Les za kurjavo	135	1.013	1.148	118	997	1.115	214	1.019	1.232
Skupaj**	2.119	1.877	3.996	1.908	1.907	3.815	2.258	2.011	4.269

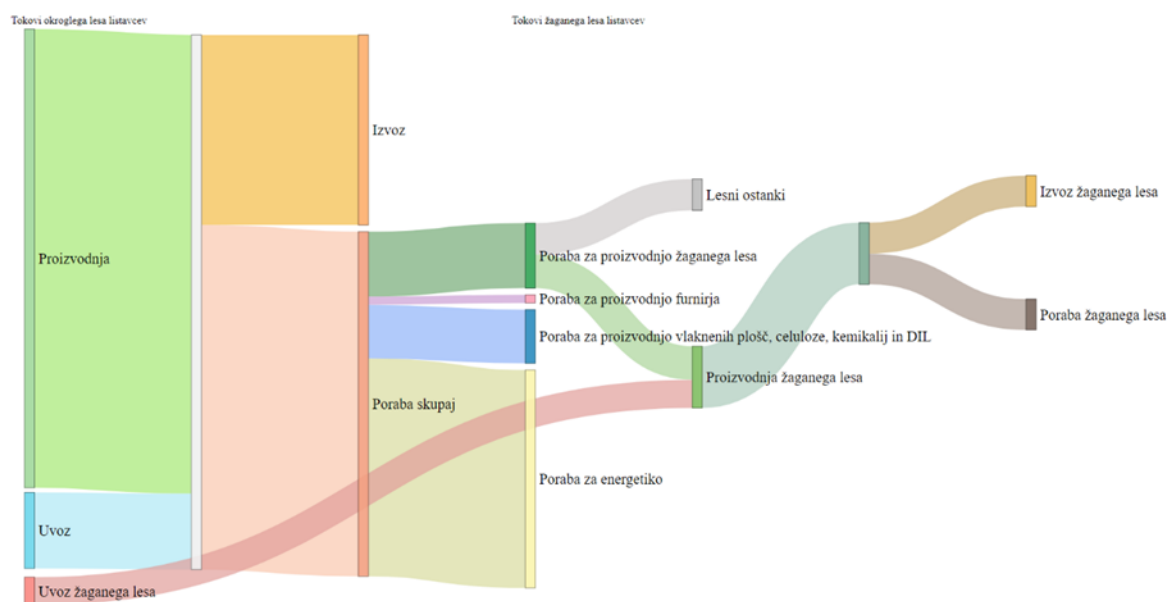
* Začasni podatki

** Gozdni lesni sortimenti iz gozdov.

Vir: MKGP, ZGS, GIS, SURS, SiDG, MORS, preračuni GIS.¹⁴

Glede na strukturo poseka GLS iglavcev iz državnih gozdov v upravljanju družbe SiDG, se je v letu 2022 delež hlodovine povečal za 2 % v primerjavi z letom 2021 in je znašal 76 %. Tudi pri strukturi poseka GLS listavcev iz državnih gozdov v upravljanju družbe SiDG, se je v letu 2022 povečal delež hlodovine, na 26 %. Prevladujoč delež pri poseku listavcev iz državnih gozdov v upravljanju družbe SiDG pa ima les za celulozo in plošče, in sicer v povprečju 69 % v zadnjih treh letih.

Slika 47: Sankeyjev diagram tokov okroglega in žaganega lesa listavcev v Sloveniji; 2021

Vir: GIS

¹⁴ Ocenje letne proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov v neto m³ pripravi Gozdarski inštitut Slovenije na podlagi ocene letne porabe lesa oziroma tokov lesa v Sloveniji, ki temelji na podatkih Zavoda za gozdove Slovenije o letnem poseku v gozdovih v bruto m³, podatkih o proizvodnji gozdnih lesnih sortimentov v državnih gozdovih (v upravljanju družbe SiDG d. o. o. in Ministrstva za obrambo RS), podatkih SURS (raziskave "Industrijska proizvodnja", "Poraba energije in goriv v gospodinjstvih", "Odkup lesa", "Gozdarstvo na kmetijskih gospodarstvih", "Uvoz in izvoz blaga") ter podatkih GIS (lastne raziskave kot npr. ankete med žagarskimi obrati, raziskava "Ogrevanje z lesnimi gorivi v gospodinjstvih" in informacijah prejetih neposredno s strani lesnopredelovalnih podjetij in njihovih združenj ter posameznih odkupovalcev okroglega lesa v zasebnih gozdovih).

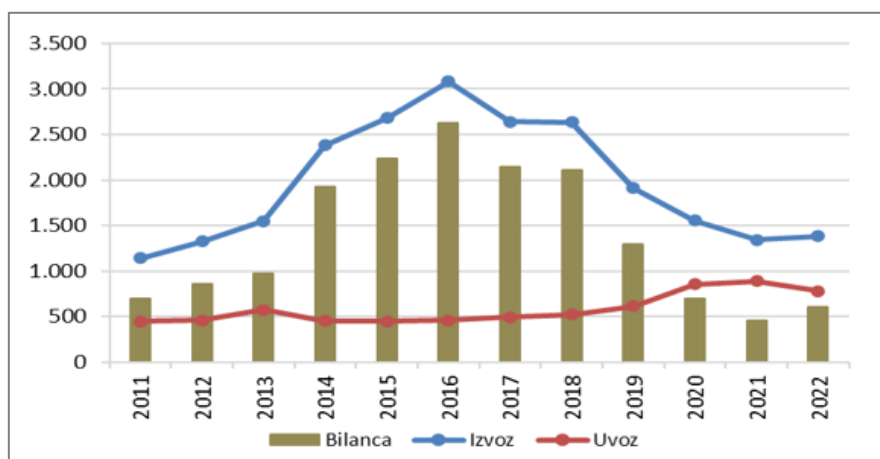
Največ okroglega lesa so v letu 2022 predelala podjetja v industriji žaganega lesa in furnirja (2 milijona m³), pri tem je prevladovala predelava iglavcev (86 %). Sledijo industrije lesnih kompozitov, mehanske celuloze in kemikalij, ki so skupno predelale 0,5 milijona m³ (–5 % v primerjavi z 2021), od tega je bilo 54 % lesa iglavcev. Velik porabnik okroglega lesa so gospodinjstva, ki porabijo nad milijon m³ lesa za kurjavo letno, vendar del tega izvira tudi iz negozdnih virov. Nedavna raziskava Gozdarskega inštituta Slovenije (GIS) je pokazala, da 34 % gospodinjstev, sodelujočih v raziskavi, za ogrevanje kot glavni/primarni energent uporablja lesna goriva, od tega z 78 % prevladuje poraba drv. Po podatkih GIS se krepi proizvodnja sekancev (v letu 2020 je presegla 2,4 mio nasutih m³, kar je za 102 % več kot leta 2010). Prav tako se v državi povečuje število sekalnikov. Vhodne surovine za proizvodnjo sekancev so bile ob zadnji študiji leta 2021 predvsem žagarski ostanki (35 %), sečni ostanki (32 %) in okrogli les slabše kakovosti (18 %).

V letu 2022 je GIS opravil raziskavo med večjimi predelovalci okroglega lesa listavcev v Sloveniji z namenom ugotavljanja dejanske porabe okroglega lesa listavcev v industriji in raziskovanju problematike rabe lesa listavcev v Sloveniji. Raziskava je pokazala, da je obseg predelave hlodovine listavcev za proizvodnjo žaganega lesa in furnirja v letu 2021 pomenil 67-odstotno izkoriščenost ocenjene razpoložljive količine hlodovine listavcev na trgu. Obseg predelave lesa listavcev slabše kakovosti za proizvodnjo lesnih plošč, mehanske celuloze in kemikalij pa je v letu 2021 pomenil 30-odstotno izkoriščenost ocenjene razpoložljive količine lesa listavcev slabše kakovosti. Rezultati raziskave potrjujejo problematiko rabe lesa listavcev in nakazujejo priložnosti slovenskega gozdno-lesnega sektorja za prihodnji razvoj.

Zunanja trgovina gozdnih lesnih sortimentov

Pri bilanci zunanje trgovine GLS od leta 2005 naprej beležimo zunanjetrgovinski presežek, ki je v letu 2016 dosegel rekordno vrednost (2,6 mio m³). Zunanjetrgovinski presežek kaže na večjo proizvodnjo GLS od porabe (z zmanjševanjem količin izvoza in povečevanjem količin uvoza se zunanjetrgovinski presežek zmanjšuje). V letu 2021 je presežek znašal 456 tisoč m³, kar je najmanj po letu 2006, v letu 2022 pa je zunanjetrgovinski presežek znašal 605 tisoč m³.

Slika 48: Izvoz, uvoz in zunanjetrgovinska bilanca okroglega lesa (000 m³); 2011–2022*

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni GIS

Do leta 2020 je bil tradicionalno največji zunanjetrgovinski presežek zabeležen pri skupini hlodi za žago in furnir iglavcev (v obdobju 2015–2018 nad 1 mio m³), v letu 2020 se je znižal na 157 tisoč m³, v letu 2021 pa je bil prvič po letu 1991 zabeležen zunanjetrgovinski primanjkljaj. V

letu 2022 pa je bila zunanjetrgovinska bilanca znova pozitivna, presežek je znašal 45 tisoč m³ (predvsem zaradi zmanjšane uvoza hlodovine iglavcev).

Preglednica 99: Zunanjetrgovinska bilanca gozdnih lesnih sortimentov (000 m³); 2018–2022

IZVOZ – UVOZ	2018	2019	2020	2021	2022*
Okrogli les – skupaj, od tega:	2.112	1.296	702	456	605
Okrogli industrijski les – skupaj, od tega:	1.928	1.258	641	433	556
– Okrogli industrijski les, iglavci, od tega:	1.683	825	224	-26	55
hlodi za žago in furnir, iglavci	1.407	656	157	-1	45
les za celulozo in plošče ter drug okrogli industrijski les, iglavci	275	168	68	-25	10
– Okrogli industrijski les, listavci	246	434	416	459	500
Les za kurjavo – skupaj	184	38	61	24	50

* Začasni podatki.

Opomba: Podatki so zaokroženi na 1.000 m³, zaradi česar se seštevki posameznih postavk lahko razlikujejo od vsote.

Vir: SURS, preračuni GIS

Zunanjetrgovinski primanjkljaj je bil v letu 2021 značilen tudi za les za celulozo in plošče iglavcev in drug okrogli industrijski les, kar se je zgodilo prvič po letu 2006. V letu 2022 pa smo pri tej skupini GLS zabeležili znova zunanjetrgovinski presežek, in sicer 10 tisoč m³. Od leta 2018 pa se povečuje zunanjetrgovinski presežek okroglega industrijskega lesa listavcev, ki je v letu 2022 po začasni podatkih znašal 500 tisoč m³ (+9 % v primerjavi z letom 2021), kar je razen leta 2015 rekorden podatek.

Izvoz gozdnih lesnih sortimentov

Izvoz okroglega lesa se je več let zmanjševal, v letu 2022 pa povečal (+3 % glede na leto 2021) in znašal 1,4 milijona m³. Pri tem se je najbolj povečal izvoz kategorije les za celulozo in plošče in drug okrogel industrijski les iglavcev, in sicer za 15 %. V strukturi izvoza okroglega lesa je z 618 tisoč m³ prevladovala kategorija okrogli industrijski les listavcev, od tega z 63 % prevladuje bukov les vseh dimenzij. Izvoz te skupine okroglega lesa je v letu 2022 primerljiv z letom 2021. Z 283 tisoč m³ sledi izvoz hlodovine iglavcev (–1 % glede na leto 2021), kar je najmanj po letu 2010. Izvoz lesa za celulozo in plošče in drugega tehničnega lesa iglavcev je znašal 275 tisoč m³ in je za 145 tisoč m³ večji kot v povprečju obdobja 2009–2013, ko ni bilo obsežnih sanitarnih sečenj zaradi ujm ali gradacije podlubnikov. Izvoz lesa za kurjavo je od leta 2019 precej stabilen in je v letu 2022 znašal 209 tisoč m³ (+4 % v primerjavi z letom 2021).

Preglednica 100: Izvoz gozdnih lesnih sortimentov (000 m³); 2018–2022

IZVOZ	2018	2019	2020	2021	2022*
Okrogli les – skupaj, od tega:	2.636	1.910	1.558	1.345	1.386
Okrogli industrijski les – skupaj, od tega:	2.278	1.714	1.357	1.144	1.176
– Okrogli industrijski les, iglavci, od tega:	1.919	1.168	821	525	558
hlodi za žago in furnir, iglavci	1.436	769	523	286	283
les za celulozo in plošče ter drug okrogli industrijski les, iglavci	483	399	298	239	275
– Okrogli industrijski les, listavci	359	546	536	619	618
Les za kurjavo – skupaj	358	196	200	201	209

* Začasni podatki.

Opomba: Podatki so zaokroženi na 1.000 m³, zaradi česar se seštevki posameznih postavk lahko razlikujejo od skupne vsote.

Vir: SURS, preračuni GIS

V letu 2022 je bilo podobno kot v letu 2021 največ izvoza okroglega lesa v Italijo (–2 % v primerjavi z letom 2021). Po strukturi izvoza okroglega lesa v Italijo z 58 % prevladuje okrogli industrijski les listavcev, od tega prevladuje bukov les premera 15 cm ali več. Po količini izvoza sledi Avstrija, kamor se sicer izvoz okroglega lesa v zadnjih letih zmanjšuje. V Avstrijo še vedno izvažamo največ hlodovine iglavcev, ki je v letu 2022 obsegala 54 % vsega izvoza v Avstrijo

(196 tisoč m³). Na tretjem mestu je Hrvaška, v katero se je izvoz povečal za 46 % v primerjavi z letom 2021. Na Hrvaško se je največ (38 %) izvozilo okroglega industrijskega lesa listavcev, prevladuje bukov les premera 15 cm ali več. S 25 % izvoženi količin na Hrvaško sledi hlodovina iglavcev.

Obseg izvoza GLS v 2022 je obsegal 32 % celotne proizvedene količine, vendar del izvoza izvira tudi iz uvoza. Delež izvoza hlodov iglavcev za žago in furnir se glede na proizvedeno količino teh sortimentov še naprej zmanjšuje in je v letu 2022 znašal 16 %. Izvoz hlodovine listavcev pa je v letu 2022 obsegal okrog 50 % proizvodnje teh sortimentov.

Uvoz gozdnih lesnih sortimentov

Uvoz okroglega lesa je po začasnih podatkih v letu 2022 znašal 780 tisoč m³, kar je za 12 % manj v primerjavi z letom 2021. Uvoz se je zmanjšal pri vseh skupinah, razen pri skupini les za celulozo in plošče in drug okrogel industrijski les iglavcev, pri kateri je uvoz enak kot v letu 2021. V strukturi uvoza z 265 tisoč m³ prevladuje skupina les za celulozo in plošče ter drug okrogel industrijski les iglavcev, z 238 tisoč m³ pa sledi uvoz hlodovine iglavcev (–17 % v primerjavi z letom 2021). Uvoz lesa za kurjavo je v letu 2022 znašal 160 tisoč m³, kar je na podobni ravni kot v letu 2019. Nasprotno od izvoza, se je v letu 2022 uvozilo najmanj okroglega industrijskega lesa listavcev, in sicer 118 tisoč m³.

Preglednica 101: Uvoz gozdnih lesnih sortimentov (000 m³); 2018–2022

UVOZ	2018	2019	2020	2021	2022*
Okrogli les – skupaj, od tega:	524	614	855	889	780
Okrogli industrijski les – skupaj, od tega:	350	456	717	711	621
– Okrogli industrijski les, iglavci, od tega:	237	344	597	551	503
hlodi za žago in furnir, iglavci	29	113	367	287	238
les za celulozo in plošče ter drug okrogli industrijski les, iglavci	208	231	230	264	265
– Okrogli industrijski les, listavci	113	112	120	160	118
Les za kurjavo – skupaj	174	158	139	178	160

* Začasni podatki.

Opomba: Podatki so zaokroženi na 1.000 m³, zaradi česar se seštevki posameznih postavk lahko razlikujejo od skupne vsote.

Vir: SURS, preračuni GIS

V letu 2022 se je največ okroglega lesa uvozilo iz Avstrije, in sicer 271 tisoč m³. Uvoz okroglega lesa iz Avstrije se povečuje od leta 2020; 69 % uvoza obsega les za celulozo in plošče in drug tehnični les iglavcev, od tega prevladuje les smreke ali jelke premera manj kot 15 cm. Po količini sledi uvoz iz Italije, od koder smo lani največ (68 %) uvozili hlodovino iglavcev. Uvoz okroglega lesa iz Hrvaške ter Bosne in Hercegovine se je tudi zaradi ukrepov tamkajšnjih vlad lani precej zmanjšal; iz Hrvaške za 31 %, iz Bosne in Hercegovine pa za 10 % v primerjavi z letom 2021. Po letu 2020, ko smo uvozili rekordne količine okroglega lesa iz Češke, se uvoz okroglega lesa iz te države izrazito zmanjšuje, se pa nasprotno, v zadnjih letih povečuje uvoz iz Francije s prevladujočim deležem hrastovega lesa in lesa za kurjavo.

Cene gozdnih lesnih sortimentov

Po statističnih podatkih so se povprečne letne odkupne cene (brez DDV) hlodovine iglavcev v letih 2013 do 2021 gibale med 57,41 EUR/m³ (leto 2020) in 83,28 EUR/m³ (leto 2021). V letu 2022 se je povprečna letna odkupna cena (brez DDV) teh sortimentov še zvišala, in sicer na 95,72 EUR/m³, kar je rekordno, odkar se od leta 2006 zbirajo cene GLS.

Cene hlodovine listavcev v zadnjih letih naraščajo, enako velja za les za celulozo in plošče ter les za kurjavo. Najbolj izrazit dvig povprečne cene je zaznati pri hlodovini hrasta, ki je v letu 2022 presegla 240 EUR/m³ (brez DDV).

Po statističnih podatkih se je povprečna cena vseh GLS skupaj v letu 2022 zvišala za 23 % v primerjavi z letom 2021.

Preglednica 102: Odkupne cene po kategorijah kakovosti gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov (EUR/m³, brez DDV); 2018–2022

	2018	2019	2020	2021	2022	2022_1č	2022_2č	2022_3č	2022_4č
Hlodi – iglavcev, skupaj	62,5	58,3	57,4	83,3	95,7	98,5	104,8	95,0	83,9
Hlodi, hrast	149,4	152,5	157,5	179,8	242,8	235,8	237,7	226,0	280,6
Hlodi, bukev	66,4	69,0	68,5	72,0	80,1	77,6	72,4	87,9	99,1
Les za celulozo in plošče, iglavcev	30,0	30,2	29,2	31,2	40,6	35,7	35,9	40,3	48,3
Les za celulozo in plošče, listavcev	48,0	46,4	43,5	43,7	55,6	46,4	46,9	62,2	73,3
Les za kurjavo, listavcev	43,0	46,7	42,4	45,8	60,8	z	z	z	z

2022_1č: prvo četrtletje leta 2022

2022_2č: drugo četrtletje leta 2022

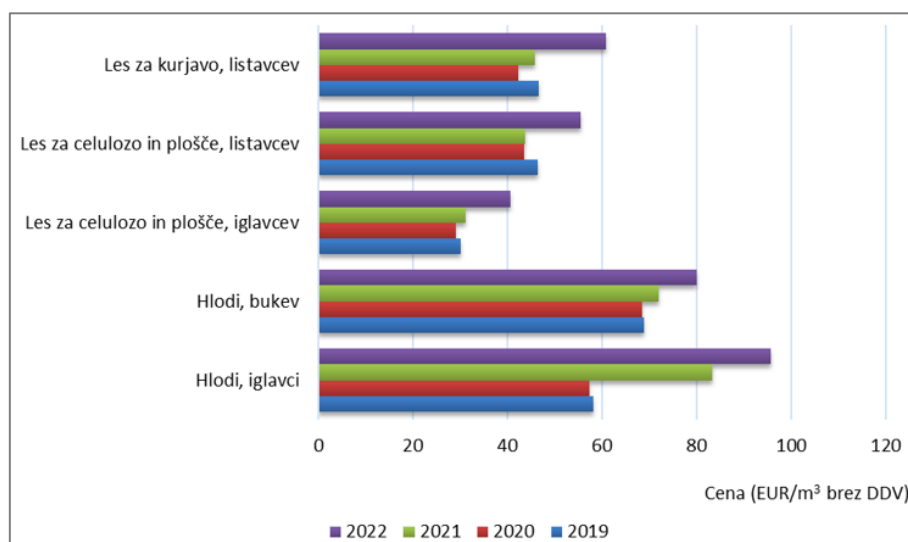
2022_3č: tretje četrtletje leta 2022

2022_4č: četrto četrtletje leta 2022

z – Zaupni podatki.

Vir: SURS, preračuni GIS

Slika 49: Letne povprečne odkupne cene izbranih skupin gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov; 2019–2022

Vir: SURS

Slovenski trg GLS postaja vedno bolj odvisen od razmer v sosednjih državah in na širšem evropskem ter svetovnem trgu. V letu 2022 je na trg GLS v Sloveniji in po svetu vplivala tudi omejitev izvoza okroglega lesa in grobo obdelanega lesa iz Rusije, ki je začela veljati s 1. januarjem 2022. Z vojno v Ukrajini je sledila prepoved uvoza GLS iz Rusije in Belorusije, ki jo je EU v okviru sankcij sprejela v juniju 2022, zaradi česar se je izvoz lesa v EU iz teh dveh držav zaustavil.

V letu 2022 je začela veljati še prepoved izvoza okroglega lesa in lesnih peletov iz Srbije ter Bosne in Hercegovine, kar je močno vplivalo tudi na trg okroglega lesa slabše kakovosti v Sloveniji. Tudi madžarska vlada je v letu 2022 začela omejevat izvoz drv, kar je vplivalo tudi na trg z drvami v Sloveniji.

Za leto 2022 je značilno višanje cen GLS na celotnem evropskem trgu. Tudi v letu 2022 je GIS spremljal odkupne cene GLS iz zasebnih gozdov, in sicer po posameznih kakovostnih razredih sortimentov. Iz raziskav je bilo ugotovljeno, da so bile za vse spremljane drevesne vrste in

kakovostne razrede sortimentov dosežene rekordne cene, odkar od leta 2017 GIS izvaja tovrstno raziskavo. Cene hlodovine iglavcev so bile najvišje v maju, ko so za kakovostne razrede od D2 do A znašale od 80 do 151 EUR/m³ (brez DDV). Cene hlodovine bukve in hrasta so bile najvišje v novembru 2022, takrat so se cene v primeru bukve gibale med 80 EUR/m³ brez DDV (za kakovostni razred D) in 120 EUR/m³ brez DDV (za kakovostni razred A1), v primeru hrasta pa med 100 EUR/m³ brez DDV (kakovostni razred D) in 500 EUR/m³ brez DDV (kakovostni razred F1).

Predvsem zaradi energetske krize so bile v letu 2022 dosežene tudi rekordne cene industrijskega lesa slabše kakovosti in lesa za kurjavo. Cene lesa za celulozo in plošče so se za iglavce gibale med 45 in 50 EUR/m³ (brez DDV), za bukev in ostale trde listavce pa med 70 in 83 EUR/m³ brez DDV. Cene lesa za kurjavo so bile v novembru 2022 za polovico višje kot februarja 2022 in je za bukev znašala 83 EUR/m³ brez DDV, za ostale trde listavce pa 73 EUR/m³ brez DDV. Več o značilnostih odkupa GLS iz zasebnih gozdov je dostopno v gradivu Odkup lesa iz zasebnih gozdov.¹⁵

Družba SiDG d. o. o. je v letu 2022 javno objavljala informacije o prodajnih cenah GLS, in sicer mesečne cenike GLS za dolgoročne pogodbe, cenike GLS za direktno prodajo, informacije o prodaji GLS iz javnih pozivov za zbiranje ponudb za odkup GLS (izhodiščne cene GLS, dosežene cene) in informacije iz javnih dražb (količine, cene, vrsta GLS). Povprečne prodajne cene po količinah prevladujočih skupin GLS iz državnih gozdov so bile v letu 2022 višje kot v letu pred tem. Cena za hlodovino iglavcev je znašala 99,8 EUR/m³ brez DDV (+16 %), cena hlodovine listavcev, pri katerih prevladuje bukovina, pa 87,2 EUR/m³ brez DDV (+12 %). Pri lesu za celulozo in plošče iglavcev (celulozni les) je bila dosežena cena 45,0 EUR/m³ brez DDV (+37 %), pri lesu za plošče listavcev 54,2 EUR/m³ brez DDV (+23 %). Povprečne prodajne cene (brez DDV) po količini manj zastopanih skupin GLS so bile pri drugem industrijskem lesu iglavcev (drogovi) 92,2 EUR/m³, pri drugem industrijskem lesu listavcev (taninski les) 48,4 EUR/m³ in pri lesu za kurjavo listavcev 51,8 EUR/m³.

Dosežene cene GLS iz državnih gozdov, ki jih upravlja družba SiDG, so bile v letu 2022 pod vplivom izrednih razmer na srednjeevropskem in domačem trgu GLS, ki so bile v veliki meri posledica vojne v Ukrajini in energetske krize v Evropi. Rekordne cene lesa slabše kakovosti so bile posledica izrednega povpraševanja energetskega sektorja v Evropi. Cene hlodovine iglavcev so bile zaradi zelo ugodnih razmer na trgu žaganega lesa visoke do sredine leta, v drugi polovici leta, še posebej v zadnjem četrtletju, pa so se zaradi spremenjenih razmer na trgu žaganega lesa iglavcev in večjega obsega sanitarnega poseka občutno znižale. V Evropi in Sloveniji je imel pozitiven vpliv na cene GLS tudi zmanjšan obseg sanitarnih sečenj.

Gozdno semenarstvo in drevesničarstvo

V letu 2022 je bilo v register dobaviteljev gozdnega reprodukcijskega materiala MKGP vpisanih sedem dobaviteljev, ki se ukvarjajo s pridelovanjem, trženjem in uporabo gozdnega reprodukcijskega materiala. Ta obsega semenski material, dele rastlin in sadilni material tistih drevesnih vrst in umetnih križancev, ki se v skladu s predpisi uporabljajo za obnovo gozdov s saditvijo in setvijo, pogozdovanje, snovanje in vzdrževanje trajnih zaščitnih ali protierozijskih pasov gozdnega drevja ter snovanje in vzdrževanje plantaž gozdnega drevja. V letu 2022 je bilo za obnovo gozdov s sadnjo ter za sanacijo po ujmah in v požarih poškodovanih gozdov uporabljenih skupno 1.071.911 sadik. Zaradi pomanjkanja ustreznih sadik v Sloveniji je ZGS za obnovo po požarih, boleznih, škodljivcih in naravnih ujmah poškodovanih gozdov zagotovil po poreklu ustrezne sadike puhastega hrasta in črnike iz Hrvaške, ki so bile namenjene obnovi

¹⁵ Odkup lesa iz zasebnih gozdov (<https://wcm.gozdis.si/sl/podatki/kazalniki/podatki/2021090721322964/odkup-lesa-iz-zasebnih-gozdov/>)

požarišča Goriškega Krasa, ter macesna iz Avstrije. Za ta namen je ZGS od Gozdarskega inštituta Slovenije pridobil ustrezna strokovna mnenja o ustreznosti gozdnega reprodukcijskega materiala. Za namen obnove požarišča Goriški Kras je ZGS s pomočjo prostovoljcev organiziral nabiranje 115 kg semena treh drevesnih vrst ter organiziral nabiranje dodatnih 1.100 kg semena šestih drevesnih vrst registriranega dobavitelja gozdnega reprodukcijskega materiala. V letu 2022 so se na podlagi izdelanega Programa oblikovanja rezerv semenskega materiala za leto 2022, dopolnile zaloge semena bukve (142 kg) in jelke (70 kg).

12.1.5 Proračunski izdatki za naloge na področju gozdarstva in lovstva

V letu 2022 je bilo v okviru proračuna MKGP gozdarstvu namenjenih 73,3 milijona EUR. Del te vrednosti sestavljajo tudi sredstva, zbrana v okviru Gozdnega sklada, kjer se zbirajo sredstva od razpolaganja z državnimi gozdovi, iz letnega nadomestila za upravljanje državnih gozdov v višini 20 % prihodkov od zaračunane prodaje lesa in iz koncesijske dajatve za izkoriščanje državnih gozdov. Brez teh sredstev je bilo v gozdarstvu in lovstvu v letu 2022 za redno financiranje in sofinanciranje nalog, ki jih določa Zakon o gozdovih,¹⁶ porabljenih 30,9 milijona EUR, kar v primerjavi z letom 2021 nekoliko več (+5 %).

Preglednica 103: Poraba proračunskih sredstev za naloge na področju gozdarstva in lovstva (000 EUR); 2018–2022

	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
JAVNA GOZDARSKA SLUŽBA	21.532,5	22.737,2	23.537,0	24.535,3	25.934,0	105,7
PROGRAM OBNOVE, NEGE IN VARSTVA GOZDOV	1.320,9	1.338,9	1.478,7	1.331,9	1.336,4	100,3
Obnova gozdov	212,9	234,9	195,4	190,0	216,5	114,0
Obnova gozdov na pogoriščih in od ujm poškodovanih gozdov	184,7	177,3	189,7	188,0	166,3	88,4
Nega gozdov	345,5	358,8	376,0	380,6	380,6	100,0
Varstvo gozdov	499,1	514,6	661,4	524,6	510,0	97,2
Semenarska in drevesničarska dejavnost	25,0	3,3	8,0	3,6	24,6	687,9
Vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali	53,7	50,0	48,2	45,1	38,5	85,4
VZDRŽEVANJE IN GRADNJA GOZDNIH CEST	1.266,7	1.420,4	1.658,2	2.594,6	2.537,4	97,8
SPREMLJAJOČI UKREPI V GOZDARSTVU IN LOVSTVU	710,9	670,4	797,5	870,8	1.112,3	127,7
Izvršba odločb ZZG Slovenije	0,0	0,7	1,9	3,4	0,0	/
Odškodnine zaradi razglasitve gozdov s posebnim namenom	2,0	2,0	1,2	1,9	3,0	152,5
Nevladne organizacije, strokovne prireditve, publicistika	5,3	0,0	0,0	9,6	0,0	/
Znanstvenoraziskovalno delo	397,8	389,3	439,2	460,7	450,0	97,7
Odškodnine za škodo, ki jo povzroči divjad	305,8	278,4	355,2	395,2	659,3	166,8
NALOGE PO ZAKONU O GOZDOVIH, SKUPAJ	24.831,0	26.166,9	27.471,5	29.332,6	30.920,2	105,4
Javna služba za področje divjadi in lovstva	4,0	13,0	98,5	95,3	100,0	104,9
Gozdni sklad	5.571,6	25.196,4	11.678,4	17.312,8	26.095,6	150,7
Izredna pomoč zaradi posledic epidemije covid-19	–	–	356,2	–	–	/
NALOGE V GOZDARSTVU IN LOVSTVU, SKUPAJ	30.406,6	51.376,3	39.604,6	46.740,7	57.115,8	122,2
Gozdni sklad – zbiranje sredstev*	13.932,4	17.547,4	12.732,8	14.481,1	16.167,8	111,6
SKUPAJ GOZDARSTVO IN LOVSTVO	44.339,0	68.923,7	52.337,4	61.221,9	73.283,5	119,7

* Navedena so zbrana sredstva Gozdnega sklada, dejanska izplačila iz tega naslova pa so navedena zgoraj.

Vir: MKGP

Sredstva za naloge po Zakonu o gozdovih in po Zakonu o divjadi in lovstvu skupaj so v letu 2022 znašala 57,1 milijona EUR, kar je več kot v letu prej (+22 %). To povečanje sredstev je predvsem rezultat občutno višjih sredstev Gozdnega sklada.

¹⁶ Zakon o gozdovih: Uradni list RS, št. 30/93, 56/99 – ZON, 67/02, 110/02 – ZGO-1, 115/06 – ORZG40, 110/07, 106/10, 63/13, 101/13 – ZDavNepr, 17/14, 22/14 – odl. US, 24/15, 9/16 – ZGGLRS in 77/16

12.1.6 Izobraževalni programi v Sloveniji s področja gozdarstva

V šolskem letu 2021/22 je bilo na Srednji gozdarski, lesarski in zdravstveni šoli Postojna v program gozdar vpisanih 45 dijakov in 92 dijakov v program gozdarski tehnik. Izobraževanje v programu gozdar je zaključilo 12 dijakov in 19 dijakov v programu gozdarski tehnik. Šola je izvajala tečaje za nacionalno poklicno kvalifikacijo in je podelila skupno 329 certifikatov, kar je za 67 certifikatov manj kot v letu pred tem. Glede na naziv poklicne kvalifikacije je bilo podeljeno naslednje število certifikatov: 51 za gozdarskega gojitelja, 108 za gozdarskega sekača, 79 za gozdarskega traktorista, 12 za gozdarskega žičničarja, 36 za odkupovalca odpremnika lesa ter 43 za upravljavca strojev za strojno sečnjo in izvoz lesa z zgibnim polprikolničarjem. V šolskem letu 2021/22 je šola za različne ciljne skupine izvajala tudi tečaje s področja gozdarstva, in sicer tečaje za varno delo z motorno žago, tečaje za pripravo na izpit za nacionalno poklicno kvalifikacijo za različne nazive s področja gozdarstva, tečaj za varno delo s traktorjem in traktorskimi priključki, tečaj za delo s hidravličnim nakladalnikom, tečaj za gozdne žičnice, tečaje za krojenje in klasifikacijo GLS ter nego gozda in tečaj arboristike (osnova nege urbanih dreves in drevesnega plezanja).

Na Lesarsko šolo Maribor je bilo v šolskem letu 2021/22 v program gozdarstva skupaj vpisanih 61 dijakov, od tega 27 v program gozdarski tehnik in 34 v program gozdar. V letu 2022 je izobraževanje uspešno zaključilo 7 gozdarskih tehnikov in 5 gozdarjev.

Na Biotehniško fakulteto, na Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, je bilo v študijskem letu 2021/22 skupaj vpisanih 216 študentov, od tega 99 v univerzitetni študijski program, 93 v visokošolski študijski program, 15 na magistrski študij in 9 na doktorski študij. V letu 2022 je študij zaključilo 10 študentov univerzitetnega študijskega programa, 19 študentov visokošolskega, 15 študentov magistrskega ter 1 študent doktorskega študijskega programa (študij Bioznanosti, znanstveno področje Upravljanje gozdnih ekosistemov).

Na Višji strokovni šoli Postojna je bilo v študijskem letu 2021/22 na študijski program gozdarstva in lovstva vpisanih 47 študentov. V letu 2022 je ta izobraževalni program uspešno zaključilo 13 študentov.

12.1.7 Gozdarska inšpekcija

Gozdarska inšpekcija, ki deluje v Inšpektoratu RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo (IRSKGLR), je v letu 2022 štela 16 gozdarskih inšpektorjev (vključno z vodjo gozdarske inšpekcije). Sedež inšpektorjev je v območnih enotah in izpostavah inšpektorata, območje delovanja pa je omejeno z mejami GGO. V ljubljanskem in mariborskem GGO sta zaradi velikosti območij zaposlena po dva inšpektorja, v ljubljanskem območju pa del neposrednega nadzora opravlja tudi vodja inšpekcije.

Obseg dela gozdarskih inšpektorjev se zaradi naravnih ujm in posledične prevelike namnožitve škodljivih insektov, povečanega pritiska na gozd predvsem v okolici urbanih središč (nelegalni posegi v gozd, nedovoljena vožnja, nabiranje gozdnih plodov ipd.) in posledično povečanega števila prijav ter zaradi uvajanja novih predpisov in sprememb obstoječih povečuje. Število gozdarskih inšpektorjev kljub novim in zahtevnejšim nalogam pa že od leta 1995 ostaja enako. Njihova prednostna naloga je bila tudi v letu 2022 nadzor nad izvajanjem sanitarne sečnje in preventivnih varstvenih del.

V letu 2022 so gozdarski inšpektorji opravili 2.569 pregledov, izdali so 211 odločb v inšpekcijskem postopku, 147 sklepov v zvezi s temi postopki in 29 sklepov v izvršilnih

postopkih. Izdanih je bilo tudi 201 opozoril po 33. členu ZIN,¹⁷ s katerimi so zavezanci opozorjeni na nepravilnosti in na njihove posledice, določi pa se tudi rok za njihovo odpravo.

Najpogostejša kršitev predpisov je še vedno posek brez izdane odločbe ZGS ali v nasprotju z njo. V zvezi s tem je bilo v letu 2022 izvedenih 442 pregledov legalnosti sečnje. Izdani sta bili dve inšpekcijski odločbi o ustavitvi sečnje in dve opozorili po ZIN. Nekateri revirni gozdarji ZGS pri izdaji odločb za dovolitev poseka izbranih dreves drevje na terenu označijo le z barvno piko brez žiga na koreničniku, kar oteži ali celo onemogoči obravnavanje nedovoljenega poseka dreves oziroma sečnje dreves v nasprotju z izdano odločbo ZGS. Gozdarska inšpekcija prejme poročila o poseku brez odločbe od ZGS oziroma si podatke o nedovoljenih sečnjah pridobi z neposrednim vpogledom v njihove evidence, vendar vseh kršitev zaradi velikega števila ne more obravnavati. V primerih nedovoljenega poseka le nekaj dreves gozdarska inšpekcija navadno pošlje lastniku gozda le opozorilni dopis, v katerem ga pouči o zakonskih določilih glede sečnje dreves. V letu 2022 je bilo poslanih 160 takih dopisov. Prijave fizičnih oseb, ki se nanašajo na posek brez odkazila, imajo pogosto izvor v medsosedskih ali družinskih sporih. Proti ugotovljenim kršiteljem je gozdarska inšpekcija prekrškovno ukrepala.

Drugi najpogostejši razlog inšpekcijskega ukrepanja so posegi v gozd brez soglasja ZGS oziroma sum kršitev 21. člena ZG. Sem po vsebini spadajo tudi krčitve gozdov v kmetijske namene brez dovoljenja ZGS. Tovrstnih pregledov je bilo 372. Izdanih je bilo 28 inšpekcijskih odločb in 54 opozoril po ZIN. Posegi v gozd se izvajajo najpogosteje za namene gradnje objektov, pogostokrat tudi za to, da kršitelji te površine uporabljajo za različne druge namene, na primer motokros poligon, kolesarski poligon ali poligon za paintball. V primeru gradenj v gozdu in navoza odpadnega materiala so ukrepi gozdarske inšpekcije odvisni od izvajanja nalog gradbene in okoljske inšpekcije.

V letu 2022 je bilo izvedeno tudi 253 inšpekcijskih pregledov zaradi suma kršitev določil prvega odstavka 18. člena ZG, to je zmanjševanje rasti in rodovitnosti rastišč, stabilnosti ali trajnosti gozda oziroma ogrožanje funkcij gozdov. Običajno gre po obsegu za manjše posege v gozd in gozdni prostor zaradi odlaganja ali odvzemanja materiala, postavitve začasnih objektov in za primere, ko je zaradi poseka drevja prišlo do zmanjševanja funkcij gozdov. Čedalje pogosteje se pojavljajo tudi obsežni navozi izkopnega materiala pri gradnji večjih objektov v gozd. Izdano je bilo 33 opozoril po ZIN in 24 ureditvenih odločb v inšpekcijskih postopkih.

Gozdarska inšpekcija v zadnjih letih posebno pozornost namenja nadzoru nad izvajanjem določb ZG s področja varstva gozdov oziroma predpisanih ukrepov za preprečitev in zatrtje rastlinskih bolezni in prekomerno namnožitev populacij žuželk, ki lahko porušijo biotsko ravnovesje v gozdu, ter za preprečitev druge škode v gozdovih. Na tem področju je bilo v inšpekcijskih postopkih opravljeno 309 pregledov. Področje vključuje izvedbo preventivnih varstvenih del, sanitarne sečnje, skladiščenje GLS in uporabo kemičnih sredstev v gozdu. Z namenom odprave posledic nepravilnosti je gozdarska inšpekcija izdala 92 inšpekcijskih odločb za posek lubadark v naselju in 23 opozoril po ZIN.

Sečnja, spravilo, zlaganje in prevoz v nasprotju s predpisi o varstvu gozdov in v nasprotju s predpisi o izvajanju sečnje so bili v letu 2022 obravnavani 108-krat, izdanih pa je bilo 19 opozoril po ZIN.

Zaradi uporabe gozdnih cest v nasprotju z režimom, voženj zunaj gozdnih cest, čezmerne uporabe cest in nedovoljene zapore gozdnih cest so gozdarski inšpektorji opravili 79 pregledov. Zavezancem so v inšpekcijskih postopkih izrekli štiri opozorila po ZIN. Do kršitev pri uporabi gozdnih cest pride največkrat zaradi neupoštevanja režima uporabe, bodisi gre za

¹⁷ ZIN: Zakon o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 43/07 – uradno prečiščeno besedilo in 40/14).

trajno prepoved prometa, označeno s prometni znakom, bodisi za začasno prepoved uporabe prometnice. Redkejši so primeri obravnavanja čezmerne uporabe gozdnih cest, zaradi katere ostanejo na gozdni cesti negativne posledice.

Nepravilnosti, ki se nanašajo na gradnjo in vzdrževanje gozdnih cest in vlak, so bile v letu 2022 obravnavane v 106 primerih. Gozdarska inšpekcija je z namenom odprave posledic nepravilnosti pri gradnji in vzdrževanju gozdnih cest in vlak izdala devet inšpekcijskih odločb in 21 opozoril po ZIN. Ob tem inšpekcijske službe ugotavljajo, da se ZGS prepozno odzove na nepravilnosti v zvezi z gradnjo in vzdrževanjem cest in vlak oziroma da gradenj in vzdrževanja ne spremlja in s tem pravočasno ne prepreči nepravilnosti.

V 46 primerih je bil opravljen tudi nadzor ograditve posameznih delov gozda v nasprotju s predpisi. To so primeri ograževanja lastnine v primerih, ko se gozdna površina stika z gradbeno ali gre za ograditev gozda ob pašniku in pa tudi postavitve obor za rejo divjadi. V inšpekcijskem postopku so zavezanci opozorjeni na možnost pridobitve soglasja za postavitev ograje, če pa to ni mogoče, se odredi odstranitev. Gozdarska inšpekcija je tako v letu 2022 izdala eno inšpekcijsko odločbo in izrekla pet opozoril po ZIN.

Gozdarska inšpekcija že nekaj let pregleda približno 300 izvajalcev del v gozdovih na leto. Vsako leto se na novo registrira veliko izvajalcev, pri katerih mora gozdarska inšpekcija po obstoječi zakonodaji preveriti strokovno usposobljenost. V letu 2022 je tako pregledala 335 subjektov. Večina jih je bila za delo v gozdu registriranih, 12 jih je delalo v lastnem gozdu ali so izvajali medsosedske pomoči. Če zavezanec ne izpolnjuje pogojev strokovne usposobljenosti, ki jih določa Pravilnik o minimalnih pogojih,¹⁸ mu gozdarska inšpekcija izda inšpekcijsko odločbo o prepovedi dela. V letu 2022 je bilo izdanih 49 takih odločb.

Gozdarska inšpekcija nadzoruje tudi določbe Uredbe (EU) št. 995/2010, ki prepoveduje dajanje nezakonito posekanega lesa ali proizvodov iz takega lesa na trg. Subjekti, ki dajejo les ali lesne proizvode na trg, morajo ravnati s potrebno skrbnostjo, zato morajo imeti vzpostavljen sistem potrebne skrbnosti (SPS). Trgovci z lesom in lesnimi proizvodi morajo biti v celotni dobavni verigi sposobni navesti dobavitelje in kupce proizvodov. Nadzor SPS se opravlja tudi ob drugih kršitvah določb zakona ZG, predvsem ob obravnavi nelegalnega poseka dreves. Nadzor je bil opravljen pri 265 subjektih, od tega je bilo pregledano 240 fizičnih in 25 pravnih oseb. Pri nadzoru SPS je bilo izdanih 18 opozoril po ZIN z rokom za odpravo pomanjkljivosti. V prekrškovnih postopkih pa je bilo kršiteljem izrečenih 13 opozoril po ZP, 6 opominov in 22 glob (ti kršitelji niso imeli vzpostavljenega SPS ali pa je bil ta pomanjkljiv, nekateri pa so ravnali v nasprotju z njim). Predloženi SPS so bili pomanjkljivi, ker ni bila narejena ocena tveganja ali pa je bilo tveganje napačno ocenjeno, ni bila zagotovljena sledljivost lesa do odločbe ZGS, ker so bili predloženi podatki o prodaji lesa skupni za več odločb, manjkali so datumi odvozov lesa, podatki o kupcih lesa so bili nepopolni ipd. Pregledanih je bilo tudi 17 trgovcev z lesom, nepravilnosti niso bile ugotovljene.

Uredba (EU) 995/2010 prepoveduje dajanje nezakonito posekanega lesa na trg. V letu 2022 je gozdarska inšpekcija ukrepala tudi na tem področju. Gozdarska inšpekcija večinoma obravnava dajanje nezakonito posekanega lesa na trg, ko sta odvoz in prodaja lesa že izvršena. Poleg prekrškovnih sankcij zaradi sečnje dreves brez določbe ZGS ali v nasprotju z njo so bila zaradi dajanja nelegalno posekanega lesa na trg izrečena tudi tri opozorila po ZP, sedem opominov in 37 glob. V dveh primerih je bila izdana inšpekcijska odločba, ki je zavezancu prepovedala dati na trg nezakonito posekan les, ki še ni bil odpeljan iz gozda.

¹⁸ Pravilnik o minimalnih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati izvajalci del v gozdovih (Uradni list RS, št. 35/94, 50/06, 74/11 in 80/12)

Število izrečenih ukrepov v prekrškovnem postopku je bilo v letu 2022 za 18 % večje kot v predhodnem letu. Od skupno 978 ukrepov je bilo v letu 2022 izrečenih 263 opozoril, 65 glob s plačilnim nalogom, 331 odločb z izrekom opomina in 319 odločb z izrekom globe.

12.1.8 Mednarodno sodelovanje v gozdarstvu

Delovanje na ravni Evropske Unije

Slovenija si v Delovni skupini Sveta Evropske unije za gozdarstvo prizadeva za trajnostno, večnamensko in sonaravno gospodarjenje z gozdovi, za ohranjanje biotske raznovrstnosti gozdov, krepitev vloge gozdov in gozdarstva pri razvoju podeželja, za uravnotežen pristop k varstvu gozdov, okoljskim ambicijam, socialno-ekonomski vlogi gozdarstva ter za nadomeščanje fosilnih in energetske bolj potratnih materialov z lesom, s čimer sledi zavezi podnebne nevtralnosti do leta 2050. Delovna skupina je v letu 2022 obravnavala dosežke ministrskih svetov, odborov za gozdove in gozdarstvo Združenih narodov, Partnerstev za gozdove, postopek spremembe Stalnega odbora za gozdarstvo in vprašanja Forest Europe glede stanja v gozdarstvu v Ukrajini ter poročila glede gozdarskih tem, ki so bile obravnavane v drugih delovnih skupinah, predvsem v Delovni skupini za okolje.

Slovenija sodeluje tudi v Stalnem odboru za gozdarstvo pri Evropski komisiji in Svetu Evropske unije, kot ga določa sklep Sveta iz leta 1989. Ta odbor je posvetovalni forum za strokovna vprašanja, povezana z gozdovi oziroma prostor za sodelovanje in redno izmenjavo informacij, mnenj, stališč in usklajevanj z zainteresiranimi stranmi v gozdarstvu. Da bi se okrepila izmenjava mnenj tudi na ravni varstva biotske pestrosti, je Evropska komisija vzpostavila še delovno telo Gozd & Narava (angl. Forest & Nature), ki vključuje strokovnjake gozdarstva in poznavalce okoljskih razmer. Skupina je v letu 2022 sodelovala pri pripravi smernic za sonaravnejše gospodarjenje z gozdovi, kot ga je napovedala v letu 2020 objavljena Strategija za biotsko raznovrstnost do leta 2030.

Vzpostavljena je bila tudi podskupina Stalnega odbora za gozdarstvo, katere namen je pomoč Evropski komisiji pri pripravi osnutka zakonodajnega predloga za okvir za spremljanje gozdov, poročanje o njih in zbiranje podatkov, ki ga predvideva Strategija za gozdove do leta 2030. Z namenom oblikovanja dobrih izhodišč zakonodajnega predloga je češko predsedstvo v Kutni Hori organiziralo delavnico, na kateri so predstavniki odločevalcev, strokovnjakov in znanstvenikov razpravljali o pristopih in možnosti za poenotenje metodologij pridobivanja podatkov in interpretacij rezultatov.

Slovenija aktivno sodeluje v odboru FLEGT/EUTR, ki obravnava aktualne zadeve na področju izvajanja Uredbe (EU) št. 995/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o določitvi obveznosti gospodarskih subjektov, ki dajejo na trg les in lesne proizvode ter Uredbe Sveta (ES) št. 2173/2005 z dne 20. decembra 2005 o vzpostavitvi sheme izdajanja dovoljenj FLEGT za uvoz lesa v Evropsko skupnost.

Sodelovanje med Slovenijo in Kitajsko – Mehanizem 17+1 gozdarstvo

Slovenija od leta 2016 vodi Mehanizem za usklajevanje sodelovanja med Kitajsko ter državami srednje in vzhodne Evrope na področju gozdarstva (Mehanizem gozdarstvo). To sodelovanje je namenjeno krepitvi poslovnega, znanstvenega in političnega sodelovanja na področju gozdarstva in lesarstva ter je del širšega Mehanizma med Kitajsko in CEEC (države srednje in vzhodne Evrope). Sekretariat Mehanizma gozdarstvo je tudi v letu 2022 aktivno deloval na področju sodelovanja znotraj mehanizma s poudarkom na pripravi vsebin za napovedani gospodarski forum na Kitajskem.

Organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo

Znotraj Organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO) deluje delovna skupina za upravljanje gorskih povodij (Working Party on Management of Mountain Watersheds; WPMWW). Njena podskupina za varovalne gozdove, ki ji predsedujeta Avstrija in Slovenija, je leta 2022 izvedla delavnico, na kateri sta poleg avstrijskih agencij sodelovala tudi ZGS in MKGP. Tridnevna delavnica je bila organizirana v Beljaku in Kranjski Gori. Dva dneva sta bila namenjena ogledu razmer na terenu, izzivom in iskanju rešitev. Teme so bile vetrolom Vaia, erozija tal zaradi proženja usadov in snežnih plazov, problematika prenamnožitve podlubnikov, ukrepi proti prevelikemu številu rastlinojede divjadi, podpora lastnikom gozdov pri upravljanju gozdov, vplivi podnebnih sprememb in sodelovanje med lokalnimi skupnostmi, odločevalci ter različnimi institucijami, najbolj pogosto med hudourničarji in pa gozdarji. V Sloveniji so si udeleženci ogledali primere dobrih praks reševanja skalnega podora, umeščanja velikih infrastrukturnih objektov v varovalne gozdove ter izvajanje sečnje v varovalnem gozdu z namenom krepitve zaščitne funkcije gozdov.

Forest EUROpe

Medvladna prostovoljna organizacija, ki je vseevropski politični proces s 46 državami pristopnicami in opazovalkami (med njimi Evropska komisija in Evropski gozdarski inštitut ter druge institucije s statusom opazovalke), je v letu 2022 organizirala več dogodkov oziroma razprav, posvečenih več temam, na primer zelene službe in izobrazba, ocenjevanje stanja gozdov, priprave na vseevropski sistem ocenjevanja ranljivosti gozdov, posodobitev opredelitve sonaravnega gospodarjenja z gozdovi, o katerih so se pogovarjali na visoki politični ravni in strokovnjaki (tako imenovana raziskovalno-svetovalna skupina), in pomoč Ukrajini pri obnovi njenega gozdarskega sektorja.

Integrate in Evropski inštitut za gozdove

Integrate je neformalno združenje predstavnikov držav, v katerih se varovanje narave in biotske pestrosti vključuje v načrte za gospodarjenje z gozdovi. V mreži Integrate se zato lastniki gozdov, strokovnjaki in drugi različni deležniki in skupine izobražujejo in informirajo o tem, kako se v cilje gospodarjenja z gozdovi vključuje čim več tematik varstva biotske raznovrstnosti. Mreži je v letu 2022 ob podpori Evropskega inštituta za gozdove predsedovala Španija, ki je oktobra v Madridu organizirala 8. letno konferenco, na kateri je bilo med drugim izvoljeno novo predsedstvo, Luksemburg.

Tehnična pomoč Republike Slovenije Albaniji, Bosni in Hercegovini, Črni gori, Kosovu, Severni Makedoniji in Srbiji na področju trajnostnega upravljanja gozdov in upravljanja divjadi na območju Zahodnega Balkana.

V letu 2022 sta bili izvedeni dve delavnici, in sicer v Skopju in Gornji Radgoni. V njunem okviru je bila predstavljena slovenska praksa trajnostnega, večnamenskega in sonaravnega gospodarjenja z gozdovi in trajnostno upravljanje divjadi. Prav tako so bili predstavljeni Zeleni dogovor EU, strategija EU za gozdove do leta 2030, Uredba o obveznosti pravnih subjektov, ki dajejo na trg EU les in lesne proizvode (EUTR), Uredba EU LULUCF in Nacionalna gozdna inventura.

12.2 Lovstvo

Organiziranost slovenskega lovstva ter upravljanje divjadi in njenega življenjskega okolja ureja predvsem Zakon o divjadi in lovstvu, ki je začel veljati leta 2004. Zakon ureja upravljanje divjadi, ki obsega načrtovanje, ohranjanje, trajnostno gospodarjenje in spremljanje stanja divjadi ter načine njihovega izvajanja. Divjad je v upravljanju države in tudi lovska pravica pripada državi, ki jo lahko prenese na usposobljeno pravno osebo. Slovenija je v letu 2009 podelila koncesije za upravljanje divjadi lovskim družinam. Med divjad so uvrščene vrste prostoživečih sesalcev in ptic, ki se lovijo. Med divjad pa niso uvrščene velike zveri (rjavi medved, volk in ris), ki spadajo pod zavarovane prostoživeče živalske vrste.

V Sloveniji je ustanovljenih 411 lovišč in deset lovišč s posebnim namenom (v nadaljnjem besedilu: LPN). Od desetih LPN je v osmih loviščih upravljavec ZGS, v lovišču Triglav Bled je upravljalec Javni zavod Triglavski narodni park, v lovišču Brdo pri Kranju pa Javni gospodarski zavod protokolarne storitve RS. Z divjadjo v loviščih trajnostno gospodarijo lovske družine. Na območju Slovenije deluje 417 lovskih družin (411 družin je pridobilo koncesijo za trajnostno gospodarjenje z divjadjo), združenih v 15 lovskih upravljavskih območij (v nadaljnjem besedilu: LUO).

Zakon o divjadi in lovstvu med lovske organizacije uvršča tudi območna združenja upravljavcev lovišč in lovišč s posebnim namenom (v nadaljnjem besedilu: OZUL), v katera se morajo združevati vsi upravljavci lovišč in LPN v določenem LUO. Njihovi glavni nalogi sta urejanje in usklajevanje nalog pri upravljanju divjadi in njenega življenjskega okolja, v sodelovanju z ZGS pa v javnem interesu opravljajo tudi letne preglede odstrela in izgub za presojo pravilnosti izvedenega načrta odvzema divjadi.

Usmerjanje razvoja populacij prostoživečih živali

Leto 2022 je bilo drugo leto veljavnosti dvoletnih lovskih upravljavskih načrtov 2021–2022, ki jih je v letu 2021 pripravil ZGS v sodelovanju z lovskimi organizacijami, območnimi enotami Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave, območnimi enotami KGZS ter lokalnimi in drugimi skupnostmi, katerih dejavnost je povezana z divjadjo in njenim okoljem. Po analizi opravljenih ukrepov v populacijah divjadi v predhodnem letu je ZGS skupaj z območno pristojnimi OZUL uskladal letne načrte lovišč in LPN z dvoletnim načrtom LUO. ZGS je spremljal realizacijo odvzema vrst divjadi ter v nekaterih primerih v soglasju z OZUL in upravljavci lovišč prerazporedil načrtovani odvzem parkljaste divjadi med lovišči.

Cilj trajnostnega gospodarjenja z rastlinojedimi parkljarji (jelenjad, srnjad, muflon, gams in damjak) in divjim prašičem so zdrave populacije s stabilno spolno in starostno strukturo, usklajene tudi s populacijami drugih vrst in njihovim okoljem. Stanje male poljske divjadi se še naprej slabša, zlasti zaradi slabšanja kakovosti habitatov. V letu 2022 je bilo na podlagi podatkov pri odvzemu jelenjadi zaznati nadaljnje naraščanje številčnosti populacij te vrste.

Pregled odstrela in ugotovljenih izgub

V letu 2022 je bil odvzem srnjadi na podobni ravni kot v letu 2021. Pri divjem prašiču je bil po rekordnem odvzemu v letu 2021 le-ta nekoliko nižji (–27 %), a še vedno drugi najvišji do zdaj. Odvzem jelenjadi se je v primerjavi z letom prej še povečal (+4 %) in bil največji do zdaj. Odvzem medveda in volka se je prav tako povečal, medtem ko je pri risu odvzem (le-ta je izključno posledica izgub) ostal nizek.

Preglednica 104: Pregled odstrela in ugotovljenih izgub divjadi in velikih zveri; 2012–2022

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Srna	41.927	41.204	41.406	41.670	40.948	41.870	39.786	38.759	37.911	38.339	38.169
Navadni jelen	5.780	5.983	6.344	6.591	7.101	8.229	7.674	7.885	7.996	9.279	9.644
Damjak	245	226	235	228	234	284	234	287	297	446	345
Muflon	672	659	579	579	580	593	531	575	501	566	577
Gams	2.483	2.416	2.372	2.427	2.496	2.500	2.582	2.514	2.320	2.546	2.663
Divji prašič	13.159	8.820	9.930	8.579	9.038	12.457	8.481	13.430	10.848	19.478	14.220
Medved	132	63	143	113	47	122	153	183	99	148	234
Ris	2	0	1	0	2	0	0	2	1	2	1
Volk	14	3	12	7	2	8	11	20	14	6	9
Poljski zajec	3.480	3.064	2.683	2.476	2.275	2.187	1.942	1.878	1.336	1.459	1.539
Fazan	21.195	17.187	13.976	15.822	16.450	16.432	14.887	14.332	6.727	13.472	11.450
Poljska jerebica	1.463	1.509	1.449	1.471	1.870	1.972	1.291	1.064	848	820	1.006
Raca mlakarica	3.645	3.605	2.833	2.991	2.642	2.421	2.439	2.824	2.006	1.757	1.679

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

Preglednica 105: Odstrel in ugotovljene izgube na 100 ha površine v letu 2022

Vrsta divjadi	Leto 2022			Izločeno število na 100 ha lovne površine LUO		
	Načrt odvzema	Odstrel in ugotovljene izgube	Realizacija načrta (%)	Povp. LUO	Maks. LUO	Lovsko upravljavsko območje (LUO)
Srna	2.530	2.541	100	2,03	3,86	slovensko-goriško
Navadni jelen	2.512	2.517	100	0,51	1,24	kočevsko-belokranjsko
Gams	690	645	93	0,14	0,60	triglavsko
Divji prašič	3.400	4.159	122	0,76	3,11	primorsko

Vir: ZGS

Pregled odstrela, izgub, načrta odstrela, realizacije načrta in izločeno število štirih najpomembnejših vrst divjadi na 100 ha skupne površine v štirih najbolj reprezentativnih LUO v Sloveniji kažejo, da je realizacija odvzema srnjadi v nižinskem Slovenskogoriškem LUO sledila načrtovanemu odvzemu (100 %). Enako velja za realizacijo odvzema jelenjadi v Kočevsko-Belokranjskem LUO (100 %). Realiziran odvzem gamsa v Triglavskem LUO je bil pod načrtovanim (93 %), v Primorskem LUO pa je bila realizacija odvzema divjega prašiča nad načrtovanim (122 %).

Škoda, ki jo povzroča divjad

Škoda, ki jo povzroča divjad, je eden od kazalnikov, na podlagi katerega lahko posredno sklepamo o vplivu divjadi na okolje. Vrednost škode (ocenjena v EUR), ki jo povzroči divjadi (v največji meri divji prašič in jelenjad), medletno precej niha. Vrednost škode se je v letu 2022 znova povečala in je bila največja v zadnjem desetletnem obdobju.

Preglednica 106: Škoda, ki jo povzročata rastlinojeda divjad in divji prašič; 2012–2022

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Škoda (v 000 EUR)	599,2	778,3	480,6	446,8	424,4	582,0	433,5	667,0	533,6	816,2	826,3

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

Pri strukturi ocenjene škode glede na povzročitelje se je v primerjavi z letom 2021 znova povečal delež škode pri drugi parkljusti divjadi (na 33 %; močno prevladuje jelenjad) in upadel delež škode pri velikih zvereh (na 22 %). Delež škode, ki jo je povzročil divji prašič, se je v primerjavi z letom 2021 nekoliko zmanjšal. Škoda, ki so jo povzročile druge vrste divjadi, je bila zanemarljiva.

Preglednica 107: Ocena strukture škod na kmetijskih kulturah, ki jih povzročajo divjad in velike zveri (%); 2012–2022

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Divji prašič	47	55	45	38	35	37	36	30	34	46	44
Druga parkljasta divjad	11	20	22	25	29	22	32	18	33	27	33
Druga divjad	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1
Velike zveri	42	24	32	36	35	39	32	51	32	26	22
Skupaj	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

Biotehniška dela

Biotehniški ukrepi so pomembni pri zmanjševanju negativnega vpliva divjadi na njeno življenjsko okolje, predvsem na obseg škod v kmetijstvu in neželenih vplivov v gozdu. Zimsko krmljenje je v pretežni meri namenjeno jelenjadi. Delež preprečevalnega krmljenja, ki je bilo v preteklosti pretežno namenjeno divjemu prašiču, je v zadnjem obdobju močno upadel, in sicer kot posledica ukrepov za preprečevanje širjenja bolezni afriške prašičje kuge, ki prepovedujejo preprečevalno krmljenje. Manjši delež krmljenja je namenjen muflonu in damjaku.

Preglednica 108: Prikaz opravljenih biotehniških del; 2012–2022

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Zimsko in preprečevalno krmljenje (t)	2.772	2.792	2.724	2.552	2.321	2.269	2.283	1.719	1.829	1.762	1.401
Krmne njive (ha)	481,0	423,6	419,1	406,2	400,4	409,4	427,3	398,5	384,2	411,0	404,4
Pridelovalne njive (ha)	95,0	95,3	86,0	89,6	81,3	73,7	72,5	98,5	57,0	95,4	66,0

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

Podoben učinek kot krmljenje imajo tudi krmne njive, ki lahko služijo tudi kot remize za malo poljsko divjad, kjer živali najdejo mesto za kritje, parjenje, valjenje in vzrejo mladičev. Obseg zimskega in preprečevalnega krmljenja v zadnjem desetletju v splošnem upada, medtem ko obseg priprave krmnih in pridelovalnih njiv ob medletnih nihanjih ostaja na podobni ravni (krmne njive na okoli 400 ha, pridelovalne pa na okoli 50–100 ha).

Vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali

Za vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali državni proračun vsako leto namenja določena sredstva. Sredstva so namenjena izključno lastnikom gozdnih zemljišč. Lastniki gozdov so izkoristili večji del teh sredstev, preostalo pa so prejeli izvajalci del, zlasti lovske organizacije. Če lastniki gozdov nimajo interesa, da bi delo opravili sami, lahko s pooblastilom in odstopno izjavo odstopijo delo in pravico do prejema subvencije izvajalcu del (upravljavcu lovišča oziroma lovski družini).

Večji obseg del za izboljšanje življenjskega okolja prostoživečih živali izvedejo lovske organizacije, ki od lastnika pridobijo objekt za delo (zemljišče), lastniki pa zadržijo subvencijo kot obliko medsebojne poravnave za najem zemljišča. Pomemben delež pri zagotavljanju primernih pogojev za prostoživeče živali prispevajo tudi delavci ZGS s strokovnim delom in lastniki gozdov z delom v gozdovih v skladu z nasveti in gozdnogojitvenimi načrti. Strokovno pravilna in ob pravem času izvedena dela v gozdovih lahko precej prispevajo k izboljšanju življenjskega okolja prostoživečih živali. Upoštevanje usmeritev za prilagojeno gospodarjenje z gozdom je še zlasti pomembno za ohranitev redkih in ogroženih vrst.

13 RIBIŠTVO

13.1 Morsko ribištvo in ribogojstvo

Vzreja in ulov v morskem ribištvu

V letu 2022 so slovenski ribiči iztovorili nekaj več kot 106 ton svežih ribiških proizvodov, kar je približno enako kot v preteklem letu. Iztovor rib, ki predstavlja večino iztovora slovenskih ribičev, je znašal okoli 65 % celotnega iztovora (68,7 t) in je v primerjavi z letom prej manjši za približno 16 %. Prav tako se je zmanjšal iztovor rakov, in sicer za 69 %. Sicer pa raki v strukturi celotnega iztovora obsegajo nekaj manj kot 2 % (1,7 t). Visoko povečanje pa je opaziti pri iztovoru mehkužcev (za 87 %), ki s 35,8 tone iztovora obsegajo 34 % celotnega morskega iztovora; iztovor mehkužcev je bil na podobni ravni kot v letu 2020. Pri tem se ugotavlja predvsem vidno povečanje iztovora moškatne hobotnice.

Preglednica 109: Ulov, iztovor in vzreja rib, mehkužcev in rakov (t); 2016–2022

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
Morski iztovor	152,4	128,4	126,4	120,7	155,4	106,4	106,3	99,9
ribe	115,9	105,3	94,3	90,0	105,1	81,7	68,7	84,1
mehkužci (glavonožci, školjke, polži)	28,9	21,7	30,9	29,1	37,7	19,2	35,8	186,6
raki	7,6	1,4	1,1	1,7	12,6	5,5	1,7	31,1
Marikultura, skupaj	664,2	725,9	683,5	913,6	507,2	511,0	622,2	121,8
Prostočasni ribolov	14,3	12,3	11,2	13,2	15,4	11,5	12,0	104,3
Morski iztovor, marikultura in prostočasni ribolov	830,9	866,6	821,1	1.047,5	677,9	628,9	740,5	117,7

* Začasni podatki.

Vir: MKGP, SURS in ZZRS

Vzreja morskih rib in mehkužcev (marikultura skupaj) je bila v letu 2022 s 622 tonami za 22 % večja kot v letu pred tem.

V skupino prostočasnega ribolova spadajo športni ribolov, športni ribolov s podvodno puško, rekreacijski ribolov in organizirana športna tekmovanja. V letu 2022 je v okviru prostočasnega morskega ribolova ulov znašal po začasni ocenah 12 ton, kar je okoli 4 % več kot v letu prej.

Delovno aktivne osebe v morskem gospodarskem ribolovu in morskem ribogojstvu (marikultura)

Leta 2021 je bilo v dejavnostih morskega gospodarskega ribolova in marikulture udeleženi 124 delovno aktivnih oseb, kar je 6 oseb več kot leto prej. Od tega se je 89 oseb ukvarjalo z gospodarskim ribolovom (3 več kot leta 2020), 35 oseb pa z marikulturo oziroma morskoukvarjalo (3 osebe več kot leta 2020).

Preglednica 110: Delovno aktivno prebivalstvo v morskem ribištvu in morskem ribogojstvu; 2017–2021

	Število delovno aktivnih oseb					Število delovno aktivnih oseb s polnim delovnim časom				
	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021
Gospodarski ribolov	96	89	80	86	89	45	45	38	33	36
Marikultura	36	32	35	32	35	22	22	27	27	29
Skupaj	132	121	115	118	124	67	67	65	60	65

Vir: SURS

Med osebami, ki so se leta 2021 ukvarjale z dejavnostjo morskega gospodarskega ribolova, so prevladovali ribiči, ki so bili samozaposleni, teh je bilo 50. Preostalih 39 oseb pa je bilo zaposlenih v podjetjih ali pri samostojnih podjetnikih. Čedalje več fizičnih ali pravnih oseb, ki so delovno aktivne v morskem gospodarskem ribolovu, je delovno aktivnih tudi v kakšni drugi gospodarski dejavnosti (npr. turizem, trgovina, prevozi potnikov na morju ali gostinstvo).

Leta 2021 se je z dejavnostjo morskega gospodarskega ribolova in marikulture skupaj za polni delovni čas ukvarjalo 65 oseb, kar je 5 oseb več kot v letu 2020. Pri tem se je z dejavnostjo gospodarskega ribolova ukvarjalo 36 oseb za polni delovni čas in 29 oseb pri dejavnosti marikulture.

Ribiška plovila in oprema v morskem ribištvi in ribogojstvu

V evidenci ribiških plovil Info Rib, ki ga upravlja MKGP, je bilo na dan 31. december 2022 zabeleženo 137 plovil za morski gospodarski ribolov, kar je za 6 plovil več kot v letu 2021.

V slovenski ribiški floti so prevladovala plovila celotne dolžine med 6 in 11,9 m (61 plovil oz. 45 % vseh plovil), tem pa so sledila plovila celotne dolžine do 5,9 m (59 plovil oz. 43 % vseh plovil). V primerjavi z letom 2021 se je povečalo število ribiških plovil med 6 in 11,9 m (za 5 plovil) in število plovil celotne dolžine med 12 in 17,9 m (za 1 plovilo, na 16 plovil). Število plovil v razredu celotne dolžine do 5,9 m pa je ostalo enako. Enako je ostalo tudi število plovil v velikostnem razredu celotne dolžine 18 m ali več (skupaj eno plovilo).

Preglednica 111: Vsa plovila v registru ribiških plovil ter aktivna plovila po dolžini in opremi; 2017–2022

	Plovila v registru ribiških plovil*						Aktivna plovila**					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Dolžina 18 m in več	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Dolžina od 12 do 17,9 m	13	15	15	15	15	16	9	10	10	9	9	10
Dolžina od 6 do 11,9 m	76	62	64	63	56	61	41	38	35	38	38	41
Dolžina do 5,9 m	81	56	57	57	59	59	29	29	26	23	25	25
Plovila, skupaj	171	134	137	136	131	137	79	77	71	70	72	76
Plovila glede na prvo ribolovno orodje***												
Zabodne in zapletne mreže	150	111	113	113	110	113	64	62	58	55	58	60
Vlečne mreže	16	17	17	17	15	18	10	13	11	11	11	13
Obkroževalne mreže	5	6	6	6	6	6	5	2	2	4	3	3

* Stanje na dan 31. decembra posameznega leta.

** Vsaj en oddan ladijski dnevnik v posameznem letu.

*** Segmentirana na podlagi prvega ribolovnega orodja v zadnjem izdanem dovoljenju za gospodarski ribolov.

Vir: MKGP (InfoRib)

Glede na prvo ribolovno orodje so v slovenski ribiški floti tudi leta 2022 po številu prevladovala plovila z zabodnimi in zapletnimi mrežami. Te so bile kot prvo ribolovno orodje navedene pri 113 plovilih, kar zajema 82 % plovil z veljavnimi dovoljenji za gospodarski ribolov. Sledila so plovila, ki so imela kot prvo ribolovno orodje navedene vlečne mreže (18 plovil) in plovila z obkroževalnimi mrežami (6 plovil). Ob tem je treba opozoriti, da čeprav je plovil z vlečno mrežo po številu manj, ujamejo pomemben delež celotnega ulova.

V letu 2022 so začela obratovati v slovenski ribiški floti tri plovila z zabodnimi in zapletnimi mrežami in tri plovila z vlečnimi mrežami. Število plovil z obkroževalnimi mrežami pa je ostalo enako kot v letu 2021.

Aktivno število plovil je že leta za približno polovico manjše od števila vseh registriranih ribiških plovil. V letu 2022 je bilo v registru ribiških plovil skupaj 137 plovil, aktivnih plovil pa le 76, kar je 55 % vseh registriranih plovil. Aktivna plovila so tista, ki so oddala vsaj en ladijski dnevnik,

v katerega se vpisuje ulov v posameznem letu. Po številu je bilo največ aktivnih ribiških plovil celotne dolžine med 6 in 11,9 m (41 plovil), kar obsega dobro polovico (54 %) vseh aktivnih plovil. Sledila so jim plovila celotne dolžine do 5,9 m (33 % aktivnih plovil), preostalo pa so bila aktivna plovila celotne dolžine med 12 m do 17,9 m (13 %). V dolžinski kategoriji nad 18 m v zadnjih letih ni bilo aktivnih ribiških plovil.

Aktivna plovila so v posameznem letu segmentirana na podlagi tistega ribolovnega orodja, ki ga imajo vpisanega kot prvo oziroma glavno ribolovno orodje v dovoljenju za gospodarski ribolov. To pomeni, da so lahko nekatera ribiška plovila v posameznem letu aktivna z ribolovnimi orodji, ki niso vpisana kot prvo oziroma glavno ribolovno orodje v dovoljenjih za gospodarski ribolov, oziroma so bila aktivna z ribolovnim orodjem (orodji), ki je v dovoljenjih za gospodarski ribolov navedeno za prvim oziroma glavnim ribolovnim orodjem. Glede na prvo ribolovno orodje, ki so ga imela aktivna plovila v letu 2022 vpisana v dovoljenju za gospodarski ribolov, so bila najštevilnejša tista, ki so uporabljala zabodne in zapletne mreže (60 plovil oz. 79 % vseh aktivnih plovil). S 13 aktivnimi plovili (17 %) so sledila plovila z vlečnimi mrežami, 3 plovila pa so uporabljala obkroževalne mreže (4 % vseh aktivnih plovil).

Flota plovil, ki se uporablja v marikulturi, je leta 2022 štela 15 plovil, kar pomeni eno plovilo manj kot leto prej. Iz flote je izstopilo eno plovilo v velikostni kategoriji celotne dolžine do 5,9 m (v tej kategoriji sta ostali dve plovili), osem plovil je ostalo v kategoriji celotne dolžine od 6 do 11,9 m, dve plovili v kategoriji dolžine od 12 do 17,9 m ter tri plovila v kategoriji dolžine več kot 18 m.

13.2 Sladkovodno ribištvo

Vzreja in ulov v sladkovodnem ribištvu

V Sloveniji je v celinskih oziroma sladkih vodah dovoljen le prostočasni oziroma rekreacijski ribolov. Večino ulova so toplovodne vrste. Ribe, vzrejene v komercialnih ribnikih za trženje športnega ribolova, se po metodologiji štejejo kot v akvakulturi vzrejene ribe. Podatki o ribah, vzrejenih v komercialnih ribnikih za trženje športnega ribolova, so zato vključeni v podatke o vzreji rib v ribogojnicah.

Preglednica 112: Ulov in vzreja sladkovodnih rib (t); 2016–2022

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
Vzreja v ribogojnicah	1.161,7	1.003,7	1.254,2	1.224,6	1.166,9	1.180,9	1.025,4	86,8
– hladnovodne ribe	945,6	819,3	1.066,8	986,0	934,2	933,1	802,9	86,0
– toplovodne ribe	216,1	184,4	187,4	238,6	232,7	247,8	222,5	89,8
Športni sladkovodni ribolov	143,5	144,4	129,7	158,4	156,6	156,1	151,9	97,3
– hladnovodne ribe	24,9	25,4	25,1	27,8	27,2	26,3	24,8	94,3
– toplovodne ribe	118,6	119,0	104,6	130,6	129,4	129,7	127,1	98,0
Skupaj sladkovodno ribištvo	1.305,2	1.148,1	1.383,9	1.383,0	1.323,5	1.337,0	1.177,3	88,1

* Stanje na dan 31. decembra.

Vir: MKGP, Javni zavod za ribištvo Slovenije (ribiški kataster) in SURS

V letu 2022 je bilo po začasni podatkih v ribogojnicah vzrejenih 1.025 ton sladkovodnih rib, kar je za 13 % manj kot leto prej. Pri tem je prevladovala vzreja hladnovodnih rib; z 803 tonami se je količina znižala za 14 % v primerjavi z letom 2021. Vzreja toplovodnih rib se je v letu 2022 zmanjšala na slabih 223 ton, kar je za 10 % manj kot leta 2021. Izplen v rekreativnem sladkovodnem ribolovu je leta 2022 znašal 152 ton, kar je za 3 % manj kot leta 2021, pri čemer se je izplen hladnovodnih rib zmanjšal za 6 % in izplen toplovodnih rib za 2 %.

Delovno aktivne osebe v sladkovodnem ribogojstvu

Z vzrejo sladkovodnih rib se je v letu 2021 ukvarjalo 152 delovno aktivnih oseb, kar je za tri osebe več kot v letu 2020.

Preglednica 113: Število delovno aktivnih oseb v sladkovodnem ribogojstvu; 2016–2021

		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Po pogostosti dela:	– polni delovni čas	63	61	59	60	63	72
	– skrajšani delovni čas	114	101	108	103	86	80
Po vrsti dela:	– ribogojec	:	:	:	:	:	:
	– drugo	:	:	:	:	:	:
Po zaposlitvenem statusu:	– zaposlen	87	84	97	100	89	85
	– samozaposlen	90	78	70	63	60	67
Skupaj		177	162	167	163	149	152

Vir: SURS

Glede na strukturo delovno aktivnih oseb v sladkovodni akvakulturi so, podobno kot v predhodnih letih, prevladovale osebe s skrajšanim delovnim časom. Delež teh oseb je v letu 2021 tako znašal 53 %. Med vsemi delovno aktivnimi osebami se je v letu 2021 število samozaposlenih oseb povečalo za 7, število zaposlenih oseb pa zmanjšalo za 4.

13.3 Odkupna vrednost vzrejenih vodnih organizmov

Skupna količina vzrejenih vodnih organizmov je v letu 2022 znašala 1.754 ton in se je v primerjavi z letom 2021 zmanjšala za približno 3 %, skupna odkupna vrednost vseh vodnih organizmov pa se je povečala za 12 % (na 7,8 mio EUR). K skupni odkupni vrednosti je s 6,9 milijona EUR v letu 2022 največ prispevala akvakultura.

Preglednica 114: Količina in odkupna vrednost vodnih organizmov (brez DDV); 2016–2022

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
Gospodarski ribolov (t)	152	128	126	121	155	106	106	99,9
Gospodarski ribolov (mio EUR)	1,10	0,90	0,90	0,90	1,20	0,90	0,90	106,8
Akvakultura (t)	1.826	1.730	1.938	2.138	1.674	1.692	1.648	97,4
Akvakultura (mio EUR)	5,00	4,60	6,20	6,40	5,80	6,10	6,90	113,1
Skupaj (t)	1.978	1.858	2.064	2.259	1.829	1.799	1.754	97,5
Skupaj (mio EUR)	6,10	5,50	7,10	7,30	7,00	7,00	7,80	112,3

* Začasni podatki.

Vir: MKGP, ZZRS in SURS

Cene za ključne komercialne vrste na splošno ostajajo stabilne. Rahla medletna nihanja cen so predvsem posledica povečanega ali zmanjšane obsega iztovarjanja. Za leto 2022 pa velja, da so cene vodnih organizmov porasle tudi s porastom stroškov vzreje in izlova.

13.4 Proračunski izdatki za ukrepe v ribištvu

Tudi v letu 2022 je MKGP finančno podprlo razvoj ribištva. Skupaj je bilo za ribištvo v letu 2022 izplačanih 6,2 milijona EUR, kar je nekoliko manj kot v predhodnem letu (–14 %).

V okviru sredstev za informacijski sistem je bilo izplačanih slabih 80 tisoč EUR. Zavodu za ribištvo Slovenije je bilo leta 2022 zagotovljeno financiranje javne službe na področju ribištva, ki se izvaja na podlagi potrjenega letnega programa dela in finančnega načrta. Letni program vključuje naslednje naloge: vodenje ribiškega katastra, priprava soglasij in strokovnih mnenj za poseg na vodah, izvajanje monitoringa rib in populacij rib, izdelava ribiških gojitvenih načrtov, priprava strokovnih podlag za podeljevanje koncesij, upravljanje izločenih voda, raziskovanje ribolovnih virov, spremljanje stanja za zagotavljanje trajnostne rabe rib ter poročanje državnim organom in organom EU. Za izvajanje teh nalog je bilo v letu 2022 izplačanih 522 tisoč EUR.

Preglednica 115: Proračunska izplačila za ribištvo (000 EUR); 2017–2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Informacijski sistem ribištva	52,8	103,0	77,3	56,9	61,2	79,9	130,5
Javni zavod za ribištvo	561,6	439,9	460,2	468,0	533,6	521,7	97,8
Javna služba za svetovanje v ribištvu	–	10,3	36,6	44,5	51,0	49,2	96,4
Varstvo naravnih virov v ribištvu	16,3	208,1	111,1	283,4	232,2	215,6	92,9
Izredne pomoči (npr. covid-19, energetska draginja) (SLO)	0,0	0,0	0,0	4,3	0,0	6,2	
Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo 2014–2020 (EU + SLO)	520,0	1.598,3	2.508,3	2.804,4	6.342,5	5.348,8	84,3
Skupaj državni proračun za ribištvo	1.150,7	2.359,5	3.193,5	3.661,6	7.220,7	6.221,4	86,2

Vir: MKGP

V letu 2022 je bilo 49 tisoč EUR zagotovljenih za financiranje izvajanja javne službe svetovanja v ribištvu (svetovanje v sektorju morskega gospodarskega ribolova). Sredstva v okviru varstva naravnih virov v ribištvu so v letu 2022 znašala dobrih 215 tisoč EUR, kar je za 7 % manj kot v letu 2021. Iz sredstev v okviru Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo 2014–2020 je bilo v letu 2022 izplačanih 5,3 milijona EUR, kar je sicer za 16 % manj kot v letu 2021, a še vedno opazno več kot v preteklih letih.

14 LITERATURA IN VIRI

1) Statistični in drugi podatki (razpoložljivi do 31. maja 2023)

SURS (Statistični urad Republike Slovenije):

Osnovni podatki po naročilu.

- Celotni odkup kmetijskih pridelkov po skupinah in vrstah, Slovenija (mesečni in letni podatki),
- Količine in vrednosti prodanih pridelkov in proizvodov na živilskih trgih, Slovenija (letni podatki),
- Uvoz in izvoz živilskih proizvodov po državah (KN 1–24; 8-mestna) (mesečni podatki),
- Proizvodnja, zaloge, poraba in prodaja živilskih proizvodov, Slovenija (mesečni podatki).

Objave s področja kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo.

- Rastlinska pridelava, Slovenija, 2021. 29. 3. 2023.

<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/10227>

- Ekonomski računi za kmetijstvo, Slovenija, 2021. 30. 9. 2022.

<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/10592>

- Popis kmetijskih gospodarstev, 2020. 18. 3. 2022

<https://www.stat.si/StatWeb/news/Index/10211>

- Realni dohodek iz kmetijstva – druga ocena, Slovenija, 2022. 27. 1. 2023.

<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/10863>

- Živinoreja, Slovenija, 2022 – začasni podatki. 12. 5. 2023.

<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/10323>

- Različne objave s področja okolje in naravni viri, podpodročje kmetijstvo in ribištvo, ter drugih področij (ekonomska področje – podpodročje nacionalni računi, cene, rudarstvo in predelovalne dejavnosti).

<https://pxweb.stat.si/SiStat>

Eurostat:

Eurostat, Database. Različne objave s področja kmetijstvo, nacionalni računi (kupna moč).

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/explore/all/agric?lang=en&subtheme=agr.aact&display=list&sort=category>

Eurostat, Main tables. Različne objave s področja kmetijstvo.

<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

Eurostat, Real GDP growth rate. Različne objave s področja bruto domačega proizvoda.

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00115/default/table?lang=en>

Evropska komisija:

Hrana, kmetijstvo, ribištvo:

https://commission.europa.eu/food-farming-fisheries_en

- Skupna kmetijska politika

https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy_en

- Kmetijstvo

https://agriculture.ec.europa.eu/farming_en

Drugi podatki:

AJPES. Informacije o poslovanju gospodarskih družb s področja predelovalnih dejavnosti v Republiki Sloveniji.

Ljubljana, Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve.

https://www.ajpes.si/Letna_porocila/Splosno

ARSKTRP. Ljubljana, Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja:

- Tržna poročila.

<https://www.gov.si/zbirke/storitve/priprava-trznih-porocil-za-kmetijske-pridelke-in-zivila/>

- Novice.

<https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/agencija-za-kmetijske-trge-in-razvoj-podezelja/novice/>

- Storitve (ukrepi).

<https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/agencija-za-kmetijske-trge-in-razvoj-podezelja/storitve/>

ARSO. Mesečni bilten ARSO (28. 5. 2022)

- Letnik 2021. Ljubljana, Agencija RS za okolje.

- Letnik 2022. Ljubljana, Agencija RS za okolje.

<https://www.arso.gov.si/o%20agenciji/knji%c5%benica/mese%c4%8dni%20bilten/>

Centralna podatkovna zbirka Govedo (CPZ Govedo). Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije.

<https://www.govedo.si/cpz-govedo/>

FADN RICA. Individualni standardni rezultati za Slovenijo na podlagi SO:

– *Obračunska leta 2009–2018 (podatki Evropske komisije),*

– *Obračunska leta 2019–2021 (podatki Evropske komisije, prejeti 24.5.2023; obračunsko leto 2021: začasni podatki)*

Javno dostopna baza podatkov FADN. FADN Public Database, avgust 2023.

<https://agridata.ec.europa.eu/extensions/FADNPublicDatabase/FADNPublicDatabase.html>

Ministrstvo za finance (MF). Bilten javnih financ, Pregled mesečnih, četrtnih in letnih javnofinančnih gibanj: Konsolidirana bilanca javnega financiranja.

<https://www.gov.si/teme/fiskalna-in-javnofinancna-politika/>

MKGP/ARSKTRP. Specifikacija proračuna po proračunskih postavkah in namenih (interni, neobjavljeni podatki).

Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije, Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja.

MKGP. Podatki iz registra pridelovalcev grozdja in vina. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije.

Modelni izračuni KIS. Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije.

https://www.kis.si/MODELNE_KALKULACIJE_2

Zavod RS za zaposlovanje (ZRSZ). Stopnja registrirane brezposelnosti po teritorialnih enotah; Statistične regije, 2001–2022.

<https://www.ess.gov.si/partnerji/trg-dela/trg-dela-v-stevilkah/stopnja-registrirane-brezposelnosti/>

2) Drugi viri

Banka Slovenije (BS). 2023. Bilten. April 2023, Letnik XXXII št. 4.

https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/bil2023_04.pdf (12.5.2023)

Javni razpisi MKGP. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (Ministrstvo za kmetijstvo in okolje) Republike Slovenije.

<https://www.gov.si/drzavni-organi/ministrstva/ministrstvo-za-kmetijstvo-gozdarstvo-in-prehrano/javne-objave-ministrstva-za-kmetijstvo-gozdarstvo-in-prehrano/>

Letno poročilo ARSKTRP, za obdobje 1. 1. 2022–31. 12. 2022. Ljubljana, Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja.

<https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/ARSKTRP/Aktualno/Letno-porocilo-2022.pdf> (10.5.2023)

Program razvoja podeželja Republike Slovenije 2014–2020 (13. sprememba). Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (18.5.2023).

<https://skp.si/program-razvoja-podezelja-2014-2020-do-2022>

Short-term outlook for EU agricultural markets in 2023. (Spring 2023). 2023. European Commission.

https://agriculture.ec.europa.eu/system/files/2023-04/short-term-outlook-spring-2023_en.pdf (12.5.2023)

UMAR. 2022. Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2022. Ljubljana, september 2022. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj.

https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/napovedi/jesen/2022/JNGG_2022_splet.pdf (12.5.2023)

UMAR. 2023. Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2023. Ljubljana, marec 2023. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj.

https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/napovedi/pomlad/pomladanska_2023/PN2023_S.pdf (12.5.2023)

Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2022

Statistične priloge

Kazalo prilog

STRUKTURA KMETIJSKIH GOSPODARSTEV	208
Priloga 1: Število KMG po rabi kmetijskih zemljišč; 2000–2020.....	208
Priloga 2: Raba zemljišč na kmetijskih gospodarstvih; 2000–2020.....	208
Priloga 3: Povprečna površina zemljišč na kmetijskih gospodarstvih; 2000–2020	208
Priloga 4: Kmetijska gospodarstva in kmetijska zemljišča v uporabi po velikostnih razredih KZU; 2000–2020	209
Priloga 5: Kmetijska gospodarstva z živino; 2000–2020	210
Priloga 6: Število živine; 2000–2020	210
Priloga 7: Povprečno število živali na kmetijsko gospodarstvo z živino; 2000–2020	211
Priloga 8: Kmetijska gospodarstva in število GVŽ po velikostnih razredih števila GVŽ; 2000–2020	211
Priloga 9: Kmetijska gospodarstva, KZU in ekonomska velikost po glavnih tipih kmetovanja; 2020	212
Priloga 10: Kmetijska gospodarstva, KZU, ekonomska velikost in GVŽ po velikostnih razredih ekonomske velikosti; 2010, 2020	212
OBSEG KMETIJSKE PROIZVODNJE	213
Priloga 11: Indeksi obsega kmetijske proizvodnje (2015 = 100); 2010–2022	213
Priloga 12: Kmetijska zemlja v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; ha); 2010–2022.....	214
Priloga 13: Struktura kmetijske zemlje v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; %); 2010–2022	215
Priloga 14: Pridelovalna površina na kmetijskih gospodarstvih (ha); 2010–2022	216
Priloga 15: Rastlinska pridelava na kmetijskih gospodarstvih (t); 2010–2022	217
Priloga 16: Hektarski pridelki v rastlinski pridelavi na kmetijskih gospodarstvih (t/ha); 2010–2022.....	218
Priloga 17: Število živine in živinorejska proizvodnja; 2010–2022	219
Priloga 18: Odkup in prodaja na tržnicah za nekatere pomembnejše kmetijske proizvode (t); 2010–2022.....	220
Priloga 19: Zakol živine v klavnicah; 2010–2022.....	221
PORABA KMETIJSKIH PROIZVODOV IN STOPNJE SAMOOSKRBE	222
Priloga 20: Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg; koledarsko leto); 2010–2022	222
Priloga 21: Stopnja samooskrbe s kmetijskimi proizvodi (%; koledarsko leto); 2010–2022.....	223
CENE V KMETIJSTVU	224
Priloga 22: Nominalni indeksi cen kmetijskih proizvodov pri proizvajalcih (2015 = 100); 2010–2022.....	224
Priloga 23: Realni indeksi cen kmetijskih proizvodov pri proizvajalcih (2015 = 100); 2010–2022	225
Priloga 24: Indeksi cen inputov za kmetijstvo; 2010–2022.....	226
Priloga 25: Povprečne letne odkupne cene pomembnejših kmetijskih proizvodov (EUR/t); 2010–2022.....	227
EKONOMSKI RAČUNI ZA KMETIJSTVO	228
Priloga 26: Vrednost kmetijske proizvodnje po osnovnih cenah (mio EUR, tekoče cene); 2010–2022.....	228
Priloga 27: Delež posameznih proizvodov v vrednosti proizvodnje po osnovnih cenah (%); 2010–2022.....	229
Priloga 28: Vrednost in struktura vmesne potrošnje v kmetijstvu; 2010–2022.....	230

Priloga 29: Osnovni kazalniki ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (mio EUR, tekoče cene); 2010–2022	231
Priloga 30: Indeksi osnovnih kazalnikov ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (realno; 2015 = 100); 2010–2022	232
PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	233
Priloga 31: Proračunska izplačila, povezana s kmetijstvom (000 EUR, koledarsko leto); 2010–2022	233
Priloga 32: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR, koledarsko leto); 2010–2022	234
Priloga 33: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR, koledarsko leto); 2010–2022	235
Priloga 34: Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR, koledarsko leto); 2010–2022	236
ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI	237
Priloga 35: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2010–2022	237
Priloga 36: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2010–2022	238
Priloga 37: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2010–2022	239
Priloga 38: Količinski izvoz nekaterih agroživilskih proizvodov (t); 2010–2022	240
Priloga 39: Količinski uvoz nekaterih agroživilskih proizvodov (t); 2010–2022	241
Priloga 40: Količinska zunanjetrgovinska bilanca nekaterih agroživilskih proizvodov (t); 2010–2022	242
Priloga 41: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga na Hrvaško (000 EUR); 2010–2022	243
Priloga 42: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz Hrvaške (000 EUR); 2010–2022	244
Priloga 43: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga s Hrvaško (000 EUR); 2010–2022	245
Priloga 44: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU* (000 EUR); 2010–2022	246
Priloga 45: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU* (000 EUR); 2010–2022	247
Priloga 46: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU* (000 EUR); 2010–2022	248
Priloga 47: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2010–2022	249
Priloga 48: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2010–2022	250
Priloga 49: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2010–2022	251
UKREPI KMETIJSKE POLITIKE	252
Priloga 50: Razpoložljiva sredstva, izplačila, nepravilnosti in finančni popravki pri neposrednih plačilih in tržnih ukrepih za evropsko proračunsko leto 2022 (od 16. 10. 2021 do 15. 10. 2022) ter ukrepi PRP, kumulativno za celotno programsko obdobje do 15. 10. 2022	252
Priloga 51: Izplačana neposredna plačila glede na uredbeno leto; 2018–2022	253
Priloga 52: Vrste in višine izravnalnih plačil na enoto za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (tekoči tečaj); 2009–2022	254
Priloga 53: Izplačana izravnalna plačila za območja z omejenimi dejavniki glede na uredbeno leto; 2018–2022	254

Priloga 54: Vrste in višine plačil na enoto za kmetijsko-okoljsko-podnebne ukrepe; 2016–2022 – se nadaljuje	255
Priloga 55: Vloženi zahtevki za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila; 2018–2022 (uredbeno leto) – se nadaljuje	261
Priloga 56: Vrste in višina plačil na enoto za ukrep dobrobit živali (EUR/GVŽ); 2014–2022	264
Priloga 57: Število kmetijskih gospodarstev in izplačana izravnalna plačila za ukrep dobrobit živali po uredbah; 2017–2022 (subvencijsko leto)	264
Priloga 58: Sredstva za ukrepe Programa razvoja podeželja 2014–2022 (do 31. 12. 2022) – se nadaljuje	265
FADN.....	267
Priloga 59: Osnovni kazalniki po metodologiji FADN; 2009–2021	267
EKOLOŠKO KMETOVANJE	268
Priloga 60: Ekološke kmetije in kmetijska zemljišča v uporabi, v kontroli ekološkega kmetovanja; 2009–2021	268
Priloga 61: Kmetijska zemljišča v uporabi, vključena v kontrolo ekološkega kmetovanja po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2009–2021	269
Priloga 62: Pridelava ekoloških rastlinskih pridelkov, po pomembnejših skupinah kmetijskih kultur (t); 2012–2021	270
Priloga 63: Število živali v ekološki reji po vrstah živali; 2010–2021	271
Priloga 64: Prireja ekoloških proizvodov živalskega izvora, po kategorijah proizvodov; 2012–2021	271
JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO	272
Priloga 65: Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2022.....	272
Priloga 66: Raziskovalni projekti s področja kmetijstva in živilstva, ki jih je v letu 2022 financiralo MKGP.....	273
GOZDARSTVO	278
Priloga 67: Površine gozdov po gozdnogospodarskih območjih glede na gozdnogospodarski načrt in lastniška struktura (ha); 2022	278
Priloga 68: Lesna zaloga gozdov po gozdnogospodarskih območjih; 2022	278
Priloga 69: Posek lesa v gozdovih (m ³); 1991–2022	279
Priloga 70: Letni možni posek lesa po gozdnogospodarskih območjih na podlagi gozdnogospodarskega načrta (m ³); 2022	279
Priloga 71: Delež poseka glede na možni posek (%); 2001–2022.....	280
Priloga 72: Sortimentna sestava lesa iz državnih gozdov (%); 2010–2022	280
Priloga 73: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m ³); 2010–2022	281
Priloga 74: Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti (000 m ³); 2010–2022.....	282
Priloga 75: Poraba proračunskih sredstev v gozdarstvu in lovstvu (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2010–2022)	283
RIBIŠTVO	284
Priloga 76: Poraba proračunskih sredstev v ribištvi (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2010–2022.....	284

STRUKTURA KMETIJSKIH GOSPODARSTEV

Priloga 1: Število KMG po rabi kmetijskih zemljišč; 2000–2020

	Število KMG						Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Delež (%)					
	2000	2005	2010	2013	2016	2020			2000	2005	2010	2013	2016	2020
Kmetijska zemljišča v uporabi	86.423	77.141	74.455	72.277	69.820	67.576	78,2	90,8	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Njive in vrtovi	80.858	71.981	63.272	68.744	66.675	56.968	70,5	90,0	93,6	93,3	85,0	95,1	95,5	84,3
Trajni nasadi	58.050	43.910	39.400	39.820	36.560	34.436	59,3	87,4	67,2	56,9	52,9	55,1	52,4	51,0
Trajni travniki in pašniki*	74.230	64.236	61.949	62.301	60.401	58.529	78,8	94,5	85,9	83,3	83,2	86,2	86,5	86,6

* Brez skupnih travnikov in pašnikov.

Vir: SURS

Priloga 2: Raba zemljišč na kmetijskih gospodarstvih; 2000–2020

	KZU (ha)						Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Delež (%)					
	2000	2005	2010	2013	2016	2020			2000	2005	2010	2013	2016	2020
Kmetijska zemljišča v uporabi	485.879	485.432	474.432	477.023	479.589	474.633	97,7	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Njive in vrtovi	170.571	175.864	170.144	173.697	176.518	175.531	102,9	103,2	35,1	36,2	35,9	36,4	36,8	37,0
Trajni nasadi	29.900	27.450	26.800	27.280	26.830	27.681	92,6	103,3	6,2	5,7	5,6	5,7	5,6	5,8
Trajni travniki in pašniki*	285.410	282.119	277.492	276.047	276.244	271.421	95,1	97,8	58,7	58,1	58,5	57,9	57,6	57,2

* Brez skupnih travnikov in pašnikov.

Vir: SURS

Priloga 3: Povprečna površina zemljišč na kmetijskih gospodarstvih; 2000–2020

	ha/KMG						Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Delež (%)					
	2000	2005	2010	2013	2016	2020			2000	2005	2010	2013	2016	2020
Kmetijska zemljišča v uporabi	5,6	6,3	6,4	6,6	6,9	7,0	124,9	110,2	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Njive in vrtovi	2,1	2,4	2,7	2,5	2,6	3,1	146,1	114,6	37,5	38,8	42,2	38,3	38,5	43,9
Trajni nasadi	0,5	0,6	0,7	0,7	0,7	0,8	156,1	118,2	9,2	9,9	10,7	10,4	10,7	11,4
Trajni travniki in pašniki*	3,8	4,4	4,5	4,4	4,6	4,6	120,6	103,5	68,4	69,8	70,3	67,1	66,6	66,0

* Brez skupnih travnikov in pašnikov.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 4: Kmetijska gospodarstva in kmetijska zemljišča v uporabi po velikostnih razredih KZU; 2000–2020

	Število KMG						Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Struktura (%)					
	2000	2005	2010	2013	2016	2020			2000	2005	2010	2013	2016	2020
brez KZU	44	34	191	100	83	755	1.715,9	395,3	0,1	0,0	0,3	0,1	0,1	1,1
> 0–3	35.254	28.937	30.603	29.105	27.985	26.550	75,3	86,8	40,8	37,5	41,0	40,2	40,0	38,9
3 –< 10	40.188	36.643	32.464	31.786	30.025	29.441	73,3	90,7	46,5	47,5	43,5	43,9	43,0	43,1
10 –< 20	9.165	8.819	8.100	7.882	7.922	7.770	84,8	95,9	10,6	11,4	10,9	10,9	11,3	11,4
20 –< 30	1.264	1.709	1.916	1.956	2.100	2.014	159,3	105,1	1,5	2,2	2,6	2,7	3,0	2,9
30 –< 50	377	723	920	1.043	1.195	1.145	303,7	124,5	0,4	0,9	1,2	1,4	1,7	1,7
> =50	175	311	452	506	593	656	374,9	145,1	0,2	0,4	0,6	0,7	0,8	1,0
Skupaj	86.467	77.176	74.646	72.378	69.903	68.331	79,0	91,5	100	100	100	100	100	100
KZU (ha)									Struktura (%)					
> 0–3	56.636	47.704	47.035	46.888	45.427	42.856	75,7	91,1	11,7	9,8	9,9	9,8	9,5	9,0
3 –< 10	226.153	205.390	180.969	176.601	165.972	164.417	72,7	90,9	46,5	42,3	38,1	37,0	34,6	34,6
10 –< 20	121.063	118.142	109.491	107.004	107.498	105.562	87,2	96,4	24,9	24,3	23,1	22,4	22,4	22,2
20 –< 30	29.927	40.452	45.939	47.318	50.454	48.488	162,0	105,5	6,2	8,3	9,7	9,9	10,5	10,2
30 –< 50	13.805	26.345	34.250	38.955	45.169	43.005	311,5	125,6	2,8	5,4	7,2	8,2	9,4	9,1
> =50	38.294	47.399	56.750	60.258	65.069	70.305	183,6	123,9	7,9	9,8	12,0	12,6	13,6	14,8
Skupaj	485.878	485.432	474.434	477.024	479.589	474.633	97,7	100,0	100	100	100	100	100	100

Vir: SURS

Priloga 5: Kmetijska gospodarstva z živino; 2000–2020

	Število KMG						Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Delež (%)					
	2000	2005	2010	2013	2016	2020			2000	2005	2010	2013	2016	2020
Glav velike živine (GVŽ)	77.452	66.909	58.648	57.749	55.782	44.976	58,1	76,7	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Gospodarstva z govedom	56.097	43.675	36.119	34.087	32.805	28.492	50,8	78,9	72,4	65,3	61,6	59,0	58,8	63,3
Gospodarstva s prašiči	44.623	33.945	26.441	23.700	22.649	12.200	27,3	46,1	57,6	50,7	45,1	41,0	40,6	27,1
Gospodarstva s perutnino	58.929	45.512	36.240	36.657	37.840	27.006	45,8	74,5	76,1	68,0	61,8	63,5	67,8	60,0
Gospodarstva z lihoprstimi kopitarji	4.634	5.128	5.948	6.029	5.766	5.179	111,8	87,1	6,0	7,7	10,1	10,4	10,3	11,5
Gospodarstva z ovci	4.330	5.747	6.181	6.243	6.150	5.017	115,9	81,2	5,6	8,6	10,5	10,8	11,0	11,2
Gospodarstva s kozami	4.775	4.108	4.214	4.022	4.598	3.379	70,8	80,2	6,2	6,1	7,2	7,0	8,2	7,5
Gospodarstva s kunci	12.682	10.303	8.051	8.300	8.672	3.361	26,5	41,7	16,4	15,4	13,7	14,4	15,5	7,5
Gospodarstva z jeleni	190	235	352	505	406	444	233,7	126,1	0,2	0,4	0,6	0,9	0,7	1,0

Vir: SURS

Priloga 6: Število živine; 2000–2020

	Število živine						Indeks 2020/00	Indeks 2020/10
	2000	2005	2010	2013	2016	2020		
Glav velike živine (GVŽ)	470.498	421.587	421.553	399.349	418.684	408.684	86,9	96,9
Govedo	499.546	461.224	472.333	462.066	486.014	476.383	95,4	100,9
Prašiči	601.953	505.161	382.031	287.498	273.359	235.475	39,1	61,6
Perutnina	6.731	3.293	4.901	4.858	6.223	7.043	104,6	143,7
Lihoprsti kopitarji	14.407	19.249	22.673	21.832	19.453	18.043	125,2	79,6
Ovce	96.027	131.126	137.737	130.657	134.929	114.382	119,1	83,0
Koze	29.385	30.826	34.864	34.542	38.564	27.411	93,3	78,6
Kunci	180.274	130.106	85.088	96.218	109.753	30.712	17,0	36,1
Jelenjad	4.189	4.513	7.341	9.745	8.790	9.207	219,8	125,4

Vir: SURS

Priloga 7: Povprečno število živali na kmetijsko gospodarstvo z živino; 2000–2020

	Število živine/KMG						Indeks 2020/00	Indeks 2020/10
	2000	2005	2010	2013	2016	2020		
Glav velike živine (GVŽ)	6,1	6,3	7,2	6,9	7,5	9,1	149,6	126,4
Govedo	8,9	10,6	13,1	13,6	14,8	16,7	187,8	127,9
Prašiči	13,5	14,9	14,4	12,1	12,1	19,3	143,1	133,6
Perutnina	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,3	228,3	192,8
Lihoprsti kopitarji	3,1	3,8	3,8	3,6	3,4	3,5	112,1	91,4
Ovce	22,2	22,8	22,3	20,9	21,9	22,8	102,8	102,3
Koze	6,2	7,5	8,3	8,6	8,4	8,1	131,8	98,1
Kunci	14,2	12,6	10,6	11,6	12,7	9,1	64,3	86,5
Jelenjad	22,0	19,2	20,9	19,3	21,7	20,7	94,1	99,4

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 8: Kmetijska gospodarstva in število GVŽ po velikostnih razredih števila GVŽ; 2000–2020

	Število KMG						Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Struktura (%)					
	2000	2005	2010	2013	2016	2020			2000	2005	2010	2013	2016	2020
Gospodarstva brez GVŽ	9.015	10.266	15.998	14.628	14.120	23.355	259,1	146,0	10,4	13,3	21,4	20,2	20,2	34,2
do 3	38.663	34.143	29.138	29.862	28.762	20.336	52,6	69,8	44,7	44,2	39,0	41,3	41,1	29,8
3 –< 10	26.764	21.755	18.293	17.515	16.306	14.426	53,9	78,9	31,0	28,2	24,5	24,2	23,3	21,1
10 –< 20	8.328	7.099	6.678	6.122	5.698	5.502	66,1	82,4	9,6	9,2	8,9	8,5	8,2	8,1
20 –< 30	2.209	2.142	2.176	1.943	2.355	1.962	88,8	90,2	2,6	2,8	2,9	2,7	3,4	2,9
30 –< 50	1.037	1.213	1.510	1.426	1.600	1.540	148,5	102,0	1,2	1,6	2,0	2,0	2,3	2,3
> =50	451	557	853	880	1061	1.210	268,3	141,9	0,5	0,7	1,1	1,2	1,5	1,8
Skupaj	86.467	77.175	74.646	72.376	69.902	68.331	79,0	91,5	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	Število GVŽ								Struktura (%)					
	2000	2005	2010	2013	2016	2020			2000	2005	2010	2013	2016	2020
do 3	22.701	19.621	15.871	14.991	14.208	21.832	96,2	137,6	4,8	4,7	3,8	3,8	3,4	5,3
3 –< 10	172.436	139.281	118.346	114.350	105.840	82.318	47,7	69,6	36,6	33,0	28,1	28,6	25,3	20,1
10 –< 20	114.864	98.041	93.327	86.171	79.690	76.725	66,8	82,2	24,4	23,3	22,1	21,6	19,0	18,8
20 –< 30	53.106	51.919	52.873	47.556	56.545	47.760	89,9	90,3	11,3	12,3	12,5	11,9	13,5	11,7
30 –< 50	38.026	45.141	56.908	53.928	60.330	58.726	154,4	103,2	8,1	10,7	13,5	13,5	14,4	14,4
>= 50	69.365	67.584	84.227	82.353	102.072	121.323	174,9	144,0	14,7	16,0	20,0	20,6	24,4	29,7
Skupaj	470.498	421.587	421.553	399.349	418.684	408.684	86,9	96,9	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Vir: SURS

Priloga 9: Kmetijska gospodarstva, KZU in ekonomska velikost po glavnih tipih kmetovanja; 2020

Tip kmetovanja	Število KMG	KZU (ha)	KZU/KMG	Standardni prihodek (000 EUR)			Struktura (%)		
				Skupaj	Na KMG	Na ha KZU	KMG	KZU	Standardni prihodek
Specializirani pridelovalec poljščin	17.180	102.272	6,0	126.992	7.391,9	1.241,7	25,1	21,5	11,1
Specializirani vrtnar	432	1.641	3,8	23.306	53.949,1	14.202,3	0,6	0,3	2,0
Specializirani gojitelj trajnih nasadov	10.997	30.698	2,8	191.860	17.446,6	6.249,9	16,1	6,5	16,7
Specializirani rejec pašne živine	21.907	229.253	10,5	469.197	21.417,7	2.046,6	32,1	48,3	40,9
Specializirani prašičerejci in perutninarji	514	6.049	11,8	108.506	211.101,2	17.937,8	0,8	1,3	9,5
Mešana rastlinska pridelava	5.984	25.856	4,3	63.171	10.556,7	2.443,2	8,8	5,4	5,5
Mešana živinoreja	2.217	14.830	6,7	31.633	14.268,4	2.133,0	3,2	3,1	2,8
Mešano rastlinska pridelava - živinoreja	9.100	64.034	7,0	132.680	14.580,2	2.072,0	13,3	13,5	11,6
Skupaj	68.331	474.633	6,9	1.147.345	16.791,0	2.417,3	100	100	100

Vir: SURS

Priloga 10: Kmetijska gospodarstva, KZU, ekonomska velikost in GVŽ po velikostnih razredih ekonomske velikosti; 2010, 2020

Velikostni razred ekonomske velikosti	Število KMG		Indeks 2020/2010	KZU (ha)		Indeks 2020/2010	Ekonomska velikost (000 EUR)		Indeks 2020/2010	Število GVŽ		Indeks 2020/2010
	2010	2020		2010	2020		2010	2020		2010	2020	
< 2.000 EUR	12.778	17.180	134,4	63.191	102.272	161,8	62.666	126.992	202,6	5.112	4.123	80,7
2.000 –< 4.000 EUR	523	432	82,6	2.173	1.641	75,5	27.253	23.306	85,5	21.538	12.893	59,9
4.000 –< 8.000 EUR	8.688	10.997	126,6	22.275	30.698	137,8	76.194	191.860	251,8	55.140	36.951	67,0
8.000 –< 15.000 EUR	29.885	21.907	73,3	263.965	229.253	86,8	457.907	469.197	102,5	66.241	54.555	82,4
15.000 –< 25.000 EUR	914	514	56,2	12.479	6.049	48,5	92.419	108.506	117,4	51.188	44.297	86,5
25.000 –< 50.000 EUR	5.513	5.984	108,5	17.811	25.856	145,2	31.544	63.171	200,3	76.792	65.435	85,2
50.000 < 100.000 EUR	4.929	2.217	45,0	26.505	14.830	56,0	47.735	31.633	66,3	70.410	72.155	102,5
> 100.000 EUR	11.416	9.100	79,7	66.033	64.034	97,0	117.477	132.680	112,9	75.131	118.273	157,4
Skupaj	74.646	68.331	91,5	474.432	474.633	100,0	913.194	1.147.345	125,6	421.553	408.683	96,9

Vir: SURS

OBSEG KMETIJSKE PROIZVODNJE

Priloga 11: Indeksi obsega kmetijske proizvodnje (2015 = 100); 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	2022/21
Žito	90,1	97,5	93,1	73,5	103,8	100,0	102,3	88,3	95,9	103,8	121,0	113,2	103,6	−8,5 %
Industrijske rastline	102,1	105,7	80,9	66,4	101,8	100,0	128,6	105,3	129,3	114,0	120,9	98,0	83,5	−14,8 %
Krmne rastline	97,6	90,8	78,9	71,1	91,6	100,0	101,8	79,6	100,1	100,1	107,2	94,8	72,1	−24,0 %
Zelenjadnice, sadike in okrasne rastline	69,3	79,9	77,4	80,1	92,1	100,0	104,8	100,0	101,0	109,6	122,9	105,1	87,2	−17,1 %
Krompir	110,4	106,2	85,9	68,1	108,0	100,0	92,9	87,4	78,7	71,2	96,3	69,3	59,5	−14,1 %
Sadje, grozdje, oljke	97,3	90,2	64,0	80,1	81,9	100,0	64,1	38,1	145,2	69,0	86,2	35,1	88,4	152,0 %
Vino	86,9	97,9	72,7	85,6	87,2	100,0	78,9	68,8	113,3	88,9	86,2	55,7	51,6	−7,4 %
Drugi rastlinski pridelki	200,0	200,0	200,0	100,0	100,0	100,0	166,7	166,7	166,7	166,7	166,7	166,7	166,7	0,0 %
Rastlinska pridelava	90,4	92,0	77,0	76,0	91,5	100,0	92,3	75,9	118,2	102,9	113,8	86,7	85,8	−1,0 %
Govedo	99,1	101,2	97,8	95,2	96,6	100,0	104,7	104,2	106,7	107,6	90,1	92,3	92,8	0,5 %
Prašiči	163,9	145,5	124,7	107,0	112,7	100,0	109,3	110,8	110,8	113,1	103,1	111,7	109,6	−1,8 %
Konji	84,9	94,0	100,3	108,9	111,8	100,0	100,0	97,2	84,1	84,1	76,7	81,8	81,8	0,0 %
Drobnica	119,6	99,9	92,2	75,6	104,3	100,0	101,2	102,4	102,4	101,2	107,0	113,7	121,1	6,5 %
Perutnina	104,6	99,5	101,5	97,9	101,8	100,0	109,0	116,6	117,4	119,0	123,9	122,6	123,6	0,9 %
Druge živali	144,0	102,9	85,7	100,0	100,0	100,0	126,7	120,3	120,3	120,3	120,3	84,9	84,9	0,0 %
Mleko	95,6	95,2	97,8	94,3	97,6	100,0	102,9	102,6	99,6	98,2	99,9	101,4	98,3	−3,0 %
Jajca	89,4	92,4	80,8	90,8	85,4	100,0	101,3	103,9	104,4	112,8	100,3	107,0	108,1	1,0 %
Drugi živalski proizvodi	82,5	137,6	62,6	102,4	46,6	100,0	67,1	57,3	72,7	44,2	53,0	29,2	32,1	9,8 %
Živinoreja	103,0	102,5	98,2	96,0	96,8	100,0	103,4	104,3	104,8	104,2	99,6	100,8	100,2	−0,6 %
PROIZVODNJA KMETIJSKIH PROIZVODOV	95,8	96,5	85,9	84,4	93,9	100,0	96,9	87,5	112,9	104,0	108,2	93,5	92,7	−0,8 %
Kmetijske storitve	109,5	106,9	106,9	99,0	100,0	100,0	87,4	87,4	87,9	87,9	151,3	151,3	151,3	0,0 %
KMETIJSKA PROIZVODNJA	96,0	96,7	86,2	84,6	94,0	100,0	96,8	87,5	112,5	103,8	109,0	94,5	93,7	−0,8 %

* Začasni podatki.

Vir: Eurostat, SURS, preračuni KIS

Priloga 12: Kmetijska zemlja v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; ha); 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
KMETIJSKA ZEMLJA V RABI, SKUPAJ	482.653	458.195	479.653	478.888	482.218	476.862	477.671	481.415	477.296	479.822	484.064	479.486	479.432	100,0
Trajni nasadi	26.796	26.848	26.827	27.303	27.234	27.017	27.636	27.836	27.781	27.865	28.911	28.620	28.256	98,7
Sadovnjaki	9.191	9.243	9.223	9.949	9.885	9.905	10.351	10.466	10.562	10.653	12.010	12.038	12.069	100,3
intenzivni sadovnjaki	3.901	3.952	3.933	3.917	3.855	3.857	3.920	4.016	4.095	4.160	4.226	4.248	4.278	100,7
ekstenzivni sadovnjaki	5.290	5.291	5.290	6.032	6.031	6.050	6.433	6.451	6.468	6.494	7.785	7.791	7.792	100,0
Vinogradi	16.351	16.352	16.351	16.085	16.009	15.692	15.824	15.839	15.630	15.549	15.265	14.874	14.396	96,8
Oljčniki	892	892	892	925	996	1.076	1.173	1.243	1.302	1.374	1.417	1.489	1.571	105,5
Drevesnice in trsnice	362	362	362	344	344	344	288	288	288	288	220	220	219	99,5
Travniki in pašniki*	285.713	262.603	281.159	277.475	279.916	278.678	276.247	279.216	277.172	277.755	279.588	275.601	274.464	99,6
Njive in vrtovi	170.144	168.744	171.667	174.110	175.070	171.167	173.787	174.363	172.341	174.202	175.563	175.265	176.712	100,8
Žito	93.941	94.125	98.377	97.830	98.293	96.975	95.508	95.193	95.004	95.723	97.634	97.860	99.298	101,5
Suhe stročnice	886	1.134	748	686	691	847	1.258	1.306	1.077	1.029	738	749	733	97,9
Krompir	4.124	3.640	3.386	3.307	3.600	3.319	3.164	3.165	2.812	2.796	2.969	2.734	2.886	105,6
Krmne korenovke ipd.	352	231	260	248	221	175	147	223	320	80	78	69	64	92,8
Sladkorna pesa	–	–	–	–	–	–	–	0	0	184	113	127	74	58,3
Oljnice	11.787	11.021	10.242	10.309	10.526	8.939	11.698	11.447	9.446	8.709	9.733	9.874	9.720	98,4
Hmelj	1.488	1.376	1.159	1.166	1.296	1.405	1.485	1.591	1.667	1.616	1.489	1.535	1.622	105,7
Druge industrijske rastline	46	27	50	73	45	75	90	142	109	120	147	190	175	92,1
Zelenjadnice in jagode	2.378	3.387	3.923	3.987	4.138	4.115	4.630	4.559	4.416	5.319	5.780	5.161	4.989	96,7
Zelena krma z njiv	54.374	52.992	52.709	55.761	55.650	53.894	54.213	54.973	55.780	56.691	55.418	55.150	54.426	98,7
Seme	230	230	230	187	187	187	375	375	375	375	181	181	181	100,0
Cvetje in okrasne rastline	76	78	72	96	73	53	85	48	53	32	53	35	42	120,0
Drugo na njivah**	112	24	24	13	13	13	27	27	27	27	38	38	38	100,0
Neobdelane njive	349	479	487	448	338	1.170	1.109	1.313	1.254	1.501	1.194	1.560	2.462	157,8

* Vključeni skupni pašniki.

** Sadike zelenjadnic, zelišč in jagod ter drugo.

Vir: SURS

Priloga 13: Struktura kmetijske zemlje v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; %); 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
KMETIJSKA ZEMLJA V RABI, SKUPAJ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Trajni nasadi	5,6	5,9	5,6	5,7	5,6	5,7	5,8	5,8	5,8	5,8	6,0	6,0	5,9
Sadovnjaki	1,9	2,0	1,9	2,1	2,0	2,1	2,2	2,2	2,2	2,2	2,5	2,5	2,5
Vinogradi	3,4	3,6	3,4	3,4	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,2	3,2	3,1	3,0
Oljčniki	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Drevesnice in trsnice	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Travniki in pašniki*	59,2	57,3	58,6	57,9	58,0	58,4	57,8	58,0	58,1	57,9	57,8	57,5	57,2
Njive in vrtovi	35,3	36,8	35,8	36,4	36,3	35,9	36,4	36,2	36,1	36,3	36,3	36,6	36,9
Žito	19,5	20,5	20,5	20,4	20,4	20,3	20,0	19,8	19,9	19,9	20,2	20,4	20,7
Suhe stročnice	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Krompir	0,9	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Krmne korenovke ipd.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Sladkorna pesa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Oljnice	2,4	2,4	2,1	2,2	2,2	1,9	2,4	2,4	2,0	1,8	2,0	2,1	2,0
Hmelj	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Druge industrijske rastline	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zelenjadnice in jagode	0,5	0,7	0,8	0,8	0,9	0,9	1,0	0,9	0,9	1,1	1,2	1,1	1,0
Zelena krma z njiv	11,3	11,6	11,0	11,6	11,5	11,3	11,3	11,4	11,7	11,8	11,4	11,5	11,4
Seme	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Cvetje in okrasne rastline	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Drugo na njivah**	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Neobdelane njive	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	0,5

* Vključeni skupni pašniki.

** Sadike zelenjadnic, zelišč in jagod ter drugo.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 14: Pridelovalna površina na kmetijskih gospodarstvih (ha); 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Žito*	94.760	94.979	99.733	98.972	99.884	98.955	98.355	98.461	98.246	98.624	101.499	102.052	103.553	101,5
pšenica in pira	31.946	29.665	34.586	31.759	33.124	30.734	31.461	28.017	27.823	26.727	27.286	26.785	27.564	102,9
koruza za zrnje	36.433	40.185	39.166	41.857	38.331	37.743	36.388	38.290	37.079	38.883	39.829	41.402	41.562	100,4
ječmen	18.730	17.477	17.967	17.314	18.482	20.110	19.184	20.369	20.994	21.139	22.207	21.863	22.546	103,1
rž	796	808	902	1.489	1.640	1.236	970	1.081	1.301	1.178	839	640	801	125,2
oves	1.773	1.842	1.369	1.203	1.364	1.506	1.332	1.448	1.245	1.207	950	1.195	1.011	84,6
tritkala	3.477	3.347	3.640	3.490	4.229	4.491	5.288	5.032	5.668	5.804	5.590	5.152	5.171	100,4
drugo žito*	1.605	1.655	2.103	1.860	2.714	3.135	3.732	4.224	4.136	3.686	4.798	5.015	4.898	97,7
Suhe stročnice	886	1.134	748	686	691	847	1.258	1.306	1.077	1.029	737	749	734	98,0
Krompir	4.124	3.640	3.386	3.307	3.600	3.319	3.164	3.165	2.812	2.796	2.969	2.734	2.886	105,6
Krmne korenovke ipd.*	1.314	1.381	1.350	1.266	1.195	921	891	971	915	921	1.221	806	805	99,9
Sladkorna pesa	–	–	–	–	–	–	–	:	:	184	113	127	74	58,3
Oljnice, od tega:	11.787	11.021	10.242	10.309	10.526	8.939	11.698	11.447	9.446	8.709	9.733	9.874	9.720	98,4
oljna ogrščica	5.303	4.770	5.141	6.131	5.563	1.629	3.156	3.435	3.397	3.245	3.306	2.806	2.937	104,7
sončnice	203	374	367	273	252	230	241	299	288	334	354	420	578	137,6
soja	109	107	140	278	404	1.705	2.466	2.908	1.756	1.433	1.637	1.893	2.330	123,1
oljne buče	6.141	5.718	4.512	3.433	3.943	4.939	5.410	4.500	3.650	3.284	4.169	4.491	3.700	82,4
Hmelj	1.488	1.376	1.159	1.166	1.296	1.405	1.485	1.591	1.667	1.616	1.489	1.535	1.622	105,7
Zelena krma z njiv*	62.355	61.186	61.464	65.288	62.710	59.767	61.298	62.698	64.762	63.218	65.703	66.644	68.977	103,5
silazna koruza	25.868	25.970	27.438	30.011	29.485	28.735	28.689	29.194	29.820	30.151	30.629	29.663	29.625	99,9
drugi enoletni posevki	983	915	1.061	856	662	661	824	771	780	694	826	1.019	781	76,6
detelje in lucerna	5.548	5.452	5.338	5.722	5.549	8.507	10.499	10.159	9.630	8.521	7.706	8.035	7.585	94,4
trave in travno-deteljne mešanice	29.956	28.849	27.627	28.699	27.014	21.864	21.286	22.574	24.532	23.852	26.542	27.927	30.986	111,0
Zelenjadnice*	2.803	4.048	4.371	4.845	5.057	5.002	5.515	5.434	5.252	6.427	6.983	6.223	6.093	97,9
Sadje**	9.293	9.342	9.303	10.055	9.973	10.012	10.462	10.574	10.679	10.765	12.131	12.157	12.198	100,3
jabolka	4.945	4.915	4.882	4.889	4.790	4.717	4.807	4.753	4.733	4.681	5.253	5.185	5.119	98,7
hruške	928	926	932	981	971	966	1.016	1.023	1.033	1.038	1.162	1.169	1.166	99,8
breskve	591	617	557	590	555	515	512	494	476	465	443	435	429	98,6
drugo sadje	2.829	2.884	2.932	3.595	3.656	3.815	4.127	4.303	4.438	4.581	5.274	5.368	5.484	102,2
Grozdje	16.351	16.352	16.351	16.085	16.009	15.692	15.824	15.839	15.630	15.549	15.265	14.874	14.396	96,8
Oljke	892	892	892	925	996	1.076	1.173	1.243	1.302	1.374	1.417	1.489	1.571	105,5
Krma s trajnih travnikov in pašnikov***	285.712	262.603	281.159	277.475	279.916	278.678	276.247	279.216	277.172	277.755	279.588	275.601	274.464	99,6

* Skupaj z naknadnimi posevki, ** intenzivni sadovnjaki, jagode, ekstenzivni sadovnjaki (preračuni KIS), *** vključeni skupni pašniki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 15: Rastlinska pridelava na kmetijskih gospodarstvih (t); 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Žito*	568.846	607.798	576.407	457.339	648.887	624.047	638.064	546.994	596.663	641.739	749.691	700.546	576.187	82,2
pšenica in pira	153.481	153.575	188.065	138.235	173.245	157.058	163.165	140.961	121.900	139.811	158.182	154.451	150.754	97,6
koruza za zrnje	311.117	349.030	277.358	226.634	350.583	338.712	346.211	272.177	350.489	360.357	429.846	388.830	277.818	71,4
ječmen	80.120	79.386	84.727	69.303	89.700	93.174	91.653	97.929	88.057	102.480	122.177	119.132	112.455	94,4
rž	2.676	2.843	3.422	5.012	6.737	4.658	3.978	4.415	4.542	4.479	3.460	2.529	3.206	126,8
oves	5.168	5.818	4.351	3.107	4.448	5.023	4.327	4.641	3.397	4.033	3.229	4.120	3.159	76,7
tritikala	14.067	14.767	15.917	12.641	20.068	20.934	24.719	22.923	23.572	26.892	28.255	26.389	25.149	95,3
drugo žito*	2.217	2.379	2.567	2.407	4.106	4.488	4.011	3.948	4.706	3.687	4.542	5.095	3.646	71,6
Suhe stročnice	1.921	3.281	1.527	920	1.522	1.895	2.882	2.692	2.504	2.520	1.788	1.584	1.260	79,5
Krompir	101.208	96.179	79.253	62.155	96.819	91.036	84.907	77.075	72.917	65.958	89.879	64.042	58.229	90,9
Krmne korenovke ipd.*	23.852	21.235	20.032	19.025	17.639	16.635	16.411	17.294	22.384	14.630	21.109	12.314	8.387	68,1
Sladkorna pesa	–	–	–	–	–	–	–	:	0	11.282	7.427	8.446	4.423	52,4
Oljnice, od tega:	20.227	19.300	20.492	17.812	23.965	12.657	21.008	20.020	16.863	16.823	17.567	15.575	16.189	103,9
oljna ogrščica	15.522	13.948	16.692	15.113	19.883	3.643	8.590	8.999	7.657	9.452	8.521	6.905	7.550	109,3
sončnice	476	976	868	506	527	578	600	524	791	798	1.018	1.138	1.195	105,0
soja	290	292	343	463	1.046	4.689	7.387	7.713	5.331	4.244	5.011	4.811	5.344	111,1
oljne buče	3.888	3.985	2.542	1.588	2.269	3.410	4.117	2.517	2.745	1.973	2.775	2.495	1.988	79,7
Hmelj	2.073	2.154	1.338	1.227	2.270	2.065	2.478	2.160	3.078	2.572	2.723	2.186	2.283	104,4
Zelena krma z njiv*:														
silazna koruza	1.132.813	1.189.013	1.057.298	889.991	1.390.295	1.398.512	1.398.014	1.162.804	1.427.941	1.393.671	1.524.290	1.272.060	942.509	74,1
drugi enoletni posevki*	12.529	14.562	11.301	8.717	12.216	10.110	13.076	8.310	13.794	10.109	11.497	13.864	8.122	58,6
detelje in lucerna*	38.687	35.460	30.157	29.612	38.675	58.540	75.507	59.222	66.783	59.789	53.445	48.225	34.290	71,1
trave in travno-deteljne mešanice*	205.228	188.315	146.350	138.331	185.401	155.487	148.870	124.436	164.616	167.518	190.977	180.370	130.596	72,4
Zelenjadnice*	59.984	77.292	70.759	71.273	86.209	95.546	105.504	96.354	100.574	120.121	135.243	114.954	90.652	78,9
Sadje**	153.668	142.355	97.587	133.865	133.493	156.114	90.955	39.721	192.385	89.023	113.807	34.413	93.448	271,5
jabolka	117.569	105.355	74.263	92.449	99.909	115.091	59.566	20.019	142.015	64.232	86.155	26.206	65.759	250,9
hruške	10.889	11.425	6.509	11.138	10.208	11.068	8.280	3.623	15.897	5.317	8.013	1.819	7.087	389,6
breskve	7.962	8.603	6.203	6.998	5.459	6.938	5.556	2.996	5.982	4.779	2.435	460	2.432	528,7
drugo sadje	17.248	16.972	10.612	23.280	17.917	23.017	17.553	13.083	28.491	14.695	17.204	5.928	18.170	306,5
Grozdje	108.541	121.396	92.323	100.177	94.209	117.586	94.780	89.416	126.958	105.035	103.637	84.159	81.775	97,2
Oljke	1.895	1.704	740	1.479	814	1.578	1.662	1.685	3.958	1.976	3.098	915	2.444	267,1
Krma s trajnih travnikov in pašnikov*** +	1.638.819	1.451.932	1.283.162	1.174.446	1.589.103	1.633.585	1.661.714	1.247.770	1.613.181	1.620.189	1.714.683	1.522.872	1.063.347	69,8

* Skupaj z naknadnimi posevki, ** skupaj z jagodami, *** vključeni skupni pašniki, + v suhem senu.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 16: Hektarski pridelki v rastlinski pridelavi na kmetijskih gospodarstvih (t/ha); 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Žito*	6,0	6,4	5,8	4,6	6,5	6,31	6,5	5,6	6,1	6,5	7,4	6,9	5,6	81,1
pšenica in pira	4,8	5,2	5,4	4,4	5,2	5,1	5,2	5,0	4,4	5,2	5,8	5,8	5,5	94,8
koruza za zrnje	8,5	8,7	7,1	5,4	9,1	9,0	9,5	7,1	9,5	9,3	10,8	9,4	6,7	71,2
ječmen	4,3	4,5	4,7	4,0	4,9	4,6	4,8	4,8	4,2	4,8	5,5	5,4	5,0	91,5
rž	3,4	3,5	3,8	3,4	4,1	3,8	4,1	4,1	3,5	3,8	4,1	4,0	4,0	101,3
oves	2,9	3,2	3,2	2,6	3,3	3,3	3,2	3,2	2,7	3,3	3,4	3,4	3,1	90,6
tritkala	4,0	4,4	4,4	3,6	4,7	4,7	4,7	4,6	4,2	4,6	5,1	5,1	4,9	95,0
drugo žito*	1,4	1,4	1,2	1,3	1,5	1,4	1,1	0,9	1,1	1,0	0,9	1,0	0,7	73,3
Suhe stročnice	2,2	2,9	2,0	1,3	2,2	2,2	2,3	2,1	2,3	2,4	2,4	2,1	1,7	81,2
Krompir	24,5	26,4	23,4	18,8	26,9	27,4	26,8	24,4	25,9	23,6	30,3	23,4	20,2	86,1
Krmne korenovke ipd.*	18,2	15,4	14,8	15,0	14,8	18,1	18,4	17,8	24,5	15,9	17,3	15,3	10,4	68,2
Sladkorna pesa	–	–	–	–	–	–	–	–	–	61,3	65,7	66,5	59,8	89,9
Oljnice	1,7	1,8	2,0	1,7	2,3	1,4	1,8	1,7	1,8	1,9	1,8	1,6	1,7	105,6
oljna ogrščica	2,9	2,9	3,2	2,5	3,6	2,2	2,7	2,6	2,3	2,9	2,6	2,5	2,6	104,5
sončnice	2,3	2,6	2,4	1,9	2,1	2,5	2,5	1,8	2,7	2,4	2,9	2,7	2,1	76,3
soja	2,7	2,7	2,5	1,7	2,6	2,8	3,0	2,7	3,0	3,0	3,1	2,5	2,3	90,2
oljne buče	0,6	0,7	0,6	0,5	0,6	0,7	0,8	0,6	0,8	0,6	0,7	0,6	0,5	96,7
Hmelj	1,4	1,6	1,2	1,1	1,8	1,5	1,7	1,4	1,8	1,6	1,8	1,4	1,4	98,8
Zelena krma z njiv*														
silazna koruza	43,8	45,8	38,5	29,7	47,2	48,7	48,7	39,8	47,9	46,2	49,8	42,9	31,8	74,2
drugi enoletni posevki*	12,7	15,9	10,7	10,2	18,5	15,3	15,9	10,8	17,7	14,6	13,9	13,6	10,4	76,4
detelje in lucerna*	7,0	6,5	5,6	5,2	7,0	6,9	7,2	5,8	6,9	7,0	6,9	6,0	4,5	75,3
trave in travno-deteljne mešanice*	6,9	6,5	5,3	4,8	6,9	7,1	7,0	5,6	6,7	7,0	7,2	6,5	4,2	65,3
Zelenjadnice*	21,4	19,1	16,2	14,7	17,0	19,1	19,1	17,7	19,1	18,7	19,4	18,5	14,9	80,5
Sadje**	16,5	15,2	10,5	13,3	13,4	15,6	8,7	3,8	18,0	8,3	9,4	2,8	7,7	270,6
jabolka	23,8	21,4	15,2	18,9	20,9	24,4	12,4	4,2	30,0	13,7	16,4	5,1	12,8	254,1
hruške	11,7	12,3	7,0	11,4	10,5	11,5	8,1	3,5	15,4	5,1	6,9	1,6	6,1	390,6
breskve	13,5	13,9	11,1	11,9	9,8	13,5	10,9	6,1	12,6	10,3	5,5	1,1	5,7	536,1
drugo sadje	6,1	5,9	3,6	6,5	4,9	6,0	4,3	3,0	6,4	3,2	3,3	1,1	3,3	300,1
Grozdje	6,6	7,4	5,6	6,2	5,9	7,5	6,0	5,6	8,1	6,8	6,8	5,7	5,7	100,4
Oljke	2,1	1,9	0,8	1,6	0,8	1,5	1,4	1,4	3,0	1,4	2,2	0,6	1,6	253,2
Krma s trajnih travnikov in pašnikov*** +	5,7	5,5	4,6	4,2	5,7	5,9	6,0	4,5	5,8	5,8	6,1	5,5	3,9	70,1

* Skupaj z naknadnimi posevki, ** skupaj z jagodami, *** vključeni skupni pašniki, + v suhem senu.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 17: Število živine in živinorejska proizvodnja; 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
ŠTEVILO ŽIVINE (konec leta)														
Govedo, od tega:	470.151	462.300	460.063	460.576	468.253	484.192	488.598	479.614	476.806	483.068	485.608	482.619	464.908	96,3
krave	173.354	170.739	167.525	165.785	168.316	169.875	171.339	168.727	166.246	165.935	166.949	165.446	157.503	95,2
Prašiči, od tega:	395.593	347.310	296.097	288.350	281.319	271.385	265.744	257.241	259.125	240.138	229.483	215.713	202.148	93,7
plemenske svinje	26.052	22.303	17.566	17.340	16.410	15.886	15.146	15.828	14.381	12.908	11.707	10.971	10.685	97,4
Drobnica, od tega:	155.985	146.621	140.503	130.019	135.931	136.365	142.250	133.978	134.542	134.617	139.414	144.951	143.151	98,8
plemenska drobnica	110.287	100.610	94.099	88.093	93.150	93.649	96.132	95.970	94.303	93.750	95.652	100.626	102.026	101,4
Perutnina (000)	4.618	4.007	4.839	4.907	5.259	5.754	6.116	6.410	6.696	6.645	6.340	6.525	7.199	110,3
Konji**	22.673			21.832			19.453				18.043			
Kunci**	85.088			96.218			109.753				30.712			
Čebelje družine**	59.857			62.716			86.500							
Damjaki in navadna jelenjad**	7.341			9.745			8.790							
PROIZVODNJA (000 t)														
Prirast (živa masa)	223,0	214,9	206,9	195,0	200,4	196,3	211,9	218,0	218,2	221,7	220,6	226,7	219,4	96,8
govedo	77,6	80,2	77,7	75,2	74,8	76,8	81,8	81,2	80,5	82,1	80,0	84,4	81,2	96,2
prašiči	55,3	49,2	42,3	36,1	38,1	33,6	36,8	37,2	37,3	38,1	34,8	37,4	31,7	84,8
perutnina	86,4	82,2	83,7	80,8	84,0	82,5	89,9	96,2	96,9	98,1	102,2	101,1	103,0	101,9
drobnica	3,7	3,3	3,2	2,9	3,5	3,4	3,4	3,43	3,54	3,38	3,6	3,8	3,5	92,1
Domača prireja mesa (klavna masa)	153,3	147,7	143,4	131,4	132,6	128,0	140,9	148,7	147,0	146,1	146,9	152,2	151,3	99,4
govedo	43,2	44,7	43,4	41,1	39,6	38,6	44,4	47,4	45,0	43,1	44,2	48,0	49,5	103,1
prašiči	44,5	40,2	36,0	29,0	29,6	26,4	28,9	29,6	29,5	30,5	27,6	29,6	25,9	87,5
perutnina	63,6	60,9	62,2	59,7	61,8	61,3	66,0	70,0	70,7	70,8	73,3	72,8	74,2	101,9
drobnica	2,0	1,9	1,8	1,6	1,6	1,7	1,6	1,7	1,8	1,7	1,8	1,8	1,7	94,4
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	144,1	135,9	131,2	121,1	123,3	121,8	132,7	138,4	137,6	140,1	140,6	142,1	138,6	97,5
govedo	35,7	35,8	33,5	31,9	31,5	33,4	35,7	36,0	34,8	35,6	36,3	37,5	36,5	97,3
prašiči	44,2	39,0	35,6	29,4	29,7	27,3	30,7	31,4	31,3	32,2	28,9	30,0	26,2	87,3
perutnina	62,2	59,2	60,3	58,2	60,5	59,4	64,7	69,3	69,7	70,6	73,6	72,8	74,2	101,9
drobnica	2,0	1,9	1,8	1,6	1,6	1,7	1,6	1,7	1,8	1,7	1,8	1,8	1,7	94,4
Namolzeno mleko	605,8	603,3	622,6	596,9	618,5	633,8	651,4	650,0	631,2	625,6	633,2	642,9	621,8	96,7
kravje mleko	603,9	601,6	620,9	595,5	616,6	631,7	649,7	648,0	628,9	623,0	630,6	639,9	621,8	97,2
ovčje in kozje mleko	1,9	1,7	1,7	1,4	1,9	2,2	1,7	2,0	2,3	2,6	2,6	3,0	0,0	0,0
Znesena jajca (mio kosov)	357,1	369,2	322,7	357,6	340,3	391,3	386,9	397,0	413,0	419,9	391,0	415,1	412,6	99,4
Natočeni med	1,7	2,5	1,0	2,4	0,5	2,0	1,3	0,8	1,7	0,7	1,3	0,2	2,4	1.233,3
Nastrižena volna	0,18	0,16	0,16	0,15	0,16	0,15	0,16	0,16	0,15	0,15	0,16	0,17	0,17	101,8

* Začasni podatki. ** Stanje sredi leta (strukturno raziskovanje).

Vir: SURS

Priloga 18: Odkup in prodaja na tržnicah za nekatere pomembnejše kmetijske proizvode (t); 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
RASTLINSKI PRIDELKI														
Žito, od tega:	132.079	147.917	170.799	118.718	180.460	175.160	147.215	185.668	184.603	234.351	257.678	286.732	232.843	81,2
pšenica	64.777	74.116	99.570	67.242	84.081	76.393	51.251	85.674	46.952	79.335	87.111	89.766	68.310	76,1
koruza	59.258	65.131	59.376	42.634	84.376	83.852	81.697	79.249	119.795	128.232	137.309	159.130	134.041	84,2
ječmen	6.056	6.742	9.345	5.712	7.020	11.078	11.805	15.620	12.822	19.448	29.839	31.237	26.636	85,3
Fižol za zrnje	90	66	71	47	66	81	82	85	77	66	129	149	115	76,8
odkup	5	1	1	1	9	9	9	19	47	37	51	71	35	48,7
prodaja na tržnicah	85	64	70	46	57	72	73	66	30	29	78	78	80	102,4
Krompir jedilni	7.171	6.254	5.133	3.952	5.332	5.955	4.902	6.963	8.149	9.463	12.365	10.386	11.837	114,0
odkup	6.369	5.495	4.478	3.449	4.939	5.597	4.485	6.537	7.722	9.004	11.953	9.957	11.398	114,5
prodaja na tržnicah	802	760	655	504	393	358	417	426	427	459	411	428	438	102,3
Oljnice	9.430	8.806	9.653	9.476	9.455	5.372	8.793	8.757	8.275	10.400	9.855	7.701	9.747	126,6
Hmelj	1.715	977	1.331	1.128	1.328	882	1.198	1.449	1.887	1.418	1.394	1.277	1.473	115,3
Zelenjadnice	9.193	8.571	7.594	8.090	12.362	12.462	15.155	17.641	18.479	20.975	23.161	24.903	23.303	93,6
odkup	6.545	6.268	5.496	5.999	10.300	10.194	12.616	15.055	16.121	18.495	20.568	22.166	20.545	92,7
prodaja na tržnicah	2.648	2.303	2.098	2.090	2.062	2.268	2.540	2.587	2.358	2.480	2.593	2.736	2.758	100,8
Sadje	33.031	40.207	26.228	24.186	26.295	30.719	24.863	9.728	21.494	26.311	27.481	22.557	24.542	108,8
odkup	31.766	39.271	25.394	23.357	25.573	29.965	24.004	8.904	20.720	25.563	26.569	21.687	23.612	108,9
prodaja na tržnicah	1.265	936	834	829	721	754	859	824	775	749	912	870	930	106,9
Grozdje za predelavo	20.486	20.813	15.615	15.233	14.394	15.288	12.310	17.005	24.553	16.981	15.918	14.991	16.911	112,8
Vino (000 l)	13.499	10.892	10.791	15.528	14.122	10.598	10.345	10.375	10.073	10.485	9.175	10.238	10.793	105,4
Oljčno olje (tržnice) (000 l)	0,8	1,5	1,8	1,7	1,7	11,5	11,4	10,6	22,4	28,2	11,9	12,2	12,4	101,8
ŽIVALSKI PROIZVODI														
Kravje mleko	519.500	525.592	535.057	516.971	531.694	553.678	574.714	578.852	570.636	563.971	580.110	588.770	575.181	97,7
Jedilna jajca (000)	121.950	133.315	136.481	141.012	138.023	145.439	157.072	180.019	188.778	190.628	189.987	186.116	187.016	100,5
odkup	120.082	131.739	134.062	139.049	135.799	144.532	156.249	179.288	187.990	189.848	189.294	185.377	186.343	100,5
prodaja na tržnicah	1.868	1.576	2.418	1.963	2.223	907	822	731	788	780	693	739	673	91,1
Valilna jajca (000)	28.611	27.908	18.410	15.541	17.568	15.072	15.093	z	z	z	z	z	z	
Med, od tega	340	395	198	192	105	118	105	107	248	124	199	168	236	140,7
odkup	203	264	111	132	55	66	45	45	187	68	136	103	171	166,0
prodaja na tržnicah	137	131	87	61	50	52	60	62	61	56	63	64	64	100,0

z – zaupno

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 19: Zakol živine v klavnicah; 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
ŠTEVILO														
Govedo*	124.858	124.447	115.711	110.326	108.391	112.038	116.952	120.116	115.760	116.295	118.124	123.296	122.616	99,4
Prašiči*	289.303	273.904	252.512	227.856	238.871	239.309	257.747	245.377	249.816	259.759	245.502	244.867	228.751	93,4
Perutnina (000)	32.678	31.843	32.041	32.316	33.594	33.322	35.986	38.500	38.238	38.841	40.137	39.610	41.386	104,5
Drobnica	9.413	9.678	9.290	7.863	9.311	9.681	10.529	12.074	13.361	13.601	10.334	11.896	12.676	106,6
Konji	1.632	1.689	1.721	1.393	1.544	1.391	1.417	1.301	1.051	1.163	1.070	1.056	835	79,1
Kunci	17.730	13.452	12.971	14.209	16.034	11.151	13.925	11.302	11.624	2.478	2.595	4.076	4.146	101,7
MASA TRUPOV (t)														
Govedo*	35.772	35.571	33.089	32.104	31.566	33.583	35.656	35.795	34.870	35.737	36.500	37.541	36.076	96,1
Prašiči*	24.903	22.954	21.033	18.953	20.208	20.371	22.686	21.885	22.310	23.705	22.766	22.593	21.199	93,8
Perutnina	61.431	58.284	58.661	57.088	59.798	58.761	64.006	68.663	69.168	70.004	72.943	72.205	73.661	102,0
Drobnica	116	118	115	92	115	119	131	151	169	168	133	154	169	109,7
Konji	382	381	381	307	344	317	319	287	235	255	235	226	175	77,3
Kunci	23	17	17	18	21	14	19	15	15	3	3	5	5	101,7
POVPREČNA MASA (kg)														
Govedo	286,5	285,8	286,0	291,0	291,2	299,8	304,9	298,0	301,2	307,3	309,0	304,5	294,2	96,6
Prašiči	86,1	83,8	83,3	83,2	84,6	85,1	88,0	89,2	89,3	91,3	92,7	92,3	92,7	100,4
Perutnina	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	97,8
Drobnica	12,4	12,2	12,4	11,7	12,3	12,3	12,4	12,5	12,6	12,4	12,8	13,0	13,3	103,0
Konji	234,2	225,7	221,6	220,2	222,8	227,9	224,9	220,8	223,9	219,4	220,0	214,1	209,4	97,8
Kunci	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	100,0

* Skupaj z uvoženo klavno živino.

Vir: SURS

PORABA KMETIJSKIH PROIZVODOV IN STOPNJE SAMOOSKRBE

Priloga 20: Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg; koledarsko leto); 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
Žito** (brez riža)	90,1	87,6	85,4	83,0	88,6	89,9	90,0	89,9	91,7	88,8	86,1	86,1	85,5	99,3
pšenica**	74,7	72,5	70,5	68,2	75,4	76,3	76,1	74,9	76,8	74,0	72,9	74,0	74,0	100,0
koruza**	9,4	10,0	9,9	9,3	6,4	7,3	8,0	8,0	7,9	9,2	8,0	6,9	6,3	91,0
rž**	3,1	2,4	2,2	2,3	2,9	2,1	2,3	2,3	2,5	1,8	1,2	0,9	0,9	100,6
Riž	5,1	5,8	5,5	5,7	5,6	4,9	5,0	4,7	4,5	4,8	5,4	4,9	5,3	108,0
Krompir (svež in predelan, brez škroba)	70,3	66,4	63,3	59,6	62,4	68,3	68,5	68,0	66,5	62,0	63,9	63,2	69,6	110,2
Sladkor***	37,5	37,6	36,6	34,5	36,4	34,2	32,2	35,2	33,3	32,5	31,2	32,3	34,9	108,2
Zelenjava (sveža in predelana)	91,8	97,1	95,3	96,4	103,9	109,9	113,4	114,0	111,4	117,5	118,1	118,5	105,4	88,9
Sadje (sveže in predelano)	135,2	129,3	113,0	129,4	131,1	134,2	122,7	121,6	152,5	127,9	129,0	108,7	132,8	122,2
Vino (l) – tržno leto	37,7	39,7	37,1	36,1	37,2	39,3	37,6	32,3	37,4	35,3	35,6	33,2	:	
Meso (skupaj z drobovino)	93,7	89,5	88,1	82,2	85,0	88,3	94,2	93,1	92,6	90,8	87,8	89,0	87,0	97,8
goveje in telečje meso	19,9	19,8	18,9	18,6	18,1	19,0	20,0	20,8	19,8	20,1	19,6	20,6	20,2	98,1
prašičje meso	41,6	39,6	37,7	35,5	36,8	37,0	40,7	37,6	37,9	36,5	32,7	32,8	30,0	91,5
perutninsko meso	27,7	26,2	27,7	24,8	27,0	28,9	30,0	31,1	31,2	30,6	31,5	30,9	32,3	104,5
meso drobnice	1,0	0,9	0,9	0,8	0,9	0,9	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	93,7
Mleko, skupaj (ekvivalent surovega mleka)	223,7	218,9	225,9	218,6	219,9	218,7	213,2	209,9	215,5	214,0	206,0	206,1	210,6	102,2
Mlečni izdelki – tržna bilanca														
sveže mleko	53,5	53,4	51,9	55,5	58,9	51,1	41,7	34,5	32,1	26,0	23,3	24,1	36,3	150,8
fermentirani izdelki	19,4	19,5	19,1	18,3	17,9	17,9	17,9	18,7	19,7	20,2	20,5	20,2	20,6	101,8
smetana	6,2	6,8	6,1	6,4	6,2	6,6	7,4	8,0	7,8	7,6	7,2	6,9	5,4	77,5
sir in skuta	14,3	14,3	14,6	14,5	14,9	15,5	15,1	15,1	16,3	16,2	16,0	16,8	16,3	97,0
maslo	1,4	1,5	1,6	1,8	1,9	2,0	2,2	2,2	2,3	2,2	2,3	2,3	2,2	95,8
Jajca	10,1	10,1	9,1	10,3	9,8	11,1	10,7	11,5	10,9	11,7	10,4	10,8	11,0	101,8
Med	1,1	1,4	1,0	1,4	1,1	1,4	1,1	0,9	1,1	0,7	0,9	0,6	1,3	204,9

* Začasni podatki.

** V ekvivalentu moke.

*** V ekvivalentu belega sladkorja.

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 21: Stopnja samooskrbe s kmetijskimi proizvodi (%; koledarsko leto); 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*
Žito (brez riža)	56,6	71,1	70,2	54,7	76,6	72,1	74,1	63,2	69,1	74,8	88,3	84,1	72,9
pšenica	49,3	54,9	64,8	46,8	59,0	52,1	52,5	46,2	40,9	47,3	57,2	57,5	51,5
koruza	61,5	82,4	71,5	57,9	91,0	86,9	92,0	71,6	89,2	95,6	113,6	109,1	92,0
ječmen	54,3	68,0	81,3	62,0	72,2	73,4	74,1	74,4	68,2	73,7	82,4	73,5	74,2
rž	31,1	43,2	49,6	74,6	72,6	61,1	47,0	60,7	59,6	83,2	76,6	56,9	80,9
Svež krompir	85,3	84,0	77,9	64,4	91,4	80,5	77,4	67,2	72,4	68,9	82,4	67,7	60,1
Krompir (svež in predelan, brez škroba)	62,9	63,0	55,1	46,3	67,5	58,8	54,9	49,9	48,4	46,6	59,9	44,3	36,5
Sladkor	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sveža zelenjava	40,5	48,1	45,3	44,8	49,7	51,6	54,7	51,2	54,4	57,1	61,0	58,7	53,2
Zelenjava (sveža in predelana)	30,1	36,5	34,0	33,8	37,8	39,6	41,7	38,5	40,9	43,2	48,1	43,2	38,4
Sveže sadje	64,3	63,5	50,4	56,5	56,2	60,4	44,0	21,3	60,8	44,1	49,3	23,0	43,4
Sadje (sveže in predelano)	46,7	46,5	37,2	42,9	41,9	47,0	31,8	14,5	47,2	29,8	36,4	13,8	29,2
Vino – tržno leto	96,3	102,1	83,2	92,7	84,2	99,5	84,0	92,0	112,2	97,7	94,5	82,8	:
Meso (skupaj z drobovino)	84,2	84,7	83,4	81,9	79,8	73,9	76,4	81,5	80,6	81,0	83,5	85,1	86,5
goveje in telečje meso	106,0	109,7	111,5	107,4	106,3	98,6	107,7	110,5	109,5	102,5	107,2	110,6	116,2
prašičje meso	52,3	49,5	46,5	39,6	39,0	34,6	34,4	38,0	37,6	40,0	40,1	42,8	41,0
perutninsko meso	112,2	113,3	109,3	117,4	111,4	103,1	106,7	109,4	109,5	110,5	110,8	111,8	108,9
meso drobnice	99,0	98,9	99,0	95,4	87,4	85,4	81,7	90,4	92,4	93,0	95,6	94,0	94,6
Mleko, skupaj (ekvivalent SS)	116,4	119,7	117,4	118,2	120,3	125,1	131,7	134,3	128,7	127,5	133,2	135,5	130,0
Mlečni izdelki – tržna bilanca													
sveže mleko	110,8	107,9	109,6	109,7	115,9	139,0	175,0	226,2	227,3	277,0	317,2	316,5	195,3
fermentirani izdelki	79,5	83,9	86,3	92,5	83,6	80,7	92,5	108,7	107,3	106,9	107,1	107,9	106,8
smetana	114,5	101,9	106,1	97,0	94,3	89,8	79,1	74,2	75,0	76,8	79,4	81,9	92,6
sir in skuta	63,7	63,6	59,8	54,6	55,4	48,6	50,0	54,1	49,1	47,6	47,0	44,5	46,6
maslo	89,7	89,0	76,7	63,5	60,4	53,6	52,2	59,8	54,9	54,5	54,4	51,5	49,3
Jajca	92,7	96,2	92,3	91,4	90,4	93,0	94,8	90,4	95,6	95,1	94,7	96,8	94,0
Med	74,2	85,2	51,2	82,2	20,1	70,5	58,9	45,0	79,0	44,4	67,2	14,9	89,7

* Začasni podatki.

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

CENE V KMETIJSTVU

Priloga 22: Nominalni indeksi cen kmetijskih proizvodov pri proizvajalcih (2015 = 100); 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2022/21
RASTLINSKI PRIDELKI	92,2	96,5	103,7	115,7	95,5	100,0	104,8	116,1	114,3	117,8	119,1	137,1	161,1	17,5 %
Žito	97,8	117,8	136,2	110,2	93,7	100,0	87,3	98,0	101,3	93,6	91,2	132,7	205,3	54,8 %
navadna pšenica	74,6	114,3	114,1	104,7	96,1	100,0	78,5	89,2	91,5	94,8	89,1	110,5	190,3	72,3 %
koruza za zrnje	126,5	119,8	161,6	113,8	88,3	100,0	95,6	108,4	111,8	91,2	93,4	158,7	221,7	39,7 %
krmni ječmen	77,4	131,0	131,1	129,3	113,2	100,0	97,8	93,8	103,8	101,1	92,6	123,6	208,5	68,7 %
Krompir	115,5	114,4	110,7	224,6	130,9	100,0	126,0	127,5	138,1	202,5	177,3	210,1	290,2	38,1 %
Oljnice	85,6	105,0	109,9	98,9	88,9	100,0	92,1	85,0	81,2	85,0	90,2	124,4	157,4	26,5 %
Druge industrijske rastline (hmelj)	69,6	41,3	52,4	68,2	81,0	100,0	122,3	112,3	121,4	132,1	138,3	113,3	122,4	8,0 %
Zelenjadnice	92,3	92,3	100,5	119,6	98,8	100,0	101,3	106,5	114,4	122,2	117,1	129,1	149,5	15,8 %
Cvetje, okrasne rastline, sadike	90,4	87,2	90,8	88,6	90,2	100,0	106,9	105,5	108,7	109,1	115,2	118,4	134,0	13,2 %
Sveže sadje	90,6	98,2	106,3	124,3	91,9	100,0	105,6	139,6	120,6	107,1	130,5	154,1	149,5	−3,0 %
Grozdje za predelavo	89,9	85,6	94,2	90,2	93,0	100,0	113,8	117,8	112,2	123,6	100,1	112,0	131,0	17,0 %
Vino	82,9	90,7	89,9	78,3	86,6	100,0	105,5	109,2	108,2	108,7	108,3	113,0	124,4	10,0 %
Oljčno olje	91,7	91,7	83,3	91,7	91,7	100,0	100,0	100,0	91,7	91,7	95,8	102,1	101,7	−0,5 %
ŽIVALI IN ŽIVALSKI PROIZVODI	90,0	99,9	103,8	108,3	109,8	100,0	94,5	101,8	101,9	106,1	101,0	106,6	137,6	29,1 %
Govedo	84,6	95,0	105,3	103,0	99,3	100,0	97,1	100,7	102,7	101,3	96,3	106,3	136,9	28,7 %
Prašiči	89,6	96,4	108,9	110,6	106,1	100,0	98,8	106,6	102,0	117,4	115,1	105,9	129,4	22,2 %
Jagnjeta	78,7	76,2	77,1	80,7	88,8	100,0	101,2	100,5	100,1	101,3	105,8	109,6	116,8	6,6 %
Perutnina	94,6	100,6	101,8	108,9	103,3	100,0	98,3	92,6	92,9	95,3	85,5	89,2	105,0	17,8 %
Konji	95,4	92,4	101,5	100,7	93,4	100,0	105,0	z	z	116,9	111,8	119,9	144,7	20,7 %
Mleko, kravje	94,1	107,0	106,4	114,0	121,9	100,0	88,7	106,6	106,4	113,8	109,4	113,6	157,8	38,9 %
Jajca, jedilna	88,5	90,3	99,3	104,1	103,0	100,0	99,0	98,1	99,3	102,0	102,8	102,9	127,7	24,2 %
Drugi živalski proizvodi	63,9	75,4	74,6	83,4	100,3	100,0	107,4	99,8	92,7	93,8	86,5	121,6	106,3	−12,6 %
KMETIJSTVO SKUPAJ	90,8	98,7	103,8	110,9	104,7	100,0	98,2	106,9	106,3	110,3	107,5	117,4	145,9	24,3 %

z – skupno

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 23: Realni indeksi cen kmetijskih proizvodov pri proizvajalcih (2015 = 100); 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2022/21
RASTLINSKI PRIDELKI	97,7	100,5	105,1	115,3	95,0	100,0	104,9	114,6	110,8	112,4	113,7	128,4	138,6	7,9 %
Žito	103,6	122,6	138,1	109,9	93,2	100,0	87,3	96,7	98,2	89,3	87,1	124,2	176,7	42,2 %
navadna pšenica	79,0	119,0	115,7	104,4	95,6	100,0	78,6	88,0	88,7	90,4	85,1	103,4	163,7	58,3 %
koruza za zrnje	134,0	124,7	163,9	113,4	87,8	100,0	95,7	106,9	108,4	87,0	89,1	148,6	190,7	28,3 %
krmni ječmen	82,0	136,3	133,0	128,9	112,6	100,0	97,9	92,5	100,6	96,5	88,4	115,8	179,4	55,0 %
Krompir	122,4	119,0	112,3	223,9	130,2	100,0	126,0	125,8	133,9	193,2	169,2	196,8	249,8	26,9 %
Oljnice	90,7	109,2	111,5	98,6	88,4	100,0	92,2	83,8	78,7	81,1	86,1	116,5	135,4	16,3 %
Druge industrijske rastline (hmelj)	73,8	43,0	53,2	68,0	80,6	100,0	122,4	110,8	117,7	126,0	132,0	106,1	105,3	−0,8 %
Zelenjadnice	97,8	96,1	101,9	119,2	98,3	100,0	101,4	105,0	110,9	116,6	111,8	120,9	128,7	6,4 %
Cvetje, okrasne rastline, sadike	95,8	90,7	92,1	88,3	89,7	100,0	106,9	104,1	105,4	104,1	110,0	110,8	115,3	4,0 %
Sveže sadje	96,0	102,2	107,8	123,9	91,4	100,0	105,6	137,7	117,0	102,1	124,6	144,3	128,6	−10,8 %
Grozdje za predelavo	95,3	89,0	95,6	89,9	92,5	100,0	113,8	116,2	108,8	117,9	95,6	104,9	112,7	7,5 %
Vino	87,9	94,3	91,2	78,1	86,2	100,0	105,5	107,7	104,9	103,7	103,3	105,9	107,0	1,1 %
Oljčno olje	97,1	95,4	84,5	91,4	91,2	100,0	100,1	98,6	88,9	87,5	91,5	95,7	87,5	−8,5 %
ŽIVALI IN ŽIVALSKI PROIZVODI	95,4	103,9	105,3	107,9	109,2	100,0	94,6	100,5	98,8	101,2	96,4	99,8	118,4	18,6 %
Govedo	89,7	98,9	106,8	102,7	98,7	100,0	97,1	99,3	99,6	96,7	91,9	99,6	117,8	18,3 %
Prašiči	95,0	100,3	110,5	110,2	105,5	100,0	98,9	105,1	98,9	112,0	109,9	99,2	111,3	12,2 %
Jagnjeta	83,4	79,3	78,2	80,5	88,3	100,0	101,3	99,1	97,0	96,6	101,0	102,6	100,5	−2,1 %
Perutnina	100,2	104,6	103,3	108,6	102,8	100,0	98,4	91,4	90,1	90,9	81,6	83,5	90,4	8,2 %
Konji	101,1	96,1	102,9	100,4	92,9	100,0	105,1	z	z	111,5	106,7	112,3	124,5	10,9 %
Mleko, kravje	99,6	111,4	107,9	113,6	121,2	100,0	88,7	105,1	103,2	108,5	104,4	106,4	135,8	27,6 %
Jajca, jedilna	93,7	93,9	100,7	103,7	102,4	100,0	99,0	96,8	96,3	97,3	98,1	96,3	109,9	14,1 %
Drugi živalski proizvodi	67,7	78,4	75,7	83,2	99,8	100,0	107,5	98,5	89,9	89,5	82,6	113,8	91,5	−19,7 %
KMETIJSTVO SKUPAJ	96,2	102,7	105,2	110,5	104,2	100,0	98,2	105,5	103,1	105,2	102,6	110,0	125,6	14,2 %

z – skupno

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 24: Indeksi cen inputov za kmetijstvo; 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2022/21
NOMINALNO														
Inputi za tekočo porabo (1)	90,3	102,6	107,8	110,7	104,8	100,0	97,0	97,3	101,0	103,5	100,3	112,7	149,0	32,2 %
Semena in sadike	82,7	92,4	96,9	102,1	100,8	100,0	95,5	95,6	92,3	101,7	100,7	99,2	106,4	7,2 %
Energija; maziva	96,6	106,2	116,2	116,4	113,6	100,0	91,6	99,7	108,4	106,8	92,5	108,4	138,4	27,7 %
Gnojila in sredstva za izboljšavo tal	82,5	106,2	113,8	105,4	92,7	100,0	88,7	78,7	83,6	88,6	81,8	116,7	247,4	111,9 %
Sredstva za varstvo rastlin	83,6	86,6	91,5	95,9	98,7	100,0	101,1	99,7	101,0	106,7	111,0	112,8	123,4	9,4 %
Veterinarske storitve	94,7	96,4	98,1	99,7	100,0	100,0	100,0	104,8	107,1	110,1	110,7	112,1	116,1	3,5 %
Krmila	89,8	111,7	115,9	126,1	110,7	100,0	101,2	99,2	102,4	103,7	103,5	118,0	155,4	31,6 %
Vzdrževanje opreme	88,6	90,8	92,8	96,4	98,9	100,0	100,3	101,6	102,8	102,8	103,9	106,3	115,5	8,6 %
Vzdrževanje zgradb	93,6	94,7	99,0	97,7	97,8	100,0	100,6	100,4	101,8	105,1	110,0	118,3	138,9	17,4 %
Drugi proizvodi in storitve	95,5	95,3	95,6	96,9	99,9	100,0	100,4	100,7	104,2	110,0	114,1	116,4	127,7	9,7 %
Inputi za investicije (2)	91,2	94,1	95,7	97,6	97,9	100,0	101,5	103,5	107,2	110,5	112,7	118,0	132,9	12,7 %
Oprema	91,1	94,0	95,6	97,5	97,6	100,0	101,4	103,1	106,9	110,6	112,9	116,5	129,0	10,7 %
mehanizacija in druga oprema	89,7	92,7	94,5	96,1	96,5	100,0	100,9	102,9	106,6	110,4	112,9	118,0	134,7	14,1 %
transportna oprema (traktorji)	92,6	95,3	96,7	99,0	98,9	100,0	101,9	103,4	107,2	110,9	112,9	114,9	123,1	7,2 %
Zgradbe	91,4	94,6	96,1	97,8	98,7	100,0	101,8	104,4	107,9	110,3	112,2	122,2	143,9	17,8 %
INPUTI ZA KMETIJSTVO, skupaj (1 + 2)	90,6	100,0	104,0	106,7	102,7	100,0	98,4	99,2	102,9	105,6	104,2	114,3	144,1	26,0 %
REALNO														
Inputi za tekočo porabo (1)	95,7	106,7	109,3	110,4	104,3	100,0	97,0	95,9	97,9	98,7	95,8	105,6	128,3	21,5 %
Semena in sadike	87,6	96,2	98,3	101,8	100,2	100,0	95,5	94,3	89,5	97,0	96,1	92,9	91,5	−1,5 %
Energija; maziva	102,3	110,6	117,8	116,0	113,0	100,0	91,6	98,4	105,1	101,9	88,2	101,5	119,1	17,3 %
Gnojila in sredstva za izboljšavo tal	87,4	110,6	115,4	105,0	92,2	100,0	88,7	77,7	81,1	84,6	78,1	109,3	212,9	94,7 %
Sredstva za varstvo rastlin	88,6	90,2	92,8	95,5	98,2	100,0	101,2	98,4	98,0	101,7	106,0	105,6	106,2	0,6 %
Veterinarske storitve	100,3	100,3	99,5	99,4	99,5	100,0	100,1	103,3	103,9	105,0	105,7	105,0	99,9	−4,9 %
Krmila	95,1	116,3	117,5	125,7	110,1	100,0	101,2	97,8	99,3	99,0	98,8	110,6	133,7	21,0 %
Vzdrževanje opreme	93,9	94,5	94,1	96,1	98,4	100,0	100,4	100,2	99,7	98,0	99,1	99,6	99,4	−0,2 %
Vzdrževanje zgradb	99,2	98,6	100,4	97,3	97,3	100,0	100,7	99,0	98,7	100,3	105,0	110,8	119,6	7,9 %
Drugi proizvodi in storitve	101,2	99,2	97,0	96,6	99,4	100,0	100,4	99,3	101,1	105,0	109,0	109,0	109,9	0,8 %
Inputi za investicije (2)	96,6	98,0	97,1	97,3	97,4	100,0	101,5	102,0	103,9	105,4	107,6	110,5	114,4	3,5 %
Oprema	96,5	97,8	97,0	97,2	97,1	100,0	101,4	101,7	103,6	105,5	107,8	109,1	111,0	1,8 %
mehanizacija in druga oprema	95,0	96,5	95,9	95,8	96,0	100,0	101,0	101,5	103,3	105,3	107,7	110,5	115,9	4,8 %
transportna oprema (traktorji)	98,1	99,2	98,1	98,7	98,3	100,0	101,9	102,0	103,9	105,8	107,8	107,6	106,0	−1,5 %
Zgradbe	96,8	98,4	97,5	97,5	98,2	100,0	101,8	103,0	104,6	105,2	107,1	114,5	123,8	8,2 %
INPUTI ZA KMETIJSTVO, skupaj (1 + 2)	96,0	104,0	105,5	106,3	102,1	100,0	98,4	97,8	99,8	100,8	99,4	107,1	124,0	15,8 %

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 25: Povprečne letne odkupne cene pomembnejših kmetijskih proizvodov (EUR/t); 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
RASTLINSKI PRIDELKI														
Pšenica (brez semenske)	135,7	193,1	195,6	181,0	169,1	168,3	133,8	154,0	159,4	163,2	148,0	187,8	314,9	167,7
Koruza za zrnje (brez semenske)	155,1	170,3	199,8	169,2	125,3	131,8	130,6	141,3	146,9	123,7	124,9	207,9	293,4	141,1
Krmni ječmen	108,4	180,8	179,6	177,3	153,3	133,8	133,0	128,8	142,4	137,2	125,4	168,3	278,3	165,4
Jedilni krompir	173,8	170,9	177,5	391,7	209,8	186,4	232,8	231,6	232,7	351,9	286,8	354,8	393,2	110,8
Fižol v zrnju (suh)	2.933,4	2.938,2	3.136,7	3.730,3	3.294,4	3.400,2	3.637,2	z	3.415,5	3.390,3	2.851,8	2.518,0	2.950,5	117,2
Oljna ogrščica	273,5	421,7	449,6	358,4	307,5	363,6	326,6	320,1	305,9	315,9	322,6	455,2	617,9	135,7
Seme buč	3.111,8	2.998,4	2.938,4	2.833,5	3.377,6	3.774,7	2.955,7	2.430,5	1.990,9	2.746,4	2.781,7	3.064,6	3.597,5	117,4
Hmelj	3.377,3	2.599,5	3.243,2	3.384,8	4.622,8	5.623,0	6.608,6	6.204,1	6.850,7	7.536,6	7.206,2	6.873,5	6.915,3	100,6
Čebula	414,8	324,2	432,4	542,7	369,8	322,1	409,3	426,5	515,8	412,6	360,6	416,7	467,9	112,3
Korenje	489,2	468,9	493,9	438,0	381,8	471,1	443,6	z	z	518,4	461,0	407,0	446,5	109,7
Paradižnik	624,9	515,9	907,7	944,4	1.328,3	1.302,2	z	z	z	z	z	1.951,5	2.308,7	118,3
Cvetača	706,0	622,1	697,9	753,3	791,8	836,4	952,0	z	1.006,8	z	z	1.158,8	1.171,5	101,1
Zelje	223,5	235,3	240,2	312,4	236,6	254,3	236,1	246,2	295,3	346,7	280,5	306,9	416,9	135,8
Solata	653,1	567,2	584,4	981,1	703,6	822,3	737,9	760,3	922,4	1.054,9	1.022,4	1.089,1	1.275,1	117,1
Namizna jabolka	410,6	452,0	473,6	575,2	409,9	461,1	494,9	628,5	391,4	490,2	560,9	657,6	634,7	96,5
Namizne hruške	747,7	713,4	722,1	817,7	650,2	727,9	817,0	895,9	776,1	923,5	892,8	1.037,5	1.063,3	102,5
Namizne breskve	709,2	658,9	834,9	1.052,5	799,9	740,4	746,4	892,4	888,6	816,5	1.142,4	z	1.299,4	
Grozdje za predelavo	445,0	426,4	474,7	461,4	456,8	501,5	554,6	595,4	565,4	604,6	487,8	566,7	646,3	114,1
Vino (000 l)	2.161,0	2.373,5	2.243,7	1.912,0	2.136,9	2.598,7	2.671,7	2.695,6	2.793,3	2.849,2	2.788,2	2.950,6	3.222,2	109,2
ŽIVALI IN ŽIVALSKI PROIZVODI														
Živina za zakol (živa masa)														
teleta	2.182,3	2.193,6	2.268,5	2.334,7	2.340,2	2.321,5	2.294,4	2.224,5	2.190,3	2.236,7	2.232,7	2.234,2	2.292,6	102,6
mlado govedo (vse kategorije)	1.549,0	1.712,7	1.878,9	1.826,2	1.783,9	1.790,0	1.746,3	1.801,8	1.836,8	1.812,3	1.727,6	1.906,7	2.409,1	126,4
biki do 24 mesecev	1.572,1	1.740,6	1.915,1	1.849,9	1.801,5	1.809,5	1.759,1	1.821,6	1.856,8	1.827,6	1.736,6	1.911,3	2.435,9	127,4
prašiči (do 150 kg)	1.117,3	1.204,2	1.348,4	1.372,2	1.317,2	1.240,2	1.223,4	1.321,8	1.265,0	1.460,4	1.431,0	1.313,7	1.610,5	122,6
piščanci	1.024,0	1.089,2	1.096,5	1.180,9	1.105,8	1.076,5	1.057,0	994,5	996,7	1.028,0	908,3	954,3	1.150,1	120,5
jagnjeta	2.063,3	1.997,7	2.033,7	2.127,4	2.332,9	2.612,7	2.646,3	2.625,2	2.622,5	2.652,2	2.759,1	2.878,5	3.059,9	106,3
konji	1.729,2	1.664,0	1.824,2	1.815,8	1.760,4	1.808,2	1.863,7	z	z	2.057,9	2.007,9	2.177,4	2.579,2	118,5
Kravje mleko	265,5	302,2	300,3	321,5	344,6	282,5	250,0	300,5	300,0	321,2	308,8	320,6	443,4	138,3
Jedilna jajca (000 kosov)	93,9	95,5	105,4	110,4	108,9	105,9	104,8	104,0	105,2	108,0	109,1	109,2	135,5	124,1
Med	3.184,4	3.675,7	3.388,3	4.035,4	4.316,5	4.835,9	4.655,7	4.775,7	z	5.069,1	5.385,5	7.605,7	6.230,2	81,9
gozdni	4.133,4	4.399,8	4.093,2	4.587,8	4.759,6	5.276,3	5.018,8	5.116,9	5.378,8	5.771,3	6.140,0	8.268,0	6.858,3	82,9

z – zaupno

Vir: SURS, preračuni KIS

EKONOMSKI RAČUNI ZA KMETIJSTVO

Priloga 26: Vrednost kmetijske proizvodnje po osnovnih cenah (mio EUR, tekoče cene); 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
Žito, od tega:	79,6	105,6	109,0	77,3	91,0	87,0	82,8	75,8	85,8	84,8	95,8	130,8	191,2	146,2
pšenica	20,4	29,0	36,2	24,6	29,0	26,0	21,5	21,5	19,0	22,3	23,0	28,2	49,1	174,1
ječmen	8,2	13,5	14,4	11,4	12,7	11,7	11,5	11,9	11,6	13,4	15,0	19,0	29,6	155,8
koruza za zrnje	46,4	57,1	52,7	36,5	41,8	42,5	43,0	36,6	49,1	42,5	51,2	77,0	101,7	132,1
Industrijske rastline, od tega:	25,6	26,8	21,8	16,5	28,4	31,5	39,7	29,8	37,2	36,0	39,5	32,4	31,9	98,5
oljnice	16,7	18,6	15,6	10,6	15,1	17,0	18,5	12,3	10,4	10,2	13,2	12,3	15,3	124,4
hmelj	7,0	5,6	4,3	4,2	10,5	11,6	16,4	13,4	21,1	19,4	19,6	15,0	0,0	
Krmne rastline, od tega:	185,3	205,0	192,5	180,2	213,7	198,0	199,4	156,9	201,9	202,4	213,6	232,4	237,5	102,2
silažna koruza	33,5	43,5	42,8	35,6	48,0	40,4	43,5	36,9	46,3	45,2	46,6	49,4	0,0	0,0
Zelenjadnice, sadike, okrasne rastline, od tega:	69,7	77,0	80,8	93,7	101,9	117,6	121,2	120,9	128,0	154,0	162,4	146,6	139,9	95,4
sveže vrtnine	41,8	50,0	50,7	60,7	67,0	79,1	83,9	82,6	92,1	123,4	129,3	116,0	109,8	94,7
Krompir	20,7	19,4	15,9	23,0	21,5	17,0	20,1	19,2	18,8	24,7	23,2	20,5	28,6	139,5
Sadje, grozdje, oljke, od tega:	95,4	102,3	77,6	110,5	90,3	124,2	87,9	70,5	136,6	84,4	111,6	63,5	155,5	244,9
sadje	81,0	87,2	63,8	97,6	81,7	107,6	72,4	51,9	116,0	66,3	96,6	42,4	133,3	314,4
grozdje	14,4	15,1	13,9	12,9	8,7	16,6	15,6	18,6	20,7	18,1	15,1	21,0	22,2	105,7
Vino	105,6	128,8	95,9	93,6	105,9	147,6	121,0	108,0	179,2	142,4	136,1	92,5	95,4	103,1
Oljčno olje	4,3	3,9	1,8	3,7	2,1	4,2	4,1	4,0	9,8	5,0	7,9	2,5	5,6	224,0
Drugi rastlinski proizvodi	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	100,0
Rastlinska pridelava	586,2	669,1	595,4	598,6	655,1	727,4	676,8	585,7	797,9	734,2	790,6	721,8	886,2	122,8
Živina, od tega:	302,1	315,2	312,2	300,1	299,3	293,4	306,4	314,3	320,1	330,6	311,6	321,3	413,7	128,8
govedo	138,1	154,5	150,9	143,1	141,2	147,0	149,7	153,2	159,7	157,8	145,0	163,1	232,2	142,4
prašiči	61,4	58,6	56,5	49,1	49,8	41,8	44,9	49,1	47,3	55,4	49,6	49,3	54,2	109,9
drobnica	7,9	6,5	6,1	5,0	7,2	8,4	8,6	8,7	8,7	8,7	9,6	10,7	12,6	117,8
perutnina	90,4	91,5	94,0	97,5	95,7	91,2	97,6	98,0	99,3	103,6	102,8	93,6	109,1	116,6
Živalski proizvodi, od tega:	192,7	223,6	216,3	235,7	243,1	228,9	206,0	235,0	233,6	240,8	234,8	242,9	333,3	137,2
mleko	152,1	172,4	175,9	181,6	201,5	169,2	154,1	184,7	179,0	188,8	184,7	194,7	272,2	139,8
jajca	29,5	31,0	29,9	35,2	32,7	37,2	36,3	36,9	37,5	41,6	37,4	39,9	50,0	125,3
drugi živalski proizvodi	11,1	20,2	10,4	18,9	8,9	22,5	15,7	13,4	17,1	10,5	12,7	8,2	11,0	134,1
Živinoreja	494,8	538,9	528,4	535,8	542,4	522,3	512,4	549,3	553,7	571,4	546,4	564,1	747,0	132,4
PROIZVODNJA KMETIJSKIH PROIZVODOV	1.081,0	1.207,9	1.123,8	1.134,4	1.197,5	1.249,7	1.189,2	1.135,0	1.351,5	1.305,6	1.337,0	1.286	1.633	127,0
Kmetijske storitve	20,6	20,0	20,3	19,2	19,7	19,9	17,7	18,0	18,4	19,0	33,3	33	37	109,6
KMETIJSKA PROIZVODNJA	1.101,6	1.227,9	1.144,1	1.153,6	1.217,2	1.269,6	1.206,9	1.153,0	1.370,0	1.324,6	1.370,3	1.319	1.670	126,6

* Začasni podatki (SURS, druga ocena).

Opomba: Revidirana je bila celotna časovna vrsta podatkov o vrednosti surove volne, kar je vplivalo na vrednosti kategorij 12910 Surova volna, 12900 Drugi živalski proizvodi, 12000 Živalski proizvodi, 13000 Živinoreja, 16000 Kmetijska proizvodnja (SURS, 1. 10. 2020).

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 27: Delež posameznih proizvodov v vrednosti proizvodnje po osnovnih cenah (%); 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*
Žito, od tega:	7,2	8,6	9,5	6,7	7,5	6,9	6,9	6,6	6,3	6,4	7,0	9,9	11,5
pšenica	1,9	2,4	3,2	2,1	2,4	2,0	1,8	1,9	1,4	1,7	1,7	2,1	2,9
ječmen	0,7	1,1	1,3	1,0	1,0	0,9	1,0	1,0	0,8	1,0	1,1	1,4	1,8
koruza za zrnje	4,2	4,7	4,6	3,2	3,4	3,3	3,6	3,2	3,6	3,2	3,7	5,8	6,1
Industrijske rastline, od tega:	2,3	2,2	1,9	1,4	2,3	2,5	3,3	2,6	2,7	2,7	2,9	2,5	1,9
oljnice	1,5	1,5	1,4	0,9	1,2	1,3	1,5	1,1	0,8	0,8	1,0	0,9	0,9
hmelj	0,6	0,5	0,4	0,4	0,9	0,9	1,4	1,2	1,5	1,5	1,4	1,1	0,0
Krmne rastline, od tega:	16,8	16,7	16,8	15,6	17,6	15,6	16,5	13,6	14,7	15,3	15,6	17,6	14,2
silažna koruza	3,0	3,5	3,7	3,1	3,9	3,2	3,6	3,2	3,4	3,4	3,4	3,7	0,0
Zelenjadnice, sadike, okrasne rastline, od tega:	6,3	6,3	7,1	8,1	8,4	9,3	10,0	10,5	9,3	11,6	11,9	11,1	8,4
sveže vrtnine	3,8	4,1	4,4	5,3	5,5	6,2	7,0	7,2	6,7	9,3	9,4	8,8	6,6
Krompir	1,9	1,6	1,4	2,0	1,8	1,3	1,7	1,7	1,4	1,9	1,7	1,6	1,7
Sadje, grozdje, oljke, od tega:	8,7	8,3	6,8	9,6	7,4	9,8	7,3	6,1	10,0	6,4	8,1	4,8	9,3
sadje	7,4	7,1	5,6	8,5	6,7	8,5	6,0	4,5	8,5	5,0	7,0	3,2	8,0
grozdje	1,3	1,2	1,2	1,1	0,7	1,3	1,3	1,6	1,5	1,4	1,1	1,6	1,3
Vino	9,6	10,5	8,4	8,1	8,7	11,6	10,0	9,4	13,1	10,8	9,9	7,0	5,7
Oljčno olje	0,4	0,3	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,7	0,4	0,6	0,2	0,3
Drugi rastlinski proizvodi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rastlinska pridelava	53,2	54,5	52,0	51,9	53,8	57,3	56,1	50,8	58,2	55,4	57,7	54,7	53,1
Živalina, od tega:	27,4	25,7	27,3	26,0	24,6	23,1	25,4	27,3	23,4	25,0	22,7	24,4	24,8
govedo	12,5	12,6	13,2	12,4	11,6	11,6	12,4	13,3	11,7	11,9	10,6	12,4	13,9
prašiči	5,6	4,8	4,9	4,3	4,1	3,3	3,7	4,3	3,5	4,2	3,6	3,7	3,2
drobnica	0,7	0,5	0,5	0,4	0,6	0,7	0,7	0,8	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8
perutnina	8,2	7,5	8,2	8,5	7,9	7,2	8,1	8,5	7,2	7,8	7,5	7,1	6,5
Živalski proizvodi, od tega:	17,5	18,2	18,9	20,4	20,0	18,0	17,1	20,4	17,1	18,2	17,1	18,4	20,0
mleko	13,8	14,0	15,4	15,7	16,6	13,3	12,8	16,0	13,1	14,3	13,5	14,8	16,3
jajca	2,7	2,5	2,6	3,1	2,7	2,9	3,0	3,2	2,7	3,1	2,7	3,0	3,0
drugi živalski proizvodi	1,0	1,6	0,9	1,6	0,7	1,8	1,3	1,2	1,2	0,8	0,9	0,6	0,7
Živinoreja	44,9	43,9	46,2	46,4	44,6	41,1	42,5	47,6	40,4	43,1	39,9	42,8	44,7
PROIZVODNJA KMETIJSKIH PROIZVODOV	98,1	98,4	98,2	98,3	98,4	98,4	98,5	98,4	98,6	98,6	97,6	97,5	97,8
Kmetijske storitve	1,9	1,6	1,8	1,7	1,6	1,6	1,5	1,6	1,3	1,4	2,4	2,5	2,2
KMETIJSKA PROIZVODNJA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* Začasni podatki (SURS, druga ocena).

Opomba: Revidirana je bila celotna časovna vrsta podatkov o vrednosti surove volne, kar je vplivalo na vrednosti kategorij 12910 Surova volna, 12900 Drugi živalski proizvodi, 12000 Živalski proizvodi, 13000 Živinoreja, 16000 Kmetijska proizvodnja (SURS, 1. 10. 2020).

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 28: Vrednost in struktura vmesne potrošnje v kmetijstvu; 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
Vrednost (mio EUR; tekoče cene)														
Seme in sadike	29,8	31,6	32,4	35,7	35,4	36,3	34,7	34,6	33,4	34,4	35,4	37,8	40,5	107,1
Energija	101,4	110,1	117,5	118,6	115,8	99,9	91,9	101,1	109,7	107,4	94,0	110,4	141,3	128,0
Gnojila	49,3	57,0	58,9	54,6	52,9	57,2	48,6	42,8	45,1	47,0	44,6	54,8	115,9	211,5
Sredstva za varstvo rastlin	23,4	21,3	21,5	22,0	23,2	23,5	25,4	25,4	25,0	24,6	26,0	26,2	28,7	109,5
Veterinarski izdatki	26,8	25,9	26,5	26,0	27,0	26,9	27,9	30,5	30,8	33,4	34,2	35,1	36,2	103,1
Krma	359,4	400,7	397,1	386,7	383,6	385,9	394,5	373,4	383,0	393,1	401,8	479,1	600,7	125,4
kupljena krma	114,8	124,8	121,3	135,7	144,8	132,4	140,2	146,9	137,4	138,5	141,2	160,0	203,1	126,9
domača krma	244,6	275,9	275,8	250,9	238,8	253,5	254,3	226,5	245,6	254,6	260,6	319,1	397,5	124,6
Vzdrževanje strojev in opreme	33,8	34,0	35,2	35,8	36,7	38,0	38,7	39,8	42,3	44,7	47,3	49,8	54,1	108,6
Vzdrževanje zgradb	13,3	13,2	13,2	13,6	13,8	14,0	14,2	14,6	15,0	15,4	15,7	17,0	18,7	110,0
Kmetijske storitve	20,6	20,0	20,3	19,2	19,7	19,9	17,7	18,0	18,4	19,0	33,3	33,4	36,6	109,6
Posredno merjene storitve finančnega posredništva	2,2	1,7	1,4	1,1	1,2	1,2	1,1	0,9	0,9	0,7	0,7	0,6	0,7	116,7
Drugi proizvodi in storitve	39,4	41,1	39,1	39,5	41,9	43,0	42,7	41,7	46,7	45,1	48,1	51,4	57,4	111,7
VMESNA POTROŠNJA	699,5	756,6	763,1	752,8	751,2	745,7	737,3	722,8	750,3	764,7	781,2	895,7	1.130,6	126,2
Struktura (%)														
Seme in sadike	4,3	4,2	4,2	4,7	4,7	4,9	4,7	4,8	4,5	4,5	4,5	4,2	3,6	
Energija	14,5	14,6	15,4	15,8	15,4	13,4	12,5	14,0	14,6	14,0	12,0	12,3	12,5	
Gnojila	7,0	7,5	7,7	7,3	7,0	7,7	6,6	5,9	6,0	6,1	5,7	6,1	10,3	
Sredstva za varstvo rastlin	3,3	2,8	2,8	2,9	3,1	3,2	3,4	3,5	3,3	3,2	3,3	2,9	2,5	
Veterinarski izdatki	3,8	3,4	3,5	3,5	3,6	3,6	3,8	4,2	4,1	4,4	4,4	3,9	3,2	
Krma	51,4	53,0	52,0	51,4	51,1	51,8	53,5	51,7	51,0	51,4	51,4	53,5	53,1	
kupljena krma	16,4	16,5	15,9	18,0	19,3	17,8	19,0	20,3	18,3	18,1	18,1	17,9	18,0	
domača krma	35,0	36,5	36,1	33,3	31,8	34,0	34,5	31,3	32,7	33,3	33,4	35,6	35,2	
Vzdrževanje strojev in opreme	4,8	4,5	4,6	4,8	4,9	5,1	5,2	5,5	5,6	5,8	6,1	5,6	4,8	
Vzdrževanje zgradb	1,9	1,7	1,7	1,8	1,8	1,9	1,9	2,0	2,0	2,0	2,0	1,9	1,7	
Kmetijske storitve	2,9	2,6	2,7	2,6	2,6	2,7	2,4	2,5	2,5	2,5	4,3	3,7	3,2	
Posredno merjene storitve finančnega posredništva	0,3	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	
Drugi proizvodi in storitve	5,6	5,4	5,1	5,2	5,6	5,8	5,8	5,8	6,2	5,9	6,2	5,7	5,1	
VMESNA POTROŠNJA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

* Začasni podatki (SURS, druga ocena).

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 29: Osnovni kazalniki ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (mio EUR, tekoče cene); 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
Vrednost proizvodnje po proizvajalčevih cenah	1.090,8	1.216,7	1.144,1	1.153,6	1.217,2	1.269,6	1.206,9	1.153,0	1.370,0	1.324,6	1.370,3	1.319,3	1.669,8	126,6
Subvencije na proizvod	10,8	11,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Davki na proizvod	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah	1.101,6	1.227,9	1.144,1	1.153,6	1.217,2	1.269,6	1.206,9	1.153,0	1.370,0	1.324,6	1.370,3	1.319,3	1.669,8	126,6
Vmesna potrošnja	699,5	756,6	763,1	752,8	751,2	745,7	737,3	722,8	750,3	764,7	781,2	895,7	1130,6	126,2
Bruto dodana vrednost po osnovnih cenah (BDV)	402,1	471,3	381,0	400,8	466,0	523,9	469,6	430,2	619,7	559,9	589,1	423,6	539,2	127,3
Poraba stalnega kapitala	241,4	243,1	245,6	250,5	256,5	258,1	259,7	262,1	267,3	270,3	275,2	281,5	300,0	106,6
Neto dodana vrednost po osnovnih cenah (NDV)	160,7	228,2	135,4	150,3	209,5	265,8	209,9	168,1	352,4	289,6	313,9	142,1	239,2	168,3
Druge subvencije na proizvodnjo	238,8	235,5	250,7	254,5	246,0	238,5	246,9	259,9	247,4	251,9	271,6	290,5	309,7	106,6
Drugi davki na proizvodnjo	4,4	2,9	4,5	5,7	6,6	5,8	4,4	5,8	6,1	5,0	3,3	7,4	7,9	106,8
Faktorski dohodek (FD)	395,1	460,9	381,8	399,1	448,8	498,5	452,4	422,3	593,6	536,5	582,1	425,3	541,0	127,2
Število polnovrednih delovnih moči (000 PDM)	77,0	78,0	80,8	82,7	81,8	81,4	80,0	78,7	78,0	76,3	74,0	73,6	72,9	99,1
BDV/PDM (EUR)	5.221	6.043	4.716	4.844	5.697	6.438	5.872	5.463	7.943	7.338	7.955,8	5.755	7.395	128,5
NDV/PDM (EUR)	2.087	2.926	1.676	1.816	2.561	3.266	2.625	2.135	4.517	3.795	4.239	1.931	3.280	169,9
FD/PDM (EUR)	5.130	5.910	4.726	4.823	5.486	6.126	5.657	5.363	7.609	7.031	7.861	5.778	7.419	128,4
EU-27														
BDV/PDM (EUR)	14.147	15.853	16.009	16.805	16.958	17.096	16.668	19.541	19.290	20.457	22.370	24.071	28.491	118,4
NDV/PDM (EUR)	9.034	10.304	10.329	10.945	11.031	11.088	10.788	13.296	12.848	13.681	14.679	15.789	19.639	124,4
FD/PDM (EUR)	13.084	14.759	14.768	15.518	15.734	15.557	15.498	18.079	17.875	18.878	20.294	21.542	25.676	119,2

* Začasni podatki (SURs, druga ocena).

Opomba: Za Slovenijo je bila revidirana celotna časovna vrsta podatkov o vrednosti surove volne, kar je vplivalo na vrednosti kategorij 12910 Surova volna, 12900 Drugi živalski proizvodi, 12000 Živalski proizvodi, 13000 Živinoreja, 16000 Kmetijska proizvodnja, 18000 Proizvodnja kmetijske dejavnosti ter vrednosti vseh dohodkovnih kategorij (SURs, 1. 10. 2020).

Vir: SURs, Eurostat, preračuni KIS

Priloga 30: Indeksi osnovnih kazalnikov ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (realno; 2015 = 100); 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	2022/21
Vrednost proizvodnje po proizvajalčevih cenah	89,9	99,3	92,9	92,2	96,8	100,0	94,2	88,7	103,2	97,5	99,6	93,5	111,0	18,8 %
Subvencije na proizvod	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Davki na proizvod	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah	90,8	100,2	92,9	92,2	96,8	100,0	94,2	88,7	103,2	97,5	99,6	93,5	111,0	18,8 %
Vmesna potrošnja	98,2	105,2	105,5	102,5	101,7	100,0	98,0	94,6	96,2	95,9	96,7	108,0	128,0	18,4 %
Bruto dodana vrednost po osnovnih cenah (BDV)	80,3	93,2	75,0	77,7	89,8	100,0	88,8	80,2	113,1	99,9	103,8	72,7	86,9	19,4 %
Poraba stalnega kapitala	97,9	97,6	98,1	98,5	100,4	100,0	99,7	99,2	99,0	97,9	98,4	98,1	98,1	0,0 %
Neto dodana vrednost po osnovnih cenah (NDV)	63,3	89,0	52,5	57,4	79,6	100,0	78,3	61,8	126,8	101,9	109,0	48,1	75,9	57,9 %
Druge subvencije na proizvodnjo	104,8	102,3	108,4	108,3	104,2	100,0	102,6	106,4	99,2	98,7	105,1	109,6	109,6	0,0 %
Drugi davki na proizvodnjo	79,4	51,8	80,0	99,8	114,9	100,0	75,2	97,6	100,6	80,6	52,5	114,8	115,0	0,2 %
Faktorski dohodek (FD)	83,0	95,8	79,0	81,3	90,9	100,0	89,9	82,7	113,9	100,6	107,8	76,7	91,6	19,4 %
Število polnovrednih delovnih moči (000 PDM)	94,6	95,8	99,3	101,7	100,5	100,0	98,3	96,8	95,9	93,8	91,0	90,5	89,6	-0,9 %
BDV/PDM (EUR)	84,9	97,3	75,5	76,4	89,4	100,0	90,4	82,9	118,0	106,5	114,0	80,4	96,9	20,6 %
NDV/PDM (EUR)	66,9	92,8	52,9	56,4	79,2	100,0	79,6	63,8	132,2	108,6	119,8	53,2	84,8	59,4 %
FD/PDM (EUR)	87,7	100,0	79,6	79,9	90,5	100,0	91,5	85,5	118,8	107,3	118,4	84,8	102,2	20,5 %
EU-27														
BDV/PDM (EUR)	88,0	97,4	97,4	101,4	101,7	100,0	97,1	113,6	110,7	115,2	124,3	131,6	147,7	12,2 %
NDV/PDM (EUR)	86,2	97,3	96,7	101,6	101,9	100,0	97,1	119,3	113,9	118,9	126,4	134,5	157,5	17,1 %
FD/PDM (EUR)	89,7	100,0	99,1	103,3	104,3	100,0	99,2	116,1	113,3	117,4	124,8	130,6	146,8	12,4 %

* Začasni podatki (SURS, druga ocena).

Opomba: Za Slovenijo je bila revidirana celotna časovna vrsta podatkov o vrednosti surove volne, kar je vplivalo na vrednosti kategorij 12910 Surova volna, 12900 Drugi živalski proizvodi, 12000 Živalski proizvodi, 13000 Živinoreja, 16000 Kmetijska proizvodnja, 18000 Proizvodnja kmetijske dejavnosti ter vrednosti vseh dohodkovnih kategorij (SURS, 1. 10. 2020).

Vir: SURS, Eurostat, preračuni KIS

PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO

Priloga 31: Proračunska izplačila, povezana s kmetijstvom (000 EUR, koledarsko leto); 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
PRORAČUN MKGP IN ORGANOV V SESTAVI*	427.894	421.645	604.215	617.335	743.532	398.099	380.645	385.391	434.537	481.111	482.440	518.829	568.253	109,5
operativni in upravni stroški**	55.127	57.429	205.951	236.336	389.624	49.209	55.901	48.697	49.271	52.896	55.382	68.044	58.922	86,6
proračunski transferji gozdarstvu (MKGP)***	27.080	26.326	23.307	22.491	22.260	23.009	29.426	35.679	44.339	68.924	52.337	61.222	73.284	119,7
proračunski transferji ribištvu (MKGP)	3.589	4.623	5.749	5.559	5.311	3.545	2.977	1.151	2.360	3.194	3.662	7.221	6.221	86,2
Proračunski transferji kmetijstvu (MKGP)****	342.098	333.267	369.207	352.950	326.337	322.337	292.342	299.864	338.568	356.097	371.059	382.342	429.826	112,4
PRORAČUNSKI TRANSFERJI KMETIJSTVU IZ DRUGIH VIROV	13.445	16.105	14.943	22.271	24.035	20.205	20.352	24.130	33.780	20.608	20.033	19.791	25.442	128,6
državna pomoč ob naravnih nesrečah (proračunska rezerva)	26	37	0	5.604	5.223	0	0	3.500	12.712 ⁺⁺	0	0	0	5.762	
vračilo trošarine za gorivo (Ministrstvo za finance)	13.418	16.068	14.943	16.667	18.812	20.205	20.352	20.630	21.067	20.608	20.033	19.791	19.679 ⁺	99,4
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	355.543	349.373	384.150	375.221	350.372	342.542	312.694	323.994	372.347	376.706	391.091	402.133	455.267	113,2
od tega EU	203.743	215.140	263.466	266.720	253.492	250.465	228.430	230.651	257.856	269.845	266.583	262.290	271.419	103,5
Po skupinah ukrepov:														
TRŽNI UKREPI IN NEPOSREDNE PODPORE PROIZVAJALCEM	162.879	161.895	163.218	169.217	163.987	155.430	163.889	166.870	175.023	161.588	178.339	189.348	225.803	119,3
RAZVOJ PODEŽELJA IN KMETIJSKA STRUKTURNA POLITIKA	149.775	143.418	182.510	169.011	149.518	149.479	112.131	117.066	156.812	172.449	168.864	165.905	181.055	109,1
SPLOŠNE STORITVE V PODORO RAZVOJU KMETIJSTVA	42.889	44.060	38.421	36.993	36.867	37.633	36.674	40.058	40.512	42.669	43.888	46.880	48.409	103,3

* V letih 2012–2014 proračun Ministrstva za kmetijstvo in okolje (MKO), v preostalih letih proračun MKGP skupaj z organi v sestavi; podatki med seboj niso primerljivi.

** Plače, materialni stroški, upravni transferji in projekti, vračila sredstev proračunu EU.

*** V letu 2014 brez sredstev proračunske rezerve za odpravo posledic žleda.

**** Brez izplačil škode po divjadi, ki je vključena med transferje gozdarstvu.

+ Začasni podatek.

++ Znesek ne vključuje znižanj iz kompenzacij.

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Priloga 32: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR, koledarsko leto); 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Ukrepi za podporo trgu	2.341	1.561	3.414	3.653	927	944	1.032	1.105	1.311	1.326	1.239	1.264	1.415	112,0
Izvozne podpore	702	546	261	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Tržni ukrepi	1.576	1.012	2.948	3.651	927	944	1.032	1.105	1.311	1.326	1.239	1.264	1.415	112,0
podpore porabi kmetijskih proizvodov	1.576	1.012	2.948	3.651	927	944	1.032	1.105	1.311	1.326	1.239	1.264	1.415	112,0
Splošni stroški intervencijskih ukrepov	64	3	206	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Ukrepi neposrednih podpor proizvajalcem	160.538	160.334	159.804	165.564	163.060	154.486	162.857	165.766	173.712	160.262	177.100	188.084	224.387	119,3
Neposredna plačila in ukrepi za zniževanje stroškov	151.710	158.735	159.579	159.211	157.151	153.842	159.113	158.686	160.473	159.689	158.931	158.263	157.527	99,5
Neposredna plačila proizvajalcem	131.643	137.494	140.249	137.873	134.242	131.720	137.353	135.811	134.961	134.338	133.599	132.284	131.517	99,4
neposredna plačila na enoto pridelka	245	1.936	1.808	1.919	1.936	1.913	0	0	0	0	0	0	0	
neposredna plačila na površino/žival	18.306	17.488	17.786	6.612	6.513	6.392	20.513	20.284	17.454	17.336	17.249	17.083	16.857	98,7
proizvodno nevezana neposredna plačila	115.235	118.836	121.106	129.543	126.067	123.674	116.840	115.527	117.507	117.003	116.350	115.201	114.660	99,5
nerazporejeno, nepravilnosti, vračila	-2.143	-767	-451	-201	-275	-260	0	0	0	0	0	0	0	
Ukrepi za zniževanje stroškov kmetovanja	20.067	21.242	19.329	21.337	22.908	22.123	21.760	22.875	25.511	25.350	25.332	25.979	26.010	100,1
vračilo trošarine za gorivo	13.418	16.068	14.943	16.667	18.812	20.205	20.352	20.630	21.067	20.608	20.033	19.791	19.679*	99,4
podpore za zavarovanje	6.648	5.174	4.387	4.670	4.097	1.918	1.408	2.245	4.444	4.742	5.300	6.188	6.330	102,3
Odškodnine in druga izredna plačila	8.828	1.598	225	6.353	5.910	644	3.744	7.080	13.239	573	18.168	29.821	66.861	224,2
Nadomestila za zmanjšanje proizvodnje	501	524	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Izredna pomoč na posameznih trgih	4.330	571	25	139	395	478	3.599	3.514	1	441	15.424	27.124	60.503	223,1
Druge odškodnine in nadomestila	3.996	504	200	6.214	5.514	166	146	3.566	13.238	132	2.745	2.697	6.358	235,7
TRŽNI UKREPI IN NEPOSREDNE PODPORE PROIZVAJALCEM	162.879	161.895	163.218	169.217	163.987	155.430	163.889	166.870	175.023	161.588	178.339	189.348	225.803	119,3
od tega EU	85.754	101.908	118.679	131.906	134.844	132.920	140.377	138.467	135.911	135.294	135.168	135.192	134.092	99,2

* Začasni podatek.

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Priloga 33: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR, koledarsko leto); 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Ukrepi za krepitev konkurenčnosti agroživilstva	49.110	36.232	55.702	55.066	54.011	53.496	16.201	25.729	60.627	68.825	60.013	54.116	58.775	108,6
Posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev	26.679	17.363	33.400	32.983	34.065	30.385	12.080	18.770	49.359	49.355	38.605	32.993	39.413	119,5
Podpore naložbam na kmetijskih gospodarstvih	17.604	15.273	25.099	18.909	25.041	29.720	5.225	9.474	27.773	35.595	14.454	15.098	19.709	130,5
naložbe v posodobitev kmetijske proizvodnje	14.634	12.419	21.010	14.689	20.533	25.166	555	4.975	23.265	30.974	10.834	11.563	15.681	135,6
naložbe v trajne nasade	2.915	2.854	4.089	4.220	4.508	4.554	4.670	4.499	4.508	4.620	3.620	3.535	4.027	113,9
naložbe v izboljšanje zemljišč in infrastrukturo na gospodarstvih	54	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Druge strukturne podpore kmetijskim gospodarstvom	9.075	2.090	8.301	14.074	9.024	665	6.855	9.296	21.586	13.760	24.151	17.894	19.704	110,1
pomoč za zagon kmetijske dejavnosti (mladi kmetje)	7.841	1.025	7.380	13.062	8.393	-170	6.241	8.538	6.755	9.446	10.179	7.959	7.783	97,8
prilagajanje in izvajanje standardov	66	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
sodelovanje kmetovalcev v shemah kakovosti proizvodov	45	51	86	104	119	137	0	166	317	631	521	573	246	43,0
uporaba storitev svetovanja	0	0	0	0	0	247	154	240	185	3.182	437	510	496	97,3
druge podpore kmetijskim gospodarstvom	1.123	1.005	836	908	512	450	461	353	14.330	501	13.015	8.853	11.179	126,3
Izboljšanje kmetijske infrastrukture	4.769	4.260	4.308	6.916	9.370	8.711	1.715	3.120	3.304	7.604	9.675	11.299	5.429	48,0
naložbe v zemljiške operacije	1.794	1.528	1.616	4.444	6.857	6.747	289	2.022	2.348	6.812	9.044	10.508	4.801	45,7
zgodnje upokojevanje kmetov	2.794	2.569	2.604	2.377	2.215	1.640	1.082	757	594	416	279	201	43	21,4
druge infrastrukturne podpore kmetijstvu	182	163	88	94	298	325	345	341	362	376	352	590	585	99,2
Organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva	17.662	14.610	17.994	15.167	10.576	14.400	2.406	3.839	7.964	11.867	11.733	9.824	13.933	141,8
Skupine in organizacije proizvajalcev	1.151	1.354	1.560	1.220	1.890	2.404	18	0	69	75	221	515	672	130,3
Naložbe v skladiščenje, predelavo in trženje kmetijskih proizvodov in živil	13.761	10.364	13.815	11.464	6.495	9.508	372	1.423	4.504	8.649	8.585	6.324	9.222	145,8
Trženje in promocija kmetijskih proizvodov in živil	2.750	2.891	2.619	2.483	2.191	2.488	2.016	2.416	3.392	3.143	2.927	2.984	4.040	135,4
Ukrepi za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi	74.049	79.851	94.425	85.457	66.838	75.683	93.659	87.692	86.690	92.280	92.891	92.607	94.317	101,8
Izravnalna plačila kmetovalcem na OMD	35.959	41.512	55.750	46.995	27.688	35.642	60.550	44.392	41.063	45.364	44.482	42.969	42.536	99,0
Plačila za kmetijsko-okoljsko-podnebne storitve	32.330	31.562	31.822	29.923	29.601	28.655	24.300	28.857	30.033	30.589	30.942	30.751	31.604	102,8
Plačila za ekološko kmetovanje	5.760	6.777	6.854	8.540	9.549	10.007	7.587	8.734	9.059	9.578	10.009	10.278	10.716	104,3
Plačila za zagotavljanje dobrobiti živali v kmetijstvu	0	0	0	0	0	1.380	1.222	5.710	6.536	6.750	6.892	7.310	7.537	103,1
Druge plačila povezana z ekosistemskimi storitvami											567	1.300	1.925	148,1
Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu	26.616	27.335	32.382	28.487	28.670	20.299	2.272	3.644	9.495	11.344	15.961	19.181	27.963	145,8
Podpore razvoju gozdarstva in gozdno-lesne verige	7.540	3.226	3.847	6.121	3.072	1.570	1.127	3.080	6.643	5.631	5.369	7.582	8.258	108,9
Vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju	11.656	13.500	12.414	5.868	11.829	9.116	31	153	0	11	184	1.395	4.240	304,1
Podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi	2.934	6.006	11.390	9.125	8.237	6.570	0	120	180	4	99	0	2.005	
Krepitev lokalnih razvojnih pobud (LEADER)	4.486	4.603	4.731	7.373	5.532	3.043	1.113	290	2.672	5.698	10.309	10.205	13.459	131,9
RAZVOJ PODEŽELJA IN STRUKTURNA POLITIKA	149.775	143.418	182.510	169.011	149.518	149.479	112.131	117.066	156.812	172.449	168.864	165.905	181.055	109,1
od tega EU	115.527	110.807	142.170	131.361	115.587	113.366	84.202	87.425	116.891	128.951	126.478	121.927	132.192	108,4

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Priloga 34: Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR, koledarsko leto); 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve	23.705	23.977	20.365	18.940	18.901	18.088	18.339	19.880	20.583	21.597	23.135	24.114	25.964	107,7
Raziskave in razvoj	1.646	2.289	1.819	1.227	1.285	1.285	1.436	1.730	1.656	1.578	1.665	1.896	2.127	112,2
Svetovalna služba	11.585	11.069	9.739	8.396	8.228	7.732	7.940	8.487	9.194	9.696	9.975	10.466	10.904	104,2
Kmetijsko šolstvo in infrastruktura	445	442	201	1.027	961	738	300	637	560	641	866	831	1.142	137,5
Strokovne naloge in javne službe v kmetijstvu	10.030	10.176	8.606	8.290	8.427	8.333	8.663	9.025	9.174	9.682	10.630	10.921	11.790	108,0
Nadzor nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme	16.052	16.939	13.670	12.669	12.869	12.633	12.713	15.781	15.466	16.179	15.849	17.640	16.558	93,9
Ukrepi na področju veterinarstva	13.952	13.557	11.268	10.395	10.610	10.311	10.066	13.156	12.345	12.826	11.835	13.177	11.427	86,7
Fitosanitarni ukrepi ter varstvo in registracija sort	2.016	3.229	2.319	1.909	1.854	1.858	2.184	2.441	2.970	3.228	3.792	4.098	4.781	116,7
Ukrepi na področju kakovosti hrane in krme	84	152	83	365	405	464	463	184	151	125	222	364	350	96,0
Druge splošne storitve	3.131	3.144	4.386	5.384	5.097	6.913	5.623	4.398	4.463	4.892	4.904	5.127	5.888	114,8
Podpora nevladnim organizacijam	269	280	187	200	214	305	326	341	354	322	412	451	469	104,0
Tehnična pomoč	1.646	1.763	2.009	2.324	2.041	3.490	3.413	4.000	4.021	4.481	4.405	4.552	5.305	116,5
Drugo	1.216	1.100	2.190	2.859	2.843	3.117	1.884	57	88	89	87	124	114	92,4
SPLOŠNE STORITVE V PODPORO RAZVOJU KMETIJSTVA	42.889	44.060	38.421	36.993	36.867	37.633	36.674	40.058	40.512	42.669	43.888	46.880	48.409	103,3
od tega EU	2.461	2.425	2.617	3.453	3.061	4.179	3.851	4.759	5.053	5.600	4.937	5.171	5.136	99,3

Vir: MKGP, preračuni KIS

ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI

Priloga 35: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2010–2022

KNCT	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
01 Žive živali	32.586	41.867	45.801	46.130	43.112	39.896	45.983	61.932	60.082	51.465	54.835	70.902	95.715	135,0
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	54.393	63.720	61.022	68.004	71.946	80.975	85.377	95.689	109.113	117.266	103.493	118.728	147.080	123,9
03 Ribe, raki	1.919	1.988	1.837	2.970	8.539	8.352	9.291	8.759	10.252	14.187	12.995	21.721	23.388	107,7
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	123.558	132.569	132.801	142.018	143.012	136.124	140.679	174.590	175.826	177.614	181.869	198.654	252.500	127,1
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	1.061	1.650	2.734	2.298	1.611	1.393	2.088	2.466	2.591	3.549	3.535	3.500	4.811	137,5
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	5.213	5.560	6.430	6.886	8.476	9.976	11.867	13.316	12.976	13.264	14.507	15.162	14.426	95,1
07 Užitne vrtnine	10.157	11.534	12.211	13.989	18.141	20.192	22.639	22.426	32.150	38.108	30.544	28.712	30.959	107,8
08 Užitno sadje in oreški	43.179	54.007	30.086	33.605	54.831	74.454	64.432	75.229	70.453	84.762	108.327	103.032	121.904	118,3
09 Kava, čaj, začimbe	2.946	3.768	8.831	14.128	12.700	15.129	20.724	26.552	40.432	38.073	34.865	38.430	53.738	139,8
10 Žita	19.328	23.012	38.988	33.829	27.480	35.451	34.841	51.625	52.058	61.408	69.982	101.713	100.251	98,6
11 Proizvodi mlinске industrije	7.724	8.433	9.066	5.947	5.396	6.912	8.355	13.396	12.348	11.254	9.936	9.767	13.682	140,1
12 Oljna semena in plodovi	92.712	105.397	37.524	34.954	24.785	26.462	42.486	50.065	51.104	49.672	46.082	51.474	52.061	101,1
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	9.072	7.342	7.799	6.492	9.927	11.244	12.178	13.442	15.240	17.088	18.186	16.868	19.899	118,0
14 Rastlinski material za pletarstvo	22	29	13	12	14	7	7	9	5	31	12	34	83	242,8
15 Masti in olja, voski	11.007	14.658	21.120	17.880	25.522	22.681	23.768	25.606	22.852	44.618	40.610	75.676	91.195	120,5
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	61.995	65.931	67.865	72.505	74.495	84.594	90.845	99.648	108.567	115.613	118.863	132.719	160.848	121,2
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	25.163	34.820	39.595	37.222	40.677	32.932	31.340	21.694	27.301	35.062	31.968	37.065	42.832	115,6
18 Kakav in kakavovi proizvodi	8.317	10.898	14.410	15.172	15.019	16.440	17.996	19.064	20.634	31.785	39.193	54.424	46.296	85,1
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	27.958	32.339	37.892	45.310	53.719	56.809	62.599	71.545	77.255	80.244	77.148	87.078	95.632	109,8
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	13.259	13.003	12.460	11.934	11.382	11.835	13.422	13.434	14.282	16.040	18.532	24.475	29.851	122,0
21 Razna živila	75.011	77.759	83.426	101.162	105.524	119.750	138.318	191.920	220.262	240.221	239.822	283.303	334.217	118,0
22 Pijače, alkoholi in kis	73.698	81.352	87.901	92.882	105.398	115.430	116.419	111.323	124.096	140.257	144.500	183.772	189.414	103,1
23 Ostanki in odpadki živil. industrije, krma	80.528	83.626	67.188	82.243	105.584	132.721	139.472	104.937	154.120	129.606	155.399	119.506	93.977	78,6
24 Tobak in tobačni nadomestki	147	70	91	145	311	349	2.512	1.824	1.466	2.974	2.898	2.185	2.708	123,9
SKUPAJ	780.954	875.333	827.092	887.717	967.600	1.060.108	1.137.638	1.270.489	1.415.465	1.514.161	1.558.100	1.778.901	2.017.471	113,4

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 36: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2010–2022

KNCT	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
01 Žive živali	19.676	19.868	20.690	20.349	23.172	26.473	25.732	29.429	31.067	33.013	33.605	35.400	40.379	114,1
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	159.304	171.499	183.196	190.079	197.679	211.361	226.538	226.222	235.911	248.551	205.892	219.357	281.497	128,3
03 Ribe, raki	35.529	41.135	39.841	38.970	44.094	49.118	63.786	64.500	68.351	74.609	61.254	77.401	90.798	117,3
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	125.481	132.501	134.897	152.541	154.435	150.925	148.380	173.891	181.452	178.264	180.978	194.985	242.197	124,2
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	5.793	5.678	7.646	8.181	5.692	5.407	5.523	7.475	7.904	7.749	7.748	8.810	9.314	105,7
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	42.235	40.463	40.623	44.600	40.165	40.747	45.873	50.290	49.328	52.653	49.921	59.819	65.091	108,8
07 Užitne vrtnine	99.813	93.446	95.149	107.733	100.941	107.583	114.445	123.832	126.434	150.010	134.766	128.530	145.416	113,1
08 Užitno sadje in oreški	140.962	143.028	138.657	152.505	157.379	187.063	194.567	222.239	211.627	216.111	241.834	240.179	263.336	109,6
09 Kava, čaj, začimbe	33.713	44.000	46.808	46.215	44.484	53.051	53.524	67.017	82.915	78.667	71.201	77.283	105.204	136,1
10 Žita	55.933	89.741	68.217	85.670	82.319	70.591	66.630	81.700	84.750	82.447	77.777	102.333	135.696	132,6
11 Proizvodi mlinске industrije	25.973	34.036	33.318	33.324	32.525	32.416	31.216	32.665	36.437	36.952	36.095	39.994	55.001	137,5
12 Oljna semena in plodovi	92.094	112.512	43.214	39.270	27.799	35.316	37.847	36.054	39.478	41.147	42.563	46.771	57.077	122,0
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	10.726	10.875	8.440	9.863	12.417	11.654	12.298	13.416	15.295	16.462	17.091	18.666	22.924	122,8
14 Rastlinski material za pletarstvo	464	415	356	410	413	460	619	846	872	1.074	948	668	954	142,8
15 Masti in olja, voski	68.722	69.241	75.780	70.344	72.822	72.015	73.967	75.674	73.842	84.311	78.844	118.185	169.973	143,8
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	55.021	60.757	61.929	64.827	64.354	69.418	72.017	77.880	85.639	90.040	95.528	102.970	119.569	116,1
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	59.676	100.063	97.223	83.963	84.402	75.142	62.925	66.816	67.993	74.739	62.343	92.375	114.045	123,5
18 Kakav in kakavovi proizvodi	72.649	78.875	76.358	81.484	85.965	89.244	97.207	95.480	103.169	109.804	114.416	132.740	139.369	105,0
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	114.670	120.236	128.424	136.151	142.039	146.446	153.905	167.831	170.922	184.318	190.612	210.178	247.324	117,7
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	72.147	76.783	76.039	79.654	78.389	81.697	85.572	93.977	98.765	106.049	102.629	116.348	138.253	118,8
21 Razna živila	122.850	135.040	133.172	147.423	144.460	152.740	167.184	177.075	193.071	198.983	202.085	217.546	257.918	118,6
22 Pijače, alkoholi in kis	102.088	106.534	112.350	108.390	120.791	138.859	142.742	149.360	161.098	173.255	166.912	195.617	237.056	121,2
23 Ostanki in odpadki živil. industrije, krma	95.074	145.396	149.718	161.676	188.736	221.463	233.051	229.662	251.137	232.821	252.076	228.864	249.630	109,1
24 Tobak in tobačni nadomestki	70.340	73.714	78.772	66.855	64.436	68.184	65.783	68.229	75.082	89.661	108.293	110.242	155.296	140,9
SKUPAJ	1.680.934	1.905.838	1.850.816	1.930.479	1.969.908	2.097.372	2.181.330	2.331.561	2.452.538	2.561.690	2.535.412	2.775.260	3.343.317	120,5

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 37: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2010–2022

KNCT	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*
01 Žive živali	12.909	21.999	25.111	25.781	19.940	13.423	20.251	32.503	29.015	18.452	21.229	35.502	55.336
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	-104.911	-107.779	-122.173	-122.076	-125.733	-130.387	-141.161	-130.533	-126.798	-131.285	-102.399	-100.629	-134.417
03 Ribe, raki	-33.611	-39.147	-38.005	-36.001	-35.554	-40.767	-54.494	-55.741	-58.099	-60.423	-48.259	-55.680	-67.409
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	-1.923	67	-2.095	-10.523	-11.423	-14.801	-7.702	699	-5.627	-650	891	3.669	10.303
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	-4.732	-4.028	-4.912	-5.883	-4.081	-4.014	-3.435	-5.009	-5.313	-4.200	-4.213	-5.310	-4.504
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	-37.022	-34.903	-34.193	-37.713	-31.689	-30.771	-34.006	-36.974	-36.352	-39.389	-35.414	-44.656	-50.665
07 Užitne vrtnine	-89.656	-81.913	-82.938	-93.744	-82.800	-87.391	-91.806	-101.406	-94.284	-111.902	-104.222	-99.818	-114.457
08 Užitno sadje in oreški	-97.783	-89.021	-108.571	-118.900	-102.548	-112.609	-130.134	-147.010	-141.174	-131.349	-133.507	-137.147	-141.432
09 Kava, čaj, začimbe	-30.767	-40.232	-37.976	-32.087	-31.784	-37.921	-32.800	-40.465	-42.483	-40.594	-36.335	-38.853	-51.467
10 Žita	-36.605	-66.729	-29.229	-51.841	-54.839	-35.140	-31.789	-30.076	-32.692	-21.039	-7.795	-620	-35.445
11 Proizvodi mlinske industrije	-18.249	-25.602	-24.253	-27.376	-27.129	-25.504	-22.860	-19.269	-24.089	-25.697	-26.158	-30.227	-41.318
12 Oljna semena in plodovi	618	-7.115	-5.689	-4.316	-3.014	-8.853	4.639	14.012	11.626	8.526	3.519	4.703	-5.016
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	-1.654	-3.533	-641	-3.371	-2.490	-409	-120	26	-55	626	1.094	-1.798	-3.025
14 Rastlinski material za pletarstvo	-443	-386	-343	-398	-399	-453	-612	-837	-867	-1.043	-936	-633	-870
15 Masti in olja, voski	-57.714	-54.583	-54.660	-52.464	-47.300	-49.334	-50.199	-50.069	-50.990	-39.693	-38.234	-42.509	-78.777
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	6.974	5.174	5.937	7.678	10.141	15.176	18.828	21.768	22.928	25.573	23.334	29.749	41.279
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	-34.512	-65.243	-57.628	-46.741	-43.726	-42.210	-31.585	-45.122	-40.691	-39.677	-30.374	-55.310	-71.213
18 Kakav in kakavovi proizvodi	-64.333	-67.977	-61.948	-66.312	-70.947	-72.803	-79.211	-76.417	-82.535	-78.020	-75.223	-78.316	-93.073
19 Proizv. iz žit, moke, škroba ali mleka	-86.713	-87.897	-90.532	-90.841	-88.320	-89.637	-91.306	-96.286	-93.666	-104.074	-113.464	-123.100	-151.692
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	-58.888	-63.780	-63.580	-67.720	-67.007	-69.861	-72.150	-80.543	-84.483	-90.009	-84.097	-91.873	-108.402
21 Razna živila	-47.839	-57.281	-49.746	-46.261	-38.935	-32.990	-28.866	14.845	27.191	41.238	37.737	65.757	76.299
22 Pijače, alkoholi in kis	-28.390	-25.182	-24.449	-15.508	-15.393	-23.429	-26.323	-38.038	-37.002	-32.998	-22.412	-11.844	-47.642
23 Ostanki in odpadki živilske ind., krma	-14.545	-61.769	-82.530	-79.433	-83.152	-88.742	-93.579	-124.725	-97.017	-103.215	-96.678	-109.358	-155.652
24 Tobak in tobačni nadomestki	-70.192	-73.644	-78.681	-66.710	-64.125	-67.835	-63.271	-66.405	-73.616	-86.687	-105.396	-108.057	-152.588
SKUPAJ	-899.980	-1.030.505	-1.023.724	-1.042.762	-1.002.308	-1.037.265	-1.043.692	-1.061.072	-1.037.073	-1.047.528	-977.311	-996.359	-1.325.846

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 38: Količinski izvoz nekaterih agroživilskih proizvodov (t); 2010–2022

KNCT	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
0102 Živo govedo	16.835	18.799	20.855	20.921	19.419	19.481	23.362	29.114	27.474	23.123	25.616	30.245	32.772	108,4
0103 Živi prašiči	2.617	3.787	2.675	1.436	1.965	761	219	2	54	260	595	1.414	1.646	116,4
02 Meso, užitni klavnični proizvodi, od tega:	24.950	25.951	24.281	27.357	27.796	27.671	30.438	33.908	38.719	40.760	36.400	40.572	38.656	95,3
0201, 0202 goveje	3.312	3.633	2.047	2.057	2.833	5.229	5.216	5.471	6.193	7.145	6.813	7.275	6.305	86,7
0203 prašičje	1.531	1.531	1.276	1.051	1.459	1.901	1.800	2.480	3.894	4.418	3.099	4.111	4.564	111,0
0207 perutninsko	17.204	17.669	18.145	21.331	19.800	16.554	19.415	21.754	23.088	23.598	22.170	24.289	23.755	97,8
0401 Mleko in smetana, nekoncentrirana	254.308	254.003	276.222	273.241	272.775	305.319	319.578	313.166	307.561	291.277	310.622	322.406	294.119	91,2
0402 Mleko v prahu, koncentrirano mleko	2.012	612	606	119	452	129	520	568	534	486	241	389	2.345	602,7
0403, 0404 Fermentirani izdelki in sirotka	17.819	31.924	28.237	20.932	17.479	13.272	18.978	31.554	38.804	36.905	37.622	35.386	39.382	111,3
0405 Maslo in namazi	870	613	436	91	187	97	97	157	113	118	154	252	307	122,1
0406 Sir in skuta	4.299	3.967	3.029	3.632	3.625	5.257	8.144	10.047	10.254	9.274	9.435	9.673	9.779	101,1
0407 Jajca v lupini	1.892	2.162	1.718	1.459	1.859	1.811	2.262	1.880	1.961	1.880	1.662	2.658	2.458	92,5
07 Užitne vrtnine	11.917	21.156	14.599	12.925	17.685	19.859	22.843	21.782	33.442	47.371	37.152	30.845	24.548	79,6
08 Užitno sadje in oreški, od tega:	87.129	96.509	60.057	66.302	96.413	129.053	93.280	99.742	91.740	116.616	138.417	130.506	125.552	96,2
0808 sveža jabolka, hruške	36.269	40.985	33.433	35.596	44.477	63.251	31.729	24.584	23.807	28.016	22.147	16.268	11.767	72,3
10 Žita, od tega:	110.133	104.970	164.644	150.194	149.113	199.177	189.099	252.812	260.312	299.217	401.983	469.664	298.964	63,7
1001 pšenica in soržica	35.995	12.383	65.046	54.011	51.913	61.173	62.152	87.196	84.591	59.402	85.364	99.437	78.712	79,2
1003 ječmen	4.880	7.138	8.161	4.847	5.412	10.640	5.566	23.008	13.222	8.240	18.595	22.558	19.011	84,3
1005 koruza	67.032	82.927	88.356	88.756	88.744	124.102	118.600	137.616	157.644	227.755	293.338	341.326	197.136	57,8
11 Proizvodi mlinске industrije, od tega:	23.714	17.044	21.534	10.997	12.664	18.268	27.153	41.625	35.813	31.758	23.964	22.089	21.241	96,2
1101 pšenična ali soržična moka	20.669	13.191	17.992	3.570	9.507	12.202	13.452	18.856	17.581	12.836	10.842	10.499	10.192	97,1
1210 Hmelj	2.642	1.632	1.262	1.403	1.831	1.826	2.152	2.566	2.948	3.205	1.946	2.253	1.702	75,5
15 Masti in olja, voski, od tega:	13.517	15.385	22.506	21.394	31.419	28.534	29.226	28.862	27.511	52.301	42.303	63.539	51.725	81,4
1512 olje iz sončnic	973	762	3.689	1.095	5.744	5.538	2.831	5.042	8.194	25.487	19.551	30.743	23.866	77,6
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	20.693	20.628	21.149	20.982	22.124	25.164	26.846	29.300	30.787	31.698	31.298	35.925	38.644	107,6
17 Sladkor in sladkorni proizvodi, od tega:	30.890	30.520	37.128	38.589	63.189	52.969	43.222	22.583	41.570	44.201	46.638	56.427	43.722	77,5
1701 sladkor iz trsa ali pese	26.180	25.305	32.327	34.319	58.393	48.115	38.384	17.834	36.188	38.434	41.832	51.317	38.745	75,5
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	14.354	14.225	16.399	18.600	21.073	24.050	26.953	32.936	35.995	37.271	36.846	38.538	40.006	103,8
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	8.809	7.772	7.441	9.928	7.594	8.566	7.721	7.774	7.032	7.414	8.728	12.508	13.341	106,7
2204 Vino	5.227	5.576	4.682	8.086	7.686	5.295	4.677	5.850	6.806	5.329	9.555	5.829	6.200	106,4
2304 Oljne pogače in tropine iz soje	183.823	201.507	135.717	148.609	204.818	281.715	321.032	228.780	343.887	298.059	360.112	208.233	87.721	42,1

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 39: Količinski uvoz nekaterih agroživilskih proizvodov (t); 2010–2022

KNCT	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
0102 Živo govedo	4.260	4.139	3.821	3.999	5.205	7.668	5.857	6.258	7.927	7.925	8.809	9.455	8.751	92,6
0103 Živi prašiči	2.234	2.264	2.149	1.952	2.135	1.923	2.524	2.392	2.395	2.387	2.293	2.014	1.983	98,5
02 Meso, užitni klavnični proizvodi, od tega:	66.149	66.890	68.617	70.100	75.451	83.726	87.686	82.871	88.225	86.299	77.844	84.081	83.804	99,7
0201, 0202 goveje	6.862	7.070	5.995	7.013	7.649	10.102	9.828	10.396	11.405	11.892	9.858	11.187	10.563	94,4
0203 prašičje	42.188	42.065	43.109	43.200	45.370	49.135	53.443	47.115	48.151	44.808	39.652	41.345	39.178	94,8
0207 perutninsko	12.091	13.191	14.810	14.896	15.364	17.424	17.700	18.338	20.191	20.802	18.958	19.678	22.130	112,5
0401 Mleko in smetana, nekoncentrirana	85.330	84.130	87.408	75.193	56.802	53.062	46.763	44.683	49.603	40.967	44.215	42.072	43.303	102,9
0402 Mleko v prahu, koncentrirano mleko	4.627	3.285	4.032	4.315	4.612	5.374	5.339	5.594	6.069	6.296	4.450	5.591	4.721	84,5
0403, 0404 Fermentirani izdelki in sirotka	19.172	18.332	18.828	17.925	18.701	19.166	16.094	14.973	14.592	15.401	16.715	17.048	17.962	105,4
0405 Maslo in namazi	1.174	943	1.205	1.382	1.716	2.074	2.287	2.024	2.265	2.283	2.368	2.482	2.716	109,4
0406 Sir in skuta	15.042	14.825	15.070	16.967	17.581	21.415	23.332	24.924	26.870	26.746	27.304	29.192	28.183	96,5
0407 Jajca v lupini	2.319	1.817	2.175	2.161	2.094	1.866	1.995	2.083	1.334	1.056	1.050	1.095	830	75,8
07 Užitne vrtnine	116.438	121.748	114.597	128.272	125.590	128.492	130.702	140.759	145.978	163.495	148.692	131.255	141.924	108,1
08 Užitno sadje in oreški, od tega:	189.601	193.876	174.532	188.010	218.222	249.898	230.085	269.929	233.905	247.515	272.940	261.422	261.698	100,1
0808 sveža jabolka, hruške	25.668	24.655	32.295	34.956	49.267	64.232	35.018	57.924	37.108	29.585	29.530	25.852	29.976	116,0
10 Žita, od tega:	305.685	385.131	290.315	370.735	385.278	343.262	346.602	411.661	425.499	373.162	365.035	380.377	360.210	94,7
1001 pšenica in soržica	106.156	157.977	101.391	144.036	142.415	145.836	166.754	171.897	173.786	176.285	123.505	117.671	138.399	117,6
1003 ječmen	31.013	30.213	15.718	19.719	33.604	26.429	22.142	31.493	25.052	16.917	15.677	23.226	21.654	93,2
1005 koruza	149.764	175.514	152.243	189.535	188.499	153.326	138.343	191.066	210.826	164.246	208.207	222.882	182.445	81,9
11 Proizvodi mlinске industrije, od tega:	72.181	75.566	73.047	69.798	72.570	75.811	82.808	95.764	98.420	92.687	82.972	86.812	86.365	99,5
1101 pšenična ali soržična moka	19.767	18.726	19.122	18.246	19.174	23.076	27.492	29.018	31.155	21.862	17.273	18.548	21.931	118,2
1210 Hmelj	241	40	37	63	36	53	143	126	160	245	415	451	407	90,1
15 Masti in olja, voski, od tega:	76.540	60.366	68.747	63.124	76.696	74.326	82.961	76.714	77.829	97.618	80.449	93.105	92.851	99,7
1512 olje iz sončnic	18.986	16.665	20.008	20.727	27.441	25.631	23.009	30.678	33.212	50.165	38.284	46.206	48.533	105,0
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	14.349	15.101	14.761	15.174	15.164	17.003	18.225	19.292	21.380	21.608	21.593	23.128	23.207	100,3
17 Sladkor in sladkorni proizvodi, od tega:	91.326	126.619	113.236	107.134	127.131	124.815	88.490	94.989	118.492	132.043	93.453	143.388	132.693	92,5
1701 sladkor iz trsa ali pese	68.933	103.217	90.510	85.646	104.011	99.266	65.308	72.834	93.287	103.900	67.034	113.503	102.458	90,3
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	54.108	53.954	56.947	61.039	61.475	64.558	69.157	74.926	77.262	84.838	91.696	95.393	97.591	102,3
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	66.421	62.709	60.456	61.772	62.067	64.505	69.455	71.207	74.927	77.980	74.537	84.322	89.680	106,4
2204 Vino	7.175	9.931	8.697	9.454	12.971	13.953	13.391	12.049	10.945	9.745	8.686	8.625	9.013	104,5
2304 Oljne pogače in tropine iz soje	133.227	262.761	231.445	208.846	287.598	382.550	448.238	432.845	466.007	419.592	463.522	313.174	246.605	78,7

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 40: Količinska zunanjetrgovinska bilanca nekaterih agroživilskih proizvodov (t); 2010–2022

KNCT		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*
0102	Živo govedo	12.575	14.659	17.034	16.923	14.214	11.813	17.505	22.856	19.547	15.198	16.807	20.790	24.021
0103	Živi prašiči	383	1.523	525	-516	-170	-1.162	-2.305	-2.391	-2.341	-2.127	-1.698	-600	-337
02	Meso, užitni klavnični proizvodi, od tega:	-41.199	-40.939	-44.336	-42.743	-47.655	-56.055	-57.248	-48.963	-49.506	-45.539	-41.444	-43.510	-45.148
0201, 0202	goveje	-3.550	-3.437	-3.948	-4.956	-4.816	-4.873	-4.612	-4.925	-5.212	-4.747	-3.045	-3.912	-4.259
0203	prašičje	-40.657	-40.534	-41.834	-42.149	-43.912	-47.234	-51.643	-44.635	-44.257	-40.390	-36.553	-37.233	-34.614
0207	perutninsko	5.113	4.478	3.336	6.435	4.437	-870	1.716	3.416	2.896	2.796	3.212	4.611	1.625
0401	Mleko in smetana, nekoncentrirana	168.978	169.873	188.815	198.047	215.973	252.256	272.815	268.483	257.959	250.311	266.407	280.333	250.815
0402	Mleko v prahu, koncentrirano mleko	-2.614	-2.674	-3.426	-4.196	-4.159	-5.245	-4.819	-5.026	-5.535	-5.810	-4.209	-5.201	-2.377
0403, 0404	Fermentirani izdelki in sirotka	-1.352	13.592	9.410	3.007	-1.222	-5.894	2.884	16.580	24.212	21.504	20.907	18.337	21.420
0405	Maslo in namazi	-304	-330	-769	-1.291	-1.528	-1.976	-2.190	-1.866	-2.152	-2.166	-2.215	-2.230	-2.409
0406	Sir in skuta	-10.743	-10.858	-12.041	-13.335	-13.957	-16.158	-15.188	-14.877	-16.616	-17.471	-17.868	-19.519	-18.403
0407	Jajca v lupini	-426	345	-457	-702	-235	-55	267	-203	627	825	612	1.564	1.627
07	Užitne vrtnine	-104.521	-100.592	-99.998	-115.347	-107.905	-108.633	-107.859	-118.977	-112.536	-116.124	-111.540	-100.411	-117.376
08	Užitno sadje in oreški, od tega:	-102.472	-97.367	-114.476	-121.707	-121.809	-120.845	-136.804	-170.187	-142.165	-130.899	-134.523	-130.916	-136.147
0808	sveža jabolka, hruške	10.600	16.329	1.138	640	-4.790	-981	-3.289	-33.340	-13.301	-1.568	-7.383	-9.585	-18.209
10	Žita, od tega:	-195.551	-280.160	-125.671	-220.541	-236.165	-144.085	-157.503	-158.850	-165.187	-73.945	36.948	89.287	-61.245
1001	pšenica in soržica	-70.161	-145.594	-36.345	-90.025	-90.502	-84.663	-104.602	-84.701	-89.195	-116.883	-38.141	-18.234	-59.688
1003	ječmen	-26.133	-23.075	-7.557	-14.872	-28.192	-15.788	-16.575	-8.485	-11.830	-8.678	2.918	-668	-2.643
1005	koruza	-82.732	-92.586	-63.887	-100.779	-99.754	-29.223	-19.743	-53.450	-53.182	63.508	85.131	118.444	14.691
11	Proizvodi mlinске industrije, od tega:	-48.466	-58.521	-51.513	-58.801	-59.906	-57.543	-55.655	-54.139	-62.608	-60.930	-59.007	-64.723	-65.124
1101	pšenična ali soržična moka	902	-5.535	-1.130	-14.676	-9.667	-10.874	-14.040	-10.162	-13.575	-9.026	-6.432	-8.050	-11.739
1210	Hmelj	2.400	1.592	1.224	1.340	1.795	1.773	2.010	2.441	2.789	2.961	1.531	1.802	1.295
15	Masti in olja, voski, od tega:	-63.023	-44.980	-46.241	-41.730	-45.277	-45.791	-53.736	-47.852	-50.317	-45.316	-38.146	-29.567	-41.125
1512	olje iz sončnic	-18.013	-15.903	-16.318	-19.632	-21.698	-20.093	-20.178	-25.635	-25.017	-24.678	-18.732	-15.463	-24.667
16	Izdelki iz mesa, rib ali rakov	6.344	5.527	6.387	5.808	6.960	8.161	8.621	10.008	9.408	10.090	9.705	12.797	15.436
17	Sladkor in sladkorni proizvodi, od tega:	-60.436	-96.099	-76.108	-68.545	-63.942	-71.846	-45.268	-72.406	-76.922	-87.842	-46.815	-86.961	-88.971
1701	sladkor iz trsa ali pese	-42.752	-77.912	-58.184	-51.327	-45.618	-51.151	-26.924	-55.000	-57.099	-65.466	-25.202	-62.186	-63.713
19	Proizv. iz žit, moke, škroba ali mleka	-39.754	-39.729	-40.548	-42.439	-40.402	-40.508	-42.204	-41.990	-41.267	-47.566	-54.850	-56.855	-57.585
20	Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	-57.612	-54.937	-53.015	-51.844	-54.473	-55.939	-61.733	-63.433	-67.895	-70.566	-65.809	-71.814	-76.338
2204	Vino	-1.948	-4.355	-4.015	-1.368	-5.285	-8.658	-8.714	-6.198	-4.139	-4.416	869	-2.796	-2.813
2304	Oljne pogače in tropine iz soje	50.596	-61.254	-95.728	-60.237	-82.780	-100.836	-127.206	-204.064	-122.120	-121.533	-103.411	-104.941	-158.885

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 41: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga na Hrvaško (000 EUR); 2010–2022

KNCT	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
01 Žive živali	227	330	262	429	714	797	4.067	3.516	2.780	2.589	2.603	2.548	2.510	98,5
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	2.789	2.664	2.924	4.680	11.440	14.152	14.373	18.258	22.171	26.017	19.932	18.981	26.177	137,9
03 Ribe, raki	532	625	885	580	3.340	3.448	4.398	5.374	6.754	9.399	6.126	11.324	13.695	120,9
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	7.417	8.516	8.543	13.571	13.043	21.118	31.398	39.941	44.272	46.187	53.402	56.042	69.489	124,0
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	626	428	269	154	83	66	155	299	777	1.324	1.097	824	974	118,2
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	2.627	2.399	2.244	2.261	1.782	2.137	2.707	3.512	3.943	4.725	5.417	5.408	5.697	105,3
07 Užitne vrtnine	753	770	1.081	1.867	2.797	2.385	3.410	4.597	7.306	7.395	6.188	7.272	7.520	103,4
08 Užitno sadje in oreški	1.870	2.127	3.503	3.363	15.466	25.473	27.396	33.073	28.785	31.155	26.146	32.863	40.203	122,3
09 Kava, čaj, začimbe	979	1.583	4.977	5.079	6.561	8.480	11.372	12.090	14.292	15.789	15.005	15.855	19.924	125,7
10 Žita	1.156	900	1.108	1.146	2.533	2.533	1.800	3.139	3.647	3.929	3.406	9.382	6.800	72,5
11 Proizvodi mlinske industrije	964	1.506	1.738	3.401	1.137	1.194	1.896	3.016	2.747	2.300	2.222	3.058	3.239	105,9
12 Oljna semena in plodovi	1.734	1.631	1.602	1.258	2.223	1.539	2.056	5.044	4.399	4.739	4.559	4.621	5.247	113,6
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	341	464	285	224	194	171	149	224	118	98	79	96	625	650,2
14 Rastlinski material za pletarstvo	8	15	3	4	3	5	3	5	4	6	9	18	50	281,6
15 Masti in olja, voski	3.749	4.171	8.892	9.842	16.908	7.034	5.512	5.600	4.148	6.931	10.578	13.592	13.220	97,3
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	6.852	6.109	7.183	8.415	11.606	14.812	17.014	20.023	22.446	25.388	20.467	22.730	30.473	134,1
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	1.619	1.987	2.057	2.479	6.086	9.055	11.275	4.618	7.053	13.975	9.448	12.356	13.327	107,9
18 Kakav in kakavovi proizvodi	757	1.893	2.486	2.785	2.669	3.334	3.739	4.432	5.027	6.606	6.767	8.663	10.448	120,6
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	6.169	6.122	6.491	7.050	9.032	12.362	13.303	16.106	18.885	24.423	26.245	32.768	40.465	123,5
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	3.987	3.768	3.550	2.768	3.468	3.477	3.282	3.537	4.102	4.213	4.506	7.066	8.101	114,6
21 Razna živila	7.196	7.769	7.632	9.406	11.185	12.502	16.464	19.275	18.521	19.156	20.291	23.778	28.752	120,9
22 Pijače, alkoholi in kis	14.733	17.161	16.857	15.773	18.026	18.190	20.018	26.421	31.818	37.917	34.511	40.743	43.957	107,9
23 Ostanki in odpadki živil. industrije, krma	1.449	2.074	1.867	10.221	31.560	32.427	42.693	31.449	43.792	40.929	50.001	25.519	22.173	86,9
24 Tobak in tobačni nadomestki	0	0	19	0	0	18	1.144	1.173	258	273	0	12	372	
SKUPAJ	68.535	75.013	86.459	106.755	171.854	196.708	239.624	264.723	298.047	335.463	329.002	355.518	413.438	116,3

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 42: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz Hrvaške (000 EUR); 2010–2022

KNCT	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
01 Žive živali	3	118	619	972	1.775	3.886	2.524	3.209	2.225	1.326	3.288	3.613	5.057	140,0
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	791	668	349	2.626	9.867	23.776	28.183	25.703	27.160	25.741	22.063	24.934	33.290	133,5
03 Ribe, raki	2.554	3.232	2.761	4.905	7.633	12.023	19.247	16.621	19.098	19.644	18.449	21.225	23.335	109,9
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	4.520	5.485	5.156	5.773	7.311	14.752	20.942	23.723	27.273	26.593	24.853	24.645	28.754	116,7
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	53	87	490	585	677	745	663	841	957	717	797	1.300	1.075	82,7
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	57	73	91	392	279	577	1.076	960	1.026	1.033	808	1.185	1.273	107,5
07 Užitne vrtnine	822	997	1.617	3.634	4.893	6.782	7.749	7.756	7.201	10.041	12.642	19.397	23.819	122,8
08 Užitno sadje in oreški	4.299	3.135	3.943	6.613	7.225	6.370	8.425	10.320	8.475	11.540	12.725	20.692	25.768	124,5
09 Kava, čaj, začimbe	1.023	1.411	1.491	1.258	1.611	2.520	4.600	6.365	6.206	5.283	6.650	6.889	8.124	117,9
10 Žita	572	485	1.879	11.189	14.635	12.994	11.959	15.773	27.055	20.481	22.194	35.105	52.603	149,8
11 Proizvodi mlinске industrije	270	1.110	2.356	2.300	2.927	4.289	5.598	6.055	6.822	6.676	5.014	5.066	7.511	148,3
12 Oljna semena in plodovi	1.228	1.025	449	871	3.586	4.203	3.069	6.589	8.777	7.883	8.143	4.523	9.624	212,8
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	214	172	123	201	477	499	524	608	705	654	623	739	1.043	141,2
14 Rastlinski material za pletarstvo	34	39	39	37	52	35	42	33	34	24	18	21	20	93,5
15 Masti in olja, voski	4.555	3.792	4.259	3.489	4.234	6.229	11.670	9.976	10.872	10.381	10.067	13.884	17.740	127,8
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	6.279	6.765	6.749	8.020	9.178	16.861	18.807	21.811	24.881	26.882	26.831	29.134	35.298	121,2
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	23.237	29.498	28.657	5.526	8.949	6.511	6.264	8.864	6.117	7.093	7.765	10.498	11.494	109,5
18 Kakav in kakavovi proizvodi	5.186	5.497	4.760	5.688	12.274	18.707	19.758	33.889	27.954	27.319	33.169	41.917	36.865	87,9
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	13.121	14.135	14.320	16.777	21.114	25.782	26.401	31.019	31.431	35.195	37.108	42.859	45.441	106,0
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	2.598	2.605	2.611	2.774	4.127	6.672	7.928	9.262	10.029	11.656	11.842	13.966	16.784	120,2
21 Razna živila	12.533	12.686	12.319	12.453	19.345	23.598	25.963	30.111	31.609	32.578	30.264	33.133	40.978	123,7
22 Pijače, alkoholi in kis	14.670	15.603	16.376	16.619	17.567	22.243	25.344	28.870	33.741	37.107	33.152	38.115	50.519	132,5
23 Ostanke in odpadki živil. industrije, krma	1.282	2.703	1.691	2.798	5.742	5.991	6.969	7.213	11.062	8.190	11.490	9.240	18.527	200,5
24 Tobak in tobačni nadomestki	1.765	2.100	1.917	1.624	1.341	1.379	1.433	61	48	295	216	1.916	2.690	140,4
SKUPAJ	101.664	113.422	115.022	117.124	166.816	227.425	265.138	305.633	330.760	334.333	340.169	403.994	497.633	123,2

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 43: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga s Hrvasko (000 EUR); 2010–2022

KNCT	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*
01 Žive živali	224	212	-357	-542	-1.061	-3.089	1.543	307	555	1.263	-685	-1.065	-2.547
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	1.999	1.996	2.576	2.055	1.573	-9.624	-13.811	-7.445	-4.989	276	-2.130	-5.953	-7.114
03 Ribe, raki	-2.021	-2.607	-1.875	-4.326	-4.294	-8.575	-14.848	-11.247	-12.344	-10.246	-12.323	-9.901	-9.641
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	2.896	3.030	3.387	7.798	5.732	6.366	10.456	16.218	16.999	19.594	28.549	31.397	40.735
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	573	341	-221	-431	-594	-679	-508	-542	-180	607	300	-476	-101
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	2.571	2.326	2.152	1.869	1.504	1.560	1.631	2.552	2.917	3.692	4.609	4.223	4.423
07 Užitne vrtnine	-69	-227	-537	-1.767	-2.096	-4.397	-4.338	-3.158	105	-2.646	-6.454	-12.125	-16.300
08 Užitno sadje in oreški	-2.429	-1.008	-440	-3.250	8.242	19.103	18.970	22.753	20.310	19.615	13.421	12.171	14.434
09 Kava, čaj, začimbe	-44	172	3.486	3.821	4.950	5.960	6.772	5.724	8.086	10.506	8.355	8.966	11.801
10 Žita	585	415	-771	-10.043	-12.101	-10.461	-10.159	-12.634	-23.408	-16.552	-18.788	-25.723	-45.803
11 Proizvodi mlinске industrije	694	395	-618	1.101	-1.790	-3.095	-3.702	-3.039	-4.075	-4.376	-2.792	-2.008	-4.272
12 Oljna semena in plodovi	506	606	1.153	388	-1.363	-2.664	-1.013	-1.546	-4.378	-3.144	-3.583	98	-4.377
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	127	292	162	23	-283	-328	-375	-384	-587	-556	-544	-642	-418
14 Rastlinski material za pletarstvo	-26	-23	-35	-33	-49	-30	-39	-29	-30	-18	-9	-4	30
15 Masti in olja, voski	-806	380	4.633	6.353	12.674	805	-6.158	-4.376	-6.723	-3.450	511	-292	-4.520
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	573	-655	434	395	2.428	-2.050	-1.794	-1.787	-2.435	-1.494	-6.364	-6.404	-4.825
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	-21.618	-27.511	-26.600	-3.047	-2.863	2.543	5.011	-4.246	935	6.881	1.682	1.858	1.833
18 Kakav in kakavovi proizvodi	-4.429	-3.603	-2.275	-2.903	-9.605	-15.373	-16.019	-29.457	-22.927	-20.713	-26.403	-33.254	-26.417
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	-6.952	-8.013	-7.829	-9.728	-12.082	-13.420	-13.097	-14.913	-12.546	-10.772	-10.863	-10.091	-4.976
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	1.389	1.163	939	-6	-659	-3.195	-4.646	-5.724	-5.926	-7.443	-7.336	-6.900	-8.683
21 Razna živila	-5.337	-4.917	-4.687	-3.047	-8.160	-11.096	-9.499	-10.836	-13.088	-13.422	-9.973	-9.355	-12.225
22 Pijače, alkoholi in kis	63	1.558	481	-846	459	-4.053	-5.326	-2.450	-1.923	810	1.360	2.629	-6.563
23 Ostanki in odpadki živil. industrije, krma	167	-629	176	7.422	25.817	26.436	35.724	24.235	32.729	32.739	38.511	16.279	3.647
24 Tobak in tobačni nadomestki	-1.765	-2.100	-1.898	-1.624	-1.341	-1.361	-289	1.112	210	-22	-216	-1.904	-2.318
SKUPAJ	-33.129	-38.408	-28.562	-10.370	5.038	-30.716	-25.515	-40.911	-32.713	1.130	-11.166	-48.476	-84.196

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 44: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU* (000 EUR); 2010–2022

KNCT	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022**	Indeks 2022/21
01 Žive živali	29.897	40.967	44.853	43.576	40.159	38.582	43.724	55.694	56.666	49.957	54.060	69.915	89.344	127,8
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	36.355	40.718	36.923	45.935	47.879	53.656	54.872	61.678	68.828	74.685	63.752	73.917	93.872	127,0
03 Ribe, raki	1.269	1.328	889	2.864	8.046	7.151	8.794	8.759	9.795	12.132	11.250	19.273	20.803	107,9
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	92.026	97.260	98.016	113.948	119.907	113.615	115.640	145.173	142.010	143.281	146.984	159.480	208.245	130,6
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	386	706	2.002	2.081	1.517	1.350	2.002	2.387	2.285	3.161	3.017	2.827	4.363	154,3
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	1.960	2.449	3.574	6.372	7.803	9.090	10.810	11.918	11.766	11.884	12.564	13.196	12.457	94,4
07 Užitne vrtnine	6.358	8.066	8.218	10.807	15.131	17.559	20.601	20.837	30.778	36.304	28.537	26.852	26.705	99,5
08 Užitno sadje in oreški	30.317	41.808	16.246	26.339	47.170	66.040	56.601	68.677	62.663	75.794	100.354	96.167	114.962	119,5
09 Kava, čaj, začimbe	712	903	1.817	12.188	10.950	13.227	18.204	21.269	29.882	27.085	25.975	28.486	36.990	129,9
10 Žita	17.293	21.182	36.832	32.500	25.817	34.115	33.693	49.387	50.946	59.987	68.481	98.704	98.761	100,1
11 Proizvodi mlinske industrije	81	157	307	4.321	2.401	2.910	4.500	8.527	7.639	6.917	5.955	6.635	9.964	150,2
12 Oljna semena in plodovi	85.738	99.097	30.834	30.731	19.007	19.942	35.732	41.031	41.298	40.572	35.197	40.974	42.841	104,6
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	5.698	4.632	5.728	4.365	6.415	6.961	9.386	10.285	11.139	12.518	11.122	9.525	11.345	119,1
14 Rastlinski material za pletarstvo	1	1	2	4	10	6	5	8	4	7	9	33	83	251,4
15 Masti in olja, voski	5.517	8.653	9.816	16.159	24.131	21.602	22.834	23.628	21.372	41.776	36.965	72.994	88.082	120,7
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	28.803	34.725	34.696	47.256	50.692	59.531	65.229	72.575	80.166	83.810	82.740	94.403	117.690	124,7
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	21.246	29.723	34.045	34.262	34.786	28.558	26.787	16.531	23.897	30.092	27.297	32.355	37.091	114,6
18 Kakav in kakavovi proizvodi	6.202	7.251	9.975	13.125	12.131	12.585	14.635	15.801	18.703	29.045	36.072	51.204	42.441	82,9
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	8.345	10.663	12.170	22.984	27.535	34.098	39.973	50.387	58.483	60.375	58.088	69.752	84.761	121,5
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	5.493	5.052	4.674	7.672	7.347	7.489	9.381	8.772	9.287	10.683	13.015	18.272	23.762	130,0
21 Razna živila	15.533	21.696	26.464	47.859	56.163	68.732	82.217	98.943	121.714	137.199	124.790	155.055	208.837	134,7
22 Pijače, alkoholi in kis	20.247	22.728	30.522	51.169	61.177	66.540	73.856	66.711	73.220	81.692	87.260	101.851	99.005	97,2
23 Ostanki in odpadki živil. industrije, krma	60.625	69.940	55.459	70.240	96.188	122.270	128.444	92.620	142.354	118.626	143.989	105.596	80.782	76,5
24 Tobak in tobačni nadomestki	105	42	0	0	0	101	2.147	1.282	1.111	2.458	2.673	1.889	1.314	69,5
SKUPAJ	480.211	569.749	504.059	646.758	722.361	805.710	880.066	952.883	1.076.006	1.150.041	1.180.145	1.349.353	1.554.499	115,2

* 2010–2012: EU-27; 2013–2019: EU-28; 2020–2022: EU-27 (brez Združenega kraljestva).

** Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 45: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU* (000 EUR); 2010–2022

KNCT	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022**	Indeks 2022/21
01 Žive živali	19.654	19.740	20.056	20.333	23.172	26.470	25.727	29.402	31.016	33.013	33.602	35.350	40.358	114,2
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	158.483	170.672	182.716	190.031	197.526	211.162	226.343	225.787	235.675	248.165	205.072	218.990	280.115	127,9
03 Ribe, raki	28.613	32.242	30.975	34.216	39.073	43.401	57.379	60.322	64.017	69.448	56.365	73.025	84.183	115,3
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	120.697	126.835	129.508	152.346	154.008	150.324	147.962	173.423	181.012	177.646	179.948	193.651	241.084	124,5
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	5.351	4.950	5.109	6.871	5.561	5.223	5.203	6.973	7.493	7.118	7.144	8.033	8.704	108,3
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	41.650	39.823	39.571	43.772	39.504	39.849	45.217	49.551	48.640	52.191	49.472	59.355	64.739	109,1
07 Užitne vrtnine	86.781	80.678	82.080	96.192	88.534	93.126	96.207	100.280	101.989	116.280	106.756	109.708	125.005	113,9
08 Užitno sadje in oreški	102.337	95.973	106.744	118.487	116.057	128.373	138.520	160.254	150.764	145.789	150.273	154.201	156.564	101,5
09 Kava, čaj, začimbe	15.829	19.231	21.481	27.895	25.142	26.999	31.261	37.735	46.355	44.233	38.587	40.411	48.141	119,1
10 Žita	54.063	86.824	63.953	82.607	80.353	69.736	65.012	76.849	80.199	80.925	75.732	100.180	132.150	131,9
11 Proizvodi mlinске industrije	22.937	28.547	27.111	29.215	30.255	31.173	29.136	31.755	34.566	35.727	34.213	38.183	52.123	136,5
12 Oljna semena in plodovi	19.122	20.615	20.170	24.190	25.177	28.791	28.381	32.073	35.398	37.477	38.784	38.415	50.581	131,7
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	10.004	10.339	7.834	9.110	10.594	9.369	11.243	12.035	13.981	15.647	14.728	16.190	19.445	120,1
14 Rastlinski material za pletarstvo	256	270	245	323	299	326	485	724	773	914	839	592	805	136,0
15 Masti in olja, voski	35.952	38.361	50.862	62.256	64.816	59.326	61.659	59.783	57.737	60.693	56.146	73.079	122.487	167,6
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	48.170	53.386	54.604	64.391	63.750	68.713	71.510	77.079	84.877	89.204	91.376	98.443	117.529	119,4
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	35.231	51.914	63.604	63.440	76.542	70.930	56.102	61.531	59.567	62.244	52.933	82.252	93.867	114,1
18 Kakav in kakavovi proizvodi	63.892	69.626	68.623	78.521	83.333	86.332	93.777	92.456	100.365	106.654	110.485	128.112	134.225	104,8
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	95.089	98.608	105.914	126.902	133.029	136.901	144.031	157.307	158.348	170.695	173.372	191.601	225.597	117,7
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	65.417	68.477	67.706	72.664	70.386	74.914	78.707	87.691	91.419	97.575	94.385	106.337	126.614	119,1
21 Razna živila	101.192	113.404	112.613	140.071	138.719	146.113	160.303	170.040	184.979	190.811	182.754	199.144	237.890	119,5
22 Pijače, alkoholi in kis	78.795	82.213	87.422	98.355	109.233	126.363	129.797	136.079	147.598	158.270	140.748	165.625	204.115	123,2
23 Ostanke in odpadki živilske ind., krma	57.672	65.914	71.957	82.876	80.694	85.830	85.659	86.962	101.909	100.328	104.530	112.938	135.246	119,8
24 Tobak in tobačni nadomestki	68.287	70.016	75.092	65.797	63.496	66.956	65.064	67.640	74.388	89.465	105.673	110.147	147.373	133,8
SKUPAJ	1.335.470	1.448.657	1.495.951	1.690.859	1.719.253	1.786.701	1.854.685	1.993.731	2.093.065	2.190.512	2.103.919	2.353.962	2.848.940	121,0

* 2010–2012: EU-27; 2013–2019: EU-28; 2020–2022: EU-27 (brez Združenega kraljestva).

** Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 46: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU* (000 EUR); 2010–2022

KNCT	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022**
01 Žive živali	10.243	21.227	24.796	23.243	16.987	12.111	17.997	26.292	25.650	16.945	20.458	34.565	48.986
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	-122.128	-129.953	-145.793	-144.096	-149.647	-157.506	-171.471	-164.109	-166.847	-173.480	-141.320	-145.073	-186.244
03 Ribe, raki	-27.343	-30.913	-30.086	-31.351	-31.027	-36.249	-48.585	-51.563	-54.222	-57.316	-45.115	-53.752	-63.380
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	-28.671	-29.575	-31.492	-38.398	-34.100	-36.709	-32.322	-28.249	-39.002	-34.365	-32.964	-34.171	-32.838
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	-4.964	-4.244	-3.107	-4.790	-4.044	-3.874	-3.201	-4.586	-5.209	-3.957	-4.127	-5.207	-4.341
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	-39.689	-37.374	-35.997	-37.399	-31.701	-30.759	-34.407	-37.632	-36.874	-40.307	-36.908	-46.159	-52.282
07 Užitne vrtnine	-80.422	-72.612	-73.862	-85.385	-73.403	-75.567	-75.606	-79.443	-71.211	-79.976	-78.219	-82.857	-98.300
08 Užitno sadje in oreški	-72.020	-54.165	-90.497	-92.148	-68.887	-62.333	-81.919	-91.577	-88.101	-69.995	-49.919	-58.034	-41.602
09 Kava, čaj, začimbe	-15.117	-18.328	-19.664	-15.706	-14.192	-13.772	-13.057	-16.467	-16.473	-17.147	-12.613	-11.925	-11.150
10 Žita	-36.769	-65.642	-27.121	-50.107	-54.536	-35.621	-31.319	-27.462	-29.253	-20.938	-7.251	-1.476	-33.389
11 Proizvodi mlinске industrije	-22.856	-28.390	-26.805	-24.894	-27.854	-28.263	-24.636	-23.228	-26.926	-28.809	-28.259	-31.548	-42.159
12 Oljna semena in plodovi	66.616	78.481	10.665	6.541	-6.170	-8.849	7.351	8.958	5.900	3.095	-3.587	2.560	-7.740
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	-4.306	-5.708	-2.106	-4.745	-4.179	-2.408	-1.857	-1.750	-2.842	-3.129	-3.606	-6.665	-8.100
14 Rastlinski material za pletarstvo	-255	-269	-243	-319	-290	-320	-480	-716	-769	-907	-830	-559	-722
15 Masti in olja, voski	-30.435	-29.708	-41.047	-46.097	-40.685	-37.723	-38.825	-36.156	-36.365	-18.917	-19.181	-85	-34.405
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	-19.367	-18.661	-19.909	-17.135	-13.058	-9.183	-6.280	-4.504	-4.711	-5.393	-8.636	-4.039	161
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	-13.985	-22.190	-29.559	-29.179	-41.755	-42.372	-29.315	-45.000	-35.671	-32.153	-25.636	-49.897	-56.776
18 Kakav in kakavovi proizvodi	-57.690	-62.374	-58.649	-65.397	-71.202	-73.747	-79.142	-76.654	-81.662	-77.610	-74.413	-76.908	-91.784
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	-86.744	-87.944	-93.744	-103.918	-105.495	-102.802	-104.058	-106.920	-99.864	-110.320	-115.284	-121.849	-140.836
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	-59.923	-63.425	-63.032	-64.992	-63.039	-67.425	-69.326	-78.919	-82.131	-86.892	-81.370	-88.065	-102.852
21 Razna živila	-85.659	-91.708	-86.149	-92.212	-82.557	-77.381	-78.086	-71.097	-63.265	-53.612	-57.964	-44.089	-29.053
22 Pijače, alkoholi in kis	-58.548	-59.485	-56.900	-47.186	-48.057	-59.823	-55.942	-69.368	-74.378	-76.578	-53.488	-63.774	-105.110
23 Ostanke in odpadki živil. industrije, krma	2.953	4.026	-16.498	-12.636	15.495	36.440	42.786	5.658	40.445	18.298	39.459	-7.342	-54.464
24 Tobak in tobačni nadomestki	-68.182	-69.974	-75.092	-65.797	-63.496	-66.855	-62.917	-66.357	-73.277	-87.008	-103.000	-108.258	-146.059
SKUPAJ	-855.259	-878.908	-991.892	-1.044.101	-996.893	-980.990	-974.619	-1.040.848	-1.017.059	-1.040.471	-923.774	-1.004.610	-1.294.441

* 2010–2012: EU-27; 2013–2019: EU-28; 2020–2022: EU-27 (brez Združenega kraljestva).

** Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 47: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2010–2022

KNCT	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
01 Žive živali	306	376	126	256	101	194	168	61	48	302	47	234	5.581	
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	8.477	10.766	10.529	11.305	12.592	15.757	16.062	16.006	20.297	22.558	20.089	23.825	29.646	124,4
03 Ribe, raki	117	35	0	105	487	1.196	497	0	419	2.045	1.746	2.297	2.585	112,5
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	20.795	23.165	21.580	23.711	20.880	19.567	21.651	22.177	23.310	26.757	25.755	27.587	32.363	117,3
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	49	42	100	126	94	44	77	79	155	194	177	395	288	73,1
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	484	604	613	514	640	886	1.056	1.336	1.203	1.373	1.920	1.852	1.941	104,8
07 Užitne vrtnine	2.981	2.665	2.730	3.099	2.970	2.590	1.906	1.554	1.319	1.726	1.462	1.498	2.402	160,4
08 Užitno sadje in oreški	9.972	8.551	8.958	6.361	7.372	7.425	7.322	6.419	6.323	7.565	6.236	5.411	4.584	84,7
09 Kava, čaj, začimbe	1.169	1.222	1.989	1.853	1.667	1.827	2.186	4.611	7.513	6.823	4.957	6.893	9.656	140,1
10 Žita	875	926	1.040	935	1.058	995	1.118	973	1.079	1.330	1.269	1.266	1.293	102,2
11 Proizvodi mlinske industrije	742	1.110	579	699	689	613	1.026	1.299	1.214	1.160	1.312	1.398	2.156	154,3
12 Oljna semena in plodovi	2.901	2.941	2.910	2.310	2.869	2.743	2.625	3.047	3.138	3.274	2.405	3.751	3.029	80,8
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	91	83	80	69	103	148	212	292	692	585	330	204	275	134,3
14 Rastlinski material za pletarstvo	12	13	8	8	2	1	2	1	0	24	3	1	0	31,3
15 Masti in olja, voski	992	1.159	1.740	1.035	787	573	497	708	922	1.029	929	998	1.510	151,4
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	22.851	21.191	20.934	19.399	17.426	18.633	18.757	20.012	20.503	23.842	22.096	22.558	25.672	113,8
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	1.872	2.602	2.633	2.519	2.221	2.328	2.232	2.428	2.528	3.163	2.999	2.916	3.234	110,9
18 Kakav in kakavovi proizvodi	1.005	1.215	1.385	1.569	2.692	3.579	3.006	2.727	1.538	2.190	1.904	2.278	3.093	135,8
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	1.664	2.022	1.959	2.590	6.963	5.838	6.377	5.445	5.284	6.282	5.984	7.610	9.092	119,5
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	3.351	3.593	3.683	3.685	3.409	3.576	3.560	4.101	4.010	4.133	4.359	5.018	4.787	95,4
21 Razna živila	28.732	30.460	32.505	34.216	35.560	37.489	38.384	43.648	45.328	46.740	42.413	43.908	47.275	107,7
22 Pijače, alkoholi in kis	28.656	31.853	31.076	31.876	34.763	32.535	32.596	34.727	40.524	47.225	44.816	61.018	63.140	103,5
23 Ostanki in odpadki živil. industrije, krma	15.142	7.661	7.074	9.386	7.017	7.564	7.119	6.958	7.229	6.466	6.069	7.526	7.272	96,6
24 Tobak in tobačni nadomestki	42	28	71	143	229	199	212	343	235	177	156	120	799	667,8
SKUPAJ	153.278	154.285	154.300	157.768	162.593	166.299	168.647	178.950	194.813	216.960	199.432	230.561	261.674	113,5

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 48: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2010–2022

KNCT	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
01 Žive živali	0	11	1	0	0	0	2	1	1	0	1	14	20	135,3
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	21	4	3	49	102	162	164	135	175	119	218	195	1.190	611,6
03 Ribe, raki	238	489	547	295	497	775	451	657	571	533	174	314	458	145,8
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	203	154	219	186	415	593	406	453	428	413	639	1.115	1.099	98,6
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	23	132	1.244	1.054	92	14	67	163	31	44	69	88	72	81,9
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	347	358	795	754	565	657	473	536	497	286	288	222	33	14,9
07 Užitne vrtnine	6.284	4.960	5.221	5.683	6.386	6.208	6.086	5.495	6.092	8.006	6.098	6.188	4.459	72,1
08 Užitno sadje in oreški	2.310	2.131	3.395	5.202	3.858	3.479	5.824	7.343	5.475	7.328	7.143	11.434	8.403	73,5
09 Kava, čaj, začimbe	1.632	1.988	1.242	1.403	1.449	1.587	1.986	2.332	2.710	3.222	4.360	4.626	5.203	112,5
10 Žita	1.250	2.348	425	2.064	1.272	855	605	572	852	709	1.558	1.527	1.423	93,2
11 Proizvodi mlinске industrije	2.165	3.695	3.105	3.170	1.440	791	1.585	534	1.212	900	1.074	1.240	2.433	196,3
12 Oljna semena in plodovi	557	1.170	361	408	181	626	324	715	633	369	598	257	687	267,7
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	44	1	10	30	22	9	13	66	14	8	7	5	13	268,0
14 Rastlinski material za pletarstvo	8	8	0	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0	
15 Masti in olja, voski	26.686	24.923	20.057	7.058	6.879	11.336	10.862	14.533	13.951	20.875	17.486	36.317	38.409	105,8
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	38	15	9	53	27	74	38	24	29	100	3.201	3.781	1.463	38,7
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	561	6.373	3.724	18.858	6.836	3.667	6.100	4.514	7.681	11.077	6.611	7.992	13.734	171,8
18 Kakav in kakavovi proizvodi	1.344	1.343	1.033	1.237	1.464	1.747	1.869	2.020	1.980	1.954	1.931	3.024	3.272	108,2
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	6.166	7.345	8.024	8.870	8.842	9.293	9.636	10.283	12.271	13.300	15.806	17.207	20.260	117,7
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	2.906	4.689	4.250	5.670	6.607	5.058	5.381	4.831	6.035	7.027	6.510	8.585	9.878	115,1
21 Razna živila	2.694	2.395	2.672	2.300	2.383	2.960	2.654	1.911	1.830	2.045	2.964	5.219	6.961	133,4
22 Pijače, alkoholi in kis	2.802	3.155	3.197	4.351	5.190	5.209	4.707	4.871	4.436	4.472	6.003	8.407	13.593	161,7
23 Ostanki in odpadki živil. industrije, krma	1.159	957	954	918	661	1.052	1.136	2.645	4.356	4.118	3.852	3.582	4.561	127,3
24 Tobak in tobačni nadomestki	4	1.077	1.055	841	776	882	530	490	661	149	5	28	7	24,5
SKUPAJ	59.441	69.722	61.543	70.454	55.944	57.037	60.898	65.126	71.925	87.056	86.597	121.364	137.631	113,4

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 49: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2010–2022

KNCT		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*
01	Žive živali	306	365	125	256	101	194	165	60	47	302	46	219	5.562
02	Meso in užitni klavnični proizvodi	8.456	10.762	10.526	11.256	12.490	15.595	15.898	15.871	20.122	22.439	19.871	23.631	28.456
03	Ribe, raki	-121	-454	-547	-189	-10	421	47	-657	-152	1.512	1.571	1.983	2.127
04	Mlečni proizvodi, jajca, med	20.593	23.012	21.360	23.526	20.465	18.974	21.245	21.723	22.882	26.343	25.116	26.472	31.264
05	Drugi proizvodi živalskega izvora	27	-90	-1.143	-928	2	29	9	-84	123	149	107	307	216
06	Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	137	246	-182	-240	75	228	583	800	706	1.086	1.632	1.630	1.907
07	Užitne vrtnine	-3.303	-2.295	-2.491	-2.584	-3.416	-3.618	-4.180	-3.941	-4.773	-6.280	-4.636	-4.690	-2.057
08	Užitno sadje in oreški	7.662	6.420	5.563	1.159	3.514	3.946	1.498	-924	848	237	-906	-6.023	-3.819
09	Kava, čaj, začimbe	-464	-766	748	450	218	240	200	2.279	4.804	3.601	597	2.268	4.453
10	Žita	-374	-1.422	614	-1.129	-213	140	513	401	227	620	-290	-261	-130
11	Proizvodi mlinске industrije	-1.423	-2.585	-2.526	-2.472	-751	-178	-559	765	2	260	238	158	-277
12	Oljna semena in plodovi	2.344	1.771	2.549	1.901	2.688	2.117	2.301	2.331	2.505	2.905	1.807	3.494	2.342
13	Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	47	81	70	39	82	138	199	226	677	577	324	200	262
14	Rastlinski material za pletarstvo	5	5	8	8	2	-1	2	1	-2	24	3	1	0
15	Masti in olja, voski	-25.694	-23.764	-18.317	-6.024	-6.092	-10.764	-10.365	-13.825	-13.029	-19.846	-16.558	-35.319	-36.899
16	Izdelki iz mesa, rib ali rakov	22.813	21.176	20.924	19.346	17.399	18.559	18.718	19.988	20.474	23.741	18.894	18.777	24.209
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	1.311	-3.770	-1.092	-16.339	-4.615	-1.338	-3.868	-2.087	-5.152	-7.914	-3.612	-5.075	-10.500
18	Kakav in kakavovi proizvodi	-339	-128	352	332	1.229	1.831	1.137	707	-442	235	-26	-746	-178
19	Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	-4.503	-5.323	-6.065	-6.280	-1.880	-3.455	-3.259	-4.838	-6.987	-7.018	-9.821	-9.597	-11.168
20	Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	445	-1.095	-567	-1.985	-3.198	-1.481	-1.821	-730	-2.026	-2.895	-2.151	-3.567	-5.091
21	Razna živila	26.038	28.065	29.832	31.916	33.178	34.529	35.731	41.736	43.499	44.695	39.449	38.688	40.313
22	Pijače, alkoholi in kis	25.854	28.698	27.879	27.525	29.572	27.326	27.890	29.856	36.088	42.752	38.813	52.611	49.547
23	Ostanki in odpadki živil. industrije, krma	13.983	6.704	6.121	8.468	6.356	6.512	5.983	4.313	2.873	2.349	2.217	3.944	2.711
24	Tobak in tobačni nadomestki	38	-1.050	-984	-698	-547	-683	-318	-147	-426	28	150	92	792
SKUPAJ		93.837	84.563	92.757	87.314	106.649	109.262	107.749	113.825	122.888	129.904	112.835	109.197	124.043

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

UKREPI KMETIJSKE POLITIKE

Priloga 50: Razpoložljiva sredstva, izplačila, nepravilnosti in finančni popravki pri neposrednih plačilih in tržnih ukrepih za evropsko proračunsko leto 2022 (od 16. 10. 2021 do 15. 10. 2022) ter ukrepi PRP, kumulativno za celotno programsko obdobje do 15. 10. 2022

	PRP 2014–2020 (pravice porabe 2014–2020)*	Neposredna plačila 2022**	Tržni ukrepi***
Razpoložljiva sredstva (EUR)	1.082.565.020,00	131.500.000,00	/
Neto izplačila (EUR)	793.842.931,36	130.264.306,82	8.436.687,66
Razlika (EUR)	288.722.088,64	1.235.693,18	/
Razlika (%)	36,37	0,95	/
Nepravilnosti (EUR)	256.734,17	8.697,31	108.918,82
Nepravilnosti (%)	68,58	2,32	29,10
Nepravilnosti upravičencev (EUR)	256.708,86	8.697,31	108.918,81
Administrativne napake (EUR)	25,31	0,00	0,01
Finančni popravki (EUR)****	0,00	7.009.456,82	/
Finančni popravki (%)	/	/	/

* Za PRP 2014–2020 je med razpoložljivimi sredstvi upoštevana višina pravic porabe za del EU. V neto izplačilih je upoštevana kumulativna višina izplačil sredstev EU za celotno programsko obdobje, in sicer na dan 15. oktobra 2022.

** Podatki o neposrednih plačilih se nanašajo na uredbeno leto 2021, v izplačilih pa je zajet del EU za obdobje od 16. oktobra 2021 do 15. oktobra 2022.

*** Razpoložljiva sredstva za tržne ukrepe so določena za ukrepe podpore tržne ureditve za vino (del EU v višini 4.849.000 EUR, od tega izplačano 4.849.000 EUR), za ukrepe šolske sheme (del EU v višini 890.811,00 EUR, od tega izplačano 824.974,07 EUR), za program ukrepov v čebelarstvu (del EU v višini 649.455,00 EUR, od tega izplačano 498.396,58 EUR) in za izjemne izravnalne pomoči (del EU v višini 1.746.390 EUR, od tega izplačano 1.746.311,77 EUR). Za promocijo in informiranje kmetijskih proizvodov-tretje države (del EU izplačan v višini 518.005,24 EUR) ovojnica ni določena.

**** S strani EK sta bili dve finančni korekciji. Prva je bila izvršena na podlagi Sklepa EK 67 v skupnem znesku 4.974.312,65 EUR in se nanaša na Revizijo pomoči na površino za leta zahtevkov 2015 do 2018, druga korekcija pa je bila izvršena na podlagi Sklepa EK 69 v skupnem znesku 2.035.144,17 EUR in se nanaša na Revizijo pomoči na površino za leti zahtevka 2019 in 2020.

Vir: ARSKTRP

Priloga 51: Izplačana neposredna plačila glede na uredbeno leto; 2018–2022

Datum zajema podatkov		31. 5. 2019			31. 5. 2020			31. 5. 2021			31. 5. 2022			31. 5. 2023		
		2018			2019			2020			2021			2022		
	Enota	KMG	Št. enot	000 EUR	KMG	Št. enot	000 EUR	KMG	Št. enot	000 EUR	KMG	Št. enot	000 EUR	KMG	Št. enot	000 EUR
Proizvodno vezana plačila				17.385			17.257			17.119			16.902			16.986
Beljakovinske rastline	ha	23	15	5	19	13	4	17	12	3	17	12	3	17	12	3
Strna žita	ha	19.865	55.287	6.724	18.890	54.112	6.674	18.504	55.436	6.606	18.093	54.009	6.080	17.934	55.394	6.100
Zelenjadnice	ha	908	1.729	1.960	1.043	2.781	1.944	1.219	2.958	1.958	1.139	2.664	1.430	1.095	2.514	1.430
Reja govedi (biki, voli)	glava	15.978	77.775	4.010	15.617	78.123	3.985	2.487	75.677	3.959	15.120	75.638	3.460	14.792	78.079	3.487
Mleko v gorskih območjih	glava	2.696	36.815	4.687	2.549	36.414	4.650	2.487	36.795	4.592	2.389	36.728	4.110	14.792	78.079	4.138
Reja drobnice	glava	/	/	/	/	/	/	/	/	/	2.058	68.142	1.819	2.375	76.206	1.828
Proizvodno nevezana plačila				117.072			116.249			115.184			114.655			114.399
Shema osnovnega plačila	ha	55.932	442.876	72.165	55.382	441.090	71.408	54.898	439.974	70.840	54.450	438.104	71.270	53.842	438.104	71.087
Plačilo za zeleno komponento	ha	55.944	443.011	40.123	55.393	441.031	40.108	54.904	439.885	39.867	54.459	438.195	39.416	53.853	434.712	39.522
Dodatno plačilo za mlade kmete	ha	4.275	43.402	2.676	4.073	43.342	2.639	3.227	32.430	2.397	2.667	25.639	1.917	2.396	22.924	1.724
Območja z naravnimi omejitvami	ha	15.319	35.880	2.107	15.700	35.663	2.093	15.686	35.462	2.081	15.659	35.366	2.052	15.567	35.303	2.065
regija I (nagib od najmanj 35 % do 50 %)	ha			1.521			1.515			1.500			1.476			1.484
regija II (nagib od najmanj 50 %)	ha			586			579			581			576			581
Skupaj NP				134.457			133.505			132.302			131.557			131.385

Vir: ARSKTRP

Priloga 52: Vrste in višine izravnalnih plačil na enoto za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (tekoči tečaj); 2009–2022

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
FIKSNI DEL PLAČIL (EUR/ha)														
OMD plačila po območjih														
Gorsko višinska območja	183,45	183,45	114,45	114,45	114,45	114,45	114,45	107,50	107,50	107,50	107,50	107,50	107,50	107,50
KMG – planine	183,45	183,45	114,45	114,45	114,45	114,45	114,45	107,50	107,50	107,50	107,50	107,50	107,50	107,50
Strma območja	156,82	156,82	85,69	85,69	85,69	85,69	85,69	80,50	80,50	80,50	80,50	80,50	80,50	80,50
Kraška območja	156,82	156,82	99,18	99,18	99,18	99,18	99,18	93,20	93,20	93,20	93,20	93,20	93,20	93,20
Gričevnato hribovita območja	129,00	129,00	70,49	70,49	70,49	70,49	70,49	66,20	66,20	66,20	66,20	66,20	66,20	66,20
Različni neugodni pogoji (druga KMG)	63,26	63,26	34,43	34,43	34,43	34,43	34,43	32,30	32,30	32,30	32,30	32,30	32,30	32,30
Osnovna KMG	25,00	25,00	13,66	13,66	13,66	13,66	13,66	12,80	12,80	12,80	12,80	12,80	12,80	12,80
VARIABILNI DEL PLAČIL														
Vrednost točke za variabilni del	–	–	0,43	0,43	0,43	0,43	0,43	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40
Delež variabilnega dela (%)	–	–	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45

Vir: Uradni list RS (več številok)

Priloga 53: Izplačana izravnalna plačila za območja z omejenimi dejavniki glede na uredbeno leto; 2018–2022

Datum zajema podatkov	31. 5. 2019			31. 5. 2020			31. 5. 2021			31. 5. 2022			31. 5. 2023		
	2018			2019			2020			2021			2022		
	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR
Gorska območja	34.172	241.094	32.375	33.999	242.599	32.480	33.913	244.265	32.648	33.841	244.954	32.715	33.661	245.102	32.734
Območja s posebnimi omejitvami	9.843	74.579	7.250	4.714	35.769	4.806	4.695	36.236	4.817	4.664	36.245	4.821	4.658	36.421	4.850
Druga območja	2.581	16.001	2.499	7.883	57.090	5.166	7.774	57.010	5.162	7.723	56.986	5.163	7.667	57.138	5.161
Skupaj OMD	331.674	42.123		335.458	42.451		337.511	42.628		338.185	42.698		338.661	42.745	
Povprečno EUR/ha		127,0			126,5			126,3			126,3				126,2

Vir: ARSKTRP

Priloga 54: Vrste in višine plačil na enoto za kmetijsko-okoljsko-podnebne ukrepe; 2016–2022 – se nadaljuje

	Operacije in zahteve	Enota	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1	Poljedelstvo in zelenjadarstvo								
	Petletni kolobar (POZ_KOL)	EUR/ha	114,78	114,78	114,78	114,78	114,78	114,78	114,78
	Nmin analiza (POZ_NMIN)	EUR/ha	22,62	22,62	22,62	22,62	22,62	22,62	22,62
	POZ_NMIN na najožjih VVO (VVO_I_DR)	EUR/ha		15,77	15,77	15,77	15,77	15,77	15,77
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (POZ_NIZI)	EUR/ha	95,28						
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (POZ_NIZI)	EUR/m ³		3,81	3,81	3,81	3,81	3,81	3,81
	Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (POZ_POD)	EUR/ha	126,00	126,00	126,00	126,00	126,00	126,00	126,00
	Uporaba protiinsektnih mrež (POZ_FFSM)	EUR/ha	215,34	215,34	215,34	215,34	215,34	215,34	215,34
	Uporaba samo FFS, ki so dovoljena na najožjih VVO (POZ_FFSV)	EUR/ha	26,52	26,52	26,52	26,52	26,52	26,52	26,52
	Uporaba zastirk ali mehansko zatiranje plevelov (POZ_MEHZ)	EUR/ha	89,46	89,46	89,46	89,46	89,46	89,46	89,46
	Konzervirajoča obdelava tal (POZ_KONZ)	EUR/ha	40,68	40,68	40,68	40,68	40,68	40,68	40,68
	Ozelenitev njivskih površin (POZ_ZEL)	EUR/ha	113,88	113,88	113,88	113,88	113,88	113,88	113,88
	Neprezimni medonosni posevki (POZ_NEP)	EUR/ha	93,60	93,60	93,60	93,60	93,60	93,60	93,60
2	Hmeljarstvo								
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru (HML_POKT)	EUR/ha	100,80	100,80	100,80	100,80	100,80	100,80	100,80
	Nmin analiza (HML_NMIN)	EUR/ha	22,86	22,86	22,86	22,86	22,86	22,86	22,86
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (HML_NIZI)	EUR/ha	95,34						
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (HML_NIZI)	EUR/m ³		3,81	3,81	3,81	3,81	3,81	3,81
	Kompostiranje rastlinskih odpadkov po obiranju hmelja (HML_KOMP)	EUR/ha	27,60	27,60	27,60	27,60	27,60	27,60	27,60
3	Sadjarstvo								
	Uporaba feromonskih in lepljivih vab (SAD_VABE)	EUR/ha	144,96	144,96	144,96	144,96	144,96	144,96	144,96
	Gnojenje samo z gnojili, dovoljenimi v ekološki pridelavi (SAD_EKGN)	EUR/ha	69,24	69,24	69,24	69,24	69,24	69,24	69,24
	Uporaba metode konfuzije in dezorientacije (SAD_KONF)	EUR/ha	180,30	180,30	180,30	180,30	180,30	180,30	180,30
	Mehansko zatiranje plevelov (pod drevesi) (SAD_MEHZ)	EUR/ha	155,10	155,10	155,10	155,10	155,10	155,10	155,10
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru z negovano ledino (SAD_POKT)	EUR/ha	114,96	229,92	229,92	229,92	229,92	229,92	229,92
4	Vinogradništvo								
	Uporaba feromonskih in lepljivih vab (VIN_VABE)								
	VIN_VABE: nagib do 35 %	EUR/ha	143,04	143,04	143,04	143,04	143,04	143,04	143,04
	VIN_VABE: nagib nad 35 %	EUR/ha	188,10	188,10	188,10	188,10	188,10	188,10	188,10
	Gnojenje samo z gnojili, dovoljenimi v ekološki pridelavi (VIN_EKGN)								
	VIN_EKGN: nagib do 35 %	EUR/ha	76,80	76,80	76,80	76,80	76,80	76,80	76,80

Priloga 54: Vrste in višine plačil na enoto za kmetijsko–okoljsko–podnebne ukrepe; 2016–2022 – se nadaljuje

	Operacije in zahteve	Enota	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
4	Vinogradništvo								
	VIN_EKGN: nagib nad 35 %	EUR/ha	96,96	96,96	96,96	96,96	96,96	96,96	96,96
	Uporaba metode konfuzije in dezorientacije (nagib do 35 %) (VIN_KONF)	EUR/ha	180,30						
	Mehansko zatiranje plevelov (pod trtami) (VIN_MEHZ)								
	VIN_MEHZ: nagib do 35 %	EUR/ha	163,44	163,44	163,44	163,44	163,44	163,44	163,44
	VIN_MEHZ: nagib nad 35 %	EUR/ha	227,10	227,10	227,10	227,10	227,10	227,10	227,10
	Opustitev uporabe insekticidov (VIN_INSK)								
	VIN_INSK: nagib do 35 %	EUR/ha		191,54	191,54	191,54	191,54	191,54	191,54
	VIN_INSK: nagib nad 35 %	EUR/ha		270,74	270,74	270,74	270,74	270,74	270,74
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru z negovano ledino (VIN_POKT)								
	VIN_POKT: nagib do 35 %	EUR/ha	105,42						
	VIN_POKT: nagib do 35 %, vertikalna	EUR/ha		217,45	217,45	217,45	217,45	217,45	217,45
	VIN_POKT: nagib do 35 %, terasa	EUR/ha		278,68	278,68	278,68	278,68	278,68	278,68
	VIN_POKT: nagib nad 35 %	EUR/ha	171,12						
	VIN_POKT: nagib nad 35 %, vertikalna	EUR/ha		392,02	392,02	392,02	392,02	392,02	392,02
	VIN_POKT: nagib nad 35 %, terasa	EUR/ha		516,66	516,66	516,66	516,66	516,66	516,66
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru čez zimo (VIN_MEDV)								
	VIN_MEDV: nagib do 35 %	EUR/ha	105,42						
	VIN_MEDV: nagib do 35 %, vertikalna	EUR/ha		217,45	217,45	217,45	217,45	217,45	217,45
	VIN_MEDV: nagib do 35 %, terasa	EUR/ha		278,68	278,68	278,68	278,68	278,68	278,68
	VIN_MEDV: nagib nad 35 %	EUR/ha	171,12						
	VIN_MEDV: nagib nad 35 %, vertikalna	EUR/ha		392,02	392,02	392,02	392,02	392,02	392,02
	VIN_MEDV: nagib nad 35 %, terasa	EUR/ha		516,66	516,66	516,66	516,66	516,66	516,66
5	Trajno travinje I (0,5–1,8 GVŽ/ha)								
	Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (TRZ_I_NPAS)	EUR/ha	50,04	50,04	50,04	50,04	50,04	50,04	50,04
	TRZ_I_NPAS: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	42,50	42,50	42,50	42,50	42,50	42,50	42,50
	TRZ_I_NPAS: območja MET1 in MET2	EUR/ha	28,70	28,70	28,70	28,70	28,70	28,70	28,70
	TRZ_I_NPAS: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10
	TRZ_I_NPAS: območja STE1 in STE2	EUR/ha	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_I_NIZI)	EUR/ha	38,52						
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_I_NIZI)	EUR/m ³		1,28	1,28	1,28	1,28	1,28	1,28
	Spravo mrve s travinja (TRZ_I_MRVA)	EUR/ha	25,26	25,26	25,26	25,26	25,26	25,26	25,26
	TRZ_I_MRVA: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	7,10	7,10	7,10	7,10	7,10	7,10	7,10
	TRZ_I_MRVA: območja MET1 in MET2	EUR/ha	8,10	8,10	8,10	8,10	8,10	8,10	8,10

Priloga 54: Vrste in višine plačil na enoto za kmetijsko–okoljsko–podnebne ukrepe; 2016–2022 – se nadaljuje

	Operacije in zahteve	Enota	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Trajno travinje I (0,5–1,8 GVŽ/ha)								
	Opustitev silaže (TRZ_I_OSIL)	EUR/ha	45,84	45,84	45,84	45,84	45,84	45,84	45,84
6	Trajno travinje II (0,5–1,8 GVŽ/ha)								
	Opustitev silaže (TRZ_II_OSIL)	EUR/ha	45,84	45,84	45,84	45,84	45,84	45,84	45,84
	Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (TRZ_II_NPAS)	EUR/ha	50,04	50,04	50,04	50,04	50,04	50,04	50,04
	TRZ_II_NPAS: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	42,50	42,50	42,50	42,50	42,50	42,50	42,50
	TRZ_II_NPAS: območja MET1 in MET2	EUR/ha	28,70	28,70	28,70	28,70	28,70	28,70	28,70
	TRZ_II_NPAS: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10
	TRZ_II_NPAS: območja STE1 in STE2	EUR/ha	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_II_NIZI)	EUR/ha	41,64						
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_II_NIZI)	EUR/m ³		1,39	1,39	1,39	1,39	1,39	1,39
7	Posebni traviščni habitati (0,2–1,5 GVŽ/ha)								
	Košnja/paša ni dovoljena do 30. junija (HAB_KOS)								
	HAB_KOS: območja HAB1	EUR/ha	238,20	238,20	238,20	238,20	238,20	238,20	238,20
	HAB_KOS: območja HAB2	EUR/ha	157,50	157,50	157,50	157,50	157,50	157,50	157,50
	HAB_KOS: območja mokrotnih travnikov	EUR/ha				255,90	255,90	255,90	255,90
	HAB_KOS + KRA_S50	EUR/ha	53,10	53,10	53,10	53,10	53,10	53,10	53,10
	HAB_KOS + KRA_GRB	EUR/ha	81,60	81,60	81,60	81,60	81,60	81,60	81,60
	HAB_KOS + KRA_GRB: območja mokrotnih travnikov	EUR/ha				103,10	103,10	103,10	103,10
	HAB_KOS + EKp	EUR/ha	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00
	HAB_KOS + EKp: območja mokrotnih travnikov	EUR/ha				51,20	51,20	51,20	51,20
	HAB_KOS + EK: območja HAB1	EUR/ha	102,10	102,10	102,10	102,10	102,10	102,10	102,10
	HAB_KOS + EK: območja HAB2	EUR/ha	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00
	HAB_KOS+EK: območja mokrotnih travnikov	EUR/ha				128,10	128,10	128,10	128,10
	Gnojenje samo z organskimi gnojili v omejeni količini (HAB_ORGG)								
	HAB_ORGG: območja HAB1 in HAB2 in območja mokrotnih travnikov	EUR/ha	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60
	HAB_ORGG2: območja mokrotnih travnikov	EUR/ha				50,80	50,80	50,80	50,80
	HAB_ORGG: območja HAB1 in HAB2 v kombinaciji s KRA_S50	EUR/ha	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60
	HAB_ORGG: območja HAB1 in HAB2 in obm. mokrotnih travnikov v kombinac. s KRA_GRB	EUR/ha	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60
	HAB_ORGG2: območja mokrotnih travnikov v kombinaciji s KRA_GRB	EUR/ha				50,80	50,80	50,80	50,80
	HAB_ORGG: območja HAB1 in HAB2v kombinaciji z EK	EUR/ha	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60

Priloga 54: Vrste in višine plačil na enoto za kmetijsko–okoljsko–podnebne ukrepe; 2016–2022 – se nadaljuje

	Operacije in zahteve	Enota	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Posebni travniški habitati (0,2–1,5 GVŽ/ha)								
	Spravilo mrve s travinja (HAB_MRVA)								
	HAB_MRVA: območja HAB1 in HAB2 in območja mokrotnih travnikov	EUR/ha	7,10	7,10	7,10	7,10	7,10	7,10	7,10
	HAB_MRVA: območja HAB1 in HAB2 v kombinaciji z EK	EUR/ha	7,10	7,10	7,10	7,10	7,10	7,10	7,10
	Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (HAB_NPAS)								
	HAB_NPAS: območja HAB1 in HAB2 in območja mokrotnih travnikov	EUR/ha	42,50	67,90	67,90	67,90	67,90	67,90	67,90
	HAB_NPAS: območja HAB1 in HAB2 in območja mokrotnih travnikov v kombinaciji z EKp in EK	EUR/ha	42,50	67,90	67,90	67,90	67,90	67,90	67,90
8	Traviški habitati metuljev (0–1,5 GVŽ/ha)								
	Košnja/paša ni dovoljena med 15. junijem in 15. septembrom (MET_KOS)								
	MET_KOS: območja MET1	EUR/ha	238,20	329,79	329,79	329,79	329,79	329,79	329,79
	MET_KOS: območja MET2	EUR/ha	142,20	160,24	160,24	160,24	160,24	160,24	160,24
	MET_KOS + KRA_S50	EUR/ha	78,70	88,13	88,13	88,13	88,13	88,13	88,13
	MET_KOS + KRA_GRB	EUR/ha	107,20	120,18	120,18	120,18	120,18	120,18	120,18
	MET_KOS + EKp	EUR/ha	62,50						
	MET_KOS + EKp: območja MET1	EUR/ha		70,00	70,00	70,00	70,00	70,00	70,00
	MET_KOS + EKp: območja MET2	EUR/ha		65,00	65,00	65,00	65,00	65,00	65,00
	MET_KOS + EK: območja MET1	EUR/ha	102,10	200,00	200,00	200,00	200,00	200,00	200,00
	MET_KOS + EK: območja MET2	EUR/ha	62,50	65,00	65,00	65,00	65,00	65,00	65,00
	Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (MET_NPAS)								
	MET_NPAS: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	28,70	54,10	54,10	54,10	54,10	54,10	54,10
	MET_NPAS + EK: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	28,70	54,10	54,10	54,10	54,10	54,10	54,10
	Spravilo mrve s travinja (MET_MRVA)	EUR/ha	8,10	8,10	8,10	8,10	8,10	8,10	8,10
9	Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (0–1,5 GVŽ/ha)								
	Košnja ni dovoljena pred 1. avgustom (VTR_KOS)								
	VTR_KOS: območja VTR1	EUR/ha	258,40	349,99	349,99	349,99	349,99	349,99	349,99
	VTR_KOS: območja VTR2	EUR/ha	158,20	223,10	223,10	223,10	223,10	386,59	386,59
	VTR_KOS + KRA_S50: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	78,70	131,80	131,80	131,80	131,80	131,80	131,80
	VTR_KOS + KRA_GRB: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	107,20	172,38	172,38	172,38	172,38	172,38	172,38
	VTR_KOS + EKp	EUR/ha	60,50						
	VTR_KOS + Ekp: območja VTR1	EUR/ha		90,20	90,20	90,20	90,20	90,20	90,20
	VTR_KOS + Ekp: območja VTR2	EUR/ha		85,20	85,20	85,20	85,20	100,00	100,00
	VTR_KOS + EK: območja VTR1	EUR/ha	122,30	220,20	220,20	220,20	220,20	220,20	220,20
	VTR_KOS + EK: območja VTR2	EUR/ha	60,50	85,20	85,20	85,20	85,20	245,00	245,00
	Nepokošen strnjen pas (5 –10 % površine) (VTR_NPAS)								
	VTR_NPAS: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	20,10	45,50	45,50	45,50	45,50	45,50	45,50

Priloga 54: Vrste in višine plačil na enoto za kmetijsko–okoljsko–podnebne ukrepe; 2016–2022 – se nadaljuje

	Operacije in zahteve	Enota	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
9	Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (0–1,5 GVŽ/ha) VTR_NPAS + EK: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	20,10	45,50	45,50	45,50	45,50	45,50	45,50
10	Steljniki (0–1,5 GVŽ/ha) Košnja/paša ni dovoljena do 25. avgusta (STE_KOS) STE_KOS: območja STE1 STE_KOS: območja STE2 STE_KOS + KRA_S50, območja STE1 in STE2 STE_KOS + KRA_GRB, območja STE1 in STE2 STE_KOS + EKp STE_KOS + EKp: območja STE1 STE_KOS + EKp: območja STE2 STE_KOS + EK: območja STE1 STE_KOS + EK: območja STE2 Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (STE_NPAS) STE_NPAS: območja STE1 in STE2 STE_NPAS + EK: območja STE1 in STE2	EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha	238,20 138,00 78,70 107,20 40,30 102,10 40,30 20,10 20,10	329,79 202,90 111,60 152,18 70,00 65,00 200,00 65,00 45,50 45,50	329,79 202,90 111,60 152,18 70,00 65,00 200,00 65,00 45,50 45,50	329,79 202,90 111,60 152,18 70,00 65,00 200,00 65,00 45,50 45,50	329,79 202,90 111,60 152,18 70,00 65,00 200,00 65,00 45,50 45,50	329,79 202,90 111,60 152,18 70,00 65,00 200,00 65,00 45,50 45,50	329,79 202,90 111,60 152,18 70,00 65,00 200,00 65,00 45,50 45,50
11	Vodni viri Ozelenitev njivskih površin (VOD_ZEL) Uporaba samo FFS, ki so dovoljena na najožjih VVO (VOD_FFSV) Neprezimni medonosni posevki (VOD_NEP) Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (VOD_POD)	EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha	189,80 44,20 156,00 210,00	189,80 44,20 156,00 210,00	189,80 44,20 156,00 210,00	189,80 44,20 156,00 210,00	189,80 44,20 156,00 210,00	189,80 44,20 156,00 210,00	189,80 44,20 156,00 210,00
12	Ohranjanje habitatov strmih travnikov (KRA_S50)	EUR/ha	217,50	217,50	217,50	217,50	217,50	217,50	217,50
13	Grbinasti travniki (KRA_GRB)	EUR/ha	144,20	144,20	144,20	144,20	144,20	144,20	144,20
14	Reja domačih živali na območju pojavljanja velikih zveri (0,5–1,5 GVŽ/ha) Varovanje črede z visokimi premičnimi elektromrežami (KRA_OGRM) Varovanje črede ob prisotnosti pastirja (KRA_VARPA) Varovanje črede s pastirskimi psi (KRA_VARPP)	EUR/ha EUR/ha EUR/ha	119,90 112,60 107,60	119,90 112,60 107,60	119,90 112,60 107,60	119,90 112,60 107,60	119,90 112,60 107,60	119,90 112,60 107,60	119,90 112,60 107,60
15	Planinska paša (0,5–1,5 GVŽ/ha) Paša po čredinkah na planini (KRA_CRED) Planinska paša s pastirjem (KRA_PAST)	EUR/ha EUR/ha	64,30 112,60	64,30 112,60	64,30 112,60	64,30 112,60	64,30 112,60	64,30 112,60	64,30 112,60
16	Visokodebelni travniški sadovnjaki (KRA_VTSA)	EUR/ha	204,20	204,20	204,20	204,20	204,20	204,20	204,20
17	Ohranjanje mejic (KRA_MEJ)	EUR/m			1,60	1,60	1,60	1,60	1,60

Priloga 54: Vrste in višine plačil na enoto za kmetijsko–okoljsko–podnebne ukrepe; 2016–2022 – nadaljevanje

	Operacije in zahteve	Enota	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
18	Reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje (GEN_PAS)								
	GEN_PAS	EUR/GVŽ	116,17						
	GEN_PAS: avtohtone pasme	EUR/GVŽ		193,62	193,62	193,62	193,62	193,62	193,62
	GEN_PAS: tradicionalne pasme	EUR/GVŽ		116,17	116,17	116,17	116,17	116,17	116,17
19	Ohranjanje rastlinskih genskih virov, ki jim grozi genska erozija								
	GEN_SOR: Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin	EUR/ha	136,38	136,38	136,38	136,38	136,38	136,38	136,38
	GEN_SEME: Pridelava semenskega materiala avtohtonih in tradicional. sort kmet. rastlin	EUR/ha		167,76	167,76	167,76	167,76	167,76	167,76

Vir: Uradni list RS, št 13/15, 21/15, 30/15, 54/15, 16/16, 51/16, 84/16, 15/17, 63/17, 68/17, 5/18, 65/18, 81/18, 10/19, 76/19, 7/20, 61/20, 78/20, 26/21, 197/21 in 20/22

Priloga 55: Vloženi zahtevki za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila; 2018–2022 (uredbeno leto) – se nadaljuje

Operacija	Zahteva	2018		2019		2020		2021		2022	
		Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. vlog	Št. ha	Št. ha	Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. ha
Poljedelstvo in zelenjadarstvo	Petletni kolobar (POZ_KOL)_obvezna	2.869	64.118	2.857	64.854	2.634	63.305	2.485	63.055	2.418	63.554
	Nmin analiza (POZ_NMIN)_obvezna	2.869	64.118	2.857	64.854	2.634	63.305	2.485	63.055	2.418	63.554
	Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (POZ_POD)	671	5.249	670	5.370	627	5.387	589	5.339	576	5.622
	Ozelenitev njivskih površin (POZ_ZEL)	938	9.589	931	9.678	872	8.862	826	8.879	806	9.088
	Gnojenje z organsk. gnojili z nizkimi izpusti v zrak (POZ_NIZI)	540	20.052	539	20.009	527	19.991	519	20.046	514	20.431
	Uporaba protiinsektnih mrež (POZ_FFSM)										
	Uporaba zastirk ali mehansko zatiranje plevelov (POZ_MEHZ)	48	498	48	498	46	415	43	440	42	452
	Neprezimni medonosni posevki (POZ_NEP)	42	1.228	43	1.221	37	944	36	961	34	955
	Konzervirajoča obdelava tal (POZ_KONZ)	993	25.817	989	26.583	958	26.185	934	26.802	926	27.802
	Uporaba samo FFS, ki so dovolj. na najožjih VVO (POZ_FFSV)	588	7.252	584	7.356	560	7.339	545	7.480	536	7.625
Hmeljarstvo	Pokritost tal v medvrstnem prostoru (HML_POKT)_obvezna	37	686	35	651	31	573	30	534	27	522
	Nmin analiza (HML_NMIN)_obvezna	37	686	35	651	31	573	30	534	27	522
	Uporaba biorazgradljivih vrvic (HML_BIOV)	1	9	1	10	0	0	0	0	0	0
	Gnojenje z organsk. gnojili z nizkimi izpusti v zrak (HML_NIZI)	26	363	25	350	22	290	21	259	20	280
	Kompostiranje rastl. odpadkov po obiranju hme. (HML_KOMP)	22	325	21	299	19	246	18	222	17	214
Sadjarstvo	Uporaba feromonskih in lepljivih vab (SAD_VABE)_obvezna	461	2.016	459	2.016	426	1.985	371	1.803	359	1.783
	Gnojenje samo z gnojili, dovoljenimi v ekološki pridelavi (SAD_EKGN)	137	341	136	327	115	293	98	273	95	264
	Uporaba metode konfuzije in dezorientacije (SAD_KONF)	67	800	66	788	64	783	53	729	53	721
	Pokritost tal v medvr. prostoru z negovano ledino (SAD_POKT)	349	1.552	347	1.546	335	1.550	288	1.403	278	1.386
	Mehansko zatiranje plevelov (pod drevesi) (SAD_MEHZ)	151	210	146	212	133	199	118	192	111	176
Vinogradništvo	Uporaba feromonskih in lepljivih vab (VIN_VABE)_obvezna									879	6.349
	VIN_VABE: nagib do 35 %	1.042	5.985	1.044	6.145	983	6.113	899	5.928		
	VIN_VABE: nagib nad 35 %	267	585	241	549	233	518	205	462		
	Gnojenje samo z gnojili, dovoljenimi v ekološki pridelavi (VIN_EKGN)									483	3.350
	VIN_EKGN: nagib do 35 %	617	3.273	617	3.319	555	3.222	499	3.109		
	VIN_EKGN: nagib nad 35 %	154	422	145	409	132	367	114	320		
	Opustitev uporabe insekticidov (VIN_INSK)									683	5.077
	VIN_INSK: nagib do 35 %	779	4.668	782	4.818	757	4.854	693	4.720		
	VIN_INSK: nagib nad 35 %	222	465	197	427	193	398	172	347		
	Pokritost tal v medvrstne prostoru z negovano ledino (VIN_POKT)									660	4.544
	VIN_POKT: nagib do 35 %	763	2.744	767	4.382	729	4.383	664	4.281		
	VIN_POKT: nagib nad 35 %	179	425	154	403	148	380	131	331		

Priloga 55: Vloženi zahtevki za kmetijsko–okoljska–podnebna plačila; 2018–2022 (uredbeno leto) – se nadaljuje

Operacija	Zahteva	2018		2019		2020		2021		2022	
		Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. vlog	Št. ha	Št. ha	Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. ha
Vinogradništvo	Mehansko zatiranje plevelov (pod trtami) (VIN_MEHZ)									237	1.091
	VIN_MEHZ: nagib do 35 %	301	1.037	299	1.063	277	1.093	249	1.040		
	VIN_MEHZ: nagib nad 35 %	47	41	36	33	34	35	31	33		
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru čez zimo (VIN_MEDV)									87	257
	VIN_MEDV: nagib do 35 %	105	231	105	238	104	239	88	219		
	VIN_MEDV: nagib nad 35 %	30	55	28	44	29	45	27	41		
Trajno travinje I	Nepokoš. strnjen pas(5–10 % površin) (TRZ_I_NPAS)_obvezna	222	1.555	221	1.559	153	1.095	136	1.013	125	935
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_I_NIZI)	21	239	21	240	14	86	11	68	11	72
	Spravilo mrve s travinja (TRZ_I_MRVA)	15	142	15	142	12	129	11	122	10	117
	Opustitev silaže (TRZ_I_OSIL)	34	166	34	169	27	136	24	132	22	121
Trajno travinje II	Opustitev silaže (TRZ_II_OSIL)_obvezna	819	5.867	812	6.006	638	4.953	550	4.251	498	4.045
	Gnojenje z organsk.i gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_II_NIZI)	28	353	28	344	18	265	16	232	14	225
	Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (TRZ_II_NPAS)	142	714	139	721	108	541	89	475	83	463
Posebni travniški habitati	Košnja/paša ni dovoljena do 30. junija (HAB_KOS)_obvezna									853	6.324
	HAB_KOS: območja HAB1	243	1.309	266	1.476	277	1.653	287	1.815		
	HAB_KOS: območja HAB2	550	3.292	578	3.642	538	3.813	547	3.962		
	Gnoj. samo z organ. gnoj. v omejeni kol. (HAB_ORGG)_obvezna	32	74	46	85	44	90	47	91		
	Spravilo mrve s travinja (HAB_MRVA)									853	6.324
	Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (HAB_NPAS)	766	4.615	822	5.135	785	5.466	802	5.780		
	HAB_ORGG2: mokrotni travniki	32	74	46	86	44	90	47	91		
	Spravilo mrve s travinja (HAB_MRVA)	301	1.548	323	1.742	313	1.830	328	1.950	326	2.011
	Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (HAB_NPAS)	129	777	136	798	132	794	126	771	127	768
Traviščni habitati metuljev	Košnja/paša ni dovolj. med 15. juni. in 15. sept. (MET_KOS)_obvezna									228	701
	MET_KOS: območja MET1	252	561	253	589	231	560	209	585		
	MET_KOS: območja MET2	15	52	15	52	14	52	12	50		
	Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (MET_NPAS)_obvezna	166	417	169	444	164	448	148	479	158	535
	Spravilo mrve s travinja (MET_MRVA)	58	157	57	161	52	155	49	126	47	152

Priloga 55: Vloženi zahtevki za kmetijsko–okoljska–podnebna plačila; 2018–2022 (uredbeno leto) – nadaljevanje

Operacija	Zahteva	2018		2019		2020		2021		2022	
		Št. vlog	Št. vlog	Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. ha
Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov	Košnja ni dovoljena pred 1. avgustom (VTR_KOS)_obvezna									255	1.445
	VTR_KOS: območja VTR1	129	438	135	466	126	447	125	449		
	VTR_KOS: območja VTR2	104	873	108	894	107	878	111	903		
	Nepokošen strnjen pas (5 –10 % površine) (VTR_NPAS)	40	385	42	394	39	359	38	367	39	378
Steljniki	Košnja/paša ni dovoljena do 25. avgusta (STE_KOS)_obvezna									7	11
	STE_KOS: območja STE1	8	13	8	15	7	11	5	9		
	STE_KOS: območja STE2	0	0	0	0	0	0	0	0		
	Nepokošen strnjen pas (5 –10 % površine) (STE_NPAS)_obvezna							/	/	/	/
Vodni viri	Ozelenitev njivskih površin (VOD_ZEL)_obvezna	1.965	30.307	1.969	30.558	1.897	30.882	1.877	31.313	1.838	32.001
	Uporaba samo FFS, ki so dovoljena na najožjih VVO (VOD_FFSV)_obvezna	1.940	37.399	1.938	37.845	1.870	38.177	1.844	38.563	1.806	38.934
	Neprezimni medonosni posevki (VOD_NEP)	43	1.078	43	1.179	43	1.084	43	1.233	45	1.202
	Setev rastlin za podpor (zeleno gnojenje) (VOD_POD)	940	10.497	950	10.934	951	11.436	971	11.809	968	12.562
Ohranjanje habitatov strmih travnikov		283	389	270	398	204	329	198	323	200	332
Grbinasti travniki (KRA_GRB)		5	9	5	9	3	2	3	3	3	3
Reja živali na območju pojava zveri	Varovanje črede z visokimi premoč. elektromrežami (KRA_OGRM)	55	1.070	56	1.117	63	1.287	68	1.396	74	1.632
	Varovanje črede s pastirskimi psi (KRA_VARPP)	22	818	23	835	23	859	21	843	24	948
	Varovanje črede ob prisotnosti pastirja (KRA_VARPA)	4	175	4	169	6	224	7	251	7	256
Planinska paša	Paša po čredinkah na planini (KRA_CRED)	23	924	24	956	26	985	25	940	27	920
	Planinska paša s pastirjem (KRA_PAST)	100	4.842	101	4.921	97	4.880	96	4.896	101	4.892
Visokodebelni travniški sadovnjaki (KRA_VTSA)		704	743	714	767	624	689	618	694	612	690
Ohranjanje mejic (KRA_MEJ)*		104	130*	120	145,4*	126	148,3*	139	162,6*	150	182,6*
Reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje (GEN_PAS)**		750	6.094	829	6.720	817	6.856	865	7.451	917	8.285
Ohranjanje rastlinskih genskih virov, ki jim grozi genska erozija (GEN_SOR)		1.449	15.262	1.449	15.262	1.472	16.329	1.499	17.119	1.509	18.232
Pridelava semenskega materiala avtohtonih in tradicionalnih sort kmet. rastlin (GEN_SEME)		2	7	2	7	2	5	3	15	3	20
SKUPAJ		27.847	351.981	27.975	359.219	26.312	354.887	25.256	355.956	24.226	362.871

* km. ** GVŽ.

Vir: MKGP

Priloga 56: Vrste in višina plačil na enoto za ukrep dobrobit živali (EUR/GVŽ); 2014–2022

Zahteva	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
PRAŠIČI*									
Minimalno število plemenskih svinj in mladic	20	20	10	10	10	10	10	10	10
Minimalno število prašičev pitancev	100	100	50	50	50	50	50	50	50
Zahteva									
10 % večja neovirana talna površina na žival v skupinskih boksih									
plemenske svinje in mladice	129,62	129,62	129,62	129,62	129,62	129,62	129,62	126,78	129,62
tekači in pitanci	36,70	36,70	36,70	36,70	36,70	36,70	36,70	35,9	36,70
Skupinska reja z izpustom									
plemenske svinje in mladice	61,77	61,77	61,77	61,77	61,77	61,77	61,77	60,42	61,77
tekači in pitanci	33,83	33,83	33,83	33,83	33,83	33,83	33,83	33,09	33,83
Dodatna ponudba voluminozne krme za plemenske svinje in mladice	48,30	48,30	48,30	48,3	48,3	48,3	48,3	47,24	48,3
Kirurška kastracija sesnih pujskov moškega spola z uporabo anestezije				17,1	17,1	17,1	17,1	16,73	17,1
Toplotno ugodje plemenskih svinj in sesnih pujskov	25,64	25,64	25,64	25,64	25,64	25,64	25,64	25,08	25,64
Intenzivnost osvetlitve									
plemenske svinje in mladice	5,17								
tekači in pitanci	1,44								
Preprečevanje vročinskega stresa									
plemenske svinje in mladice	14,16								
tekači in pitanci	3,95								
Napajanje									
plemenske svinje in mladice	2,74								
pitanci	1,89								
Preprečevanje izčrpanosti plemenskih svinj v laktaciji	7,60								
GOVEDO**									
Minimalno število GVŽ govedi v ukrepu			2	2	2	2	2	2	2
Zahteva									
Paša govedi			53,40	53,40	53,40	53,40	53,40	53,40	53,40
DROBNICA**									
Minimalno število GVŽ drobnice v ukrepu				2	2	2	2	2	2
Zahteva									
Paša drobnice				27,60	27,60	27,60	27,60	27,60	27,60

* Od leta 2016 ukrep lahko izvajajo rejci, ki imajo najmanj 10 plemenskih svinj in mladic oziroma 50 prašičev pitancev ali tekačev.

** Ukrep lahko izvajajo rejci, ki imajo v ukrepu najmanj 2 GVŽ govedi ali drobnice.

Vir: MKGP

Priloga 57: Število kmetijskih gospodarstev in izplačana izravnalna plačila za ukrep dobrobit živali po uredbah; 2017–2022 (subvencijsko leto)

	Uredba 2017 (izplačano 31.8.2018)		Uredba 2018 (izplačano 31.5.2019)		Uredba 2019 (izplačano 31.5.2020)		Uredba 2020 (izplačano 31.5.2021)		Uredba 2021 (izplačano 31.5.2022)		Uredba 2022 (izplačano 31.5.2023)	
	KMG	000 EUR	KMG	000 EUR	KMG	000 EUR	KMG	000 EUR	KMG	000 EUR	KMG	000 EUR
Prašiči	247	2.039,4	254	2.105,7	251	2.058,4	248	2.098,3	256	2.240,4	244	2.251,8
Govedo	7.377	4.394,7	7.497	4.537,7	7.621	4.724,2	7.838	5.082,9	7.885	5.164,0	7.836	5.037,0
Drobnica	590	102,1	567	105,4	565	107,0	566	113,8	702	132,0	782	141,5
Skupaj		6.536,1		6.748,9		6.888,8		7.294,9		7.536,4		7.430,3

Vir: MKGP, ARSKTRP

Priloga 58: Sredstva za ukrepe Programa razvoja podeželja 2014–2022 (do 31. 12. 2022) – se nadaljuje

Ime ukrepa		Razpoložljivo 2014–2020 (000 EUR)	Število objavljenih razpisov	Razpisano (000 EUR)	Dodeljena sredstva (000 EUR)	Izplačano (000 EUR)	Skupaj 2022	Delež (dodeljeno/ razpoložljivo)	Delež (izplačano/ razpoložljivo)
1.	Prenos znanja in dejavnosti informiranja	5.845,1			5.341,3	3.240,1	593,2	91,4	55,4
1.1	Poklicno usposabljanje in pridobivanja spretnosti	4.017,1			3.799,9	3.028,3	416,3	94,6	75,4
1.2	Podpora za demonstracijske aktivnosti	1.828,0			1.541,3	211,8	177,0	84,3	11,6
2.1	Pomoč pri uporabi svetovalnih storitev	5.890,0			6.911,7	5.450,0	496,1	117,3	92,5
3.	Sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila	2.911,0			2.858,6	2.539,2	246,3		
	Podpora za novo sodelovanje v shemah kakovosti	2.911,0	6	6.000,0	2.730,9	2.411,5	246,3	93,8	82,8
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				127,7	127,7			
4.	Naložbe v fizična sredstva	381.579,3			327.321,8	172.781,9	26.612,3	85,8	45,3
4.1	Naložbe v kmetijska gospodarstva	220.195,1	25	238.450,0	183.307,5	97.022,1	15.681,4	83,2	44,1
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				5.948,7	5.948,7			
4.2	Naložbe v predelavo, trženje in razvoj kmet. proizvodov	104.213,6	9	122.675,2	86.703,7	38.671,0	9.221,6	83,2	37,1
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				2.856,7	2.856,7			
4.3	Naložbe v kmetijsko–gozdarsko infrastrukturo, povezano	56.170,6	16	70.600,0	42.416,7	22.195,0	1.709,2	75,5	39,5
					6.088,5	6.088,5			
4.4	Podpora za naložbe za preprečevanje vetrne erozije na kmetijskih zemljiščih	1.000,0			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6.	Razvoj kmetij in podjetij	152.983,3			143.521,4	101.090,8	19.752,1	93,8	66,1
6.1	Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete	66.485,6	8	101.808,7	65.927,4	56.854,3	7.783,1	99,2	85,5
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				46,4	46,4			
6.3	Pomoč za zagon dejavnosti, namenjen razvoju majhnih kmetij	48.565,0	3	55.900,0	48.245,0	39.386,0	8.231,3	99,3	81,1
6.4	Naložbe v vzpostavitev nekmetijskih dejavnosti	30.180,9	2	15.000,0	29.102,0	4.603,6	3.737,6	96,4	15,3
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				200,5	200,5			
7.	Osnovne storitve in obnova vasi na podeželju	10.928,0			10.344,8	416,8	14,5	94,7	3,8
7.3	Podpora za širokopasovno infrastrukturo in zagotavljanje dostopa do širokopasovnega interneta	10.928,0	3	21.673,0	9.928,0	0,0		90,8	0,0
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				416,8	416,8	14,5		
8.	Naložbe v razvoj in izboljšanje gozdov	60.881,1			60.182,4	37.863,2	8.258,3	98,9	62,2
8.4	Odprava škode v gozdovih – naravne nesreče	14.054,4	9	14.505,0	11.433,9	11.430,5	1.467,2	81,4	81,3
8.6	Naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdarskih proizvodov	46.826,7	9	60.500,0	47.406,4	25.090,6	6.791,1	101,2	53,6
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				1.342,1	1.342,1			
9.	Ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev	3.136,2	4	4.913,0	2.936,2	1.483,5	671,7	93,6	47,3

Priloga 58: Sredstva za ukrepe Programa razvoja podeželja 2014–2022 (do 31. 12. 2022) – nadaljevanje

	Ime ukrepa	Razpoložljivo 2014–2020 (000 EUR)	Število objavljenih razpisov	Razpisano (000 EUR)	Dodeljena sredstva (000 EUR)	Izplačano (000 EUR)	Skupaj 2022	Delež (dodeljeno/ razpoložljivo)	Delež (izplačano/ razpoložljivo)
10.	Kmetijsko–okoljsko–podnebna plačila	271.127,4			268.229,70	235.384,45	31.104,3	98,9	86,8
10.1	Plačilo kmetijsko–okoljskih–podnebnih obveznosti	270.487,4			267.668,50	235.065,1	30.951,8	99,0	86,9
10.2	Podp. za ohranjanje, trajnostno rabo in razvoj gen. virov v kmetijstvu	640,0			561,2	319,3	152,5	87,7	49,9
11.	Ekološko kmetovanje	88.131,0			87.053,58	75.965,36	10.715,8	98,8	86,2
11.1	Plačila za preusmeritev v ekološko kmetovanje	22.914,1			15.202,31	13.258,7	1.956,5	66,3	57,9
11.2	Plačila za ekološko kmetovanje	65.216,9			71.851,27	62.706,7	8.759,3	110,2	96,2
13.	Plačila območjem z narav. ali drugimi posebnimi omejitvami	337.614,9			338.139,04	336.856,34	42.535,8	100,2	99,8
13.1	Izplačilo nadomestil v gorskih območjih	258.984,5			258.784,52	258.228,9	32.519,1	99,9	99,7
13.2	Nadomestila za druga območja z naravnimi omejitvami	22.658,6			29.156,57	29.155,5	4.795,7	128,7	128,7
13.3	Nadomestila za druga območja s posebnimi omejitvami	55.971,8			50.197,95	49.472,0	5.220,9	89,7	88,4
14.	Dobrobit živali	51.133,3			50.960,33	43.259,6	7.537,2	99,7	84,6
16.	Sodelovanje	26.654,0			21.698,68	11.622,36	5.085,2	81,4	43,6
16.2	Pilotni projekti ter razvoj novih proizvodov, praks ...	12.893,5	4	13.300,0	8.265,06	5.933,6	2.339,7	64,1	46,0
16.4	Horizontalno in vertikalno sodelovanje v dobavni verigi za vzpostavitev in razvoj kratkih dobavnih verig	2.169,8	4	9.217,2	1.777,53	686,8	318,1	81,9	31,7
16.5	Blažitev podnebnih sprememb ali prilagajanje nanje ter skupni pristop k okoljskim projektom in praksam	9.307,3	5	11.806,9	9.257,33	3.791,7	1.924,9	99,5	40,7
16.9	Diverzifikacija kmetijskih dejavnosti v dejavnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom in socialnim vključevanjem ...	2.283,4	3	3.248,1	2.398,76	1.210,3	502,5	105,1	53,0
19.	LEADER	67.660,3			63.423,48	43.708,9	13.459,4	93,7	64,6
19.1	Pripravljalna podpora	1.401,7		1.000,0	401,6625	401,7	0,0	28,7	28,7
19.2	Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, Obveznosti iz PRP 2007–2013	39.608,1		41.735,1	36.541,29	26.468,0	8.719,4	92,3	66,8
19.3	Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja LAS	12.894,7	6	12.476,3	12.881,53	6.454,6	2.738,6	99,9	50,1
19.4	Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	13.755,8		13.755,8	12.848,28	9.633,9	2.001,5	93,4	70,0
21.	Izjemna začasna podpora kmetom in MSP, ki jih je kriza zaradi covid-19 še posebej prizadela	1.686,0			1.686,00	1.686,0	0,0	100,0	100,0
	Tehnična pomoč	42.000,0			31.712,13	31.712,1	5.305,6	75,5	75,5
	Zgodnje upokojevanje 2007–2013	3.386,4			3.371,47	3.371,5	43,1	99,6	99,6
	Skupaj	1.505.795,44			1.425.692,51	1.108.432,12	172.430,9	94,7	73,6

Vir: MKGP

FADN

Priloga 59: Osnovni kazalniki po metodologiji FADN; 2009–2021

	Enota	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
SLOVENIJA														
OSNOVNI PROIZVODNI POTENCIAL IN EKONOMSKA VELIKOST KMETIJSKIH GOSPODARSTEV														
Skupaj KZU	ha/KMG	10,9	11,4	11,1	10,9	10,6	9,8	10,2	10,0	10,1	10,9	11,1	11,4	11,4
Skupaj število GVŽ	GVŽ/KMG	12,4	12,5	12,6	11,2	10,8	9,9	10,1	10,4	10,3	11,3	11,6	11,6	12,1
Skupaj vložek dela (PDM)	PDM/KMG	1,7	1,8	1,5	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Ekonomska velikost	000 EUR SO/KMG	20,8	21,9	21,5	22,9	22,0	20,3	22,9	22,6	22,9	25,2	26,0	25,9	26,8
KLJUČNI EKONOMSKI REZULTATI														
Skupaj vrednost proizvodnje	EUR/KMG	23.589	24.910	27.020	24.893	22.839	22.280	25.433	24.990	25.864	30.190	32.553	31.490	33.883
Bilanca tekočih subvencij in davkov	EUR/KMG	7.372	7.653	6.519	6.649	7.089	5.905	5.610	7.145	7.640	6.172	6.469	7.317	7.854
Skupni prihodek*	EUR/KMG	30.961	32.563	33.539	31.542	29.928	28.185	31.043	32.135	33.504	36.362	39.022	38.807	41.737
Skupaj vmesna poraba	EUR/KMG	16.862	18.196	18.986	18.681	17.204	15.623	17.774	17.447	17.619	19.396	20.356	20.698	22.490
Bruto dodana vrednost kmetije	EUR/KMG	14.099	14.367	14.553	12.862	12.724	12.562	13.269	14.688	15.885	16.967	18.666	18.109	19.247
Amortizacija	EUR/KMG	7.030	7.506	7.198	7.449	7.481	7.792	8.335	8.077	8.307	8.601	9.653	9.408	9.841
Neto dodana vrednost kmetije	EUR/KMG	7.069	6.860	7.355	5.413	5.243	4.770	4.933	6.611	7.578	8.366	9.012	8.700	9.406
Neto dodana vrednost kmetije/PDM	EUR/PDM	4.291	3.888	4.953	3.822	3.810	3.585	3.692	5.136	6.265	6.917	7.302	7.454	7.746
Neto dohodek kmetije	EUR/KMG	7.124	6.980	7.017	5.011	4.950	4.543	5.004	5.396	6.237	6.894	7.874	7.637	8.515
Dohodek kmečke družine/PDM _d	EUR/PDM _d	4.475	4.116	4.953	3.688	3.770	3.545	4.010	4.346	5.324	5.895	6.562	6.932	7.253
Mediana neto dodane vrednosti kmetije	EUR/KMG	2.403	2.179	2.905	1.404	1.376	1.066	1.125	2.271	2.495	2.760	2.854	2.451	2.961
EU27_2020														
OSNOVNI PROIZVODNI POTENCIAL IN EKONOMSKA VELIKOST KMETIJSKIH GOSPODARSTEV														
Skupaj KZU	ha/KMG	/	/	/	/	30,5	31,2	31,7	31,9	32,4	40,2	40,2	40,4	40,5
Skupaj število GVŽ	GVŽ/KMG	/	/	/	/	23,3	23,7	24,7	25,2	25,7	31,1	31,7	32,5	32,3
Skupaj vložek dela (PDM)	PDM/KMG	/	/	/	/	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,7	1,7	1,7	1,7
Ekonomska velikost	000 EUR SO/KMG	/	/	/	/	61,0	62,4	71,1	72,0	73,0	96,1	97,1	98,1	98,2
KLJUČNI EKONOMSKI REZULTATI														
Skupaj vrednost proizvodnje	EUR/KMG	/	/	/	/	66.141	66.953	68.553	68.499	72.504	93.022	98.313	98.924	110.546
Neto dodana vrednost kmetije	EUR/KMG	/	/	/	/	26.656	27.043	27.798	28.541	31.816	39.576	42.621	42.470	48.588
Neto dodana vrednost kmetije/PDM	EUR/PDM	/	/	/	/	17.599	17.902	18.403	19.280	21.285	24.043	25.566	25.618	29.112
Neto dohodek kmetije	EUR/KMG	/	/	/	/	17.152	17.053	17.427	18.006	21.026	25.063	27.365	27.000	32.685
Dohodek kmečke družine/PDM _d	EUR/PDM _d	/	/	/	/	14.226	14.216	15.051	15.608	17.972	21.038	22.941	22.520	27.154

Vir: Javno dostopna baza podatkov FADN (<https://agridata.ec.europa.eu/extensions/FADNPublicDatabase/FADNPublicDatabase.html>; avgust 2023), preračuni KIS

Opomba: Rezultati za Slovenijo in Evropsko unijo v tej prilogi lahko za nekatera pretekla leta odstopajo od tistih, prikazanih v lanskem poročilu (razlog: revizije podatkov ali novejša podatkovna osnova). Prav tako lahko rezultati za Slovenijo v tej prilogi odstopajo od tistih, prikazanih v poglavju 6 (razlog: dodatne revizije podatkov ali novejša podatkovna osnova javno dostopne baze FADN avgusta 2023).

EKOLOŠKO KMETOVANJE

Priloga 60: Ekološke kmetije in kmetijska zemljišča v uporabi, v kontroli ekološkega kmetovanja; 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021	2022	Indeks 2022/21
Ekološke kmetije v kontroli, skupaj	2.218	2.363	2.682	3.049	3.298	3.417	3.518	3.635	3.741	3.828	3.689	3.724	3.786	101,7
ekološke kmetije s certifikatom	1.897	1.999	2.104	2.232	2.537	2.699	2.933	3.190	3.320	3.494	3.358	3.358	3.430	102,1
ekološke kmetije v preusmeritvi	321	364	578	817	761	718	585	445	421	334	331	366	356	97,3
Delež od vseh kmetij (%)	3,0	3,2	3,6	4,2	4,6	4,7	5,0	5,2	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	
Kmetijska zemljišča v ekološki kontroli, skupaj (ha)	30.689	32.149	35.101	38.664	41.237	42.188	43.579	46.222	47.848	49.638	49.803	51.826	53.202	102,7
kmetijska zemljišča, ekološke kmetije s certifikatom	25.056	27.448	28.807	30.041	33.536	32.488	36.353	40.349	41.669	44.455	43.500	44.761	42.181	94,2
kmetijska zemljišča, ekološke kmetije v preusmeritvi	5.632	4.700	6.294	8.624	7.701	9.700	7.226	5.874	6.179	5.183	6.303	7.066	11.021	156,0
Delež od vse KZU (%)	6,4	7,0	7,3	8,1	8,6	8,8	9,1	9,6	10,0	10,3	10,3	10,8	11,1	

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020

Vir: SURS (MKGP)

Priloga 61: Kmetijska zemljišča v uporabi, vključena v kontrolo ekološkega kmetovanja po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021	2022	Indeks 2022/21
Kmetijska zemljišča, v ekološki kontroli (ha)	30.688,5	32.148,7	35.100,7	38.664,5	41.237,2	42.188,5	43.578,8	46.222,4	47.848,3	49.638,3	49.803,5	51.826,3	53.201,7	102,7
Njive in vrtovi, od tega:	3.329,7	3.383,7	3.787,2	4.383,5	4.731,7	5.359,1	5.700,5	5.942,3	6.270,0	6.520,4	6.679,1	7.302,5	7.560,4	103,5
zelenjadnice in jagode	122,4	151,1	183,6	232,6	214,4	281,0	267,0	227,1	245,2	307,5	282,4	292,4	307,2	105,1
Trajni travniki in pašniki	26.189,7	27.531,1	29.814,1	32.527,1	34.595,8	34.653,3	35.494,2	37.606,7	38.700,5	40.027,5	39.891,9	40.926,7	42.052,2	102,7
Trajni nasadi, od tega:	1.169,1	1.234,0	1.499,3	1.754,0	1.909,8	2.176,1	2.384,1	2.673,4	2.877,8	3.090,4	3.232,5	3.597,0	3.589,1	99,8
sadovnjaki	793,1	855,1	988,4	1.144,3	1.260,1	1.466,1	1.608,0	1.869,7	1.962,1	2.106,1	2.172,6	2.421,6	2.307,2	95,3
vinogradi	296,9	287,2	324,1	401,3	421,8	495,2	536,1	561,1	657,0	705,8	778,0	864,3	955,8	110,6
oljčniki	76,6	91,6	184,5	208,3	226,2	214,1	240,1	242,6	258,7	278,3	281,4	310,6	325,9	104,9
drevesnice, trsnice in matičnjaki	2,4	0,0	2,3	0,0	1,7	0,8	0,0	0,0	0,0	0,3	0,6	0,4	0,3	68,3
Kmetijska zemljišča, z ekološkim certifikatom (ha)	25.056,1	27.448,3	28.806,6	30.040,6	33.536,4	32.488,3	36.352,6	40.348,7	41.668,9	44.455,4	43.500,1	44.760,5	42.181,0	94,2
Njive in vrtovi, od tega:	2.557,0	2.771,9	2.871,5	3.257,0	3.817,7	3.893,7	4.374,6	5.076,4	5.415,9	5.617,6	5.628,3	5.734,5	5.728,1	99,9
zelenjadnice in jagode	109,7	115,9	135,3	176,0	169,8	224,5	229,4	195,5	217,6	250,4	247,6	262,8	260,1	99,0
Trajni travniki in pašniki	21.668,2	23.793,9	24.968,2	25.610,6	28.437,1	27.183,1	30.284,1	33.405,1	34.052,4	36.385,0	35.273,9	36.066,8	33.550,2	93,0
Trajni nasadi, od tega:	830,9	882,4	966,9	1.173,0	1.281,6	1.411,5	1.693,9	1.867,2	2.200,5	2.452,9	2.598,0	2.959,2	2.902,8	98,1
sadovnjaki	647,0	707,7	745,3	848,9	926,8	989,1	1.166,4	1.337,5	1.520,7	1.672,2	1.819,5	2.087,7	1.967,1	94,2
vinogradi	149,6	131,8	158,8	248,2	261,2	272,2	342,4	337,9	462,2	548,3	545,3	625,0	654,5	104,7
oljčniki	32,0	42,9	60,5	75,8	92,0	149,9	185,1	191,9	217,6	232,4	233,1	246,1	280,9	114,1
drevesnice, trsnice in matičnjaki	2,3	0,0	2,3	0,0	1,7	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,3	68,3
Kmetijska zemljišča, v preusmeritvi (ha)	5.632,5	4.700,5	6.294,1	8.623,9	7.700,8	9.700,2	7.226,2	5.873,7	6.179,4	5.182,9	6.303,4	7.065,8	11.020,7	156,0
Njive in vrtovi, od tega:	772,7	611,7	915,7	1.126,5	913,9	1.465,4	1.325,9	865,9	854,1	902,8	1.050,8	1.568,0	1.832,3	116,9
zelenjadnice in jagode	12,7	35,2	48,3	56,6	44,7	56,6	37,6	31,6	27,6	57,2	34,8	29,6	47,1	159,1
Trajni travniki in pašniki	4.521,6	3.737,2	4.845,9	6.916,5	6.158,8	7.470,2	5.210,1	4.201,6	4.648,0	3.642,6	4.618,1	4.859,9	8.502,1	174,9
Trajni nasadi, od tega:	338,2	351,5	532,5	581,0	628,1	764,7	690,2	806,2	677,3	637,3	634,6	637,9	686,3	107,6
sadovnjaki	146,1	147,4	243,1	295,4	333,3	477,0	441,6	532,3	441,4	433,9	353,1	334,0	340,0	101,8
vinogradi	147,4	155,4	165,3	153,1	160,6	222,9	193,7	223,2	194,9	157,5	232,7	239,3	301,3	125,9
oljčniki	44,6	48,7	124,1	132,5	134,2	64,2	55,0	50,7	41,0	45,9	48,2	64,6	45,0	69,7
drevesnice, trsnice in matičnjaki	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,3	0,6	0,0	0,0	

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020

Vir: SURS (MKGP)

Priloga 62: Pridelava ekoloških rastlinskih pridelkov, po pomembnejših skupinah kmetijskih kultur (t); 2012–2022

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021	2022	Indeks 2022/21
Žita za zrnje, od tega:	2.861,9	2.942,8	3.929,3	3.386,4	4.725,2	4.848,9	5.492,4	5.628,9	5.622,1	5.865,8	6.041,4	103,0
pšenica in pira	649,3	614,0	1.314,5	1.205,1	1.460,5	1.676,2	1.602,3	1.769,6	1.716,0	2.045,8	2.291,1	112,0
ječmen	409,0	427,6	561,3	460,7	865,6	744,2	815,1	858,5	943,2	812,5	1.008,1	124,1
oves	256,1	413,6	396,2	446,8	358,4	514,6	653,9	846,0	638,5	622,5	513,6	82,5
koruza za zrnje	653,7	586,1	1.005,5	544,2	1.264,4	867,7	1.048,2	1.109,2	1.227,0	1.362,8	1.477,0	108,4
Stročnice za suho zrnje	-	-	38,1	73,6	105,6	201,3	114,6	105,5	95,1	120,0	161,0	134,1
Korenovke in gomoljnice, od tega:	1.114,6	1.184,8	1.579,1	1.611,3	1.622,2	1.767,9	1.823,6	1.626,3	1.831,3	1.509,8	1.588,4	105,2
krompir	1.018,2	1.069,5	1.402,2	1.392,6	1.471,1	1.566,5	1.547,2	1.385,3	1.632,3	1.335,9	1.487,8	111,4
Industrijske rastline, od tega:	184,0	124,7	155,8	216,5	88,3	426,7	334,6	306,0	609,3	479,5	994,5	207,4
oljnice	157,8	86,6	130,3	182,1	76,4	382,2	266,6	257,7	412,1	393,2	470,4	119,6
Zelena krma z njiv, od tega:	5.643,0	6.300,9	10.857,1	9.356,7	12.124,0	14.297,7	19.408,4	18.550,6	16.609,5	17.568,1	20.055,8	114,2
silazna koruza	349,0	201,5	514,2	954,7	1.155,8	2.307,5	2.811,1	2.406,4	2.237,9	1.434,0	2.118,3	147,7
začasno travinje na njivah	1.262,4	1.367,4	1.892,3	2.275,8	4.059,3	4.355,5	4.823,1	5.832,6	7.326,2	8.670,7	9.991,1	115,2
Zelenjadnice, melone in jagode, od tega:	712,6	1.232,9	1.437,7	1.600,9	1.770,5	1.515,9	1.834,2	1.795,4	1.700,2	1.963,3	1.989,0	101,3
zelenjadnice in melone	701,6	1.217,6	1.410,7	1.573,1	1.746,3	1.478,0	1.780,0	1.739,9	1.641,2	1.906,2	1.924,2	100,9
jagode	10,9	15,3	27,0	27,8	24,2	37,9	54,2	55,4	59,1	57,0	64,8	113,6
Sadje, brez jagod	1.207,3	1.817,2	1.845,3	2.744,5	1.937,2	895,4	5.020,8	1.520,9	7.430,9	1.327,1	4.341,5	327,1
Oljke	100,0	210,1	175,9	340,1	417,9	423,1	552,4	421,4	659,0	314,9	626,9	199,1
Grozdje	570,5	816,0	964,0	1.208,0	1.017,4	1.312,3	1.505,0	2.203,3	1.914,2	2.034,2	2.141,0	105,2
Trajno travinje (seno)	56.142,3	64.210,8	75.477,0	48.571,7	50.936,5	50.483,5	59.332,5	101.950,4	102.055,3	98.818,3	114.834,7	116,2

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020

Vir: SURS (MKGP)

Priloga 63: Število živali v ekološki reji po vrstah živali; 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021	2022	Indeks 2022/21
Govedo	20.623	22.915	22.977	25.168	27.359	30.592	33.397	35.095	35.751	37.126	37.904	38.836	39.583	101,9
Prašiči	2.367	2.219	2.485	2.798	3.135	3.345	3.648	3.793	3.203	3.252	2.992	3.099	3.185	102,8
Drobnica, od tega:	43.654	40.588	41.081	40.101	42.238	41.654	42.698	44.030	41.927	42.310	38.240	40.580	40.766	100,5
ovce	37.529	35.352	35.383	34.234	35.790	35.193	35.841	36.981	35.071	35.225	31.695	33.822	34.188	101,1
koze	6.125	5.236	5.698	5.867	6.448	6.461	6.857	7.049	6.856	7.085	6.545	6.758	6.578	97,3
Perutnina	27.751	29.558	52.757	54.757	71.537	71.618	101.340	104.940	93.145	96.641	87.972	82.882	67.165	81,0
Kopitarji	3.081	2.981	3.262	3.544	3.846	3.878	4.093	4.089	4.054	4.095	3.857	3.790	3.797	100,2
Kunci	185	1.014	1.402	1.436	1.694	1.598	1.849	1.640	1.317	1.131	902	750	610	81,3
Ostalo (divjad)	290	1.546	1.616	1.737	1.896	1.973	1.984	2.092	2.271	2.465	2.508	2.478	2.542	102,6
Čebele (število panjev)	1.342	1.646	1.598	1.803	1.631	1.400	1.814	2.182	2.863	3.245	3.272	3.460	3.575	103,3

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020

Vir: SURS (MKGP)

Priloga 64: Prireja ekoloških proizvodov živalskega izvora, po kategorijah proizvodov; 2012–2022

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021	2022	Indeks 2022/21
Meso, skupaj, od tega (t):	294,6	177,3	200,1	151,6	323,9	326,7	410,2	330,2	308,7	457,4	543,3	118,8
goveje meso	267,9	156,5	177,4	128,1	260,2	275,1	350,1	278,4	260,1	407,6	481,6	118,1
prašičje meso	3,8	10,6	5,1	9,9	5,5	21,0	25,0	23,9	18,5	22,6	38,5	170,0
ovčje meso	4,3	3,0	1,9	3,3	1,9	3,3	2,0	0,3	2,2	1,5	3,3	217,8
kozje meso	0,2	1,3	0,1	0,5	0,4	0,3	0,1	0,4	0,0	0,0	0,5	
perutninsko meso	16,6	12,7	13,6	2,0	38,2	25,5	32,8	27,1	27,5	25,2	19,2	76,3
Mleko, od tega (t):	4.829,8	5.395,0	5.626,4	6.036,2	7.127,8	6.050,9	7.186,7	7.739,6	7.714,8	8.236,3	9.817,7	119,2
kravje mleko	4.590,7	5.122,4	5.416,2	5.832,0	6.864,4	5.714,1	6.867,6	7.347,7	7.307,2	7.842,8	9.456,5	120,6
ovčje mleko	117,2	128,3	104,4	85,6	124,4	178,1	180,7	188,1	193,0	173,3	152,0	87,7
kozje mleko	121,8	144,4	105,8	118,6	139,0	158,8	138,5	203,8	214,5	220,2	209,1	95,0
Med (t)	21,4	45,0	20,3	21,8	21,2	31,3	43,9	42,0	34,1	32,2	55,7	173,1
Konzumna jajca (v 1000 kos)	3.654	4.138	4.641	6.314	6.936	8.657	10.869	11.705	13.316	12.547	11.323	90,2

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020

Vir: SURS (MKGP)

JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO

Priloga 65: Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2022

Opis ukrepa	Št. ur
Svetovanje v zvezi s tehnološkim, gospodarskim in okoljevarstvenim področjem opravljanja kmetijske dejavnosti	141.275
Osebnostno svetovanje	96.389
Predavanja, tečaji, seminarji, delavnice, krožki, spletni seminarji	19.340
Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila	13.486
Sestanki strokovnih skupin, strokovni kolegiji	9.294
Izdelava krmnih obrokov	2.766
Svetovanje in pomoč pri izdelavi razvojnih načrtov za kmetijska gospodarstva	99.089
Osebnostno svetovanje	63.068
Predavanja, tečaji, seminarji, delavnice, krožki, razstave, pospeševalne prireditve, spletni seminarji	13.218
Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila, strokovna gradiva	5.035
Sestanki strokovnih skupin, strokovni kolegiji	5.335
Razvojni načrti kmetij, strateški načrti	5.747
Svetovanje - PRP zahtevki	6.688
Svetovanje v zvezi z izvajanjem ukrepov kmetijske politike	44.998
Osebnostno svetovanje	32.251
Predavanja, tečaji, seminarji, delavnice, krožki, spletni seminarji	2.351
Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila	1.263
Sestanki strokovnih skupin, strokovni kolegiji	1.132
Pregledi na NS	8.002
Svetovanje in pomoč pri organizaciji in delovanju rejskih organizacij, organizacij pridelovalcev in drugih oblik proizvodnega združevanja kmetijskih pridelovalcev	15.215
Osebnostno svetovanje	6.867
Predavanja, tečaji, seminarji, delavnice, krožki, dogodki, spletni seminarji	6.625
Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila	1.724
Svetovanje na področju kmetijskih in s kmetijstvom povezanih predpisov zajema	9.667
Osebnostno svetovanje	3.033
Predavanja, tečaji, seminarji, delavnice	743
Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila	803
Priprava strokovnih podlag za zakonodajne in druge dokumente	5.090
Druge naloge: koordinacija dela, vodenje, usposabljanje in sodelovanje z drugimi inštitucijami in službami	82.671
Vodenje in koordinacija	18.215
Izobraževanje in usposabljanje kmetijskih svetovalcev	32.334
Priprava navodil, obvestil, obrazcev, podatkov, protokolov, razvoj video in drugih digitalnih vsebin	12.302
Kolegiji vodij oddelkov, kolegiji svetovalcev na zavodu,...	5.638
Organizacija strokovno pospeševalnih in promocijskih dogodkov oz. prireditev (letni posvet JSKS, sejem Agra itd.)	4.602
Svetovanje v zvezi s pridobitvijo usposobljenosti na področju kmetijstva in s kmetijstvom povezanih področij (NPK)	701
Sodelovanje z ostalimi ministrstvi in z izvajalci drugih javnih služb, razvojno-strokovnih nalog ali raziskovalnega dela	5.499
Sodelovanje v strokovnih delovnih skupinah in v strokovnih odborih za posamezna področja v kmetijstvu	3.382
Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2022, skupaj	392.914

Vir: KGZS – Sektor za kmetijsko svetovanje

Priloga 66: Raziskovalni projekti s področja kmetijstva in živilstva, ki jih je v letu 2022 financiralo MKGP

Aplikativni in razvojni projekti

1. L4-1840 NOVE PRAKSE ZA BLAŽENJE ABIOTSKEGA STRESA KORUZE V LUČI KLIMATSKIH SPREMEMB, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec Uroš Žibrat, skupna vrednost projekta v letu 2022: 84.049,04 EUR, delež MKGP: 40 % (34.019,19 EUR)
2. L4-1841 IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI SLOVENSKE BELIH VIN Z BOLJŠO EKSPRESIJO SORTNIH AROM, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec Klemen Lisjak, skupna vrednost projekta v letu 2022: 84.039,04 EUR, delež MKGP: 40 % (34.009,40 EUR)
3. L4-2624 VIR TROTOV TER NJIHOV DOPRINOS K GENETSKEMU NAPREDKU PRI MEDONOSNI ČEBELI (akronim: SimTROT), Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec Janez Prešern, skupna vrednost projekta v letu 2022: 133.313,28 EUR, delež MKGP: 25 % (33.328,32 EUR)
4. L4-2625 CELOVITO UPRAVLJANJE MALIH UKREPOV ZA ZADRŽEVANJE VODE IN PREPREČEVANJE EROZIJE TAL V KMETIJSKIH POVODJIH (akronim: CeVoTak), Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec Marina Pintar, skupna vrednost projekta v letu 2022: 133.313,28 EUR, delež MKGP: 25 % (33.328,32 EUR)
5. L7-2632 NANOPORE VISOKOZMOGLJIVO SEKVENCIRANJE MIKROBNIH GENOMOV ZA RAZREŠITEV EPIDEMIOLOŠKIH IN DIAGNOSTIČNIH VPRAŠANJ V RASTLINSKI PATOLOGIJI, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec Maja Ravnihar, skupna vrednost projekta v letu 2022: 125.321,15 EUR, delež MKGP: 20 % (25.332,90 EUR)
6. L4-3178 RAZVOJ IN OPTIMIZACIJA NEKEMIČNIH NAČINOV ZATIRANJA RASTLINSKIH ŠKODLJIVCEV Z NAMENOM NJIHOVE IMPLEMENTACIJE V SISTEME TRAJNOSTNEGA KMETIJSTVA, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec Stanislav Trdan, skupna vrednost projekta v letu 2022: 133.357,97 EUR, delež MKGP: 25 % (33.339,49 EUR)
7. L4-3179 ODKRIVANJE IN Z VODO POVEZANA EPIDEMIOLOGIJA PORAJAJOČIH SE TOBAMOVIRUSOV, KI OKUŽUJEJO KMETIJSKE RASTLINE, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec Nataša Mehle, skupna vrednost projekta v letu 2022: 119.982,44 EUR, delež MKGP: 16 % (20.000,00 EUR)
8. L7-4568 AVTENTIČNI PRODUKTI VIŠJE KAKOVOSTI IN TRAJNOSTNA PRAŠIČJEREJA, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec Marjeta Čandek Potokar, skupna vrednost projekta v letu 2022: 2.522,70 EUR, delež MKGP: 0,00 EUR.
9. L4-4554 PREUČEVANJE SINERGIZMA MED RAZLIČNIMI OKOLJSKO SPREJEMLJIVIMI NAČINI ZATIRANJA ŠKODLJIVCEV POLJŠČIN IN VRTNIN, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec Stanislav Trdan, skupna vrednost projekta v letu 2022: 5.556,20 EUR, delež MKGP: 0,00 EUR.

Ciljni raziskovalni program

Ciljni raziskovalni program »CRP 2019«

1. V1-1938 ZASNOVA MONITORINGA DIVJIH OPRAŠEVALCEV V SLOVENIJI, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec projekta: Al Vrezec, skupna vrednost projekta v letu 2022: 42.043,40 EUR, delež MKGP: 34 % (14.494,85 EUR)

Ciljni raziskovalni program »Zagotovimo.si hrano za jutri« v letu 2020

1. V4-2001 MOŽNOST IZBOLJŠANJA PRODUKTIVNOSTI IN ZMANJŠANJA ODVISNOSTI OD UPORABE KEMIČNIH FUNGICIDOV V KMETIJSTVU Z UPORABO PLINSKE PLAZME, Inštitut Jožef Štefan, nosilec projekta: Ita Junkar, skupna vrednost projekta v letu 2022: 55.577,00 EUR, delež MKGP: 62 % (34.581,00 EUR)
2. V4-2002 OBVLADOVANJE MARMORIRANE SMRDLJIVKE V SLOVENIJI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Stanislav Trdan, skupna vrednost projekta v letu 2022: 65.146,00 EUR, delež MKGP: 61 % (40.344,00 EUR)
3. V4-2003 Q-ENTRY - VPELJAVA HITRIH TESTOV ZA IDENTIFIKACIJO KARANTENSKIH ŠKODLJIVIH ORGANIZMOV, POVZROČITELJEV BOLEZNI IN POŠKODB NA RASTLINAH, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec projekta: Tanja Drevo, skupna vrednost projekta v letu 2022: 33.248,00 EUR, delež MKGP: 63 % (21.133,00 EUR)
4. V4-2004 OBVLADOVANJE OKUŽB Z BAKTERIJO S. INFANTIS V REJAH PIŠČANCEV BROJLERJEV, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilec projekta: Olga Zorman Rojs, skupna vrednost projekta v letu 2022: 55.577,00 EUR, delež MKGP: 62 % (34.581,00 EUR)
5. V4-2005 STRATEŠKI PRISTOPI ZA IZBOLJŠANJE ZDRAVSTVENEGA STANJA IN PLODNOSTI DROBNICE, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilec projekta: Janko Mrkun, skupna vrednost projekta v letu 2022: 65.146 EUR, delež MKGP 2021: 61 % (40.344,00 EUR)

6. V4-2006 ANALIZA SEMENARSTVA ZELENJADNIC V SLOVENIJI IN VZPOSTAVITEV SEMENARJENJA HIBRIDNIH IN NEHIBRIDNIH SORT NA MODELU ZELJA (BRASSICA OLERACEA VAR. CAPITATA L.), Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Katarina Rudolf Piliš, skupna vrednost projekta v letu 2022: 36.439,00 EUR, delež MKGP: 63 % (23.054,00 EUR)
7. V4-2007 RAZVOJ METOD IN VZPOSTAVITEV SISTEMOV URADNEGA PREIZKUŠANJA EKOLOŠKIH SORT IN HETEROGENEGA MATERIALA IZBRANIH POLJŠČIN IN ZELENJADNIC, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Vladimir Meglič, skupna vrednost projekta v letu 2022: 39.628,00 EUR, delež MKGP: 63 % (24.975,00 EUR)
8. V4-2008 ANALIZA PRIDELAVE IN TRŽENJA PROIZVODOV SHEM KAKOVOSTI, Univerza v Novem mestu Fakulteta za ekonomijo in informatiko, nosilec projekta: Karmen Erjavec, skupna vrednost projekta v letu 2022: 36.475,00 EUR, delež MKGP: 56 % (20.490,00 EUR)
9. V2-2009 OPTIMIZACIJA PRISTOPOV ZA TRAJNOSTNO PRIDELAVO HRANE IN VEČJI DELEŽ LOKALNO PRIDELANE HRANE, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo, nosilec projekta: Zorka Novak Pintarič, skupna vrednost projekta v letu 2022: 39.786,00 EUR, delež MKGP: 56 % (22.596,00 EUR)
10. V4-2010 VREDNOTENJE VERIG PRESKRBE S HRANO Z DODANO VREDNOSTJO Z NAMENOM IDENTIFIKACIJE VRZELI IN IZDELAVE PRIPOROČIL ZA NADALJNI RAZVOJ V SLOVENIJI, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, nosilec projekta: Jernej Prišenk, skupna vrednost projekta v letu 2022: 46.007,00 EUR, delež MKGP: 62 % (28.817,00 EUR)
11. V4-2011 HRANA NI ODPADEK: PREPREČEVANJE, ZMANJŠEVANJE IN UPORABA ODPADNE HRANE, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Ilja Gasan Osojnik Črnivec, skupna vrednost projekta v letu 2022: 29.182,00 EUR, delež MKGP: 56 % (16.393,00 EUR)
12. V4-2012 RAZVOJ TRAJNOSTNIH KONCEPTOV GRADENJ HLEVOV, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Marija Klopčič, skupna vrednost projekta v letu 2022: 47.419,00 EUR, delež MKGP: 56 % (26.637,00 EUR)
13. V4-2018 KRAJINSKE ZNAČILNOSTI IN UKREPI BODOČE KMETIJSKE POLITIKE V SLOVENIJI, Univerza v Mariboru, Fakulteta za naravoslovje in matematiko, nosilec projekta: Danijel Ivajnšič, skupna vrednost projekta v letu 2022: 43.772,00 EUR, delež MKGP: 56 % (24.589,00 EUR)
14. V4-2019 TRAJNOSTNI MODELI KMETOVANJA NA OBMOČJIH NATURA 2000, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, nosilec projekta: Urban Šilc, skupna vrednost projekta v letu 2022: 43.772,00 EUR, delež MKGP: 56 % (24.589,00 EUR)
15. V4-2020 PRISTOPI IN VREDNOTENJE USPEŠNOSTI PRENOSA ZNANJA NA PODROČJU VARSTVA OKOLJA IN NARAVE V KMETIJSTVU, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Luka Juvančič, skupna vrednost projekta v letu 2022: 36.439,00 EUR, delež MKGP: 63 % (23.054,00 EUR)
16. V4-2021 ZASNOVA, TESTIRANJE IN PRIPRAVA REZULTATSKO USMERJENEGA KMETIJSKO-OKOLJSKEGA UKREPA "PISAN TRAVNIK" NA NARAVOVARSTVENO POMEMBNIH (NVP) TRAVIŠČIH V SLOVENIJI, Univerza v Mariboru, Fakulteta za naravoslovje in matematiko, nosilec projekta: Mitja Kaligarič, skupna vrednost projekta v letu 2022: 39.786,00 EUR, delež MKGP: 56 % (22.596,00 EUR)
17. V4-2022 ZMANJŠANJE EMISIJ TOPLOGREDNIH PLINOV IN POVEČANJE VEZAVE C V TLA Z OHRANITVENO OBDELAVO TAL (akronim "REC-TILL"), Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Marjetka Suhadolc, skupna vrednost projekta v letu 2022: 58.768,00 EUR, delež MKGP: 62 % (36.503,00 EUR)
18. V4-2023 OVREDNOTENJE EKOSISTEMSKIH STORITEV TAL V KMETIJSKI RABI, Gozdarski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Anže Japelj, skupna vrednost projekta v letu 2022: 36.476,00 EUR, delež MKGP: 56 % (20.490,00 EUR)
19. V4-2024 REJA DOMAČIH ŽIVALI Z NADGRADNJO DOBROBITI ŽIVALI V SKLADU Z DRUŽBENIMI ZAHTEVAMI, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilec projekta: Alenka Dovč, skupna vrednost projekta v letu 2022: 61.957,00 EUR, delež MKGP: 62 % (38.423,00 EUR)
20. V4-2027 IZDELAVA STRATEGIJE UPRAVLJANJA S POTOČNO POSTRVJO V SLOVENIJI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Aleš Snoj, skupna vrednost projekta v letu 2022: 43.772,00 EUR, delež MKGP: 56 % (24.589,00 EUR)
21. V5-2028 ODZIVANJE KMEČKIH DRUŽIN NA POSLEDICE DELOVNIH NESREČ IN POKLICNIH BOLEZNI, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, nosilec projekta: Majda Črnič Istenič, skupna vrednost projekta v letu 2022: 18.237,00 EUR, delež MKGP: 56 % (10.244,00 EUR)
22. V6-2029 KONFLIKTI NA PODEŽELJU SPODBUJAJO ISKANJE REŠITEV IN RAZVOJ, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, nosilec projekta: Irma Potočnik Slavič, skupna vrednost projekta v letu 2022: 18.237,00 EUR, delež MKGP: 56 % (10.244,00 EUR)
23. V5-2030 MOŽNOSTI NADALJNJEGA RAZVOJA VINSKEGA IN GASTRONOMSKEGA TURIZMA NA KMETIJAH (VINGATUR), Univerza na Primorskem Fakulteta za turistične študije Portorož – Turistica, nosilec projekta: Simon Kerma, skupna vrednost projekta v letu 2022: 54.712,00 EUR, delež MKGP: 56 % (30.734,00 EUR)

Ciljni raziskovalni program »Zagotovimo.si hrano za jutri« v letu 2020-II

1. V4-2039 OCENA TVEGANJA VNOSA VIRUSA AFRIŠKE PRAŠIČJE KUGE V REJE PRAŠIČEV, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilec projekta: Marina Štukelj, skupna vrednost projekta v letu 2022: 27.000,00 EUR, delež MKGP: 55 % (15.000,00 EUR)
2. V6-2041 MEDGENERACIJSKO SOŽITJE NA PODEŽELJU, RAZVOJ SOCIALNE INFRASTRUKTURE ZA PREPREČEVANJE SOCIALNE IZKLJUČENOSTI TER BLAŽITEV SOCIALNIH PRITISKOV NA PODEŽELJU, ZAVOD INRISK, nosilec projekta: David Bogataj, skupna vrednost projekta v letu 2022: 27.000,00 EUR, delež MKGP: 55 % (15.000,00 EUR)

Ciljni raziskovalni program »CRP 2021«

1. V5-2135 PRENOVA REGIONALNE RAZDELITVE KRAJINSKIH TIPOV IN IZJEMNIH KRAJIN V SLOVENIJI TER NJIHOVA DIGITALIZACIJA, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Mojca Golobič, skupna vrednost projekta v letu 2022: 24.000,00 EUR, delež MKGP: 16 % (4.000,00 EUR)
2. V1-2139 RAZISKAVE ZA OPREDELITEV IN PREPREČEVANJE OBREMENJEVANJA VODOZBIRNEGA ZALEDJA JELŠEVNIŠČICE IN OTOVCA, S POSEBNIM OZIROM NA HABITAT ČRNE ČLOVEŠKE RIBICE (HAČLORI), Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, nosilec projekta: Metka Petrič, skupna vrednost projekta v letu 2022: 28.000,00 EUR, delež MKGP: 35 % (10.000,00 EUR)
3. V5-2154 RAZVOJ IN PREDLOG IMPLEMENTACIJE INSTRUMENTA ZA DOSEGANJE USKLAJENOSTI RESORNIH OZIROMA RAZVOJNIH POLITIK S STRATEGIJO PROSTORSKEGA RAZVOJA SLOVENIJE (TIA-SI), Univerza v Ljubljani, nosilec projekta: Naja Marot, skupna vrednost projekta v letu 2022: 20.000,00 EUR, delež MKGP: 25 % (5.000,00 EUR)

Ciljni raziskovalni program »Naša hrana, podeželje in naravni viri« v letu 2022

1. V4-2201 MODELIRANJE PREHRANSKIH POTREB IN UČINKOVITOSTI KRMLJENJA PRAŠIČEV TER OCENA KAKOVOSTI MESA GLEDE NA NAČIN REJE, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Marjeta Čandek Potokar, skupna vrednost v letu 2022: 29.231,00 EUR, delež MKGP: 56 % (16.600,00 EUR)
2. V4-2202 SMERNICE ZA PRILAGODITEV PRIDELAVE GROZDJA IN VINA PODNEBNIM SPREMEMBAM IN ZAHTEVAM TRGA, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Franc Čuš, skupna vrednost v letu 2022: 31.220,53 EUR, delež MKGP: 56 % (17.499,53 EUR)
3. V4-2203 VREDNOTENJE GENOTIPOV IN VZGOJA DRUŽIN KRIŽANJ ZA PROUČEVANJE ODPORNOSTI HMELJA HUMULUS LUPULUS L. NA HUDO VIROIDNO ZAKRNELOST HMELJA, Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, nosilec projekta: Andreja Čerenak, skupna vrednost v letu 2022: 16.523,00 EUR, delež MKGP: 53 % (8.900,00 EUR)
4. V4-2204 TEHNOLOGIJE TRSNIČARSKÉ PRIDELAVE Z INOVATIVNIMI REŠITVAMI ZA KREPITEV ODPORNOSTI TRAJNOSTNEGA VINOGRADNIŠTVA, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Denis Rusjan, skupna vrednost v letu 2022: 20.847,00 EUR, delež MKGP: 56 % (11.700,00 EUR)
5. V1-2205 VPLIV OKOLJSKEGA STRESA NA ZDRAVJE IN PRIRASTEK ŠKOLJK TER IZBOLJŠAVE VZREJNIH PRAKS ZARADI MIKROPLASTIKE IN PODNEBNIH SPREMEMB, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec projekta: Andreja Ramšak, skupna vrednost v letu 2022: 20.847,00 EUR, delež MKGP: 56 % (11.700,00 EUR)
6. V4-2206 IZGRADNJA TEORETIČNEGA MODELA ZA GRADNJO CENE KMETIJSKIH IN ŽIVILSKIH PROIZVODOV V VERIGAH PRESKRBE S HRANO V SLOVENIJI, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, nosilec projekta: Jernej Prišenk, skupna vrednost projekta v letu 2022: 20.847,00 EUR, delež MKGP: 56 % (11.700,00 EUR)
7. V4-2207 MOŽNOSTI RAZVOJA ZELIŠČARSTVA V SLOVENIJI, Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, vodja projekta: Barbara Čeh, skupna vrednost projekta v letu 2022: 20.847,00 EUR, delež MKGP: 56 % (11.700,00 EUR)
8. V4-2208 KROŽNE TEHNOLOŠKE ZASNOVE IN POSLOVNI MODELI V SLOVENSKEM KMETIJSTVU, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, vodja projekta: Luka Juvančič, skupna vrednost projekta v letu 2022: 16.523,00 EUR, delež MKGP: 53 % (8.900,00 EUR)
9. V4-2210 NAČINI IN MOŽNOSTI UPORABE ŽIVIL, KI NISO VEČ NAMENJENA PREHRANI LJUDI KOT ALTERNATIVNIH KRMIL ZA REJNE IN DRUŽNE ŽIVALI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, vodja projekta: Janez Salobir, skupna vrednost projekta v letu 2022: 20.847,00 EUR, delež MKGP: 56 % (11.700,00 EUR)
10. V4-2213 GEOCOOL FOOD - HLADNO SKLADIŠČENJE HRANE Z RABO PLITVE GEOTERMALNE ENERGIJE, Geološki zavod Slovenije, vodja projekta: Nina Rman, skupna vrednost projekta v letu 2022: 15.414,00 EUR, delež MKGP: 53 % (8.300,00 EUR)
11. V4-2214 INPUTI V EKOLOŠKEM KMETIJSTVU, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, vodja projekta: Martina Bavec, skupna vrednost projekta v letu 2022: 17.630,00 EUR, delež MKGP: 53 % (9.500,00 EUR)
12. V4-2215 SINTEZA IN PROSTORSKA OPREDELITEV PODATKOV KMETIJSKE IN OKOLJSKE KAKOVOSTI TAL ZA IZVAJANJE RESOLUCIJE "NAŠA HRANA PODEŽELJE IN NARAVNI VIRI PO 2021" IN STRATEŠKEGA NAČRTA, Kmetijski inštitut Slovenije, vodja projekta: Borut Vrščaj, skupna vrednost projekta v letu 2022: 20.847,00 EUR, delež MKGP: 56 % (11.700,00 EUR)

13. V4-2216 OHRANJANJE IN IZBOLJŠANJE PROIZVODNEGA POTENCIALA TAL ZA TRAJNOSTNO PRIDELAVO OLJK (GO-TO S-OIL), Znanstveno-raziskovalno središče Koper, vodja projekta: Maja Podgornik, skupna vrednost projekta v letu 2022: 16.523,00 EUR, delež MKGP 53 % (8.900,00 EUR)
14. V4-2217 PRENOVA SISTEMA UPRAVLJANJA Z DRŽAVNIMI KMETIJSKIMI ZEMLJIŠČI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, vodja projekta: Andrej Udovč, skupna vrednost projekta v letu 2022: 29.721,00 EUR, delež MKGP 53 % (16.000,00 EUR)
15. V4-2221 STROKOVNA IZHODIŠČA ZA MONITORING IZBRANIH ORGANIZMOV NADZEMNE IN PODZEMNE BIOTE V KMETIJSKI KRAJINI ZA SPREMLJANJE UČINKOVITOSTI NARAVOVARSTVENIH UKREPOV SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE, Kmetijski inštitut Slovenije, vodja projekta: Robert Leskovšek, skupna vrednost projekta v letu 2022: 16.523,00 EUR, delež MKGP 53 % (8.900,00 EUR)
16. V4-2224 NAČINI ODVZEMA VZORCEV PRI PREPOVEDANIH VRSTAH PROSTOŽIVEČIH ŽIVALI IN RAZVOJ MOLEKULARNIH ORODIJ ZA ZAGOTAVLJANJE SLEDLJIVOSTI Z IDENTIFIKACIJO IN DEPONIRANJEM GENSKEGA MATERIALA, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, vodja projekta: Alenka Dovč, skupna vrednost projekta v letu 2022: 16.523,00 EUR, delež MKGP 53 % (8.900,00 EUR)
17. V4-2225 UKREPI ZA PREPREČEVANJE NADALJNEGA ŠIRJENJA ZLATE TRSNE RUMENICE, Nacionalni inštitut za biologijo, vodja projekta: Nataša Mehle, skupna vrednost projekta v letu 2022: 28.584,00 EUR, delež MKGP 55 % (15.880,00 EUR)
18. V4-2226 UKREPI ZA ZMANJŠANJE RABE KEMIČNIH FFS V VINOGRADNIŠTVU, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, vodja projekta: Mario Lešnik, skupna vrednost projekta v letu 2022: 10.982,00 EUR, delež MKGP 53 % (5.900,00 EUR)
19. V4-2227 RAZVOJ MULTIMETODE ZA UGOTAVLJANJE OSTANKOV PREPOVEDANIH ZDRAVIL V ŽIVILIH, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, vodja projekta: Andrej Kirbiš, skupna vrednost projekta v letu 2022: 13.198,00 EUR, delež MKGP 53 % (7.100,00 EUR)
20. V1-2228 PREPOZNAVANJE RASTLINSKIH IN ŽIVALSKIH VRST V PREHRANSKI VERIGI S POMOČJO DNA BARKODIRANJA IN METABARKODIRANJA, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, vodja projekta: Tomaž Skrbinšek, skupna vrednost projekta v letu 2022: 16.269 EUR, delež MKGP 54 % (8.900,00 EUR)
21. V5-2229 PODPORA NA DEJSTVIH UTEMELJENI KMETIJSKI POLITIKI V SLOVENIJI: KREPITEV OSNOVNEGA FADN IN PODPORA PRI PREHODU V FSDN, Kmetijski inštitut Slovenije, vodja projekta: Maja Kožar, skupna vrednost projekta v letu 2022: 16.523,00 EUR, delež MKGP 53 % (8.900,00 EUR)
22. V4-2230 RAZVOJ IN UVAJANJE DIGITALNIH ORODIJ ZA PODPORO V PRIDELAVI SADJA, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, vodja projekta: Marko Hočvar, skupna vrednost projekta v letu 2022: 27.050,00 EUR, delež MKGP 53 % (14.600,00 EUR)

Ciljni raziskovalni program »CRP 2022«

1. V4-2263 DIGITALIZACIJA TERROIRJEV SLOVENSKE VINOGRADOV, Kmetijski inštitut Slovenije, vodja projekta: Klemen Lisjak, skupna vrednost projekta v letu 2022: 10.375,00 EUR, delež MKGP 28 % (3.000,00 EUR)

Mednarodni raziskovalni projekti

ERA NET CORE ORGANIC COFUND 3. razpis

1. DIVERSILIENCE - RAZNOLIKOST EKOLOŠKE RASTLINSKE PRIDELAVE ZA POVEČANJE ODPORNOSTI, Kmetijski inštitut Slovenije, nacionalni nosilec: Vladimir Meglič, celotna vrednost projekta: 100.000,00 EUR, sredstva MKGP v letu 2022: 13.400,00 EUR
2. ROAM-FREE - ODPORNE ŽIVALI V TRAJNOSTNIH MEŠANIH SISTEMIH PROSTE REJE, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilec: Marina Štukelj, celotna vrednost projekta: 48.000,00 EUR, sredstva MKGP v letu 2022: 26.819,97 EUR

EJP SOIL

1. EJP SOIL Krovna pogodba o financiranju partnerjev slovenskega konzorcija v Evropskem skupnem programu za upravljanje s tlemi v kmetijstvu (EJP SOIL), Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nacionalni nosilec: Helena Grčman, celotna vrednost projekta: 55.533,63 EUR, sredstva MKGP v letu 2022: 19.780,03 EUR

EJP SOIL 3. delovni sklop 1. razpis

1. SIREN - ZBIRANJE KAZALCEV KAKOVOSTI TAL IN EKOSISTEMSKIH STORITEV TER NJIHOVIH REFERENČNIH VREDNOSTI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Marjetka Suhadolc, celotna vrednost projekta: 5.622,00 EUR, sredstva MKGP v letu 2022: 2.021,00 EUR
2. CarboSeq - POTENCIAL KMETIJSKIH TAL V EVROPI ZA VEZAVO ORGANSKEGA OGLJIKA, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Marjetka Suhadolc, celotna vrednost projekta: 44.161,00 EUR, sredstva MKGP v letu 2022: 6.798,29 EUR.

3. SOMMIT – TRAJNOSTNO UPRAVLJANJE S TALNO ORGANSKO SNOVJO: KOMPROMIS MED SEKVESTRACIJO C IN IZGUBAMI DUŠIKOVEGA OKSIDA, METANA IN NITRATOV, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec Rok Mihelič, celotna vrednost projekta: 163.751,00 EUR, sredstva MKGP v letu 2022: 31.851,44 EUR
4. SCALE - UPRAVLJANJE POVEZLJIVOSTI SEDIMENTOV V KMETIJSKI KRAJINI ZA ZMANJŠEVANJE UČINKOV VODNE EROZIJE, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec Borut Vrščaj, celotna vrednost projekta: 52.000,00, sredstva MKGP v letu 2022: 9.329,25 EUR

EJP SOIL 3. delovni sklop 2. razpis

1. EnergyLink - POVEZOVANJE PESTROSTI POSEVKOV Z ALOKACIJO MIKROBNE ENERGIJE IN VEZAVO ORGANSKEGA OGLJIKA V TLEH, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec Marjetka Suhadolc, celotna vrednost projekta: 25.563,00 EUR, sredstva MKGP v letu 2022: 0,00 EUR
2. MINOTAUR - MODELIRANJE IN KARTIRANJE BIODIVERZITETE IN FUNKCIJ TAL PO VSEJ EVROPI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec Marjetka Suhadolc, celotna vrednost projekta: 25.376,00 EUR, sredstva MKGP v letu 2022: 0,00 EUR
3. ProbeField - NOV PROTOKOL ZA ROBUSTNO SPREMLJANJE ZALOG OGLJIKA IN LASTNOSTI TAL NA PODLAGI PROKSIMALNIH SENZORJEV IN OBSTOJEČIH SPEKTRALNIH KNJIŽNIC TAL, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, nosilec Denis Stanjko, celotna vrednost projekta: 8.749,00 EUR, sredstva MKGP v letu 2022: 0,00 EUR

BIOEAST'S UP (Projekti v okviru Obzorje 2020)

Celotna vrednost projekta: 107.025,00 EUR, sredstva MKGP v letu 2022: 47.814,36 EUR

ModernAKIS (Projekti v okviru Obzorje 2020)

Celotna vrednost projekta: 156.675,00 EUR, sredstva MKGP v letu 2022: 1.143,10 EUR

GOZDARSTVO

Priloga 67: Površine gozdov po gozdnogospodarskih območjih glede na gozdnogospodarski načrt in lastniška struktura (ha); 2022

GGO	Lastništvo			Gozdovi, SKUPAJ	Druga gozda zemljišča
	Država	Zasebniki	Lokalna skupnost		
Tolmin	33.828	99.147	15.929	148.904	4.194
Bled	9.391	53.430	478	63.299	6.141
Kranj	6.503	63.449	1.074	71.025	1.394
Ljubljana	13.517	130.097	680	144.294	1.581
Postojna	30.613	47.990	532	79.135	221
Kočevje	47.620	40.720	4.704	93.044	289
Novo mesto	22.566	74.494	1.133	98.193	351
Brežice	9.205	60.256	378	69.839	458
Celje	11.808	62.544	687	75.039	371
Nazarje	1.624	46.370	64	48.058	1.141
Slovenj Gradec	16.474	44.244	0	60.719	442
Maribor	19.420	76.417	147	95.984	308
Murska Sobota	8.149	31.680	309	40.137	100
Sežana	7.856	76.815	4.202	88.873	921
SKUPAJ	238.573	907.653	30.316	1.176.542	17.912
Struktura (%)	20	77	3	100	

Vir: ZGS

Priloga 68: Lesna zaloga gozdov po gozdnogospodarskih območjih; 2022

GGO	Lesna zaloga (m³)			Lesna zaloga (m³/ha)		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
Tolmin	9.088.822	27.688.476	36.777.298	61,04	185,95	246,99
Bled	15.116.748	6.081.358	21.198.106	238,82	96,07	334,89
Kranj	16.727.566	9.382.813	26.110.379	235,52	132,11	367,62
Ljubljana	15.939.093	24.028.637	39.967.730	110,46	166,53	276,99
Postojna	12.017.664	11.995.441	24.013.105	151,86	151,58	303,45
Kočevje	13.257.269	16.949.857	30.207.126	142,48	182,17	324,66
Novo mesto	8.773.543	22.338.306	31.111.849	89,35	227,49	316,84
Brežice	3.218.990	16.825.644	20.044.634	46,09	240,92	287,01
Celje	8.656.672	15.291.058	23.947.730	115,36	203,77	319,14
Nazarje	12.962.456	4.914.281	17.876.737	269,72	102,26	371,98
Slovenj Gradec	19.585.571	4.141.387	23.726.958	322,56	68,21	390,77
Maribor	15.326.330	20.256.629	35.582.959	159,68	211,04	370,72
Murska Sobota	2.747.135	8.813.541	11.560.676	68,44	219,59	288,03
Sežana	4.694.079	10.212.394	14.906.473	52,82	114,91	167,73
SKUPAJ	158.111.938	198.919.822	357.031.760	134,39	169,07	303,46

Vir: ZGS

Priloga 69: Posek lesa v gozdovih (m³); 1991–2022

	Iglavci	Listavci	Skupaj
1991	1.242.503	856.090	2.098.593
1992	1.208.318	959.636	2.167.954
1993	1.289.585	798.081	2.087.666
1994	1.411.275	843.605	2.254.880
1995	1.247.957	843.953	2.091.909
1996	1.512.284	818.119	2.330.404
1997	1.387.932	1.179.128	2.567.060
1998	1.396.052	1.074.121	2.470.173
1999	1.349.117	1.047.198	2.396.315
2000	1.422.750	1.186.289	2.609.039
2001	1.458.837	1.155.464	2.614.301
2002	1.496.665	1.148.889	2.645.553
2003	1.822.887	1.184.211	3.007.097
2004	1.820.390	1.137.607	2.957.997
2005	2.033.390	1.202.710	3.236.100
2006	2.242.755	1.475.508	3.718.263
2007	2.042.735	1.199.335	3.242.070
2008	2.055.341	1.372.031	3.427.372
2009	1.853.772	1.520.419	3.374.191
2010	1.808.066	1.566.071	3.374.137
2011	2.040.015	1.855.622	3.895.636
2012	2.152.467	1.758.340	3.910.807
2013	2.190.572	1.733.423	3.923.995
2014	3.463.295	2.886.440	6.349.736
2015	3.922.547	2.108.495	6.031.042
2016	4.013.145	2.089.485	6.102.630
2017	3.295.974	1.688.661	4.984.635
2018	4.367.576	1.693.383	6.060.959
2019	3.326.578	1.961.285	5.287.863
2020	2.375.840	1.851.634	4.227.474
2021	2.167.328	1.908.123	4.075.451
2022	2.512.706	2.058.270	4.570.977

Vir: ZGS

Priloga 70: Letni možni posek lesa po gozdnogospodarskih območjih na podlagi gozdnogospodarskega načrta (m³); 2022

GGO	Iglavci	Listavci	Skupaj
Tolmin	176.423	509.135	685.558
Bled	232.827	69.092	301.919
Kranj	338.595	166.015	504.610
Ljubljana	343.208	489.133	832.341
Postojna	305.088	186.370	491.458
Kočevje	312.260	306.679	618.939
Novo mesto	204.642	562.322	766.964
Brežice	76.801	367.509	444.310
Celje	187.015	334.060	521.075
Nazarje	247.728	75.712	323.440
Slovenj Gradec	365.030	70.068	435.098
Maribor	281.077	380.105	661.182
Murska Sobota	56.174	183.815	239.989
Sežana	120.474	219.308	339.782
SKUPAJ	3.247.342	3.919.323	7.166.665

Vir: ZGS

Priloga 71: Delež poseka glede na možni posek (%); 2001–2022

Posek/možni posek	Iglavci	Listavci	Skupaj
2001	83	67	72
2002	81	63	72
2003	94	57	75
2004	90	53	71
2005	99	54	75
2006	104	63	82
2007	89	48	68
2008	87	53	70
2009	76	57	66
2010	71	56	63
2011	79	64	71
2012	73	65	68
2013	79	54	65
2014	122	86	103
2015	136	61	95
2016	134	60	94
2017	111	46	75
2018	142	45	89
2019	105	51	76
2020	73	48	59
2021	67	49	57
2022	77	53	64

Vir: ZGS

Priloga 72: Sortimentna sestava lesa iz državnih gozdov (%); 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Skupaj iglavci	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
hlodovina	69	71	75	74	64	68	71	74	75	72	70	74	76
drug okrogli industrijski les	7	8	4	4	9	7	4	2	2	0	0	0	0
les za celulozo in plošče ter les za kurjavo	24	21	21	22	27	25	25	24	23	28	30	26	24
Skupaj listavci	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
hlodovina	28	27	22	24	19	21	24	26	19	24	23	25	26
drugo	72	73	78	76	81	79	76	74	81	76	77	75	74

Vir: Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS (do leta 2016), SiDG in Ministrstvo za obrambo RS, preračuni GIS

Priloga 73: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m³); 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*
Iglavci													
Hlodovina	1.180	1.297	1.390	1.429	1.815	2.210	2.660	2.200	2.553	2.123	1.624	1.510	1766
Les za celulozo in plošče	187	222	232	251	634	550	578	532	659	492	346	262	274
Drug okrogli industrijski les	52	63	41	42	114	100	75	20	33	20	15	18	4
Les za kurjavo	136	177	192	194	224	225	200	170	220	163	135	118	214
Skupaj	1.555	1.759	1.855	1.915	2.787	3.085	3.513	2.922	3.466	2.798	2.119	1.908	2.258
Listavci													
Hlodovina	272	284	252	266	303	321	329	295	280	352	348	467	499
Les za celulozo in plošče	129	158	302	241	581	595	438	400	366	500	479	410	449
Drug okrogli industrijski les	21	27	23	79	106	77	60	50	55	47	37	32	44
Les za kurjavo	968	1.159	1.009	1.013	1.476	1.106	1.162	943	979	1.032	1.013	997	1.019
Skupaj	1.390	1.629	1.586	1.599	2.465	2.099	1.988	1.688	1.680	1.931	1.877	1.907	2.011
Iglavci in listavci													
Hlodovina	1.452	1.582	1.641	1.695	2.118	2.531	2.989	2.495	2.833	2.476	1.971	1.977	2.265
Les za celulozo in plošče	316	380	534	492	1.215	1.145	1.016	932	1.025	992	825	673	723
Drug okrogli industrijski les	73	90	65	121	219	177	135	70	88	67	52	50	48
Les za kurjavo	1.104	1.336	1.201	1.207	1.700	1.331	1.362	1.113	1.199	1.195	1.148	1.115	1.232
Skupaj	2.945	3.388	3.440	3.515	5.252	5.184	5.501	4.610	5.146	4.729	3.996	3.815	4.269

* Začasni podatki.

Vir: MKGP, preračuni GIS

Priloga 74: Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti (000 m³); 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*
Izvoz													
Okrogli industrijski les, iglavci	337.479	512.886	669.902	791.844	1.363.466	1.664.675	2.228.329	1.687.618	1.919.202	1.168.090	821.113	524.560	558.051
Okrogli industrijski les, listavci	228.138	295.381	358.391	406.397	601.376	638.478	489.203	490.780	358.953	546.218	536.380	619.241	618.170
Les za kurjavo	278.399	334.147	295.251	351.444	419.989	379.503	366.014	461.435	357.881	196.084	200.098	201.367	209.435
Skupaj	844.016	1.142.414	1.323.544	1.549.685	2.384.831	2.682.656	3.083.546	2.639.833	2.636.037	1.910.392	1.557.591	1.345.167	1.385.656
Uvoz													
Okrogli industrijski les, iglavci	59.245	103.779	119.280	193.705	153.654	184.824	143.723	194.841	236.527	343.585	596.646	550.752	502.643
Okrogli industrijski les, listavci	134.271	141.852	85.193	133.501	134.117	112.086	130.407	123.640	113.326	112.414	119.927	160.428	117.930
Les za kurjavo	113.347	202.556	255.911	246.591	167.677	151.626	184.371	177.804	173.764	158.161	138.713	177.590	159.623
Skupaj	306.863	448.187	460.384	573.797	455.448	448.536	458.501	496.286	523.617	614.160	855.286	888.769	780.196
Izvoz – uvoz													
Okrogli industrijski les, iglavci	278.234	409.107	550.622	598.139	1.209.812	1.479.851	2.084.606	1.492.777	1.682.675	824.506	224.467	-26.192	55.408
Okrogli industrijski les, listavci	93.867	153.529	273.198	272.896	467.259	526.392	358.796	367.140	245.627	433.804	416.453	458.813	500.240
Les za kurjavo	165.052	131.591	39.340	104.853	252.312	227.877	181.643	283.631	184.117	37.923	61.385	23.777	49.812
Skupaj	537.153	694.227	863.160	975.888	1.929.383	2.234.120	2.625.045	2.143.548	2.112.419	1.296.232	702.305	456.398	605.460

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni GIS

Priloga 75: Poraba proračunskih sredstev v gozdarstvu in lovstvu (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2010–2022)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Javna gozdarska služba	22.654,5	21.524,0	20.317,5	19.429,8	19.263,3	19.700,0	20.168,6	21.103,3	21.532,5	22.737,2	23.537,0	24.535,3	25.934,0
Obnova gozdov	822,9	786,3	373,0	374,9	371,7	371,5	357,8	367,0	397,6	412,2	385,2	378,0	382,8
Nega gozdov	570,0	676,8	341,0	383,9	162,7	345,3	345,6	332,7	345,5	358,8	376,0	380,6	380,6
Varstvo gozdov	1.007,0	1.071,3	341,6	448,2	635,1	526,6	513,6	513,4	499,1	514,6	661,4	524,6	510,0
Vzdrževanje in gradnja gozdnih cest	1.257,1	1.233,5	1.266,7	1.264,5	1.236,0	1.182,4	1.215,0	1.263,4	1.266,7	1.420,4	1.659,2	2.594,6	2.537,4
Druge naloge	636,5	884,4	563,5	440,1	430,9	424,9	460,9	466,4	483,7	445,4	498,5	524,3	516,1
semenarska in drevesničarska dejavnost	2,6	14,1	3,3	5,9	5,9	2,5	11,7	3,1	25,0	3,3	8,0	3,6	24,6
vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali	74,3	97,9	43,0	50,0	49,0	70,0	70,0	58,1	53,7	50,0	48,2	45,1	38,5
nakup varovalnih gozdov in gozdov s posebnim namenom	76,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
izvršba odločb ZZG Slovenije	4,3	7,3	0,1	0,2	3,5	7,8	3,9	1,0	0,0	0,7	1,9	3,4	0,0
odškodnine zaradi razglasitve gozdov s posebnim namenom	2,0	0,0	2,6	2,1	3,0	1,5	2,0	2,0	2,0	2,0	1,2	1,9	3,0
nevladne organizacije, strokovne prireditve, publicistika	18,5	4,7	3,3	3,7	0,0	0,0	7,1	2,7	5,3	0,0	0,0	9,6	0,0
znanstvenoraziskovalno delo v gozdarstvu	458,8	760,4	511,2	378,2	369,5	343,0	366,2	399,5	397,8	389,3	439,20	460,7	450,0
Odškodnina za škodo od divjadi	131,9	149,6	104,1	149,5	160,0	160,0	293,4	240,4	305,8	278,4	355,2	395,2	659,3
Naloge na področju gozdarstva po ZGS	27.079,8	26.325,9	23.307,3	22.490,9	22.259,6	22.710,7	23.354,9	24.286,5	24.831,0	26.167,0	27.472,5	29.332,6	30.920,2
Odprava posledic žleda (proračunska rezerva)	–	–	–	–	2.758,0	–	–	–	–	–	–	–	–
Solidarnostna pomoč EU (žled)	–	–	–	–	–	298,1	–	–	–	–	–	–	–
Javna služba za področje divjadi in lova	–	–	–	–	–	–	–	4,0	4,0	13,0	98,5	95,3	100,0
Izredna pomoč zaradi posledic epidemije covid-19	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	356,2	–	–
Gozdni sklad	–	–	–	–	–	–	449,6	1.677,4	5.571,6	25.196,4	11.678,4	17.312,8	26.095,6
GOZDARSTVO IN LOVSTVO, SKUPAJ	27.079,8	26.325,9	23.307,3	22.490,9	25.017,6	23.008,8	23.804,4	25.967,9	30.406,6	51.376,4	39.604,6	46.740,7	57.115,8
Gozdni sklad – zbiranje sredstev	–	–	–	–	–	–	5.621,3	9.711,1	13.932,4	17.547,4	12.732,8	14.481,1	16.167,8
SKUPAJ	27.079,8	26.325,9	23.307,3	22.490,9	25.017,6	23.008,8	29.425,7	35.679,0	44.339,0	68.923,7	52.337,4	61.221,9	73.283,5

Vir: MKGP, ARSKTRP

RIBIŠTVO

Priloga 76: Poraba proračunskih sredstev v ribištvu (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2010–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Informacijski sistem	61,6	3,2	16,2	3,9	19,7	13,0	80,1	52,8	103,0	77,3	56,9	61,2	79,9
Javni zavod za ribištvo	565,2	537,6	471,8	415,4	405,0	400,0	406,3	561,6	439,9	460,2	468,0	533,6	521,7
Javna služba za svetovanje v ribištvu	–	–	–	–	–	–	–	–	10,3	36,6	44,5	51,0	49,2
Varstvo naravnih virov	32,6	101,8	14,7	–	45,1	14,3	19,1	16,3	208,1	111,1	283,4	232,2	215,6
Ukrepi v ribištvu	185,8	230,7	214,1	245,4	163,6	–	–	–	–	–	–	–	–
Evropski sklad za ribištvo 2007–2013 (EU + SLO)	2.744,2	3.749,7	5.032,4	4.894,2	4.558,9	2.984,1	2.049,5	–	–	–	–	–	–
Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo 2014–2020 (EU + SLO)	–	–	–	–	118,9	133,1	422,1	520,0	1.598,3	2.508,3	2.804,4	6.342,5	5.348,8
Izredna pomoč - nadomestilo plačila priveza v pristaniščih, covid-19	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	4,3	–	–
Izredna pomoč - nadomestilo za pogon ribiških plovil, energetska draginja	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	6,2
Ribištvo, skupaj	3.589,4	4.623,0	5.749,2	5.558,9	5.311,1	3.544,5	2.976,9	1.150,7	2.359,5	3.193,5	3.661,5	7.220,7	6.221,4
od tega EU	2.296,8	3.142,4	3.860,6	3.935,6	3.618,2	2.344,6	1.889,6	407,4	1.193,0	1.903,5	2.125,2	4.937,3	4.130,4
Sredstva občin (Evropski sklad za ribištvo)	209,7	279,5	51,5	163,4	0,0	211,2	43,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
SKUPAJ	3.799,1	4.902,5	5.800,7	5.722,3	5.311,1	3.755,7	3.020,5	1.150,7	2.359,5	3.193,5	3.661,5	7.220,7	6.221,4

Vir: MKGP

Kmetijski inštitut Slovenije

www.kis.si